IVLII CAESARIS SCALIGERI
ANIMADVERSIONES IN HISTORIAS THEOPHRASTI.

LVGDVNI,
Apud Ioannam Iacobi Iuntæ F.
M. D. LXXXIIII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

Extraict du priuilege du Roy.

PAR *grace & priuilege du* Roy, *est permis à* Damoiselle Ieanne *de* Ionty, *fille de feu* Iaques de Ionty Gentilhomme Florentin, *quand uiuoit*, Libraire de Lyon, *d'imprimer ou faire imprimer, une foys ou plusieurs, ce present liure intitulé* Iulij Cæsaris Scaligeri Animaduersiones in historias Theophrasti. *Et est faict defence depar ledict* Seigneur, *à tous autres* Libraires, Imprimeurs, *ou personnes quelconques, de non imprimer, ne faire imprimer, uendre, ne distribuer en ses pays, terres, & Seigneuries ledict liure, si ce n'est par le consentement de ladicte* Ieanne de Ionty: *& ce iusques au temps & terme de dix ans, à compter du iour & datte que sera paracheué d'imprimer ledict liure, sur peine d'amende arbitraire, & de tous despens, dommages, & interests enuers ladicte de* Ionty. *Et à fin qu'aucun ne puisse pretendre ignorance dudict priuilege, ledict* Seigneur *ueut & entend que l'extraict d'iceluy estant mis au commencement, ou à la fin dudict liure, serue pour toute notification, comme si la notification estoit faicte sur l'original.* Car *tel est son plaisir, comme plus à plein est contenu & declaré par lesdictes lettres de priuilege, sur ce donnees à* Paris *le quatriesme iour de* Mars *mil cinq cens quatre uingts quatre. Et de son regne le dixiesme.* Par le Roy *en son Conseil.*

Signé DASSOT.

Et seellé du grand seau en cire iaune à simple queuë.

Acheué d'imprimer le dixhuictiesme May 1584.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI IN THEOPHRASTI ANIMADVERSIONES PRAEFATIO.

Ad Illustrem ac Reuerendum Gotofridum à Caumonte Cleracen. Abbatem.

INTER ea genera officiorum quæ omnibus artibus, omnibúsque operibus adhiberi solent, princeps esse videtur diligētia. Nam rerum oblatas apprehensiones, vel cum brutis animantibus habemus cõmunes, vel earum nonnullis, tanquam illorum naturæ inuentis, nos postea ad artes redactis vsi sumus. At enimuerò compertarum acceptarúmue opum habere delectum (vnde est nomē diligentiæ) solius humani iudicij beneficium est. nam & eis qui hanc in partem incubuerunt, summam cõparat autoritatem: & eiusdem vel negotij, vel contēplationis studiosis tantum adimit laboris, quantum illi operæ posuerunt. Quare cum omnibus

iis qui aliquid conati sunt, plurimum debeamus: quantum vtilitatis à doctissimo quoque cepimus, tantum laudis ei ascribendum est: quantum veniæ meriti sunt qui errarunt, tanto plus mereantur qui emendarunt. Neque enim aut regionum cõmune ius, aut naturæ consanguinitatis, aut officia amicorum eius potentiæ esse debent: vt veritas ipsa cuius titulis atque imperio sapientia stat, de animis nostris deleatur. Eius igitur regnum non animi libidine quærendum, nõ muniendum factionibus, non constituendum gratia populari: ne, quod aciei atque perspicaciæ ad ipsam inuestigandam requiritur, id auferatur ab iis affectibus, per quos & docentibus temere obsequi, & nobis stolidè placere properemus: nihil enim iniquius, quàm aliis imponere: nihil miserius, quàm sibi accipere iugum seruitutis. Nam profectò quid agimus aliud hac in vita, quàm vt tum optimo consilio, tum secundissima fortuna nostri simus? sin id minus è sententia procedit, at saltem in hostium potestatem ne veniamus. Nemo verò nobis infestior, quàm qui nobilissimis animis nostris, Deóque simillimis, vel tacendi, vel loquendi præscribit necessitatem. Sic artes creuere per initia, sic nunc demum sunt conseruandæ. Neque tamen nos tam nobis arrogamus, quod ab aliis vindicamus: quàm nefas ducimus, quod vindicari possit, id ab aliis arrogari. Enimuerò à primordiis ipsis, rudimentisq́; studiorum meorũ nihil

mihi

mihi prius, aut carius fuit, quàm vt veterum memoriam colerem, maiestatem recentiorum venerarer. quippe illos sapientiæ nostræ auctores, hos gloriæ participes existimabam. Quapropter ita demum cõmodis meis satisfacturum sperabam, si & ad illorum magnitudinem admirandam, & ad horum diligentiam obseruandam, & ad vtriusque ætatis operam imitandam meipsum compararem. Cum enim duo scriptorum genera animaduerterẽ, vnum vetus, qui viderentur leges imposuisse nobis: alterum posteriorum, qui per illorum vestigia ad certam veritatis normam suas rationes direxerunt: comperiebam neque illos eâ inter se fuisse lenitate, vt præceptori discipulus, filius patri pepercerit: recentiorum verò animos adeò plenos libertatis, vt quas illi arces in studio veritatis sibi communisse visi essent, ÿ sæpenumero sua putarent opera expugnatas. Quot nunc in controuersiis versatur res non solum naturalis, sed diuina illa ipsa quoque, quam & planißimam, & simplicißimam esse decuit? Quibus de causis cum post exhausta prioris vitæ officia me ad animi cultum contulissem, viderémque perpetuis disceptationibus lucem, ignauis assensionibus tenebras afferri rebus: quod illis litterario iure obuenisset, mihi quoque licere aliquando arbitratus sum. Igitur (tametsi serò) Platonicis atque Aristotelicis sacris initiatus plurima nouis iudiciis emendata intuẽs, patere hunc aditum liber-

tatis nobis quoq; sensi: propterea quòd ea quæ essent sola in ratione posita, solius rationis imperio partim admittenda, partim exigēda viderentur. Ergo in illorū libris quātopere studiosorū gratia laborauerimus, multis magnisq́; lucubrationibus, magno dispēdio valitudinis, magno vitæ periculo testatū reliquimus: in Theophrasti verò disciplina quid sentiamus, tum aliis plenioribus, tū hisce minutis cōmentariis aliquantum declaratum puto. Qui libri propterea quod à Theodoro Gaza opera plusquam humana, iudicio diuino latini facti essent: deterruit me sæpe ac diu recepta de viro illo opinio ab ea prouincia suscipiēda, quæ in illius castigatione vel tantillum gloriæ aucupari videretur. Miserā verò fortunam, si nos, qui beneuoli admonitoris præferimus nomen, reorum modò caussam dicere cogamur. Cæterum defensionem meam, vt est ingenua ac pura, ita his paucissimis verbis contineri posse mihi persuadeo: si vel ille, vel alius quiuis, (neq; enim aut Theodorū, aut Theophrastum ipsum, deniq; vllum alium hominis temere tūmentē titulo excipiendum censeo) si quis inquam, errarit: is cuiusuis alterius vel prudentiam admittat volens, vel patiatur inuitus animaduersionem: sin rectè omnia ab omnibus inuenta, digesta, dicta sunt: in me vnum merito recidat ista castigatio. Verùm multos sanè tædet, deponere illam, quam & imbiberant ipsi, & aliis de Theodoro tradiderāt opinionem. Ego verò cum plu

rimis

rimis maximisque argumentis illum summum vi rum iudico, tum & memini fuisse hominem, & agnosco p eregrinum, & scio in codices, quemadmodum nos quoque, mendosos incidisse: & animaduerto inter primos eiuscemodi prouinciam suscepisse. Quæ res ei vt ad veniam caussas habebant multas: ita docebunt nos, ipsum errare potuisse. Nam quod strepebant Barbari quidam, verborum tenus a nobis conuexatum, & vtebantur y vocibus calumniatorum, & cuius laudis partem inuidebant nobis, eam totam adimebant illi: etenim quidnam aliud Theodorus, quàm loquitur aliena? Quocirca nos quoque, siue quæ sunt autoris, dicimus, eadem in laude versari permittant: siue melius, asciscere cogant etiam meliorem. Quòd si vel dictionis modum: vel etiam sententias castigauimus, iam non aliena, sed nostra cùm eloquamur, ne per Deum immortalem pro tanto beneficio ab obtrectatoribus ignominiam potius accipiamus, quàm a bonis bona cum venia accipiamur. Atque ad hæc quidem quo possem modo, conficienda cum me sæpenumero & accinxissem, & variis bellorum tumultibus oppressus, assiduis negotiis ciuilibus impeditus identidem substitissem: tua Gotofride Caumonti magnanimitate excitatus, auctoritate impulsus, id otij quod à tempore non dabatur, aut animi vi extorsi, aut insidijs exceptũ suffuratus sum, in quo partirer curas quotidianas cum officiis litterariis: a quibus quan-

diu non decederem, tandiu me bene beatéque viuere putarē. Ac tametsi videbātur hæc fortaſſe operæ tenuioris, miniméque digna quæ tam illuſtri nomine circūferrētur: tamē cùm tantus philoſophus tam accuratè in his verſatus ſit, me, qui fruſtra id laboris ab eo ſumptum pati noluiſſem, æquum fuit, ſiue ea eſſent magna atque admiranda, viro incomparabili meritò dicare: ſiue humiliora viderentur, è ſplendore tuo immortale nomen eis comparare. At enimuero citius m rentur viri magni, quare non tibi cætera cuncta monumenta mea, quàm quod hæc puſilla tuo nomini dediderim. qui enim eſſes vniuerſæ reipub. litterariæ decus, meæ glori, ornamentum, quæ à me officia omnia proficiſci poſſent, tibi prter cæteros tribuenda iure fuiſſe. Neque verò vt argumentum hoc procul diſtat à prudentia ciuili, continuò diſcluſum eſt ab ingenio tuo: cuius apparatus nullis humanis limitibus præſcribūtur. Quæ enim eſt ars in Sapientiæ ambitu, atque orbe conſtituta, quam tu non ita attigeris, vt etiam conſummaſſe potuiſſe videaris? Nam cùm familiæ tuæ per continuos ſucceſſores aliquid ſolidæ atque ſpectatæ gloriæ ſemper additum ſit: effeciſti, vt poſteris deinceps veſtris iam ſatis futurum ſit, ſi te imitari poßint. Quare qui argumenta haberem multa vel oblata, vel quæſita, illud nunc demum amplum ac præclarum me conſequutum exiſtimarim, quo vterer ad ſignificanda veſtigia priſcæ integritatis, te vno

te vno nominato : ita in omnibus vitæ partibus, officiis, consiliis, denique actionibus qui te magnanimum laudarit, etiam temperatissimum admirabitur, quem natura non tam sibi finxerit nobilissimum, fortissimum, prudentissimum, quàm à Deo optimo maximo perfectum, atque receptum reddiderit nobis, quibus pro exemplari debereris. Quid enim potuit exactius vel inueniri, vel cogitari, quàm in primaria atque adeò principe familia humanitas incomparabilis, in summa potentia æquabilis disciplina, in animo bellicoso exacta scientia litterarum, in corpore inuicto studium cedendi etiam victis, in tempestate turbulenta atque factionibus discerpta constantissimæ iudicium pietatis? Qualem verò tandem dicemus virum, qui & sibi iubere, & temporibus imperare possit? nunc nuper ardente bellis Regno, atque iccirco litterarum studiis per Fortunæ acerbitatem obsoletis, te inter arma necessario maxime tempore præsentem senserunt exercitus, Sapientiæ studia sui memorem absentem agnouerunt: cum non animi præcipitem impetum ad militiam efferandam afferres, sed ardorem militarem animi compositione redderes insuperabilem. Age inferamus oculos in conuentus, atque societates hominum, circumspiciamus sæculum hoc: quæ remissiora ingenia sine comparationibus non permouentur, ex virtutum solitudine atque vastitate magnitudinem tuam contemplen-

tur. Itaque qui te omnium cogitationum mearum principem, officiorum auctorem existimarem, & grauioribus meis studiis dignum semper arbitratus sum propter animi diuinitatem, & subtiliores lucubrationes ausus sum reponere in sinu tuo, in quo nunc ita fouerentur, vt perpetuò posthac crescerent. Nam qui eas legent, haud dubito quin laborem pene immensum probent, exactißimis iudiciis acquiescant: qui non legent, maximas nihilominus fuisse putent, qua tuo nomini consecrare ausus sim.

BENI

BENIGNO LECTORI.

QVANTVM ingenio ualuerit, doctrina floruerit, ac plurimis scribendis promptissima dexteritate clarus fuerit Iulius Scaliger, nostri sæculi decus, non tantùm sciunt omnes in bonis litteris aliquãtulum uersati, sed etiam uehementer quidem admirantur, & stupent. Magis autem ipsi mirarentur, si tantum hominem, ac tam præstantem cognoscerent, ortum uetustißima splendidißimaq; Veronensium Scaligerorum stirpe, primis annis maiorum suorum exemplo, generoso spiritu excitatum, stipendia fecisse, armáque diu tractasse in Italicis ac Germanicis exercitibus, nulla studiorum uoluptate prorsus inuitatum: deinde prouecta iam sat ætate, armorum & Martis cum ipsum tæderet, cogitaretque, ad nominis & gloriæ immortalitatem, uiam esse tutißimam ac expeditißimam scientiam bonarum artium, ingenio statim omnium disciplinarum rapacißimo & capacißimo, abiecto uitæ prioris instituto, sic humanioribus totum se litteris tradidisse, ut temporis breui spatio, quæcumque docent Latini, quæcumque Græci, incredibili profectu disceret, solertißime cõprehẽderet, memoria tenacißima complecteretur, & diuina quadam mẽte supra omniũ fidem exerceret, ac tandem ingenij monumentis illustraret. Porrò cum ab eo summo uiro & iuuandæ reipublicæ nato innumera ferè litteris prodita & conscripta fuissent, quædam utilißima nobis exierunt, quædam post illius excessum bello ciuili in omnibus Galliæ partibus accenso, & furente, perierunt, ut fama est, partim direpta, partim surrepta,

quorum

quorum sanè iacturam haud sine causa deflemus, ac queri-mur. Inter eius opera fuit *&* istud, quod ab amico nactus, Iosepho Scaligero eius filio, Lugduni cum esset, tanquam hæreditatis paternæ quandam portiunculam, reddere uolui, *&* ut acciperet, haberet, auferret, institi. At candidißimus ille Musarum cunctis amicis, *&* alumnus, propter insignem eruditionem charus, *&* quamuis plena, quod dicitur, manu, ab illis omnibus, non tamen pro merito, laudatus, ut excu-dendum id curarem, magnopere contendit, *&* rogauit: quod feci libens, tum ut hoc officium præstarem Manibus uiri, genere, doctrina, scriptis, stirpe, ac liberis, cùm primis su-spiciendi: tum ut Iosephi quem unicè diligo, ac colo reue-renter, precibus obsequerer: ac denique Respublica litteraria hoc thesauro, tam locupleti, ne fraudaretur, cuius diuitiæ quantæ sint, ut tuipse iudices, cum legeris, satius esse pu-taui, quàm multis id uerbis explicare: præsertim cum sit cō-pertißimum, nihil ab ingenio tam excellenti profectum, quod egregium, rarum, *&* numeris omnibus absolutum non sit. Adiectæ sunt *&* in Plantarum historiam, quas Theophrastus memorauit, Adnotationes di-ligentißimæ, ac exactißimæ uiri cu-iusdam in ea tractanda mate-ria perspicacißimi, *&* exercitatißimi.

Vale.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI IN *Historias Theophrasti* *Animaduersiones.*

EX LIBRO PRIMO,

CAPITE PRIMO.

1 EΘη τὰ φυτὰ ὀυκ ἔχει, ὥσπερ τὰ ζῶα. Sed πάθη, quoniam ἦθη sunt principia agendi: πάθη, patiendi.

2 Καθάπερ ἐν τοῖς ζώοις τὰ ὕστερον γινόμενα. Theodorus, vt ſcilicet animalium partes, quæ poſtea concreſcunt. At eæ partes non concreſcunt: ſed animalibus, quæ iam creuere, multæ accreſcunt, ſiue agnaſcuntur: veluti vltimi dentes, & cornua ceruis annua. aduerbium tamen, poſtea, adiuuat.

3 Βρύον Theophraſtus dicit πίτειον: atque etiam partem arboris autumat. Theodorus muſcum appellat. At muſcus, arboris pars non eſt: ſed ſeorſum eius origo ex terra arboribus aggeſta, aut agnata, ex humore, atque aëre circumſtante. Quippe etiam ſuper lapidibus naſcitur. Eſt autẽ βρύον in olea id, quod proportionem gerit floris. Pro muſco autem Nicander cum accipit, aliud ſanè intelligit, quàm quod hîc Theophraſtus, vbi fallitur interpres: neque enim, quæ affert, ad eum locum faciunt. Ait

enim,

enim, βρύον herbam eſſe folio porraceo. At hoc genus algæ eſt. Cui tamen in quarto lactucæ folium, non porri Theophraſtus aſsignat. Idem Nicander alibi βρύει, pro germinibus ponit. Sanè βρύειν pullulare eſt: vnde etiam vox noſtra, fructus. Hic igitur eſt, quod & infrá. βρύον μέρος ἐπέτειον πρὸς τὴν καρποτοκίαν, ſicut & flos. Quatuor igitur ſignificat, Pullulationem, Algæ ſpeciem, Muſcum, Analogũ floris. Quare putauit ſibi licere in duobus Theodorus, quod in quatuor Græcia auſa eſt. Verùm aliud eſſe debet ſapientis conſiliũ, aliud fortuita populi conſuetudo. Nam ea quoque tenuit id, vt lupulus vulgò, Brynm appellaretur. hac nanque voce, & à ſcandendo, alicubi populares noſtri Bruſcandulum nominant. Apud Dioſcoridem quid ſit βρύον; alibi diximus: & Hermolaus multa congeſsit. Ita leges apud Ariſtotelẽ in miraculis auditis, βρύον, καὶ φῦκος πλήρεις, non θρίω.

4 Ait Theophraſtus, de partibus dubitari. Intellige duplicem dubitationem; prior nanque ratio de iis eſt, quæ deſinũt partes eſſe: vt fructus. altera earũ quæ poſtea generantur. Itaque nec poſt illarum defectum, neque ante harum exortum, arbor ipſa videtur poſſe dici tota. Addit igitur pro ſecunda ratione. ἀεὶ γὰρ ἐπίφυσιν λαμβάνει τὰ δένδρα κατ᾽ ἐνιαυτόν. Theodorus, Annuatim incrementum capeſſunt. At (incrementum) nõ aſſequitur τὴν ἐπίφυσιν. Neque enim conſimiles partes intelligit: quippe in animalibus eſſet eadem dubitatio; ſed condiſsimiles. Accipiamus ramos per partes ſuperiores, & ſtolones, pro iis, quas appellat περὶ τὰς ῥίζας.

Τὸ

5 Τὸ τῶν μερῶν πλῆθος ἀόριστον ἔσται. Theodo.Multitudinem incertã.Verũ aliud incertũ, aliud indefinitũ, neque ſanè alterũ cum altero cõuertitur.Multitudo earũ quoq; partiũ,quę extant,incerta eſt: non enim numerãtur.at ἀόριστον dicit,nullo interea fine certo terminatũ:ita multitudo incerta erit,& finita tamẽ. vbi verò aliis partibus ſubcreſcentibus prioris numeri ratio perturbabitur , fiet ἀόριστος: tranſmiſsis ſcilicet finibus , atque etiam ſublatis, quibus præſcribebatur.

6 Inquit Theoph.Si nõ ſunt fructus partes: eueniet,eas non eſſe partes,per quas ipſæ plantæ perficiuntur.Ea ſententia in diſceptatione poſita eſt.Nã qui fructũ negabit eſſe partẽ,negabit itẽ fructu plantam perfici.Neque enim fructũ eſſe perfectionẽ in uidui, ſed ſpeciei : ſicut ſemen in animali,aut fœtũ.

7 Poſt hæc dicit, Τάχα δὲ &c.fortaſſe.Notabis Philoſophi modeſtiã,tum hic,tum alibi.Sic præceptor eius ſæpenumero vtitur voce illa, ἴσως & ἄν. Simul caſtigabis immodeſtiã eorum, qui diuini viri Auicennæ pudorem in eadem cauſſa reprehendunt.

8 οὐδ᾽ ὅσα πρὸς τὴν γένεσιν. Theodo.Neque ſingulis annis oriuntur. Malè addit de ſuo (ſingulis annis.) Quippe etiã alternis oriuntur quædam,& Romanę vocis vſum deprauauit (oriunda) participiũ quoque (orientia) plus explet ſenſum : amplius enim tempus amplectitur.

9 Εἰ δὲ τῇ ὥρᾳ ὄψει τότε κάλλιστοι: οὐδὲν σημεῖον. Mira breuitas.Dicit: non eſſe perfectionẽ,quantũ attinet ad ſubſtantiã,ſed ornamentum,& accidens.Theod. tranſtulit: ὥρα ὄψει, temporis clementia. Melius ſic. Quod ſi ſuo quæque tempore pulcherrimæ videantur.

tur. ὄψει enim ad visum, & spectaculum, vt etiã rem eleuaret: quia potius videantur, quàm sint. Id quod Theod. minus perpendit: iccirco vertit, reddantur.

10 Τὰ ζῶα εὐθενεῖ κύοντα. Verba, εὐθενεῖν, εὐθενεῖ, εὐσθενεῖν cómunia Aristoteli, & Theophrasto: sicut contrariũ apud Hippocr. secundo de morbis, δυσθενεῖν, & vulgatum ἀσθενεῖν. Theod. vertit, pulchriora, plenioráque redduntur. ad verbum, & Romanè, & breuiter, & exactè: habitiora. τὸ ἀρετᾶν Homeri, interpretantur εὐθηνεῖν.

11 οὐδὲν ἄτοπον. Theod. aut temerè factitatũ. At multa fiũt temerè quæ recta sunt, non ἄτοπα. Quemadmodum iniussu Imperatoris pugnare, & vincere. Id quod Manlius fecit filius Dictatoris: & Q. Fabius Rutilianus Magister equitũ. itaque ἄτοπον non est temerè factum: sed id cui in natura locus est nullus. Absurdum latini dicunt.

12 Φυλλορροεῖν. Theodo. Iactura foliorum. Ita iacere dentes in historiis animalium: id est amittere: dicit Philosophus. vtitur enim hoc verbo, βάλλειν. quibus in locis abstinuit latino peculiari Theod. ac pro eo vtitur illis, amittere, mutare. Rectè sanè, vtinã & hîc. neq; enim iaciunt plantę folia, quin ab ipsis vel (si liceat ita loqui) inuitis abeunt illa. Siquidé negauit suprà vllis actionibus præditas esse plantas.

13 Ἀποκαθαίρεσθαι. Theod. secernantur. Secernuntur ea, quæ non sunt continua, sed discreta in quãtitate coaceruata, aut cohærẽtia, quibus verba conueniũt, discernere, & secernere. at ἀποκαθαίρειν significat tollere partẽ ex quantitate: latinè expurgare: ad vtranque autem pertinet: in qua aliquid superflui tollendum sit. Intelligit hic Theophrastus, vmbilicos.

14 Ait

14 Ait Theophrast. Generatio est propter perfectã generationẽ. Hoc sic intelligo ex libris præceptoris: cùm quippiã gignitur, aut aliquo oritur modo, tametsi tunc perfectũ non est; tamen est (vt aiunt Philosophi) in via perfectionis. Itaque & si quid deest, accessurum: & si quid superest, amissum iri.

15 Ὅλως, ἢ καθάπερ εἴπομεν, οὐδὲ πάντα ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ληπτέον. διὸ καὶ ὁ ἀριθμὸς ἀόριστος. πανταχῇ γὰρ βλαστικὸν, ἅτε καὶ πανταχῇ ζῶον. Repetit sententiam superiorem Philosophus: quam cum supra sub dubio poneret, nunc asseuerat. dicebat enim: τάχα ἢ οὐχ ὁμοίως πάντα ζητητέον. Intellectio autem hæc est: non negat, quærendum æquè esse: sed quæstioni omnia respondere. Verùm inter has similes sententias dissimilem posuit diligentiam. ostendit enim vtriusque partium æqualem similitudinem, tum necessariarum, tum superfluarum. scribe, ζῶν, nõ ζῶον. Neque enim, ζῶον, plantis cõuenit. quemadmodum in commentariis super plantis Aristot. declaratum est. Ponit autem pleniorem rationem, quare numerus non sit finitus. Quia, inquit, germinandi vis finita non est. Deinde est rationis ratio. Germinatio ab anima est: tum est minor propositio demonstrationis. Anima omnino intus est. conclusio. Omnino potest germinare, vt & hinc elicias, generatiuum spiritum, eiusdem esse animę, quæ informat: id quod in libris de semine genitali exactius est disputatũ. Dico omnino πανταχῇ. non quod significet omnem plantæ partem, sed temporis progressionem. Nam tametsi planta vbique animata est: tamen non vndecunque germinat. non est igitur βλαστικὸν omni sui parte.

16 Περίεργον. ſuperuacuũ. Theodo. rectè: at cum addit, ac recuſandum: id ſanè περίεργος.
17 Ἡ δ' ἱστορία. Hic præceptorē imitatur: qui in hiſtoria animalium ita procedit, & à partibus incipiens diuidit eas in exteriores, & interiores: easq; digerit, per genera, per ſpecies, & per analogiam.
18 Καὶ ἁπλῶς δ' ὅσα ἐν τοῖς φυτοῖς ἀφομοιωτέον. Non ſolùm per analogiã referendas eſſe ignobiliores plantas ad nobiliores propter ſimilitudinem & perfectionem, ſed etiam ad ea, quę in animalibus explorata ſunt nobis: vbi locus is diligentius eſt examinandus. Animalia nãque & à natura ſunt poſterius, quàm plantæ, inſtituta: & nobis minus nota: quippe mobilia & vaga ſubtrahunt ſeſe cõtemplationi noſtræ. Quare mirum ſanè quemadmodum notiora ad minus nota referamus: verùm ſic accipiendum eſt, Hominem eſſe ſibi notiſsimũ, ſi partes conſideres extimas. eũdémque ea de cauſa poſitum eſſe ab Ariſtot. pro norma eius cognitionis, quæ circa cætera animalia verſaretur, prætereà multas eſſe animantes, quæ συνανθρωπεύονται, éasque iccirco longè, quàm plantas ipſas, notiores eſſe nobis.
19 Αἱ δ' τῶν μερῶν διαφοραί. Hoc eſſe debuit caput alterum. hactenus enim cognoſcendi modum inueſtigauit: Diuidit autem ex præceptoris inſtituto, κατὰ τὸ ἔχειν, καὶ μή. Debet enim eſſe prima diuiſio: ſiquidem cõtradictoria eſt, ad quã contraria cætera referantur. Facit autem differentias tres: eſt, & nõ: æqualia, & inæqualia, & tertio loco, ſimiliter, & diſsimiliter, propterea quod ſimilia qualitate poſſint eſſe, eadémque ex ſitu diſsimilia: vt ficus, qui ſub foliis, & qui ſuprà: quãquam loci differentia potius

potius hæc sit: situs autem ratio euidentior illo exemplo: quia quædam hærent plana, quædam ab latere. plana vt lilio: ab latere, vt capillis veneris. Quare autem posuit similia, & æqualia: & cum posuit, similiter: non addidit æqualiter? Quia, simile, nota est qualitatis: similiter, autem dispositionis: similia sunt duo folia: exempli gratia, asari, & ederæ: orbiculata in mucronem, læuia, nitida: at dissimiliter sita sunt: illi inflexa, & languida: huic surrecta, & rigida. At enimuero quæ æqualia sunt, ea nisi æqualiter habere queunt. Neque enim quantitatis prædicamentum sibi simile generat: Nam tametsi æquale, & æqualiter, sunt in quantitate: à quantitate tamen non sunt, sed à similitudine in relatione. Omitto nunc exactiores disputationes, de equaliter inæqualibus, & è contrario. Pertinent enim diuersa ratione, ad partes inter se: & ad partes intra se, sed hæc sunt operæ altioris, & à nostro sæculo temerè exturbata: putant enim partem suæ sapientiæ multa nescire: cùm tamen hoc ipso, Deus sit. At illi ex alienæ temeritatis odio in sui odium delapsi sunt.

20 ἴσα. Theod. paria. magis latinè, quàm philosophicè: etenim, par, apud sapientes differt ab æquali. verùm rectè hic fecerit: at non rectè, vbi dixit, ἀνισότης, disparitas. disparitas nanque est, ἀπεριττότης. inequalitas, dictũ oportuit. deinde diuideret in multitudinem, & magnitudinem, vtrique enim cõpetit.

21 ὑπεροχῇ καὶ ἐλλείψει. Hic quoque acuẽdus lector est: namque ὑπέροχη ponit rem, & addit, ἔλλειψις ponit rem, & demit: excessus, statuit rem, & addit.

defectus non ſemper ſtatuit rem,cui demat:ſed aliquando totum tollit. itaque τὸ μὴ ἔχειν defectus eſt. ἡ ἔλλειψις differt.habet enim, ſed non tantùm, vel numeri, vel magnitudinis.Quærenda igitur alia vox latina; qualis diminutio, aut melior.

22 Τὸ δὲ μὴ ὁμοίοις τῇ θέσει διαφέρει. Theodorus. Nō ſimiliter vero poſita conſtant. Nunquam ea verba intellexiſſem. Candidius ſic. Cum ſimilia diſsimiliter affecta ſunt:ea differentia euenit propter ſitũ. Articulus enim ille (τὸ) cogit prudentem interpretem ad eiuſmodi loquutionẽ.Notabis verba hæc. exiſtunt,redduntur,conſtant,à Theodoro adeò frequenter poni:vt ſine more, modoque ſæpè fiat.

23 Καὶ αὐτοῦ τοῦ δένδρου. Theodorus. atque ipſarũ arborum. videtur tamen eiuſdem fructus arboris,nō diuerſarum inter ſe comparaſſe.Tunc ſic Theodorus errauerit,quòd ſi ſycaminus ex trunco tantum fert:ipſe Theophraſtus minus ſibi conſtat,cum dixit numero ſingulari: αὐτοῦ δένδρου. præterea perpendes, cur non potius, τοῦ αὐτοῦ. poſtremo exactiore iudicio ſtatuas ſic.eſſe loci differentiam, non autem poſitionis, aut ſitus. Situs autem exemplum erit:quod fructus quidam inſident,vt in ſcolymis. aliqui pendent,vt ceraſa: aliqui hærent,vt papillæ, quas fert quercus.

24 Ἀραχίδνῃ. Falſo putarunt eſſe eam,quam terreſtrem zizipham vocat vulgus. Nanque in noſtrati agro ea ſunt chamæzizipha.

25 Καὶ ἐν τὰ μὲν μίσχον ἔχει, τὰ δὲ μή. Exempla & diuiſionem eorum, quæ habent pediculum, & quæ nō; enumerauit Theophraſtus, ἐν τῷ μὴ ὁμοίως ἔχειν: & malè.

& malè. est enim κατὰ τὸ ἔχειν, καὶ μή. Pediculus nanque pars est. quæ vero sunt pediculo flaccido, aut surrecto: ea κατὰ τὸ πῶς.

26 Ἔνια καὶ τῇ τάξει. Hoc est, πρὸς τὸ ὁμοίως ἔχειν. relatio ex loco.

27 Τὰ μὲν ὡς ἔτυχε, τῆς ἐλάτης. Theodor. legit, roboris, non abietis. sane etiam alibi Philosophus abietis ramos ordinate dispositos scribit. & Plinius in XVI. & piceæ, & abieti ordinatos; robori inconditos attribuit. Sic igitur leges, τὰ μὲν ὡς ἔτυχε, τῆς δρυός. τῆς δ' ἐλάτης οἰκλωνες. Naque si sunt, καταλλήλως, nō sunt, ὡς ἔτυχε. Nota, ὄζον, & à Plinio, & à Theodoro interdum ramum esse, aliquando nodum. etiā Theoph. ipse varie vtitur.

28 Μορφὴν, tam hic, quàm alibi, Theodorus formā interpretatur, latine quidem, sed minus ex vsu Philosophorum. Figura melius dicitur εἶδος, vetus verbum: ἐντελέχεια, nouum. ab ipsis tamen philosophis etiam receptam inuenias alieno significato.

Ex cap. II.

29 Πρῶτα, καὶ μέγιστα, καὶ κοινά. Primæ, maximæ, cōmunes. Primę, propter constitutionē. prior nanque radix cæteris est. Maximæ, ad quantitatem. Hac enim reliquis maxima ex parte præstat caulis. Hæc est quantitas in indiuiduo. Cōmunes. Hæc est quantitas generica: cuius speciei participes sunt. καυλὸς generis nomen est. στέλεχος arborū tantum. stipes, vnde & stirps, de solidioribus tantum: si ἔτυμον sequare. στέλεχος adhuc Itali vulgo exprimunt, tametsi corrupta voce, stecco.

30 Ἀκρέμονα, ramum interpretatur Theod. κλάδον,

ſurculum. Ramum latini ſine diſcrimine nominant. Brachia autem maiora. Ratio tamen Græcorũ nominum nequaquam hunc vſum ſequetur. ἀκρέμων enim erit, τὸ ἐν ἄκρῳ μίμνον. hoc autem eſt minorum, ſiue tenuiorum. κλάδος autem habet ἔτυμον, pro ſignificato: παρὰ τὸ κλᾶσθαι. id quod facilius fit in minoribus, hũc vbi ſurculum interpretamur, rectè fit, quod cum ſit diminutum à ſuro: ſurus erit ramus grandior: eſt autem vox antiquior, quàm vt nunc recipiatur. Animaduerte, non omnem καυλὸν, eſſe quemadmodum dicit, ὑφ' ἕν, id eſt, ſimplicem. repugnat enim naturæ τῶν θάμνων. Neque κλάδους, ἐφ' ἕν. Quippe ſurculi non pauci ſunt σχιζόμενοι.

31 Ταῦτα οἰκειότερα τῶν δένδρων. Intelligit κλάδους, καὶ ἀκρέμονας. Theod. Sed hæc potius arborum generi conueniunt. non expreſsit per verbum, conuenire, τὸ οἰκεῖον.

32 Ἔχει δὲ οὐ πάντα οὐδὲ τοῦτον. οὐκ ἀεὶ δὲ, ἀλλ' ἐπέτειον. καὶ ὅσα χρονιώτερον ταῖς ῥίζαις. Seipſum expreſsit, aut imitatus eſt infrà. καὶ ὅσα διετίζει. καὶ ὅσα δὲ πλείω χρόνον ἔχει. Sententia hæc eſt. Alia caulem habere: alia nullum. quæ habent, aut perpetuum: aut non. Quibus perpetuus non eſt, aut intra annum interit, quia etiam radix perit: aut interit quidem, ſed, vigente radice vltra annum, ipſe quoque reſtituitur: tametſi non idem. vt repullulandi vim attribuas plantæ, non autẽ cauli. alter enim eſt, qui repullulat. Animaduertes peripateticis cognatam breuitatem. Duo nanque ſimul congeſsit membra. primum eſt, ἀλλ' ἐπέτειον. alterum, καὶ ὅσα χρονιώτερον. verùm, vti dicebam, non eſt χρονιώτερος: quia iam interiit ille. alius autem

ſubnaſci

subnascitur, non renascitur ipse rediuiuus. itaque addidit, ταῖς ῥίζαις. id est, in vi radicum. prior caulis est annuus: vt loquuntur Iureconsulti: annua, bima, trima die. id est, anni implens spatium. in altero caule natura annua est, tum eo significatu, tum etiam vulgatiore: vt annua sacra cum dicimus, id est, anniuersaria. Theodo. non expresſit diligentiam illam. χρονιώτερον ταῖς ῥίζαις. neque diuisionem vtriusque membri. Non, inquit, perpetuum, sed annuum tantum: ceu quæ diuturnis radicibus viuunt. malè, & mutilè.

33 Πολύχουν nota verbum, quo etiam infrà vtitur. & πολυχία. Theodo. feliciter, multiplex. verum idem vbi dicit: & proportione: melius sic, sed proportione. Quippe nihil commune est generica, sed proportionali communitate. Sic enim Theophrastus. τὰ δὲ ἀναλογίᾳ. non autem, καὶ τά. Quia dixit in summa, χαλεπὸν εἰπεῖν, declarat rationem difficultatis; quæ ratio est rationis, scilicet τῆς ποικιλίας, καὶ τῆς πολυχίας. quoniã, inquit, μηδὲν ἐστι κοινὸν, λαβεῖν, ὃ πᾶσιν ὑπάρχει. varium igitur sanè hoc & multiplex negotium; si particulatim certę species iccirco sunt percensendæ, quia ad nullum principium vniuocum reduci queunt. Explicat deinde id minutatim, quę cognoscere propius operæprecium est: negat omnibus radicem subesse. exemplum ponemus nos. Léticulam aquæ, & malobathrum, si vera Græci fabulantur: vtroque ramorum genere carent multa: quippe etiam caule, non floret ficus: capilli veneris fructum ferunt nullum. Hactenus sine controuersia: at eum addit, matricẽ. id sanè controuersum

eſt:ſed eſto. verum cortex nulli penitus denegari poteſt:tanto minus vena, non enim alerentur, at hoc eſt principium viuendi: omnis autem planta viuit. Nam exempla quæ ponit, cõtra ipſum ſtant, habet enim fungus & venas, & neruos, itémque tuber. Et quod ait, analogiã in his potius eſſe: ea pura euaſio eſt:duritia nanque & mollitia, paruitas & moles, non variant ſubſtantiam. ſi enim confe-ras qualeſcũque volueris ſpecies: quemadmodum diximus aliàs: nullam alteri æqualem inueneris: eſſent enim eædem:neque neruus in ſpecie nerui, æqualiter prædicatur de neruo leonis, & neruo ho minis : ſed in genere nerui ampliore: ſub quo, alterutrum etiã habes, quod præferas, & alteri. Illi, & aliis:quique ſit aliorum quaſi regula, & menſura quædam. verum ſi officia, & cauſſam finalem ſpectes, æqualitas eſt in prædicatione. Omnis enim nerui finis eſt, ſenſus, aut motus. omnis venæ, receptio, & tranſmiſsio alimenti. in ſubſtantia igitur eſt analogia, non ſolum in plantis, verumetiam in animalibus:in officio eſt æqualitas, non ſolũm in omnibus plantarum ſpeciebus, ſed etiam inter omnia genera viuentium. Itaque quod addit, in ar boribus tantum eſſe:ne id quidem cõcedimus, ſed manifeſtiores tantum: dixit tamen hoc ad præceptoris imitationem, qui ἄναιμα inſecta dicit, & ſtatuit ſanguinis proportionẽ, nõ veram ſpeciem. Illud etiam accurata diligentia dignum eſt. ait enim Philoſophus. Organica quædã eſſe πολυειδῆ, ſane pes conſtat neruo, vena, & aliis. quædam verò μονοειδῆ, vt vena. non rectè igitur ſic diuidunt.

Membra

Membra quædam simplicia, quædã organica. caute autem & prudenter dicit organici, siue πολυειδῆς, siue μονοειδῆς, partem nõ esse ὁμώνυμον cum toto, id est, eiusdem nominis. sed ἀνώνυμον, id est, ei nomen positum non esse. sanè in iis, quæ sunt πολυειδῆ, non potest nomen idem poni: propterea quod consignificat compositionem pes: at in iis, quæ sunt μονοειδῆ, pars venæ, vena est: si materiam spectes: si officium, non est.

EX CAP. III.

34 Ait corticẽ & medullam consimiles. His autem priora, ex quibus ipsa consistunt. humor, caro, neruus, vena, nõ rectè: nam si cortex ex vena, neruo, carne, humore constat: erit pars aliqua in cortice, quam corticem non dicas.

35 Declarat quid sit μίσχος. pediculus tam folij quàm fructus.

36 Βρύον, vt suprà memorauimus, ait esse partem ἐπέτειον ad καρποτοκίαν, in quibus est. sequitur præceptorem illis verbis, ὅσα ἔχει. intelligit oleam.

37 Καὶ ὅτι πᾶσι σπέρμα τὸ τοῦ καρποῦ. Theodo. & super omnia semen fructus, vt fructus sit possessiui casus: effugiat ambiguitatem: & pronunciet numero plurali; semina fructuum: aut pronomẽ addat, fructus ipsius.

38 Καρπός. declarat fructum esse, semen cum tegumento, quod περικάρπιον vocat. Nihil imprudentius à Theodoro, qui περικάρπιον, carnem dixit. Nam quot fructus semine constant, & tegumento, vel osseo, vel testaceo sine carne? contemplare strobilum, & conum cyparissinum, & alia. Animaduert-

tres etiã iudicio exactiore id. si καρπὸς est, τὸ συγκείμενον ἐν σπέρματι, & ambiente, siue testa, siue carne: qua ratione potius non dicatur tegumentum illud, περισπέρμιον. nihil enim seipsum amplecti potest: quippe continens à contento, aliud.

39 Παρὰ δὲ ταῦτα ἐνίων ἴδιά τινα, καθάπερ ἡ κηκὶς δρυὸς, καὶ ἡ ἕλιξ ἀμπέλου. Mala comparatio. Galla enim fructus est: capreoli natura alia: pars enim officialis. Est etiam capreolus & leguminum multorum, & cucurbitarum: non autem vitis ἴδιον.

40 Καὶ τοῖς μὲν δένδρεσιν ἔστιν οὕτω διαλαβεῖν. τοῖς δ' ἐπετείοις δῆλον, ὡς ἅπαντα ἐπέτεια. Sententia satis facilis: nam si totum annuum est: etiam partes. iccirco addidit, δῆλον, ne esset frigidiuscula.

41 Ὅσα ἐπετειόκαρπα, καὶ ὅσα ἐπετειόφυλλα. Durant enim ad fructum vsque ea, quæ annuos fructus ferunt. τούτοις ἅπασι καὶ ὁ καυλὸς ἀκολουθήσει κατὰ λόγον. Theodo. his omnibus caulis quoque pro ratione côueniet. Non est verbum explens (conueniet) ἀκολουθήσει. Sed sequetur temporis tractum, vsque ad maturi fructus tempus.

42 Καὶ ὅσα ἂν σπερματοφορεῖν μέλλωσι, τότε ἐγκαυλοῦσι. Theod. cum semen parturiunt, caulem tunc emittunt: at longo post tempore, quàm caulem emiserint, parturiunt semen. est siquidem parturitio limen, & aditus pariundi. itaque Theophr. μέλλωσι. Cum futurum est, vt semen ferant, caulescũt. Adeò verò verũ est, quod ait Theophr. vt lactucas: cum di generi tempestiuum est, vt sementescant: si tunc feras, exeant cum caule.

43 Ἕνεκα τοῦ σπέρματος ὄντων τῶν καυλῶν. Videamus an

vera ſit hæc propoſitio. Caulis eſt propter ſemen. ſi omnia, quæ caulem habent, ſemen habent: verum eſt; at filix caulem habet, ſemen non habet; item multa alia: neque omnis fructus, aut ſemen in caule: non enim arachidnis. intellige igitur certo in genere: neque in caule fructus albo chamæleonti.

44 Τῶν δὲ ἄρτι εἰρημένων μερῶν. Explicatius celebrat, quæ attigit. tametſi & nunc, & tunc τύπῳ: ὡς, inquit, ἐν τύπῳ λέγοντας. Theodo. duriſsime, nota inquit, reddere ſubſignationis. Nemo latinus hic intelligat, quid ſit ſubſignatio. ὑποτύπωσις figura eſt, de qua in tertio poeſeos à nobis, ſed nihil ad hæc: cæterùm tanta eſt frequentia huius vocis in hiſce libris, vt Theodorus faſtidij vitandi cauſſa, pariat faſtidium.

45 Τὸ μὲν οὖν ὑγρόν. humorem Theodorus interpretatur rectè. & ὀπόν; liquorem: alibi ſuccum: alibi lac. in principio noni ſatis declaratur.

46 Μεταλαμβάνουσι. Theodorus, conſortiuntur, mutuantur: nam quæ partes vniuocæ ſunt ſub eodem genere, eæ erunt æquo iure nominis eiuſdem conſortes, quæ analogę, aut æquiuocæ, nominantur.

47 Διὰ τῶν γνωρίμων μεταδιώκειν δεῖ τὰ ἀγνωοῦντα. Theodor. Notis ignota perſequamur. ſenſus mutilus eſt, non enim dicit τοῖς γνωρίμοις. neque ſunt inſtrumenta cognoſcendi, ſed media, quemadmodum vocant philoſophi.

48 Μέχρι πόσου καὶ πῶς ἕκαστα μετέχει ὁμοιότητος. Theodorus, Quantum, & ad vſque, & quomodo ſimilitudinem ſingula contingere videantur. Nota, at-

tingere ſimilitudinem. & tres facit partes. Quantum; &, aduſque: &, quomodo. at, quantum, eſt, aduſque: terminus enim eſt extremum quantitatis, & generis eiuſdem cum ea. Theophraſtus τὸ μέχρι poſuit finem τοῦ πόσου, & modum τοῦ πῶς. vtrunque autem ad qualitatem hic refertur. Nam τὸ πῶς eſt qualitatis per ſe. τὸ πόσον, per accidens. Id quod etiam Galenus docuit nos non ſemel. Eſt igitur inter herbas ex viriditate ſimilitudo. hoc eſt, τὸ πῶς. At, ſimilitudo, ἐκ τοῦ πόσου. propterea quod aliis aliæ viridiores, aut fuſciores. ſic igitur interpretarer: quatenus, & quomodo ſimilitudinis participes ſint. Nam, aduſque, hic nihil ſonat. & ſanè modus hic ſignificat, quod alij, gradum, dicunt.

49 Εἰλημμένων δὲ τῶν μερῶν. Ait partibus poſitis, earum differẽtias perſequendas. Hac enim ratione naturam cognitũ iri. ſanè pars, quaſi materia, erit: differentia, veluti forma. Iccirco addit, ἐσία. Quia in lib. Phyſico. & in ſecundo de anima, & in ſeptimo Metaphyſices, materia, forma, cõpoſitum, ἐσίαι τρεῖς εἰσί. Theodorus maluit dicere naturam, quam ſubſtantiam, non ſolum hic, ſed etiam alibi: vt eſt videre in fine capitis ſequentis.

50 ὑγρότητα, καὶ θερμότητα σύμφυτον. Theodorus, humorem, & calorem inſitum. Inſita quædam ſunt etiam non à natura. adderet igitur ea quoque verba, à natura. hoc enim φύσις eſt in verbo, σύμφυτον. breuius quoque diceret, connatum. vt declararet ea eſſe principia conſtitutionis. Neque leuis eſt caſtigatio hęc: id quod mediocriter doctis videri poſſet.

51 Ὧν ἀπολιπόντων γίνεται γῆρας, καὶ φθίσις. ſcribendum,

dum, ὑπολειπόντων, quo tractus deficientiæ intelligatur. Sic enim fit senectus, & tabes. hoc est, φθίσις. quod minus recte à Theodoro, diminutio. Nam diminuuntur corpora labore quotidiano, inedia, vigilia: at non tabescunt eiusmodi quotidiana diminutione. Est aut naturalis φθίσις, senectutis definitio, ex Galeno: vnde trahunt hanc vrbanam dubitationem, qua ratione senex sanus sit: cum senectus sit vitium sanitatis. est enim, φθίσις. In verbis autem sequentibus postposuit morté desiccationi. τελέως δὲ ὑπολειπόντων, θάνατος καὶ αὔανσις. minus commodè. Hæc enim illam anteuertit. Theodorus autem primum ὑπολειπόντων: cum deficere incepere: male: neque enim initium illud senecta est, sed initium senectæ: quare intempestiuè de suo addidit: sed deficientibus. tractum enim illum, de quo diximus, significat.

52 Ἐν μὲν τοῖς πρώτοις ἀνώνυμος ἡ ὑγρότης. Quia sine differentia, communi nomine dicitur, ὑγρόν. In aliis autem, inquit, nomé habet: vt dixit. Intelligit, ὀπὸν in papauere, & planta, tum medica, tum Cyrenaica, item δάκρυον, in myrrha, atque aliis: quemadmodum in nono dictum est.

53 Τὰ δ' αἷμα λέγεται. Theodorus, sanguinem habere fatemur. Seneca in declamationibus irridet, & suo & alieno iudicio figuras hasce loquendi ambitiosas, & merito. Quid enim hic, è Græca, eaque attica simplicitate, λέγεται, ad latinam seueritatem, fatemur. fateri est interrogati, aut coacti, aut etiam torti. verbum sanæ miseræ potestatis. At, dicere, sapientis. fatebitur scholasticus post negationem, aut

dubitationem,aut interrogationem:& seruus post quæstionem.

54 Ἔστι μὲν οὖν τὸ τὸ μέρος. Concludit, partem esse humorem illum: quemadmodum etiam in historiis animalium declaratum est. vt pudere iam incipiat istos; qui nobis sanguinem negabant esse animalis partem.

Ex cap. IIII.

55 Ἀλλὰ δ' εἴδη ἕτερα ἐκτός. Hactenus de partibus extimis videtur scripsisse, cũ tamen falsum sit. Quis enim dicat,humorem esse extimum?tanto minus calorem vitalem illum: præterea, suprà,cum ἀπὸ τῶν γνωρίμων, profitetur sese ingredi rationẽ perscrutationis: procesit ab humore, qui multis in plantis sanè minus perspicuus est: puta, in capillis veneris,& quarundam arborũ corticibus, & eiusmodi.item à calore,qui apud non paucos est controuersus:æquiuocè nanque calor dicitur de cicuta,& de anetho.Non enim cicuta calida dicitur,nisi vita.Anethũ autem etiã elemẽtari calore.igitur duo illa, σαφῆ quidẽ sunt:verùm neque ἐμφανῆ, neque γνώριμα. Ad hæc,nota loquutionem. Inquit enim, ἀλλὰ δ' εἴδη ἕτερα τὰ ἐντός. Theodo.adsunt verò & alia genera ab internis diuersa: vt omittã ineptum hic verbum, adsunt; equidem aliter sentio. Nam cum ab extimis, & magnis, & apparentibus incipiendum esse censuerit:veluti ab radice,& caule,sequutus sanè præceptorem ex historia animalium, nunc de internis loqui vult,atque sic ait.Aliç autem species diuersæ,earum,quæ sunt interiores: id est, ἀλλὰ

τῶν εἴδη ἐντὸς, ἕτερα. diuersa genera interiorum, ab iis, quæ diximus.

56 Ἔχουσι γὰρ ὥσπερ ἶνας. ὃ ἐστὶ συνεχὲς, καὶ σχιστὸν ἐπιμηκές. ἀπαράβλητον δὲ καὶ ἄβλαστον: ἔχον φλέβας. Quasi neruos, inquit, quosdam habent. est autem neruus continuus, & fissilis, & longus, quique nulla cum alia parte committatur; neque quicquam ex sese edat: & qui habeat venas. Est enim nerui natura, longitudo: & affectus, fissilitas, ex Aristotele, ex villis enim siue filis factus. ἀπαράβλητος, propterea quòd in alias partes non diuiditur: neque cum vlla continuatur alterius generis, siue naturæ: quin etiam ne cum sua natura quidem. hoc autem est ἄβλαστον. quia nullos ramos edit. Intellige sane in plantis: nanque in animalibus alia ratio est, atque etiam in plantis ipsis diligentius contēplandum. Quod vero dicit in fine definitionis: ἔχον φλέβας: habet dubitationem: nam mox autumat, venam esse neruo similem, quod ad cæteras partes attinet: verum esse crassiorem. Si igitur crassior est, quomodo à neruo continetur, pars enim eius est.

57 Φανερὰ δὲ ἡ φύσις αὐτῆς, ἔν ἄλλοις τε, καὶ ἐν τοῖς τῶν περικαρπίων δέρμασι. De carne agit: igitur δέρμα nimis laxe posuit. est enim à carne diuersum quiddam. Ac in putaminibus quidem nucis extimis caro videtur quaqua versum apertilis. At ἐν δέρμασι, vt in auellana, & pistaciis, & nuce myristica, atque aliis quæ teguntur cute, non est carnis natura, sed corij, aut cutis: vt in longitudinem facilius, ac promptius scindi queat. Cutem Theodorus autoris fidem sequutus transtulit.

58 Φλειὸς δὲ καὶ μήτρα κυρίως μὲν λέγεται. Nō ſemel teſtatur, partes ex ſe nomina non habere, ſed ex animalibus mutuò ſumere: vt carnis, nerui, venę. Nūc dicit μήτραν dici κυρίως ſanè paulò imprudentior. quin potius, ἀναλόγως. ἀναφέρεται γὰρ εἰς τὴν τῶν ζώων.

59 Ὁ δὲ τῶν φύλλων ἐκ σαρκὸς καὶ ὑγροῦ. Folij conſtitutio ex carne, & humore: ergo folium non eſſet fiſſile at multa ſunt, nē dicam omnia, propterea quòd caro fiſſilis non eſt, quare melius & dicas, & ſentias: folium conſtare ex vena, neruo, carne, humore.

60 Καθαπερανεὶ μέλη. Theodorus partes interpretatur, otioſè. Nam cum dixit, μέγιστα; & ſubiunxit, μέλη: & dixit καθαπερανεί: intellexit, quaſi membra, vt μέλη animalium, ἐκ τῶν μερῶν: μέρη, ἐκ τῶν μορίων: μόρια, ἐκ τῶν στοιχείων.

EX CAP. V.

61 Σαφέστερον εἶναι τὴν μάθησιν διαιρουμένων κατὰ εἴδη. ſententia notanda. Subiectū nanque genus eſt, quod vbi diuiſimus in ſpecies, & partes eius nobis innoteſcunt: & differentiæ etiam prius: tum autem accidentia à ſpecie propria, à genere communia. Hæc autem ſunt præcepta, quibus ad ſcientiam animum comparamus. Dixit, καὶ σχεδὸν ὑφ' ὧν πάντη τὰ πλεῖστα περιέχεται. Nota, σχεδόν. &, τὰ πλεῖστα. non dixit, τὰ πάντα. propter tubera, & alia talia: perſtat in ea ſententia, qua dicebat: plantarum cognitionem, πολύχουν. Notabis etiam ſexus diuerſos attice. σαφέστερον τὴν μάθησιν.

62 Δένδρον, ὄζωτόν. Theodorus, nodoſum, ſurculoſum, duabus vocibus his, vnam. At enimuerò multæ arbores enodes ſunt: quare in definitionem arboris

boris reponi nequeat nodus. Ramum potius robuſtum dicas hic.addidit Theodorus de ſuo,aſſurgat, proprio tamen ſignificatu aſſurgimus aliis: quinetiam de arboribus procerioribus tãtum dicimus,ſurgere,ſurrigere,ac primo quidem ac puro vſu, non niſi de rectis.Cùm ſedemus,recti non ſumus,ſed angulos facimus:cum ſurgimus,recti euadimus.

63 φρύγανον δέ &c.Cum propoſuit quatuor partes: non proſequitur niſi tres, ſi nõ eſt in codice mendum:eſt culpa in auctore, φρύγανον Latinè virgultum, valde cõmodè potes dicere.Græci à comburendo nomen inuenere. Itaque in libris γεωπονίας inuenias in alia voce eundem ſignificatũ ἔυφλεκτα. item apud Serapionem. Arabes enim ſua lingua idem indicant.Virgulta,inquiunt,quę ad ignarium leguntur vſum. Definitio autem φρυγάνυ, hic falſa eſt.ſanè nouimus φρύγανον, μονοςέλεχες. Quod autẽ eſt πολυςέλεχες,θάμνος id eſt,à frequentia ſtipitum. Notabis alterã inter hæc differentiam : nanque ſingularis ſtipes, ſi ita modicus ſit,vt φρύγανον videri queat: non erit φρύγανον, niſi intereat quotannis: ſed arbor.ab arbore enim non differt natura ſubſtantiæ, ſed quantitatis: cuiuſmodi ſunt pumilæ pomi,& ficuum genera nõnulla.At θάμνος vtroque in genere accipitur, tam earum quæ intereunt citra annum,quàm quę durant diutius,durat geniſta, & paliurus,& alia.non durat pæonia, quæ alioqui θάμνος eſt, ab vna radice frequentibus caulibus. adhuc habet & hoc aliam differentiam, quia θάμνος aliquis euadit arbor cultu. Herba verò differt

ab his vltima illa & propria differentia, quòd folia ab radice protinus emittit. neque verò de eſſentia herbæ eſt, intra annum interire. durat enim ceruina lingua: iccirco errarũt, qui ita cenſuere. Neque caulis de eſſentia herbæ. Quapropter hoc loco Theophraſti ſententię moderabere: οὐ ὁ καυλὸς σπερμοφόρον. Neque enim, id eſt, tanquam in definitione, ſed tanquam in diuiſione, ad hunc modum. Herba alia fert caulem, alia non. Nota σπερμοφόρον in neutro genere, non autẽ σπερμοφόρος: quia, τὸ, facit conuerſionem propoſitionis. Sanè non dices, ἄνθρωπος eſt, τὸ πορευτικόν: ſed, τὸ γελαστικόν: ſic, nihil in herba ſemen fert, quin ſit caulis. Conſiderabis acutius in ea, quæ appellatur Centumgrana, facilius deprehendes in chamæleone albo, qui cum ſine caule ſit, at in acano ſemen fert. Animaduertes in definitione herbæ, προϊὸν ἀστέλεχες. nam lactucam, vti dicebamus, cum ſeuimus, quo tempore pridem ſata ſemen ferre debebat, non ſolùm cum caule egreſſam, verùm etiam cum ſemine vidimus. Præterea id omittendum non eſt, ab radice ſtatim ipſas etiam arbores duobus prodire foliis: ſunt enim ea folia non eiuſdem generis, quo ea, quæ poſtea videmus hærere, ſed è ſubſtantia, ac pulpa ſeminis potius, qua id vnde arbor exit, includitur.

64 Δεῖ δὲ τοὺς ὅρους τούτους ἀποδέχεσθαι. Veretur optimus philoſophus quicquam ſtatuere, quod reprehendi queat: quippe cùm materia ſit πολύχους, vt dicebat.

65 Ἔνια γὰρ ἴσως ἐπαλλάττειν δόξειε. τὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν ἀγωγὴν ἀλλοιότερα γίγνεται, καὶ ἐκβαίνει φύσεως. Reddit ratio

rationem, quare definitiones hasce præcipiat sobriè potius, quàm exactè accipiendas. Et signatè dixit, δόξειε: non autem ἐστί. Alia verò etiam cultu mutantur: vt corylus, myrtus, punica. Dicit, δόξειε: quia non erunt reuera, sed opinione. Prunus enim ab radice stolones cum emittat, nequaquam propterea θάμνος erit. vera nanque arbor est, ἐπαλλάττειν, Theodorus discrepare: potius mutari, ita vt duplex mutatio sit: vna, sponte: declaratur per ἐπαλλάττειν. in quo vsus actiua voce est, vt intelligeres intus esse principia actionis Altera mutatio, παρὰ τὴν ἀγωγήν. cultu, & arte: iccirco dixit, γίνεται, in passiuo: mutat sponte malua. Est hoc exemplum prioris argumenti: herbæ nanque exuit speciem, atque arborescit. Brassicam vidimus nos octonum pedum, ex qua in sodalitate nostra exempto folio texi humeros quasi iusta penula. ἀγωγὴ simplici significato sonat curam, cultum. Sic mox: ἀλλὰ τῇ ἀγωγῇ τιαῦτα. præpositio παρά, indicat motum ab efficiente, & infrà clarius: ἥμερα παρὰ τὴν ἀγωγὴν εἶναι δοκεῖ.

66 Quod ait Theophrastus, auellanam plures, ac meliores ferre fructus siquis frequentiores virgas reliquerit: verum esse comperimus nos. caussam reddit: propterea quod natura sua θαμνώδης sit: at contra, punica. Si igitur vtraque θαμνώδης, & punica purgata stolonibus meliores fructus gerit: nō videtur bona ratio, quę alteri cōueniat, alteri non.

67 Ἔστι δὲ καὶ τὰς ἐλάας κοπάδας, καὶ τὰς συκᾶς. Theodorus omisit, καὶ τὰς ἐλάτας. & interpretatur κοπάδας συκᾶς, multifidas ficus: verum multifidæ verbum,

τοῦ κοπάδα εἰ), non reſpondet, ſed cæduam potius dixeris, iccirco autem ceduæ ſunt, quia θαμνώδη.

68 Πολυχρονιότητι. Theodorus, diuturnitate, tum addit de ſuo, ac temporis breuitate: ſuperfluo. Diuturnum enim hîc relatiuum eſt, comparat enim per diſtinctionem: ergo altera pars anteuertetur temporis breuitate. Ita Theodorus breuitatis vocabulo Theophraſti breuitatem contaminauit.

69 Τῶν τε γὰρ φρυγανωδῶν. Mirificus hic Theophraſtus, qui cum θάμνον, & φρύγανον diuerſa agnouerit: & φρύγανον ſupra malè definierit per πολυστέλεχες: nunc perſeueret ita in definitione, vt vtrumque confundat. Dicit enim, ἔνια μονοστελέχη. ergo ἔνια πολυστελέχη, ſanè de θάμνῳ malè.

70 Ῥαφανίς. Theodorus, radix, vſitatè, ſed minus cautè: namque de radicibus, & caulibus, & ramis, cum agamus hic: nunquam rhaphanum plantæ ſpeciem, radicē partis nomine vocabo: nunquam braſſicam, caulem, eadem ratione.

71 Δενδρολάχανα. Theodorus, oleris arbores.

Καταμείνῃ. permanſerit, Theodo. rectè: ſic M. Tullius in Philippicis. Ille mos à Cecrope permanſerit.

Ex cap. VI.

72 Ἄκαρπα δὲ καὶ κάρπιμα, καὶ καρποφόρα ἄνθη, παρὰ τοὺς τόπους, καὶ τὸν ἀέρα τὸν περιέχοντα. Theod. ſteriles, & fructiferę, & floriferę, & floris exortes: ſanè lectio diuerſa, nec videtur codex Theophr. ſatis moderatus: nam κάρπιμα, &, καρποφόρα: ſuperfluo alterum poſuit: breuitas tamen & veritas hic ſunt coniunctæ. Theodori autem diligentia ſimul & ſatagit, verbis, & deficitur ſententia Theophraſti. fatemur

fatemur tam fructum, quàm etiam florem quibusdam in arboribus ob aëris diuersum temperamentum desiderari, hoc explicat Theodori oratio, at Theophrastus hoc amplius: ἄνθη καρποφόρα, quia florum tenus quędam arbores aliquibus in regionibus promoueāt: verùm ij flores οὐκ εἰσὶ καρποφόροι. Ita igitur intēdit, δένδρη ἄκαρπα, καὶ κάρπιμα. prætereà ἄνθη quæ ferant obtinere à locorū cōmoditatibus vt ea sint καρποφόρα; & cōtra, à difficultatibus impediri.

73 Φυλλοβόλα, καὶ ἀείφυλλα. fœlices compositiones. Frondiperdę, & fronditenę, consuetudine quàm arte, duriores.

74 Ἐχει γάρ τι τῆς φύσεως κοινόν. Suprà negabat membrum commune esse plantis: vt animalibus, os, ventriculum. Hic statuit naturam communem.

75 Λάςρον. Celastrum corrigit Theodorus.

76 Dicit, capparim deteriorem reddi cultu. hoc falsum scimus nos: item lupinos & grandiores euadere, & mitiores, & coctibiliores.

77 Ἥμερον. declarat, quid intelligit ea voce. Mite, interpretamur malè: nam quædā in hortis sunt aspera, vt rosa: quædā è syluestribus mollissima, vt centunculus: ait ipse, quæ humano cultu domitātur, ea esse ἥμερα: propterea quòd homo, ἥμερον, aut solus, aut princeps. Theod. Plinium suo more sequutus, vrbanum, interpretatur. At enimverò ἥμερα illa, rustica sunt, etiam antè quamuis vrbem conditam.

Ex cap. VII.

78 Φανερὰ δὲ καὶ κατὰ ταύτας τὰς μορφὰς αἱ διαφοραὶ τῶν ὅλων τε, καὶ τῶν μορίων. appellat igitur μορφάς, τὸ ἄχιον εἶδος, καὶ δένδρων, καὶ θάμνων: à stipitibus, & ramis,

& eiuſmodi, per quas figuras pateant differẽtiæ,& ꝓtorum,& partiũ. Totorum; vt eſſe arborem, aut virgultum, aut fruticem. Partium: vt eſſe ἄφυλλα, aut φυλλοβόλα, ἀείφυλλα & præter hæc, læuitas, magnitudo, mollitia,& contraria. Theodorus tranſtulit ſic. Formis quoque in ipſis differentiæ totorum, atque partium patent, non bene. neque enim dicit Theophraſtus patere ſolùm differentias in formis: ſed per formas, id eſt, per ea quæ dicta ſunt: nanque per formam arboris habes quantitatem, & duritiam,& læuitatẽ,& per formam contrariã, aliter.
79 Πλείω μὲν γὰρ δοκεῖ τὰ ἄγρια. Nota quid ſit illud, γὰρ: nam de multitudine nihil dixit, ſed ſubſtituit ad diſiũctionem. καλλίω δὲ τὰ ἥμερα. propterea quod paucitas includitur in καλλικαρπίᾳ.
80 Εὐκράτους. Theodorus, temperatiores, malè. omnia enim, vt alibi diſputatum eſt, temperata ſunt: nam κρᾶσις eſt temperamentũ: eſt enim κρᾶσις etiam in δυσκράτοις: iccirco addit Gale. τὸ, εὖ, καὶ τὸ δύς. Idem alij, quamobrem bene temperatos dicere debuit, & ibi legas, ἡδίους: non autem ἡδύους, vt ſcriptum eſt: neque ἰδίους, vt ſcriptum fuerat, ſic legit Theodorus rectè ſuauiores.
81 Μᾶλλον αὗται δε. &c. Theodorus. Igitur naturales hæ. Non eſt locus particulæ collectiuæ, igitur, ſed, μᾶλλον, admitti debet, vt intelligeres eſſe naturales, non autem artefactas differentias: quia numerabat τὰ ἥμερα, quibus dicebat, naturam ſecundum artem acquiri.
82 Ἐν ὑγρῷ. In aqua. Theodorus, rectè: ſed in humido, vel præſcriptius, vel genereralius. Mos tamen

men est Græcorum, etiam ipsius Aristotelis, itaque Theophrastus, τὸ ὑγρὸν, εἰς τέλμα: & λίμνην, & ποταμόν, & θάλασσαν. Itē subdistinguit cætera, κάθυγρα, καὶ ἕλεα. In humido, & palustri. Theodo. κάθυγρα, præmadida, malè. Nam neque tam excessum significat vox, quàm intra modum ex compositione: neque præmadidas esse ostēdit ἀδίαντον: igitur κατὰ τὸ ὑγρὸν: aquosis gaudentes, aut humidis, aut vdis, aut vliginosis, aut siquid habeatur commodius ad id significandum.

83 Διώκοντα. Mirum verbum plantis attributum: quippe quæ per se sunt immobiles, verùm à natura loquendi sumit argumentum. τῶν δ' ἐλαττόνων.

Diuidit, quæ superius dixit, à locis, propterea quod in mari, τὰ ἐλάττω. Quin, inquit, ex iis quarundā natura litoralis potius, quàm pelagia. Theodorus addit de suo, desiderant, sicuti, διώκουσι.

84 Κλῆθρα, alnus dicitur à Theodoro rectè. In Taurinis, Verna, Vascones, haud multò lōgius, Berqua voce vrsum Germani, nostratibus, Onici.

85 Οὐκ ὀκνῶς ἐστι σκοπεῖν. Theodorus: minus pensitata cōtemplatio est: imò verò plusquàm pensitata, & ambitiosa: tantùm abest, vt operæ sit, vel propriæ, vel familiaris: propterea quod, inquit Theophrastus, Natura in hoc nihil habet necessarium. At equidem ita censeo, quia talis est, vt non habeat necessarium: hoc habet necessarium, vt non habeat, qua ratione scientiæ pars est, scire contingens: quoniam necessario tale est, & necessario non necessarium, quemadmodum Diuinus præceptor noster Aristoteles docuit. Non solum in scientia

ſcire eſſe, debere nos, quæ ſunt: verum etiam ſcire, non eſſe, quæ non ſunt: & contrarium eſſe falſum. quanto magis ea, quæ aliquo modo ſunt. In numero eſt par, & impar. Si alterum tantum noris, ſemiſciolus ſis. Si crocodilum in aqua ſolâ verſari ſcias: non ſolùm neſcias verè: ſed & falſo ſcias, ſi aliter degere non poſſe perſuadeas tibi.

86 Ταῦτα διοίσει καὶ τῶν ἄλλων μορφαῖς, καὶ ταῖς τῶν μορίων διαφοραῖς. Quid eſt, τῶν ἄλλων? quid enim habes præter partes? aut vbi eſt differentia, niſi per formas? An formæ non ſunt in partibus? ita videas, vt admittenda illa ſint: τ̃ ἄλλων, potius exiſtimem ſic, τῶν ὅλων. Theodorus leuiter pertranſit: cęterorum.

87 Ἢ οἱ τόποι διήρηνται πρότερον. τόπους appellauit, vt ſitum, τὸ πῶς, cæterum cũ dixit, ἀνομοίως ſatis erat. Fortaſſe nõ defuerint, qui auſint legere, τρόποι, ſubinfert autẽ τόπους ἢ ἴσως. Nõ enim dixit, τόπους γάρ. Nam ſi loca nominaſſet: locorum mentionem repetiſſet per notam rationis, γάρ. Ita vt ſit additio mẽbri diuiſionis, poſt πλείω, & μείζω: quod ſubiicuit. & ὅμοια: quod ſubiicuit, vt diceret: καὶ οἱ τρόποι. Itẽ inquit: pręterea locorum natura adiungenda eſt.

88 Συνήρτηται τῇ γῇ. Theodorus, adhæreant, minus bene hærent contigua, at infixa pluſquam hærent, coaffixa. In commentariis ſuper libris de plantis, συμπέφυκε, emendauimus.

EX CAP. VIII.

89 Πειρατέον δὲ εἰπεῖν τὰς κατὰ μέρος διαφοράς. ὡς ἂν καθόλου λέγοντας πρῶτον, καὶ κοινῶς: εἶτα καθ' ἕκαστον, ὕστερον ἐπὶ πλεῖον ὡς ἀναθεωροῦντας. Theodor. Nunc

Nunc particulatim differentias explicare conandũ: quo primum in vniuersum, atque ratione cõmuni, deinde sigillatim differentes, plus quoq; agnoscere progressu orationis videamur. τὸ κ῀ μέρος. intelligit enim rationem explicatiorem, & modos ponit duos, vnum cõmuniorum differentiarum: vt μακρ-στέλεχες: & eiusmodi, alterum adhuc exactiorem: veluti cum τῶν ζώων naturam ita scrutatur, vt etiam secet in minutiora. Tertio loco pollicetur se plenius omnia recogniturum. Nam & potestates addet, & ætates. Hoc est, quod dicit, ὕστερον, & ἐπιπλεῖον, & ἀναθεωρεῖν, quæ Theodorus malè est interpretatus. Primum καθ' ὅλη. deinde, καθ' ἕκαστον. postremo, plenius, siue amplius tractamus, tanquam de integro, siue repetita contemplatione considerantes.

90 Παραβλαστικά. Theodorus optimè, procreandæ sobolis. soboles nanque est, quæ subolescit sub matrice arbore.

91 Κιτὰ ἰσχὺν καὶ πάχος. Repetit πάχος, quod haud multò antè posuit.

92 Ἀνδράχνη, ita legendum est, non ἀνδράχνη. Hæc enim herba est: nolo nunc argutari super etymologia. In libris originum cõmodius licuit. Theodorus festiuissimo ingenio sequutus est numerum literarum Græcæ proportionis, vt latinam nouaret vocem: nanque sicut ἀνδράχνη octo elementis constat, herbæ nomen. ἀδράχνη arbor, vno minus: ita ipse, cum herba à latinis portulaca dicta esset, detrita litera arborem potulacam dixit. Cogimur hîc egredi rationem institutæ breuitatis:

imperat enim ratio. Doctissimus Hermolaus cùm hæc retulisset in literas, addidit elogium ex iudicio suo acerrimo sic: eruditius, quàm fœlicius. Fœlicitatis impedimentum non explicat: eruditionis rationem aliis pensitandam reliquit. Sanè mihi cõtrà videtur, nihil ferè ab illo fœlicius nouatum. facillimum enim fuit eximere elementum, idque asperrimum: at assequi Græcam illam proportionem, id verò etiam felicissimum. Eruditionem verò quam ipse non descripsit, quam putemus esse? Nam more suo Ruellius aliena cũ sublegeret, nihil huius rei docuit nos. Ego quoque valde vereor Theodorum nulla penitiore adductum caussa, vt id nominis ad eum modum comminisceretur. Fatum tamen plus valuit, si ita censeas, potulacam dictam, propterea quòd eius fructuum esus, perinde atque potantes inebriat: sed satis hæc & animi gratia. Habes eiusdem generis, aut proximi, ὑνηλείαν, præterea vel pro fructu, vel pro planta, κόμαρον, μεμαίκυλον. Arbutus latinè arbor est, fructus autem vnedo. Plinius tamen minus anxiè seruauit. Calabri vocant cerasum marinam, Pyrenei penè latinè, Arbost. Hermolaus animaduertit varietatem sententiarum duobus verbis, quæ de eius cortice aliter, atque aliter legebantur, περιπιγνύμενον, περιρηγνύμενον, acutius hic illud iudices: nam si legis, περιπίπτειν, id esset plusquàm περιρήγνυσθαι. A vite enim etiam abscedit, vbi ruptus est, at non ita, vel sæpè: vel vbique cadit: sed Plinij verba memineris: quibusdam, inquit, etiam cadit, vt Malo, & vnedoni. Valdè sanè dubito, an rectè scriptũ sit. ὑνηλείας enim

enim ait Theophraſtus, non autem μηλέα, cadere, quem errorem etiam Ruellius ſequutus eſt.

93 Καὶ ἐλαττόνων: βαλάνε, τεύτλων, κωνείε, hic βαλάνος, aut eſt arbuſculum, aut frutex, aut herba, aut error. Theodorus vertit, glandem.

94 Τὰ δ' μανά. Si oppoſuit inter ſe Theophraſtus μανὸν, καὶ ἰνώδες, laxè nimis. multa enim ſunt ἰνώδη, καὶ μανά, vt arundinacea.

95 Ἀδιάφρακτα, oppoſuit τῷ γονατώδει, propterea quod geniculatim vacuitas calamorum, & frugum, & aliorũ diſſepta eſt. Theodorus infeliciter, inſepta. Non enim intelligebam: habebam enim quod ſequerer, inſecta.

96 Butomum, Theodorus Græcam vocem reddidit latinè. Quare miror, ſi Græca tota res eſt, qua ratione noſtratem iuncum putauerit Ruellius: neque enim iuncus vllus noſter ſidæ ſimilem gerit fructum, id quod de butomo à Theophraſto proditum eſt: pręterea ſi ei iridis folia, vt idem ex Democrito accipit: quis putet eam naturã cum iunci appellatione poſſe conuenire. Caulem adduces, vt ipſe ex Hermolao interpretatur; inoffenſum. At enimuerò is caulis craſſus, neque aptus texendis tegetibus, ſed eius folia: cuiuſmodi vſum præſtat aliquot locis in Italia carex: ex eo nanque cathedras contexunt. Virgilius exulem Taurum, atque ex ignominia deliteſcentem paſcit acuta carice.

97 Αὗται μὲν δὴ δόξαιεν ἂν, ἐξ ὧν ἡ σύνθεσις. Hactenus differentiæ ex natura partium, vt venæ, carnis, nerui, ex quibus & cortex, & lignum componitur. Hinc qualitates ab his, vt raritas, & læuitas, &

eiuſmodi

eiusmodi: quanquam de læuitate nonnihil intermiscuit. hoc enim committit sæpè Theophrast. vt inconditè ponat aliqua: & vt repetat.

98 Σκληρότης. Theodorus legit hoc amplius μαλακότης. Sicut & mox vtranque ponit differentiam κουφότης, βαρύτης.

99 Η μὲν γὰρ ἰτέα. Hic mancus est codex impressus. Theodorus sic. Salix enim sicca tantummodo leuis: suber etiam viride leue est. & omisit τὸ εὐθὺ Theophrasti. cum ipsis principiis exortus sui illico leue est.

100 Καὶ τὰ μὲν σχισθέντα. Melius, τὰ μὲν σχιστά. suprà κατὰ τὰ πάθη. vt, leue, & graue. hic etiam κατὰ τὰς δυνάμεις. ἄθραυστα, non fragilia. resistit hoc τῇ δυνάμει. Theodorus malè legit, θραυστά: quia mox ait, ἄθραυστον διὰ τὸ σκολιὸν, καὶ σκληρόν. duritia obsistit fractioni, obliquitas fissioni.

101 Δεῖ δὲ τὰς τοιαύτας ὑπολαμβάνειν τῆς φύσεως. Seminat hic principia caussarum more præceptoris sui. Fissilis, inquit, abies: quia εὐθυπορεῖ.

102 Βαρὺ, ἡ μὲν πύξος, καὶ ἡ ἔβενος, ὅτι πυκνά. ἡ δὲ δρῦς ὅτι γεώδης. Minus rectè Theophrast. neque enim densitas per se est causa grauitatis: sanè ignis idem seipso densior, non erit iccirco grauior. Quare igitur à terra separauit buxi grauitatem? Grauis enim est, quia γεώδης. grauior inter γεώδη eiusdem quantitatis, quia densior: densior, quia plus terræ. est enim maior quodammodo. Notabis loquendi rationem: neutrum cum fœminino, & plurale redditum duobus singularibus.

Ex capite ix.

103 Καθάπερ τινές φασιν, ἀλλάτε, καὶ τὴν ἀκτήν. addidit, φάσιν, quoniã ex ſua ſententia mox aſſeuerabit Sambuco medullam carneam.

104 Πίτυος. diuerſis locis Theodorus, modo ſecundum Pliniũ, modo ab eo diuerſus, πίτυν laricem interpretatur: tum autem πεύκην nunc pinum, nunc piceam.

105 Ἔνδαδος. Pinus, quæ tedacea eſt: vel, quod melius eſt, tedoſa. Theodorus plurimum tedæ ingerat. non tamen ingerit, ſed intus gerit: ingerere caſtè atque integrè loquentibus, motum, & actum ſignificat ſimul.

106 Διαφέρουσι δὲ αὗται καὶ τοῖς χρώμασι. μέλαιναι γὰρ δὴ πᾶσαι. Ergo non differunt colore, ſi omnes nigræ ſunt. Intellige non inter ſe differre, ſed ipſas ab aliis non duritia tantùm, ſed colore quoque: iccirco dixit, καί.

107 Διὸ καὶ ὑπομένουσι καμπήν. Theodorus, Flexum nullum recipiunt. Græca verba vrbana ſunt. ſuſtinent flexum: id eſt, non cedunt, ſi flectere coneris.

108 Μανότεραι, Theodorus, ſolutiores.

ὑμενώδεις, Membranis ſimiles. Membranaceæ.

109 Καὶ ὅλως τοῖς ὑλήμασι. Frequens vox Theophraſto, verùm apud Latinos haud contemnenda animaduerſione: quippe quæ ligna nõ ad ignes parantur, ſed fabricas, frequentius dicuntur nomine materiæ. Itaque etiã flexus vocis paulò deuexior, vt maiorũ ligna ſint, ὕλη. minorum, ὕλημα. ita monuimus alibi, εὔφλεκτα. hic φρυγανώδη, καὶ ὑλήματα. infrà ὑλήματα καὶ λαχανώδη.

Ἐπειδὲ

110 Ἔχει δὲ τὴν μήτραν, quędam, inquit, euidentem medullam habent, aliæ obſcuram. Hanc differentiam debuit ponere ſtatim pòſt, τὸ ἔχειν, καὶ μὴ ἔχειν. Theodorus, perſpicuam, φανεράν. videtur tamen perſpicuum eſſe, τὸ διαφανές, vt vitrum, & oratio, cuius verba nō opacant ſenſum, ſed per quæ tranſmeat intellectus acies ad rem vſque, ἀφανεστέραν, quoque paruam, dixit de ſuo: quia in priore parte diuiſionis erat, μεγάλη. incommodè tamen. Nam quæ non ſit, ἀφωρισμένη, incerta quidem ſit: ergo parua, nécne: quis iudicet: Confuſa quit eſſe, & magna, id quod in déſioribus euenit. Itaque Theophraſtus, οὐ κατὰ τὸ μέσον, ἀλλὰ κατὰ τὸ πᾶν ἔχειν, vt buxus.

111 Τὰ μὲν γὰρ πολύῤῥιζα καὶ ἀκρόῤῥιζα. Theodorus legit, μακρόῤῥιζα. Nam differentia τῶν ἀκροῤῥίζων inferius alia voce explicatur, ἐπιπολαιόῤῥιζα, quod eſt cōtrarium τοῦ βαθύῤῥιζον εἶναι. & ſanè quercus non eſt ἀκρόῤῥιζον. Plinius copioſum dixit τὸ πολύῤῥιζον.

112 Ἐφ' ὅσονοῦν προέρχονται. breuitas concinna. deeſt verbum προέλθῃ. aut θέλουσι, ſi loquare, vt Plato. Quātum terræ patet, tantùm occupant, ſed hyperbole eſt, itaque ei moderatur verbi defectus: quantumuis promouent. Plinius annoſæ quercus radice ait iugeri ſpatium occupatum.

113 Ὀλιγόῤῥιζα, καθάπερ ἐλάτη. Theodorus abietem omiſit, quoniam exemplum mox eſſet τῶν μονοῤῥίζων.

114 Ἔχουσι δὲ καὶ τῶν μονοῤῥίζων ἔνια τὴν ἐκ τοῦ μέσου μεγίστην. Mira oratio. Quomodo μονόῤῥιζα ſi eſt: media maxima? quippe omne medium alicuius medium eſt. non eſt igitur μόνον. Eiuſmodi proiectione

nem radicis habet iuglans, quem Vaſcones ruſtici ſuo vocabulo, penem, vocant.

115 Κεκαρκινωμένας, contortiores. Antiphanes in fabula ἀφροδίτης, γοναῖς, eodem modo dixit, αὐλητικῶς καρκινοῦν τοὺς δακτύλους: ideſt flectendo. Sic enim mox ἀγκυλοῦντα δεῖ σφόδρα τὴν χεῖρα.

116 Πυκνότεραι δὲ ἄλλαι ἄλλων, καὶ ξυλωδέστεραι. Theodorus, ſpiciores, magiſque ſurculoſæ. Neſcio quos ſurculos apparauit radicibus. Lignoſiores, verius, ſimplicius, minus ambitioſe.

117 Ὀζώδεις, καὶ θυσανώδεις. Theodorus, Nodoſæ, villoſæque. τοῦτο δὲ, ὅτι τὰς λεπτὰς, καὶ μικρὰς πολλὰς ἔχουσι, καὶ ἀθρόας. Theodo. quod exinde venit, quia breues, ac tenues illas permultas, atque promiſcuas mittunt: dixit, illas, vt exprimeret, τάς. Sed exinde, quo cauſſam explicaret, minus ſeuere. Namque philoſophi verba eſſe decet, quoad fieri poſsit, plana, pura, certa. At exinde, tempus ſignificat. itaque animus paulo accuratior poſſet intelligere, que poſtea naſcerétur. Neque ἀθρόας, promiſcuas, rectè: ſed confertas, debuit. multa conferta ſunt, non promiſcua. ἀθρόοι ſunt pedites ordinibus ſeruatis, phalange facta. at eos tunc nemo latinè loquens promiſcuos dicat. Sed vbi ſolutis ordinibus, recepti, aut admixti fuerint alterius generis, aut partis militibus, ibi promiſcuos agnoſcemus illos. Hæ igitur differentiæ poſteriores, Tenues, Paruæ, Multæ, vel ſparſę, vel globatę. Vt corporis globus ſit, ὄζος fila inde prouenientia, θύσανον, ἤγουν τὸ ἀθρόον. Dic fimbriatas. indidem enim etiam fibræ, quæ non omnibus confertæ in modum fimbriarum.

118 Ἐπιπολαι

118 Ἐπιπολαιόῤῥιζα. Theodorus, Radicibus adhærentibus terræ: non plenè. Omnes enim hærent terræ. vnde herbæ nomen nonnullis deducere placuit. addidisset: summæ terræ hęrentibus: aut sic, in superficię, vel in summo terræ obrepentibus.

119 Παραλλάττουσαι. Inæquales Theodorus, rectè. scilicet commutantes æqualitatem cum nodositate. dixerat enim, Rectæ, & æquales. aliæ autem obliquæ, & παραλλάττουσαι illam scilicet æqualitatem.

120 Τοῦτο γὰρ οὐ μόνον συμβαίνει. Nō solum propter loca euenire id, puta, scrupea, saxea, aut alioqui impedientia rectam progressionem: sed etiam natura sua. Sic supra de radice quercus: si locum liberum nactæ sint, ἐφ' ὅσον οὖν προέρχεσθαι. Duplex caussa redditur crispitudinis in pilo, aut meatus non rectus, aut calor contrahens. Quare cum de fico mox dicit, tortuosa radice esse: hoc enim est σκολιοῦσθαι, διὰ τὸ μὴ ἰθυδεῖν: intelligit, sua natura. Neque enim omnis ficus in locis impeditis, aut impedientibus est. igitur de ficu, vt ficus est, loquitur: non vt ficus hîc, aut ibi. Quare Theodor. solutè nimis est interpretatus sic: quod expedita, facilique semita carent. Non enim carent semita, sed natura.

121 Εἰσὶ δὲ αἱ μὲν παραβλαστικαὶ εἰς τὸ ἄνω. Affectus radicum duplex est: vnus, emittere sub terrā, isque duabus dimensionibus, deorsum, & ab lateribus: alter sursum versus, stolones: aut ea è quibus, stolones. iccirco dixit εἰς τὸ ἄνω.

122 ὕδνον, μύκης, πύξος, κράνειον. Non vnum est hic animaduertendum. Primum dicit carere radice tuber. contra ego censeo, totum id radicem esse. Deinde,

inde fungum sine radice ait: ego radiculas vidi. Præterea quid sit πύξος, quid κράνιον, nondum ab istis attentioribus compilatoribus edocti sumus. cranium posuit Theodorus: πύξον non legit. Nihil apud Ruellium, ne nomen quidem, ad hanc significationem: quinetiam vbi de iis, quæ sine radice proueniūt, cùm de tubere & fungo dixit, alia duo omittit. Plinius quod meminerim, nihilo plura. Apud Aristotelem, Xenophontem, Plutarchum, Athenæum, Pollucem, aut eam, aut similem inuenias vocem: verùm nihil ad rem.

123 Πᾶν τὸ ζιᾶτον καθάπερ ἐνιάζειν. Manca oratio. aptetur tamen. Radicem esse multiplicem ita, vt quasi τὸ ἐνιάζειν repræsentet hac communi differentia, tot species sub vno genere, vt sit τὸ πᾶν.

124 Τῶν λαχανωδῶν τὰ πλεῖστα μονόῤῥιζα. verum est. exempla tamen titubant. Nanque apij radicem bifidam, trifidam etiam vidimus: iccirco sese de apio corrigit, & adiungit siclā. Nota ἐπιφυάδας. Theodo. propagines, satis rectè: si radicem intelligas tātùm.

125 Καὶ τῶν ἀγρίων καθ. . . . Nescio quare frumentum inter ἄγρια commemoret. Nam suprà τὸ ἥμε. . . præfiniebat à cultu τ. . ., id est, hominis. Animaduerte ποὰν, nomen generis in speciem priuatim translatum. Puto Pliniū nullam fecisse mentionem, & loquaces Græcos videas frustra iactare linguæ opulentiā. Notabis etiam illa simul, πλεῖς, χιζόμενα.

126 Τὰς . . . σχίζεσθαι. Theodorus, præscindantur, malè. nō enim scinduntur, sed integrę manent. poterat tolerari: quia Theophrastus ita loquitur;

& apud poëtam legimus, viam ſeſe findere. at præpoſitio addita,ambitioſa eſt. neque enim præſcinduntur:ſed poſt ſcinduntur.aptabis tamen,& dicemus:antè ſcindi,quàm perueniant ad vltimum mucronem. lege, ἄλλας δὲ ἀπὸ τούτων.

EX CAP. X.

127 Ὅλως δὲ πλείους αἱ διαφοραὶ τῶν ῥιζῶν. Nullo modo debuit hæc pars,tãquàm diuerſum caput, à ſuperioribus ſeparari. Quippe de radicibus etiamnũ hîc ſermo eſt: ac τῶν λαχανωδῶν & tunc, & nunc. Nimis autem obliuioſè carneas repetit radicum differentias.Iam enim narrauit, atque ſanè haud ita pridem. Præterea cum σαρκώδεις dixerit, tum aliàs, cum ῥαφανίδων; emendat: aitque ἐκ σαρκὸς καὶ φλοιοῦ.

128 Αἱ δὲ γονατώδεις. Suprà etiam de olea,tale quid, vt hæ ad illam ex analogia referantur. Dicit, καὶ ὥσπερ καλαμώδεις. Atqui etiam ſi nullam referant naturam calamorum: cuiuſmodi eſt,ſigillum Salomonis,atque ea herba,quam Traſi noſtrates appellant: alij à ſapore, Dolceghini.

129 Λεπυρώδεις,quaſi λεπιδωταὶ & ſquammatæ.verùm (porrigũtur) de ſuo cum addidit Theodorus, nemo ferat. Neque enim exterior tunica accreſcit continuo interiori: at porrigere,eſt ſpatium occupare. Theophraſtus autẽ feſtiuè dixit. ἀεὶ γὰρ ἔστι περιαιρεῖν αὐτῶν. nihil mundius. & τὸ περιαιρεῖν, ſignatiſsimè. at, τὸ ἀεὶ, paulò audacius.

130 Τὰ κεφαλοβαρῆ, καὶ κατάρριζα. Theodorus κεφαλοβαρῆ,capitata, rectè. κατάρριζα, terra condita, non rectè. Sed ſic. quæ & capitata ſunt, & præterea radiculas

diculas ab his demittunt. Nam quæ capitata sunt tantummodo,nec demittunt,non sunt duplici radicis fulta genere. vt Tubera, Testiculi sacerdotis, Hastula regia. At allium,& cepe,& Bulbus esculentus,vtranque.Notabis autem tu duplicem differentiam. Alia nãque demittunt à capitibus radices.alia supra capita,vt testiculi canis. Est præterea tertius. ordo.etenim capitatum illud, quibusdam corticosum tunicis multis, vt cepis. Quibusdam solidum: vt Hermodactylo.item nõnullis vna,vt cepis. aliis multiplex,idq; nõ vno modo.aut enim cõferta intra membranam spicatim:vt allio.aut separata:vt testiculis,aliisq;.Theodo.abusus est verbi vi, exhibere; cum dixit,duplex genus radicis exhibere videntur. Signate prætores veteres, paulò laxius oratores.

131 οὐ γὰρ λεπτότητι. Posset quis dicere,vnam esse radicem,cum radiculis : sicut amygdalo, & iuglandi: quemadmodum suprà dicebamus. Non inquit, ita est:neque enim magnitudine,aut crassitudine, sed toto genere differunt. Quippe Rapum maximam habet interdum cum modicis filamentis : quæ inter se sunt eiusdem generis. At spica allij,& fibra demissa,tota speciei natura,diuersa sunt.Menda duo in codice. ἀλλὰ λεῖον ἔχοντες τὸ γένος. Scribe. ἀλλὰ ἀλλοῖον ἔχουσαι.

132 Ἐκφανεστάτη ἤδη ἥτε τοῦ ἄρου, καὶ ἡ τοῦ κυπείρου. Quin dicebat genere differre,nõ solùm crassitudine? Addidit hæc verba, ad ostendendam generis diuersitatem,in diuersis generibus plantarum.Quoniam Ari radix bulbosa est; Cyperi, non est, iccirco mouet quæstionem.An bulbosa hæc,radicis nomine natu-

ráque censeri debeant. Dubitationis rationes breuissimis statuit propositionibus. Prima hæc: quod sub terra est, radix esse debet. Contraria propositio, quæ natura sua diuersa est ab radice, non est radix. Ponit diuersitatem: quia radix ab summo crassa, vbi demittitur, attenuatur: at bulbi è contrario, à summo ad imum crassescunt. Altera ratio aduersarij. Radicis natura est, à lateribus radiculas alias fundere, quas ἐπιφυάδας appellabamus suprà: At eiusmodi nullam bulbi: Tertia ratio assertiua: quia & contradicit, & statuit modum controuersiæ ex eo, quod cum docuit, quid non sit: docet nunc quid sit. Bulbi, inquit, hi videntur esse potius è natura fructus, aut cymæ. Vulgata vox hæc apud Galenum, & alios autores, pro esculento in summis oleribus. In brassicis præcipuè apud latinos. Veneti etiam nunc cimoli, omnem summitatem eo verbo declarant Itali nunc: etiam Hispanis vsus non absimilis. quemadmodum igitur cymę censentur ratione caulium: ita hæc natura proportione ad radices. Itaque cum sit natura περιττὴ. idest exuperet radicis naturam: non erit radix. Concludit postea Theophrastus radicum esse differentias. & addit. τρέφεσθαι τὴν ἑτέραν πρὸς τῆς ἑτέρας. Mendum autem fœdum est, atque adeo informe: ibi, ὅθεν καὶ οἱ ἔντε ὀςοῖς. ἀλέγοντες οὐ καλῶς. ἐπὶ γὰρ τῶν ἄλλων τούτων μὲν ἐστί. Hæc omnia omisit Theodorus.

133 Τὸ γὰρ δὴ πᾶν λέγειν τὸ κάτω τὴν ῥίζαν, οὐκ ὀρθόν. Quia argumentum vnum ex illis erat hoc. Ab radicibus alias item fundi. Aduersarius diluat sic. Bulbus non est radix solus, sed totum illud, bulbus scilicet, ac fibræ,

ac fibræ, ſimul radix eſt.Negat hic,& addit rationem. καὶ γὰρ ἀνάκαυλος ὁ βολβός. Si enim ita eſſet:igitur etiam initiũ caulis,bulbi,cepæ, atque eiuſmodi, eſſent radices: propterea quòd ſub terra ſunt. Hoc autem eſt abſurdum,vt hæc ſumma ſit, non eſſe verum illud,radicem eſſe,quod ſub terra omne.Præterea, Vingum, ac Tuber, eſſent radices:at eſſe,negat. neque enim radicis officium facere. Quare haud quaquam à loco accipiendam eſſe definitionem, vt de eſſentia radicis ſit,eſſe ſub terra:ſed ab officio,& forma. Hanc deinde propoſitionem probat,aitque, rectè dici hoc.Locus enim non debet mutare ſubſtantiam:eas tamen nihilominus eſſe radices,atque formali differentia differentes.Quàm bene verò intellexerit Theodorus hæc,ſatis patet.Sic enim vertit.Radix enim bulbi,& gethyi,caule omnino carebit. At nulla ratio dictat hoc nobis,neque ex prioribus concluditur hæc.Decepit eum vox ἀνάκαυλο. vt ſit ſine caule. At ἀνάκαυλος eſt pars cauli ſubiecta, & ſupra bulbum,quæ ſub terra eſt. Cæterum nemo propterea dicat bulbum caule carere. multum enim etiam ſupra terram habet. Et paulò ſuprà de fibris. αἱ καὶ μεῖζον ἐκ τῆς κεφαλῆς ἠρτημέναι φαίνονται ῥίζαι, καὶ τρέφονται. Theodorus, videntur radices,& coaleſcunt. Quin bulbi ipſi quoque coaleſcunt. quare nulla eſſet ratio.Sic intelliges,vnum ex argumentis de radicum natura eſt.Radicis officium eſt,attrahere:vt remittat in caulem. at bulbus non videtur attrahere à terra,ſed ab radice,ſicut fructus.iccirco in fine,quando ſoluit quæſtionem,ait: τρέφεσθαι ἑτέραν ὑπὸ τῆς ἑτέρας. quare hic, τὸ τρέφονται, vult ſignificare,attrahunt: non autẽ,coaleſcunt.Nullus enim ſenſus hinc educi

queat. Itaque poſt ſolutionem, vt oſtendat Bulbos quoque attrahere, atque remittere in caulem, ait, καί τι καὶ αὐταὶ, καὶ αὐτῶν αἱ βολβώδεις ἐοίκασιν ἕλκειν: etiam bulboſæ ille videntur attrahere: grandeſcunt enim olitorum cura, ſi adempto caule ſuccum retinere coguntur. Cuiuſmodi exemplo vtitur in Aro. Puto etiam in γεωπονίας libris, rhaphanũ fieri grandiorem; verùm hoc argumentum, aut nõ eſt neceſſarium, aut non eſt verum. Satis enim erat, ſi dixiſſet: creſcunt, ergo attrahunt. Non igitur neceſſarium exemplum eſt: aut ſi creſcunt, quia attrahunt à radiculis, ſiue fibris: iam non eſt verum, iccirco eſſe radices, quia attrahunt. non enim à terra ſtatim, id quod radicis proprium eſſe profitetur aduerſarius: quemadmodum illud quoque infirmauerit aduerſarius ſic: Ais ruſticorum opera grandeſcere radicem Ari deorſum verſus, ita verò ſi cohibeatur: alioqui naturam caulis obtinebit. Etenim ad hunc eundem modum caudices, ſi amputentur, craſſeſcent ima. Hæc pars & corrupta in Codice, & perplexa ab autore, exercendi ingenij, ac iudicij gratia, paulò fuſius animaduerſa eſt. εἴγλον lege hîc, & alibi. proxima enim effigies elemẽtorũ. εἶπον εἴγλον.

EX CAP. XI.

134 Διαφέρει ἔτι καὶ ἐσθίεται. Theodorus, Cibo idonea. tacuit τὸ διαφέρει. Significat autem excellentiam. De vingo autem, quid ſit, apud noſtrates nihil habemus. Peius illa Theodor. ὅταν ποταμὸς ἀποβῇ. Cum amnis effuſus fuerit. Nã ſanè quo tempore amnis effuſus eſt, aquis ſtagnantibus impediuntur quominus colligãt: vbi effunditur, operit:

rit:vbi abit, aperit. Tunc igitur colligunt. Sic ex castris,& oppidis,& tectis. in campos effusam turbam legimus apud Virgilium, & Liuium.

135 Σίλφιον, καὶ μαγύδαρις. Ita habes Theophrastum autorem eius sententiæ, quæ non statuit nomina, hæc,tanquam partium, vt scapi,& radicis:sed quasi sint species diuersæ. videbis recétiores,& Plautum in Rudente. Sic & alibi,lib.6.

136 Φιλεῖ χωρία ὕφαμμα. Theodorus, Arenosa, non. Sed aut quibus arena subest, aut sabulones. Sunt enim sabulones, agri misti ex sabulo, & terra.

137 Αἱ μὲν οὖν φύσεις, καὶ δυνάμεις τοιαύτας ἔχουσι διαφοράς. φύσιν, intelligit constitutionem ex partibus. δυνάμεις, officia ἀπὸ τῆς φύσεως, vt dicebat ἕλκειν, καὶ τρέφειν, καὶ τρέφεσθαι. φέρειν καρπὸν διττῶς, ὥστε εἶναι ἀμφίκαρπα. Fœlix vox. Theodorus,binorũ fructuum partibus oppositis. Non. sed vt, ἀμφιόδοντα. Neque enim hic,partis,ponéda vox,sed singulis suprà subtérque fructibus. Nisi, susque deque,alterius esset vsus, significatio erat adæquata. susque deque fructifera. Malè etiam addit Theodo. (plantarum.)hic enim radicum tantummodo sunt differentiæ. Satis ad hoc argumenti,quod adhuc eandem persequitur historiam.

138 Αὐξάνεσθαι. Nunc etiã φύσιν, persequitur. Quare minus commodè videtur epilogum fecisse illum. αἱ μὲν οὖν φύσεις &c. Augeri enim, & esse μονόρριζον, naturæ est. Quod autem ait, tantum demitti, quantum solis calor occupare posit: & Plinius videtur putare pro falso: & nos negamus esse verum. Neque enim sol attactu gignit,sed vi quadam sparsa,

ac distributa. Nam metalla quonam modo gignerentur? Plantarũ generatio à quo sit, in libris de semine genitali à nobis dictum est. augmentationẽ autem, nemo neget esse ab anima: quæ quidem tam in radice, quàm in stipite vna est. Sobolem autẽ, eiusque vim, non tam suapte impressione penetrare eo vsque, quo demittatur radix, quàm recipi ab iis partibus, quæ ei expositæ sunt, atque reddi radicibus, quæ ad certum vsque modum, pro rei forma, procedant: par est. Alioqui sanè radices omnes pares essent, atque æquales, in eiusdem generis loco, atque agro: quo in loco solis vis æquè descendat.

139 Βαθύῤῥιζα, καὶ μακρόῤῥιζα. Quia potest esse μακρόῤῥιζα, & tamen ἐπιπολαία.

140 Ὅπου οὖν δίεισιν. quod suprà ὅπου ἂν προέρχωνται.

141 Ἔχουσα τόπον τε ἅμα, καὶ τροφήν. Theodorus, loci spatium liberale adepta. Malim sic, Locum nacta simul, & nutrimentum. Plinius non rectè putat falsum. Loci naturam conferre ad magnitudinem, & paruitatem comparat enim Theophrastus idem radicis genus. Verba quoque ipsius Plinij minus satisfaciunt, ea sunt. Idque natura loci tenuiores, siue grauissimas dixere, grandissimas legerem. Neque enim tenue graui opponitur, neque plenè tenui, grande. longitudo enim cum tenuitate seruari potest, quæ est vna ex tribus dimensionibus.

142 Πάντα δὲ τὰ νεώτερα. A locis suprà differẽtiæ accidentales: nunc essentiales ab ætate. sanè rectè dicit, συμφθίνουσι. contabescunt radices simul cùm cæteris partibus. Aliquando verò etiam plus putrescunt enim citius sæpè: quia humor vberior.

Recta

Recta vero naturæ lege haud ita fit: sed vt in corde animalium reciprocus ille recursus, qui ab Aristotele dicitur διαυλος.

143 Πάντων δὲ ὁμοίως οἱ χυλοὶ τοῖς φυτοῖς δριμύτεροι. Theodorus, insuauiores. Minus plenè sententiam est exequutus. Suaue, est modus saporum, item insuaue. competit enim omnibus. Sic in rhaphano radix, suauior, quàm in foliis, tametsi acrior: sed δεινὸν hic, validum, efficax, vehemens significat. Ita raporum vescimur radice, foliis minus. Sic panaceæ, siteris, carutæ, quorum succus vehementior, at non insuauior. Mira verò breuitas. τοῖς δὲ ὡς ἐπίπαν. Quarundam succi toto saporis genere non solùm excedunt, verùm etiam recedunt à succo partium cæterarum.

EX CAP. XII.

144 Αἱ δὲ καὶ φαρμακώδεις. Cùm incepit dicere de saporum natura, aut ibi fuit statuendum caput diuersum, aut hoc quoque continuandum. Quid quod & alias subnectit germinandi pôtestates? ita etiam confusè à superioribus abstraxit Theophrastus.

145 Proprium radicis Indicarum ficuum, emitti à sobole. Sic enim ait. ἰδία δὲ ῥίζης φύσις, καὶ δύναμις, οἷον τῆς ἰνδικῆς συκῆς. ἀπὸ γὰρ τῶν βλαςῶν ἀφίησι. igitur φύσις ἀφίησι τὴν ῥίζαν. sequitur. μέχρις ἂν συνάψῃ τῇ συκῇ, καὶ ῥιζωθῇ. Theodorus quatenus se fico parentis coniunxerit, tellurique tutè inhærescit. Non queo intelligere, quomodo paréti se iungant rami, qui à parente prodeunt. An verò radix se iungit? minimè. Sanè qua ratione συνάψῃ, quod mox est, οὐκ' ἀπλό-

μενον? omnino non est scribendum τῇ συκῇ, sed, τῇ γῇ. scilicet quoad sese terræ ita applicet, vt radicetur. Sic etiam in quarto. αὗται δὲ συνδενδροῦνται τῇ γῇ. aduerte verba. Tutè potius, quàm tutò. &, inhæ-rescit, neque tempore, neque modo respódet priori verbo illi, coniunxerit. Huius arboris descriptioné habes elegantissimam apud Plinium, quam accepit ex quarto huius: adeò vt sub ea æstiuare potius, quàm eius historiam legere videaris. Commune hanc habent naturam Peruinca, Menta, & aliæ herbæ: vt rubus. pleræque enim verticem quoque reflexum, deuexumque desigunt, atque radicant ita.

146 Πόαριον. Tam claram, támque singularem herbam, quę & vsui, & miraculo sit, malefecit, cum nó nominauit. misissem equidem cursorem potius: id quod nec semel feci. Theodorus autem ambitiose, & minus latinè dixit illa verba suauissima. ὃ καὶ ἐσθίεσθαι ἐστιν ἡδύ. Cui, inquit, datum est, vt & mandi suauitate posit. Datũ est, ambitiose. Mandi, pro comedi, minus propriè. Multa manduntur sane, eaque neutiquã cibi gratia: veluti pyrethrũ, & mastiche. Latinè verò nemo dicat: manditur suauitate: purissime & fidelissime diceres, Qualem, aiunt, ad opuntem, esse herbam pusillam, quæ etiã cibo grata sit, & suauis gustu.

147 Ὅ, τι ἂν ἐν ὕλῃ βαθείᾳ σπαρῇ. Materiam hic terram vocat, ad proportionem consuetudinis, qua etiam mater dicitur. Si, inquit, lupinus alta terra cooperiatur, radicem reciproco motu agit ad summũ terræ, ex qua emittat caulem. Nam ex illa profunda parte, in quam demissum est semé, emittere caulem

lem nequeat. Plinius mirificè terram, inquit, amat: sed terra operiri non amat. Apposuit causam, vbi dixit, βλαςάνὶ διὰ τὴν ἰσχύν. Historia versatur circa radicis vim: vt etiam ascendat, quo germinet. itaque dixit, διαιρεῖ. partitur radicem: vt partem relinquat ibi, vbi satũ est: partem reciproce sursum agat. Theodorus malè, obsistentes. obsistere quiescentis: at & pertinacis. reciprocandi potius verbum persequutus esset. & διαιρεῖ, perscindunt, malè. nihil enim scinditur. non enim dicas terram aperiri. ait enim ille, διαιρεῖ τὴν ῥίζαν. & διὰ τὴν ἰσχὺν, vt valenter edant germina. nõ expressit, τὸ διά, quę videtur esse causæ formalis nota.

Ex cap. XIII.

148 Τῶν δένδρων. à partibus aliis alios venatur affectus.

149 Ἀλλ' εἴπερ ἧττον ἄλλων. Id est, enodem dico, non quæ penitus nodo careat: sed quæ pauciores, quàm aliæ, habeat. Theodorus, sed, siquid eiusmodi sit, locum inter alia obtinet. Oratio auté Theophrasti corrupta videtur. ait enim prius: ἀλλ' εἴπερ ἧττον ἄλλων. & mox. ἀλλ' ὥστε ὀλίγους ἔχειν. Dixit autem, φύσει μὲν, quia infrà, κατὰ τὴν φυτείαν. Quare non est corrupta lectio: sed æquiuocè accipit, τὸ ἄνοζον. vt sit in arboribus ἄνοζον secundum τὸ ἧττον. in palustribus autem τὸ ὅλως. confusum tamen contendat quispiam.

150 Πυγματώδεις, rectè faciunt cùm corrigunt. at non rectè corrigunt. πηγματώδεις. nulla analogia est, παρὰ τὴν πηγήν. Theodo. omnino aliter legit, & posuit, Gelidis. fortasse, πνευματώδεις, vt infrà.

151 E

151 Ἔτι δὲ κατὰ τὴν φυτείαν. & differentiam ponit ab arte, & reducit ad principia naturalia. Nam, inquit, crebrę paucioribus constant nodis, raræ pluribus: propterea quòd aëris spatio fruuntur illę angustiore, hæ plus insolantur. Propositio superior emittit hanc conclusionem. ἐν εὐηλίοις ὀζωδέστερα. Nota μανὸν, καὶ πυκνὸν, non à situ partium in constitutione totius, vt densum, & rarum: sed à situ totorum in loco. Crebrum siue frequens, & infrequens, siue raris locis dispositum. De hoc alibi ex Aristotele, Platone, Galeno. Itaque infrà, τὰ πυκνὰ τῶν μανῶν ὀζωδέστερα. Verba verbis his contraria sunt: at non sensus. Ibi enim à concretione totius, ex vicinia partium.

152 Ἄτακτοι καὶ ὡς ἔτυχεν. Theodorus inordinati, & vt fortè euenit. Sine ordine, ac fortuito situ.

153 Ἀξιολογώτατα καλοῦσι. propter dispositionem ramorum vocat ἀξιολογώτατα. Theodorus, egregias, sensu optimo: ad verbum, dignæ, quarum ratio habeatur.

154 Τῶν δὲ μεῖζον ἀεὶ τὸ πρὸς τῷ πάχει. Theodorus. Quibusdam assiduè grandius. malè. assiduum enim æqualitatem significat. melius, subinde, τὸ ἀεί. Plinius breuius. omnium terræ proxima crassiora.

155 Τυφλοὶ καὶ φύσει, καὶ πηρώσει. Plinius vrbanissimè. quod natura fit, si non eualuere: aut pœna, cum amputatos cicatrix hebetauit. in Codice Græco ita legimus. Distribuit τῆς πηρώσεως τὰ αἴτια. ἢ ὅταν μὴ λυθῇ, ἢ ἐκβιάζεται. καὶ ἡ ἀποκοπῇ, καὶ ἢ ἐπικαυθεὶς πηρωθῇ. Cùm aut coacti, vim passi, aut abscissi, & quasi ambusti, mutilati fuerint. μὴ λυθῇ. coacti.

fasciis

fasciis enim circumuinciunt olitores è corticibus: ita quispiam dicat. Cùm ipsis liberum non sit, sed vim patiantur, aut obiectu scandulæ, vel scutulæ, aut obnixu proximi rami. Theodorus autem longè diuersa vtitur lectione. Cum arboris ictu aliquo disiecta ad vulnus consolidandum enitens, oris vndique plagæ circumactis callo, cicatricéque tumuerit. verum non omnes nodi tumidi sunt: sed quidam infrà tumorem subsidentes seruant æquam trunci superficiem, vt nos videmus in cupressis nostris nostra manu attonsis. Præterea vnam tantùm assignat caussam, quæ rarissimè euenit. Quis enim dicat, arboris ictu tantùm disiici? contemplare etiam, quid sit illud, disiecta: nam disiecti potius, nodi scilicet, etiam non vna ratio cæcorum nodorum. nam quidam coeunt in idem penitus: quidam sinum intus cauum habent, labiis circumtumentibus Iccirco verba Theodori ambitione sua, superant puritatem autoris, neque explent rem ipsam. vide an, κωλυθῇ: non, μὴ λυθῇ. aut si mauis, ἢ ὅταν κολουθῇ.
156 Ἐπικόψῃ, ἢ ἐπιτέμῃ. κόπτειν tundere, τέμνειν incidere. malè Theodorus ἐπιτέμῃς, disieceris.
157 Διαιρῶν τὸ ἕν. non dixit, ἀφαιρῶν τὸ ὅλον. relinquitur enim aliquid, ad quod arcessuntur alia principia ad nouam generationem. πήρωσιν autem læsionem Theodorus, minus plenè. læsionis enim amplior significatus, mutilationẽ potius. nam cum statuat τὸ ὑπὸ πληγῆς, & substituat τὸ διαιρεῖσθαι τὸ ἕν, quid aliud sit reliquũ τὸ πηροῦσθαι quàm mutilari?
158 οὐ γὰρ κατὰ φύσιν τὸ ὑπὸ τῆς πληγῆς. Theodorus: ictus enim naturæ contrarius. actionem intellexit Theodo

Theodorus,& dixit naturæ contrariam. mihi potior alia ſententia excogitata eſt. Materiam, quæ à plaga arceſsitur, non eſt apparata in principiis, vel nodorum,vel oculorum:ſed in ſubſidiis. veluti in poro ſarcoide in animali. æquiuocè enim dicitur nodus hic, & nodus ille prior.

159 Διὰ τὸ μηδὲν ἀνὰ μέσον προσκεῖσθαι. Sic lege,non προσκυζεῖσθαι. propterea quòd ramuli breues ſunt, & multas gemmas edunt ſimul, vt ita dicam, botulatim:iccirco videntur nodoſiores. interualla enim nulla ſunt.

160 Ὡς γὰρ ὁ ὄζος. Hæc verba fideliſsimè tranſtulit Plinius.

161 Κράδαι ſunt verrucæ nodis ſimiles in quercubus,in olea gongri. πρέμνον alij, alij κροτώνην: videtur enim arboris ricinus. κράδη Athenienſibus quid ſit,interpres Nicandri & Pollux animaduertere,ficum eo nomine ſylueſtrem, κράδια eius frondes. item machinam in ſcenis, vt diximus in primo Poetices. In ſecundo hiſtoriarum τὴν κράδην vocat Theophraſtus ſurculum ficus. Nota caſuum variationem,vt ſæpè in hiſtoria animaliũ apud præceptorem ἐνίοις δὲ οἷον κράδαι γίνονται, καθάπερ πτελέα καὶ δρῦς, καὶ ἐν καλάμω. Nam ἐνίοις, ſine præpoſitione. δρῦς, in recto. ἐν καλάμῳ cum præpoſitione.

EX CAPITE XIIII.

162 MΑνὰ καὶ παχύτερα, καὶ βραχύτερα. Raræ arbores craſsiores, & breuiores. Secala apud nos ſi ſeratur crebra, puſilla eſt:ſi rara,grādior.

163 Καὶ ἐὰν μὲν τὶς ἀφέλῃ τοὺς ὄζους. Theodorus hic interpretatur ὄζους ramos.Huius ſentẽtiæ cùm duæ

ſint

ſint partes:amputatas grandeſcere:dimiſſas rameſcere,ac fieri breuiores: hanc illi præpoſuit Philoſophus:huic illam Theodorus. Ramos ſuccidas, idem dixit:malim intelligere ab imo ſuccidi truncum: ramos autem decidi. Latini amputare, ſanè Græca præſcriptione ἀνακαθαίρειν. ἀνὰ, am: καθαίρειν, putare. vnde purum, putum.

164 Ἅπαντα δ' ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἐξαύξει. Theodo. omnia in ſuis locis augeſcunt.Pronomen, ſuum, apud Legum interpretes valdè efficax eſt ad proprietatis circumſcriptionem: itaque hic accipiendum eſt.Latius philoſophi, quo quicque loco poſitum eſt, tunc aiunt ſuum,atque à proprio diſtinguunt. explicatius dicas, debitis ſibi locis. ἐξαύξει, augeſcunt. minus plenè:nam etiam paulò diuerſis natura locis,nihilominus creſcũt. At hic eſt, τὸ ἐξ. ita dicas, excreſcunt, id eſt, exuperant vulgare incrementum. καὶ τὸ αὐτὸ κάλλιστον. Theodor.omiſit. Mira verò ſuauitas orationis. purius ſic dicas,grandiores,& meliores ſiue pulchriores euadunt.itaque repetit mox, μείζω καὶ καλλίω. καλὸν enim vtrunque Græcis ſignificat, bonum, ac pulchrum: quod & Plautus ac cæteri ſunt imitati. Forma haud mala. rectiſsimè conſulentes veritati, nullum enim malum,pulchrum.eſt enim malum ad proportionem falſi:falſum ad proportionem non entis: pulchrum ad perfectionem entis: ſicut & verum,& bonum. Addit igitur, ἀνοζότερα ad ſpeciem, καλλίω ad vſum fructuum.

165 Ἔτι δ' τὰ μὲν ἀείφυλλα. Hinc erat initium capitis ſequentis,à differentia ſumpta ex foliis.

Ex cap. xv.

166 A Foliis differētias iam hinc κατὰ τὸ ἔχειν, καὶ μή. Verùm hoc ad tempus:vt perpetuū dignoſcas folium,& annuum.omiſit autem τὸ verè μὴ ἔχειν. Cuiuſmodi ait Dioſcorides σπάρτιον. Nam σπάρτον, geniſta non eſt, vt putarunt. Nota inter mites πεύκης genus. à cultu & habitu ſtatuit hanc differentiam τῶν ἡμέρων, quia pini genus quoddam colatur.

167 Animaduertes Thuiam ignotam nobis, niſi ex hiſtoria.Plinius hanc ſententiam cùm exequeretur,dimiſit hîc, & vrbanas definiuit, quę fructu, aut dote aliqua,vmbrarúmve officio viuant. Malè ſanè: quippe agreſtes huic quoque vſui ſunt, niſi dicas,ab eo additum aduerbium, humanius, pro vera differētia:cùm alias ſpecies enumeraret,quod & alibi fecit:omiſit Philycá, & Apharcen Olympo monti peculiares, ſed in tertiodecimo apharcem nominat.Philycam vbi commemoret nō memini. Nam qui putarūt eam eſſe Tiliam,falſi ſunt: neque enim Olympo peculiaris tilia, & philyram cum philyca miſcuere: quorum errorem ſine iudicio Ruellius quoque eſt ſequutus. Nam ſanè hoc eodem loco,& philyram legimus, & philycam.

Eſt aliud,quod à Plinio animaduertas. Ait ille in delitiis apud Homericam Circen vſum fuiſſe Thyiæ arboris ad vrendum. Cæterùm non apud Circen,ſed apud Calypſo factum legas in quinto Vlyſſeæ.Fefellit tanti viri memoriam lectio Virgiliana,in qua Cedri vſus eiuſmodi attribuitur Circes delitiis. Eam indiligētiam primus Hermolaus ſequu

ſequutus eſt,tum autem vſque ad Ruellium omnes. Quinetiam Marcellus Virgilius, cùm non decimũ Rhapſodiæ librum, in quo Circes fabula peragitur, ſed quintum recitaret, Circen tamen poſuit, non Calypſo. In Codice Pliniano veteri,Thia,ſcriptum eſt, & in veteri Homerico θείυ. recentiores partim θύαν legunt, partim θυΐαν. Aquifolium idem Plinius vertit, τὴν ἀγρίαν, & eum ſequutus Theodorus. In Macrobij commentariis ſcriptum eſt, Agrifolij arboris nomen.Qua voce ilicis genus etiamnunc Vaſcones vocant, licet corrupta, Agreol. Nota κόμαρος, & ὄιναρος, præter ſpecies ſupradictas.

168 Κεδρίς. Speciem obſeruabis à Cedro diſtinctam. Satis ſcimus aliquot locis in prouincia Narbonenſi naſci Cedrum minuſculam.

169 Ῥοδωνία, ἰωνία. Voces complectentes hoc flexu ſpecies omnes, itaque leuiter nimis Theodorus. Roſa, viola. in plurali melius. Roſacea, & violacea. Hiſtoria tamen hæc apud nos falſa eſt, ſi ſpectes Roſas quaſdam,quæ ſanè folia amittunt.Papauer autem cùm annumerat, tãtum abeſt, vt vera dicat, vt etiam intereat totum.

170 Τὸ πήγανον κακοῦται. Theodorus,Ruta affligitur.melius, deprauatur.

171 Πάντα δὲ τῶν ἄλλων. Ponit affectuum differentias, στενοφυλλίαν λιπαρότητα, εὐωδίαν.

172 Μικρὸν πάνυ χρόνον διαλείπει. Parum intercipit temporis, quin perpetuò vireat. ita Theodorus intercipit, abſolutè poſuit, minus commodè: niſi putemus ſcriptum fuiſſe intercidit. Illud tamen

videtur ab autore acceptum, vnde intercapedo.

173 Τὰς δὲ πλησίον πάσας φυλλοβολεῖ. Theodo. omisit hæc omnia: atqui ad rem faciunt. mirum enim illā ibi ſolam perpetuò virere, cæteris amittētibus.

174 Ἐν δὲ συβάρει δρῦς ἐστιν εὐσύνοπτος ἐκ τῆς πόλεως. Theodorus, Quercus in agro Thurio, vbi Sybaris conſpicua. At Plinij verba, quem frequentius plus nimio ſequitur, meminiſſet. In Thurino agro vrbs Sybaris fuit, ex qua quercus conſpiciebatur. Idem Plinius commodius, quàm Theophraſtus. aliud enim eſt, in agro. aliud ἐν συβάρει. Nā quomodo ſit, ἐν συβάρει. & ſit eadem conſpicua ἐκ τῆς πόλεως? Eſt modus atticè loquendi, & familiaris Theophraſto. ſicut alibi, ἐν κυρήνῃ. Id eſt, in agro Cyrenæo.

175 Ὥστε καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπιλαμβάνειν. Theodorus vt quædam ab hyeme occupentur, vt etiam quædam hyemem attingant.

Ἀλλὰ καὶ τινῶν καὶ ὑστερεῖ. Theodor. Quinimo quibuſdam tardius inceptāt. Melius, quinimo ſerius, quàm aliæ, quædam amittunt.

176 οὐδὲν δὲ ὕστερον τῶν ἄλλων. Subintellige, folia amittunt.

177 Ἡ ἀποβολὴ, καὶ ἡ ἄνθησις κατὰ μέρος. Theodorus, occaſus, ortusque viciſsim occurrunt. Cōmodior ſenſus è perſpicua & fideli oratione, ſemperuirentium frondibus particulatim decidentibus illico alię ſubnaſcūtur. Nota, ἄνθησις impropriè βλάστησις voluit dicere.

Ex cap. XVI.

178 SVprà ἐκ τοῦ ἔχειν, καὶ μή. Hîc ex qualitate, à ſimilitudine,

179 Τὰ μὲν γὰρ νέα περιφερῆ. τὰ δὲ παλαιότερα γωνοειδῆ. Theodorus, in angulum exeunt, non expreſsit verbum Theophraſti. Nanque populna in angulum. Ederæ aliqua etiam in angulos, qui quidem crotoni etiam ſint frequentiores.

180 Καὶ εἰς τοῦτο μετάστασις πάντων. In hoc mutatio omnium. id eſt, quæ mutantur, in angulum mutantur. Sanè Scabioſa, Malua, & alia, at Trifolium acidum, quā Iuliolam Romana voce appellant Itali, Barbari barbarè alleluia, non in angulum, ſed in ſinum. receſſum enim habēt in orbe exteriore, quanto adultiora, tanto maiorem: quemadmodum folia quoque florum ſylueſtrium roſarum. Tum autem negligentia Theophraſti, qui cùm ita diſſereret: τῆς δὲ λεύκης, καὶ κιττοῦ ἀνόμοια: infert: τὰ μὲν γὰρ νέα περιφερῆ: incluſit etiam ederam exemplo inter ea, quę νέα περιφερῆ. & mox excludit: ac ſic diceret. ἀνόμοια τῆς λεύκης, τοῦ κιττοῦ, τοῦ κρότωνος. τοῦ μέντοι τὰ μὲν νέα περιφερῆ, τὰ δὲ παλαιότερα γωνοειδῆ. ὡς λεύκης, καὶ κρότωνος: τοῦ δὲ κιττοῦ ἔμπαλιν. Tametſi ne Crotonis quidem nouella ſunt orbiculata.

181 Πάντα δὲ τὰ φύλλα διαφέρει, καὶ τὰ ὕπτια, καὶ τὰ πρανῆ. Non eſt dubium, quin ſupinam dicat eam partem, quæ cœlum reſpicit. Sic etiam dicit diuinus Poëta, Colléſque ſupini. & ſupinum dormire, vulgus, quid ſit, intelligit. Sic igitur, ait: τὰ ὕπτια πιωδέστερα, καὶ λειότερα. τὰς γὰρ ἶνας, καὶ τὰς φλέβας ἐν τοῖς πρανέσιν ἔχουσι. In pronis, id eſt, in imis, & qua terram verſus ſpectāt, habent neruos, & venas. Præterea dicit, ἐκφανῆ ἔχει τὰ ὕπτια, καὶ ταῦτα γίνεται ἡλίῳ φανερά. Sunt igitur partes ſupe-

riores τὰ ὕπτια. At præceptor aliter vſus eſt, atque ita aliter, vt cõtrario modo. Nanque τὰ ὕπτια, vocat τὰ ὑπό. τὰ πρανῆ, τὰ πρὸς τὸ ἄνω. Ipſe quoque Theophraſtus in ſecundo ab hac ſua ſentẽtia diuerſus, Ariſtotelis legibus propior fuit. De his in Cõmentariis hiſtoriarum de animalibus. Theodorus parum prudenter, hæc cum ſuo iure eſſet interpretatus, illa alterius ſententiæ, paribus verbis expreſsit. Error Theophraſti alter eſt, qui leuitatẽ ab inferioribus cum amouet parti maiori, attribuit oliuæ, & ederæ. contrarium enim patet. Illud etiam quæres. ait: Maiorem partem habere ſuperiora frondium viſui obiecta. dixit τὰ πλεῖστα. quia quibuſdam adeò ſunt ſurrectæ frondes, vt inferna melius videantur: præſertim in arboribus, quippe quibus rami ſint ſublimiores. Verum autem eſt, quod ait: στρέφεται δὲ τὰ πολλὰ πρὸς ἥλιον. Partem enim ſuperiorem ad ſolem conuerti veriſsimum eſt. & addit, adeò conuerti, vt neſcias vtrum latus ſuperius, an inferius ramũ verſus ſpectet: atque ita, vt quod ſummum erat, videatur imum. Ambiguitatem declarat, & eius cauſſam. Nam euentu quod ſummum erat, imum fit. At natura non mutat eo ex euentu ſummi ipſius conſtitutionem. Hoc eſt quod dicit ἡ μὲν γὰρ ὑπτιότης μᾶλλον δοκεῖ ποιεῖν τὸ πρανές. vt dicas ex ſupina cognoſci pronam. Nihilominus tamen ἡ φύσις βούλεται τὸ ὕπτιον. Non deſerit ſeipſam natura in ipſa ſupinitate, quin ſupina eſſe pars ea videatur. Præſertim cùm ex Solis vi mutatio illa fiat, ſitus potius quàm natura. Ponit deinde quorundam opinionem

nionem, ali ſupinam à prona: argumento eſſe venas, quæ in prona ſint. alimentum enim per venas. Præterea humorem in prona eſſe contradicit. οὐ καλῶς λέγοντες. Eſt igitur ſententia cum iudicio. Ratio contradictionis. Sua, inquit, cuique natura eſt. æquè alitur ſibi ſupina: æquè prona ſibi; ſed nõ æquè ſi inter ſe comparentur: in vtraque enim venas eſſe. Superaddit autem rationem confirmationis. Non enim conſtare meatuum modum, aut reſponſum à ſupina in pronam. Mihi tamẽ priſcorum commentum magis placet: neque enim venæ extant in ſupina, ſicut in prona. Quanquã hoc maximè infirmat quod aiebat, non tranſmeare alimentum ab vno ad alterum: poteſt hoc perſuaderi ex frondibus; quæ vbi ſiderantur, membranula remanet, qua ſupina & prona inter ſe diſcriminãtur. verùm in ea membrana animaduertas, ſi ſubtilius intueare communem vtrique tranſmittendi commoditatem. Theodorus; πάντα δὲ διαφέρει καὶ τὰ ὕπτια, καὶ τὰ πρανῆ. Omnia ſola parte prona. Neſcio quare addiderit, ſola. Deinde dicit. In olea pars ſupina candidior. quaſi oppoſuerit τοῦ ποωδέστερα. Humor enim in herbis viriditatem affert intenſiorem. Igitur dicat argumenti rationem. Cùm prona, ſiue inferna ſcribat; ἔντιμα. Illud quoque nõ bene Theodorus. parte ſupina perſpicua pendent. atqui non pendent omnia: quia multa ſine pediculo. Pręterea ſunt pleraque ſurrecta adeò, vt ramus potius ab ipſis pendere videatur: iccirco prudentius Theophraſtus, ἐκφανῆ ἔχει τὰ ὕπτια. Theodori phaleræ infinitis penè locis tegunt equi decorem, atque

etiam non raró frangunt impetum. Sic per eius verba: neque ima quæ subeat: non intellexissem quid vellet Theophrast. cùm dicit μὴ δὲ βάθος δῖόν. Nam à prona in supinam, qui neget alimentum permeare,non potest interpretari τὸ βάθος, imum. sed cauitatem, aut crassitudinem. sic dicas. Cùm alimentum non habeat spatia, quibus sese à prona in supinam penetret. δῖόν, leges in neutro. ἡ τροφὴ δῖόν, peculiare Theophrasto. Reiicit postremò eiuscemodi disceptationem ad libros de caussis,cùm dicit: ἀλλὰ περὶ μὲν τροφῆς.

182 Διαφέρουσι δὲ. Aliæ differentiæ à figura & magnitudine. Theodorus πλατύφυλλα, ampla interpretatus est. at amplum omnem dimensioné capit, ac signat. Græca origo, vt in originibus dictum est. amplum, ἀνάπλεον. hîc autem latitudo tantùm indicatur. Non erunt ædes amplæ,quæ plurimum occupent soli, nisi & contignationes altæ sint.

183 Σπανόφυλλα. Theodorus rara. Hoc quidem illud significat. verùm neque pino, neque eiusmodi generibus rara sunt folia. quin nullis arbitror frequentiora.

184 Τοῦτο δὲ καὶ πρὸς τοὺς σῆτας. Polium ait, vtile aduersus tineas vestimentorum. πάρεργιν sanè, καὶ περίεργον.

185 Πηγάνια. Theodorus rectè, Rutulas. Exemptum hinc tamen vocabulum hoc nullo modo intelligã.

186 Καὶ τῶν θαμνωδῶν δὲ ἡ μυρίκη σαρκῶδες τὸ φύλλον ἔχει. suprà, σαρκόφυλλα, οἷον μυρίκη, κυπάρειττος.

Quare frustra tam breui repeteret interuallo. Ibi igitur μυρίκη legitur probè. quippe Tamarico

inter

inter arbores. At hic, ἐρίκη potius. Eſt enim eius generis folio, Erica, quam Vaſcones Branam vocant, alij Brugam, noſtrates, Brecole.

187 Παραγονύζοντα. Theodorus, & in angulum depreſſa. depreſsionem appellauit demiſsionem circinationis in angulum. τὸ παρὰ ſignificat exitum à natura orbiculari.

188 Καθάπερ πριονώδη, ὥσπερ ἐλάτης. Quippe habet, vt pinus, aſpera, & limæ, quàm ſerræ propiora, ſua tamen natura, capillata.

189 Σκολοπώδη. Theodorus, cruciformia. Decuſſata potius, aut palmata melius, quàm Theophraſtus, qui iccirco dixit, ὥσπερ ἂν εἴποι τις: quia durũ erat. Videbis, hîc σκόλοψ ſignificet ne crucem, an paxillos: quorum ſtipes ſolidus humo pangitur, rami truncati extant ad figuram digitorum: etiam priſci latini retia his ſuſtentabant, Varosque appellabant. Haud abſimilem habes modum in ſeptimo Cõmentariorum Cæſaris, qui & Ceruos in opere militari nominat. & paulò pòſt, ſtipites demiſſos, qui ab ramis eminebant.

190 Ἔνια δὲ καὶ ἐντομὰς ἔχοντα. Theodorus inſecta. Animalia quidem aliqua, ita vocat Ariſtoteles: & Plinius ſic vertit. At in foliis neque intelligas proportionem ſignificari, & commodius facias, ſi euites ambiguitatem in plantis, atque in animalibus: quam ne Græci quidem curauere. Melius dicas, cum inciſuris.

191 Τὰ δὲ περιγναθίζοντα. Theodorus. Quædam cum extremis, tum lateribus ſinuata concidunt. Subſidunt melius, quàm cõcidunt, & mollius, & ad ver-

bum.In rubo ſanè ſinum nullum intelligas.

192 Κέδρου, καὶ κεδρίας. Nota quid ſit hic κεδρία. Nanque aliis Cedri lacryma eſt.Suprà fruticem habebas κεδρίδα,

193 Φυλλάκανθον. vt non ſolùm ſit folium aculeatum, quod poſsit intelligi, ſed etiam quod ſe interpretatur: ὥσπερ γὰρ φύλλον ἐστὶν ἄκανθα πᾶσιν. Numerat, ἄκορναν καὶ δρυπίδα, verùm ἄκανθος noſtra nō eſt eiuſmodi.Subdit autem ſententiam.Si quis ſpinam vocet in his, non folium,neceſſe erit ea putare ἄφυλλα. Subdit autem exemplum aſparagi, in quo nihil ambigatur, folij loco ſpinam eſſe.Quid mirum?Radix eſt ſine planta,Tuber.planta ſine radice,Semperuiuum auulſum, & Malobathrum, ſi verum eſt, ſiue capias folia pro eo toto, quod plantæ nomine cenſeri poteſt. planta ſine folio, Cuſcuta.Quare facilius folij loco quod quippiam habeat, à natura inſtitui poteſt. facilior enim eſt analogia, quàm priuatio. Leges autem. ἐνίοις γὰρ ἄκανθαν μὲν εἶ, non autem ἐνίοις δέ. Nanque ſic dicit.Si in fruticibus ſpinoſis ſpinam eſſe dicas, non folium: ſequetur, plantas aliquas carere folio penitus.Reddit igitur rationem exemplo manifeſto, vt ambiguum tollat.

194 Καὶ ὅτι ἐμπεφυκότα. corrigunt ἐμπεπηγότα, ſequuti Theodorum, qui ita vertit,infixa cohærent. At omnes ſanè pediculi ſunt ἐμπεπηγότες. In olea verò perinde atque vnum corpus videtur, ſic & rubi, & roſæ. Non autem προσηρτημένον, id eſt, appenſum,vt viti, & pruno. Theodorus propendentia,non bene. propendent enim etiā τὰ ἐμπεφυκότα,

&

& τὰ ἐμπεπηγότα. tanto peiore audacia, cùm addit: & tremula. Multa enim habēt pediculum pendens, at non tremulum, vt Myrtus. eadem negligentia vbi mox, πρόσφυσιν illo verbo interpretatur, pendeant: immo enaſcantur, aut agnaſcantur.
195 Ἐκ τῶν κλάδων. Differentia non à partibus, ſed ab origine. Theodorus malè, ex germine. Nanque βλάστημα eſt germen: at hoc etiam eſt ἀκρεμόνων antequàm creſcāt. κλάδος autem aliud περὶ τῶν ἀκρέμονα, ſicuti ſuo loco declaratum eſt.
196 Τῶν δὲ λαχανωδῶν τοῖς πολλοῖς εὐθὺς ἐκ τῆς ῥίζης. Si λάχανα ſunt ſpecies πόας: malè ſuprà definiuit πόαν, cuius ab radice ſtatim folia prodeant. quòd ſi rectè definiuit, malè ſubiecit τὰ λάχανα τῇ πόᾳ. Scylla autem olus non eſt, niſi ſecundum certę ſpeciei proportionem.
197 Καὶ τούτων δὲ οὐχ᾽ ἡ πρώτη μόνον ἔκφυσις, ἀλλὰ καὶ ὅλος ὁ καυλὸς ἄφυλλον. At ἡ πρώτη ἔκφυσις eſt τῶν φύλλων. Quare Theodorus hic fatalem illam ſuam copiam fœlicius exercuiſſet, aut ad hunc, aut etiā ad meliorē modum. Non ſolùm ea caulis pars quæ exit prima, verumetiam totus ipſe deinceps ſine foliis eſt. Hoc autem dixit, quia multorum caulis foliatus eſt: vt lactucæ, & betæ, & braſsicæ, & aliorum.
198 Ἐνίων δ᾽ ὅταν γένηται φύλλα, εἰκός. Ea eſt breuitas, vix vt intelligi queat. Putabam mancum eſſe codicem. ſicut mox: ἔχει δ᾽ ἔνια τούτων καὶ τὸν καυλόν. Addi poſsint hæc, & à doctioribus meliora, πρῶτον μὲν λεῖον, εἶτα δὲ ἀκανθίζοντα: vt caulis primùm læuis ſit, deinde edat ſpinulas, qualem vide-

mus in lactuca. Dixit autem: καὶ καυλὸν, addita cõiunctionis nota: propterea quòd dicturus erat: καὶ φύλλα. Vetustior facta lactuca, ex dulci amara fit. pro lacte, medullam fert araneosam. caulis, qui læuis fuerat, alicunde spinulas emittit, item folia. & nota, ἀκανθίζοντα. est enim spinarum imitatio, non vera spina. flexus est verbi, sicuti φιλλιτίζειν.
199 Κοινὴ δὲ διαφορά. Nunc à multitudine & paucitate. hæc differentia sequitur statim illam: τὸ ἔχειν, καὶ τὸ μή. vti dicebamus in Sparto, ex sentẽtia Dioscoridis. Theodorus, & hîc, & alibi sæpè, κοινὴ, publica. duriusculè. Videntur autem deesse verba illa sic. τὰ μὲν τεταγμένα, τὰ δὲ ἄτακτα. & Theodorus explet ita.
200 Ἁπλῶς δὲ αἱ διαφοραί. Epilogus valde vtilis. consummatur enim doctrina; quemadmodum in libris de animalibus dicebamus. Postquàm enim ὡς τύπῳ proponunt Peripatetici, & quasi venatur: tum subiiciunt epilogos aliquando valde necessarios. mihi magis placet ratio, atque institutũ Arabum. Nam Græci dum sic fluctuant illa inuestigatione, cum suis τύπῳ, & ὡς εἰπεῖν, potius videntur discere ipsi, quàm docere alios. Arabes autem positis nominibus, atque explicatis, excussisque ambiguitatibus significatorum, definiunt, partiuntur, exequuntur: primùm per differentias, deinde per officia, aut fines. Tertiò loco eliciunt proprias affectiones. Quartò addunt communes. Quintò soluunt quæstiones, atque hæc quidem ex Posterioribus Aristotelis resolutoriis. Notabis, ἢ σχήματι, ἢ πλατύτητι, lege ἢ κοιλότητι, καὶ στενότητι. Nam hæc omnia

omnia ſunt modi τ͂ σχήματος, non autem differentiæ ſpeciales ab eo diſtinctæ, ſed ipſæ ſub illo inter ſe. Latitudo enim eſt figuræ modus: quare minus diligēter poſuit, ἢ σχήματι, ἢ πλατύτητι, Sed ſic, σχήματι, ἢ κατὰ τὰ διαγράμματα, ἢ πλατύτητα. Rurſus infeliciter Theodorus τὴν πρόσφυσιν tranſtulit per verbum, dependere. Atqui, vt dicebamus, neque in paliuro, neque in multis aliis, quę ſuprà memorabamus, pendet vllum. Præterea quod id naturæ officium, quod per verbum προσφύεσθαι declaratur, ſit commune, & ad id, quod eſt habere pediculum: & ad id quod eſt, eo carere: quis dubitabit, ſi pendere dicas, quin genus non conueniat ſpeciei? Neque enim iis conuenit, quæ pediculo carent. Lego ἢ δι αὑτ͂, aſpiratè. ab ſeipſo folio ſcilicet. Theodorus negatiuè: aut à pediculo, aut ſine ipſo: minus plenè. Quippe ea, quæ ſine pediculo pendent, quæras adhuc, quo pendeant. quod ſi dicas poſitiuè, per ipſum acquieſcas.

201 Καὶ εἴδη πολλὰ ἐκ τ͂ αὑτ͂. Theodorus, cuius etiam generis complura ſpectantur. Quaſi dicat, multæ ſunt plantæ, quarum folia ſine pediculo ſint. Profundior eſt ſententia Theophraſti. ita enim dicit: Quemadmodum quæ pediculo hærent, non vno hærent modo: ita quæ ſine pediculo non vno modo. Alio ſanè in Arundine: incipiunt enim àb geniculo: aliter in porro, & bulbo, ſine geniculo. ita pones alia exēpla. Verba verò Theophraſti perſpicua ſunt. Et ſpecies multæ earum, quæ ab ſeipſis hærent. Hæc autem eſt differentia inter ſententiam Theodori & Theophraſti. Theodorus ſic. Multa

ſpectantur

ſpectantur eius generis, vt ſine pediculo pendeant. ita intelligit ſimpliciter admodum: multa hærent ſine pediculo. At Theophraſtus multiplici iudicio ad hunc modum. Eorum, quæ ſine pediculo hærent, multæ ſunt ſpecies. & rectè. Non enim omnia eodem modo. Quinetiam addam audacius. καὶ εἴδη πολλὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ. τὸ ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ad vtranque partem adduci poſſe: quaſi dixerit, ἐξ ἑκατέρου. Multi enim modi, καὶ τῶν διὰ μίσχου, καὶ τῶν μή.

202 Μεταξὺ περιειληφότα τὸν καρπόν. Theodorus, interceptum foliis fructum. Non expletur ſententia. melius, quædam fructifera eo modo, vt ſinu ſuo fructum complectantur. Lenocinium addas molliuſculè ſic. Quorūdam inuolucro, aut ſinu fructus obducitur adeò, vt ipſa fructifera dici mereantur. vtilius id animaduertas. Suprà Theophraſtus dicebat caulem à natura inſtitutum propter fructū, aut fructus, aut ſeminis editionem, igitur ſic moderabimur. Videmus enim hîc frondes fructū ferre. Quare non de caule, quatenus caulis eſt, ſed inquantum caulis, aut primo & per ſe, aut officio foliorum, quæ ferat.

Ex CAP. XVII.

203 Τὸ δὲ ὑγρὸν ἁπάντων κοινόν. ἅπασι γὰρ ἐνυπάρχει, καὶ τούτοις, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπετείοις. μίσχος, ἄνθος, καρπός, ἔτι ἄλλο. Diligenter hic eſt codex cognoſcendus. Neque enim verum eſt μίσχον ἅπασιν ἐνυπάρχειν. nihilò verius ἄνθος, aut καρπόν. Quare aut verbum deeſt, ſic: ἔχει γὰρ μίσχος, ἄνθος & cætera: aut alio caſu ſtatuas. μίσχῳ, ἄνθει. Succus igitur communis omnibus, tam annuis, quàm diu-

turnioribus, & magis adhuc his, inquit: neque addit rationem. Nos ad hunc modum intelligemus. Manifeſtum eſt, ſucco ali: aluntur autē magis. Probatio: multum breui tempore creſcunt, magis igitur neceſſarius. Demonſtratio eſt à cauſsis, materiali propter finem. Theodorus malè expreſsit: καὶ μὴ ἐπέτειοις: quæ minus annua ſunt. Nam minus annua, videtur ſignificare minus quàm annua. Sic latini, plus, & minus, ſine particula illa, quàm. Multa ſunt, quæ annum nō explent, vt τὰ τρίμηνα. & aliæ fruges. Omnino malè ſonat, commodius dicas: & quæ diuturniora. in

204 Δοκεῖ δὲ τῶν μίσχον. Nunc etiam pediculorū declarat conſtitutionem. Verùm vtinam ne dixiſſet illud. Quis enim vidit, Arundinis folia hærere pediculo? ſunt ſanè ἄμισχα. legerem ἀμίσχων. Theodorus nihilo ſecius atque ſcriptum eſt.

205 Τὰ δὲ ἐκ τῶν αὐτῶν, ὥσπερ οἱ καυλοί. τὸ ὥσπερ, ſignificat, ὧνπερ.

206 Τῶν δὲ ἀνθῶν, τὸ μὲν ἐκ φλοιοῦ, καὶ φλεβὸς, καὶ σαρκὸς. τὸ δὲ ἐκ σαρκὸς μόνον. Sic legemus. ſic legit Theodorus. Verùm ridiculum eſt, ex ſola carne dicere conſtare florem. Venam enim, nullus eſt flos, quin habeat. apponit tamen exemplum. ἐν μέσῳ τῶν αἰρῶν. qui in meditullio Lolij exiſtunt, profectò ij quoque venas habent. Nam vnde alerentur? Theodorus, inter lolia, malè. intra, non inter. Inter enim diſcretæ quantitatis nota eſt: & terminus duorum, aut plurium.

207 Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν. Sic lege. οἱ δὲ ἐκ σαρκὸς μόνου. Non poſuit exemplum fructus, qui ex carne conſta

constaret sola. Nullum equidem sine cute notũ habeo in memoria. Itaque sibi non tam moderatur, quàm contradicit, cùm addit: Πάντων δὲ τὸ μὲν ἔξω φλοιὸς, τὰ δὲ ἐντὸς σάρξ. Igitur in omnibus aliquid, præter carnem, est. ergo aut, non μόνον. aut non, πάντων. Addit autem, ὡς εἰπεῖν, quia τὸ ἐντὸς, non respondet. Caro enim est in quibusdam, μεταξὺ δέρματος, ἢ φλοιοῦ, ἢ ὀστρακώδους. καὶ πάλιν ἐντὸς τοῦ πυρῆνος ἄλλη σάρξ, vt prunis. Nota & illud. Mora ait ex succo & cute: item punica: tamen est caro etiam præter succum, vt prudentius dicas succulentã carnem. itaq; Plinius lib. 5. c. 18. Carne, & succo mora constant. Intus habent præterea mora filamenta. Punica verò etiam acinum ligneum.

EX CAP. XVIII.

208 Pulcherrima hîc de semine contemplatio, quæque mereatur esse pars nostrorũ librorum, quos ad hanc materiam, multis laboribus digessimus numero septem. Ait, in omni semine & humorem, & calorem esse, diuina vox. Altera materia est: altera aut forma, aut formæ assecla, atque instrumẽtum. Alterum est principium actionis, cum proportione ad marem: alterum passionis, ad fœmellam.

209 Εἰ ἐκλειπόντων. Deficientibus calore, & humore, semina sterilescere, sicut & oua intelligemus: etiam verò alterutro tantum deficiente. Theodorus, desierint. At desiit, quod fuit. Philosophus autem hic profundius sentiat, vt non solum calor, qui fuerit, abeat: verùm etiam, qui esse debeat, non adsit, sed desit, vt in ouis lypenemiis. cum abit calor

& corrum

& corrumpitur, ἐκπνεῖν dicitur alibi à Theophrasto. tunc desinit. in principiis constitutionis, si non insit: deest, non desinit. δεόντων vniuersalius, quàm ἐκλειπόντων. Addit autem quasi paraphrastes, vrinum, de quo satis in historiis animalium.

210 Καὶ τῶν μὲν εὐθὺς τὸ σπέρμα μετὰ τὸ περιέχον. Hæc verba excitabunt contemplationem iudicij non vulgaris. Sic enim dicit. εὐθύς. Statim, inquit, sub tegmine est semen in quibusdam. In aliis autem μεταξὺ, scilicet tegminis & seminis, est caro, & testa. Igitur opponit τὸ μεταξὺ τῷ εὐθύς. At videamus exempla τοῦ μεταξύ. Oliuam ponit, & prunũ, rectissimè. Inter nucleum enim & cutem interest caro, & testa. Videamus exempla τοῦ εὐθύς. palmulam ponit, & iuglandem, & amygdalum: quasi verò non habeat cutem iuglans: deinde carnem, tum autem testam. Nam quid est πυρὴν in pruno, quod non sit in amygdalo? Neque enim semen est ipsa testa, sed quod intus. Quid quod etiam aliquid aliud præterea habet palmula? quippe membranam inter os & carnem. Quid quod ipse, cùm dicit, εὐθὺς, sibi contradicit, atque ait: πλείω δὲ ἔτι τῶν τὰ ἐμπεριέχοντα, ὡς τὰ φοίνικος. Postremò in vtraque diuisione est, & palmula, & oliua. vtraque cum carne esculenta, vtraque cum cute, vtraque cum testa nucleum operiente. Theodorus καρύας, ἀμυγδάλης. Nucis amygdalæ. verùm minus cautè. Nanque amygdalum quoque nux est: melius, iuglandis. πυρῆνα Plinius item nucleum vocat, qui nucis vicẽ gerat. Nuculam nos excogitaueramus: vt nucleus, quod intus esset esculentum tantùm signifi-

ſignificaret. Eſt autem valdè æquiuocum nomen τ̃ πυρῆνος, ſi & oliuæ nuculam ſignificet, & ligneũ punici acini, intra quod nihil aut eſt, aut non apparet. Bacæ quoque ſignificatu Plinius abuſus eſt ad hæc exempla.

211 Ἐν λοβῷ μὲν οὖν μόνον τὰ ὀσπέτεια. Si volebat mox dicere: ἀλλὰ καὶ τ̃ δένδρων ἔνια, quo loco haud paucas arbores numerat:quare dicebat μόνον? quin etiam paliurus, & geniſta ferunt in ſiliquis, item opulus, quæ tamen non eſt cercis. At verò ſic legemus, non autem, κικίς. Quid enim Galla hîc. Plinius autem de Cercide nihil. de Colutea autem vbi agat, videbis. κολοίτεα hîc mendoſe legitur. κολουτέαν in tertio appellat, vbi Liparitanam vocat arborem. κολυτέαν verò & diuerſam, & Idæ propriam In tertio autem miram obliuionem:non ſolùm quia iam narratum repetit: ſed etiam cum priore hiſtoria ſalicis folia, poſteriore fœnugræci attribuit. Κερωνία quoque & κεραυνία multis locis, atque exemplaribus ſcriptum inuenias. Carobam mauritana voce appellat Italia: qui Ægyptiam ficum, ridiculi.

212 Καὶ ὁ τ̃ μήκωνι. Præciſa oratio. deeſt, ὅμοια. intelligit, ὑοσκύαμον, & ἀνεμώνην, & alia.

213 Τῶν δὲ δένδρων οὐδὲν γυμνόσπερμον. Nulla ex arboribus ſemen nudum fert: ſed aut carne, aut cute continetur: quaſi verò fœniculum tum intus medullam, tum foris non habeat cutem. Quinetiam ipſius lactucæ ſemen & cute tegitur, & medullam tegit cute.

214 Ἢ σαρξὶ, ἢ δέρμασι. aut carne ſemẽ obducitur, aut

aut cute, ne intellige carnem solam. etenim ipsa quoque cute ambitur, néue intellige cutem aliter, quàm solam. Cutis naturam diuidit in duo, sic: τὰ μὲν σπερματικοῖς, τὰ δὲ ξυλώδεσι. Quid sit σπερματικοῖς, haud satis percipio. Theodorus vertit, crusta, vt sit, ὀστρακώδεσι. sanè placet. verùm contextus non placet. Sic enim scribit, aut cute, aut crusta. Igitur non videtur diuidere τὸ δέρμα in crustaceum, & ξυλώδες, at Theophra. diuidit. Sic ego diuiderem, extimum operimentum, in cutem, membranam, corium, lignum, testam, os. Cutis est in frumento: membrana in acino punici. corium in castanea. lignum in glande. testa in iuglande. os, in pistacio. Notabis diligentius, si pro σπερματικοῖς legas ὀστρακώδεσι. non conuenire exempla de glande. Etiam illud animaduertes εὐβοϊκὸν hîc distingui παρὰ τὸ κάρυον, tãquàm diuersum ab iuglande. Itaque in quarto historiarum Euboicas arbores etiam in Magnesia oriri, pro narratione minimè vulgari posuit: vt intelligas errorẽ Theodori, qui in quinto, nec semel εὐβοϊκὸν, nucem pro iuglande est interpretatus, dum Plinij autoritatem nimis securus famæ sequitur.

215 Διὰ τὸ χωρίζεσθαι τῶν καρπῶν. Theodorus, quod absolui de fructibus potest. Non intelligo quid velint sibi verba hæc: at Græca ita interpretor: χωρίζεσθαι τῶν καρπῶν: à natura fructuũ segregari. Conus enim fructus non est, sed vasculum fructus continens: intelligo hunc tam cupressi, quàm pineæ nucis.

216 Αὐτὰ δὲ τὰ σπέρματα. Semina, inquit, protinus

quædam carnea, exempla ponit. Quæ in nucũ, aut glandium genere censentur: alia, inquit, ἐν πυρῆνι ἔχει τὸ σαρκῶδες: intra nuculam carnem habent, vt oliuâ. Quæ diligẽtius quidem sunt notanda. Aperta nanque glandis crusta, protinus caro inuenitur: & non absimili modo, oliua nucleo aperto statim carnem habet seminalem. Videtur differẽtia: quia oliuæ nucleus esculenta obducitur carne: iccirco dixit εὐθύς. hoc sic apparetur, vt potest. Nam sanè alterũ exemplum videtur laborare: ait enim iuglandem habere statim carnem seminalem. At enimuerò eadem, sede & iuglans habet, & oliua. In vtraque primo æquè loco est caro, quanquàm diuerso vsu. verùm id nunc non disputatur: sed de sede, atque ordine inter se, & medullæ seminalis, & integumentorum: deinde est nucleus, tum pulpa. Præterea nulla ratione conuenit exemplum bacæ Lauri, cum oliua. Habet enim cuticulam oliua, quæ à carne nó abscedit: habet carnem, habet os: postremò intus medullam pusillam seminalem: at Lauri baca os nullum, πυρῆνα nullum. Sed primum, atque extimum, corium, deinde membranam, intra quam caro firma ac solida: qualis castaneæ. ea est bipartita nihil intra se continens, tantùm ad verticem ligulam habet castaneæ modo, quam ligulam vulgus germen vocat.

217 Τῶν δ' ἐν πυρῆνι μόνον, ἢ πυρηνώδει γε. καὶ ὥσπερ ξηρά. καθάπερ τὰ κνικώδη, καὶ κεγχραμιδώδη. Hîc videmus non accipi πυρῆνα, sicuti suprà: sed quomodo in punica. Similis enim grani figura in vtrisque, & quæ κνικώδη sunt, & quæ in malogranatis. Non intelligit

intelligit autem ἔχεσθαι, id eſt contineri ἐν τῷ πυρῆνι, ſed εἶναι: neque enim quicquam à grano ipſo continetur: ſed ipſummet granum ſemẽ eſt. Igitur ob eam æquiuocationem, adiecit πυρηνώδη. Et addidit γε, particulam proportionalem: ſaltem ſi non ſit πυρὴν, erit πυρηνῶδες. Et quia ſuprà σάρκα nominarat. At quia carnis natura humidior eſt, propter eã diuerſitatẽ, addidit ξηρά. Et dixit κνικώδη, vt cõprehẽſum haberet omne genus Cinaræ, & Cardui, & Chamæleontis, & eiuſmodi. Theodorus omiſit, κεγχραμιδώδη. Contemplabimur ergo an πυρῆνος appellatio applicari poſsit aliqua analogia ad fici granum. Id enim eſt κέγχραμος, & oſsi oliuæ. Plinius in hac materia pro eo quod eſt κέγχραμος, hîc poſuit frumentum, quod diligentius eſt perpendendum.

218 Ἐμφανέστατον δὲ τὰ τοῦ φοίνικος. Manifeſtiſsimum ſemẽ in palma: quia ipſummet os ſemẽ ſit, vt ne dubitetur, ſit ne medulla ſola, an teſta, quẽadmodũ in olea. Reddit rationẽ, οὐδὲ γὰρ κοιλότητα ἔχει οὐδεμίαν. Et addit, ἀλλ' ὅλον ἔξορθον. Theodorus plenum, & perſolidum. Vox illa nobis diu multúmque perquiſita, nuſquam comperta eſt. Palmulæ os, verè oſſeum, marmoris fragmenta fractum imitatur: eiuſdem duritiam, & colorem, cum duritia & colore cornuum miſtam gerit: oblongum eſt, ſed non æqualiter teres. Nanque ab lateribus conuoluitur in ſinum: ex altera parte vbi venter eſt, canaliculi veſtigia tenuia, atque ſubobſcura, pertinent ab imo ad ſummum. Paulò infrà medium eius canaliculi, vmbilicus eſt, at quaſi ocellus quidam: ſub quo, &

à quo introrſum tendit tubus cum pellicula, atque intus mucro, qui germen,, vt vocant, eſt. Igitur nulla intus cauitas, vt in oliua: ſed ipſum corpus oſſeum, eſt ſemen: quemadmodum caſtaneę caro, & in corpore mucro ille genitalis ad vmbilicum. Sic deſcribendum eſt. aliqui ὅϛν, non ὅλον legunt. Notabis ſententiæ ſuæ propriam caſtigationem. οὐ μὴν ἀλλ' ὑγρότης, tametſi non eſt medulla in medio, tamen in toto eſt humor, de quo ſuprà dicebamus.

219 Διαφέρουσι δέ. Alia ſeminum differentia, à ſitu: quia quædam ἀθρόα, congeſta. Non poſuit exemplum, habes in Papauere. Theodorus de ſuo addidit, promiſcua, malè. Nam ἀθρόον genus eſt, & diuiditur in promiſcua, ſicut in Hyoſcyamo: & digeſta, qualia Punicis. Suam enim quæque ſedem obtinent. Dixit autem, τὰ δὲ διεστῶτα, καὶ χεδόν. Theodorus diſcreta, minus rectè. Diſcreta enim omnia ſunt. quodcunque enim eſt, vnum eſt, & ab aliis diſcretum, ſed diſtantia, ita vt inter cucurbitæ ſemen, & ſemen aliud, aliquid interſit. τὸ χεδὸν ſignificat hîc propinquitatem. vnde χέδια. latinis rates à raritate, quia nõ ſunt vnum corpus ſolidum.

220 Καὶ τῶν ἀθρόων. Nunc eorũ diuidit naturam, quæ confertim naſcũtur, alia contineri ſimul ab aliquo, alia à nullo. Prioris hiſtoriæ exemplum ponit Punicæ, rectè. In membrana enim vnica frequẽtes inuenias coccos. At pyri, ac mali exempla cum ſtatuit, ſibi contradicit: namque modo aiebat, in malo, ac fico ſemina eſſe ſeparata: nunc malum ac ficũ inter ea, quæ ſemina congeſta habent. Spectetur veritas

ritas. In malo,ac pyro camerulas videmus, atque in his semina,interdum bina, aut plura: itaque ea ibi congesta rectè dicas:inter ea enim nihil interest: inter coccos Punici nihil item intercedit. ea sunto conferta; ἀθρόα. At in ficu grana neutiquã sese contingunt.Caro enim inter ea interiacet:quẽadmodum etiam in cucurbita. Sic neque in vuæ acino contingunt se vinacea: sed ea mucco interiecto separantur. Ponit eorum exemplum, quæ à nullo continentur. In frumentis, rectissimè: si non omnes intelligat species. Nam quædam in spica sunt, & distincta: neque enim sese contingunt, quemadmodum legumina quædam. alia verò pediculo tantùm hærent, neque communi tegumẽto cõprehenduntur. Quod autem addit: si spica erit, τὸ περιέχον, ita etiam; βότρυς: absurda comparatio sanè. Nemo enim dicat racemo grana cõtineri,sed acinum racemo; grana acinis mucco distincta. At in spica sunt cauitates,atque in earum singulis grana singula:quare conferta quidem sunt,sed separata.Ponit deinde accidens ab agri præstantia. Nam quæ distantia solent alibi natura sua euenire,eueniunt certis locis congesta, ob soli vbertatem: veluti oliuæ, quæ in Syria quidem racematim pendent. Ita hîc quoque vides, quod supra dicebamus: διεστῶτα, distantia, non discreta. Nam oliuæ in Syria, ἀθρόαι, & discretæ tamẽ: at non διεστῶσαι: etenim distinxit inter se, τὸ διεστώς, καὶ τὸ ἀθρόον.
221 Ἀλλὰ καὶ αὐτή. Affert differentiam à pediculo, propterea quòd semina ab vno pediculo multa, quædam singula singulis. Dat exemplum eorum:

vt racemi, inquit: ſanè incommodè, ſi fructũ accipit pro ſemine. Nanque acinus, vnus fructus eſt ab vno pediculo: quòd ſi vult acinorum multitudinem à pediculo vno racemi; malè. Quippe cum ſemine confundit fructum. Sin intelligit bina, trináve grana, quæ acinis inſunt: rectè. ab vno enim pediculo. verùm tunc malè comparat ſpicę frumentaceæ racemũ. Nanque ſpica ab vno pediculo multa fert ſemina, quæ ſemina vera ſunt: at acinus, qui habet in racemo analogiam, quam granũ frumenti in ſpica, fructus eſt, non ſemen. Dixit autem μίγυ propter racemum. Addidit προσφύσεως, quia, ſpicę pediculum, vix dicas: πρόσφυσιν poſsis.

222 Σχῆμα οὐδὲν περικάρπιον εὐθύγραμμον, οὐδὲ γωνίας ἔχει. Fructus, inquit, rectilineus nullus: neque angulum vllum habet. Siue de fructu intelligat, ſiue de ſemine, hoc falſum eſt. poſterior pars manifeſta. Nam magna pars ſeminum, aut mucronem habet, aut apicem, aut latera. Videas tribulum aquaticum, & indicas ſilentium. taceo alia tot: prior pars dubitationem afferre poteſt. Caſtaneas tamen quaſdam altera ex parte qua ſeſsiles ſunt, adeò planas metitus ſum, vt nihil ad rectiſsimam lineam deeſſe videatur. Quòd ſi περικάρπιον ex cõmuni conſuetudine intelligit eſculentum id, quod ambit ſemen, de conſuetudine mox, nunc de ſententia. Multi fructus ante quàm matureſcant, qua flos excidit, mucronati ſunt. Racemorum quorundam acinos habemus, etiam cùm maturuerint adeò faſtigiatos, vt hoc mendacium videri poſsit. Quin & pruna apud nos ſunt haud abſimili figura, ita angulorum

gulorum sententia sublata est. De verbi autem consuetudine,& suprà diximus,& hîc maximè fa cit ad rem.Cùm Græci nominant καρπὸν fructum in quo semen est,& totum illud: mirum sanè quo cõsilio περικάρπιον, partẽ tãtùm vocent, περισπέρμιον potius: tametsi etiam testæ ipsi siue nucleo, siue corio id quoque conuenire queat: neque enim aliud σπέρμα hîc capit Theophra. atque medullam.

Ex cap. xix.

223 NVnc succos declarat, & sapores. Primùm quod animaduertas: non diuidit in dulcem, & asperum: & acidum, & amarum: & eiusmodi, quæ vera sunt genera:sed in succos digerit speciales. Ita vt cum sub vinoso asignet vitem, morum, myrtum, videatur morum & myrtũ tanquam ἀνάλογα referre ad vitem. Sic ad oliuam, lau rum, iuglandem, & alia. Mox confundit membra hæc cum membris genericis, vbi dicit aliquos esse acres, alios amaros. Maluit etiam μελιτώδεις, quàm dulces dicere. Et profectò cõmodius ab ipso factum esset. Esto, fici, & palmulæ agnoscantur mellei: at quæ præterea adducit, δρυὸς καὶ βαλάνου, nunquã mellei, dulcis aliquo modo:& nescio quare dixit δρυὸς, cum βαλάνου esset dicturus, nisi ἄκυλον adducas. Prudẽtius Plinius: pinguis enim voce vsus est, non oleosi. Pinguis, inquit, oliuæ. genus enim ad oleum, adipes, butyrum, & medullas, atque alia. idem addidit vinosum, pyro, quod etiam considerabimus.

224 Διαφέρουσι. Nunc ab odore. verum & parum dicit:& m[illegible] adeò interponit hæc, vt reuertatur ad

ſapores. Plinius autem & malè negat ficui odorē: & peius negat ſapores cum odoribus coniungi. Verba eius ea de cauſſa ſubieci hîc. non ſunt pariter odor & ſapor. quãobrem, inquit, Citreis odor acerrimus, ſapor aſperrimus: ergo ſimul. Verum ille ſaporem diſtinxit à dulci. Qua ſententia, & philoſophiæ res vniuerſales ignorabat: quippe cum ſpecies à genere ſubtrahebat: & non meminerat rerum naturalium, quæ vel quotidiano in vſu ſunt. Mel enim & valde dulce, & valde odoratum eſt.

225 ὑδαρεῖς. Theodorus, diluti malè. rectius Plinius aquoſi. Nam dilutum apud Latinos ſignificat, remiſſum eſſe: ſumpta metaphora à vino aqua miſto. Sapor acer in Naſturtio eſt, acer in eruca, dilutior in altero. ὑδαρὴς aquam notat à vini guſtu ſeparatam: à vini inquam, & olei, & aliorum. At non ſeparat ab his, dilutum. Dilutū eſt in oliuaceo oleo, in iuglandino non eſt: ſic in vite ὑδαρὴς eſt, dilutus non eſt. ὑδαρὴς diſtinctus à viſcido, & pingui, vt lacteo, & pice.

226 Ῥητέον. & mox διαειθμȣμένȣς. alius dixiſſet, διαειθμȣμένοις: ἡμῖν ſcilicet, aut διαειθμȣμένων. ſed ſic ſolet tum ipſe, tum præceptor.

227 Ὀπὸν. mauult appellare, ὀπὸν hîc, quàm γάλα, in fico, & papauere, à fructibus ad plantas ipſas tranſit pro ſaporibus.

228 Αἱ δὲ καὶ εὐωδίαν. Poſuit θύμον inter acria. Cùm addit odorem, ſtatuit exemplum apij, anethi, fœniculi. at Thymus iis longè melius olet.

Ex

Ex cap. xx.

229 HOc capite agit de odoribus: déque eorum natura, qui sunt esculenti, aut non sunt. Est autem affectus secundum succum: quare minus commodè hoc caput à capite superiore disiungitur.

230 Τὰ μὲν βρωτά, τὰ δ' ἄβρωτα, καὶ ἐν φύλλοις, καὶ περικαρπίοις. ἰδιαίτατον δὲ τὰ τῆς φιλύρας. Theodorus, alia mandi queant, alia nequeũt: neque foliis neque fructibus peculiare, præcipuè quod in Tilia cernimus, malè: nam per Tiliam non declarat esculentum esse affectum indifferenté, tum fructui, tum foliis, sed sic dicamus: Quædam esculenta, quædam non, ídque tam in foliis, quàm in fructibus: maximè illud Tiliæ peculiare.

Ex cap. xxi.

231 INconditè quidem tractat historiam hanc, vt sæpé monuimus. Florum enim naturã omissam repetit: minus quoque prudenter distulit post succos. εἰσὶ διαφοραὶ πολλαχῶς. Plus significat, quàm si dicat πολλαί. hoc enim significat differentias differentiarum. Florem esse foliosum, differentia est: quippe quidam vnico tantùm cõstant folio, vt Iasione. at folia illa, grandia esse, aut parua, aut frequentia, aut rara, aut surrecta, aut flaccida, aliud quiddã est, scilicet τὸ διάφορον πολλαχῶς. Notabimus breuitatem. καὶ τὰ μὲν μέγεθος ἔχει. non dixit, καὶ τῶν φυλλωδῶν: neque, τὰ δὲ οὐκ ἔχει: sed statim cum exemplo. τὸ δὲ τῆς ἐλαίας. hoc est exemplum. Et cùm addit, φυλλώδης ὤν: est relatio ad genus, cui ponit differentiã. Theodorus ambitiosè,

exultare. ἔχει μέγεθος, nō eſt mathematicè. Omnia enim corpora habent magnitudinem, ſed ex vſu loquentium.

232 Μόνον γὰρ, ὡς εἰπεῖν. Rectè addidit, ὡς εἰπεῖν. quia etiam aliorum ſunt Punicei, vt Perſicæ, item Malorum quarundam. Itaque malè addidit, ἄλλου δὲ οὐδενὸς τῶν ἡμέρων. Et cùm dicit, ἀνθώδεις, vult intelligere colore floris, à quo album excludit, cùm tamen in arboribus hunc potiſsimum agnoſcat. Mira loquutio. ἄνθος οὐκ ἔστιν ἀνθῶδες. Theodorum vox hæc in anguſtias illius verbi coniecit, pleno: nemo enim intelligat.

233 Διανθῆ. Theodorus, bini. non. Bina ſunt, quæ paria. Bini equi biiuges. Diflores durum eſt, cum flos in ſui medio florem gerit, veluti roſa, & liliū, crocea illa filamenta. Hoc notaūit Theophraſtus: verùm ſunt diuerſi flores. Illud nō meminerat. Serotinas roſas interdum è ſuo gremio Roſellam alteram, eámque perfectam, tanquàm ſobolem parere, atque edere. Item flammula, ſiue Phlox, quam iſti & ignorant, & vocant Caryophyllum, apud noſtrates alterum, quaſi filiolum ſuo in ſinu etiam herbaceis ſtipatum mucronibus gerit. Patauini duplices vocant.

234 Τὸ δὲ ἰασιώνης. à foliorum numero differentias aptabat: iccirco vnifolium hunc oſtendit. immò verò, vt acutius ſentias, nullifolium: neque enim folium eſt, quod non eſt diuiſum. Et quia multi flores ſunt ab imo pertuſi: hunc ea etiam deſcribit differētia. οὐδὲ δεῖ τῷ χειρίου τὸ κάτω μέρος. Eſt enim τὸ χειρίον, vt ita dicam, capedo. Nicander χείραμα in

in Theriacis. interpres περὶ τὸ χεῖσθαι, τὸ χωρεῖν. at ego à manu. Sic enim habes χειρίαν captiuam apud Sophoclem.& χειρισμὸν ministeriũ recitante Athenæo nõ semel, vt omnia hæc, quemadmodum in originibus dictum est, conueniant: minister à manu, pedisequa à pedibus, ancilla à cubito, anculari. Vnde anclare, & exanclare, quasi non excubitare, siue expedire: nõ, vt Græcissant semper, exantlare, Plinius Iasionem in XXII, florem agnoscit: in XXI. eius folium vnicum, quasi herbę tractat. Hoc antè nos à doctissimo Hermolao.

Ex cap. XXII.

235 Διαφέρει δὲ καὶ κατὰ τὴν ἔκφυσιν, καὶ θέσιν. Non erat hæc pars tanquam diuersum caput à superiore separanda: adhuc enim flores tractat, quòd si eorum differentiæ efficiant, vt seorsum diuersa capita digerantur: τὸ φυλλώδες, erit vnũ. τὸ χρῶμα, vnum. ἡ ἔκφυσις, vnum. ἡ θέσις, vnum. τὸ γόνιμον, vnum. Itaque commodius huius capitis hæ sunto differentiæ. Sanè vnum esse queat caput ad ea vsque verba quę ita sunt. ἡ δὲ τῶν ἄνθους φύσις, ὅτι πλείους ἔχει διαφορὰς, φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων.

236 Ἄκορος. At desinant nouarum rerum studiosi esse, qui inter cæteros errores, acorum galangam statuunt: neque enim pro exemplo Galangam poneret Theophrastus: in tota nanque Europa nullũ. Tamen in Prouincia videtur esse.

237 Πάντα τὰ ἀνθώδη. Theodorus, omnia quæ florem folio numeroso producunt. non tam folium numerosum, quàm florem frequentem dicere voluit

luit Theophrastus. Est enim in Cartamo, & Cinaris, & aliis Carduis florum quasi sylua.

238 Καθάπερ τὸ ἀνθέμιον. Theodorus, Gith. Ego puto esse chamæmelum. Anthemis enim etiam alicubi dicitur: ac sanè in capitulo flosculos stipatos gerit. Gith autem in vasculo semina: non igitur singula singulos flores edunt.

239 Ἐν δὲ τοῖς λαχανηροῖς. Continuat eorũ exempla, quæ in summo habent. ὁ περσίκυος. Theodorus legit ὥσπερ σίκυος rectè.

240 Εἰμὴ ἄρα οὐ σύνδηλα διὰ τὸ χνοῶδες. Theodorus, concerni nequeunt. Nemo vnquam latinorum sic loquutus est: vt concernere dixerit pro eo, quod est conspicere.

241 Ἔστι δὲ καὶ ἁπλᾶ. Hactenus à situ & modo prodeundi: nunc à constitutione & fine. Sunt, inquit, Flores quidam simplices. Quare dicatur simplices, perspiciendum est. Ii verò videntur esse, è quibus prodit fructus nullus. Quare citriorum quoque flores steriles, simplices dicit. τὰ δὲ γόνιμα, cõposita. ratio: quippe in medio tanquàm colum gerũt. Illud animaduertendum in cucumere, cucurbita, pepone, & aliis, non differre, vel simplicitate, vel compositione, sterilem florem à genitali. Quòd si ita est, errarit Theophrastus, qui compositos dicat in Citriis eos, qui gerant colum: steriles & simplices qui nõ gerant: in cucurbita cum diuersa facies nõ sit, communem tamen assignat naturam. Alter error, non enim in genere cucurbitæ, vel cucumeris, vel aliorum eiusmodi soli steriles, ἐκ τῶν ἄκρων τῶν κλημάτων φύονται. An vt foueamus benemeriti viri nomen,

men, quoad fieri poteſt, ſimplices dicemus eos, qui calore genitali deſtituti ſunt.

242 Lege ſic, ὥςε ἄγονον ἄνθος φύειν, εἴτε κεχωρισμένον, εἴτε μὴ, σκεπτέον. Nam arbores penè vniuerſas flore tectas videmus aliquo: at non ex omnibus prodire fructum. Illud κεχωρισμένον ſeparatum intellige, non loco: ſed vt ſolet ipſe loqui, ſegregatum à natura floris: quippe ſi flos eſt propter fructum, & ille non fert fructum: non erit flos, Theodorus: σκεπτέον, prætermitti non debet inanis loquutio. Neque enim dicam, Non prætermittam, an ſis conſul. cùm ait: εἴτε μὴ, ita vt non ſit ſegregatum à natura, ſed impeditum tantùm.

243 Ἐπεὶ γένηγε ἔνια καὶ ἀμπέλου, καὶ ῥοᾶς, ἀδύνατον εἰς τελειοκαρπεῖ. ἀλλὰ μὴ μέχρι τοῦ ἄνθους ἡ γένεσις. Etenim quoddam vitis genus, & quoddam item Punicę fructum perficere nequit. Nobis ex natura rerũ ignota ſunt genera hæc: ex locis non ignota. Lectionem difficilem & aſperam agnoſcemus. γένη ἀδύνατον εἰς τελειοκαρπεῖ. Alius diceret: ἀδύνατα τελειοκαρπεῖν. & legemus, ἀλλὰ μήν.

244 Γίνεται δὲ καὶ τόδε τῆς ῥοᾶς ἄνθος πολὺ, καὶ πυκνόν. Theodorus. Flos quoque Punicæ copioſus, & creber eſt. Non eſt hîc locus Punicæ florem declarandi, ſed hunc florem: qui quia non τελειοκαρπεῖ, & denſitate, & latitudine fructum imitatur Sic enim malo dicere, πυκνόν, denſum hîc, quàm crebrum, vt Theodorus. Nam ſatis habebat, τὸ πολύ. Hoc autem τὸ πολὺ videtur allatum à Theophraſto, quaſi pro cauſſa: quia propter multitudinem perfici nequeat. Sic igitur habebis proportionem fructus,

fructus, tanquàm abortiui. Item illa, καὶ ὅλως ὁ ὄγκος πλαθὺς, Theodorus ſimpliciter nimis, amplitudine. Omiſit enim τὸ πλαθύ. Quæ ſequũtur verba valdè corrupta ſunt. Sic tamẽ legemus: κάτωθεν δ' οἱ ὄγκοι, δι' ὧν ὡς μικρὸν, ὥσπερ ἐκτετραμμένος κύτινος ἔχων τὰ ἄνω μυχώδη. inferiori parte globoſi ſunt, à quibus pauliſper quaſi inuerſus Cytinus habet in ſummo intus vacuos receſſus. Videbis Theodorum omiſiſſe τὸ ἐκτετραμμένος, & κύτινος. Inuerſionem illam, labiorum intelligas, quæ à cuppa ſeſe pandunt.

245 Φασιδὲ. Hæc differentia eſt, περὶ τὸ ἔχεσθαι, καὶ μή. & pertinet πρὸς τὴν ἔκφυσιν.

Ex cap. XXIII.

246 Ἐκ τῶν ἔνων. Alluſit facetè tranſlatis elementis, νέων, ἔνων. Sic Plato aucupatus eſt principia vocabulorum in Cratylo. ἥρα, ἀνήρ. Itẽ Varro in primo de re Ruſtica, de fructibus conditis loquens, vtendum, tuendum. Theodorus ex annotinis. Sic infrà Theophraſtus διένα, καὶ τρίενα. bima, trima. ἔνον tamen non tam annum ſignificat, quàm vetuſtatem. Sic luna ἔνη καὶ νέα. & chorda vltima, ἔνη, & ἐνάτη. ἡμιγενῆ, Theodorus ſemiconditum, malè. Non enim dicas fructum perfectum, conditum: inchoatum latinè, & rectè. Semigenitum, ad verbũ, quia adhuc generatur. Nota verò verba illa: Γίνεται γὰρ καὶ ταῦτα ἐνίοις, ὥσπερ καὶ τῷ μυῤῥίνῳ. καὶ μάλισθ', ὡς εἰπεῖν περὶ τὰς βλαστήσεις, τὰς μετ' ἀρκτοῦρον. Duo ponit hîc. vnum ex natura ſpeciei: quippe Myrto euenit, vt ex nouellis producat florem, neque fructum perficiat. Alterum ex natura tẽporis: quoniam

quoniam poſt arcturum quæ florent, non perducunt fructum ad perfectionem. In vtriſque cauſſa aut eadem, aut analoga: defectus humoris debiti, & caloris. In nouellis ramis neutrum ſatis. tempus quidem humidum nimis: at humor à frigore prohibetur. Itaque dixit, καὶ ὥσπερ ἐν τῇ μυῤῥίνῃ. & geminauit: καὶ μάλιστα περὶ τὸν ἀρκτοῦρον, nõ myrto ſolùm, neque in nouellis tantùm, ſed aliis, id quod in hortis noſtris ſuburbanis aliquando contigit prunis. ἐὰν τι συμβῇ. quia non omnibus euenit, ſed multis. non ſemper, ſed autumno: iccirco dixit, ὡς εἰπεῖν. & μάλιστα.

247 Εἴτινες ἄρα μηλέαι τῶν διφόρων, ἢ εἴ τι ἄλλο κάρπιμον. Ex vetuſtis & nouellis ferre malos biferas. Sic lege, non διαφόρων. Multarum tamen arborũ tam nouellos, quàm veteres ramos fructum ferre videmus. Nouellos ſolos nemo dicat: alioqui ſemper arbores creſcerent, quandiu viuunt. ferendi enim & viuendi idem eſt finis. Neque tamẽ eæ biferę ſunt. κάρπιμον, ſubintellige, οὕτως.

248 Duas ponit deinde opiniones. Ægyptiã morum caudice ferre. Altera opinio, non ex caudice, ſed ex brachiis, ſiue primoribus ramis, veluti κερωνίαν ſiliquam. At in quarto huius, κερωνίαν, ſiliquam etiam ex caudice ferre ait.

249 Τῶν σιτηρῶν τὰ σταχυώδη. Theodorus, frumentorum, quæ ſpicam ferunt. At latini nullum agnoſcunt frumentũ ſine ſpica. Frugum, melius dixiſſet.

250 Τὰς μὲν οὖν κατὰ μέρη διαφοράς. Hîc eſſe debet initium capitis vltimi. Eſt enim epilogus totius Theoriæ, in quo omnia ſumma capita recenſet. addit etiam

etiam vnum. ἄφυλλα, vt quædam plantæ foliis careant. De Sparto Dioſcoridis bis monuimus. De aſparago ipſe ſupra attulit dubitationem. De tubere & fungo patet. De cuſcuta nemo ambigit.

251 Σχεδὸν ἐδὲν ἐςὶν ἁπλοῦν. Nota, quomodo accipiat τὸ ἁπλοῦν, quod in ſpecies non diuiditur.

EX CAP. XXIIII.

252 Ἀλλ' ὅλα μὲν ἥμερα, καὶ ἄγρια. Malè hinc auſpicatur Theodorus caput. Eſt enim eadem materia. Idem addidit, pinus, pinaſter.

253 Καὶ ἔμπειροι ὀλίγοι. Hîc ἔμπειρος ſignificat ſcitum, & peritum, & ſcientem. Theodorus expertum eſt interpretatus non malè, ſi vocem conſideres. Nam quæ experientia in dignotione pyri, à pyraſtro, experimur, cùm tentamus vires, & fortunam elicimus ad opus.

254 Διὰ τὴν πολυχοίαν. Noua vox, & aliter ſcripta, quàm ἐνδελέχεια. ἔχω in vtraque eſt. Suprà bis πολύχουν. varietatem Theodorus, quia multiplex quod eſt, diſtinguitur differentiis ad varietatem: quod enim vnum non eſt, diuerſum eſt ab eo, cum quo non eſt vnum.

EX LIBRO SECVNDO

CAPITE PRIMO.

255 Αἱ γενέσεις. Ariſtoteles animaliũ partes cùm enarrauit, tranſit ad generationem. Deinde affectus, ac mores deſcribit. Sic diſcipulus priore libro, partibus inueſtigatis, aggreditur generationem.

nem:ponit modos. Plantæ,inquit, generātur quædam ſponte.Intellige hic rationes duas.Vnam earū quibus nullum ſemen eſt,vt filicis. Alteram earū, quæ tametſi ſemen ferunt,& è ſemine naſci queūt: tamen nullo ſatu aliquando oriuntur : cuiuſmodi habemus in hortis noſtris Hyoſcyamum, dum hæc ſcribimus. Sequitur alterum diuiſionis membrum à ſemine. Tertium eſt ab radice, vbi ſi ait, omnes plātas quæ radicem habent, ab radice naſci poſſe, falſum ſit.Non eſt igitur hoc membrū priori par. Dicet enim infrà, nullam plantam ſemen gerere, quæ ab eo prodi nequeat. Ἢ ἀπὸ παρασπάδος, auulſione, quæ duplex eſt, vt paulò infrà. Τὸ ἀπὸ παρασπάδος, ἢ ὑπόρριζον, ἢ ὑπόπρεμνον. & in ſeptimo de Braſsica. Prouenit, inquit, ἀπὸ παρασπάδος. ἀεὶ γάρ τι καὶ ῥιζῶδες προσλαβεῖν. ἀπὸ ἀκρέμονος: à ramo craſsiore. Prunus è ramo ſine radice pacto viuit adhuc, ἢ ἀπὸ κλωνός, ramū exiliorem. Duo deinde membra digerit mirabilia. mirabilis enim à trūco generatio. Mirabilior illa, ex ligni fruſtulis terra opertis naſci plantam generis eiuſdem. Sic ferunt oleam in liguribus montanis. Stipitē vetulum craſſum quantumlibet ſcindunt:& particulas illas cū cortice ſuo terra tegunt. mox etiam ipſe exempla dabit.

Αὐτόματος πρώτη μὲν. Theodorus : ſed principatum in his ſpontanea obtinent. Omiſit τὸ τίς: aliquo modo : neque enim ſunt ἁπλῶς nobiliſsimæ, ſed illa ratione, quia ſimpliciſsimæ operæ à natura, & priores ſunt ſemine, quod ferunt, & à quo productę nō ſunt. ἀπὸ σπέρματος φυτικώτατα. Quia nullius artis indigent. Theodorus addidit,

inter reliquas, ne videretur contradictio: quia τὸ πρῶτον φύσει, videtur esse debere τὸ φυσικώτατον. verùm ibi generationis principatum posuit ex simplicitate: hic ex perfectione. Addidit etiam ex priore nobilitate aliquid: cùm dixit, καὶ ὥσπερ αὐτόματοι, moderatus est tamen. non ἁπλῶς, sed, ὥσπερ. quasi αὐτόματοι, quia sine cultu decidentibus spõte seminibus, non arte iactis prodeunt. Quare eæ plantæ etiam in sylvestribus inueniuntur. ὑπάρχουσιν. Si in syluestribus, ergo aliquo modo αὐτόματοι. Theodorus pessimè, accõmodantur. Accommodatur, quod aliunde, & ab alio fit: at hæ plantæ in syluestrium numerum suapte natura veniunt. ὑπάρχουσιν hîc verbum est solidæ philosophiæ, & principia notans naturalia. Diuisioné Plinius breuissimè: Arbores, quas naturę debeamus, aut sponte, aut semine, aut radice. Φασὶ δὲ καὶ χάρακος παγείσης πρὸς τὸν κιττόν. Theodorus, quanquam adminiculo quoque defixam ad Ederam. Non intellexissem, pro pedamento defixam prope Ederam, vt scilicet scanderet. Sic mox, oleam prouenire posse ἀπὸ τοῦ χάρακος: Theodorus, adminiculo. Sanè ita palus aut talea, aut vallum in re militari dici possit. verum, adminiculo, hic nimis laxè. Plinius etiam Trogum irridet, qui crediderit foliorũ satu apud Babylonios palmas prouenire. At Theophrastus etiam à lacrymis, idque non de vna tantùm, quod tamẽ hic omisit in diuisione. Τέχνης, ἢ προαιρέσεως. Theodorus: arti, aut electui pertinent: durus sermo. Sic explices, artis præceptis, aut hominis voluntati. Quinetiam τὸ ἢ, nõ tam distinguit artis præcepta

cepta ab hominis cõſilio, quàm eſt (ſiue) potius, quàm, vel:eſt enim electio non ſine arte.

256 Αὐξεῖς. Theodorus,auctiles,exquiſito verbo.

257 Ἐκ τῆ πρώρας. Vitis proram vocat eam, quę ſarmenta antecedit.

258 Quæcunque,inquit,ſemen edunt, ſemine prouenire queũt.Hoc perpendimus alibi nos,de viſco hiſtoriam contemplati.

259 Ἐὰν τὸ ἔργον παρελών. Amputato opere, id eſt, ſurculis: Opus enim naturæ eſt,& quod operi humano relictum ſit.vtramlibet accipe rationem.Poſterior,verior: ſic enim loquuntur omnes.

260 Καὶ ἀπὸ τῆ πρέμνυ κατακοπτομένυ, καὶ ἀπὸ τῆ ξύλυ. Quod magis eſt,è ligno duntaxat,qualecunque ſit. Docet autem modum & rationem ἀπὸ τῆ ξύλων.

261 Δεῖ δὲ τὰ ξύλα διαιρεῖν μὴ ἐλάττω σπιθαμαίων. καὶ τὸ φλοιὸν μὴ περιαιρεῖν. Declarat quid ſit, quod ſuprà dicebat. κατακοπτέντος τῆ ξύλυ εἰς μικρά. Plinij verba lib. & cap. 17. de taleis. Ne minores pedalibus. verum id nõ eſt, κατακοπτέντος εἰς μικρὰ, vt ipſe proponit: & διαιρεῖν, eſt ſcindere, potius quàm ſecare: in longum potius, quàm per latitudinem: infrà tamen eadem ſententia eſt. διακόπτειν, καὶ τὸ φλοιὸν προσεῖναι. Theodorus, εἰς μικρὰ, minutatim. potius in fruſta.

262 Ἐμφυλεῖαι, καὶ ἐνοφθαλμισμοί. Inſitiones, & inoculationes. Etiam ἐγκεντρισμὸν habes apud Theophraſtum. Sic Plinius in decimoſeptimo, apud quem etiam eſt, emplaſtratio. Videbis Columellam, & τὰ τῆ γεωπονίας, & Palladium & alios.

Ex cap. II.

263 NOta verbum μωλύειν, euadere. Tarrha, Cretæ oppidum ex Stephano. Aduerte loquutioneḿ, ſicut ſuprà, ἐν συβάρει. Neque enim in oppido, ſed in agro. κυρριζομένη, Tonſilis cupreſſus. ita verbum ſonat: verùm rectè cædua; quia ſubdit: ἀπὸ τῆς τομῆς. καὶ ἀπὸ γῆς, καὶ ἀπὸ μέσης.

264 Γλίσχρως. Theodo. lentè. optimè. Demoſthenes in oratione contra Ariſtocratem, de ædificiis publicis: μικρὰ, καὶ γλίσχρα, & parua, & quæ lenta opera abſoluantur. ita plus placet, quàm fluxa.

265 Ἀπὸ παρασπάδος, καὶ ἔτι μᾶλλον ἀπὸ παραφυάδος, vt aliud ſit, παρασπὰς, ſicuti ſuprà dicebamus. Auulſio, etiam à brachiis, non ſolùm ab radice.

Ex cap. III.

266 Ἡ ἐρινεὸς, ἡ ἀγρία συκῆ. vt facias differentiam inter ficum ſylueſtreḿ, & caprificum.

267 Μήτε ἀδρύνειν: ἀλλὰ μέχρι τοῦ ἀνθῆσαι μόνον. Sic lege, non autem εὐθῆσαι. Theodorus, ἀδρύνειν, cōpilare: neſcio an ita intellexerit, quaſi fructum in globo: an verò complere ſcriptum reliquerit, durum illud, & ab vſitato ſignificatu alienum. ἁδρὸν plenum dicit. Plutarchus Thucydidis ſtylum ἁδρὸν vocat. Sic & alij Rhetores. apud Galenum etiam habes, & Lucianum in eodem ſignificato plenitudinis: & infrà, φακοὺς ἁδροὺς, item de palma, ἁδρὸς καὶ πάχος ἔχει. Et in tertio ἀδρύναι καὶ πέψαι. In hiſtoriis animalium, ὀνδρωθέντος legis, & poteſt admitti ſicut, νεανικὸν de venis robuſtis. ἁδρωθέντος, familiarius. ἁδροσύνη eſt apud Heſiodum. quidam malunt aſpirare, ἁδρότης Homero.

268 ἐκ

268 Ἐκ τῶν γλαυκίων κόκκων. Aliquot arborum gera minus vulgaria, vt hæc: itē mox ἀπύρηνα: & inter Cydonia, Struthia. Præterea Amygdalum teste mollioris, nobilius, quemadmodum & in Iuglāde. Apyrenorum quorundam naturam talem arbitror, alij etiam artem prodidere. Habemus apud Græcos nonnulla. In vitiū genere ea, quæ Corinthiaca appellatur, vulgò talis circumfertur. In agro Veronensi vuæ species rara visu. Racemus grandis, vnico sarmento contentus, non crispatur in brachia, nō in botulos sobolescit: eodem tenore filum vnicum viridissimū cum demisit, eum singulis pet interualla nigris vestit acinis. acinorū magnitudo ac species incredibilis: nam & vinaceum intus nullum fert, & Bumaston etiam exuperat.

269 Μόσχευμα. Plantam Theodorus rectè. quanquā plantæ vox maiori debetur significationi. frequentius μόσχευμα, nouellam plantam.

270 Διαμένειν. Theodorus persistere, scilicet in genere, & probitate. Dura tamen vox: & frequentiore vsu de iis, qui ἐκ προαιρέσεως pertinaces sunt. commodius dicas seruare originis bonitatem.

271 Φθοροποιός. Notabis & hoc genus piceę. item πεύκην τὴν κωνοφόρον. Ergo est, & non κωνοφόρος. & signabis, τὸ ἡμερουμένοις, non ἡμέροις. propterea quòd artis est; τὸ ἡμεροῦν, quemadmodum suprà dixit.

272 Ἐν δὲ τοῖς ἀγρίοις δῆλον ὅτι πλείω κατὰ λόγον, ὡς ἰσχυροτέροις. ἐπὶ θάτερον τε καὶ ἄτοπον. εἰ δ' ἡ χείρων, καὶ ἐν ἐκείνοις. Theodorus, Inter feroces autem, plures genus suū seruare possunt. scilicet virium portione, vtpote

-iæ natura ſunt validiores. Contrarium nanque haud probè putaueris, nullam ſcilicet poſſe illo in ordine degenerare. Cócinnauit commodè ſententiam cóuulſam, verùm paulò aſperius, τὰ φυλάγρια, feroces plantas. Nemo neſcit ad animi tantùm affectionem vocis illius ſignificatum accómodari. Dixit præterea, κατὰ λόγον, virium portione. haud ita eſt: ſed plures numero κατὰ λόγον πλειώ: quia plures ſunt agreſtes, quàm vrbanæ. Non eſſet mirum, plures quoque ſeruare poſſe: ſed plures, etiam ſi comparentur ex proportione. Plura ſunt duodecim, quàm quatuor. Ergo dimidium τοῦ duodecim, erit plus, quàm dimidium τοῦ quatuor. At ſecundum proportionem ſeptem non erunt plus, quàm tria, ſi comparentur ad exceſſum dimidioru͂. Æquè enim vnitate ſola vtrunque ſuum excedit. ὡς ἰσχυροτέροις, eſt ratio, quare ſint plures numero. Theodorus malè coniunxit, τὸ κατὰ λόγον, cum ἰσχυροτέροις.

273 Ὡς ἰσχυροτέοροις. τὸ ὡς non eſt ratio, τοῦ, κατὰ λόγον, ſed τοῦ, διαμένειν, & τοῦ, πλείω.

274 Ἐπεὶ θάτερόν τε καὶ ἄτοπον. Theodorus ita interpretatur. Alteram ſentétiæ partem abſurdam eſſe. Contrarium, inquit, falſum. Nullam in illo ordine poſſe degenerare. At hoc non eſt contrarium ſuperiori. Sic enim dicit ſuprà: plures ſeruant: hîc, nulla degenerat: ergo hæc non ſunt contraria. Si voces ipſas audias. In ſenſu autem cótrarium agnouit ille doctiſsimus vir: quia dixit plures ſeruare, quaſi aliquot relictæ ſint, quæ nó ſeruét. Quòd ſi quis dicat contrarium, id eſt omnes ſeruare, & nullam degenerare,

nerare, hoc ſit ἄβπον. Accepit igitur Theodorus τὸ, θάτερον, pro altera parte, id eſt negatiua: illæ tamen coniunctiones, τὲ, καὶ, non ſequuntur ducentem intellectum. Nolo, huc prodeant monſtra, quę fingebam. Illud aptius notabis. καὶ ἐν ἐκείνοις, καὶ ὅλως ἐν τοῖς ἀπὸ σπέρματος. Theodorus non eſt plenè aſſequutus. Sic enim ſcribit: atque omnino inter eas, quæ ſemine tantummodo prodeunt. Quin voluit hoc dicere Philoſophus: tum inter agreſtes, hoc eſt, ἐκείνοις, tum inter etiam alias quæ vel agreſtes, vel mites ſunt, modo ſemine tantùm naſci valeant, eas inquam poſſe fieri deteriores. Hæc ſententia etiam alibi eſt.

275 Ἐν αἰγύπτῳ σπαρεῖσαν, ἢ φυτευθεῖσαν. Theodorus, tum ſemine, tum planta. arctè loquutus eſt, vt plantam aſtringeret ad eum modo ſignificatum, quæ pangitur, plenius, vel ſatam, vel plantatam. Idem, οἰνώδη, vinolentam, peſsima vſurpatione.

276 Προσάλληλον ἔχει καρπόν. Mira vox. Si talis terra ſit, vt fructui mutua reſpondeat natura; tum fructus is longè præſtantior, quàm quiuis eiuſdem generis, quauis cura cultus. Theodorus nimis more ſuo. Omni cultu, culturáque exuberãtior, ἐργασίαν, operam dices: θεραπείαν, cultum. Illa dicit laborem, artem hæc. Et mox ἐπιμέλεια, diligẽtia. Significat frequentiam operarum, & oculum domini. τὸ ἐπὶ, aliud ſuper aliud.

277 Οἷον καὶ τὸ ἄγριον ἐξημεροῦται. Agreſte miteſcit. Nota τὸ ἐξ, motum notat extra ſignificatum. ἡμεροῦται ἐξ ἀγρίου. Sequitur, καὶ τῶν ἡμέρων ἔνια, καὶ ἀποῤῥεῖ τὰ ῥόα, καὶ ἀμυγδάλη. Theodorus, & vrbanarum

ipſarum quædam neglectæ immiteſcant, vt punica, & amygdalus. Multa animaduertenda. Principio, priuatio non declaranit ſententiam. Neque enim dixit, ἀγειοῦται: ſed ἀποῤῥεῖ. Ita ſuprà ponebat gradus naturæ deterioris. Primo loco, fructuum diſſimilitudinem, vt ab Epiro Glandis. Secundò, ἄκαρπα. Tertiò, ἀβλαστῆ. Inter eos quoque modos quoſdam. τὸ φέρειν μὲν, ἀλλὰ ἀποῤῥεῖν. Vitium adeò frequens punicæ, & amygdalo, vt etiam præceptis ſit animaduerſum. Alter ex hoc error, cùm dixit, neglectas. Siquidem nimio cultu ſterileſcit corylus, etiam non nimio aliquando. Si enim vel modicè attondeatur, vt arboreſcat, luxuriat in ſtipitem. Sic vites quædam amputatæ adeò rameſcũt, vt nihil ferant: eædem neglectiores abſumpto ſucco ſuperfluo in brachia, vuas ferunt. Amygdalus vberiore ſolo fructum non perficit: ex negligẽtia deteriore facta humo, perficit tandem. Iccirco Theophraſtus pudenter non addidit cauſſam nũc. Theodorus imprudenter falſam.

378 Notabis πυθμὴν, pro fundo, quẽadmodum nos vtimur, pro agro. Illud maiore dignum attẽtione. Triticum atque Hordeum mutuo naturæ tranſitu alterum in alterum mutari fabuloſum putatur hîc à Theophraſto: at falſo. Hoc enim vidimus nos. Maior Braſsicæ & Rapæ inter ſe mutatio: nulla enim apparet ſimilitudo: & ipſe de his alibi exactius.

279 Τὸ πέρσιον τὸ ἐξ αἰγύπτου. Neceſſe eſt aliud eſſe, quàm noſtratem Perſicam, contra nouatorũ temeritatem. verùm de hoc alibi.

280 Ἐὰν

280 Ἐὰν εἰς ἑλεινόν. Theodorus, feruentia loca, alij corrigunt, ἠελινόν, apricum. quasi dicant, insolatum. nos legemus, ἀλεεινόν. Vtinam verò ne addidisset φύσει γὰρ ψυχρά. Neque enim omnia frigida aprica loca spernunt. In Aegypto papauer. Nam quas addit mox ἐναντιώσει, haud ita omnes sunt elementares.

281 Περικόπτης τὴν θαλίαν. Hinc latina vox Taleę. θάλος autem est Termes.

EX CAP. IIII.

282 Κάπνιος. In eodem racemo candidos, & nigros acinos comedimus nos, & sapidos, & maturos.

283 Ἀταξία, Theodorus, temeritas, nimis ambitiosè in re plantarum. ἐκ τοῦ ὄπισθεν τῶν ἐρινεῶν. Theodorus, poma auersa à ramulis, malè. Suo enim loco ἐρινεὸς præter caprificum, & grossos, ostendimus, quid significet.

284 Μὴ ἐκ τῶν οἰκείων τόπων, ἢ μὴ οἰκείως. Etiam suprà sic. At Theodorus legit, οἰκείους. Inquit enim, non ex propriis locis, aut non fructus proprios. Cæterùm οἰκεῖος τόπος, est τὸ πού: οἰκείως, est τὸ πῶς.

EX CAP. V.

285 Πτισεῖσαι, pistæ, vnde ptisana, & nostrum pinsere. vide Galenum, Pollucem, Athenæum.

286 Οἱ ἄγριοι πυροί. Triticum agreste, Cereris inuentum, & colendi arte addita commodius effectum. Sic & suprà.

287 Φακοὺς ὥστε ἁδροὺς εἶναι, φιτεύουσιν ἔμβολον. Theodorus, lentem, vt crassescat, paxillo demittunt. Ma-

gnum ſanè negotium, ſi ſemina ſigillatim demittenda ſunt. ἔμβολος paxillũ ſignificat, & quicquid inditur: cuiuſmodi fibula quę in axem immittitur, ne excidat rota, & fibulæ in ponte Cæſariano etiam à doctoribus non intellecto. Aliæ ſunt ſignificationes etiam apud Athenæum.

288 Μεταβάλλουσι δὲ καὶ κατὰ τὰς ὥρας τοὺς πόρους πρὸς κουφότητα, καὶ δι' ἀλυπίαν. Theodorus, vt leuiora, faciliorá que reddantur. & mox, περιάλυποι; facilè, inquit, gratumque exit, non graue. Cùm igitur τὸ ἄλυπον opponat τῷ βαρεῖ, haud facilè, & Græcum ſerues ſignificatum, & latinè loquare. Neque enim eſt vt apud Poëtam, Triſtéſque lupini: ibi enim pro amaris. At hic oppoſitũ graui ſed ἀλυπία, vt ſit leuitas, conſiderandum eſt. Transferas ſignificatum ad concoctionem in ventriculo. Ita βαρὺ, ſit graue ſtomacho, ἄλυπον, leue. Gratum verò, & facilè, voces ſunt ambitus amplioris. An eſt, non vt opponas, ſed vt addas. περιάλυποι, grati, id eſt, non triſtes. καὶ οὐ βαρεῖς. ac præterea concoctiles: quia ſic etiam diſtinxerat, κουφότητα, καὶ ἀλυπίαν. Sic ſanè placet. Nam noſtri Lupini, inde arbitror, dicti ſunt: quare doctiſsimus Poëta pro etymologia appoſuit, triſtes.

289 Πήρωσιν, ἢ ἀφαίρεσιν. Theodorus, offenſam, aut demptionē. πηρὸς, mutilus alibi. Hîc eſt, ἀφαίρεσις, quæ prohibet, quo minus id ſignificetur.

290 οὐδὲν γοῦν φανερὸν κατάγε τὴν διαίρεσιν. Quæſtio eſt: an ſit pars aliqua in plantis, qua parte abſciſſa, reddatur planta ſterilis? Solutio. Nulla eſt pars, ſed aut totum perit: quare tunc non tam ſterilis eſt,

est,quàm mortua,aut manet, fructumque fert. Obiectio. Senecta redduntur plantæ steriles, idque toto manente. Ratio ab exemplo. Videmus hoc in quercubus. sententia ad obiectionem. Senecta est φθορὰ κοινὴ πᾶσιν, subintellige viuentibus. Soluit quæstionem à diuisione illa. Planta melior facta plus fert: deterior, minus. Ex hac, inquit, diuisione, sterilitatem elicere nullam potes propter partis amissionem. Sed τὸ ἔλαττον tantùm ἐκ τῆς κακώσεως. Verùm hîc duo sunt animaduertenda. Primùm, an ex ea diuisione possit id colligi, ipse hoc negat. Deinde simpliciter, an quæstionis affirmatiua pars vera sit. Diuisio est. Quædam fęcūdæ, quædam minus. Quare videtur etiā eousque deduci posse, vt si ἐκ τῆς κακώσεως, id est, ex maleficio deteriores fiant: etiam ex maiore, magis ad priuationem vsque, & citra interitum, id quod sanè verum est. Præterea simpliciter verum est, earum partium ablatione, quæ fructum gerunt, cessare fructificationem. Neque enim, si à ramis fructificant, demptis ramis fructificabūt. Theophrastus posuit, τὸ εἰς τὸ πλείω, καὶ ἐλάττω φέρειν, pro diuisione. At toto hoc capite nihil. Theodorus, τὸ ἄτοπον δ' ἂν δόξειν, interpretatus est sic, sponte oriri, mutarique. At de ortu hîc non scribitur, & nemo dubitat, sed de mutatione. Sequentem partem abscidit Theodorus à superiore, quia de animalibus est. Mihi videtur magis ex re debere continuari. Est enim comparatio mutationis. Et inclinat animus, vt caput hoc solidum ad illam vsque partem deducatur: τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς γενέσεις.

Ex cap. vi.

291 KAὶ ὁ ὕδρος ἐπέχει ξηραινομένων τῶν λιβάδων. Theodorus, ἐπέχει, marcescit. Ne intelligas putrescit, sed languidior fit, νωθρεῖται. Iccirco legimus apud Poëta, attonitos hydros. ἐπέχειν est subsistere. Habes ἐποχὰς siderum, & Philosophos dubitatores. E Nicandro petas Hydri naturam, quid agat siccata palude, & quando cum ea commutet quercum. Galenus in cõmentario περὶ ἀρίστης διδασκαλίας, quærit quid sit, ἐπέχειν, & τὸ καταληπτὸν, contra Fauorinum.

292 Ἐκ κάμπης γίνεται χρυσαλλὶς. Theodorus, ex Tinea fit Eruca. Hanc historiam habes apud præceptorem. Plinius κάμπην, Erucã. At χρυσαλλὶς, eruca non est, neque κάμπη, Tinea. Est autem χρυσαλλὶς mirabilis, quasi Gammarus, aut Squilla simul compacta sub cortice: cui nulla ratione dare queas Erucæ nomen.

293 οὐδὲν ἴσως ἄτοπον. Quia suprà dicebat, ἄτοπον δ᾽ ἂν δόξειεν: Absurdam videri posse mutationem, & subiunxit historiam ex animalibus, quæ mutantur. Posuit sententiam, οὐδὲν ἄτοπον. Sanè quia est, & in natura, & ordinarium. Et addit, οὐδ᾽ ὅμοιον τὸ ζητούμενον. Non igitur similis quæstio. Natura enim vt ex ouo, ita ex verme facit animal, quasi perficiens, non quasi corrũpens. Nam tametsi vermis postea non est id, quod prius erat, quod ad sensum apparet: at quãtum intellectione quit percipi, & est hoc, quod erat, & hoc amplius, quod nunc existit. Neque enim vermis moritur, vt nascatur Apis: quin corpori pristino addit magnitudinem,

nem, pedes, alas. Ita manente vita, alias partes, alia officia adipiſcitur. Sic fœtus humanus poſt certos primores dies, qui à nobis in libris de ſemine genitali digeſti ſunt, ex homine in potentia, homo in actu fit. Qua ratione eum intelligas, quo tempore anima nondum agit intellectiua, gerere proportionem talem ad futurum hominem, qualem vermis ad apem. Alio modo, aliis naturæ legibus, apes fit è vitulo putrefacto. At in mentha longe diuerſa obſeruatio. Etenim ſiſymbrium neutiquam perficitur ea mutatione, ſed cæterius fit. Ipſe autem ſequentibus verbis declarat, quamobrem non ſint ſimiles in plantis mutationes, & mutationes in animalibus. Quippe, inquit, in plantis euenit αὐτομάτως, τὸ μεταβλαστάνειν, eaque mutatio talis fit ex cæleſti vi. Quæ verba valde ſunt notanda: ſimul quid ſit, αὐτόματον, quod tamen cum eo coniungitur, quod ipſe οὐράνιον vocat. In animalibus ſic agnouerat. μεταβολαὶ φυσικαὶ. ſi non ſunt ſimiles, ergo in plantis, οὐ φυσικαὶ, videntur. Præterea, ſi in animalibus non eſt ἄτοπον, & id quod quærimus, non eſt ὅμοιον: igitur in plantis eſt ἄτοπον. Iccirco dixit per aduerſatiuam, ἀλλά. quia opponitur τὸ αὐτόματον naturæ ordinariæ. videbis amplius in libris phyſicorum. Cauſſam tamen huius αὐτομάτου elicit τὸ οὐράνιον. Intelligit ab ſole, & canicula. De hoc item vberius iis in libris diſputatum eſt, in quibus Galeni ſententiæ perpenduntur, præſertim in libro primo prognoſticorum, ſi velimus pauliſper exercere nos interpretando, licet. Theodorus ſic, Verum ita arboribus, ſummatímque omnibus terræ ſtirpibus euenit,

euenit, vt antè iam dictum est, quo sponte germinetur, facta mutatione quadam ex vi aspectus cœlestis. Fidelius. Verum id euenit cũ aboribus, tum vniuerso plantarum generi, quemadmodum suprà dictum est: vt & sine naturæ instituto præter suam speciem germinent: atque eiusmodi mutatio ex cœli vi fiat. Sic cùm dixit ἐκεῖον. Theodorus minus diligenter, ita. Suprà enim ostendit Theophrastus, quid intersit inter οἰκεῖα, & οἰκείως. ὅλως, idem, summatim. Omnino potius, & in vniuersum. ὕλην quoque non est assequutus. At Philosophorum orationem pro matrona sese decet gerere. Ea enim non tam ornatus indiget, quàm munditiarũ. Euenit itaque, inquit, materiæ. Non inania verba sunt. Formæ enim eueniunt materiis. Nos dicimus generi, propterea quòd genus, pro materia est: differentia pro forma. Neque illud expleuit, τὸ μεταβλαστάνειν: germinetur sponte: omitto impersonale ambitiosum. Veteres latini vt Plautus & alij, item Cicero per nomen potius essent eloquuti, germinatio fiat. At, quod plus est, non quærimus id nunc, an sponte germinent. Id etiam Clibanarij sciunt ruri, qui in summis furnis herbas conspicantur. Sed illud videndum, an αὐτομάτως degenerent, id est, exeant extra genus. hoc est, μεταβλαστάνειν. vt μεταμορφοῦσθαι, & μετεμψύχωσις: & τὸ αὐτόματον hîc non est sponte, sed casu: & non eo naturæ consilio, quod certis legibus certum finem appetit: sponte inquàm non est, si habet à cœlo caussam. Neque dicas τὸ μεταβλαστάνειν, esse declaratum per id verbum, germinetur, &, facta mutatione.

tione. Duæ nanque mutationes ſunt, vna effectus in planta, altera cauſſa ἐν οὐρανίοις.

294 Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς γενέσεις. Hinc melius diuerſum caput, inchoare. Eſt autem tranſitus à mutationibus αὐτομάτοις, ad arte factas mutationes. Artis ſummam ſtatuit ἐν φυτείᾳ & ſub ea ἐργασίαν καὶ θεραπείαν. Theodo. melius feciſſet, ſi ἐργασίαν, operam dixiſſet, θεραπείαν, cultum: quod & ſuprà memorabamus. Illa eſt laboris, hæc artis. Colere autem Græcum priſcum Æolenſium, vt in originibus dictum eſt. βουκόλος. ampliore apud veteres ſignificatu tanto, quanto vetuſtior paſtio aratione.

295 Τάτε φυτὰ λαμβάνειν καλοῦσιν ὡς τάχιστα. Theodorus, quibus plantas primùm petere cõueniat. κελεύουσιν fortaſſe plus faueret huic ſentẽtię. Sed quid eſt ὡς τάχιστα. Libet ſic Ariolari. Vocãt ruſtici λαμβάνειν τὰ φυτὰ ὡς τάχιστα. ſuis temporibus quæ ſeruntur, celerrimè proueniunt. hoc καλοῦσιν in plantis λαμβάνειν. ſic etiam hodie loquimur. Et Palladius in Tertio: cuius beneficio aſſerunt ſata omnia comprehendere. Molliorem orationem fortaſſe ad hunc modum probes. καθ᾽ ἃ δὴ τάτε φυτὰ λαμβάνειν κελεύουσιν, καὶ φυλεύειν ὡς τάχιστα. Verùm in illo, καὶ φυτεύειν ὡς τάχιστα, eſt, quod aut quæras, aut deſideres.

296 Τοὺς δὲ πυρούς. Theodorus, ſcrobes. Varro in primo de re Ruſtica, ſub terra in Aſia ſcrobes ait factitatas pro granariis: eásque Græca voce Syros appellari. Ita enim ſcriptum eſt: non πυρούς. ἀποθήκη, cõmune nomen vniuerſæ annonæ, καλιὴν ad eum

vſum

vſum ſignificandi apud Heſiodum interpretantur. γυρὸς, foſsiones,& paſtinationes, & ſcrobes. legas in libris γειτονίας, in quibus etiam horreum, σιτοβόλειον.

297 Τελῶν ἡμιποδίων. Tres ſemipedes Theodorus. rectè. Latini ſeſquipedem. Similis loquutio infrà quoque.

298 Τὰ μὲν ἔχοντα ῥίζας. Theodorus, fibratas. probè. At τὰ μὴ ἔχοντα, infibres,ambitioſè.Quinetiam fibra non omnis radix,ſed tenuis tantùm,& radicis capillamẽtum. Itaque videretur eas excludere, quibus etiamnum è iuſta radice ſit aliquid reliqui: minus commodè, ὑποβάλλειν, ſubiicere. Theodo. rectè,ſternere, flexas ſcilicet.

299 Ὅσα ᾗ ἐνδέχεται τῶν φυτῶν καὶ προμοσχεύειν. Theodorus.Plantas etiã ipſas viuiradices efficere oportet. At iam dixit hoc. ἐὰν ἐνδέχηται ὑπόρριζα. hæc eſt viuiradix, quam ipſe malebat ibi fibratam appellare. Viuiradix,eſt tum à vita,quàm viuit: tum ab radice,propter quam viuit. προμοσχεύειν eſt genus,ad viuiradicem,& ad quæcunque modum propagationis:ſiue ab ramis,aut ſarmentis fiat,ſiue ab eo, quod ſobolem vel ſtolonem veteres latini, Vaſcones Barbatum vocant. Sic etiam ipſe dicit. τὰ μὲν ὑπὸ αὐτῶν, τὰ δ' ἀφαιροῦντας. Demoſthenes in Oratione contra Ariſtogitonem metaphoricè vſus eſt ad hominum ſucceſsionem.illud maioris operæ. Nam quomodo intelligas, οὐχ' οἷόν τ' εἶ ἐπ' ἀμπέλου μοσχεύειν. Quippe & ſtolones emittit,& propagari ſolet, vel tot modis, quot dicebamus. ἀπώρυγα κληματίδα vocat Anatolius.

300 Μὴ

300 Μὴ δ' ἀπόσπρεμνα. Theodorus, ὑπόσπρεμνα, rectè. In nostro Codice illa desunt. Oleæ lignũ scindendum, atque lapide indito serendum. κράδην παχεῖαν. Theodorus παχεῖαν videtur legisse: vastiorem, inquit: ita Plinius. τραχεῖαν, argutè reponeres. Vetustiores enim asperiores sunt. Suprà quoque anniculas, siue annotinas reiiciebat.

301 Ἐν σκύλλῃ. Theodorus, non in scylla, sed iuxta. Et iterum mox, de eadem, ἐν σκύλλῃ, idem, iuxta oppositum. Sic & in lib. 7. ἐν αὐτῇ. & Theodorus ad hunc eundem modum, apud eam. Palladius tamen in tertio, sarmentum intra squillæ bulbum.

302 Φυτεύεται δὲ ἐκ τῶν σπειρομένων ἔρνη. Theodo. seruntur ex his rami. Sic enim mãdantur illa σπιθαμιαῖα. At cùm terræ iam mandata sint, quomodo ex iis rami feruntur? Nequaquam φυτεύεται, sed φύεται, enascuntur. Quibus enascentibus humus aggeritur: hoc enim est, προσχωννύειν. Γένηται ἄρτιον. Theodorus, corroboratur, rectè, donec adultum fuerit. ita latinè dicimus, ætate integra. hoc est, ἄρτιον.

303 Ἄριστον δὲ ῥιζοῦσθαι, καὶ φυτείας μάλιστα τῆς τυχούσης ἡ συκῆ. Breuis, & attica, & rotunda loquutio. Theodori horrida, & infœlix, & obscura. Ficus in radicando præcipua: & satione qualibet maximè inter omnes arbores. Intelligas, Ficum satam ad radices emittendas nulla præcipuè egere satione: sed omnibus modis prouenire.

304 Ὡσαύτως δὲ τὴν ῥοιάν. Simili distãtia scilicet quo interuallo amygdalus, & ficus. At hæ maiore, quàm pyrus. Pyrus, quàm malus. Malus, quàm ῥοιά. vt aut sit in Codice mendum, aut in autore contra-

dictio. Animaduertes etiam ἀπίυς, καὶ ὄχνας. Vtrunque alibi pyrum sine discrimine significat. Theodorus legit, prunos. Verùm hi neutiquam tantùm exigunt interualli, atque malus. Duas species capere commodius est.

305 Τὰς ὑποστάσεις. Distantias Theodorus, probè. διάστασις, est distantia, vt notat spatium. ὑπόστασις, est distantia, vt notat moram, atque immobilitatē: id est, priuationem ad propius accedendum. Sic apud Liuium, feras subsistere, quod alij expectare.

306 Ἐλαία, καὶ συκῆ, καὶ ἀμπέλῳ τὴν πεδινήν. At contra doctissimus Poëta:

— Apertos Bacchus amat colles.

Et sanè ita est. Ficus quoque montani meliores, atque sapidiores.

307 Χρὴ δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς ὁμογενέσι μὴ ἀγνοεῖν τὰς οἰκείας. Ne recenseret omnes arbores: proportionem, ac similitudinem generum proportioni, ac similitudini terræ accōmodauit: sed mirum. Quot enim, inquit, terræ species, tot & vitium. Ego verò nego id: aióque, aut esse hoc in vitibus falsum, aut omnibus arboribus commune: vt æquè iuuentur solò, lędanturve, aut alio quo modo aliæ ab aliis terris afficiantur. Præterea atque in summa dico, non speciem mutari à terra: verùm eandem in diuersis inueniri: modum verò tam cæteris plantis, quàm vitibus, & adesse, & abesse.

EX CAP. VIII.

308 Πρανεῖς δὲ πάντας. Theodorus, omnia prona, ad verbum. Hoc enim significat, πρανής. Declarat tum quomodo Theophrastus. Caua enim appel

appellat τὰ ὕπτια. quippe τὰ κοῖλα. mox dicit, ἀλλ' ἐκ τῶν ἄνω. Superiores igitur partes, πρανεῖς vocat. At suprà lib. I. τὰ κάτω, πρανῆ agnoscebat: vbi de foliorum inuersione loquebatur. Hîc autem sequutus est, vt monebamus, præceptorem.

309 οὐδεῖ περικαλύπτειν τὰς ἀρχάς. Principia, appellat vmbilicum: principium sanè est plantæ. inde enim prodit. Quinetiam est idē seminis ipsius principium, qua suscipit alimentum. Id quod tum in aliis, tū in Auellana animaduertas. à mucco enim, qui circunstat nuculam; egreditur vena quædam neruea: eáque pertingit ad summam ligulam, quam vulgo germen appellari diximus. Id ait in palmula τοῖς ἐμπείροις solis notum. A nobis multo ante perspectum fuerat, quàm Theophrasti locum hunc legissemus.

310 Ἀπὸ τῆς ἑνὸς ἀθερῶνος ἡ φυτεία. Mira natura, cæterisque penè omnibus contraria. Dico, penè: quia etiam asparagi sic seminantur, pugillatim semine demisso. Cæterum pleraque deterius & oriuntur, & pullulant, & perficiuntur. Item illud alterum æque mirum, aut magis: ita coalescere, vt vnus duntaxat stipes non solum videatur, sed etiam fit.

311 Φιλεῖ δὲ χώραν ἀμμώδη. Theodorus addit, salsuginosam. Sic Plinij verba: & nitrosa. & hic, ἅλας περιπάττειν. non, περιπλάττειν. Quæ vox in libro de odoribus haud semel, neque vno modo est deprauata. διαπλάσματα, διαρπάσματα, διαπάσματα.

312 Ἣν ἰνδοὶ πλεῖστα τυγχάνουσιν ἔχοντες. Theodorus horum verborum agnouit nullum.

313 Χλωρὰς δὲ ἡδεῖς εἶναι: καὶ καταναλίσκειν οὕτω. Viri-

des suaui gustu esse: atque iis ita illos vesci. Theodorus, consumi: verbo nimis communi, atque ancipiti.

314 Φιλεῖ γὰρ ὑδρείαν. Terram riguam, vt vtranque naturam agnoscas, & soli per se arenosi, & aliunde vdi. Iccirco dixit, ὑδρεύειν. Infrà, ὑδρείαν, aquationem.

315 Ῥάβδοι μὲν ἀπορθῶνται. Verbum mirum. quasi dicas, derigantur: sicuti, debellare, à recto flectãtur.

316 Καρπὸν εὐθύμακρον. Ita scriptum est vnico accentu. Quid si diuidas ad hunc modũ? εὐθὺς μακρὸν: quia mas πρῶτον ἄνθος φέρει. Vt mas primùm floreat, fœmina illicò edat fructum sine flore, quod & Theodorus.

317 Οἱ δὲ μαλακοπύρηνοι. Theodorus interposuit apertiores diuisiones. contra, omisit illa. ἔπλὰ δὲ καὶ ἐμπόδους. Lego verò, εὐχύλους, καὶ εὐώδους.

318 Βάττου τοῦ παλαιοῦ. In prisci Batti hortis ad Babylonem. At Battus in Cyrenaica, ea in Africa, Babylon in Asia. Errant enim qui Memphim, Babylonem dictam putant ab antiquis. Strabo etiam τὸ βαβυλώνιον φρούριον, rem perpusillam, & à Memphi diuersam pr[illegible]it: itémque eius appellationis caussam assignat. Battum veterem dicit; quemadadmodum & Catullus. Plures enim fuere. Hæc Herodoti Melpomene.

319 οὐ γὰρ μεγάλοι, καὶ μακροὶ, ἀλλὰ βραχεῖς. Ne proceros, & effusos putes, sed & humiles, & astrictis ramis.

320 Θησαυρίζεσθαι. At quæ ex Alexandria palmulæ ad nos afferantur permultos durant annos. Quas, si dicas,

si dicas, ab Indis conuehi; quæram qua ratione peculiari vocant aliud certum genus medicatum, Tamarindos. Tamar enim palmulam significat. Plinius quoque hæc sequutus ait, Africanas citò euanescere.

322 ἐν ᾗ τῇ λαπαία τινα πενταχέφαλον. Cum μυελὸς, μήτρα, καρδία, ἐγκάρδιον, ἐγκέφαλον sit idem in arbore. Non potuit Theodorus cerebri appellationem ab imo arbore excludere: at excludit, vbi dicit: quino cerebro. Non enim ab imo quinquepartitus stipes est. In palma tamen videtur pars summa tantùm ita dici. Nihilo secius videamus hîc nō πεντεγκέφαλον, sed πενταχέφαλον: quemadmodum est apud Pindarum ἑκατογκέφαλον. Si audeas, vt biceps, triceps: ita quinceps, centiceps. Lapæa Cretæ oppidum, quam Ptolemæus Lapan. Apud Pliniū correxit doctissimus Hermolaus.

323 οὐ καλῶς γοῦν ἐν ταῖς εὐτροφωτέραις. Theodorus tollit, οὐ καλῶς: atque ille quidem οὐκ αἰεὶ. Arenosum nanque solùm deterius est: & tamen producit probatiores.

324 Χαμαιρριφεῖς. In nostro Codice Pliniano scriptum est, chamærepes. Hoc ab ῥέπω: illud ab ῥίπτω. Hermolaus neque iudicat, neque indicat: sed in corollario prudenter vtrunque complexus est illis verbis, abiectam, & repentem humi. Prima annotatio hæc est. Secunda. Hermolaus aliam tradit hanc, & illam, quam Dioscorides χαμαίζηλον vocat. Neque tamen potest caussas adducere: solo quippe nomine posito à Dioscoride. Tertia. Chamæriphas putat idem easdem cum iis, quas Sicu-

lum vulgus Ciphilionem. Neque tamen Theophrastus vsum ipsius cerebri in cibo dixit. Quarta. Mirum cum vir ille diuinus harum historiam repeteret: ex Plinio potius transcripsisse, quàm indicasse è Theophrasto. Præterea idem ait Ciphilionem etiam palmidium dici, à quadam palmæ spadicum similitudine. Hic duo sunt animaduertenda: nam neque est similitudo spadicum magis, quàm foliorum: neque hæ ferunt ramos quos spadicas appellare queas. Punicei enim non sunt. Ad hæc palmitam Hispani, non palmidium nominant: neque debuit Græcam flexionem accommodare latinæ voci, sed Barbaram non refugere, vt res quemadmodum est, proderet. Item de palmitarũ radice nihil, quæ tamen mirabilis est, peponi non absimilis figura: concretio pinguis, & tuberacea medulla intus: gustus gratus assuetis. Vsus ad Venerem tum excitandam, tum augendam. E Sicilia Romam afferunt Pontificalibus ieiuniis venalem. Quo vrbs illa cœlestis viuat: id quod facit sanctius, & purius. An verò Margyllion aliquis Hispaniæ populus vocet, nescio. Scio ad Carthaginem eius prouinciæ Margaiones nominari. Genuenses appellant Stroffogiones. Neque à Margaritis dictas arbitror, vt putarunt: si rubras fert. Præsertim cùm diuersa sit ab ea quam Margaridem prodit Plinius ea de caussa vocitatam. Diuersam verò esse necesse est, si ea Margaris vnica sit in Chora. Ac propterea auis illius singularis, atque huius demum palmæ nomen commune factum φοίνικος. Si igitur cum aue quia singularis: quonâmodo

modo duas tradit: vnam in Chora,vnā in Syagris. Præterea si eadem species est Margaridum: qua ratione dixit,præcipuam obtinent nobilitatem Syagri. Et subdit: proximam Margarides. Hermolaus Choram nominauit: Syagros subticuit. Ruellius qui suo more omnia conuerreret, ac faceret scopas, cum verba Hermolai, vt solet, describeret: omisit illa, baculas rubentes illas, dumulos, ab Hispanis vocari. In Hermolai codice inter historiā palmarum cæduarum, non cerebrum, sed ἄκρον, scriptum est. Hæc præter institutum deduxi: vt, quemadmodum diligentius in commentariis de Plantis fecimus, autorum fides labore nostro perspecta foret.

325 Ἐν ᾗ τῇ ἄλλων φυτείαις. Hinc diuersum caput erat incohandum. Redit enim ad propositum: vbi vides historiam, quod toties monebamus, confundi. Rectius, vti dicebamus, partes primo ponerentur loco. Deinde genera. Tertio generationes. Quarto effectus naturales, Quinto artificiales. à satione, à materia ædificiorum, à materia ignaria, & aliis eiusmodi. Plinius quoque, qui huius diligentiæ acrior exactor fuit, carbones etiā his admiscet. Verba verò quemadmodum intelligamus, videndum est. Nam τἀνάπαλιν Theodorus vertit, in contrarium, an verò tandē est, quod ait Plinius inuerso surculo? atque ille de salice tantùm, de his non ita. Idem ῥάβδας γίνεσθαι, alia diuersa metitus est lectione. Pro his enim scribit: pampinum lasciuiorem, & pro eo quod est in Græco, κοτίνους, ponit, acinos. Ego verò lego sic, & sic interpretor.

ἔνιοι δὲ καὶ ῥοιάδα γίνεσθαι: ſcilicet οὕτως. Punicam, ſicut & vitem. Nam & mox ficum. atque iccirco lego, κυτίνους, non κοτίνους. Si immerſum feras ſurculum, rami haud ita ſurrecti ſint, ſed potius proni. Igitur ficum ſi feras ad eum modũ. erit, vt apud nos legitur, ἀβατοστέρα: nõ, vt Theodorus, εὐβαστέρα. Scanſilẽ interpretatur. Ne prætereamus illa. οὐδ' ἄντις ἀποκλάσῃ φυομένης εὐθὺς τὸν καρπόν. Oportet enim, τὸ φυομένης actiuè poni. Cõtorto nãq; fructus pediculo, minus humoris accipit, cuius copia nimia dilabebatur.

326 Αἱ μὲν οὖν φυτεῖαι. Suprà dixit, φυτείαν, & ἐργασίαν, & θεραπείαν. Hactenus περὶ φυτείας. Nunc de aliis. Itaque nouum caput hinc.

327 Συκῆ δὲ ἀβλαστοτέρα μέν. Theodor. legit, εὐβλαστοτέρα, rectè.

328 Ταύτης γὰρ ἀναγκαιότερον καὶ πρὸς βλάστησιν, καὶ πρὸς εὐκαρπίαν. Dixerat, multa putatione indigere myrtum, & oleam. Ratio duplex. Melius germinat, & plura fert. excipit vitem. Excipit ergo, aut propter vtrunque, aut propter alterutrũ. Quare Theodorus ita. In hac enim plura relinquere ad germinationem, quàm ad fructificationem, ſatius eſt. Plinius ait, Myrtum, punicam, oleam alternam exigere putationem: vitem autem, annuam. Pauciora ergo in vite relinquuntur, ſi annuas vices ſpectes. Quinetiam cùm putantur, & hæc & illæ: pauciora relinqui in vite, quàm in myrto, & olea, & punica, quis dubitet? quare, τὸ πλὴν ἀμπέλου, ita accipiemus. Illis inter omnes arbores plurimam deberi putationem, excepta vite duntaxat: quippe cui maior & exactior etiã debeatur. Idque adeò verũ eſt: vt in

vt in vineis binos ad ſummum pampinos ferè aptent, vnum productiorem, quem & curuent: alterũ breuiſsimum, duarum tantùm gemmarum. Verùm hoc in lætioribus vineis, atque vbi ſunt pedamenta, in aliis pleriſque vnum modo.

329 Πολυχρονιώτατον, καὶ ἰσχυρότατον. Quia dixerat, vetulas arbores nouellandas ramorum putatione. Et addit, has eſſe Androtionis opiniones: eas exactius contemplandas eſſe: præſerrim cùm neget medullam eſſe Oliuæ, & Myrto, & Punicæ. Hoc enim falſum eſt.

330 Ἀρίστην μὲν οἴμαι ταύτην φησί. Hic optimum accipit in genere fimi, acerrimum. Ita Chartodran (Barbarum ſanè nomen) exiſtimaſſe. Scio ego columbinum fimum eſſe acriorem, & calceos exurere, humanum non item. & ſubeſt ratio. Humidior enim: atque iccirco acrimonia dilutior. Plinius alia, atque aliter ex Varrone, & Columella. Nota ex Theodoro. ἔκτην ἡ ὄνων. Tranſtulit, iumentorum, Plinij verba ſuo more potius, quàm autoris ſequutus fidem. puto tamen Muli, peſsimum eſſe. Ac de Aſinino alia ſententia Plinij. συρματίτης, vertit, ſtipularius. Melius, è quiſquiliis: neque enim ſtipula ſola, σύρματα.

331 Ὄσκαλσις. Sarculationem. Theodorus rectè. vox ruri nata, & infrequentior. Illa vulgatior, & communior. σκάπτειν, σκάλλειν. Γυροῦν etiam haud ita omnibus vſitata.

332 ὑποκονίουσι. Theodorus, inferius ſæpè excitant. Non venit in mentem verbi ſubpuluerant, vel id emiſſet de ſuo, vt poneret. Videbimus breuitatem.

καὶ τὰς συκᾶς ὑποσκάπτουσιν, ἔνθα τούτου. Scilicet opus sit vel tale quiddam.

333 ὑποτίλαι τὴν βοτάνην. Theodorus, quo ad runcandum. Sic & Plinius, variante vua, fodiendas. At hîc, ὅταν ὑπομελανθῇ. Ita & infrà apud Homerum ἐν τῷ ν Vlyssex ad eundem modum interpretantur. περκάζειν, εἰς τὸ μέλαν μεταβάλλειν.

334 Ὅπως ἂν ῥαγῇ. Theodo. vtcunque disiectum. Simplicius, vt rũpatur. Lege τραγῶσι, non τρυγῶσι. Luxuriem notans verbum, alibi à Theophrasto positum, & à præceptore. Theodorus addit verbum minus aptum. Euellunt. At est περιτέμνει, abradunt, circuncidunt, Plin.

335 Καὶ ἐπ᾽ ἀπίου, καὶ ἐπ᾽ ἀλλήν. Theodorus omisit, καὶ ἐπ᾽ ἄλλων. Subdit historiam de ea, quæ in Arcadia: quam totam omisit Theodorus, & longè sui dissimilis oratio est, ἀπίου, ἄλλων, sub eadem præpositione.

Ex cap. IX.

336 Καὶ πιαίνουσι τὰς κορυφάς. Theodor. peruia faciũt ficus cacumina. alia igitur vox quærenda est. διαιροῦσι aliàs reposuerã: τιτραίνουσι nunc magis arridet: quo etiam Galenus.

337 Βορείοις γὰρ μᾶλλον, ἢ νοτίοις ἀποβάλλουσι. Certè pessima proportio. Nam si in locis κατὰ βορείοις nõ amittunt: in tempestatibus κατὰ βορείοις quare plus amittant? Nota τεχνοτέρα, scilicet κατάστασις. Theodorus, κατάστασιν conditionem. τεχνοτέρα autem crebriorem. πυκνοτέρα igitur.

338 Κεντίναι. Analogæ fucorum. Theodorus nihil hîc

hîc ausus. Pugillæ dici queant. Nota ψῆνες hîc, & σῆπες suprà. ἐναποθνήσκουσι. Theodorus suis moritur operculis. Videtur hac loquutione ab operculis suffocari, sanè minus probè. Simplicissimè dicas: intus ipsi immoriuntur.

339 Γινώσκεσθαι δὲ τὸ ἐρινασμένον, τῷ ἐρυθρὸν, καὶ ποικίλον, καὶ ἰσχυρόν. Theodorus, Noscitur quæ aptè culicibus emerserint: quod rubræ, & versicolores, & robustæ constant. sanè infœlix loquutio. Quid enim est ficui, aptè culicibus emergere?

340 Ὅπου δὲ πλεῖστος κονιορτὸς, ἐν ταῦθα πλεῖστα, καὶ ἰσχυρότατα γίνεσθαι τὰ ἐρινα. Plinius sic concinnat: quod euenit maximè, frequenti via apposita: potius tamen arbor apponitur viæ, quàm via arbori.

341 Φασὶ δὲ ἐρινάζειν καὶ τὸ πόλιον, ὁπόταν αἰγύπειρος ᾖ πολύς. Theodorus cùm copiosè fructificat. Polij igitur fructus est αἰγείπυρος. De Polij culicibus multi. Ægipyri vox à nullo. Vlmi folliculos, κύπεραν vocat. Itaque Serapio eam vocat arborea culicum: nam Cimicum mendosè scriptũ est. Hermolaus omnium scriptorum diligentissimus, Samaram, & Amaram commemorat, κύπεραν nullam.

342 Προπτερονῶν. Theodorus, alligandos, affigendos, adfibulandos.

343 Ὀλυνθάζειν. Ita habemus præter ἐρινοῦν, & ἐρινάζειν.

344 Φαίνεσθαι δ' ἀμφοῖν ἀπὸ τῶ ἄρρενος τοῖς θήλεσι βοήθειαν γίνεσθαι. Theodorus, Bifario adiumẽto mas esse fœminæ valeat. Vnicum tamen adiumentum hîc ponitur, τὸ διαληρεῖν. ἀμφοῖν igitur est, tam ficui, quàm palmæ. Et sanè est, ἀμφοῖν, non autem διπλοῦν.

διπλοῦν. Habes enim μίξιν in palmis, in ficu ἄλλος τρόπος. Analogia caprifici ad marem, non vt faciat fœminam fructificare, sed fructum ſuapte natura ferentem, noui adiumenti beneficio perficere. Illud conſiderabimus. θῆλυ γὰρ καλοῦσι τὸ καρποφόρον. At ſuprà, etiam mas fructificabat, neque à fœmina, niſi flore differebat.

LIBRI SECVNDI FINIS.

EX LIBRO TERTIO CAPITE PRIMO.

345 Ἐπεὶ δὲ περὶ ἡμέρων. Syluestres ſunt priores natura. Item earum generatio, & ſimplicior; & iccirco prior. Ergo de his prius, tanquàm de partibus generationis ſcribere debuit. Hoc verum eſt: verùm à notioribus incepit, quemadmodum Ariſtoteles ab homine: tametſi homo compoſitus magis eſt. Dixit ταυτὸν, in genere: ἕτερον, in ſpecie: aut ὅλως, omnino diuerſi generis ſint. Intellige, generis ſubalterni: nanque ſummum genus, commune.

346 Ἐπιφύοιτο δ' ἄν. Theodorus, Enaſci. non expleuit ſententiam: ſed ſignificat, præter morem ſponte naſcendi, etiam humana opera queant naturam alteram acquirere: ſcilicet non ſponte naſcendi. hoc ſignificat τὸ ἐπί.

347 Κἂν ἀπὸ ῥίζης γίνηται, καὶ ἀπὸ τούτων. Theodorus, quæ verò ſemen, fructúmque ferunt, tam ex radice, quàm ex iis ipſis prodire nimirum poſſunt. peſſimè. Sic enim dicit Theophraſtus. Quædam etiam

etiam depacta feruntur, eáque hanc habent naturę prærogatiuam, præter illam, quam à semine & radice obtinent. Quædam autem à semine tantùm, vt abies. Cæterùm quæ etiam tum semen, tum fructum ferunt: ea si de radice nasci possunt, etiam de fructu possunt. At Theodorus, tam è radice, quàm è fructu. Nam quot sunt, quæ fructum ferunt, neque veniút è radice? Igitur, κἂν, siquidem. Non autem, tam. propterea quòd rarius est ex radice, quàm ex semine. Hæc enim est Theophrasti sententia: Omne semen propter generationem est. Hæc, omnium. Non omnis radix auulsa, propter generationem.

Ex cap. II.

348 Καταποτέντος. Theodor. inundato, submerso, obruto. Legemus ex Theodoro, μεῖζον σημεῖον. & mox: ὅταν γὰρ ὑπὸ τῶν πνευμάτων.

349 Σπέρμα φανερόν. Theodorus, semen conspectū. malè. Actio est in conspiciendo, in conspecto passio ex præsenti actione. At φανερὸν, est etiam sine actione: multa apparent, multa extant, quæ non conspiciuntur. Multa, contrà, conspecta sunt, quæ non dices φανερά. In Thymo conspicitur id quod est: non tamen in flore est semen euidens: denique euidens, facilitatem ad videndum dicit, & id quod est extra controuersiam.

350 In tripode Æneo nata Platanus. Hoc argumento vult Theophrast. à semine natam. At multa αὐτόματα.

351 Καὶ ψυχροτέρων. Putabat Cleodemus esse gradum in formis. Quæ formæ non distarent, nisi

κατὰ τὸ

καὶ τὸ κρεῖττον, καὶ τὸ ἧττον. Si intelligit elemẽtare frigus, fallitur. Multę nanque plantæ calidiores potentia. Verùm alius quidam calor accipiendus est: vnde motus in animalibus, in plantis, non.

352 ὑπεργάσωνται. Theodorus, subegeris: superficie tenus sulcum produxerint. Nam qui profundum sulcũ premit, is non quit πάζειν. in mora enim est.

Ex cap. III.

353 Καὶ πολυκαρπία τοῦ προφαίνειν. Thodorus, copiosa fructificatio, prima species syluestrium, τοῦ προφαίνειν. Idest ad ostentationem. declarat ostentationem. Nam, inquit, non est πολυκαρπία, in eo, quod serius percoquunt: sed est, quia τὸ ὅλον ἀνθεῖ, προφαίνει δὲ πλείω καρπὸν, καὶ οὐ πλείω ἐκπέττει. Igitur τοῦ προφαίνειν, malè interpretatus est: prima species syluestrium.

354 Εἰμὴ καὶ πάντα τ᾽ ἄλλα, καὶ τὰ ὁμοιογενῆ. Idest, hæc exempla sunto: tametsi non omnia respondẽt. at habemus alia. Nam, inquit, κότινος ἐλαίας πλείω: & ἀπίου ἀχράς· ἄπυνα γὰρ οὕτως. Omnia enim faicũt ad hunc modum, paucis exceptis. Illud est, & moderatè quidem, ac per dubitationem: πλὴν ἔτι σπάνιον. Ponit exempla corni, & sorbi. Theodorus conuertit sententiam in cõtrarium: vt oleaster, pyraster quæ minus, quàm olea, & pyrus.

355 Ἐξαμελούμενον ἅπαν χεῖρον γίνεται. θεραπευόμενον οὐχ ἅπαν βέλτιον. Si verum est, quod supra dixerat, aliqua esse, quæ nullo cultu fiunt mitiora: ergo non est verum, omnia neglecta fieri deteriora. Sententia autem illa vera est, Omnia natura sua fera esse. At non omnia mitia. Quanquam apud

nos

nos Christianos ita fortasse est: at Peripateticis nō potest, quibus mundus fuerit æternus, nihil nouum fuerit. Sed ad propositū. Cum ἡμέρωσις ab arte fiat: erit accidens. Itaque Hippon malè sentiebat, Omnia esse natura fera: omnia mitia opere. At Theophrastus tutius, quædam fera, quædam mitia. Ferarum, quædam mitescere, quædam non. Nam quod comparat cum animalibus, non respondet. Quædam enim animalia sunt, quæ sine homine degere nequeunt. De pusillis catellis non est dubitandum. Orationis animaduertes similitudinem: δεχόμενα ἡμέρωσιν. & δεχόμενα τιθάσιον. Mansuetudinem, mitigationem, cicurationem.

356 Καὶ αὐτὸ βραχύτερον. Sic etiam legit Theodorus. Ego, αὑτοῦ. seipso breuius, quàm anteà fuerat in parente planta.

Ὀρθότερα. Hoc falsum est. Contortiores enim sunt agrestes plantæ: quippe nodosiores.

357 Λιμνώδεις. Stagnosa, non stagnantia, vt Theodorus, neque enim locus stagnat, sed aqua. addidit, ἰνύγρους, vdos, aut vliginosos. madentia, Theodorus rectè, sed γεώδεις, crassa, malè. Terrena, quæque arui referant naturam, neque sint saxea, neque ξηρά, vt arena, & possunt esse γεώδεις, iidem agri, atque λεπτόγεω. non igitur crassa.

358 Εὐδιεινόν. Hic tranquillum, & vacuum à ventis obiectu montium. De hoc alibi accuratius, cùm tamen infinita alia exempla haberemus.

EX CAP. IIII.

359 Πηγός. Theodorus omisit. & in numeratione aliorum alia quoque ratio est in nostro Codice.

Codice. λεύκη, ἰτέα, ἄιγειρος, κρανεία, θηλυκρανεία, κλῆθρα, δρῦς. Fortaſſe non πυγός, ſed φηγός. & infrà etiam cõmonefecimus. λεύκlω, ſpeciem populi. à colore quoque in Italia, Albara. Vaſcones, viole. Populum autem Pibol, Italia, Pioppa. Latinè igitur quominus vocaret Albaram Theodorus nihil fuerit impedimento, qui & alibi alia fingit: & multis locis, vbi eſt vtrunque λεύκη, & ἄιγειρος, alterum omittit. De acere hiſtoriam vbi texit Plinius, γλεῖνον à Gallico narratione potius, quàm ſpecie ſeparat, & Zygiam à montano propria ſpecie. Sanè in ſyluis noſtris habemus carpinum montanam, candida materia. In tertio huius, de carpino etiam habes, quod ſentias. Vitruuius vnum tantùm genus nouit.

360 Κρείτlω τὰ ὄρεινά. Meliora, inquit, montana. Prudentius de arboribus tantum, quàm Auerrois, qui de omnibus plantis: ſapienter quoque exemit pyrum, pyraſtrum, & malum. Mala tamen montana & ſapidiora, & carne firmiore, & ſucco incorruptiore. Theodorus omiſit, ἀπίκ: quia nunc de ſylueſtribus tantùm. Quod autem ait mox: πάντα δὲ καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὅταν ἐπιλάζωνται τῶν ἐκείων τόπων, καὶ καλλίω φύεται, non aduerſatur his. Magnum etenim ac vehemens frenum illud: τῶν ἐκείων τόπων. Nam quid aliud eſt, quàm montana in montanis, & quæ planis gaudent in planis. Quamquam τὸ πεδίον qua ratione interpretemur, contemplandum eſt. Plani etiam ſunt quidam montium vertices. Eam planitiem potius appellabimus, ὁμαλές, quàm πεδινόν. πεδινὰ campeſtria citius dixerim. Igitur cum πεδίον Theodorus

Theodorus planum vertiſſet, Plinium ſequutus: coactus eſt τὸ ὁμαλέσι, interpretari ſic: æqualibus montium tractibus: contaminauit autem oratione͂ infœlici illius verbi vſu:emigrent,inquit.Nam mi grare, eſt mutare locu͂: quemadmodu͂ in originibus dictumeſt.Apud Ciceronem,& Cæſarem,eſt mutare domicilium. Nota, τὰ ἐπὶ τῶν ἄκρων. Intelligit cacumina faſtigiata,& á quibus excludat.τὸ ὁμαλές. 361 Πεύκη, πίτυς, ἀγρία, πύξος. Theodorus etiam Abietem habuit, & coniungit, πίτυς ἀγρία. Picea ſylueſtris. Verùm omne genus Piceæ ἀείφυλλον eſt. Quare ſic ſeparandum. πίθυς, Picea. ἀγρία, aquifolia. Præterea illud animaduertendum. Nanque φελλὸς non eſt ἀείφυλλον, vt alia. Quotannis enim in Aquitania vniuerſas amittit frondes:alięque ma nentibus prioribus adhuc, ita ſuccedunt, vt eas quaſi expellant.Liege à leuitate Galli.Taurini Nata à notando. Latini ab incrementis, ſuber: aut quia mergi nequit, ſed ſubit. Altera obſeruatio: Cum tamarici folia delapſa omnia in hortis noſtris vidimus. Tertia ibi, τὰ δ' ἄλλα πάντα φυλλοβολεῖ. nimis audacter: neque enim ſylueſtris cupreſſus amittit. Quod ſi mitem cupreſſum contendat,quia miteſcere poſsit:eandem rationem ineas de Buxo,& Lauro, atque aliis.Quod aute͂ ait, πελιτὸν, vtitur voce præceptoris.Sic enim rara appellat,vt alibi repoſitu͂ eſt.

EX CAP. V.

362 THν ἀίγειρον μόνην. Commodius inde caput incohaſſet. κάρπιμα δ' τὰ μὲν ἄλλα πάντα. De populo non eſt dubitandum.in Aquitania enim ferunt fructum.

363 Ἐπί τε τῆς περσίας. Malè ſcriptum eſt in Codice Theodori, Perſico. alibi monuimus, duas eſſe.

364 Τῶν ἐλαττόνων ποαρίων. Theodo. legit, ποωδῶν. & verum eſt, herbas certis locis ſemen ferre nullum. Dentem Leonis in quædam rupe alibi ſcripſimus, ne florem quidem ferre, ſed mucronem ad iunci, aut ſparti ſpeciem.

EX CAP. VI.

365 Avellanæ florem ἴουλον vocat. Theodorus, villum. primoris lanugo barbæ ſic vocatur. Non eſſe autem florem vniuocum cum cæteris floribus, ſed proportione. Plinius non florem, ſed quiddam compactili Callo ad nihil vtile, Iulum vocat, Græco nomine cõtentus. Verùm βρύον hic, id appellat Theophraſtus in quercu, quod pro flore glandem anteit. Itaque & ἴουλον oportet pari ratione, atque ordine cenſeri in auellana. Et ſane de flore diſputat, qui fructum antecedit, non de eo racemulo, qui ſubſequitur: quod nucamentum Theodorus eſſet commodius interpretatus. & tanquam è nuce aliquid, quaſi pro flore: & tanquam de nuce aliquid habens. Quippe vt in cupreſſu, & pinu ordo quidam ſquammatim ſubeuntium viſitur. At ille maluit, nucamentum, τὸ κύτταρον, quod eſſet pinus, non malè. ad verbum, κύτταρον, quod haberet cum catura quædam rei apiariæ ſimilitudinem, Græci appellarunt. Apiolum Latinè poſsis. & eſt quod reſpondeat nucamentorum concretioni: ſiquis intelligat, quid fuerit priſcis, apere, & apiſci. de quibus in originibus. Qui igitur hæc negant eſſe flores, aiunt ſimiles haberi debere τοῖς

ἀγκαπτῶτοις

προαπίωζις ἐρινεοῖς. Quare cum in ficu nullus extet flos: ne ille quidem flos esto, qui huic similis sit. Theodorus interpretatus est, præciduos grossos. At προάπτωζν, non significat præciduum. Quin, τὸ πρό, naturam grossi indicat, qua antecedit: & ἄπτωζν naturam eiusdem, qua non cadit. Præterea grossi cum sint ficus, quæ primores eueniant, (in Italia & Flores,& Bolas vocant) ἐρινεὸν hîc non illud significat, sed papillam, quæ antecedit veram fici faciem: id quod ex iis, quæ sequuntur, manifestum est. ὥσπερ, inquit, ϗ τὰς συκᾶς τὰ ἐρινεά. ita erit in ficu pro flore, ἐρινεόν. dicas in præsentia, ficulam, in nucibus, nucamentum: id est, nucis rudimentum, vt nucare dicatur arbor, dum nucem parturit. τὴν ὀξύγλω scissimam Theodorus. Non est hic disceptādi locus: vide interea Hermolai diligentiā.

366 Ἐνιαυζοφορεῖν. Anno reddere. Theodorus non expressit, neque satisfacit sententiæ. Sic tamen Plinius lib. 16. cap. 26.

367 Τὰ ἐν τοῖς ἕλεσι. Theodorus, quæ paludibus astant. Adeóne veritus est τὸ ἐν? Deprauauit sententiā, qui Græcè nesciat, eum Theodorus, quod in se est, fallat: atque adducat dubitare hîc; an in paludibus prouenire quædam possint. Et qui Græcè scit: quærat, an voluerit Theophrastum corrigere Theodorus. Sic, ἀχράς, hic paulò negligentius, pyrus, vertitur ab eodem, sed correxit additione. Post vrbanum, inquit: vt illa interpretaretur ὕστερον τῆ ἀπίυ. pyraster, post pyrum.

368 Λεύκη, πτελέα, ἰτέα αἴγειρος. Hic vnus ex iis locis est, in quibus alterutram populi speciē omisit.

369 Ι'φος, ſuber, ſicut & φελλός. τετραγωνία. Theodorus, quadratoria, melius quadrātalis. infrà γωνία, eadem. quadratorium actionem dicit.

370 Τοσαύτη ἡ διαφορὰ περὶ ἄμφω. Theodorus addidit, cum mari firmiſsimum ſit.

371 Α'χράδων τι γένος. Theodorus, pyrorum genus quoddam. Pyraſtrum rurſus omiſit interpretari, aucta ſuperiore negligentia. Et cōſiderabis, quo conſilio nucem iuglandem inter feras connumeret Theophraſtus.

372 Τῷ βότρυϊ περκάζοντι. Theodorus, cum vua dulceſcit: alibi de eodem verbo, nigreſcit: ſuprà diximus è Plinio variare: ſic & vulgus Vaſconū, varare.

373 De flore Abietis, κόκκινον. At in primo libro κρόκινον. Theodorus hîc, ſicut & ſuprà, croci colore. Plinius quoque κρόκινον. atque ita re eſt.

374 Πεύκη δὲ καὶ πίτυς προτερῦσι τῇ βλαςήσει μικρὸν, ὅσον πέντε καὶ δέκα ἡμέραις. τοὺς δὲ καρποὺς ἀποδίδωσι μετὰ πλειάδα κατὰ λόγον. Theodori lectionē animaduertamus. Pinaſter, & Picea paulò germinatione præueniunt: diebus circiter quindecim poſt Vergilias. Iſtæ quoque ratione videlicet reddunt. Sanè ante comparationem non intelligebam. Comparata, diſſimilia reperiebam. Sic enim & ſimplicius, & fidelius. Pinaſter, & picea paulò ante germinät. quippe quindecim dies circiter. Fructus autem edunt tanto poſt Vergilias, quanto ratio exigit. Si minutius perſequare, & hîc, & alibi nullus erit finis. Mala enim loquutio. ratione reddunt. Argutius illa, * Reddit ager frumentarius accepto ſemine. At picea quid accipit, vt reddat? Verùm ex hoc illud quo-

Plinio lo cis multis arbores fructum

que

que complexus est loquendi vsus: potius, quàm ratio. & ἀποδίδωσι, haud longe diuersum sonat. τὸ κατὰ λόγον, significat: respondere tempus fructificandi tempori germinandi certa proportione. *redduntur;*

375 Τὸν περυσινόν. De diebus alibi inuenias pro eo, quod antecedit hesternum. ἀποξηραίνεται, Theodorus, marcescit, malè. Nihil magis contrarium marcescentiæ, quàm siccitas.

376 Ὀξύκαρπα δὲ καὶ κτῆός. Falsum hoc. Ideo optimè Theodorus ὠκύκαρπα. & mox, ὠκυκαρπότερα. Item hîc γωνία, quod supra, τετραγωνία angularis, aut quadrangularis.

377 Διὸ καὶ τριςλιπῆ τὸ πᾶν γὰρ δένδρον, ὅταν βλαστάνῃ, λεπᾶ. Theodorus ita interpretatur: Corticū squammas spargit. Plinium sequutus est. qui, inter squammas corticem spargunt. quoniam prægnantium rumpitur cortex. Habes etiam, τρίλεποι. Hæc à doctissimo Hermolao ante omnes sunt animaduersa. Vides duas loquutiones: corticum squammas. inter squammas corticem. Inter hæc perpendas illud, inter corticem squammas.

378 Πρῶτον μὲν ἄκρα ἀέρος. Theodorus non est interpretatus.

379 Ἐπιβάλλεται ἄλλης βλαστὸς ἀπ' ἄκρας τῆς κορυφῆς, ἕως ἐπὶ τὸ πρότερῳ βλαστῷ. Profectò monstrosa sententia. Producunt alia germina à summo vertice, ad germen vsque, quod prius edictum est. Sit, A B, primum germen. Sit τὸ ἐπιβαλλόμενον, B C. Ergo, C, est τὸ ἄκρον τῆς κορυφῆς. & τὸ, B, est τὸ ἕως ἐπὶ τῷ προτέρῳ βλαστῷ. At motus debuit narrari, vt fiebat. ab ea parte, quæ est B, ad eam partem, que est, C.

ipse autem contra fecit. Et Theodori videas orationem. Ab extremo surculi vsque proximum germinis antecedentis. Intellige quid sit, vsque proximum germinis, & quæ loquutio. Quam autem dicit κορύνην, Theodorus non expressit. Sic enim, inquit, veluti geniculo facto surculo primi germinis. At non sic est. Sed ἐπὶ γόνυ ποιησάμενα τὴν τοῦ πρώτου βλαστοῦ κορύνην. Nam summum surculi ad modum clauæ capitatum est. Ex eo igitur, quæ recta exeũt, lineam rectam ducunt: quæ ab latere, angularem. Animaduertas & id, sicut, inquit, prima generatio: quia è ramis ab latere erit. Verùm in prima generatione, etiam ab summo, & recta linea, multi.

380 Διὰ τὸ λιπαὶ. Theodorus, propter amplitudinem corticis. Non. Sed quia cortex facile absistit. Itaque statim. ἐκ εὐπεριαίρετος ὁ φλοιός.

EX CAP. VII.

381 Αἱ δ' ἐπὶ κυνὶ καὶ ἀρκτούρων. Post vernas germinationes, nunc tractat duas sequentes autumni ἐπ' ἀρκτούρῳ: & ante Arcturum, ἐπὶ κυνί. Sic enim lege, καὶ ἀρκτούρῳ. Theodorus omisit, κυνί. Ego non auellerem partem hanc à superioribus.

382 Τὰ δὲ περὶ τὰς διαλείψεις, ἀπὸ τῆς πρώτης, εἴδη τῶν λεχθέντων. Sententia est, omnibus communis est germinatio. Quod si quæ post primam germinationem intermittant, earum species dictę sunt. Theodorus sic. Intermissiones autem prædictorum tantùm esse intelliguntur. At omisit, τὸ εἴδη. Et addidit, tantum, de suo: ac malè. Namque Buxus quoque intermittit: &, puto, alia multa.

383 Τῆς καλουμένας κάχρυος. Theodorus Amentum vocat.

vocat. At amentum Latinis, ſinus eſt corrigiæ, aut funiculi. Plinius Cachryn cum vocat, ſapienti[illegible] fecit, qui non mutaret. Inter antecedentẽ obſtruſionem, Theodorus interpretatus eſt, illa. τ̃ ἐξ ἀρχῆς ἐπιδήσεως. Id eſt, poſtquam ceſſauit germinare: & ante futuram germinationem. Verùm ἐπίδεσις non ſignificat obſtruſionẽ. Sed quaſi in nexu ſint, exuta germinandi libertate. Conſiderabis an recte, ἐπιδηλώσεως, legatur. Vt ſit, poſt primam oſtentationem. & leges, κύησις φυλλική. εὐθὺς αἱ παρ' αὐτ̃. Theodorus, peculiaria eius confeſtim gignuntur. Intelligit intus nuclei conceptum. Sane durus ſermo. dixiſſet τὰ, non, αἱ.

384 Ἴουλος. Ergo æquiuocum eſt nomen hoc, & ad florem: vt ſupra dicebat: & ad id, quod poſt fructum demittitur. Eſt autẽ quaſi ſquammatim compoſitum quiddam: è ſalicibus non diſsimile pendet, pineæ nucis texturæ haud diuerſum: vnde, vt monebamus, nucamentum dici queat. Theodorus legit, μυρίων: non, μορίων. Ita erunt tria adiectiua. μικρῶν, μυρίων, φωλιδωτῶν.

385 Τῆς δ' ἐλάτης φελσμένοι, καὶ συνεχεῖς, καὶ ὕστερον. Theodorus, Abieti certa, & continua, & præpoſtera. peſsimè, præpoſtera, καὶ ὕστερον. Immò certa ramorum germinatio, non ſolùm quæ primæ fit nouellæ, ſed ſubinde æqualis, & reſpondens. Et hoc eſt, quod mox ait, ἀεὶ ποιεῖ μετὰ πάσας. hic μετὰ, eſt τὸ ὕστερον.

386 Ἐπὶ τ̃ περσικῆς καρύας. Theodorus, in nuce Iuglandi. Hoc haud ſatis eſt. Sed in Perſica nuce. Quæ ſpecies eſt in nuce, ſicut Pontica, & Græca.

Videbis Macrobium, & Hermolaum, atque eius compilatores. Nota loquutionem Theodori. Germina in folium finiunt. vulgo sic loquuntur. At nos aliter consueuimus. Folio finiri. Magis animaduertendum, quod ait Theophrastus. Neque enim de verbis quæstio est. E summo, inquit, surculorum non fit germinatio: quia surculi in folium desinunt. At enimuero haud ita in folium desinunt, quin mucro quidam ad pediculum sit. Deinde fac sic esse. Nondum absoluta demonstratio est. Non oritur inde, inquit, quia non extat principium. At quare non extat? hoc ignotum est. Sic non extat principium stipitis in tubere. Acutius autem ita contemplere. Nullum extat principium in vetere stipite vitis: & tamen inde prodit pampinus aliquando. Neque enim est, vt in furunculo. Præterea herbæ cùm tot subeuntibus foliis, in quæ desinunt, nullum diu emittant stipitem, tandem emittunt quædam, quædam nunquam. At principium stipitis in nullis: vti nunc accipit principium, mucronem surculorum.

387 Βαθύρριζα. Hinc abscindendum nouum caput erat. Nam hactenus de rationibus ortus statuit: quæ erant opera & cultus ad officia incrementorum, ac melioris habitudinis. Item germinationis ratio ineunda fuit. Propterea quod semen è germinatione: ortus è semine. Nunc aliam aggreditur materiam, quæ partium naturam potius contemplatur. Tamen quia ab radice erat etiam originis principium: de radice agit. Animaduertes veram reprehensionē. Neque enim recte dicebant, qui agrestes

arbores

arbores minus profunda radice niti dicerent: propterea quòd è semine oriantur. Sane Lupinorum ortum etiam temerarium, etiam penè inuito colono: certe negligente contemplere, intelligas radices non tam inuenire loca sibi, quàm facere.

ὅταν ἐμβιώσῃ. Vbi diu vixerint, Theodorus, recte. Nam & mox, ἅμα ἐμμόνως δεῖν. Videtur enim vitę significare longinquitatem. Vides efficaciam præpositionis, ἐν, ex loci vi.

388 Καὶ ἐναργῶς φυόμενα τῇ γῇ. Theodorus, atque indubiè semine terræ summisso oriantur. Et mutila est Theophrasti oratio (quippe, φυόμενα, latissima vox) & Theodori, vt interpretis, ambitiosa.

389 Ἐπιπολῆς δὲ σφενδαμνον καθ᾿ ὀλίγον. Thedorus, τὸ, καθ᾿ ὀλίγον, aliquatenus. Vt neque summa, neque ima dici posit. Verùm videto an potius significet numerum radicis. Vt & superficie contenta sit (τὸ ἐπιπολῆς) & paucitate radicum (τὸ κατ᾿ ὀλίγον.) Nam statim per disiunctionem dicit: ἢ μελίαν πλείως. & βαθύρριζον. Lege, βαθυρριζοτέραν ἐλάτην δρυός.

EX CAP. VIII.

391 Ἢ κολουθῇ ὑπὸ πνεύματος. Sic lege, Mutilata fuerit. hoc enim significat, κολούεσθαι. Non semel vsus est eo verbo, quo & Plato. Itē leges, τὸ λεῖον τῆς στελέχους: non autē τὸ πλεῖον reperit enim. ἔχει γὰρ μέχρι τινὸς λεῖον, καὶ ἀόζον. Recte à Theodo. enodē. Est & mēdum, sed durū. καὶ ὀλίγον πλεῖον. Theodorus legit, πλοῖον: atq; etiā nauiculę equiparandā interpretatur. Sane non intelligo. Recentiorum dux Hermolaus cum abietis historiā, nescio qua de caussa, omisisset: debuit eos efficere diligentiores. At illi partim ne-

glexere. Ruellius recensuit amplius. Verùm idem hanc materiam ab aliis dolatam non offendit: atque iccirco tacuit. Idque sapienter. vtinam & mihi licuisset. Neque enim ex scopulis, secundioris famæ nostræ cursus aucupandus est. Etiam Theodorus sine culpa omisisset nauiculam illã. Præsertim cùm apud Plinium nullam reperisset. & alibi multa loca difficilia prudenter dissimulauit. Lego ego, λεῖον, καὶ ἄοζον, καὶ ὁμαλὸν, ἡλίκον ὅσον. Tu subde quid velis: neque enim, ausim reponere στῦλον. & tamen pilum militare, & claua Herculis, & nostra pila, quã describit Vitruuius, adducit in comparationem Virgilius, enarrat Seruius, notat Catullus, columnarem naturam ostendunt. Illud etiam enimaduertas. Nam ἄοζον enodem cum dicit Theodorus, etiã sine ramis intelligat necesse est, præsertim in hac arbore. In qua rami quasi infixi sunt ita, vt nodum efficere cogantur. Ergo qui dicunt ab radice statim ramos fundere, idem iidem nequeunt autumare. & Plinius piceæ ramos fundi similiter ab radice cũ scribit: aliorum errorem sequutus est. Nam coniferę sua natura ab initio puræ post radicem. Vbi creuere inde fundere dicuntur. Corriges & id. ὅσον δὲ τὰ κατωτέρω τὸ καταλύον. Legit Theodo. τὰ καὶ τὸ λεῖον. verũ & insuauior mihi fit oratio. & puto esse glossema, τὸ καὶ τὸ λεῖον. Historiam accuratius per partes considerabis. Vnum, id est peculiare abieti. Si ab summo præcidatur, eodem anno radicitus interire. moderatur ei sententię paulò infra. Omnes, inquit, ramos si sustuleris. Alterum, si sub ramis in læui parte secetur, aut rumpatur: & ipsam viuere,

&

& emittere nouam materiam viuentem quidem & illam, ſed nihil germinantem. Videamus nunc Plinij narrationem. Is de abiete, Rami in cœlum tendentes, non in latera proni. Mirum. cacuminibus eorum deciſis, moritur: totis detruncatis, durat. Ergo eadem proportione totius arboris, & ramorum amputatio ſumma arborem interficit. Vide vt dicat Theophraſtus. De noua illa materia Plinius verbum nullum. Theodorus diuinitus eſt interpretatus. τελέως ἐκ ῥιζῶν αὐτοετεῖς αὐαίνονται. Radicitus omnino eodem anno inareſcunt. Καὶ ἐὰν τὸ ἄκρον ἀποκοπῇ. intellige, μόνον. niſi enim id addas: videatur τὸ καὶ, addere ad morbum radicis, etiam cacuminis præciſionem. Nota verbum ἐπικοπῇ. τὸ ἐπὶ, ſummũ ſignificat. Latinè haud queas idem indicare, ſi dicas, inciſo. Nam infrà eſt, ἀποκόψῃ. τὸ ἀπὸ, notat motum partis à toto. ὑπὸ πνεύματος, ἢ ἄλλου τινός. Theodorus, vel aliquo pacto diminuta afflatu fuerit. Immo verò, aut præciſa, aut diminuta, vel vento, vel alio quo modo: puta impulſu, aut caſu arboris alterius. περιφύεται μικρὸν ὑποδεέστερον εἰς ὕψος. Theodorus. circumnaſcitur paulo excelſitate inferius. Nunquam hæc ſine Græco intellexiſſem. Sic dicas, Circumadnaſcitur quiddam, quod priorem tamen altitudinem paulo minus impleat. Dicit autem εἰς ὕψος: quoniam mox: τὸ δὲ πάχος, οἷον ἐὰν τύχῃ τὸ δένδρον. Theodorus ibi. Craſsitudo talis, qualem arborem eſſe contigerit. Non eſt hîc craſsitudo qualis. Omnes enim rotundæ, ſiue teretes, tam exiles, quàm craſſæ. quanta, dici debuit. Notabimus tamen τὸ, περιφύεται. Neque enim queo

capere, τὸ περί, pro eo, quod est, ἐπί. quippe ἐπι-φύεται: atque eandem seruat crassitudinem. Aliæ se-quentes voces nihilo secius eandem seruant pro-portionem. ἀμφαυξις, &, ἀμφιφύα. Mallem equidẽ, πρόσαυξις, &, ὑπέραυξις, &, ὑπερφύα. Adaugentur enim ita, vt supercrescant. ὅσῳπερ ἂν ἰσχυρότερον, καὶ ἐγχυλότερον, ἢ παχύτερον. Theodorus. quo scilicet robustior, vegetiórque, vel plenior: eo crassior. Igitur refert ad circumagnationem. Inferius muta-uit genus. in neutro enim posuit. Neque semel ita genera commutauit. putemus rem ipsam. Videtur sic statuere: colore differre ab stipite: duritia supe-rare. Ad hunc enim modum plus placet, quàm τὸ ὑπερβάλλειν Theodori arbitrio interpretari: vltra mo-dum. Hæ sunt duæ comparationes: alia comparatio, in crassitudine. Crassitudo, idest τὸ πάχος, duplex, aut cum extrema sunt ambitu maiore: qua ratione dicam ramos esse minus crassos, quàm stipitem: aut cum partes inter se propiores sunt. Opponitur hoc τῷ χαύνῳ: & est πυκνόν. Sic dicemus lac indito coa-gulo recipere πάχος. Id cum vellet discutere, sic aptauit. Quòd ad πάχος attinet: si ambitum consi-deres; sane non excedit stipitem. Hoc iccirco di-xit: quia πῶροι, qui ex ossium fracturis exeunt, ossium ambitum exuperant. Quod si, inquit, par-tim cõtemplere densitatem: potius agnoscas, ἰσχυρό-τερον, & ἐγχυλότερον, quàm παχύτερον. Theodorus, τὸ ἐγχυλότερον, duobus expressit verbis. vegetior, malè. Nam infra id probat: vegetari scilicet. Tan-tum abest, vt in confesso sit, plus vegetari. Itaque addit: vel plenior: satis recte. ταχίως. supra relictis

ramis

ramis intra annum moriebatur. Nunc accisis ramis, celeriter pereunt. ζῇ δ' καὶ δῆλον. Hæc verba aut Theodorus, aut Librarius omisit. Sententia est, ζῇ τὸ καταλειπον. obiectio tacita. Non. Non enim germinat. Responsio. Est natura sua, ἀπαράβλαστον. Sententiæ confirmatio. ἴσιν ἐγχυλόντε, καὶ χλωροί. 392 φέρει δ' τὰ μὲν ἄλλα. Hîc nulla est dubitatio, quin materia sit diuersa: igitur & diuersum caput. Nullo enim modo conuenire potest ἡ ἀναβλάστησις ἀπὸ στελέχους, cum eo, quod est: multa alia præter vulgarem fructum ferre. Hæc communia quædam digerit, folium, florem, germen: fructum etiam addes, quædam autẽ particularia. βρύον, ἔλικα, βότρυν, θυλακώδες, ἐρίνα, ἴουλον, κόκκον, βότρυον, κύτταρον, κικίδα, συκαμινώδες, αἰδοιώδη, ταυροκέφαλον, πίλον, σφαίριον μελιτηρόν, σφαίρειον μ χαλιγενές, λιθάρειον, σφαίρειον φυλλικόν, σφαίρειον λευκὸν ὑδατῶδες.

393 Τοῦτο καὶ συκῆ, καὶ τὰ ἐρινα. Id est, hoc θυλακώδες, etiam ficus: ac præterea, grossos. τὰ προαποπίπτοντα, Theodorus non posuit. τὸ. & videndum an ficus ferant τὸ θυλακώδες. Nescio enim an proditum sit. Sic habes προαπίπτοντα suprà. & hic προαπιπίπτοντα. Item, ἐρινα, & ἐρινεά.

394 Καὶ ἔστινες ἄρα τῶν συκῶν ὀλυνθοφοροῦσιν. Fert igitur & τὸ θυλακώδες, si mendum nõ est, & τὰ προαποπίπτοντα. & præter hæc, τοὺς ὀλύνθους. Verùm id alicubi tantùm. Iccirco dixit, καὶ ἔστινες. & addit, ἴσως δ' τρόπον τινὰ ἄκαρπος οὗτος. Quòd si qua, inquit, ficus ὀλυνθοφορεῖ, fortasse alios veros ficos non edit. & est ἄκαρπος τινὰ τρόπον. Quasi caprifici proles neque fructus sit, neque non fructus. Theodorus ali-

ter

ter legit. Ni fortè pro genere fructuũ hæc accepiſſe oporteat. vt ſit, καρπὸς: non autem ἄκαρπος. Nam in genere ſyluestrium eſt fructus, ἐρινεός. & dixit, τινά. Quia in caprifico fructus, is: in fico, non fructus: ſed καρπὸς cum additione, τίς: more peripatetico. Et iccirco dixit: ἀλλ' ἡ ἡρακλεωτικὴ καρύα, τὸ ἰκλον. Nota, ἀλλά. id eſt, ſine controuerſia. Deſignes plane per coniunctionem, at.

395 Ἡ δὲ δάφνη. Oratio dulcis admodum, & ſuauis. verborum ſeriem, ac textum ſi Latinè imitere, facias inſuauem, quemadmodum fecit Theodorus. Laurus vuam, & fructifera. Coniunctio illa duriuſculam efficit. Sic diceres: Sterilis I aurus vuam fert copioſius, quàm fructifera. Atque hæc, non omnis: ſed ſpecies quædam tantum. Eſt mendum in Codice. ἡ ἄκαρπος. Sententia tota contraria. Theodorus legit. ἡ ἄκαρπος, Plinium recte ſequutus: qui ſterilem nihil aliud ferre, ait. Verùm minus diligẽs alia in parte Theodorus. Plinius enim, Quam ob id maſculum appellant: quia eſt ἄκαρπος. Recte atque exacte interpretatus verba illa Theophraſti. ἣν δὴ καὶ.

396 Πυρῆνα ἐλαία ἐιρεφυῆν. Hoc etiam Plenius dicit. Sed attribuit Tauri caput: & nucleos hoſce non huic αἰδοιώδει, ſed τῷ συκαμινώδει. ἐιρεφυῆν. Omiſit Theodorus τὸ ἔιρος. Nam & hoc lanaceum eſt: ſicut & pila, de qua mox. πῖλον ἐστὶ σφαιρίον ἐριῶδες. Compactum ex materia, quaſi è lana. Theodorus comã attribuit. Apud Theophraſtum nulla coma eſt: neque apud Plinium, ſed intus habens flocculos molles. Item mox alteram pilulam comatã cum ſcribit, dixiſſet:

dixiſſet: ὁμοίως κόμην ἔχον. περιπυρηνίῳ σκληρότερον. erit περιπυρήνιον, vt περικάρπιον. Ipſa pilula eſt τὸ περιπυρήνιον, ſi intus ſunt πυρῆνες, id eſt flocculi. Theodorus ſimpliciter, nucleo durior. Si oliuæ nucleum intelligit, falſum eſt.

397 Ἐπιβάπτον χυλῷ μελιτηρίῳ. Theodorus, inficientem ſucco meligeno. Duriuſcula vox, melligeno, tametſi Plinij, mellis ſuccum repreſentans, & tactu, & guſtu. ἐπιβάπτον, idem non recte inficientem. Seruit enim ad colorem tantum. at ἐπιβάπτον etiam ad ſaporem. Vnde vulgo legimus ἐμβάμματα. Præterea quid eſt inficere ad tactum? Ad oculos potius. Tactus iudicium intelligit nunc circa lentorem mellis, & ſpiſsitudinem, atque eiuſmodi. ἀχρεῖον. Plinius non dixit inutilem, τὰ μὲν ἄλλα. Sed vtilem, inquit, verno tempore, mutilè. Suſpicari nanque potes alio quoque tempore alios ad vſus transferri poſſe. Dixiſſet igitur, verno tantum tempore.

398 Φύει δὲ ἐντεριώνης τῶν ῥοπῶν μασχαλίδας. Sanè corruptam orationem. In Plinij codicibus multis, gignunt & alij ramorum. lege, aliæ. Nam de ramis hactenus mentio nulla. Notabis, ῥοπῶν, nam ab eadē origine habemus ῥόπαλον. & ῥόπτρον. Releges ex Atheneo, Plutarcho & aliis. Quid autem faciat hîc vox illa ἐντεριώνης, etiam conſiderandum eſt. Item mendum, aut error ibi. κοιλόμισχον. Nam dixit ἄμισχον. Et Plinius, corpore non pediculo inhærentem. Igitur Theodorus, quo conſilio poteſt dicere: ſine pediculo: & addere: concauóque ſeſsilem. Ego lego, κοιλόμυχον, receſſu intus cauo. Nulla enim

ratione

ratione pediculus & absit, & cõcauus sit. ἴδιον, peculiarem Theodorus, recte. Separata ab aliis natura. ἐπαινικῶτας, Theodorus, eminentes. ἐπανοικῶτας igitur: aut siquid melius est.

399 Μέλαν καὶ ἐπίσαρον. Plinius, intus amara inanitas. culices quoque addit huic. At non è Theophrasto. Infra culices habes in alia materia arboris eiusdem. μύας enim sic transtulit, vt est in Codice scriptum Theophrasti. Non μύωπες, vt est vulgaris vsus vocis, atque significationis. Plinius tamen sic.

400 Κισσηροειδεῖς. Theodori codex noster mendosus. Puniceum. Legendum, puniceum, à pumice, etiam pueri sciunt. κατὰ τὴν ῥάχιν, à tergo, est Theodorus interpretatus. Tergum tota pars auersa est. ῥάχις, spinæ dorsi proportione, pediculus per tergum recta discurrens. Plinius simpliciter, nimis, in folio.

Ex cap. IX.

401 Οἱ γὰρ μύκητες. Ne hæc quidem pars abscindenda. Nam tametsi hactenus peculiaria: tamen cætera quæ communia subdit, cum à natura quercus non abscedant, ab eo capite ne discedere quidem debent. Hic sit error Theodori, ille verò Theophrasti. Qui cum dicat κοινὰ καὶ ἑτέρων εἰσί: mox subdit, ταῦτα μὲν οὖν ἴδια τῆς δρυός. Quem errorem si tollas, augeas culpam Theodori. vt sit pro interpositione id (οἱ γὰρ μύκητες, & alia, ad ea quæ cum aliis habet quercus communia.) & postrema verba, ταῦτα μὲν οὖν ἴδια, exempta ex illa parenthesi, adiungãtur illis, ἡ μὲν οὖν δρῦς τοσαῦτα φέρει.

402 Ὅταν καλακολυθῇ. Plinius legit καταχαυτῇ. Vt è cinere nitrum habeatur.

403 Πάντων δ᾽ ὥσπερ ἐλέχθη. Hactenus tractauit generationes. Deinceps generum diuisiones. Quare & hæc pars illam debuit præcedere. Prius enim, & notius nobis, quod est, quàm quomodo fiat. Et eadem quæ ad agrestium pertinent generationem commodius ad secundum librum adiungeretur. Qui liber iccirco in duas secaretur partes. Atque hinc esset Tertij initium.

404 Χαλλικαρπότερον. Fructum meliorem, Theodorus. Vide, an sit, pulchriorem. Grandiores enim fructus humidiores in eodem genere. At ij ex fœmina, vt in Cydoniis.

405 Παραπλήσια δ᾽ ἡ ταύτη φορά. Lego παραπλησία ταύτῃ διαφορά.

406 Ταὶ γλυκείας φέρυσαν οἱ μὲν ἡμερίδα καλοῦντες, οἱ δὲ τὸ μύδιον. Theodorus, quæ glandem dulcissimũ fer, talij quercum, alij placidam vocant. Placidæ nominis lineamenta è Plinio duxit. μύδαι quid sint, scio: μύδιον quid sit, nescio. Neque nostri recitatores quicquam.

407 Αἰγίλωψ. Cerrus Theodoro, & ἀλίφλοιος falsicortex. Sic Plinius videtur cerrum explicare. Qui amaram à falsicortice cum legit, non à cerro, videtur ibi quid sentiat indicare.

408 Ἐξ ἄκρων τῶν βαλάνων ἑκατέρωθεν. Theodorus, Parte postrema vtrinque lapidescunt. Imum, & summum glandis potius, quàm vtrunque postremum.

409 Οὐκ ὀρθοφυὴς, ἐδὲ μακρά. Neque recta, neque

neque excelſa. Alibi hoc explicatius declaratum à nobis eſt. Erectum eſſe, cuius ſecundum longitudinem pars centrum ſpectat, pars altera contraria ad circunferentiam totius vergit. Rectum eſt, cuius duo extrema intercedit minimus tractus. Illius definitio eſt ſecundum ſitum ad orbem, hæc à ſitu partium inter ſe. Eſſe poteſt erectum, etiam flexuoſum. Aliud εὐθὺ, aliud ὀρθόν. περίκομος ἡ φυτεία. Theodorus, corpore in orbem comoſo. Dicerem: ſparſi rami natura ſua: hoc eſt, φυτεία. Hic quoque ὀζώδη Theodorus, nodoſam. Aloſam autē cum dicit: monſtroſa vtitur licentia.

410 Οὐκ ὀρθοφυὴς δ' οὐδ' αὐτὴ, ἀλλ' ἧττόν ἐστι τῆς ἡμερίδος. Nota ſcopulum Græcę breuitatis. τὸ ἧττον videtur negare τὸ ὀρθοφυής. Sic dicam hoc exēplo. Ne Mauri quidem ipſi albi: minus tamen quàm Æthiopes. hoc falſum eſt. Minus enim nigri ſunt: non, minus albi. Ita magis recta eſt fagus, quàm quercus. Igitur ſimul nega. ἧττον, οὐκ ὀρθοφυής. Longè omnino aliter animaduertuntur quercuum genera. Summum, nigra & alba, à materia. Nigræ duæ. Harum ſolida materia eſt: minus nigræ. Albæ ſpecies vna, cuius glans plus expetitur: & altera cuius materia frequentius apparatur. Tertium genus humile, & contortū: neque cerrum hîc agnoſcunt. plurimam in Hiſtria vidimus. Quod autem Fagum nō ire εἰς ὀρθὸν, & eſſe βραχεῖαν ait: è regionibus certis deſcripſit ipſam. In Cantabris, excelſam & rectā vidimus. Eodem modo intelligas non eſſe rectiſsimam & proceriſsimā cerrum. Nam Vaſcones quam Tauſinū nominant, ea fert glandem longè optimam. Ipſa arbor grandiſsima,

disſima,mitiſsima,rectiſsima, ſpecioſiſsima, vt ex facie haliphlœon dicas, è glande & materia non dicas. & frequens ἐν ἐργασίμοις. Theodorus legit negatiuè ὐ φύεται.

411 Ὁ δ' καλῦσί τινες φάσκον. Theodorus obſcœna voce,at Plinius commodiore, pannum. Mucoſum ſcriptum eſt.at in Codice Plinij muſcoſo villo arentes. Neque enim ſit muccus ſimul & ariditas. τρύγχος, notabis, ſi non eſt mendum. Apud Platonem τρίγχος, aliud eſt. Theodorus villum lintei interpretatur. τρύχος lege. ſic τρυχίας Apud Pollucem.Nota ἐκ τοῦ φλοιοῦ, καὶ ἐκ ἐκ τῆς κορύνης, ὅθεν ἡ βάλανος. Theodorus, è cortice, non è ſurculo: vnde glans. malè κορύνην, ſurculum: ſed ſurculi caput. opponitur hoc illi, ἐκ τοῦ πλαγίου. Illud impedit intellectionem:quomodo è ſurculo, non è cortice.corticem enim habet ſurculus.Idem de ramis dicas, ex Plinio. At quia τὸ ἐκ πλαγίου, poſsit eſſe, τὸ ὅθεν ὀφθαλμὸς, dixit è cortice: id eſt vbi, ne veſtigium quidē vllum ordinariū.Lege ἐπίμελαν, nō ἐπιμελίαν.

Ex cap. x.

412 Οἱ δὲ περὶ μακεδονίαν. Non erat hæc pars à ſuperiore abſcindenda. De quercu enim adhuc loquitur. Theodorus πλατύφυλλον ſuprà latifoliam, hic eſculum. Quare igitur & hic ipſe amaram attribuit: & veteres quod eſſet imprimis eſculenta, nomen arbori indidiſſe dicti ſunt? Qua ſanè ratione etiam Græci ſuam Phagum nominarunt:iccircóque illa dicata Ioui, quòd eius fructus vitæ materia foret. Et Plinius,Glans optima,quercus,& grandiſsima:mox Eſculo: non igitur amara.

Præterea ἄσπειν Cerrum interpretatur. At Plinius haliphlæo eiusmodi glandē attribuit, quam ἄσπειδι Macedones, & cerreæ glandi proximam bonitatem à querna aſcribit, idem è Nigidij ſententia. Illam quoque controuerſiam explicabis, quam ἄσπειδι dat hiſtoriam de carbonibus Theophraſtus, eam Plinius latifoliæ. Etiam Phagi rotundam glandem agnoſcit Theophraſtus. Nos eam ſcimus eſſe angulosam, & oblongam: frequens ea in Cantabris ac Pyreneis: quorum nonnulli, Bagoa vocant. Ad hęc, ἀσπειδος glande tētari caput ſuibus Theophraſtus. Plinius Iligneæ hanc naturā eſſe ſcribit, ἐθυμόδρυν, Theodorus tam rectè veriquercum, quàm ille ἐτυμολογίαν, veriloquiū. πελεκηθέντα laborata Theodorus rectè. dolabrata, ad verbum: frequens vox. διαπίπτει, cadit, Theodorus dilabitur. διὰ τὸ πηδᾶν. Theodorus, tranſiliat, melius diſsiliat. Et multò circumſpectius dixiſſet, præterquàm ærariis officinis: ſcilicet inutilis. videretur enim ſic intelligere. diſſilire alibi: in ærariis autem non.

413 Δρυὸς μὲν οὖν ποιοῦσι ταύτας ἰδέας. Hinc fuit diuerſum caput incohandum. τῶν ἀγλειῶν corrigunt.

414 Τῶν ἐγλειών. Sic Theodorus, terrenorum.

414 Ὀρός, etiam in pice. Aqueus humor, vt in lacte ſerum. Nota loquutionem. πιτλω ἕτερον. deinde ſubdit, μελαντέρα, ſcilicet ἡ πίσσα. Senſus eſt in πιτλῶδες, non autem in ſexu.

415 Καὶ κεκλιμένα μᾶλλον ἔχειν. Folia habere minus ſurrecta, flaccidiora. Sic etiam aures dicuntur κεκλιμένας. At Theodorus dum aucupatur, duram fecit orationem. Foliis, inquit, pinguem, mollem,

procli

procliuiorémque. Nunquam ſic loquar, foliis procliuiorem.

416 Ἔστι δὲ τὰ ξύλα τοῦ μὲν ἄῤῥενος περιμήτρια, καὶ σκληρὰ, καὶ ἐν ταῖς ἐργασίαις στρεφόμενα. Theodorus, mari lignũ circumcincta medulla durum, & operi fabrili verſuale. περιμήτριον, vt περικάρπιον: infrà alio vſu ſcriptum eſt, περίμητρον μᾶλλον. vbi Theodorus, medulla refertior, medulla ſcilicet ſparſa à centro ad ambitum. At illud monſtrum ſanè verſuale. Itaque intelligemus τὸ στρεφόμενον, operi minus idoneum, pro eo, quòd directiones non ſeruet. Sæpenumero eiuſmodi materiam vidimus, quæ cùm deformata fuerit ad columnas quadratas, aut laquearia, torquetur, aut inuertitur. Sic dixit fœminæ materiam εὐστραφῆ, vt τὸ εὖ, moderetur verbo, id eſt, non plus refragetur directionibus, quàm artis ratio exigat. Theodorus, εὐεργά, interpretatus eſt, tractatu facilè. Tum autem neſcio, dimiſerítne εὐστραφῆ, an ſimul cùm εὐεργ.. putarit latinis illis verbis deſignari poſſe. Præterea verbum, tractare, latius eſt, quàm quod voce illa, εὐεργά, circumſcribi deceat. Non eſt prætermittendum vrbanũ illud τοῦ ἄῤῥενος: nihil feſtiuius, quàm addere articulum nomini penitus cõtrario: & mox, τὸ δὲ θῆλυ, non ἡ θῆλυς.

417 Οἱ ὑλοτόμοι. Theodorus, cæſores materiæ ad verbũ. lignatores, aut materiarij. Valdè vero conſiderandum eſt, vt accipias illud, τὸ ἄῤῥεν τῇ πελέκει σοῦ καὶ βραχύτερον, καὶ ἐστραμμένον μᾶλλον. Theodorus, mas ſecuri breuior. Quid eſt, breue ſecuri? vbi cedit arborẽ lignator, nihil eſt ſecuri breue. Sed τραχύτερον: quia dixit, μαλακωτέρα. an acutius intelligendum,

Breue est lignum, non longitudine, sed cæsura: propterea quòd securis vno, aut altero ictu, venam, quam occœpit, aut neruum non quit perpetuò tenore persequi: iccirco videtur dixisse, εὐμηκέστερον τὸ θῆλυ.

418 Ἀπευκότερα. Theodorus, minus pinosa. Sic quoque infrà piceosa potius, si πεύκη picea est. καὶ ἧττον ἔνδαδος. & minus tedam ingerens. Latinus, minus tedæ, dixisset. & ingerens, nunquam hic dixisset. verbum est rusticum & militare, motum, vt diximus, significans: aggerere, suggerere. & apud Plautum degerere: cõgerere vsitatissimũ. καὶ εὐκτεανωτέρα. Theodorus, cursúque venarum probior: nõ id hæc vox significat, sed ad vsum, & opera vtiliorem. Γίνεται δὲ ἐν τοῖς μέγεθος ἔχουσι τῶν δένδρων, ὅταν ἐκπεσόντα περιαιρῇ τὰ λευκά. Non dixit, ἐκπεσόντων. nota, γίνεται. non enim fit, αἰγίς, per collapsum illarum partium candidarum. erat enim intus. πελεκᾶται, securis adigitur, Theodorus. Laboratur, simplicius. dolabratur, ad verbum. Et nota lineamenta verbi impersonalis apud Græcos. ἐκ ταύτης πελεκᾶται. εὐχροωυ, scriptum est. ἄχροωυ legit Theodo. malè. Teda nanque est εὔχρους. nominat enim διάδρυγές. In fœminis igitur est, εὔχροουν. in maribus τὸ ἐπιγινόμενον est etiãnum coloratius. & infrà, ἡ δ᾽ αἰγίς, εὔχρως. Plinius hic Laricẽ interpretatur eam, quæ gerat αἰγίδα. Theodorus malè, σφόδρα, omnino. ἀποπηδᾷ ἀπὸ τοῦ πυρός. Theodorus, ab igne dissiliens. melius vt dicebamus, resiliens. dissilit pars à parte: resilit, quod contiguum potius, quàm quod continuum.

419 Τὸ στέλεχος ἐμφανέστατον. Theodorus euidentiorem, ad notitiam, non ad magnitudinem. βαθεῖα. Theodorus, folia alta. at in omni arbore alta sunt. Sed est hic, sicut βαθυπώγων. Τὴν δὲ πίτυν καὶ τὴν κωνοφόρον. Duæ igitur sunt, sicut & mox. ὥσπερ καὶ τὴν κωνοφόρον. Theodorus vnam agnoscit sine coniunctione.

420 Καὶ γὰρ πίτυν ἔχειν ὀλίγην τε καὶ μικράν. Theophrastus non dixit, quid habeat: scilicet Tedam. Theodorus etiam verbum subticuit. τὸ ἔχει. ita concisit etiam breuitatem. Idem legit, πικράν, non μικράν.

421 Οὗτοι μὲν οὖν ὅλῳ τῷ γένει ἀμφισβητοῦσι. Theodorus, in toto genere discrepare videntur. non discrepant in genere, sed de genere disceptant.

422 Τὸ κάρυον πιτυωδέστερον. Theodorus, nucleũ resina residiorem, ambitiosè. pinguiorem simplicius.

423 Ἐλάτη δ' ἐστι. Hinc aliud caput incohato.

424 Καὶ ἐπ' ἔλαττον. Theodorus, in angustias tendens. rectè. Legit idem θολοειδῆ, non autẽ θηλοειδῆ. dicit enim concameratum. Pectinatam concamerationem etiam legimus apud Vitruuium. & legit βοιωτίοις κυάθοις, non κυανέαις.

425 Καὶ στερεώτατα καὶ μόνον διαφανεῖς ἐλάτης, καὶ πεύκης, καὶ τῷ χρώματι δᾳδώδεις. καὶ μάλιστα διάφοροι τοῦ ξύλου μᾶλλον ἢ ἐλάτης. Mendosus codex. Theodorus sic legit, Solidissimi, patentiorésque abieti, atque pino, coloréque tedæ proximi, & maximè sui generis, pinóque magis, quàm abieti. Igitur στερεώτατοι. & μᾶλλον δὲ πεύκης, ἢ ἐλάτης. Scilicet solidissimi nodi sunt. quippe ea qualitas generica est omnibus

in nodis. gradus ſuperlatiuus proprius abieti & pino. Altera proprietas, διαφανεῖς. tranſlucidi. Hoc non eſt ex diſtantia partium, vt in tela: ſed alia ratio, vt in vitro, & marmore, & adamante. malè Theodorus, patientiores. Patet, quod habet partiũ interuallum, at ij ſolidiſsimi. hoc autẽ eſt ſolidum, ὅλον. Tertia proprietas, colore tedaceo, immò etiã odore. Quarta, cùm alij nodi ſtipitum referant naturam, hi longè ſunt diuerſi. Lignum cãdidum, ſolutum, leue. Nodi, rubicundi, denſi, graues. quam partem malè Theodorus. Lege, στερεώτατοι, καὶ μόνοι διαφανεῖς.

426 Τὸ χρηστόν. Theodorus frugi. nimis bonam vocem iure ſuo defraudauit.

427 Καὶ ἐσπουδασμένα, καὶ τοῦ βελτίονος. Lege, τὰ δ' ἐσπουδασμένα ἐκ τοῦ βελτίονος. Nam ἐκ τοῦ φαύλου, καὶ τοῦ τυχόντος faciunt τὰ πολλά, ex meliore lautiores. Itaque corriges Theodori orationem. Plures, inquit, lautiorésque & materia præſtantiores. Qua ratione ſint materia præſtantiores, ſi ſunt ἐκ τοῦ τυχόντος.

428 Ὅλην τε καὶ λείαν. Repone, οὔλην, criſpã. Etenim mox, οὐλοτέραν. Theodorus tamen legit, ὅλην, totam. & addidit, commodam. Obſerua contrarias lectiones. ἀλλὰ καλλίω τὴν τῆς ἐλάτης. At mox, τῆς πεύκης τὸ ὅλον καλλίω. Item, καὶ εἶναι πλείω τὴν τῆς πεύκης. At ſtatim, τὴν δὲ τῆς πεύκης, ὀλίγην. Itaque Theodo. ſic, πλείω τὴν τῆς ἐλάτης: ἀλλὰ καλλίω τὴν τῆς πεύκης.

429 Ὀξύη δέ. Hinc aliud caput exime. ὀξύη δὲ οὐκ ἔχει διαφοράς. ἀλλ' ἐστὶ μονογενές, ὀρθοφυές, καὶ λεῖον, καὶ ἄνοζον. καὶ πάχος καὶ ὕψος ἔχον σχεδὸν ἴσον τῇ ἐλάτῃ. Theodorus, Sciſsima nullas penitus differentias habet,

habet, sed ferè æquiparatur abieti. Simplex genere est, erecta, læuis, enodis, crassitudine, altitudinéque æqualis, fermè abieti: quare ad similem quoque vsum comparari. Hastas enim fieri egregias: vnde ἔγχεα ὀξύεντα dici ab Homero prodit Porphyrius. Theophrastus sibi aduersatur: nanque infrà campestris & montanæ agnoscit differentias. Dixit Theodorus. Primo loco, ferè æquiparatur. Secundo, æqualis abieti. Tertio, cætera non absimilis. Et addidit de suo penitus. Et cùm dixit: quin & cætera non absimilis, subdit statim sine disiunctione: lignũ coloratum: malè. Non enim ea caussa est abieti similis. At Theophrastus prudentissimè ξύλον δὲ. vt disiungat colore similitudinem.

430 Βαλανώδης ἐν ἐχίνῳ. πλὴν οὐκ ἐν ἀκάνθῳ, καὶ λείῳ. abutitur τῷ, καί. pro eo quod debuit, ἀλλα. sic, ἀλλὰ λείῳ. quanquàm videbis quomodo ἐχῖνον faciat λεῖον.

431 Μέλαιναν, καὶ ἄχρηστον. Hîc habes magnas differentias tum cõcretionis, tum vsus: præsertim cùm in campis scissima non sit, sed minimè scissilis.

432 Μονογενὴς καὶ ὁ μίλος. Hinc aliud caput. Par negligentia in eo quod appellat μονογενῆ. facit enim species, Ideam mox, & Arcadicam. De Taxo in nostris commentariis, de Plantis multas excussimus dubitationes.

433 Μαλακώτερον. Folio intellige. Distingues sententias in Theodori codice deprauato, ne attribuas mollitudinem ligno.

434 Πᾶν δ' εἰ καρδίαν: ὅταν ὁ φλοιὸς ἀφαιρεθῇ. Vt redigas ad earum genus, quæ promiscuo ligno &

corde constant sub cortice.

435 Ἔστι δὲ καὶ ὁ ὄστρυς. Theodorus, τῇ τε φυλείᾳ, corpore. Plinius solitariam cùm dixit, nō video quid senserit: nam μονοειδὴς, aliud est. Idem ἔνυδρον καὶ φαραγγώδεις, circa saxa aquosa, minus aptè. Notabis, φαραγγώδεις. non enim significat materiã. Item & hîc, & alibi, ὀξύαν à Plinio fraxinum interpretari. De fago, oxya, orno, fraxino, satis in commentariis, vbi errores.

436 De Tilia caput nouum institues. πυκνότερον. In Codice Theodori spinosior. corrige, spissior. Plinius mari attribuit odorem. Theophrast. fœminę. τὸ τῆς θηλείας εὐωδέστερον. & à doctissimo Hermolao ante nos animaduersum est.

437 Κίστας. Theodorus, cunas. inde nostra cista. alibi, vtrunque.

438 Πλὴν ἐκ προσαγωγῆς μᾶλλον ἡ περιφέρεια. Theodorus, nisi quod in angulum acutiorem rotundantur. Nondum dicit, εἰς ὀξύτερον, sed mox. At hic vult dicere, sensim ambitum, qui iusta pediculum est orbicularis, demittere sese ad mucronem: non autem statim. Sic in commentariis Hippocraticis declarauimus.

Ex cap. XI.

439 EN τῷ κοινῷ προσαγορεύεται. Communi nomine appellatur σφένδαμνιν. Id etiam alibi in libris Aristotelicis animaduertim⁹, vt species generis nomine peculiari appellaretur. ratio est: quia primum fuisset nota. Deinde aliis cognitis, capta sit appellatio partis pro genere, propterea quòd generi nulla esset constituta. κλινότροχον. Theodorus,

lectiro

lectirotariam. breuius, lectirotã. & sic sonat Græca vox. Ruri ita vtuntur ad axes Carpino, vt cuiuis materiæ longè anteponant.

440 Τὸ δὲ ξύλον εὐμέγεθες. Theodorus, materia ampla: id est, corpus. Purius sic. Arbor vtraque notabili magnitudine. πεζανόν. Idem, venis in longum fluctuat. Verbum addidit insolens, atque extra materiam.

441 Τὰ δὲ σχίσματα ὅλα εἰς ὀξὺ συνήκοντα. καὶ οὐχ οὕτω μεσοσχιδῆ. ἀλλ' ἀκροσχιδέστερα οὐ πολύ. ἵνα δὲ ὡς κατὰ μέγεθος. Comparat acerem platano secundum materiam & fissionem. Et cùm dixit, acerem findi productiore tractu: tamen inquit, tam platani, quàm aceris partes omnes dum finduntur, semper desinunt in mucronem. Postea addit: καὶ οὐχ οὕτω μεσοσχιδῆ. ἀλλ' ἀκροσχιδέστερα οὐ πολύ. Theodorus, Nec ita semifissa, sed summum potius præfissa. At semifissa neque in ea arbore, neque in aliis angulum efficere queunt. Omnia tamen εἰς ὀξὺ συνήκει. Et præfissum est, antefissum. Igitur quid est? non enim dicas, vt præfixũ cuspide robur. Itaque sic interpretere. Nunc arboris partes partibus comparari; imam, summã, mediam. Imam in mucronẽ abire: vbi finditur. Mediam partem nõ ita. Summum autẽ esse σχιστότερον. tamen haud ita multum: neque id euenire merito neruorum. Ibi quoque obtinere neruos pro ratione crassitudinis. Theodorus aliter legit. Multineruia sunt minus, quàm pro sua magnitudine.

442 Πυρώτερον ἢ ὁ τῆς πίθυος. Quia dixit ὑποπέλιον. Theodorus legit, πυκνότερον. Item quod in nostro Codice est, εὐκαμπῆ, legit δυσκαμπῆ. Plinius Carpino

pino corticē liuidum, rectè: scabrum eius carpini, quam quotidie videmus nos, non rectè. & sanè non est flexilis.

443 Περὶ ἄνθους δὲ οὐκ ἴσασιν. De flore nesciunt. id est, an, quid, quale. Id quod tamen minus fit verisimile: indigenas cognatarum arborum florem ignorare. Itaque Theodorus aliter legit. De flore nasci aiunt fructum.

444 Ἔστι δὲ καὶ μελίας γένη δύο. Hinc aliud caput. Theodorus addit, Crassiuenium. at εὔινον id non significat. In Codice nostro est, ἐπακανθίζοντα. Id ille omisit: nec sanè dum mihi compertum est, an vsquam extet fraxinus aculeata, & mēdum est. ὥσπερ εἴπει τις ἄφυλλον. Legit Theodorus prudenter φύλλον. Ramulus, inquit, totus, quem folium vnicum putaueris: quoniam simul cuncta folia ferat singulari pediculo, & singulis foliis coniugatim, veluti per genicula pendentibus constat: amplo interuallo coniugationibus distinctis similiter, atque in sorbo. Verùm non expressit vim orationis, quam Theophrastus occultauit breuitate. Inest intus quæstio, aut obiectio, vnum ne sit folium ramus ille, videtur. constat vnico pediculo. Solutio. τὰ φύλλα δὲ καθ' ἕκαστον. Folia, inquit, sunt singularia, non autem totum illud coniugatum. συχνάς. Theodorus malè, amplo interuallo. Nam neque repræsentat Græcam vocem, & falsum est: modico nanque interuallo frequentes sunt coniugationes.

445 Τραχέα τὰ γόνατα. Theodorus legit, βραχέα. Quoniam mox τῆς λεύκης, μακραί.

446 Πυρὸν δὲ, καὶ λεπτόν. Lege πυκνόν, vt suprà.

447 Βαθύσκια, Theodorus, concauis, malè: multà sunt vmbrosa, non concaua: & è contrario. dicas opaca.

448 Βεμελίαν. Theodorus, Bubulam fraxinũ. Latinus Væfraxinum dixisset.

449 Φύσει δὲ τὸ μὲν πεδεινὸν καὶ λεῖον. Natura, inquit, fraxini: vt Bumælia sit campestris, & læuis. Alterũ autem genus montanum, & scabrum. Et ad confirmandam sententiam addit propositionem maiorem syllogismi. φύσει δὲ & cætera. Theodorus efficacius & expressius. Non enim dixit δὲ sed, γάρ. Et addidit omne, vt circumscriberet articulum, τό. Cæterùm non feres Theophrastum contradicentẽ sibi. Ait enim mox, ἐστι δὲ ἡ μὲν ἐν ὄρεσι εὔχρως, καὶ λεία, ἡ δ᾽ ἐν πεδίῳ τραχεῖ.

450 Ὀξυπελέα. Theodo. legit, ὀξύη, πτελέα. si ὀξύη Fraxinus est, vt Plinius interpretatur, simul debuit vtranque historiam coniungere Theophrastus.

451 Ἀχρώστερα. Theodorus, pallidiores. non est ita. Nanque pallor, color quidem suus est. Congener lutei & crocei, & aurei, & eiusmodi. τὸ δ᾽ ἄχρουν, nõ est color in specie, sed modus coloribus aptus omnibus: modo ne sit mera priuatio. Dicimus, dilutius, aut remissius. Notabis in montibus vtrunque: & coloratius, cui debetur color: & candidius, cui albedo est attributa à natura.

452 Πλὴν αὔπιε, καὶ μελίας. Theodorus quoque ita legit. Igitur contradiceret rursum sibi: campestrem enim fraxinum faceret meliorem. At corrigemus sic, vt sit, μηλέας, non μελίας. Suprà quoque idem dixit in capite quarto. Sanè montana

fraxinus

fraxinus præſtantior. Hîc quoque Theodorus omiſit ἀχράδος.

Ex cap. XII.

453 Θηλυκρανεία. Theodorus, fœminicornũ. mollius eſt, Cornifœmina, & κρανοθήλεια.

454 Καὶ κατὰ δύο, καὶ κατ' ἀλλήλους. Theodorus, tum geminatos, tum inuicem congruos. Melius & purius: binos, atque ex interuallo inter ſe reſpondentes. Singuli enim vtrinque ſunt.

455 Ἡλίκη ἡ σαρισσῶν ἡ μεγίστη. Theodorus, venabulum eſt interpretatus. Lancea militaris Macedonica ſic appellabatur. Notabis, Sariſſas ex corno. Apollinis iaculum ex ea materia eſt apud Homerum in Hymno Mercurij. & volat Itala cornus, apud Poetam.

456 Ἀπανθεῖ δέ. Theodorus legit, ἀνθεῖ. vt ſit, quemadmodum flores inſtituit ex primordiis τοῦ ἔχειν πλείους ἐξ ἑνὸς μίσχου: ita ex floribus, fructum. Si legimus, ἀπανθεῖ ſententia ſubibit, ἀπανθεῖ, καὶ καρποφορεῖ. Florem amittit ſubeunre fructu, prior placet: quia ſequitur, τὸν αὐτὸν τρόπον.

457 Κέδρον ἔστι οἱ μὲν φασί. Theodorus ludit latinitatem, cùm dicit, Binam, διττήν. Deeſt in Codice Theodori: ἐρυθροκάρδια δ' ἄμφω. καὶ ἡ μὲν τοῦ κέδρου εὐώδης, ἡ δὲ τῆς ἑτέρας, οὔ. Hæc omnia de materia. In iis quæ de fructu ſequuntur, varia eſt lectio. Καρπὸς δ' ὁ μὲν τῆς κέδρου ξανθὸς, μύρτου μέγεθος ἔχων, εὐώδης, ἡδὺς ἐσθίεσθαι. Theodorus, fructus Cedro odoratus, pulcher, guſtúque ſuauis.

458 Μεσπίλης τρία γένη. Aliud item caput. Theodorus Plinium ſequutus, ἀνθηδονοειδῆ, vertit, Gallicũ.

Verùm

Verùm si ipse proderet : id quod fecit Plinius : liceret. Nunc ita interpres est, vt cogatur sequi illa verba: quemadmodum Idæi distinguunt. At enimuerò Idæi nusquam Gallicæ nomen notũ habuere. Dixisset à Latinis, Gallicam, vocari. vitiosè scriptum est, ἀνθηνοειδής. Obseruabis etiam historiam de frondibus huius arboris. Nam vnum genus folium fert Laurino simile,sed tenue, orísque neque crispis,neque serratis. Saltuarios quoque nostros de improuiso aggressus, cùm rogassem cuius similia folia gereret; respondere : salicis. Altera arbor est, quam Alligam Vascones appellant. Ea habet folium σελινοειδές. Sanè eius facies est inter opulum,& vitem,anguli tamen potius sunt, quàm sinus. Mucrones stellarum figura in radios exeũt.tota planities secus pediculum angustior; vbi procedit,patescit. verùm ea mespilum non fert:sed sorbo propiorem fructum,frequentem, ac prope congestum. Colore mespili & gustu, sed figura sessili, cum acinulis intus mespilaceis. Hic tamen Theophrastus nullam facit foliorum secundum species differentiam. Quemadmodum neque Tricoccum prodidit,de quo Dioscorides, & doctissimus Manardus. Lege περίκομον, non περίνομον.

459 Τέτανον. Theodorus, suprà de venis aceris. venis in longum fluctuat. Nunc hic,promissum. male. Nam de venis,& neruis hic quoque. Venis, inquit, procurrentibus. Nam satis habebat dicere, προμηκέστερον. Quæ sequuntur, omittit Theodorus. καὶ τὸ ὅλον καταχίσματα. & alia. Illa mox: περικεκαρμένον τὸ ὅλον, circumtonsum interpretatur. Cæterum

qua

qua ratione sit circumtonsum, quod serratum est. itaque lego, περικεχαραγμένον. sic enim consueuit appellare Theophrastus, χαραγμούς, serraturas. Quare & καταχίσματα ἔστιν ἔχον, idest, angulos & lacinias, & χαραγμούς. Igitur neque σχίμασι lego, sed σχίσμασι. Et illa sic: προμηκέστερον. καὶ ἔχει καὶ σχίσματα, περικεχαραγμένον δὲ ὅλον.

460 Καὶ οἱ σκώληκες μεγάλοι, καὶ ἴδιοι, ἢ οἱ ἐκ τῶν δένδρων τῶν ἄλλων. Theodorus, vermes isti grandes, & alij, quàm qui in reliquis cernuntur arboribus, rectè. Obseruabimus igitur ἴδιοι, alij. Quia quod proprium cuiuspiam est, cæteris omnibus, aliud est. Notabo Atticam loquutionem. ἴδιοι, ἢ οἱ. &c.

461 Τῶν δὲ ὤων aliud caput facerem. quanquã cum Mespilis posses coniungere, propterea quòd in fine huius communem quandam naturam narrat.

462 Φύλλον δ᾽ ἀμφοῖν, τὸ μὲν μίσχον μακρὸν, ἰνοειδῆ. Breuitatem Atticã & rotunditatẽ. φύλλον δ᾽ ἀμφοῖν, in singulari, τὸ μὲν μίσχον, sine verbo. deinde in plurali, πεφύκασι. dicamus de re. Hoc totum videtur: quia ab vno pediculo: quemadmodum in fraxino recitabat. Tum autem declarat totum hoc. A neruo, inquit, versus prodeunt, non foliorum, si illud folium totum sit, sed λοβῶν: qui quidem sint ἐσχισμένοι. λοβὸ est siliqua, & ea pars auris, quæ quibusdam pendet: vnde inaures demittunt. item fibræ iecoris. Ex Nicandri interprete, Polluce, Athenæo, Medicis: quare Laciniarum nomen non ineptè interposuit. διεστᾶσι π᾽ αὐτῶν. Pessima loquutio, nec ferenda. ἀλλήλων dicendum est. Et ἀφ᾽ αὐτῶν corrigendum. Quæ oratio non sit longè

mollior.

mollior. Theodorus, ampliuſculo. Legit igitur πλεῖον, non πλὴν. & haud bona oratio eſt. Vult intelligi: ſingularia illa folia ita diſtare, vt ne συχνὸν eſſe videatur τὸ ὅλον illud. Superflua ſanè diligentia non eſt. Nanque hoc totum, folium cenſetur eſſe. Totum enim ſimul cadit.

163 Εἰσὶ δὲ περὶ μὲν τὰ ἐπιπολαιότερα καὶ βραχύτερα ἐλάττους. ἐπιπόλαιον. Hîc intelligit partem rami quæ propè ſuperficiem eſt. Itaque addit βραχύτερα, non ratione totius rami, ſed quod attineret ad partem, quæ haud longè abeſſet ab ſtipite. Theoodorus aliter legit. Sunt, inquit, in vetuſtioribus & breuioribus pauciora. Neſcio quo modo putem vetuſtiores ramos eſſe breuiores: neque etiam intelligo quãtum acuminis ea ſententia præ ſe ferat, vt in breuiore ſpatio pauciora ſint folia. Tum autem non dicam ἐπιπαλαιόν, vetuſtum, ſed nouum, quod accreuerit vetuſto. ἐπιπόλαιον autem vſitatiſsima vox eſt, vt apud Lucianũ πολιῷ. verbo vſus eſt aduerſus Philippum Demoſthenes μεταφορικῶς. & ἐλάττους, minora hic ſunt: non pauciora.

464 Ὥσπερ εἰ καθάπερ κηρίον. Melius florum aceruũ fauo aſsimilaſſet, quàm fructuum. ἀπεῖρος, corrigit Theodorus, ἄπειλος.

465 Κεχυμένη κορύνην. Thedorus, amentaceum gerit peciolum. At peciolus eſt μίσχος. κορύνη autem ſuprema ſurculi pars turgida, idque neque amentum eſt, neque pilula, ſed germen adeò grande, vt paucis aliis vel menſe Martio tanta magnitudine. Sic dices, βλαστικὸν germinabundum.

466 Ἀνάκανθον. Noſtrates ſpinoſæ ſunt.

467 Ὥσπερ τὰ γεράνδρυα. Theodorus non agnoſcit hæc verba, ſed eorum loco: τὰ νέα, & rectè. mox enim diſiungit per cõtrarium. τὰ δὲ γεράνδρυα τραχὺν, καὶ μέλαν.

468 Τὸ δὲ ξύλον στερεὸν, πυκνὸν, ἰσχυρόν. Theodorus habet etiam, εὔχρουν.

Ex cap. XIII.

469 Ἴδιον δὲ τῇ φύσει ὁ κέρασός ἐστι. Theodorus, Arbor natura peculiaris Ceraſus eſt. peſsima loquutio. Eſt enim vox relatiua, peculiaris. dixiſſet: Ceraſo natura peculiaris. In Plinij codice, & hîc, magnitudinis ratio diuerſa ſcribitur.

470 Ὥστε τῇ χροιᾷ πόρρωθεν φανερὸν εἶναι. Cùm dixit, folium σκληρὸν, καὶ πλαθύ: non poteſt facere, vt addat: ὥστε, & inferat, colorem. Nemo dicat, adeò durum & latum eſt, vt è colore procul cognoſcatur.

471 Ἀκιδὸν, Quid ſit, nondum comperi. ἀκιδὸν fortaſſe ſit mucronatim. Hoc enim eſt, ἀκίς. ferrum venabuli, aut lanceæ: cuiuſmodi eſt in foliis. in libro quarto de Iunci ſemine: ἀκιδώδες, Foliatim igitur: vt ita dicam: ſubit ſeipſum cortex. Itaque ſi velis deglubere, neque per corrigias ſequatur, neque per modum cinguli, ſed cõtumaciter cohæreat adeò, vt abſiſtat ſemper aliquid retinens. Ita in mucronem exit, quod eximitur. iccirco dixit, ἐκεῖνος δ' ἐπίβολος γίνεται. Theodorus, alioqui præſcinditur. Τὸν αὐτὸν τρόπον. Intellige ſane. quid? Non eodem modo quit aliqua pars auferri? Immo verò eodẽ. quippe, ἀκιδόν. eſt enim aduerbium ordinis. Theodorus prudentiſsime, eodem, inquit filo. καὶ πάχος σχιζόμενον λεπτόν. Propterea quòd non totus cortex, quantus

quantus quantus est crassitudine, aufertur: sed attenuatur, dum eximitur: id percipi nequeat ex Theodori interpretatione. Quin, inquit per crassitudinem prætenuis modo folij abscinditur.

472 Περιαιρομένης δὲ, ὅταν λοιπά, τοῦ φλοιοῦ. Theodorus, reliquo autem cortice ablato. Videtur habuisse rationem vocis illius, λοιπά. Sed videbo, an sit legendum, λεπά. Cum absistunt squammæ corticis, exit humor quidam.

473 Τὰς μὲν καὶ τοῦ ἀεὶ ἀπόλλυσθαι. Theodorus rectè legit, τὰς κάτω. Sed malè vertit, deorsum: aduerbium enim est motum significans. Nunquam absolutè dicam, rami deorsum. neque cum verbo quietis, sunt: sed malim, inferiores: etiam si Varro in III. de Re Rustica ita loquitur.

474 Κηρώδεις. Theodorus legit, κηριώδεις. Forma, inquit, fauaceus ob concauacitates scilicet frequentes. Sic de sambuco infrà. Quod autem transfert διόσπυρον, Iouis flammam: nullo id exemplo facit. Neque ipsemet respondere sciat: Iouis ne flamma, an Iouis triticum sit.

475 Φύεται δὲ ἡ ἀκτῆ. Cum sambucus sit res longè à Ceraso diuersissima, seorsum debuit tractari.

476 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς τετάτοις. Theodorus legit, καὶ ἐν μὴ τετάτοις. Verùm imposuit faciem peregrinæ loquutionis. In minus eiusmodi solo. Sic abusus alio verbo est. In crassitudinem se distédunt. tendere enim est per longitudinem, τείνειν. Sic Aristoteles in historiis, & non semel apud Theophrastum. Inde τατόν, & τέτανον. μῆκος etiam cum dicit excelsionem, barbarissima voce fretus est. à

verbis enim deducuntur ea, quæ ad hunc modum formantur.

477 Τῶν σελέ[illegible]ων τὸ πάχος. Theodorus omisit γεραν‑δρύων. Vestutiorum. legit πυκνὸς, pro πυρὸς, vt suprà bis iam. τὸ δ' ξύλον χαῦνον, καὶ κοῦφον ξηρανθέν. Vide quomodo Theodorus digesserit coniunctionem. Materies, inquit, fungosa; & siccata leuis. & an τὸ ξηρανθὲν debeatur tam τῷ χαύνῳ, quàm τῷ κούφῳ. Nam vbi siccatum est lignum, tum demum rarum est, atque iccirco leue. In transferendo, κούφας, verbo vsus est non necessario, præleues.

478 Καὶ ἀγήρω ἐὰν βρέχηται, κἂν ᾖ λελεπισμένον. Bene attende. Quia talis alnus est. ἀγήρω enim ἐὰν βρέχηται. Quippe extra aquas οὐκ ἔστιν ἀγήρω. At sambuci alia ratio. Nam incorrupta durat extra aquas. Non igitur est ἀγήρω ἐὰν βρέχηται. verum etiam ἐὰν μὴ βρέχηται. Sic igitur legendum, κἂν βρέχηται, καὶ ᾖ λελεπισμένον. Theodorus nimis leuiter, inoffensa, inquit, aquis. At ex hac oratione non fit notum mihi, an extra aquas ἀγήρω sit. Ad hunc modum simplicissime vertes. Vbi siccata est, valida fit, nec sentit vetustatem, etiam si madescat aquis, & sine cortice sit. Amittit autem illum cum arescit.

479 Φύλλον τὸ μὲν καθ' ἕκαστον μαλακόν. Theodorus, folium, quod particulatim exeat. minus bene: sed, folia singularia. hoc ita dicit, propterea quòd multa ab vno pediculo pendent, quemadmodum in sorbo, & fraxino. Nam alioqui illud quoque totum exit particulatim. Item ἐκ μέσου καὶ κάτωθεν. Theodorus, de medio subtusque. At, subtus, significat partem folij quæ terram spectat: verum, κάτωθεν, hic

hic dicit partem folij, quæ inter ventrem & pediculum est.

480 Κύκλῳ δ᾽ ἔχον σπαραγμόν. supra χαραγμόν. Hîc festiuè σπαραγμόν. ad verbum laciniatum. σπαράττειν, lacerare.

481 Ωμὸς δ᾽ ὢν ὀμφακώδης. Crudus fructus, inquit Theodorus, omphaceus. coloré intellige. Nam gustu omnes acerbi sunt. Notauit colorem, qualis in vua acerba conspicitur. Theodorus illa omnia verba omisit. καὶ τὰς χεῖρας δ᾽ τελείως. ἀναβλαστεῖ δ᾽ καὶ τὰς κεφαλάς. Videtur autem sic pote fuisse. Vini colore humorem continet, & qui attractantium manus inficiat. In Vicentinis, & Taruisinis memini olim vina ex ebulo fieri cõsuesse coloratiora: alioqui plebeculæ minus venalia. Sequitur deinde, τελείως. sic potuit extitisse, antequàm perficiantur, si secentur, etiam capitella regerminare. Theodorus sapienter fecit, cùm scopulum vitauit. nos animi gratia adnauigauimus.

482 Σησαμοειδῆ τὴν ὄψιν. Theodorus, sesamacea visu: duriusculè. Semen intus sesami specie.

483 Πάρυδρον δ᾽ καὶ ἰτέα. Aliud caput tacito. corrige φυκνοτέρας, fatali errore librarij. Duo tantùm hîc ponit genera, nos longè plura.

EX CAP. XIIII.

484 OPειπλεκέα, Theodorus, Mõtiulmus. Si audes ὀιθυραμβίζειν, multò lepidius dicas, Vlmontia.

485 Καὶ τῷ ὕψει, καὶ τῷ μεγέθει. Vide quã vsus sit significatione, distinxit magnitudinem à proceritate.

46 Ἀλλ᾽ ἐν τοῖς κωρύκοις. Theodorus, in peciolis. At

peciolus. μίσχος, potius in vaginulis. Thecæ significatum habet Corycus, & Pharetra. τὸ κόμμι. Theodorus, guinnam alio flexu, quàm ab antiquis:ſanè probo audaciam doctiſsimi viri. Turpe eſt ſe deſerere iis in rebus, quas ſi arripias, nulla honoris iactura fit. Nihil verò miſerius, quàm eſſe vocum ſeruos nos: atque circumſcribi earum anguſtiis, quæ nullum caſuum diſcrimen inſtituunt. κωνωποειδῆ, Theodorus, culicea. fœliciter, ſed non ex analogia vniuerſali. Debuit enim, culicicea. Verùm habuit priuatam rationem, qualem & veteres in voce, ſuſpitio. Debuit enim eſſe, ſuſpitio. Vnde apud Plautum claudit iambicum ſenarium, aut integra, aut vt ſit ſuſpictio.

487 Ἡ δ' λεύκη, καὶ αἴγειρος. Aliud caput. μονοειδῆς, Theodorus, vniformes. id eſt, ſuæ vtraque formæ. hoc eſt ſpeciei. Diuerſo tamen vſu apud Latinos accipias. Sunt vniformia, quia ſub eadem forma, & quæ vniuoca dicuntur: ſanè eiuſdem generis ſunt, ſed non eiuſdem ſpeciei. Itaque non eſt αἴγειρος μονογενὴς, ſicuti dicebat, ſuprà de taxo, & aliis. Soliformes potius diceret, ſi auderet: pudentius nos. ſingulari vtraque ſpecie.

488 Οὐδέτερον δ' τούτων οὐδὲ ἄνθος ἔχειν δοκεῖ. Theodorus ex bona Græca Latinam fecit non bonam. Inquit enim, vtranque ne florem quidem habere exiſtimant. Et, δοκεῖ, includit etiam Philoſophi perſonam, & iudicium: exiſtimant, excludit. Purius & ſimplicius dicas. Habere neutra videtur florem.

489 Ἡ δ' κερκίς. Ruellius Græcum nomen, quaſi Græcè neſciſſet, omiſit. Alpinam ex Theodoro, Lybicam,

bicam ex Plinio appellauit. Hermolaus, Alpinę nomen non posuit: non posuit, cercidos.& di...,Nostros facere tria genera: quasi verò non, & Theophrastus totidem faciat. Nemo enim est, qui Cercida populi speciebus non annumeret: si earum communes differentias cōtempletur. Ruellius hoc amplius errauit, qui Alpinam cum Libyca coniunxit. Quippe si Alpina est, Lybica non erit. Nam & cœli segmenta alia, & natura loci longè diuersissima. Neque conuenit Pliniana cum hac Theophrasti. Plinius folio minimam ac nigerrimam. At Theophrastus φύλλον χρώματι σχεδὸν ὅμοιον, τὸ ὕπτιον καὶ τὸ φανές. Hic nihil nigroris intelligas: tanto minus illius maximè nigri. Alpinę Vitruuius nullam facit mētionem. Veneti quandam arborem (si rectè memini) Aire vocant. Nescio λεύκη ne sit, an κερκίς. Non enim tunc licuit nobis plantariæ rei vacare: sed, vt ludamus, potius planctuariæ.

490 Ἀγώνιον δὲ ἐκ τῆς ἄλλης. Sanè insuauem orationē, Theodorus condiuit, sed parte altera sine angulo. ἑκατέρωθεν. Intellige τὴν δὲ μίαν, scilicet, γωνίαν. Quod superest, non est prætermittendum. In libro eodem Plinius: Montes amant, Cedrus, Larix, Populus, Ornus, Carpinus. haud ita multò pòst eodem capite: Non nisi aquosis proueniunt Salices, Alni, Populi, Siler. Loca sunt diuersa & contraria. Falsum quoque est Populos amare mōtana. Hunc errorem Ruellius temerè est sequutus. Opulum legerem: sed Plinius ex Columella cùm posset accipere, nihil dixit, nisi hic diceret. Cæterùm suprà cap. 4. Theophrastus quoque Populum montanis

attribuit. Verùm cùm multa enumerarit, & subdat, τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς πεδίοις. & ponat, Populum: nõ videtur ferendus. Primas enim partes locorũ videtur deferre Populo ex montanis: secundas autẽ τὰ πεδία. Dicit enim τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς πεδίοις. At quis Alno, quis Salici hanc assignet naturam? habet siquidem eam vim cõiunctio illa, καὶ, vt cùm montana constituat, addat & campestria. Et acrius corripiendus Plinius, qui cum amare mõtes Populum dixerit (magnum verbum ac præpotens est, amare) subdit de eadem, illa: non nisi aquosis, neque dicas montana aquosa. Fuga enim est. Legissem apud Theophrastum: τὰ δὲ ἐν πεδίοις: sine coniunctione, καὶ. Verùm κρανεία, vetuit, & πτελέα, & δρῦς & alia.

491 Φλοιὸν δὲ τραχύτερον τῆς λεύκης. Theodorus legit, ἢ τῆς λεύκης.

492 Εὔκαρπον δὲ καὶ ἡ κλῆθρα. Aliud caput. legit ἄκαρπον Theodorus ex Plinio. Folium est Auellanæ non Pyri, vt ait.

493 Σημύδα δὲ. Aliud caput. Betulam Theodorus agnoscit Theophrastus εἰς τὰς βακτηρίας χρησίμην. πρὸς ἄλλο δὲ οὐδέν. Plinius vtilitatem etiam ad scuta. Minus notam ac frequentem arborem nimis leuiter percurrit. τὸ φύλλον ὅμοιον τῇ καλουμένῃ καρύᾳ. Theodorus refugit Iuglandis interpretationem, & est ratio. Non enim notis rebus addimus voces illas, τὸ καλούμενον, τὴν καλουμένην.

494 Ἡ δὲ κολύτεα. Scribendũ esse suprà docuimus, κολοίτεα. & quid esset dubitandum monuimus. Hinc diuersum à superioribus caput instituendum est.

Ex cap. XV.

495 Τὥστε μηδὲν μηδὲ πολὺ χεῖρον γίνεσθαι τῶν ἡμέρων. τὸν καρπόν. Theodorus, quoniã syluestris nullo, aut non multo deterius, quàm vrbana fructificet. Sane loquutio dura, nullo deterius fructificare.

496 Καὶ τῷ δύνασθαι χειμῶνας ὑποφέρειν. Theodorus, hyemes quacunque perpeti posſit. Profecto importunum aduerbium, ne dicam temerarium. Neque enim verum est, vbique, & quocunque loco frigido prouenire. Nihilo concinnius illud καὶ πολύκαρπον ἐν ταῖς φοραῖς. Et quidem fœcundisſima, inquit, temporia vbertate. Monstrosum est temporium, neque φορὰ significat vbertatẽ, sed τὸν καιρὸν τοῦ φέρειν.

497 Τῆς δὲ τερεβίνθου. Aliud caput. ἡ μὲν εὐθὺς ἐρυθρὸν φέρει καρπόν. Theodorus, ruffum, sicuti suprà de flore Mespili. At ἐρυθρὸν est rubrũ. Is color Rosæ, & sanguini. Ruffus Boui. Fuluus atrior, vt Leoni. Flauus remisſior ruffo, qualis succino. Giluus ruffo dilutior, flauo plenior: equorum est infrà spadicem. Itaque Plinius rectisſimè, alteri fructus rubet. Neque illud rectè: ἡ δὲ χλωρὸν ἐνέγκασα μετὰ ταῦτα ἐρυθραίνει. Alia, inquit, viridem editũ, ruffum post modum tingit: immo viridem rubore tingit. Non enim ruffum permaneret, si ruffum tingeret.

498 Καὶ τὸ ἐξ ἄκρου περιττόν. Theodorus, quódque parte postrema acuminet. Non: sed vt suprà de Sorbi foliis imparibus. τῶν ἄκρων ἓν περιττὸν, ὥστε πάντα εἶναι περιττά. In summo pediculo vnum, præter cætera. Ideo addit, impar exit: sed verbum, acumi-

net, est sanè περιττόν.

499 Καὶ λιπαρὸν ἅμα ἅπαν τῷ καρπῷ. Theodorus, pinguia cum vniuerso fructu. At τὸ ἅπαν de folio dixit Theophrastus: ad fructum vertit Theodorus. & ἐκφυάδη, melius hîc appellasset nucamenta, quàm suprà κύτταρον.

500 Ὁ δὲ πύξος. Aliud caput. Hic negat Buxum valde crescere. suprà tamen videtur dixisse contrarium. Habeas locorum rationem. vidimus enim nos grandissimas.

501 Τὰ κύτωρα. Theodorus, Cytora talis est. Virgilius, vndantem Cytorum buxo. ita habes tria genera. Et specta orationem Theophrasti. ᾗ τὰ κύτωρα ἐστιν. scilicet locum habent. Aduerte etiam mutationem sexus in ipsa arbore. μεγάλοι. & ἡ πλείστη.

502 Ἐν κορίνῃ. Ergo locorum frigidorũ ratione non est præstantior. Cyrenaica enim cùm calida; tum feruida. Theodorus omisit, πλῆθος δὲ πολύ.

503 Κράταιγος. Aliud caput. Obserua loquutionem. κράταιγός δ᾽ ἐστὶν οἱ δὲ κραταιγόνα καλοῦσιν. ἔχει δὲ. Quid ἐστί; Cùm autem Mespilo similem agnoscat, ei hanc historiam adiungere debuit, tanquam analogum. Theodo. omisit illa verba, ἠλίκον ἡ κόψιμος.

EX CAP. XVI.

504 Ατο μὲν τὰ ἑαυτῆς, δ᾽ ὁ δ᾽ ἄλλως. Declarat qui sint fructus alieni. Viscum, & ἰξίαρ. Cæterùm glans quoque roboraceo item generi communis est. Quòd si dicas, propriam esse talem ilicis: idem de Visco asseuerabo. neque enim idem Viscum specie, quod è Quercu, & Pyro, & Malo prodit. Sicne id quidem, quod ab Ilice.

505 Οἱ

505 Οἱ δὲ περὶ ἀρκαδίαν. Hoc caput cum superiore vnum esto. Similis enim natura. Smilacis folia βαθύτερα, quàm Ilicis, cùm docet Theophrastus, Theodorus vertit, profundiora. Nemo quid id rei sit, intelligat: sed est vt, φύγων βαθύς. etiam hoc suprà quoque.

506 Ἦν δὲ καλοῦσιν ἀρκάδες φελλόδρυν. Melius fecisset, si glandiferas omnes simul disposuisset: ac tum posteà analogas digesßisset. Nota verbũ φλοιοθέντες, vt sit φλοίζειν tollere corticem. Latini dicunt decorticare. significat priuatioñe. Græcus corticare. Hoc significat habitum, quasi corticem faciat, qui aufert à toto. Sic Galli facere barbam, cùm radunt. Porphyrius, ξυλίζειν, lignari etiam latini. Vnde apud Homerum ἄξυλον ὕλην, quæ non est cæsa.

507 Ἐλαχίσταις δὲ βαλάνοις ἴσον. Theodorus, maiorẽ, quàm Quercus. longè alia lectio est. Itẽ illa omisit. Γλυκύτερον μὲν τῆς πρίνου, μικρότερον δὲ τῆς δρυός.

508 Ἄκυλον. Plinius rectè obseruauit apud Homerum distingui hanc à glande. πάρ δ' ἄκυλον, βάλανον τ' ἔβαλε. Hîc hoc habes amplius. ἄκυλον, cõmune nomen fructui, tam Ilicis, quàm Quercus. βάλανον autem Quercus tantùm. Sic enim scribit, τῆς μὲν τῆς πρίνου, καὶ τῆς ταύτης καρπόν, ἄκυλον. Id quod à diligentioribus nondum erat obseruatum.

509 Ἡ δὲ κόμαρος. Aliud caput. Tria genera agnoscit. κόμαρον, cuius fructum μεμαίκυλον vocat. Alterum, ἀνδράχνην. Tertium, coggrygiam. μεμαίκυλον pomum Theodorus est interpretatus, nimis cõmuni appellatione. Vnedo est. Optimè verò descripsit folium. Etenim à Lauro ad Ilicem si transeas, Arbutũ

inuenias,& suber. Qui Arbuto mali cotonei assignant folia, non norunt alterutrum.

510 Ἀπὸ μιᾶς κρεμάστρας. Theodorus, Singulari appendice. κρεμάστρα, est pediculus hîc, alibi funiculus. Appendix est, vt ἐπινομὶς Platonis, & κορωνίς, & omnino idem quod auctarium. vulgatius suprapondium, quod appenditur præter id quod pendi debet.

511 Ἡ προσφυσις τετρύπηται. Theodo. retinaculum perforatur. At nō est retinaculum, id est, pediculus, siue κρεμάστρα, quod perforatur, sed id, quod subit flori. Quod, cadente flore, subnascitur in eius locum, & vox monet, προσφυόμενον.

512 Ἡ κάρνειος Δωρικός. Ex Suida & Athenæo Laconica festa hoc nomine scimus. aliud præterea nihil. Hermolaus omisit. Δορυκὸς aliquid esset, vt acciperetur pro annulo Lancearum, sed nihil id.

513 Περιῤῥηγνύμενον, Ab Hermolao animaduersum est, Plinio fuisse, περιπηγνύμενον. & hoc suprà.

514 Καὶ ἡ κοκκυμηλέας. Mendosa lectio. Nulli pruno soluitur in pappum pomum. Nulla prunus similis vnedini. κοκκογυλείας legit Ruellius, acutissimè Plinius agnouit Coggrygia.

515 Ταῦτα μὲν οὖν κοινότερα πλείοσι. Adeo præsefert alterius initium capitis: vt pro integra libri parte diuersa deceat haberi. Quippe hinc incipit earum historiam arborum, quæ certis locis sunt peculiares. Et dixit, χώραις, pro spatio latiore. τόποις, pro parte χώρας. Sic geographia, chorographia, topographia: vsus talis est, vt locus sit proprius cuiusque rei propinquus ambitus. Exorsus est à Su-

bere.

bere, quod aſcripſit pro peculiari Pyrenæis. Sanè à montibus ipſis habemus nos eas arbores diſtãtes circiter centum quadraginta millibus paſſuũ. Italia quoque refertiſsima eſt. Is primus error: alter, cum fraxini attribuit folia.

516 Καρπὸν δ' ἀεὶ φέρει βαλανηφόρον. Theodorus, fructum aſsiduè fert glandoſum. Neuter ſatisfacit. Quid enim eſt ἀεί? Nam τὰ ἀείφυλλα ſunt, quibus folia non cadunt. Ergo τὰ ἀείκαρπα, quibus fructus nunquàm cadit. Præterea quid eſt, aut βαλανηφόρον, aut glandoſum? Sanè glans nulla, glandoſa eſt: at fructus ſuberis glans certiſsima.

E X C A P. X V I I.

517 Ἡ δὲ περὶ τὴν Ἴδην, ἣν καλοῦσι κολουτέαν. Caput hoc, qui cum ſuperiore fecerunt, vt eſſet vnum, nominis vicinitate adducti ſunt.

518 Ἀπὸ μέσης. Theodorus florida interpretatione vſus eſt: & addidit, callum. Et legit rectè, φλοιὸν δ' οὐ λεῖον. non autem λίαν.

519 Ῥίζας δ' ἐνίσχει. Theodorus, radices vibratas, ambitioſè. In Codice Ruellij, fibratas.

520 Ἴδια δὲ ταῦτα περὶ τὴν Ἴδην. Et hoc adiungas ſuperioribus locorum ratione. Idæ enim ſunt peculiares. Feſtiuum verò. Nam quomodo Idæ fuerit propria Laurus ea, quæ Alexandrina nominatur? Nota κεντρομυρρίνη. & quæ relata ſunt in noſtros Commentarios.

521 Ἡ δὲ συκῆ. Profectò vanos mortales. Nihil ficus obtinet, non colorem, non folium, non fructum. Floret hæc, non floret ficus: poſtremo lignum diſsimile tum conſtitutione, tum natura.

522 Φαλάκρας, caluas. Quemadmodum nobis multi colles, & montes noti sunt hoc nomine. Legit Theodorus, πηχυαῖοι, non, συσωμαῖοι, & omisit, μαλακόν.

523 Ἔχει δὲ καὶ τ᾽ἄλλα. Materia diuersa hæc. aliud igitur caput. Quæ cuique loco natura conueniret, docuit suprà. Nunc differentias tractat à speciebus adeò inconditè: quod & hîc monere decuit: vagatur. Minoris tamen materię argumentum est, vt fruticum, atque eiusmodi.

524 Ῥάμνου. Mirificum illud. Inturim, & alia ex Dioscoride latina arc[illegible]ssit sæpe. multa fingit. Nunc spinam cerualem ponere noluit. At, ἴσον, æquum, vertit. Et ῥοῦν, fluidam interpretatur. Cæterùm ῥοῦς, nomen est Syrum, sicut & infrà.

525 Ὅτι παλιοῦρος ἔχει διαφοράς. At eas quare non ponit? Paliurum esse ignoratum à recentioribus docuimus in commentariis.

526 Ἔστι δὲ τῆς βάτου πλείω γένη. Non abscinderem hanc partem à superiore. digerit enim ea quæ proposuit in materia vniuersali.

527 Τῷ σχήματι δὲ ὁ λοχερὶς ὀσύγγας ἔχων, ὥσπερ ὁ βότρυς. Theodorus omisit hæc omnia. ὀσλιγγας Suidas interpretatur τῆς λαμπηδόνας. διατετμημένης, lege διηθημένης. deest etiam ibi aliquid. τὸ δὲ ξύλον ἐντεριώνην Theodorus legit, οὐκ ἔχει.

528 Τῇ σταφυλῇ. Lambrusca, interpretatur Theodorus. Fortasse non bene. Puto non habet Pliniũ quẽ sequatur. Hermolaus prudentius, vua. Idem Hermolaus, si non est mẽdum, conficiunt, non inficiũt.

529 Πολυειδὴς δὲ καὶ ὁ κιττός. Pudet me Ederam cum paliuro

paliuro cõmiscere. Aliud fecissem caput, nisi plus posset autoritas sine ratione apud vulgum, quàm ratio sine autoritate apud sapientes. Et ipse, & Dioscorides, & alij ludunt operam, cum partiuntur Ederam in terrestrem, & sublimem. Si hanc intelligunt, quam pro terrestri accipimus nos. Ei enim cum Edera prorsus nihil.

530 Ἁδρὸν, καὶ συνεστηκότων. Theodorus, maiusculum, & velut in globum circumactū: etiam suprà, ἁδρὸν, maiusculum. Omisit superlationem. confertissimū, quasi in pilam. Lege τῶν λευκοκάρπων μόνον; non autem, μόνων. & γωνοειδῆ: non, γωνοειδεῖ. & ἐυρυθμότερα: non ἐυθυμότερα.

531 Τῶν κλημάτων. Theodorus, Internodiorum. at Internodia frumentaceorum, & arundinaceorum sunt. Sarmenta sunt, quorum metitur longitudinē. Plinio se tuebitur.

531 Καὶ ἔτι τοῦ ἀκαρπος εἶ). Longè diuersa lectio in nostro Codice Græco, & apud Theodo. διαθέσεως, pro habitudine, siue affectione dixit, dispositionem, nihil veritus Ciceronianos.

533 Τόγε φύλλον καὶ ταύτης πολὺ διαφέρει πρὸς ἢ κιττὸν. Intellige, ταύτης, non, ἕλικος. Etenim cum Edera illam comparat. Igitur non dixisset, καὶ, tanquàm de re alia. Sed, ἀποκιττωμένης. etiam cum in Ederam transit, ab ea vulgari distat folio proprio.

534 Καὶ ἐπιπλεῖστον προϊοῦσα. Theodorus, Inque plurimum venit, pessima loquutio. Facere plurimum latinè dicitur. Hæc sic vertes: & maximos faciens progressus.

535 οὐχ' ὥσπερ καταχεκαυμένη. Theodorus, legit, κατακεκλι-

ϛκεκλιμένη. Sic & Plinius, mammas erigentis, quæ sunt cæteris inflexæ. βλαςὲς enim sic vocat. At, ὥσπερ, quid est? Vox ea metaphoris additur duriusculis. In κεκλιμένη, non est vlla translatio. Vox vsitata, in re non difficili, sed propria. Sarmentorum, & ramorum, & βλαςῶν maximè peculiare est flecti, & non flecti. Itaque post, ὥσπερ, addendum est aliquid, Ederas alias quibuscum hæc comparatur, significans.

536 Σπερμέχει, scriptū est. Corrigunt σπέρμα χεῖν Semen fundere. ςεῖν etiã potes legere. σπερμοῦχον est, vt, σκιπτοῦχον, & κλαδοῦχον, & suprà πολύχουν.

537 Αὐτὸ καθ᾽ αὐτὸ κτῆ. δένδρον. Festiua loquutio: quia Quercus, aut alia quæuis, est Ederæ arbor: aut loco arboris: murus, at ipsa, cùm crassescit, sua sibi arbor est. Legit Theodorus, φιλεῖ, & ζῇ. In nostro est ζητεῖ.

538 Επαυλόκαλον. Excitauit vox hæc corrupta alios ad alias lectiones. Theodorus appellauit, amplexicaulem. Corrigunt, ἐπαλλόκαυλον, in alio agens stipitem. Tam bonam castigationem alia non bona supposita defraudarũt. ἐπαυλόκαυλον. Theodori interpretatio eò tendit potius, ἀμπεχόκαυλον. Ancaulem, vt Ansanctum. In septimo exemplum habemus ad emendandum, περιαλλόκαυλον. vt non solùm in alio, sed etiam, circum aliud. Simili filo infrà de Smilace, ἐπαλλόκαρπον, leges.

539 Ορθόκανθον, ὀρθοάκανθον. Theodorus, præhorridus.

540 Τὸ μὲν ἐπίπαν δύο. Igitur τὸ ἐπίπαν, non est semper, neque ad summum. Nam ἐν μείζοσι τρεῖ, ἐν μικροῖς ἕνα. Igitur malè Theodo. in vniuersum.

541 Παρα

541 Παραθριγγίζουσι. Sepiunt, Theodorus rectè. acutius, ſtipant. θριγγος apud Homerum: θριγγωμα, apud Plutarchum. Καὶ καθ᾽ ἄκρον ὁ μέγιστος βότρυς τὸ καυλόν. Repete verbum, τριγγίζει Theodorus, propendet. ἀκρόκαρπον. Natura cum rubo communis,& à vite ſeparata. Non poſſumus latinè aſſequi,& Græcè mutila oratio eſt: quippe ſmilax eſt ἀκροκαρποφόρος: & καρπὸς, eſt ἄκρος. non autem ipſa, ἀκρόκαρπος. Illa vox dithyrambica. πλαγιαπαλύκαρπος. Theodorus legit, πλαγιαπολύκαρπος. Vtraque lectio poteſt admitti. ἠρινόν. Plinius legit, λειρινόν. In eiuſdem libro ita ſcriptum circumfertur. Complexa acinis maioribus nucleos ternos. Vides numerum longè diuerſum, & loquutionem minus probandam, ſi à recentiore prodiiſſet. Nam ſi nucleus idem eſt, quod acinus: quid complectitur ſeipſum? racemis maioribus ſcribendum fuit.

542 Τὸ δ᾽ εὐώνυμον προσαγορευόμενον δένδρον. Manifeſtum caput ſeparãdum. Tum autem inter ea transferendum, quæ narrant arbores certis locis peculiares,& ſanè δένδρον eſt, vt eximatur ex hac hiſtoria τῶν θάμνων.

543 Ὀζει δεινὸν ὥσπερ φόνου. Theodorus, odore infeſtus, velut cruorem inferens. Neſcio qui odor inferat cruorem. Et loquutio minus ſana, cruorem inferre, niſi ſit in lances,& ſacra. φόνος eſt ex genere aculeatarum. Vulgus herbariorum vocant ſanguinem humanum. De eo ſuo loco. Inciſa humorem ſanguineum emittit, non ſine odore ſatis efficaci. Si velis audere, vertas latinè Cædia, aut cruentia.

EX LIBRO QVARTO

CAPITE PRIMO.

544 Αἵ τε οὖν διαφοραὶ τῶν ὁμογενῶν. Confuſam habemus, quemadmodum ſæpe monui narrationem, & alienis pleraque locis item repetitam. Quippe ſuprà cum diceret, alibi melius alia prouenire: nunc iterum aggreditur hoc, idque tanto poſt interuallo. Præterea in Epilogo præcedenris libri ſic dicit: περὶ μὲν οὖν δένδρων, καὶ θάμνων εἴρηται. ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς περὶ τῶν λειπομένων λεκτέον. At enimuero τὰ λειπόμενα ſunt, τὰ ποώδη, καὶ τὰ φρυγανώδη. non autem τὰ δένδρα. Hic autem diſputat de pinu, & populo. τῶν ὁμογενῶν, de iis, quæ differunt ſpecie ſub eodem genere proximo. vel aliuſmodi ſpecie ſub genere communiore. Quin etiam περὶ τῶν μονοειδῶν, quæ nihil ſub ſe niſi numero differentes habent.

545 Εὐσθενεῖ, ſicut alibi, εὐθυνεῖ. Vtinā verò ne ſic eſſet eloquutus. καὶ πρὸς τοῖς ἀγρίοις εἰσὶν ἑκάστοις οἰκεῖοι, καθάπερ τοῖς ἡμέροις. Loca, inquit, quædam propria, & debita ſylueſtribus, ſicut & mitibus. Comparationem è contrario factam decuit. Loca eſſe propria ſylueſtribus, penè vnum ex principiis ſcientiæ eſt. Nemo enim non cōfiteatur: quod ſpōte prouenit, proprio loco prouenire: adeò vt locus viſus ſit nonnullis autor totius generationis illius. Ad hunc igitur modum dicendum fuit. Mitibus arboribus certa ac debita loca ſunt iudicio comparanda, quemadmodum agreſtibus à natura conſtituuntur. Eſt enim natura artis regula. Relatio autem imitationis

tationis habet terminum id, quod prius eſt. Sicut in quinto Methaphyſices declaratum eſt. Subueniendum tamen viro optimo de vniuerſa philoſophia merito. Ita eum poſuiſſe, quia videbatur agreſtium natura paucis indigere: & quia ſine cultu oriuntur: non multi item facere locorum electiones. Præterea cum à notioribus proceſsit: ac de mitibus verba fecit: non errauit nunc, minus nota nobis, eum illis comparando. Sic inſtitit viam, quam Peripatetici vocant ἀπὸ τοῦ ὕστερον.

546 Εὐσκεπεῖς. Nota duas ſignificationes contrarias eiuſdem vocis; propterea quòd radices item contrariæ duæ ſunt. σκεπάζειν, tegere. ὑσκεπὴς bene munitum tecto, atque opertum. σκέπτειν & σκέπτεσθαι, contemplari. Inde εὐσκεπὴς, editum atque apertum hic, vt εὔσκοπος apud Poëtas.

547 οὐ δ᾽ ἔπειθ᾽ ὅλως ἥλιον ἐμβάλλειν φασίν. Theodorus, quem nunquam ſolem attingere aiunt. Melius, ἐμβάλλειν, ingredi. & ὅλως, omiſit. Attingit ſanè locum ſol: verùm non admittitur propter arborum crebritatem.

548 οὐ μὴν ὁμοίως γε πυκναὶ, οὐδ᾽ ὡραῖαι. Suprà dicebat, πεύκην οὐδ᾽ ὅλως φύεσθαι in vmbroſis. Hic ait naſci. Facit enim comparationem cum iis, quę proueniunt in vmbroſis. Notabis & id, in vmbroſis καλλὶς ἦν abietem. mox in vmbroſis eandem, οὐχ ὡραίαν. obſeruabis, vt deleas contradictionem. Item id. ſuprà dicebat: Arbores quæ raræ diſpoſitę ſunt, ſequi earum proportionem, que ſole gauderent. igitur apricæ rariores: quare in vmbra infrequentem abietem conſiderabis: atque eius naturæ attribues pe-

culiari. σπουδαῖον, Theodorus, magnifacienda. Operoſum. πολυτελῆ, ſumptuoſa. Sic mulier dicitur à comicis noſtris.

549 Ταινίαι, καὶ ἀκέραιαι. κέραιαι antennæ. Sic apud Poëtam habes ἐτύμου alluſionem, Cornua velatarum antẽnarum. Ταινίαι tigna ſunt à tractu. Sic tractus etiam terrarum. & ταινείαι.

550 Τῶν ἡμέρων τὰ μὲν ὀρεινά. τὰ δὲ πεδινὰ μᾶλλον. Theodorus inuertit. nullus tamen error hic, ſed ibi cum dicit, Inque montibus ipſis ad portionem. Nihil enim hoc ſignificat: ſed ſic. Montanæ quoque partes pro ſitu proportionem habent. Græca enim hæc. ἀναλογία δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς ὄρεσι. Senſus: quæ verticem verſus ſunt, ad eius naturam propius accedunt: quæ in imo, ad campeſtrem.

551 Καὶ καλλίω φέρει. καὶ ἁπλῶς καλλίω. Vt non ſolùm ad alios ſitus comparata, verum etiam ad ſpecies ipſas, ſint pulcherrima. Dura ſanè loquutio, ἁπλῶς καλλίω. Simpliciter pulchriora. τὸ ἁπλῶς non tollit relationem. quod rariſsimum eſt. Theodorus prudentiſsimè emolliuit arceſsita, & explicata æquiuocatione. Vt priore loco ſignificet pulchritudinem: altero, bonitatem. Quod autem ſequitur, καὶ πλείω: ipſe, robuſtiora.

552 Μᾶλλον δὲ εἰς βάθος, καὶ πάχος. Deeſt tale quid: τὰ ἀραιά. Theodorus præteriit. At eſt aduerſatiua oratio priori, ſine vlla cauſa poſita. Idem vſus eſt peregrina loquutione. Remique ex his optimi ſumuntur: immò verò fiunt, non ſumuntur: at ipſæ ſumuntur ad remos conficiendos.

553 Σχεδὸν δὲ τὰς αὐτὰς ἔχει διαφοράς. Theodorus omiſit,

omiſit, εὐηλίοις. Et εὐηνέμοις, interpretatus eſt, afflatu permotis. Loca intelligimus ſedes, & ſola terrarum: at ea minime permouetur. Neque aſſequutus eſt, τὸ εὖ. Multum enim ſignificat & multa: vt dicimus bene mane, bene magnum, ſic hîc, bene afflatum. Item connotat etiam commodam perflationem, non pernicioſam.

554 Ὀζώδέστερα. Ea quę locis apricis, quàm quę ventoſis proueniant. Haud ita penitus tanquam contraria, hæc diſtingui poſſunt. Quò enim ſol adit, ab iis locis vix excluduntur venti, adeò vt ſecundo ſole multi venti ſpirent. Eſt enim ventus, aër motus, mouet autem aërem ſol.

EX CAP. II.

555 EN αἰθύπτῳ. Aut hęc in ſuperiores ſedes ad Liparenſem arborē, & Ideas, atque alias transferto, aut illa huc. Theodor. addidit, quæ peregrinari omnino nequeunt, & peregrina tranſlatione, & ſententia minus certa.

556 Ἰδίως. Non ſolùm, ἴδιον. Hoc enim eſt, τὸ, ὅ τι: ſed etiam ἰδίως: hoc eſt, τὸ πῶς. quia fructum cum ſtipite emittit.

557 Ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἄλλα φύεται. Theodorus addidit, Nullo diuerſa. mala loquutione.

558 Πολύοπον, Theodorus, Lactuoſa. Lactoſa ſaltem ſcriptum eſſet. τμηθὲν, lege: non, μηθέν.

559 Ταριχεύειν. Theodorus, condire: vox apud Salſamentarios nota. Item apud Herodotum in cadauerum condimentis. Hic etiam fuſior ſignificatio.

560 Ἔοικε δὲ παραπλησία. Hoc caput cum ſuperiore coniungunt haud temerè, ob ſimilitudinem. Et quia

red'' it in Ægyptũ mox: vt exequatur ea, quæ proposuit. συκάμινον, περσέαν, βάλανον, ἄκανθον.

561 Πρόσω δ' ὁ καρπός. Theodorus, cui fructus præpilatur. Nihil præpilatur, quod non sit acutum. hoc enim est Latinè pilum.

562 Ἔσωθεν, pro ἐντός. Sic ἔσω, apud Aristotelem, & Platonem, contra tamen analogiam. ἔσω significat motum introrsum. ἔσωθεν alium præterea motum inde: quasi sit δίαυλος.

563 Ὁ δ' καρπὸς ἔλλοβος. Obseruato diligenter æquiuocationem. καρπὸν dicit ferre ab stipite. Intelligit igitur Siliquam. Dioscori. vt diximus, καρπὸν etiam ad significandum semen vsus est. Hoc modo esto καρπὸς ἔλλοβος, semen in Siliqua. At enimuerò Siliqua fructus est. Comeditur enim.

564 Καὶ ὁ ἕτερος φανερὸς εὐθὺς κυΐσκόμενος. Theodorus, protinus alterum gigni patescit. Patescit, aliud sibi vult.

565 Κύει γάρ. Non erat locus particulæ illi, γάρ. non enim est ratio præcedentis historiæ. Theodorus autem illa verba, ὥσπερ βότρυς ὁμοσχήμων, dixit, vuæ modo indiscretus, atque vniformis. At sanè ὁμοσχήμων non significat indiscretum: neque verum est, quod acinatim nascitur, esse indiscretum. Est autem vniformis per initia, antequam floreat, vbi creuit, floret: vbi defloruit, alia pars aliam quantitatem accipit. Item quædam curua, quædã directior. tametsi omnium in genere, figura eadem. oblonga, non teres, depressa, curua.

566 Ἐν αἰγύπτῳ δ' ἐστιν ἕτερον. Alibi eorum explosimus errorẽ, qui eandem putarunt Perseam, & Persicum.

ſicum. Perſea pyro ſimilis:Perſicus amygdalo.Perſea ſemperuirens, Perſicus non.Perſea πᾶσαν ὥραν πεπαίνει: Perſicus autumno tantùm. Perſeæ pomum oblongum : Perſico rotundum. Illi color viridis: huic aureus, aut flauus. Illi nucleus intus minor pruno, & mollior : huic maior ,ac duritia penè inuicta. Illius materia valida: huius mollis, & nullius vſus. Illi nigra : huic vulgaris. Alias differentias digeſsimus in Cōmmẽtariis. ἴνειζον, Theodorus, radice exuperat, malè. Nuſquam enim verbum illud abſolutum. Melius, ſi radicis modos firmioris explices. Idem omiſit, κλινίδια, Lecticulas, grabata.

567 Βάλανος, Hæc eſt μυροβάλανος antiquorũ. ἀπαθὲς, καὶ εὐμέγεθες. Theodorus, Illæſa, magnáque arbor: Arbor ſincera, ac bene magna. οὐκ ἀφυὲς δέ. Theodorus legit, ὀρθοφυές. rectè id, aut εὐφυές.

568 Τὸ δὲ κυκιόφορον. Propoſuerat, quæ dicebamus: nunc hoc interponit: cōmodius autem inter palmas tranſlatum earum naturæ attribueretur. verùm quia Ægypto eſt peculiaris, hîc poſita eſt. Saltem cum aliis ſuprà enumeraſſet: aut poſt ἄκανθον diſtuliſſet: Recentiores, qui alioqui etiam omnia profitentur, de eo nihil: adeò vt ex collectaneis multa videantur excepiſſe : Theophraſti pauca non omiſiſſe.

569 Προσαυξηθὲν δὲ σχίζεται, καὶ γίνεται ἄκρον. Mira loquutio. Finditur, & fit cacumen. ſemper enim erat cacumen. Neſcio an auderem ſcribere, δίκροον.

570 Πέρσαι ἐτίμων αὐτόν. Perſæ maiorem in modum eam præferebant. Addidit Theodorus, maiorem in

modum,& absolutè posuit, præferebant. malè id: sed pedes lectorum. Debuit &:non sed. Simplicissimè sic: Apud Persas ad lectorum vsum, quorũ pedes ex ea conficerent, in precio fuit.

571 Ἡ ϳ ἀ. Correxere optimè, ἡ ϳ ἄκανθος. Theodorus malè disiunxit. Eorum nanque caput est vltimum, quæ sunt proposita suprà.

EX CAP. III.

572 Πρὸς τὰ ἐγκοίλια. Theodorus, ad costas, ventrísque compagines. Sic est apud Athenæũ in Quinto.

573 Γίνεται ἐκ ταύτης καὶ τὸ κόμμι. Theodorus, fit & gumma ex ea. Subtilius esset assequurus sic. Gignitur ex ea, etiam id, quod gummi vocant. Nam tametsi quæuis lacryma concreta, gumma est: huius tamen lacryma peculiari nomine in multis medicorum libris sic appellatur: κόμμι. Plinius optimè quid sit, docet. Arabicum vocant vulgò, quia ex Alexandria Arabicę merces conuehuntur. Lege, χίσεως: non autem, χέσεως. Festiua oratio. ὅταν δὲ κοπῇ, μετὰ τρίτον ἔτος αὖθις ἀνεβλάστησε. Tempore indefinito, κοπῇ. tempus finitũ, & certũ, ἀνεβλάστησε. Quæres: trésne totos annos sileat, nec germinet, an interea germinet. Tertiò autem anno reponat pristinam magnitudinem: veluti syluæ nostræ ceduæ.

574 Καὶ ἡ περσία πλείω. Theodorus omisit, πλείω. Sicut suprà & malè locutus est. Olea, inquit, eo loco emigrat. Verùm hoc monuimus alibi.

575 Διὰ τὸ σπανίως ἁλσὶ χρῆσθαι. Pone in Codice Theodori, sale: & deme sole. Oleum fieri ex oliua sale aspersa, iam peruulgatum est apud autores. Sed

Sed quid eſt, τῇ φύσει? Apud Ægyptios natura ſua rarum eſſe vſum ſalis, an ob calorem, atque ſiccitatem? Nam ipſi ſunt ſiticuloſi: quare malunt olei tędium, quàm ſalis incommodum.

576 Ἄλλο δέ τι δένδρον ἡ κοκκυμηλέα. Cùm initium huius capitis ita inſcribẽdum curauimus: de Arboribus Ægyptiis, nõ abſcidimus hanc partem à ſuperiore: tametſi non erat inter capita propoſita. Verùm vbi dicebat, βάλανος, ἄκανθος, καὶ ἕτερ' ἄττα: his poſtremis vocibus ſanè comprehendatur. Aliquid contemplabere ſuper Myrobalanis emblicis, aut eiuſmodi, cum leges hæc. multa enim conueniunt. Corrige ἀείφυλλον: non, φύλλον.

577 Ὄδισμα δ' ἴδιον. Theodorus, Naſcitur peculiaris quædam materia. Legit igitur, ὕλημα, proba & vſitata voce.

578 Ὥσπερ ἀφαυλινόμενα. Theodorus, hebetata. Legit igitur ἀπαμβλυνόμενα. Verùm ſenſus durior: hebetari enim eſt aciem amittere. Lege ἀφαυαινόμενα, obſiccata, obarefacta.

579 Narrat pro miraculo apud Memphim arborẽ fuiſſe: cuius ambitus trium hominum complexum expleuerit. In Rhetis, & Noricis, ad eum modum plurimas vidimus: maiores etiam aliquot.

580 Ἐπεὶ καὶ κόπρον πολὺν ἡ χώρα φέρει εὔοσμον. Mirificum librarium, qui κόπρον εὔοσμον agnouerit. Theodorus omiſit: & legit, πολὺ: vt ſit σίλφιον. Neſcio an legam, κύπρον, vnde oleum, quod Cyprinum vocat Dioſcorides.

EX CAP. IIII.

581 ἔστι δὲ τὸ λωτόν. Cùm narrauit Lotum & Paliurũ:

ad earum historiam descendit, atque exit ἀπὸ Ægypto. Ita vides discerptum propositum. Nam primũ de arboribus iis agendum fuit, quæ regionibus omnibus communes sunt: deinde de propriis, tum de raris ac mirabilibus, & quæ Aristoteles appellat, περιττά.

582 Πρὸς τὴν κοιλίαν ἀγαθόν. Theodorus, atque etiã bonæ frugis. Sanè laxa interpretatio, & ambitiosa. ventriculo vtilis. lege ἀπύρηνος: non autẽ πύρηνος, & lege λωτοφαγίας. Theodorus omisit. αὐτὴ δὲ ἀπόκειται, καὶ ἀπέχει μικρόν. Ea insula sita est haud longè à continenti.

583 Ὁ δὲ παλίουρος. Malè interponit historiam Paliuri. Nanque Loti mox repetet narrationem.

584 Ἡ δ᾽ οὖν δὲ τὸ καρπόν. Theodorus addidit: per se. Idem, τῷ στελέχει εὐσταχές: caudice firmo, vel fideli, ambitiosissimè.

585 Τὸν δὲ καρπὸν μετὰ τὸ κάρυον ἔχειν. Theodorus, Fructu nuce obducto. Nux igitur nõ erit totus fructus, sed putamen. Declarat deinde cuiusmodi sit ea nux: quippe coriacea. Talis quoque est castanea: quæ nihilominus in genere nucum numeratur.

586 Ἐπικολλήματα, Theodorus, glutinamenta. Sanè nõdum intelligo, sed tessellas voluit significare, & alia eiusmodi. Lignum enim radicis rarius, admittit gluten. Plinius cũ τὰ ἐγχειρίδια, quasi glossemate explicasset: Cultellis, inquit, capulos: τὰ ἐπικολλήματα, latius est interpretatus. Breuésque, inquit, alios vsus. Infrà apertius probabis sententiam nostram.

587 Ἐν δὲ τῇ μὴ ὑομένῃ. Nunc arborum genera repetit,

petit, quæ tametſi cõmunes ſunt, diuerſarum tamen regionum naturam patiuntur.

588 Ἀπὸ τροχιλείας. Theodorus, per vertiginẽ. Machinis iumentorum aut hominũ opera circumactis. Καὶ θάμνον πολύ. Theodorus legit, θύμον, & conuenit.

589 ὄνον ἰδίει τῷ. Sic lege: Eſt ὄνος, quem etiã medici, ὀνίσκον, Italia Porcellettã vocat. Mirũ in locis aridis inueniri. Nam apud nos fermè ſub hydriis, carinato dorſo, & multipes eſt. Non tam συασπειρόμενος, vt ſcriptum eſt, quàm συσφαιρόμενος, id eſt, conglobans ſeſe. Serpentes atque alia oblonga in ſpiras ſe colligunt: at ille Aſellus, ſicut & Erinaceus, in pilam.

590 Καὶ ἔτι ἄλλο φύεται ἐν ἀνύδροις. Theodorus legit, ἐνύδροις. minus aptè. Reddit enim rationẽ, qua arbores vdis aſſuetæ locis, etiam in aridis prouenire queant. Quippe ſi ἔνυδρα ſint: haud quaquam opus habeant τρέφεσθαι ἐκ τῆς ἀνιόντος ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ πρὸς τούτοις, ἀπὸ τῆς δρόσου.

591 Ὥστε τὰ μεγέθη. Theodorus huic parti mutilè, atque obſcurè multam afferre lucem conatus eſt. Sic leges, ὡς καὶ μεγέθη, & δένδρα μὲν οὐ πλεῖστα. Quæ ſequũtur maiore cura corrigenda curabamus, quàm feciſſet Harpalus, vt aleret Ederam in Aſia. Verùm equidem atque ille, operã luſi. Ad hũc modum meditabar. Διὸ καὶ ὁ ἀλέξανδρος ἐξ ἰνδίας ποτὲ ἀπιὼν ἐς εφανωμένος λέγεται, καὶ αὐτὸς, καὶ ἡ στρατεία. εἶτα μὴ εἶ. ſcilicet λέγεται poſt Merum montem, neque in cæteris Aſiæ partibus, præterquàm in Media. Iccirco dicas, τῶν δὲ ἄλλων ἐν μηδείᾳ μόνον. Propterea

pterea quod ad Pontum pertinet:cui Edera sit familiaris. At Plinius id quoque negat. Ait enim in Media Harpalum serendæ Ederæ studium frustra posuisse. Plutarchus pessimè assignat caussam in sympossiis: quia calida planta sit, calida loca aspernari. Hoc melius nos ex Aristotele. quædam enim in similibus, quædam in dissimilibus proueniunt. Illæ, quòd conueniant: hæ, quòd resistant. verùm is non est locus. Verbum διεφιλοτιμήθη Theophrasti expressit Plutarchus simili, φιλονεικοῦντες. Leges, τοῦτο μὲν οὐ δέχεται χώρα, negatiuè. Et nota, ἀναγκαίως, pro eo; quod est, coacta.

592 Τὰ μὲν γὰρ ἀφήρη. Lege, ἀφήρηται, ex Athenæo. Cõtra apud Athenæum ἐκπέπτει, non auté ἐκπίπτει. Item hîc ita leges ex eodem: Φύλλον μὲν ὅμοιον, καὶ χεδὸν ἴσον τῷ τῆς δάφνης, ἢ ἀνδράχνης, ἢ καρύας. Et mox, ἐπειδὰν τύχῃ πεπωκώς τις θανάσιμον φάρμακον. δοθὲν γὰρ ἐν οἴνῳ διακόπτει τὴν κοιλίαν: καὶ ἐξάγει τὸ φάρμακον. &c. Quam lectionem etiam agnouisse videtur Poëta. Laurus erat. Hoc enim deerat, δάφνης. Et, Membris agit atra venena. Vnum litigant: Sit ne Citrium, an Arancium, quia dicit, Arbor ingens. Sanè meminerint Arancij folia non esse Laurina, sed longè diuersa. Sunt enim duplicia, siue potius geminata. Quod autem Theophrastus ait, τῶν δ' ἀνθῶν ὅσα, ὥσπερ εἴπομεν. id fecit in primo libro.

EX CAP. V.

593 Ἐπὶ δύο στάδια. Theodorus, bino stadio. mala latinitate.

594 Ἑξήκοντα βημάτων. Multa significat βῆμα. sellã, subsellium,

ſubſellium, pulpitum, ſuggeſtum: hic ſuo vetere ſignificato gradum. Sic tranſtulit Theodorus: Plinius, paſſum. βηματισμὸς, aliud eſt.

595 Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον δένδρον. Continuanda hiſtoria eſt, quoad exeat ab Indis. Ait eo veſci ſapientes, Theodorus addidit: qui nudi degunt. Neque Plinius hoc agnoſcit, & expedit arboris nomina, ac fructus, Palam, atque Arienã. Videtur igitur Theodorus legiſſe: οἱ μὴ ἀμπεχόμενοι. In noſtro Codice ſcriptum eſt, καὶ ἀπεχόμενοι. Non poſſunt veſci & abſtinere. Videbis Herodotum in Thalia.

596 Ἴδιον δὲ καὶ ἡ ἔβενη. Nota genus. ἔβενον dicunt alij. & obſerua, ἴδιον, vnde auſus eſt Poëta dicere: Solam Indiam nigrum ferre Ebenum. De hoc alibi. Herodotus in eodem.

597 Τὴν δὲ χρόαν οὐ θησαυριζομένην λαμβάνει. Theodorus, colorem cõmendatum non re condita, ſed ſtatim ſua natura capeſcit. Quid eſt? re condita. vides nihilo diligentiorem hiſtoriam. Lignum nouimus: arboris faciem non.

598 Τῷ τὴν μὲν φέρειν ἔνια, τὴν δὲ μὴ φέρειν. Theodorus, Quod quædam omnia ferat. verùm ἔνια, non ſignificat omnia. Sic καὶ τὰ ἄλλα ἀκρόδρυα. Nucum, inquit, prunorúmque vniuerſum poſsidet genus. fortaſſe minus vere exaggerauit.

599 ἐν δὲ τῇ ἀρίᾳ χώρᾳ. Diuidit ab India. At Indiæ regio eſt. Quæ ſit Illyria lacryma nondum didici. Plinius in hac hiſtoria ſcriptum aliter reliquit, niſi ſit mendoſus Codex. Spina, inquit, lacrymarũ precioſa: myrrhæ ſimilis. Sic & illa. μέγεθος μὲν ἡλίκον ῥάφανος. Plinius aliter. Frutex peſtilens rhaphani folio,

folio,Lauri odore.Hermolaus vt concinnet, interpungit sic: Frutex pestilens rhaphani, folio lauri, odore inuitans. Nam mox dicit:Item Laurino folio.Magna vis referendi in illa coniunctione,item. verùm mutila oratio.Frutex pestilens rhaphani. & cum ait, Cæcitatem infert omnibus animalibus, auxit loquutionẽ Theophrasti:qui dicit, τὰ ἄλλα. Et leges ὕλημα, non ὕλη, frutex, inquit Plinius.
600 Σκυτάλια. Theodorus, regulas. Habes σκυτάλιον λινωνικόν surculum.Plinius lib.17.Scutulam aliter:sicut scutulata vestis.Et in pauimentis apud Palladium. Superioris rationis scutula serpens.Et in tertio de bello ciuili, quod veteres phalas.
601 Ἄλλο δ' ὕλημα. Sic lege, vt suprà.
602 Ἐφ' ἧ σωνεσπειραμένας ὄφεις. Theodorus, serpentes cõnatos.Legit igitur συμφυομένας. malo συσπειρομένας, in orbem collectos:vt suprà de asellis. Plinius ab Onesicrito videtur huiusmodi historias descripsisse,nõ à Theophrasto:sed & Theophrastum puto ab eodem. Plinius etiam odorem agnoscit herbæ,sed præcipuum.Est locus sub alpibus Rheticis, in agro Brixiensi, cui nomen Cortinæ, rarò moueas lapidem, quin reperias minutos angues subtus,palmi longitudine, cristatos, varios colore luteo,ac cæruleo:neque aliò commigrant.

Ex cap. VI.

603 Περιττότερα. Nunc de odoratis,tam Arabiç, quàm Indiæ.Sed transit ad alias quoque regiones:& sanè loca examinat à calore,& frigore, περιττότερα. Theodorus, maximè superfluunt. Non. immò

immò è contrario,raræ ſunt. At rarum non ſuperfluit:alibi monuimus, περιττὸν impar ſignificat. Impar eſt extra diuiſionem:ita quæ rara, extra naturam ordinariam.

604 ὀποβάλσαμον. Theodorus aliud habuit, Laſer. Et ſequitur, ἐποκινάμωμον. Si ſuccus educi poteſt è cinnamomo, rem perquam diuinam eſſe oportet. Theodorus ſimpliciter legit, κιννάμωμον.

605 Τῶν δ᾽ εὐωδῶν οὐδὲν ἐν ταύταις. Si intelligit ea tantùm odorata, quæ Aromata appellantur: malè facit. Multa nanque odoratiora ſunt apud nos, quàm piper, aut zinziber. Præterea non poteſt: eximit enim Iridē. Sanè inter aromata Athenæus quoque Iridem cōnumerat. Verùm Nardus Celtica eſt, quàm Iris, odoratior. Omitto Getyā nigrā, Inulam, Valerianam, Caryophyllatam. At Calamus aromaticus, vulgò ita dictus in Scythis naſcitur gelidiſſimis locis. Nam quod attribuit Cupreſſum calidis: neſciebat in agro Burdegalenſi ad Septentrionem Cupreſſetum eſſe: in Narbonenſi ad auſtrū nō eſſe.

606 Κέδρον δὲ καὶ τὰ θράκια ὄρη, καὶ τὰ φρύγια. Theodorus hæc omnia omiſit. Cæterùm Cedrus multa, & optima in Syria. Item quod ait Myrtū in frigidis non durare: nō audierat inter Aremoricos eos, qui nunc Britones nominantur, multam eſſe Myrtum, multum eſſe gelu. Falluntur autē, quemadmodum alibi dicebamus, iſti, qui omnia ab elementorū qualitatibus metiuntur. Itaq; mox pinum, & Piceā in Ponto negat eſſe propter frigora: at ſunt in Aruernis locis gelidiſsimis. 607 Ἡ δὲ ἴδη τὰ μὲν οὐκ ἔχει τούτων, τὰ δὲ σπάνια. Theodorus, At Ida qui-
buſdam

buſdam earum caret: quibuſdam perraras habet. Multa eget interpolatione hæc loquutio, niſi corrigas facilius: quaſdam perraras.

608 ἐυβοϊκὰ πολλά. Peculiaris arbor, vnde & cognomen, hunc locum excuſsimus in primo libro.

EX CAP. VII.

609 EN μὲν γὰρ τῇ ἀδρίᾳ. Diſtinguit Adriam ab Italia. id quod tunc fieri decuit, vt intelligat Adriam, Galliam cis Alpes. Romæ Platanus eſt, & in Sicilia etiamnunc, quam vidimus.

610 Φιλοτιμηθεὶς. Sic etiam ſuprà de Harpalo. διεφιλοτιμήθη. ὐδὲ δύνανται λαβεῖν μέγεθος. Theodorus, nec vllam magnitudinem capere poſſunt. Licuit Theophraſto: at non potuit Theodoro. Quid enim eſt, nullam capere magnitudinē? Nullum incrementum dicere debuit: aut nullam inſignem magnitudinem.

611 Καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ φύεται ὑλήματα ἔνια, ἔντε τῇ ἔξω. καὶ τῇ περὶ ἡμᾶς, καὶ δένδρα. Theodorus, aliter legit: neque enim arbores, vt hîc, attribuit noſtro mari, ſed oceano. Sic igitur agnouit. καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ φύεται ὑλήματα ἔνια τῇ περὶ ἡμᾶς: ἐνδὲ τῇ ἔξω καὶ δένδρα. Nam mox, μικρὰ γὰρ πάντα περὶ ἡμᾶς. vt nequeant eſſe arbores, ſed ὑλήματα. vbi lege θαλάττης, non autem ἐλάτης. Puſilla enim quæ ſint, haud extant. Incipias autem caput nouum ibi. μεγίστην γὰρ διαφοράν. Inſcriptio, Naturæ plantarum ſecundum terram, & aquam.

612 ἐν ἐκείνῃ γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ τὰ ὑπερέχοντα, καὶ ἕτερα δὲ μείζω δένδρα. Theodorus, at in illo & hæc eadem excedunt: & alia de arboribus maiora longè aſſurgunt.

assurgunt. Cõfudit καὶ τὰ ἐπιαῦτα, cum καὶ ὑπερέχοντα. & iniucunda loquutio, item ambigua, quasi quædam assurgant de arboribus, vt viscum. Simplicissimè sic. At in illo & hæc talia, & quę etiam extẽt: tum autem alia quæ arboris æquent magnitudinẽ. Plinius, arborésque minores in nostro.

613 Τὰ μὲν οὖν περὶ ἡμᾶς. Locus valdè corruptus. Videtur hoc velle. Apud nos aquaticæ plantæ sunt minores, in Oceani partibus quibusdam etiam arbores: iccirco quæ apud nos sunt, sunt manifestissima, & maximè communia: quæ in aliis sunt, propria. Sic igitur scribes. τὰ μὲν οὖν περὶ ἡμᾶς, ἔστι τάδε φανερώτατα, καὶ κοινότατα. ἐκεῖνα δὲ ἰδιώτατα κατὰ τοὺς τόπους. ἐλάτη &c. Theodorus cùm non posset sese expedire, contraxit orationem ab imo: ac statim ab alga incepit.

614 Omisit Theodorus πτερνοειδές, & tamen necessariam vocem. Porri nãque folium habet: etiam, si cinguli meretur nomen, conuenit.

615 Ῥίζαν δασεῖαν, Theodorus hirtam. Plinius præterit negligentius. ἄνωθεν δὲ λεπύρεια. Theodorus legit, ἔσωθεν. Squammatam idem transfert. Nos luminosam: quippe ad ceparum modum: quibus scamma nulla. Si squammæ ἔτυμον intellexisset, neutiquam cum lamina confudisset. Minimè prætermitti decet, quod Plinius ausus est. Non habet, inquit, alia lingua nomẽ, quod Græci vocant Phycos: quoniam alga herbarum vocabulum magis intelligitur. Qui nõ animaduerteret apud ipsos quoque Græcos φῦκος illud, quod metuit algæ nomine attingere, esse nomen herbæ. Quippe sic ait,

οὐδὲ ἔχον καυλόν. Non eſt igitur ſemper frutex.
616 Τὸ δὲ τριχόφυλλον, ὥσπερ τὸ μάραθρον, οὐ ποώδες, οὐδὲ ἔξωχρον, οὐδὲ ἔχον καυλόν. ἀλλ' ὀρθόν πως ἐν αὑτῷ. φύεται δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ὀστράκων, καὶ ἐπὶ τῶν λίθων. οὐχ ὥσπερ θάτερον πρὸς τῇ γῇ. πρόσγεια δ' ἄμφω. καὶ τὸ μὲν τριχόφυλλον πρὸς αὐτῇ γῇ. πολλάκις δὲ ὥσπερ ἐπικλύζεται μόνον ὑπὸ τῆς θαλάττης. θάτερον δ' ἀνωτέρω. Theodorus multum huius hiſtoriæ omiſit. Alterum, inquit, folio crinito terræ ipſi adhærens: ſæpeque à mari tantùm alluitur. Alterum altius degit. Quę deſunt, ſunt hæc. Aliud genus folio capillaceo, vt fœniculum, neque viride, neque pallidum, ſine caule, & tamen in ſeipſo ſurrectum. Oritur ſuper teſtis, & ſaxis: nō quemadmodum alterum è terra. Vtrunque genus prope oras terrarum naſcitur, ac ipſum quidem capillaceum hæret terræ. Sepè etiam à mari alluitur tātùm. Illud autem profundiore mari prouenit. Ita agnoſcis nō eſſe pelagia. Et cum oras terrarum ament, alterum tantùm è terra prodit: alterū eſt in ſaxis, & oſtreorum teſtis. Et illius natura tametſi maritima eſt, tamen à mari non operitur, ſed tantummodo alluitur: idque ſæpè. alterum non ſolùm alluitur, ſed etiam tegitur: id eſt, ἀνωτέρω. Theodorus, altius degit: non queo intelligere. Declarat ἀνωτέρω quia etiam in Oceano ita habemus & hiſtoriam, & hiſtoriæ explicationem, tum per communem naturam, tum per proprias differentias. Scribes aſpiratè, ἐν αὑτῷ.
617 Καὶ τὸ πλάτος μεῖζον, ὡς παλαιστιαῖον. Theodorus, latitudine amplius, quàm vt manu apprehendi poſſit: latitudine ampliore, quàm vt palmo æquari

poſsit.Neque vox illa,manu,dat intelligere τὸ παλαιστιαῖον., pro menſura.
618 Κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ἀπόλλυσθαι, καὶ ἐκπίπτειν. Mira vox, ἐκπίπτειν, de herba quæ ſit in profundo maris,cadere. intellige ab radice. Non mirum herbas aquaticas hyeme lędi. additur enim gelu frigori. Sed mirum in lacus noſtri Benaci fundo imo herbas per æſtum marceſcere : cum tamen & illæ ſub aqua ſint:& ipſa aqua eo in loco frigida. ἅπαντα δὲ καὶ ἄλλα τὰ φυόμενα χείρω, καὶ ἀμαυρότερα γίνεται τοῦ χειμῶνος. Quin ſunt flores quidam hyemales. Hyeme prodit Mandragora. Elleborum quoque nigrum ſæuiente etiam hyeme adeò nitidum mirati ſumus, vt ne à verna quidem vlla herba ſuperetur.
619 Οἷον πρόσγεια. Theodorus, ceu terrena ,malè. τὸ ἔγγειον terrenum eſt. at τὸ τριχόφυλλον φῦκος non eſt terrenum, non eſt ἔγγειον, ſed ἐνλίθειον. vt ita dicam:& tamen eſt πρόσγειον.
620 Οἱ σπογγεῖς ἀνακολυμβῶσι. Eſt igitur hic hoc verbum tranſitiuum, cuius vſus abſolutus eſt apud alios. Theodorus non expreſsit illis verbis, Spongiarij deferunt. Melius vrinando eximunt.
621 Πολὺ κάλλιον τῆς πορφύρας. Nota, ἡ χροία κάλλιον, pro eo quod alius dixiſſet, καλλίων. Theodorus, color longè purpuram præſtat. Immo eſt, quàm purpura, præſtantior. Mirum vero purpuræ genus alga nutritum minoris æſtimari: ſi ex algæſucco ſit color commendatiſsimus. Sane ſi hoc genere algæ alatur illa purpura.
622 Ἄλλο δὲ βότρυον. Lege, βρύον. πλὴν χρυσιωδέστερον, Theodorus legit, ῥυτιωδέστερον. Quoniam ſit συνε-

ἐσπισμένον. Contractum in rugas.

623 Ἐπὶ τῶν ὀστράκων. Theodorus, ſuper fictilibus. Fortaſſe ſuper teſtis oſtreaceis.

624 Ἡ δὲ δρῦς. Expleuit plantas minores marinas: Nunc ad maiores tranſit. Itaque commodè potes hinc partiri caput.

625 Καὶ αὐτῆς καὶ τῶν ἀκρεμόνων. Theodorus omiſit, Ramorum.

626 Μικρὰς ἔχει, καὶ εὐθείας. Theodorus legit, μακράς: quia ſubdit, βραχυτέρας. πυγωνιαῖον. Legunt, πυχωνιαῖον.

627 Καὶ κάτω δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ καυλῷ περιπεφυκότων τινῶν ὅλων, ἐν τούτοις διεδυκότες οἱ ὄνιννοι, καὶ ἄλλα ἄττα, καὶ τὸ ὅμοιο πολύποδι. Theodorus, ſubter, alia quædam cauli ipſi adhærent: ad quædam tota obeſa ingrediuntur millepedæ: & alię quædam generis eiuſdem beſtiolæ: quódque polypi ſpeciem gerit. Ego ſic lego, καὶ τινῶν ἄλλων. In quorũ teſtis hoſpitantur ὄνιννοι. aſelli multipedes. Theodorus aliter legit, quàm περιπεφυκότων.

628 Βάλανος χρησίμη. Theodorus, glans commoda, vtilis potius. Multa ſunt commoda, & inutilia, vt ſedere ſaturum patremfamilias, cuius vxor, aut villicus nihili ſit. Neſciebat ille illam latinitatem, iucundum, gratum, cõmodum, vtile, neceſſarium, frugi: itaque ſæpe, & hîc, & alibi confundit, vt variet.

629 Σκινθὰς καὶ κολυμβητάς. Theodorus, homines nantes, atque ſe ſummergentes. Sanè σκινθίζειν ſignificat, crura mouere, & calcitrare. Natantes, & vrinatores.

630 Πλὴν ὀρθαὶ, καὶ ἔχ' ὥσπερ ἐκεῖνα καὶ περιεκλασμένα. Dele

Dele καὶ.

631 Ἤ γὰρ σπογγιαὶ καὶ πλύσιαι καλέμεναι. Theodorus, Spongiæ nanque quæ Physiæ vocantur. Non, sed sic. Spongia nanque, & quæ Physiæ. Spongiæ species physia est, ex Aristotele.

632 Ἀπολιθέμενα ταῦτα. Non nominauit: sed ταῦτα significat vulgata, vt corallus, de qua nihil. Sed Thuma lapidescere dixit. Fortasse est muscus ille, qui super corallo. Præterea si non est: error esto illius, qui non descripsit: non noster, qui non descripta, ne agnoscere quidem dignamur. Videntur enim posuisse operam, vt somniemus.

Ex CAP. VIII.

633 Τῆς δὲ ἐρυθρᾶς. Abscinde caput nouum, tanquam Erythreum sinum à toto Oceano. Etiam pessimè consuluit nobis, qui Rubrum mare nauigauit: neque de his scripsit quicquam. Lege τοῦ ἐπάνω κόπου: non, κόλπου.

634 Ἀπολιθοῦνται ὑπὸ ἡλίου. Solis vi lapidescunt.

635 Διάπυρα γενόμενα. Theodorus, vt ferrum exardescere. Ferrum potius ignescit, quàm ardet. καθίστασθαι. Theodorus, Tranquillari, restitui, destitui ab igne, deponere ignem, constitui in pristina natura.

636 Ἡλίκα πλάτανοι. Theodorus addit, Populorum altissimorum. πρυμνήσια. Theodorus, Naues, Funes sunt. Haud memini, an Nautæ Itali, Prouese. ἐκ τῶν ῥιζῶν. Theodorus addidit: æquo modo, non necessario. Et considerabis loquutioné. Naues annectere ad radices. Præterea, πλήμμυρις, est cùm repletur vada: ἄμπωτις, cùm resorbetur immissum

mare. vtrunque æſtum interpretatus eſt. At æſtus eſt, ἄμπωτις, non autem πλήμμυρις. Theodorus legit, ἴσως: non εἴσω. In ſexto οἴσω. Iuncus eſt. déque eo ibi.

637 Καρπὸν ὅμοιον τῷ χρώματι ταῖς ἀμυγδάλαις ἔξωθεν. τὸ δ' ἐκτὸς συνελίττεται καθάπερ συνηρτημένον πᾶσιν. Theodorus legit ἐντὸς, rectè: quia eſt ἔξωθεν. Malè tamen expreſsit, τὸ συνηρτημένον, Connexa.

638 Εὔλογον δὲ καὶ τοῦθ' ἁλμυρὸν εἶναι. Lege apud Theodorum ſalſum, non falſum. Hîc cum ὕδωρ ſignificet, τὸ νόμιμον ὑγρόν: non licuit Latinè loquenti ſeparare aquæ ſignificatū à mari: quod fecit Theodorus. Græci poſſunt. ὕδωρ enim παρὰ τὸ ὕειν. Sic & apud Ariſtotelem. Propterea addunt veteres adiectiua, aqua marina, aqua fluuia, aqua pluuia. Verùm pauci purè ſciunt loqui. Theodorus legit, συκώδη, non autem, φυκώδη: quia mox ἡλίκα συκῆ.

EX CAP. IX.

639 Αποχυροῦσθαι. Theodorus, vt locus munitiſſimo vallo munitus relinquitur. ἀχυροῦν eſt ſtatuminare. ἀποχωννύειν, aggerare. Et oratio inuerſa eſt. Sic debuit ὥσθ' ὅτ' ἐκβαίνει ἡ πλημμυρὶς, ἀποχωννῦσθαι. Eſt autem ἐξήγησις τῆς ἀμπώτιος: ἐκβαίνει ἡ πλημμυρίς. Etenim cùm recedit tumor, reſorbetur. id eſt, ἄμπωτις. ἀχυρώσαντες, infrà in capite de Colocaſia.

640 Ἡλίκον μῆλον ἐαρινὸν συμμεμυκός. Theodo. mali amplitudine cerni: vernum naſcens, compreſſum. Breuiſsima igitur oratio: ſi ſubticuit, naſcēs: & minus latinè dicas: vernum naſcēs. & malè συμμεμυκὸς compreſſum. Placenta fuit globus, poſtea ex compreſsione

presſione accepit planitiem. Pilam rotund..& ceream, vtrinque paululum cõpreſſam. Galenus aliter dixit: ἑκατέρωθεν ἀτρέμα πεπιλημένην. συμμεμυκὸς autem ſignificat clauſum, aut contractũ in ſinum. De venis, ſiue vaſis Hippocrates. Ariſtoteles de matrice. συμμύει roſa primore mucrone, cum turget: deinde ἐκπετάννυται. Sic de flore hic. Illud attentius animaduertas. Minimè arbitror, ἐαρινὸν, ſignificare hic tempus quo naſcatur fructus ille. Sed eſſe differentiam ſpeciei in genere malorum. Sunt enim mala quædam verna, de quorum natura Theophraſtus etiam in hoc libro. ἀθενέςατον ἡ μηλέα ἡ ἠρινή. In libris nouarum nauigationum, lanigeras arbores legimus, quæ lanam ferant in folliculis.

641 Τῷ λευκοίῳ, nõ autem λευκείῳ. &, πλὴν ἄοδμον. non autem πλείονα ὄδμον.

642 Διαπτύξαι. Theodorus, expandi. διαπτύσσεσθαι. igitur explicari, erugari. Obſeruabis pulcherrima verba, progreſsiones, apertiones, concluſiones indicantia. συμμύειν. deinde διοίγνυσθαι, eſt in motu apertionis. διαπτύσσεσθαι, motus abſolutus. συνάγεσθαι, motus contractionis. Colligi Theodorus rectè. contrahi. Poſtremò συμβαίνειν. Theodorus, concludi, coire: quia eſt κατὰ μικρόν. paulatim ſicuti συμμύειν.

643 Αἰφυλλοῤῥοῦσι. Theodorus legit negatiuè. rectè: neque enim poſuiſſet verbum hoc. Quid enim mirum? Sed illud ἴδιον, non amittere folia.

644 ὑπὲρ δὲ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς. Nemo non videt hanc partem eſſe à ſuperioribus ſeparandam. Ipſe enim met diuidit. Hoc negligenter Theodorus.

Theo-phrastus autem illud: cùm hanc illi postposuit. Quippe hæc communior, & notior.

645 λοχμώδη, Theodorus, frutetitia. Sanè insuauis vox. λοχμὸς videtur pro genere ad θάμνον, & φρύγανον. virgultacea. Præterea attédas. δένδρα dixit non δενδρώδη. Quia genus arborum simplicius. At τῶν ποῶν, καὶ τῶν λοχμῶν, πολυειδὲς, καὶ πολύχουν. Etiam aliud obseruabis: non obseruatam à Theodoro analogiam. Neque enim in genere fruticum quicquam esse potest frutetitium. Sed terra apta ad frutetum sic queat dici. A frutete frutex nullus dici debet. Sed à frutice ea, quæ fruticis naturam sapiunt. Fruticea & melius, & suauius.

646 Τὸ μὲν ὅλον, πολὺ πλῆθος ἐστὶν εἰς τὸ ἀριθμίζεσθαι καθ' ἕκαστον. Theodorus, numerosiora vtique sunt, quàm vt membratim enumerari queant. Verùm neque ea est sententia Theophrasti, neque suauis oratio: numerosa numerari. &, membratim, durum est: quódque non significet τὸ καθ' ἕκαστον. Simplicissimè sic. Si, quæ in Ægypto nascuntur, omnia contemplere: magnam inuenias multitudinem ad singula numeranda.

647 Καρπὸς ἀνδρὸς εὐρώστου. Theodorus, vola viri robusti. At vola caua manus pars est: vnde volema, & volares lapides. καρπὸς autem est brachij pars propè manum. De Ptolemæo Euergete Posidonius Stoicus in septimo Historiarũ sic scribit: χιτωνίσκιον ἐνδεδυκὼς ποδήρη μέχρι τῶν καρπῶν χειρίδας ἔχοντα. Idem apud Anatomicos interpretes, & Pollux in secundo. Itaque Pliniũ sequi debuit: qui, brachiali, inquit, radicis crassitudine. Rascetha apud Arabes dicitur.

dicitur. Hermolaus vtrunque posuit volari, & brachiali.

648 Τεγώνες. Theodo. cùm vertit triquetros: quare addidit angulatos? Illud maioris operę in Codice Theophrasti, καρπὸν δ᾽ ὅλως οὐδένα. τούτους δ᾽ ἀναδίδωσι καὶ πολλὰ μέρη. Quomodo nullum fructū fert: si fert ex multis partibus? Theodorus emolliuit. Fructus, inquit, nullius fœcundos. Plinius semine nullo, aut vsu eius alio, quàm ad Deos coronandos. Et hic est quod dubites. Aliud est semine nullo: aliud, nullo vsu eius. Herodotus de fructu nihil. Strabo quoque in XVII. perpauxilla de Byblo: de eius coma tantùm. Profectò Theodorus caussa atque autor fuit erroris nostri, qui καρπὸν fructus in plurali posuit. Et subdidit: hósque ex multis partibus mittit. verùm haud ita est, sed fructum nullum gerit. τούτους δ᾽ ἀναδίδωσι, scilicet papyros.

649 Καὶ ἐμφανέστατα δὴ τοῖς ἔξω τὰ βιβλία. Theodorus, Chartæ euidentissimè habentur. Nescio, quid sit euidentissimæ. Dicam, notissimæ. Nam papyri vsus reliquus Ægypto tantùm notus, chartæ autem etiam τοῖς ἔξω. Nota loquutionem ex aduerbio, & nomine. μάλιστα δὲ καὶ πλείστη βοήθεια.

650 Τὸ δ᾽ μάσημα. Theodorus aptissimo vocabulo, manducamentum.

651 Ὅ οὐ συμπλέκεται τῇ γῇ. Sic etiam de folio Malobrathro fabulantur. Si hæc ita vera sunt: hæ veræ aquaticæ plantæ dici mereantur, quibus cum terra nihil.

652 Theodorus omisit tota illa verba, καὶ πρὸς τὰ κατάγματα σημαίνει δε ὥσπερ καὶ ἀποφαίνεσθαι ἕτερα δὲ

ἀπ' αὐτῆς τὰ πλεῖα. ταῦτα δὲ γίνεται ἐν τῷ ποταμῷ εἰ μὴ ὁ ῥοῦς ἐξέφερεν. Lego τὰ πλείω. & ὁ ῥοῦς. Nisi, quod eius impetu auferantur. σημαίνει, Ostentat foliorum superiorum abiectionem. Subsunt igitur plura folia, quàm quæ ita superextant aliis, vt videantur velle tolli. Hoc est, τὰ πλείω. Et lege, καὶ ἐν τῷ ποταμῷ. Quia suprà dixerat: nasci in paludibus. Iccirco addit, εἰ μὴ ὁ ῥοῦς ἐξέφερεν: quia stagna amat.

EX CAP. X.

653 Ὁ δὲ κύαμος. Adhuc sumus in Ægypto. Qui abscindet hanc partem: è superioribus multa quoque faciat capita.

654 Διαφύσεις. Tam hîc, quàm infrà de radice Theodorus legit διαχύσεις. Item Hermolaus: Rimas, inquit, tilij modo. Fabam hanc etiam Colocasiã nominant. Herodotus de Loto, cùm dixit, sine nomine de Faba scribit. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα κρίνεα ῥόδοισι ἐμφερέα, ἐν τῷ ποταμῷ γινόμενα καὶ ταῦτα. Et quæ sequuntur.

655 Ἄνθος διπλάσιον. Theodorus duplex. pessimè. Aliud est duplum. καταπορές, Theodorus in plenũ. Plinius quoque ita loquitur. Saturum colorem diuinus Poëta dixit in quarto Georgicon.

656 Παραφύεται δὲ καὶ φύλλα μεγάλα παρ' ἕκαστον τῶν κυάμων. ὧν καὶ τὰ μεγέθη πίλῳ θετταλικῷ, τὸν αὐτὸν ἔχοντα καυλὸν τοῖς τῶν κυάμων. συντρίψαντι δ' ἕκαστον τῶν κυάμων, φανερόν ἐστι τὸ πικρὸν συνεστραμμένον, ἐξ οὗ γίνεται ὁ πίλος. Theodorus, Folia ad singulas fabas amplexa exeũt. Fabam quanque conterenti amarum illud, ex quo pilula fit, inflexum patescit. Sic habes nostrũ Codicem

dicem sanè mutilũ. Errores autem hi. Non amplectuntur fabas folia, neque id significat περιφύεται, neque latinè dicas, amplexa ad fabas. Et omisit, μεγάλα. Et lego, μικρὸν, non πικρόν. Est autem latinè, hilum, quo adhærescunt, ita stipatæ, vt sua frequentia pilam efficiãt. Est autem συνεστραμμένον, cum fabæ eximuntur. Et attendes æquiuocationẽ. Nanque totum κώδιον, siue caput illud fauaceum, appellat κύαμον. Cùm tamen intus κύαμον dicat multã. Patet id vbi inquit: agnasci propè fabas singulas folia magna. Neque enim iis fabis, quæ in fauo sunt, agnasci queunt magna singulis folia: quippe ad tricenas narrat. Plinius præteriit negligenter hanc diligentiam.

657 Καὶ διαφθαρῆναι. Theodorus addit, οὐ. incorrupta maneat.

658 Ἀλλ' οὐκ ἐκπέττουσιν αἱ χῶραι. Theodorus, sed tractus ipsi non plenè conficiunt. Sanè ea verba nunquàm intellexissem. simplicissimè sic. Verùm illis in locis non maturescunt. Nam, cõficiunt, verbum est, & fusi significati, & contrariorũ. Et, quid est hic, tractus? Præterea τὸ, αἱ, articulus est, illi: non autem ipsi.

659 Ἐν λίμνῃ τινὶ μετρίᾳ τοῦ μεγέθους. Theodorus magnitudinis mediocritatem non attribuit lacui, sed plantæ. Quodam, inquit, in lacu exit, magnitudine mediocri. Obseruato verba, πέττει, τελειοῖ, τελεοκαρπεῖ, πέττει, significat præuiam διάθεσιν. motum ad perfectionem. Quare Theodorus malè, percoquitur: neque enim quod coquitur, percoquitur. Hæc enim additio præpositionis: quemadmodum in libris

in libris de caussis dictum est, tantæ est efficaciæ, vt præteriti temporis significatũ tantùm admittat. Etenim rem factam significat. Peregi reum, dicam: perago non dicam, neque perpolio. Sed perpoliui: cùm iam amplius dolabræ operam non desiderat. Pauci enim perfectè sciunt loqui. τελειοῖ ad incrementi finem ducit. τελειοκαρπεῖ, ad summas fructus perfectionem. Theodorus malè, in plenum fructificat. Fructificauit enim etiam ea arbos, quæ non perfecit.

660 Καὶ οἱ πέταλοι δὲ ὡσαύτως. Theodorus, Fructus. malè. sed, folia. Nam de fructu ibidem.

ἐπιφύεται δ' ὁμοίως ὁ λωτὸς τοῦ τῶν κυάμων.

661 Ὁ ἥλιος συμμύῃ. Rara, & audax, & sine proportione translatio.

662 Συχνὸν δὲ ὑπεραῖρον εἶναι τὸ ὕδωρ. Theodorus, vt planè ab aqua absit alte. Dic tu, multósque conspici ab aqua extantes.

663 Ἀρίστη δ' ἐν τοῖς ὕδασιν αὐτὴ ὠμή. Theodorus legit, καὶ ὠμμένη ἐν τοῖς ὕδασιν, elixa, ὠμμένη, assa, Hermolaus notauit, λεκιθώδες malè esse versum à Theodoro pro albumine.

664 Ἐν δὲ τοῖς ἀμμώδεσι χωρίοις. Si non separes caput: admittes secundum proportionem eorum, quę tractauimus suprà. Quia quædam alga alluebatur tantùm mari: non in aqua radices agebat. Sic hæc sunt παραποτάμια.

665 ἐν βρυτῷ. Theodorus vsitata voce vetere vertit: nec mutauit. Pæonum fuisse potum ex hordeo scripsit Athenæus ex priscis. Sicut παραβίλω ex Milio. Idem βρύτια apud Atheniẽses τὰ στέμφυλα.

666 Παρὲ

666 Παρέχουσι καὶ χειμῶνα τοῖς βουσὶν, ὅταν ἐργάζωνται. καὶ τὰ σώματα ἔχουσιν εὐεστοῦντα λαμβάνοντες οὐθέν. Theodorus omisit ea omnia. Cum laborant, exque eo corpora bene habita efficiuntur: tametsi nullum alium capiunt cibum.

667 Ὅταν ὁ σῖτος ᾖ καθαρός. Theodorus, quod cum sincerum à frumento secreuerint. Malè attribuit excrementis sinceritatem. Sic potius excretum à frumento purgato. ὑποπλύναντες, Theodorus legit, ὑποπλίσαντες, leuiter pingentes. At enimuerò pistum neutiquam nasceretur, sed leuiter torrentes.

668 Ἐν Αἰγύπτῳ μὲν ἂν τὰ πάντα. Theodorus legit, τὰ περιττά. Et fatali infelicitate, superuacua, transfert. Nam ex illis porrò conficiunt panes: non solum naues, & alia. Non igitur superuacua intelligas.

E X C A P. X I.

669 Ἐπινέοντα. Theodorus legit, ἐπινεύοντα. Inflexa Dicam innatantia.

670 Ὁ δὲ καυλός. Nota naturam aliis diuersam. Ab imo enim tribuli caulis tenuior.

671 Διαιρεῖν δὲ χρὴ καὶ κατὰ τόπους. Hinc ordiare aliud caput. Repetit quod supra dixerat: vt ad certa procedat loca: atque incipit ab Orchomeno.

672 Ἐλαίαγνος. Alij separatim legere, ἐλαία, ἄγνος.

673 Καὶ παρόμοιον τοῖς ἄλλοις. Theodorus addit, ἄγνοις.

674 ἐλάττω δὲ καθ' ὕδατος. Theodorus, Sed illæ minus aqua implentur. Quid est? insulas minus aqua impleri. Dicam. minores pro aquæ magnitudine.

675 Κυλινώδες. Teodorus, tale enim caput gerit. Non expressit similitudinem, qua ad papauer referri

ferri poſſit. Quia Cytinus nõnihil habet cum Papauere coniunctionis in figura. Habet enim & alueolum, & lacinias vtrunque.

676 Τῷ σχήματι δ᾽ οὐχ᾽ ὁμοίως ταῖς ῥίζαις. Figura non modo papaueris. Legit igitur ῥυάδεσι. At grana illa non refert ad papaueris ruborem. Præterea ſi non ſunt ad modum papaueris, quomodo aduerſatiuam ſubdit, Sed orbiculata? Itaque legendum, ταῖς ῥόαις, malis punicis. Nam iccirco, Sida, dicta communi cum punici Mali nomine. Et non fruſtra, κύτινον, nominauit. Itaque cum rubra dixit grana, diſtinxit figura: propterea quòd in punica ſunt pyramidalia. Lege κέγχρου, non κάγχρου. &, τοῦτο μὲν οὖν: non autem, τούτου.

677 Καὶ συστῇ τὸ καταχκάρπιον. Theodorus, & fructus compilatus fuerit. Compilare eſt ex multis alienis vnum ſuum facere. Et ſanè probroſum verbum. Nam à pila non admittimus, præſertim cum τὸ καταχκάρπιον, ταῦτα τὴν περίστασιν τοῦ καρποῦ ſignificet: τὸν καρπὸν ἐκχεῖν. amittere. Theodorus, fundere. At fundere eſt, cùm fructus editur.

678 Καρποφορεῖν. Theodorus addit, πρ.α. Et legit ἀνθήλην: non, ἀνθήνλην. Nota in fœmina Butomi, ἀκαρπεῖν. Corrigunt πλόκαμα, pro eo quod erat ſcriptum, πλόκανα. Memini tamen ita legere alibi.

679 Περὶ δὲ τῆς ἴκμης. Suprà erat ſcriptum. μινάνθους. Theodorus legit, μηνάνθους, & interpretatur, Menſiflora, & poteſt nos fallere: quis enim ſcit, an menſtruatim floreat? cùm ne ipſe quidem dixerit Theophraſtus.

680 Οὐχ᾽ ἧττον εἰς τὰ κάτω τὴν ὁρμὴν ἔχει. Theodo.

Non

Non minus turgent. ὀργᾷ alibi ipſe ad hunc ſignificatum, vt idem ſit, ὀργᾶν, & ὁρμᾶν. Verùm hîc inutilis ille ſignificatus: propenſionem naturalem dices, & accommodabis.

681 Ἀπὸ τοῦ πρεμνώδους. Theodorus è ramaceo. Immo verò ex ea radicis parte, quæ inter radiculas quaſi inter brachia, vicem ac vim ſtipitis obtinet.

682 Σχεδὸν δὲ παραπλησίως φύεται ἡ ἄγρωστις. Penè ad eundem modum oritur gramen. Theodorus infelicißimè. Proximè ferè gramen è geniculis oritur. Nam intelliget Latinus prope cipirum oriri gramẽ è geniculis. Hæc autem graminis hiſtoria eſt ἐκ τῶν παρέργων.

683 Τὸ κατὰ τὴν κεφαλὴν ὕλην. Lege, ὕδωρ.

EX CAP. XII.

684 Μάλιστα δὲ ἐνναετηρίδος. Theodorus, nono anno. Dicam, Nono quoque anno. Illud enim ſemel ſignificat: hoc, recurſum. Etiam Plinius melius addidiſſet. De Characia & Phragmite, an idem ſit apud Plinium oſtendimus in commentariis.

685 Γίνεται δὲ ὅταν ἐπομβρίας. Vt fiat iudicium de totius rei ſumma: oportet hic explicare vniuerſam ſententiam. Cùm lacus ſubſidit imbrium inopia: calamũ tibialem non generari: cum exuberant aquę ita, vt exeat lacus è ripis, non generari. Sed duo hęc opus eſſe, & aquæ copiam, & eam intus biennio ſaltem contineri. Quare quo tempore Timagenes edidit ad Cheroneam inſignem pugnam illam: fuit prouentus calamorum ex iis, quibus diximus, rationibus. Ante id tempus, vtrunque euenerat in-

commo

commodum, prius vt ſubſideret lacus: deinde vt im pleretur, ſed ita, vt exiret. Nunc, cum habes ſenſum Philoſophi, videbis errorem Theodori, qui legit, οὔτω γενέϑαι τὸν κάλαμον. Nam ſupra gigni, ſi διεμμένῃ. Núc igitur γενέϑαι ὑμείναντες, quomodo fieri poteſt? nos iccirco ſequimur vulgatam lectionem οὐ γενέϑαι. Exiuit enim aqua. διετῆ τὸ λάχιςόν ἄν. Theod. biennio cũ minimum. Biennio ſaltem. Et addidit de ſuo (infauſtum) Plinium ſequutus. ἔτι πλεῖον βαθυνθῆναι. Theodorus legit, ἔτη πλείω, rectè. Sed cætera interpretatio infœlix. Altitudiné, inquit, extendiſſe. Sic intelligas, exiſſe: atque inundaſſe agrum. At contrà, βαθύνεϑαι eſt, contrahi, & profundum petere. Quod autem ita ſit: vide diſiunctiuam ἔτη πλείω βαθυνθῆναι. Et mox, πληϑῦναι καὶ ὑδιεμμεῖναι. Profectò ſunt cõtraria. Igitur cum πληϑῦναι καὶ μὴ διεμμεῖναι, ſit augeri, & effundi: βαθυνθῆναι, non erit augeri. Quare iterum impingit, βαθυνομένης τῆς λίμνης. Aucta, inquit, lacus altitudine: immò demiſſa, & retracta aqua eatenus, vnde effundi nequiret. Decepit hominem doctiſsimum ſignificatus. βαθὺς lacus dicitur, cuius fundus multum abeſt ab ſumma aquæ ſuperficie. Verùm ratio ſignificandi latuit eũ. Eſt enim profundus propter locum aquas ipſas capienté. Itaque cùm abit aqua in profundum, æquè profundus lacus eſt, quia aqua ab ſummis labris diſtat multum. Et malè dixit, μείναντα durante inundatione. Inundatio enim eſt, cùm exit, & operit agrũ. Iccirco dicebat, ὅταν μὴ συμπαραμείνῃ τὸ σὺν. notat ſocietatem abeuntis aquæ, & παρὰ, vnioné. Igitur cùm exundat lacus, bombyciam eo anno

gigni,

gigni,cùm non exundat,ſequente anno adoleſcere. ζευγίτlω. Et Plinius malè putauit inũdatione proficere: ſubſidentia graciles fieri. Sic enim ſcribit (reciproco) id eſt,ſubſidente. Cùm tamen, μὴ συμπαραμείνῃ, ſignificet abitum,atque exceſſum exuberantis aquæ. ζευγίτlω armamentariam vocat arundinem Theodorus. Plinius dicit in aucupatoriam proficere craſsitudinẽ. At ζευγίτης eſt αὐλητικός, ex quo ζεύγη faciebãt ad canendum. Plinius τὰ ζεύγη cùm vocat armamenta,facit vt quæram.

686 Διαφέρει δὲ τῶν ἄλλων καλάμων. Scilicet ὁ βομβυκίας. quia minus nutriatur: propterea quòd annua aqua illa non manet, & ratio ſubeſt. Quæ enim manet, manendo craſſeſcit aqua. Non manens & effluens tenuis eſt,neque alit. Itaque fœmineũ ſexum huic attribuunt,vtpote inualidæ. At Theodorus totum contrariũ deſcripſit ſenſum. εὐτροφία, εὐπληθέστερον, εὐσαρκότερον. Deinde cùm peruenit ad vocem illam θῆλυ, concinnauit ſententiam ſuam,addendo,laſciuiorem. Idq́ue addito etiam ac præpoſito vocabulo, Armamentariæ. At ζευγίτης hic nullus in noſtris codicibus. Puto ita legit, quia mox, ἐξ ὧν ἄρρενα μὲν φασί τινες γίνεσθαι τὰ ζεύγη. Notabis autẽ contra eum illud quoque infrà. Genus τῆς ὀπηγείας. Maſculam ſolidam,fœminã cauam. Non igitur fœminæ conuenit εὐπληθέστερον, vt ipſe deprauabat pro eo, quod erat, ἀπληθέστερον, inanior.

687 Συμμύειν δὲ τὸ στόμα τῶν γλωττίδων, ὃ πρὸς τὴν διακτορίαν χρήσιμον. Theodorus, ſed ora linguarũ comprimi: quod erat illis theatrum moribus vtilius. Plinium poſtremis his verbis ſequutus eſt. Verùm

διακ℧ρία aliud eſt, quàm Theatrorum mores. Significat enim ingreſſum nunciorum. Contentiore nanque tum concentu opus eſt: ita ligulæ tibiarum ſeſe comprimunt. Nota loquutionem minus candidam. συχνοῖς μὲν ἔτεσιν ὕστερον ἐστὶ χρήσιμον. Nam πολλοῖς ſi dixiſſet, intelligerem quod docebat. Plinius perſpicuè, aliquot poſt annos vtiles eſſe incipiebant. verùm συχνοῖς cum dicis: videaris velle, multis ſimul annis cõtinuatis vtiles eſſe, poſtquàm primùm apparatæ ſunt.

688 Εἰς τὴν πλάσιν μετέβησαν. Plinius, poſtquàm varietas acceſsit. Theodorus, varietas & fictio. Non fictio: neque enim quicquã fingunt, ſed figuratio: quia ductus ſimplex cantionum lineæ aſsimilatur: at variatus, figuræ præſtat rationem. Ac tametſi πλάττειν eſt fingere: non cõtinuò πλάσις, eſt fictio. Quia Fingo verbum, duo habet ſignificata. vnum eſt in figura, alterum in eo quod eſt, præ ſe ferre aliter, quàm ſit: at fictio alterum tantùm.

689 Ἡ τομὴ μετεκινήθη. Cædendi tempus mutatum eſt. Theodorus, cæſura mutata eſt. Non eſt mutata cæſura, quia eodem modo cædebantur, ſed nõ eodem tempore: at eæ voces non ſunt ita inſtitutæ ad tempus, ſed ad opus ſignificandum. Curſura, ſcriptura, cæſura.

690 Τέμνουσι γὰρ διενὴν. Theodorus, cædunt noſtra ætate. Legit, δὴ νῦν.

691 Τελέσαντε χρήσιμον. Theodorus, ex Plinio, trimatu. Sic alibi διενόν. καταυλήσεως, ſuprà dicebat, προκαταυλήσεως. præexercitatione, & domatione Theodorus. Ad verbum dicerẽ præcẽtione, præcentores.

692 Καταπάσματα τὰς γλώσσας ἔχειν. Lingulas apertiores esse, ad flectendos sonos. Ita Plinius. Theodorus, linguásque disiectu deflecti. Nos sic, Contrahíque facilè lingulas ad sonos variandos. καταπάσματα interpretor, vibrationes. κατακλάσματα acutius legas, ad infractiones modulorum lingulas accommodari. Sic ἐκλαδίας.

693 Ἡ δ' ἐργασία. Theodorus, præparatio, & confectio. Mallem, Opera autem ad eas apparandas, sic impéditur. Nec potes legere, vt scriptum est, τ̓ αὐτὸν τρόπον. Sed, τοῦτον τ̓ τρόπον. Quippe nullum alium modum statuit: nisi intelligas sic: tametsi mutatum est cædendi tempus, tamen apparandi modus idem. Videbatur enim mutato illo, hunc quoque alia ratione fieri debere. Cæterùm tametsi solstitio cædunt, tamen hyeme durant sub gelu eodem instituto, quo qui cædebant autumno. Ità magis placet, vt scriptum est, quàm quemadmodum legit Theodorus.

694 Προσλείπουσι δ' τοῦ μεσογονατείου τὸ πρὸς τοὺς βλαστοὺς γόνυ. Theodorus, Relicto internodiis superiori geniculo. At nulli dubium est, quin è geniculo inferiore prodeant germina. Et subest ratio naturalis. habent enim radicis proportionem. Itaque cum relinquunt geniculum, quod est πρὸς τοὺς βλαστούς, relinquunt illud, quod inferius est. Ac sanè non est sine cōsilio. Nam relinquunt ibi munimentum eius partis, quæ ori applicanda est.

695 Χύτροι. Ac si dicas, Ollæ. Sane propter altitudinem.

696 Δόναξ. Theodorus interpretatur, Canna. At

canna est grandissima, & quæ in sicco proueniat: vnde & canales à græco, χαίνειν. ob amplitudinem. Nescio an id nomen apud Plinium sit.nōdum enim memini. De hac idem dixit, non nisi in aquaticis nasci:tametsi Theophrastus, μάλιστα, tantùm.

697 Καὶ τῶν λιμναίων ταύτην εἶναι διαφοράν. Theodorus, Quidam vel discernendum pene lacustrium esse volunt. Mirabilis oratio. Posuit, discernendum, pro substantiuo: quasi diceret, discretionem. Et agnoscis eius (penè) pro ferè: vt monuimus. Nam pene est differentia. vult dicere: aliquātum abest, quo minus sit vera differentia. & significat non deberi naturæ lacustrium: sed absistere, neque cōuenire. Penè feci. nō feci. At ferè feci: è contrario, vix aliud, præter hoc, feci. Ita pene, non statuit. fere, statuit, & aliud quid permittit.

698 Εὐπαγεῖς. Theodorus, robustę. rectè. compactę. ἀκοντίαις. Theodorus, hastas interpretatur: melius iacula.

699 Καὶ ἐπιτεμνόμενος, καὶ καιόμενος. Theodorus, omisit, τεμνόμενος.

700 Δυσόλεθρος. Theodorus mori peruicax. Loquutio implexa ex morte & vita: neque à latino admittenda. sonat enim peregrinum.

EX CAP. XIII.

701 MΕλαγκρανισμόν. alibi μελάγκρανιν. Sic & Plinius. Theod. atriferum, quasi μελάγκαρπον, sed κράνις potius quàm καρπός. Atriceps ad verbum.

702 Ὁλόσχοινος. Theodorus, Mariscum. Plinius Mariscum toto genere distinguit à marino: cuius fecit hæc tria genera. ὁλόσχοινον autē semper Græca voce nominat.

nominat. Soliuncum dicam, vt soliferream: etiam væiuncum, si mauis. Mariscum etiamnum lacunas vocat Gallia à iuncis. & Gallorum imitatores ligures Taurini.

703 ὅλης κοσμηθείσης τῆς σχοινίας. Theodorus toto allato cespite. quia sequitur: οἱ πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἄκαρποι. Legit igitur, κομισθείσης.

704 Κόρυνα δὲ ὅλως ὁ κάρπιμος ἐξ αὐτοῦ τοῦ γραμμώδους ἐξοιδήσας. Theodorus, Omnia frugifer in callum de regulari surculo ipso extumescens. Sic nos: frugifer ex directo surculo exiens extumescit in caput. hoc enim est κορύνα. Claua, botulus. Cætera ille ad vnguem expressit. Et legit ἐπιχασμώσας. non autem ἐπιχαζούσας.

705 Πλατεῖα κάτωθεν. Theodorus, prælatum inferius: nunquam Latinus intelligat, prælatum, πλατύ. Sed antelatum: verùm τὰ ἄστιλα σχήματα ἀσχημονοῦσι.

706 Κατ᾽ ἐνιαυτόν. Theodorus, per annos. pessime. Annuo interitu absumptæ, à cacumine renouentur.

707 Ἤδη δὲ καὶ ὁ βάτος, καὶ ὁ παλίουρος Theodorus legit, εἰ δή. Sed malè latinè dicit, sinautem.

708 In Ægyptiis insulis fluitantibus sues ait esse Theophrastus, eósque prædam esse accolis venatoribus. Mirum si tum sue vescebantur Ægyptij. οὓς κυνηγετοῦσι διαβαίνοντες. Theodorus, quos incolæ transeuntes venari consueuere. Non sunt incolæ, si διαβαίνουσι. sed accolæ. & transeuntes, absolutè positum, intelligas prætereuntes. Sic latinè. in quas accolæ transeuntes traiicientes.

EX CAP. XIIII.

709 Περὶ δὲ βραχυβιότητος φυτῶν. Hæc pars adeò distincta est suaptè natura à superiore narratione, vt meruerit ius voluminis separati. Quin etiam post omnium plantarum species enumeratas debuit hæc reponi: etiam post eam historiam, quà morborum species digeruntur. Vltimam verò contemplationem decuit statui, de vsu lignorum. Sed de his alibi.

710 Τῷ γένει τὰ ἀντιδιῃρημένα καθ' ἕκαστον. Theodorus, Quæ in oppositum generatim distingui possunt. Immò verò quæ sub eodem genere per contrarias differentias distinguuntur. Hîc enim καθ' ἕκαστον, notat species: vt alibi sæpè. Igitur non generatim, sed speciatim distinguuntur. Præterea non percipio quid loquutionis sit, in oppositum distingui. Dices, mutua oppositione.

711 Ἀγονώτερα τοῖς περικαρπίοις. Infœcundiores. Hoc tamen falsum est. Plura enim ferunt agrestes, idque suprà dictum est.

712 Κότινον δὲ τὸν ἐν ὀλυμπίᾳ. Theodorus omisit, ἀφ' οὗ ὁ στέφανος.

713 εἰ μὲν γὰρ ἀεὶ τὰ μέρη τὰς αὐξήσεις καὶ φθίσεις φαίνεται παραλλάττοντα. Theodorus, Si partes incrementis, atque minutionibus assiduis distare videantur. Legit, ει. In nostro est, Quatenus partes per incrementa, & decrementa mutari assiduè videantur. Non autem distare. &, παραλλάττοντα, lege: scilicet, τὰ μέρη. Et aut pone κατὰ τὰς αὐξήσεις, aut subintellige. aut dic παραλλάττοντα τὰς αὐξήσεις, Neque verò est hîc hæc disputandi locus: sed in libris de caussis.

caufsis. Theodorus legit, ἐὰν μὴ μένῃ τὸ ςέλεχος. In noftro Codice deeft negatio. Nota loquutionem, δικαιοτάτη σύγκρισις, pro δικαιοτάτως.

EX CAP. XV.

714 ΤΆχα δ᾽ ἂν εἴη μακροβιώτατον. Demonftratio à tribus caufsis. Sic, Diutifsimè viuit, quod plurimas habet cauffas, vel permanendi, vel renouandi. Prima cauffa. Conftitutio corporis refiftit corruptioni. Quia denfum: quia oleofum. Secunda. Radicis peruicacia, eft cauffa permanendi. Tertia. Pullulatio, eft cauffa inftaurationis. Quartus modus eft Iuncorum, qui confumptis ab imo radicibus, à fummo nouas reponunt. Præter hæc videas viuacitatem, vt in Semperuiuo, & Cufcuta cum apponitur vuæ. Item funt quædam plantæ quę fibi fabricant terram: vt Iris. E foliis enim putridis fit folum nouum, vnde fuccum repetant.

715 Τῇ παραβλαςήσει. Theodorus, Germine laterali, nepotúmque procreatione. Soboles, fimplex & fignata dictio à fubolendo: ficut adolefcens. Et proles eiufdem tum originis, tum fignificati.

716 Καὶ τῷ δυσωλέθρους ἔχειν τὰς ῥίζας. Theodorus. Atque etiam ftirpe incorrupta. Non femel animaduerti à Theodoro ftirpem pro radice pofitam. Et δυσώλεθρον, plus eft, quàm incorruptum. Significat enim poteftatē aduerfantem caufsis intereūdi.

717 Δοκεῖ δ᾽ ὁ βίος τῆς γε μιᾶς εἶναι, καθ᾽ ὃν ςέλεχος ἤδη τὴν ἀρχὴν τιθέντα μέτρον, ἀναμετρεῖν τὸν χρόνον, μάλιςα περὶ ἔτη διακόσια. Dura loquutio. Senfus eft, Si metiamur vitæ tractum à diuturnitate ftipitis tanquam principij ipfius plantæ, inibitur eius vitæ

ratio - ' ducenos annos. Vbi, μάλιστα, significat vltimum termin. m. Et, περὶ significat plus minus.
718 Ὁμοιοφόρος. Theodorus similifera. Insuauis audacia Simplicissimè sic, Tota naturæ tum facies, tum germinatio similis.
719 Φασὶ δὲ δεῖν οὕτω ποιεῖν, ὅταν δὴ δοκεῖ καταφέρεσθαι. Oportet ita colere: cum vitis declinare videatur, non corpore ipso: nanque stipes aut erectus, aut pronus est: prout amputatis brachiis in vnam potius, quàm in alteram inclinat partem. Sed καταφέρεσθαι deterior fieri, mutationem dicit stipitis vetuli. Sic infrà, ἀποπληγῆ.
720 Διὸ καὶ οὐ κόπτειν οὐδέποτε τοὺς οὕτω ποιοῦντας. Theodorus, Qua de caussa nec præcidere debere eos, qui ita faciũt. Debere, est verbum præceptionis. At hic non præcipitur, sed narratur sic. Qui ita colunt: eos non adduci, vt vites cedant. Scilicet qui ad hunc modum non agunt: cum vitis vetula est, coguntur totam præcidere: & alterius sarmentum ad eam partem submittere.

EX CAP. XVI.

721 Νοσήματα δὲ τοῖς μὲν ἀγρίοις φασὶ ξυμβαίνειν. Theodorus legit negatiuè. Hi igitur dicent syluestres arbores senio, non morbo interire. verùm è iunioribus, cùm non paucas perire videamus: illorum sententiam falsam esse palam est.
722 Ἢ βλαστάνειν μέλλοντα, ἢ ἀρχόμενα, ἢ ἀνθοῦντα. Theodorus, Cùm vel paulò pòst germinaturas, vel germinare incipientes. Addidit paulò pòst non inscitè. Sic rotundè dicas, sub germinandi tempus. Floridius ad hunc modum, cùm germinationē vel

medi

meditantur, vel incohant.

723 Χαλαζοκοπηθῆ. Mirificum verbum. Etiamnum Vascones dicunt: peirabatur. Theodorus, grádine vexatæ. Non mouentur grandine, non igitur vexantur, sed pulsantur.

724 ὑπὲρ ἢ ὡραίων χειμόνων οὐδ᾽ ἂν ὑπερβάλλοντες ὦσι. Theodorus, tempestiuis hyemibus, nec si excedāt, offendi. Neglexit iudicium Ciceronis, cùm dixit: hyemibus. Qui neque speciebus, ausus est. & illa: nec si excedant. obscura sunt. melius sic, Nec lædi tempestiua hyeme: tametsi fuerit violenta.

725 Μὴ χειμασθέντα δὲ, κακοβλαστότερα. Theodorus Plinij verbis, nisi alferint. Ducti in hanc audaciam ex aliis quoque verbis Theophrasti ῥιγώσαντα. Nō tamen algent arbores: vt loquūtur Latini, de rebus sensu præditis. laxiore verbo & commodiore, hyemis gelu affecta. & ῥιγώσαντα, rigore astricta.

726 Σφακελισμός. Theodorus radicatio, pessimè. Nam tametsi is est radicis affectus: tamen quia nomen hoc à Latinis receptum est pro commodis radicis: idem pro incommodo si accipiatur, fiat plusquàm æquiuocatio, à qua Philosophus, quoad fieri potest, maximè debet esse alienus. σφάκελος medicis est, cùm membrum omittit naturā suam. Epicharmi catenata quædam sententia est, ἐκ δὲ καταδίκης, πέδαι τε, καὶ σφάκελος, καὶ ζημία. Præterea subest ratio, qua nequeat interpretari radicationē: neque enim radici soli, sed & foliis, & stipiti euenire solet: tum autē omni naturæ viuenti. Plinius etiam Græcum subricuit nomen. Sed nimis lasciuo conatu appellauit ægritudinem in arboribus, mem-

brorum dolorem, ídque non semel.

727 Ἧλον. Clauum & fungum. Ita etaim Plinius est interpretatus. λοπάδα. Theodorus, olla. Plinius, pa tella. vbi id animaduertas. Cùm Plinius cæteras voces Græcas præteriuit ita, vt ne poneret quidem, nedum interpretaretur: nunc quam posuit, puto fuisse receptam latinis. hoc debuit obseruare Theodorus, & seruare. Non quod λοπὰς hoc significet: sed quod patellæ similius sit. Fidus interpres sic scriberet, quemadmodum scripsit: at ipse fidus non est. Τοῦ δ' ἐστιν οἷ ἧλοι αὐτῶν. Plinius ἡλίῳ καῦμα, aut ἡλιόκαυτον legit. Sic enim interpretatur, solis exustio. Lege ὑπερβολὴν, non ὑποβολήν.

728 Ὅταν αἱ ῥίζαι μελανθῶσι. Sanè sic & in animalibus vbi membrum nigrescit, atque corrúpitur, est σφάκελος. Plinius aut legit, ἀυανθῶσι, aut addit. Nã de nigrore nihil: nihil item Theodorus, sed inarescunt, marcescúntque.

729 Κράδος. Ne hoc quidem nomen ponere voluit Plinius. Sed habent, inquit, Græci sua nomina: Theodorus, cradationem. Quare nõ, Ramationem: sicuti suprà, Radicationem, σφακελισμόν: quia radici obueniebat. Equidem neutrum probo.

730 Οἱ μὲν ἐξ αὐτῆς γίνονται, οἱ δ' ἐντίκτονται ὑπὸ τ καλουμένου κεράστου. Itaque suprà, σκώληκες, οἱ δ' καὶ τὴν συκῆν διαφθείρουσιν ἐντίκτοντες. Melius ἐντικτόμενοι. quippe quos ὁ κεράστης τίκτει. Sic in quinto, de vermibus: οἱ μέν εισιν ἐκ τ οἰκείας σήψεως. οἱ δ' ἐκτικτόντων ἑτέρων. Itaque non debet tolli, αὐτῆς, & poni, αὐτῶν: quia ἐξ αὐτῆς συκῆς gignuntur: neque numerus debuit illis facessere negotiũ, quoniam συκαῖς dixerit.

dixerit.Infinitis,vt ita dicam,locis hoc fit & Aristoteli,& Theophrasto, vt numerus diuersus subdatur.Et valde ambiguum esset, ἀυτῶν, vermésne, an ficus referret.

731 Φθέγγονται δ᾽ οἷον τριγμόν. Theodorus ex Plinio. Sonum edunt paruuli stridoris. φθέγγονται abusus est:arrosione enim stridula sonant, non voce. At præceptor iam distinxerat, φθόγγον, φωνὴν, διάλεκτον.

732 Τοῦτο δ᾽ καλοῦσι λοπάδα. Suprà λοπὰς, erat ἥλίου καύσεις. Hîc autẽ ἐκ τῆς ὑπομβρίας. Vides igitur contradictionem: si Plinium sequare. Et ἧλοι αὐτῶν, malis suprà legere. Obseruabis etiam Græcam inconstantiam, qui cum tria nomina clauo attribuerint: transtulerunt vnum ad longè diuersam materiam. Theodorus Plautinissat. Aula, magis arrisit, nomen maximè obsoletum:& cõmune ad id significandum, quod malum Deorum immortalium benignitate arbores vitarunt.

733 Ὥσπερ μαδᾷ. Plinius, Ficus laborat radicibus madidis. μαδᾷν caluescere est. μαδηγένειος, apud Pollucem.

734 Τραγᾷ, Articulatio, Plinius. Corrigunt, hirculatio. τραγίζειν est luxuriare.at hîc contrarium.

375 Ῥοὰς δ᾽ γίνεται. Theodorus, roratio. Quasi ros, ῥοῦς, rectè. ῥοὰς est capillorum affectus, profluuium dicunt. ψίνεσθαι, est eiusdem significatus. Vnde & ψιλόν. Sicut nitrum, νίτρον. Affectum hunc tãquam siderationis speciem posuit Plinius, quem rorationé nominauit. Verùm interpretatus est, τὸ ἐπινιφθῆ. Theodorus, Cum vitis deflorescens irrorat. absolutè.Videbis an ex vsu sit latinitatis.sed ἐπινιφθῆ est,

aut abluatur, νίπτω, vnde Neptunus:non vt putauit Cicero: etiam indignantibus factiosis,aut παρὰ τὸ νιφετόν.

736 Ἢ ὅταν κρειττωθῆ. Theodorus, effugit hunc scopulum. Ex Plinio emendare queas. τυλωθῆ. Sic enim ait: aut cùm acini,priusquàm maturescãt,decoquuntur in callum.

737 Τῆς πρωτοτόμου. Plinius omisit.

738 Ἑλκώσιν. Theodorus,Luxationẽ. παρὰ τὸ ἕλκειν. At est vlcus hîc. Dixit enim τραύματα. εὐχειρότατον ταῖς ὑπερβολαῖς. Theophrastus duas facit ὑπερβολὰς, & καυμάτων, & χειμώνων. Theodorus astrinxit suo arbitratu ad calorem tantùm. Et abusus est latinitate. Sic enim scribit, A teporis excessu deuincitur. Idem est, ac si dicas, A Modesti viri insolentia.

739 Διὰ τὸ ἀπὸ ταύτης εἶναι τὴν ῥίζων τ τόπον. Theodorus,Hac ea de caussa laborant. Vides quantum differant.

740 Πάντων δὴ εὐσθενέστατον. lege, ἀσθενέστατον.

741 Τὰ οὐράνια. Theodorus astrinxit vniuersam sententiam ad imbres. At ea voce, & frigus & æstus comprehenditur. Hæ enim sunt species siderationis.Nã quod subdit: γενομένων, ἢ μὴ γενομένων ὑδάτων. Est exemplum vnius tãtùm euentus. Frigus enim, & æstus, etiam præter ventos, etiam sine pluuiis euenire potest.

742 Συναπορρέει γὰρ ὁ καρπὸς διὰ ἀσθένειαν. Theodorus malè,propter exilitatem. multa exilia valida, sed nulla ἀσθενῆ. Si exilitas profluuij causa esset, etiam sine pluuia dilaberentur.Verùm id cõtingit,

propterea

propterea quòd facti ſunt acini à pluuia, imbecilles ſuffocato calore naturali, quo retinẽtur. Sic ipſe ſuprà, καῦμα ἐπιγενόμενας.

743 Γίνονται ὅταν ἦ νότια, καὶ τὰ εὐδιεινά. ἐὰν δ' ἐπιλάβῃ καύματα, ῥήγνυνται. Theodorus, Naſcuntur tempore auſtrino, & vento. lege, lento. Sic Plinius, Tempore humido, & lento. Sic mollem tempeſtatẽ, εὐδιεινόν. Dicerem, Naſcuntur auſtrinis teporibus: æſtu ſuperueniente deprehenſæ rumpuntur.

EX CAP. XVII.

744 Γίνεται δ' ἄλλο νόσημα. Non eſt igitur ſeparanda pars hæc tanquàm diuerſum caput. Fefellit iſtos ſectores epilogus ille. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν τόπων ἴδια. Verum ea ad Mileti, & Tarenti interpoſitam ſpectant hiſtoriam. At verò & ante eam narrabat τὴν ῥοάδα, communem locis omnibus morbum: & nunc ad priora redit: qui hæc abſcindat, abſcindat & Miletum, & Tarentum à ſuperioribus. Arachinium autem morbum illum nominat tantùm, nõ etiam deſcribit. Quinetiam verbum, φύεται, magnum faceſsit negotium. Nõ igitur ἀραχίνιον, vt legit Theodorus: neque ἀράχνιον, vt eſt in Codice vulgato: ſed ἀράχνιον. Et Theodorus rectius feciſſet, ſi hîc Plinium eſſet ſequutus: Qui, Araneũ, olearum morbum narrat, cùm telę obductæ fructibus, eos corrumpunt.

745 Ἐὰν δὲ τὸ πυρῆνα διαφάγῃ, ὠφελεῖ. Theodorus. At ſi in ipſo nucleo erodens, prodeſt. diceret vt Theophraſtus: Nucleum erodens. aut adderet: eum: quod Plinius fecit. Si enim non indices quemadmodum erodat nucleum, ſtatim putes erodere fructum: nõ igitur

igitur prodest. Lege κωλύεται: non autem, καὶ λύεται ex Plinio.

746 Ἅιπερ χεῖρυς ἐς τὴν ῥύσιν. Theodorus, Qui ad iacturam peiores deprehenduntur. Verùm, ἅιπερ, refertur πρὸς τὰς ἐλαίας. Sic Plinius. Quæ maturescentes tunc sunt præcipuè caducæ. Theodorus legit, ὅιπερ, & refert ad vermes. Sic, σαπροί. At Plinius ad oliuas. legit enim σαπραί. Etiam, inquit, si non ceciderint, fastidiendæ. Et caducæ, verbum aptum oliuis: non autem, iactura. Cadiuas etiam veteres dicebant.

747 Ἐκ τῆς ὑγρότητος, τῆς ὑπὸ τὸν φλοιὸν συνισταμένης. Theodorus, corticibus subdito gustu dulci. ὑγρότητα gustum est interpretatus, & neglexit illud: γινομένοις. & συνισταμένης, subdito congestum, & concretum significat. Addidit, dulcem. propterea quòd dulcedo facit ad generationem.

748 Ἔνια δὲ πάλιν τῶν κατὰ τὰς ὥρας. Hactenus morbos percensuit. Nunc quædam tractat, quæ negat esse morbos. & tamē ait, interficere. Noluissem tantum Philosophum tam otiosè loqui. Quis neget ἔκπληξιν, esse morbum? Item καυθμόν? καυθμὸν vredinem Theodorus valdè bene. Plinius vredinem, rubiginē, carbunculum, idem ait. Theodorus legit, ἔκτηξις, non ἔκπληξις. Sic etiam Plinius, macies, tabes. Hoc incommodum subitaneum ingruit: quale à vento Olympiâ. Momento enim vrit. ἔκπληξις autē erit, vt ἀπόπληξις. Sic mox infrà, ἐκπληγέντα. quod distinguit ab vredine. Theodorus tamen etiam ibi tabem interpretatur malè. nanque τὰ ἐκπληγέντα ἀναβλαστάνει: tabefacta, nunquàm.

749 Κατὰ

749 Κατὰ τὰς ὥρας. Theodorus nimis amplo verbo vſus eſt, Temporiæ. omnia enim fiunt in tẽpore. At hîc ὥρα certam anni partem dicit, & monſtroſam vocem alibi reiecimus.

750 Ἠ μετὰ τροπὰς χειμερινάς. Theodorus, poſt ſolſtitia hyberna. Alibi meminimus apud latinos, qui caſtè integréque in eloquendo ſunt verſati, nõ dici ſolſtitium, niſi de æſtiuo. Nam tametſi motus eadem proportio cum hyberno: tamen id Romani nunquàm dixere, ſed Brumam. Rationem ſuo loco poſuimus.

751 Δι' ἐτῶν τεσσαράκοντα. Theodorus, anno quadrageſimo. Nõ impleuit Græcæ orationis vim. τὸ διὰ, ſignificat tractum temporis. αὐλῶνες. Plinius, conualles. Penè dicam, in eius contumeliam Theodorus, interualles.

752 Narrat incommodum, quod euenit: atque iccirco dixit, ἐπόνησεν. quare Theodorus malè, infeſtatur. Lege, ὡς εἰπεῖν: non autem εἶπον. nihil enim dixit.

753 Ἀναβιβρώσκονται. lege, ἀναβιώσκονται.

754 Ἄνευ τοῦ ἀποβάλλειν. Theodorus, Sine vlla iactura. Id eſt, tametſi antea folia non amiſerint.

755 Αἱ ῥεπίδες. Theodorus ſquãmulas interpretatur. Legit igitur λεπίδες. Plinius ſubticuit. Hîc Theodori codex valde mutilus. Obſeruabis quæ deſint. Hæc ſunt quaſi ramenta, cæterùm latiora, quæ viſuntur ferri per aërem. Vbi ceciderè, ſoluuntur. πεσόντα οὐ διαμένει. Theodorus, caſſa non durant. magno vitio latinitatis: quaſi caſſum ſit à cado. eſt enim à carendo. Caſſum lumine, & caſſa nux, non

quæ

quæ cecidit:sed quæ inanis intus est.Idem etymon Casæ diximus in originibus,excauatis rupibus:nisi eadem origo quæ & caui, χαὸς, χαίνειν.

756 Ἀλλ' οὐχ' ὁμοίως παρατετήρηται. Theodorus affirmatiuè,sed credo ęquè id obseruatũ habetur.immò è contrario.Nam cum suprà negari scriberet morbos aggrestibus attribuendos:hîc destruit eam sen tẽtiam.Quinetiã,inquit, haud ita semper ἐυκαρπεῖν. Si, fructum ferre,obtinet proportionem operis in plãtis:sanè id erit morbus.Ea enim est morbi definitio.Verùm id ita iactatũ temerè fuisse, propterea quod agrestes minus,quàm vrbanę obseruatę sunt.

EX CAP. XVIII.

757 Λοιπὸν δ' εἰπεῖν. Hactenus quæ cœli iniuria euenire posſint. Nunc ea commodorum, quæ ab hominibus proficisci consueuere. Plinius item sic,Quæ iniuria hominum constant, secundas habent caussas.

758 Τὴν σάρκα σφόδρα πιέσῃ. Theodorus, carnem, vehementer presserit. Plinius, Si non simul incidatur, & corpus. Nam eximendo corticem non fit compreſsio:itaque πιέσῃ, ferro scilicet fecerit impreſsionem. Non autem simpliciter,presserit. καὶ τὸ μέλλοντα καρπὸν διακόψῃ. Theodorus, germen futurum luxauerit. vt καρπὸν germen sit interpretatus. Quin luxari germen non potest. Luxatio est, vbi trãsfertur os è sede sua. λύειν. sed διακόψῃ, cõtuderit.

759 Πλὴν εἰ ἄρα φελλοῦ. Theodorus, itaque verius fortè excepta subere, dixerim.vides calamistros.

760 Ἀλλ' οὐχ' ὁ κύριος. Theodorus, non vitalis. Sic infrà Theophrastus. κυριώτατα τὸ ζῆν. Circũscribas ad hunc

ad hunc modum. Eum corticem, qui vitæ custos ac dominus est. alibi vocem eam exactius.

761 Φυλλοῤῥογία. corrigunt, φυλλοῤῥαγία. vtrunque malè. φλοιοῤῥαγία. reponendum est. corticis ruptio, vt suprà quoque dicebamus. ἐπιγνύμενον τὸν φλοιόν. Et vox, μία, non conuenit huic loco. Theodorus interpretatur, cōmunis. dele, ἄνδραχλος. pone ἀνδράχνη. Quidam mutarunt in casum genitiuum. Sanè prudenter: verùm hîc autor, vt sæpè monuimus, nihil pensi habet.

762 Lege, καὶ οὐκ ἀπόλλυσθαι. ἀλλὰ τὸν φλοιὸν, δεῖ πωροῦσθαι, καὶ ἰδίαν &c. πῶρον, hîc pumicem interpretatur Theodorus. At in historia animalium, tofum. Sanè ita videtur ex lib. Theophrasti de lapidibus. πῶρος enim densus, pumex rarus.

763 Καὶ τοῖς τοιέτοις. Theodorus addidit, stramentis. καὶ ἤδη φασίπον φῦναι. mutila vox. ἀναφῦναι melius. Itaque Theodorus, etiam nonnusquam restitui, regerminaréque.

764 Δεῖ δὲ ἅμα τῇ τῆς χερείας ἀρετῇ, καὶ τῇ τοῦ ἀέρος κράσει, τὰ ἐπιγενόμενα τοιαῦτα εἶναι. Sicui arbori, postquàm cortice spoliata est, euenit, vt restituatur: necesse est & terram, & aërem fauere. Sanè ratio est. Nanque si nullo existente arboris corpore, arbores nascuntur, atque constituuntur: tanto cōmodius postquàm quippiam subest principij: restitui queunt. Natura igitur arborum est, interire cortice ablato. Natura soli, & cæli fauere, ne intereant. Theodorus, Sed præter virtutem soli, temperamentúmque cœli, superuenientes quoque respondeant, opus est. Non dicit, præter: sed ἅμα. Ita vt τὸ ἅμα cōstituat

τὸ συναίτιον. Et non poteſt reddere rationem, qua auſus ſit ponere pro ſubſtãtiuo(ſuperuenientes)Videndũ quid ſit, χερείας. & an mutandum.& in quid. χώρας fortaſſe.

765 Λοπῶσι. Theodorus, Cortice turgido ſint:quia λέπος, cortex. idem verbum in principio quinti.

766 Χρονιώτερα ἡ τούτων διαφθορά. Hîc χρονιώτερον, eſt ſerius: non diuturnus.vt ſit terminus,non tractus. & tamen latinè Theodorus ita ſtatuit. Interitus, inquit,diuturnior. peſsimè. Interitus enim eſt momentum inter viuere, & non viuere. vt τύπῳ dicatur. Scio enim quid litigent calculatores. Si διαφθορά eſt affectus ille ad interitum, χρονιώτερον, non ſignificabit ſerum, ſed diuturnum.

767 Ἐπεὶ ἄντις παντελῶς ποιήσῃ, οὐθὲν ἄτοπον τὸ μὴ ἀπόλλυσθαι. Theodorus, Nam ſi anguſtã admodum feceris: nihil abſurdum, ſi non interierint. Deeſt μικράν. neque dicerẽ ἄτοπον, abſurdum. Nunquam enim abſurdum eſt,arborem non interire.Sed non mirum eſt.Si mauis λεπτὴν, quàm μικράν: licet.

Ex cap. xix.

768 Ἐπικοπέντα. Theodorus, Præciſa. addere debuit à cacumine.

Ex cap. xx.

769 Κοινὴ δὲ φθορὰ πάντων, κἂν αἱ ῥίζαι. Tres ablationes ſunt.Prima corticis.Secunda cacuminis.Tertia ab radicibus.Ita aut tria capita ſunto, aut vnum ex tribus partibus:ſeparatũ autem caput.

770 Αὗται μὲν οὖν ἐξ ἀφαιρέσεως. Morbi fiunt, aut ὑπερβολῇ aut ἀφαιρέσει. Vnde medicinæ definitio. nunc περὶ προσέσεως. Olei vim narrat. Plinius addit,

dit, pice & adipe. Aliud caput hoc item eſſe debet, aut altera pars ſuperioris. Nam prima pars tribus conſtabat membris ἀπὸ ἀφαιρέσεως.

771 Ἄρτι φυομένοις. Theodorus, in præſens naſcentibus. recens natis. ἀπ[illegible] κωλύουσι. Theodorus addidit, agricolæ, etiam non agricolæ.

772 Παραιρεῖσθαι. Theodorus, alimenti rapina. Durum. Καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐμποδίζειν. vt, ſpatio radicationis. &, natura diuerſa. &, vmbra.

773 Ὀσφραίνεσθαι, καὶ ἕλκειν. Plinius iccirco appellauit olfactricem. καὶ ἕλκειν, odorem. καὶ ἀφορεῖν, auerti, Theodorus. Amittere vim fructificandi. Malè fecit, cùm Plinium ſequutus eſt. Maluit etiam ſaporem dicere, quàm odorem: cùm tamen ſit, ὀσφραντική.

774 Idem Plinius, Rhaphanum in XVII. non braſsicam, τὴν ῥάφανον eſt interpretatus. At in XX. Braſsicam. Vide Galenum in Braſsica.

FINIS LIBRI QVARTI.

EX LIBRO QVINTO

CAPITE PRIMO.

775 ΛΟπᾷν. Theodo. turgere, vt in superiore.& mox μετὰ τὸν λοπηλῶν. corrige τὸ λοπηλόν, Nam malè dixere, κοπηλόν. Theodorus, λοπηλὸν, turgorem. Vascones λοπᾷν, *estre en saua.*

776 Εὐπεριαίρετοι. Theodorus, extricatu facilis. At extricantur ea, quæ perplexa sunt, vt fila. A capillo sumptis primordiis significationis, & aspiratione dempta Æolum cõsuetudine, quos sequimur. τρίχες. Plinium tamen autorem habet. Dicam. Arbor facilè deglubitur.

777 Τὰ δὲ τετράγωνα. Theodorus, Quadrandam autem post turgorem. Mollius dicas. Quæ verò materia petitur, vt quadretur: postquàm turgere desierit, cædenda est.

778 Ὥστε ἐναντίαι αἱ ὧραι κατὰ συμβεβηκός. Quare temporibus accidit, vt sint contraria. Non enim tempus, quo germinant, est contrarium tempori, quo fructus percoctus est, καθ᾽ αὐτό. Non enim tẽpus tempori contrarium: quippe quantitas non habet contrarium, neque temporum illorum qualitates omnes inter se contrariæ, sed propter opus sunt contraria. Propterea quod in vno quæritur facilitas decorticationis, & color decorus: in altero firmitas operis. quæ fuit caussa, vt contraria quoque nomina institueret. ὡραῖον, καὶ ἄωρον. & addidit accidentia. ἄωρον, πρὸς τὸ στερεόν, ὡραῖον, πρὸς τὸ φλοισμὸν, καὶ τὸ εὐειδίαν.

779 Εὐχ...

779 Εὐχρούστερα δὲ τὰ ἐλάτινα. Nunc sigilla~n digerit narrationem per genera. In codice est: κατὰ τὸν φρωῦν κοπηλόν. Cædendi tempus significat.

780 Πηγόσιντι. Theodorus omisit. Suprà erat in quarto capite tertij, φυγός. Admonuimus, an esset φηγός.

781 Ὅσα ὀρύττεται. Theodorus, Quę apta obrui sunt. non intelligebam. Omnia enim sunt apta obrui. sed sic. Quarum vsus est ad partes ædificiorum, quæ terra conduntur. vt infrà capite octauo. δρῦς πρὸς οἰκοδομίαν, καὶ ναυπηγίαν. ἔτι δὲ πρὸς τὰ κατὰ γῆς κατορυττόμενα. Et postea de Iunipero. διὰ τὸ ἀσαπές. Theodorus, ὀψιαίτατα, serissime. Hoc est plus, quàm ditare linguam Latinam.

782 Ἀλιφλοίῳ καὶ τότε φαῦλον. Theodorus, vincitur. mendum est librarij. vitiatur. Quod hic de Haliphlæo, Plinius de Subere.

783 ὑπελινῶσιν. Theodorus, germinare incipiunt. Sententiam agnosco: vnde eam deducam non video. Ignoro enim verbum ὑποργῶσιν. Scio & alia quædam: hoc nescio. Et λεύκην scriptum est, πεύκην corrigunt.

EX CAP. II.

784 Ἄσαρκος. Theodorus, rigidior. Non bene. Est enim pinus rigidior, quemadmodum mox ostēdit in cōparatione. σάρκα, inquit, μαλακὴν, καὶ μανήν. Iccirco leuis, quoniam albidior, quia tedam non gerit. Sanè de Abiete hæc omnia. Et profectò Abietis caro rara admodum. ita natura compensauit: vt cui esset rara caro, ea constaret neruis, tum multis, tum robustis. Pinus autem rigida

caro eſt, quippe quæ paucioribus fulciretur neruis.

785 Καθ' ἕνα ὁμαλῶς. Theodo. ſingulatim, plenéque. Puto ſcriptum reliquiſſe, planè, lege ἀσθενής. Πληγὴ γὰρ οὕτως, ἐκείνως δ' ἀφαίρεσις. Theodorus, hunc enim in modum ictus, illo demptio fit. Nunquam percepiſſem. Simpliciſsimè & candidiſsimè. Hoc enim modo tundi: illo decorticari. Obſeruabis, quæ de Abiete dicit hic, debita fuiſſe narrationibus libri ſuperioris.

786 Δύο κληδόνες εἰσι. Attende verbum proprium arborum, cum ramos edũt. eos κληδόνας vocãt. Theodorus ex Plinio, venarũ curſus. Vnde mox εὐκληδόνες. Eſt tamen κληδὼν, omnis ἔκφυσις, non ſolùm venarum. Neque bene Theodorus, Naturæ contrariæ. nõ enim hîc φύσις, natura, ſed id, quod ἔκφυσις. & aliis verbis excipienda. Sic pote, aut melius. Cùm ex vtroque latere medullæ contrariis ex partibus enaſcuntur calli.

787 Πελέκησιν εἶναι διπλῆν. Theodorus, ſecuris duplex. Non eſt ſecuris, πελέκησις. Neque ſecuris eſſe poteſt duplex. πέλεκυς vna tantùm eſt, & bis adigi poteſt: non autem duplex.

788 Διαστρέφεται. Peruertitur, Theodo. contorquetur.

889 Τῶν γὰρ εὐκληδόνων, καὶ ἀστράβων. Theodorus, Quibus venæ egregiæ perfluunt: quæque in opere obediant. Quid perfluit in ligno? melius, conſtent. Et ſanè Theodo. verbi huius eſt amãtiſsimus. ἀστραβές, non eſt obediens in opere. Obedire, indicat paſſionem. ἀστραβὲς reſiſtent iam, conſtantiam, firmitatem. Eſt pertinacia quæ opponitur τῷ διαστρέφεσθαι. lege μονοόζα, & alia ſimiliter.

790 Νεανικώτερα. Theodorus, Adoleſcentiores. minimè. ſed, valétiores. Ariſtoteles quoque νεανικόν, pro robuſto.

791 Παραβόρρα, ἢ ἐν περίπνῳ. Theodorus, quæ vno ab latere, aut in orbe perflantur. Cùm arbores neque frontem habeant, neque latera eis aſcribi debeant: ſemper à fronte expoſitæ erunt vento. Neque eſt à latere τὸ παράβορρον. Sed ſic dices. Quas abietes Aquilo prætерradit, aut in gyrum perflat. Vtrunque horum euenit obiectu, aut reflexu rupium, aut eiuſmodi.

792 Ἐπίτηκα, lege ἐπίτομα. Theodorus, breuia. Quia earum vſus ad opera breuiora comparatus ſit. Propterea quod directiones interpellantur. Præciſa. Plinius in ſextodecimo, cap. 39. Nodíſque conciſa.

EX CAP. III.

793 Καὶ ἔχει τύϊον. Notabis vocem, de qua nemo. neque eis fraudi ſit, qui poſt illum fuere. Sed eius negligentiæ aſcribamus, quod neque ſcimus: neque neſcire maximi diſpendij eſt. ὀζώδη. Hîc Plinius, ramoſam. Theodorus, nodoſam. Idem legit, κάλλιστα: non μάλιστα. & κακοτροφητέντα. Verùm interpretatio huius eum fallit. Malè adulta, inquit. Malè nutrita potius, autè enim, quàm adulta ſint, nodoſa fiunt.

794 Ὅταν ἡ ἐυτραφήτις. lege συστροφή, καὶ κύκλοις. Orbes Theodorus. Plinius, ſpiras. Idem eſt ſinus. δυσεργότερον τῶν ἀόζων. lege τῶν ὄζων.

795 Κέντρα. Theodorus, Stimulus, malè. Si punctum non vis, aliud quæres. Mirum Græciam tam opulentam, idem verbum aſsignaſſe agenti, & patieti:

ídque eodem flexu. κέντρον eſt ſtimulus, qui pungit. κάντρον eſt punctum, ſiue nota, quæ à ſtimulo, ſtimulíve analogo facta eſt. In ligno, & alia materia, clauum rectè dicas, aut verrucam. Hæc etiam lapidum vitia ſunt. Plinius in marmore centra, duritia clauo ſimilis.

796 Ἐκλιθαθῇ λίθον εἰς τὸ δένδρον. Theodorus addidit, alam. ἐκλιθάζειν eſt proprium funditorũ. Theodorus, inculcaueris. paſsiuo flexu maluit vti.

797 Λόγιον ἦν ἁλῶναι. Theodorus græciſſat. Quo ſucciſo vrbem capi, ac diripi, oraculum erat.

798 Δημήτριος. Mancus admodum Codex. & ſanè Plinius non peſsimè explicat quantum ſatis eſt.

799 Καὶ ἄλλα ἄτλα τῆς ἀτλικῆς κερμιστὶ, ὅ ἐστιν ἐν κοτίνῳ, οὗ ἀνέθη τὸ πρῶτον ἐγκοιλιωθέντα. Theodo. Et alia quædam Attici ritus, parte qua primum affixa fuere, ad ramorum ambitum concauata. Καὶ ἄλλα ἄττα τῆς ἀτλικῆς, ſcilicet σκευασίας, nõ ritus, apparatus. Quod autem ſequitur, κερμηστί. Sic dicas alia quædam fruſtulatim. Et lege, ἃ ἔστι. quæ extant, ſiue inuenta ſunt in oleaſtro ea parte, qua ſunt appenſa primũ, atque in cauitatem impreſſa. Appenſa ocrea corticem premit: itaque ἐγκοιλάζει. deinde lateribus circumaccreſcentibus: ἐγκοιλάζεται. ita ſtatuas: ſi κερμηστὶ non ſit mendoſa vox. Nam Theodorus omiſit. omnia verò hæc ſunto exercendi ingenij cauſſa.

EX CAP. IIII.

800 ΤΗς δ' ἐβένου ἡ μήτρα. Non igitur tota Ebenus nigra. μελάνδρυον. Theodorus, atrum. Mirum quare non aliquid finxerit: poterat enim cõmodius, quàm alia multa: Roboratrum. Sanè albumen

bumen, latinum est. Atrumen, aut nigrumen fert analogia. Item Querquatrum, vt Quinquatrum.

801 Ἀλλὰ καὶ ἄυρα. Theodo. omisit. Et paulò post ἀποβρέχουσι legit: non ἀποβρίθουσι.

801 Τὴν γὰρ βαφὴν ἀνίησι διὰ τὴν θερμότητα. Theodorus, Tincturam enim vi sui caloris perlaxat. Nunquàm intellexissem. βαφὴν, accipe, ferri cādentis in aquam. Quid autem sit, perlaxare tincturā? ἀνιέναι, est remittere.

803 Ἰτεΐνα. Theodorus poetatur. Lenta salix.

804 Τὰς στροφεῖς τῶν ποιοῦσι πτελεΐνους. Theodorus, vlmeos cardines valuarum adiungunt. Valuis dixisset: postquàm maluit, adiungunt: quàm faciunt. Plinius simplicissimè. Ob id cardinibus assamétísque portarum vtilissima.

805 Ἔμπαλιν τιθέντες τὰ ξύλα. Theodorus, Faciunt eos ligna permutantes. Quod radicē versus, quódque in cacumine fuit. Ratio verbi, permuto, non admisit eam sententiam. Permutare ligna, est cum ferro, aut alia re quapiam. tamen Plinius ita loquutus est. Verùm ille nihilo fœlicius hanc est exequutus partem. Inquit enim, permutanda tantùm sic: vt cacumen ab inferiore sit cardine, radix superior. Neque enim sic est. Sed bina assamenta ad cardines cum coassant, contrario disponunt situ, vt vnius pars quæ versus cacumen spectabat, alterius respondeat parti, quæ vergebat ad radicem.

806 Εἰ δ' ἐκεῖνο κατὰ φύσιν, ᾗπερ ἡ ῥοπὴ, ἐνταῦθα πάντως ἂν ἡ φορά. Vides orationem mutilam: ex qua nihilo faciliorem aspicias à Theodoro. Nam si alterū per naturam eodem tendat, quo momentum est: ruina

vtique eodem ſequi facilè poſsit. Sic explices: εἰδὲ ἐκεῖνο. Illud ſcilicet lignum, quod inuerſum ſitu contrario eſt: κατὰ φύσιν, intellige διετέθη, ſecundum naturam conſtitutum fuiſſet (quippe contra naturam fixum eſt, deorſum ſpectante cacumine) ἧπερ ἡ ῥοπὴ, qua parte impetus cœpiſſet lignum ad flectendũ, ex vtriuſque concordia πάντως ἂν ἡ φορά: eam in partem tota contortio incubuiſſet. Non loquimur igitur de ruina: vt vult Theodorus, ſed de contortione. Dicebat enim ἀστραβής. Illud præterea contemplabere, cum vlmum ἀστραβέστατον diceret: hoc oſtendit eſſe falſum, qui tantùm ponat curæ, & operæ, & artis, ne contorqueatur.

807 Τὰς δὲ θύρας οὐκ εὐθὸς συντελοῦσι. Theodorus, valuas non ſtatim apponunt. Perficiunt, potius. ἀλλὰ πήξαντες ἀφιστᾶσι. Theodorus, ſed compactas ſtatuunt. Immò relinquunt: poſtquàm compegerunt, abſiſtũt. Et omiſit κἄπειτα ὕστερον. Tum repetũt opus, atque abſoluũt. Atticiſsima breuitas. Vt apud Ariſtophanem Nubibus. κἄπειτα πρὸ τὰρ ῥοῦ εἶπερ. Item omiſit, τῆς ἐλάτης. Sed ſuppreſſo Abietis nomine, dixit: quod rara, carnoſáque: Valuę ex Abiete. Cardines vlmei. corrige in codice Theodori. Facilè aërem attrahunt humectum. Eſt enim ſcriptum, autẽ. ἀέρα ἐνικμόν.

Ex cap. v.

808 Τὸ δὲ θύον. Ponere debuit inter Ægyptias.
809 Ταῦτα μὲν οὖν ἰδιότητά τινα τρόπων. Hinc alia materia aliud exigit caput. Declarat enim affectiones elementares. Graue, leue, denſum, rarum, & eiuſmodi.

810 Ἁπτὴ δὲ φύσις. Diuerſum caput, in quo affectus

ctus perdurandi, aut putrefaciendi.

811 Ἐξ ὧν αἱ θύραι τ᾽ νεωςὶ νεὼ τεθησαυρισμένας τέτ]αρας ἐκεῖνο γενεάς. Ligna cyparißsina è quibus valuæ Templi Dianæ noui factæ sunt, cum reposita fuisßent, per quatuor ætates durauere. τῷ νεωςί, Theodorus omisit. Vetus templum incenderat Xerſes.

812 Ait robur in fluuiis nõ putreſcere, in mari putreſcere: cætera è contrario. Condiri enim quodammodo ſalſugine. Quæras porro quare, vt alia, robur non condiatur. An quia ſalſuginem in ſe habet? Dicebamus enim in libro tertio, nitroſum eſſe eius cinerem. Verùm in libris de cauſsis ſatis diximus.

813 Τὴν μὲν γὰρ ξηράν. Theodorus legit πικράν. quia ſubdit γλυκύτητα. Et ſuprà dicebat vermes ex humore dulci oriri. Dubitamus tamen nos. Neque enim amara Abies, ſed ſiccior, quàm Pinus. Itaque ξηρὰν, lego: vt γλυκύτης non tam dulcedinem ſignificet pro cauſſa, quàm humorem primo ſignificatu, vt opponatur τῷ ξηρῷ: & conſignificet dulcorem, pro cõcauſſa. Præterea tedam ſcimus nos amaram eſſe. Ad hæc in mari naſcitur τερηδών. Salſum autẽ & amarum, affinia. Tineam τερηδόνα videtur Plinius interpretari. Teredinem etiam dicit.

814 ὑφ᾽ ὧν σεπαίνεται καὶ μικρὸν τὰ ξύλα. Lego τρυπαίνεται. aut τιτραίνεται, ſicut mox τιτράνῃ.

815 Πιτ]οκοπηθέντα ςέγει. θριπ]οκοπηθέντα. Lego ἐνίατον autem vt ſit, docet. mari enim curari. Hoc eſt ςέγει, non tranſitiuè, ſed abſolutè poſitum: quod neutraliter rudes dicunt. Significat autem, coire, coaleſcere, operire hiatum: quemadmodum infrà de Abiete. Si hiat, madefiat: tũc συμμύει, inquit, καὶ ςέγει.

Plinius

Plinius hunc tractans locum omisit. Theodorus diuersus abiit. Durare, inquit, nimirum valet.

816 Ὥσπερ οἱ μυοδόχοι. Sic lege. Theodorus aliter accepit. Tu sic. Cùm ità excauauerint, quemadmodum latebras suas mures consueuere. Corrige in Codice Theod. colorata: & pone odorata. ὀσμώδη.

817 Ἐλιμνώθη τὸ πεδίον βραχέντος τοῦ βερέθρου. Theodorus, Cùm obstrusis facibus lacus in campum redundauit. At βραχέντος τοῦ βερέθρου, non est obstrusis faucibus, sed ab imo erumpentibus scaturiginibus. Hoc enim βράσσειν, Ebullire, feruescere cum sonitu. Vnde βράχεα in mari. Itē ὡς ἐῤῥάγη καὶ ἀπῆλθε. Extrusis obturamentis. potius, disruptis obiicibus, disiectis.

Ex cap. VI.

818 EN τύλῳ δέ. Hæc quoque reponéda fuere inter historiam arborum peregrinarum. Lege κατάγνυσθαι, frangi: non καταγίνεσθαι.

819 Θᾶττον δύεται καθ᾽ ὕδατος: καὶ ἐπινεῖ μᾶλλον. Theodorus, Citius descendunt: vel si fluitant, plus deorsum versus sanè inclinantur. legit igitur ἐπινεύει.

820 Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἔνεργα τῶν ξύλων. Hinc aliud caput de affectibus, quorum finis ars est.

821 Τὰ δὲ μοχθηρὰ σιδήρια δύναται τέμνειν τὰ σκληρὰ τῶν μαλακῶν. Deest, μᾶλλον: aut subintelligitur. Theodorus non refert μοχθηρὰ ad σιδήρια: sed ad materiam. Vitiatam, inquit, durámque materiam. Tamen duritiam esse vnam ex caussis, quæ vitiis obsistunt, suprà dicebamus. Melius est referri ad ferrum: ita vt etiam obtusum ferrum plus valeat ad dura, quàm ad mollia.

822 Μάλιϛα γὰρ ἐλκεσθαι. Theodorus legit, ἥκιϛα. minimè, & ſanè rectè. Nam ſi ἐλκεσθαι, eſt συμπεριίϛασθαι κινουμένης τῆς μήτρας: & negant eis medullam eſſe: neceſſe eſt, vt etiam negent τὸ ἐλκεσθαι. Theodorus omiſit, δυνάμει. Sed eſt vox peripatetica, & huic conueniens loco. Nanque in Abiete manifeſta eſt, in Buxo non eſt, ſed δυνάμει. At illi hoc quoque negant. dele improbam vocē, ἐλάτην, & repone ἐλαιάν. & ζῇ γὰρ, ne interpretere in ſingulari, quemadmodū Theodo. ſed in plurali, tam de olea, quàm de buxo. Hæc verba ſunt à Philoſopho poſita ad antipophoram. tollit nāque tacitam obiectionē. Ablatis enim iis partibus quæ circa medullam ſunt, etiam diu queunt viuere. Eas partes appellat γυρώματα, quia in orbem circunſtant medullam. Circos vocat Theodorus nouo vſu.

Ex cap. VII.

823 Φανερὸν γάρ ἐστι. Non debuit ab ſuperioribus ſeparari. De medulla enim etiamnum agit.

824 Παντὸς δὲ, ὡς εἰπεῖν, ξύλου σκληροτάτου μανοτάτη ἡ μήτρα. Theodorus legit σκληροτάτη καὶ μανοτάτη. Quaſi non agat de lignis duriſsimis, ſed de omni ligno. Nam mox vtranque partem de medulla exequitur. μανότατη μὲν σκληρότατη δέ. Et dixit ὡς εἰπεῖν. Quia quarundam arborum denſiſsima, vt Gaiaci. Plurimæ tamen eget animaduerſionis, an τὸ μανότατον ſit σκληρότατον. Videntur enim hæ duæ naturæ coniungi non poſſe.

825 Τῶν δὲ ξύλων τὰ μὲν σχιϛά, τὰ δὲ πελεκητά, τὰ δὲ ϛρογγύλα. Miſcuit actum Naturæ, cum potentia ad artem. Dico miſcuit, quia ex æquo fecit ex his differentias

ferentias in speciebus. Abusus igitur est. Nam στρογγύλον est actu. ξυστὸν, est aptitudine, & πελεκητόν. At hoc ipsum ξυστὸν, & πελεκητὸν, non est nisi ἐκ τοῦ στρογγύλου, καὶ ἐν αὐτῷ. Præterea πελέκεως vsus, tam est ad decorticandū, vt relinquatur στρογγύλον, quàm ad dolandum in angulos. στρογγυλωτὰ debuit dicere. Verùm quia teretes sunt, & teretes relinquuntur, non autem tales fiunt: iccirco vsus est voce primogenia. melius infrà. ἄψαυστα. Adde quòd πελέκησις etiam ad rotunditatem exercetur. Multæ enim columnæ rotundæ, non solo ablato cortice, sed etiam ad veram & regularem circinationem. Atque hinc caput aliud instituito.

826 Διὰ τὸ διαπολεῖσθαι τὴν μήτραν. Theodorus, Quod medulla nulla in his, lateribus plenioribus circūdetur. In nostro Codice nulla sunt latera illa.

827 Βάρος δέ. Diuersa materia, atque ab superiore segreganda. Est enim à potestate actiua. Theodorus omisit, ἀπαλαὶ τιθέμεναι. Et sanè infrà. Τεκτονικῇ μὲν οὖν ἡ παλαιοτάτη κρατίστη. Etiam vulgò architecti id obseruant. Sublicas & columnas abiegnas ineptas esse oneri ferendo: Roboreas præstare lapideam firmitatem. Longuriis & laquearibus, roboreas findi: Abietis vsum eligendum.

828 Ἀλλὰ πρότερον σήπονται, καὶ ἄλλως ἀπαυδῶσι. Theodorus, Sed prius, quàm viribus, carie, aliásve deficiunt. Malus autor, cum Plinio, latinitatis. Deficiūt carie, non deficiuntur. Deficiuntur viribus, nó deficiunt eo modo, quo deficiunt carie: itaque quas vires addidit de suo, eæ de sententiæ viribus puritatem sustulere. Notabis etiam σῆψιν pro carie.
Catchword: σαπρίαν

ξηφίαν etiam Diofcorides dicit. Plinius quoque cariem interpretatur. Alibi σήπεθαι eft putrefcere, longè diuerfa à carie ratione. Putredo ex acceffione humoris peregrini: caries ex vtriufque defectu. Quod autem dicit Philofophus, ὑδὲν γὰρ ἐν διδόασιν, intellige fanè. Falfum enim eft, fi exactius accipias. Immò verò adeò cedunt oneri, vt inambulantibus fubcutiantur, & fluctuent. Sed ita cedunt oneri, ne fuccumbant. Ablato enim onere, ad directionem redeunt.

829 Τὸ δὲ τῆς εὐβοϊκῆς καρύας. Theodorus Plinium fequutus omifit cognomen, εὐβοϊκῆς. malè. Nanque fi non addas:non erunt neceffaria verba illa. Γίνεται γὰρ μέγα. Vulgaris iuglandis noftratis nõ erat opus magnitudinem indicare. Lego ψοφοῖ. Plinius etiam aliter fcribit, τὸ γίνεται μέγα. Fiunt ex ea trabes. πρὸς τὴν ἔρεψιν. Quod alibi ἐρέψιμον. Theodorus, ad opus tectorium. malè. Vides apud Vitruuium, quid fit tectorium opus, quid trulliffatio. Plinius fimplicifsimè. firmifsima in tectum.

830 Εὐχέκαλλον μάλιςα ἡ ἐλάτη. Theodorus legit πεύκη. malè. Neque fuum ducem Pliniũ animaduertit, quot laudibus Abietem extulerit. Et verba hęc illis refpondebãt. πρὸς δὲ τὰς τεκτόνων χρείας. & mox, ἐὰν δὲ κολληθῇ. Et Plinius, fabricæ artis genere fpectabilis. & glutino fociabilis. Puto multos errores hoc in loco effe apud vtrunque autorem.

831 Εὐτονώτατον ἡ φιλύκη. Theodorus obedientifsima. Immò verò rigidifsima. Plinius obedientifsimam quocunque in operę fraxinum dicit, quia ducitur ab arte ad omnia opera.

832 Τὰς

832 Τὰς στεφάνας. Theodorus, circos. Non intelligã flaminium, aut maximum, sed orbes. Qua ratione lentam materiam ad furculas præ aliis eligerent, considerandum est.

EX CAP. VIII.

833 Τὰ πρίσματα. Theodorus, segmenta. rectè: vt ramenta, & strigmenta. Veteres segmenta, pro lamellis ferè. Puluerem illum vulgus serraturam. ἐμπλάττει. Theodorus, implet. rectè. Sed non implet Græcam vocem. Plinius, replent. vide Galenum.

834 Ἀναφέρεται. Theodorus, expui: nimis ambitiosè. Neque verum est quod ait Theophrastus: ob pondus. Quantillum enim est illud? Sed quemadmodum dicebat de Serraturis? ἐμπλάττει. Lenta enim sunt, & hærent. Et notabis, ἐκ τὰ ἐκτρυπήματα. Exterebramenta. Lege τῶν δὲ ξηρῶν. non autẽ, δρυῶν.

835 Τὸ τορνευτήριον. Theodorus, Ferrum. nimis communis vox. Est dubitatio. Ait enim καὶ ἡ πελεκήσις διὰ τῶν μαλακωτέρων ῥᾴων. At suprà dicebat. μᾶλλον τέμνειν τὰ σκληρὰ τῶν μαλακῶν. Ibi loquitur de vi τῶν σιδηρίων τῶν μοχθηρῶν. Si ferrum acutum sit, melius secet molliora. Si non sit acutum, efficacius agat in ea, quæ duriora sunt. Propterea quòd acies in molle agit. At hebete durum rumpitur: molle non recipit, sed cedit.

836 Ὅλως δὲ πρὸς πλοῖα. Hinc aliud caput. Nanque hactenus de affectionibus. εὔπριστα, εὔγλυπτα, εὐπελεκητά, εὔξοα. deinceps de vsu, ac fine.

737 Ἵνα ἀντέχῃ πρὸς τὰς νεωλκίας. Theodorus, vt cùm in terram attrahitur, resistere possit. verbo latino

tino abſtinuit. ſubducitur.

838 Καὶ ὅλως ἐκ τούτου τὸ χέλυσμα. Pollux in primo declarat quid ſit. τὸ ὑπὸ τὴν τρόπιν προσηλούμενον, πρὸς τῷ μὴ τρίβεσθαι τὴν τρόπιν. Vides duplicem carinæ ſpinam.

839 οὐχ᾽ ἅπτεται δ᾽ οὐδὲ κατὰ τὴν κόλλησιν ὁμοίως τὸ δρύϊνον τῶν πευκίνων, καὶ ἐλατίνων. τὰ μὲν γὰρ πυκνά, τὰ δὲ μανά: καὶ τὰ μὲν ὅμοια, τὰ δ᾽ οὔ. Si non æquè glutino iungitur quercus cum pino,& cum abiete: erit quia alterutrum ſimilius eſt quercui. ſcilicet pinus. Ratio ſimilitudinis eſt, τὸ πυκνόν. Hæc eſt ſententia. Plinius eam nimis laxè exequutus eſt. Glutinum abdicant quædam,& inter ſe,& cum aliis inſociabili glutino,vt robur. Non eſt verum, quod ait:in omni genere eſſe,quæ inter ſe non glutinantur. Nanque Abies vbi glutinatas partes habet,ibi difficilius diſsilit,quàm vbi ſolida eſt.Præterea exemplum vanum eſt roboris, vel auctoritate hoc loco Theophraſti: vel ſubſequenti narratione ſua. Similia enim inter ſe glutino iungi. Quippe lapidi lapidem,& quercui quercum componimus: vt tueare Plinium,exemplum roboris ſit alterius tantùm partis, cùm dicit:& cum aliis. Tametſi id quoque falſum eſt:cum pino enim hic affirmat. συμφύεσθαι, Theodorus, Sociari, & conflari. Verùm ſociari, eſt minus, quàm συμφύεσθαι. Et Conflari,eſt metallorum,non glutinationis:coire,etiam mollius eſt. Componi eſt intra ſignificationem. coaleſcere, eſt propemodũ quod dicas.

840 Ἡ δὲ τορεία. Theodorus, tornatus. Neque propterea ſcio quid ſit. An ſignificat omne opus tor-

natile? Verùm nescio quare in Trochleis γλισχρότητα velint, cum etiam æreas instituamus. Posset aliquis suspicari esse instrumentum, quod Arganá vocant Itali, quasi organon aut ergata, quod est etiã apud Vitruuiũ. Verùm puto Pollucem huius fuisse facturum mentionem.

841 Τὸ δὲ στερέωμα πρόσω τὸ χέλυσμα. Sic lege. στερέωμα videtur appellare τὴν προεμβολίδα. Aduncitatem desinentis in prorã spinę. ante rostra. ἔμβολος. Intelligo spinam, primariã carinæ trabem, cui costæ affiguntur, puto columbam à nautis appellari. ἐπωτίδες sunt, quæ eminent vtrinque partes. inter quas etiam oculi: ibi quoque nauis nomen inscribebatur. In summo medio statuebant, aut Delphinum, aut Pristin, aut Sirenem, aut Harpyiam, aut Centaurum, aut aliud tale. id pro naso habebatur. Quare etiam apud Homerum licuit poni, παρειαί. Theodorus addidit, Nauibus rotundis. Et legit, πιτύϊνον ποιοῦσι τὸ στερέωμα, διὰ τὸ ἐλαφρόν· τὸ δὲ χέλυσμα, καὶ τὰς ὠτίδας. Nunc è pinu facit id nullus: sed olim, vt apud Catullum, & Virgilium, atque alios legimus.

842 Ἀσθενὴς παράπαν. Corrige apud Theodorũ infirmissima. Verùm infœliciter addidit verbum, constet. non enim cum ea infirmitate conuenit significatus constantiæ, & roboris.

843 Theodorus Τὸ στέγε, Rimis coniunctis omnibus continuat. Posuit verbum hoc, absolutè sine casu. Nescio an dicam, rimam coniungere. Est enim Rima hiatus, & canalis in mõtibus, qua aqua fluit: ibi fuit origo significationis. Rimarum didu-

cta

cta labia coniungere quis posſit: hiatum non poſſit. Πλὴν ἐάντε παντάπασιν ἐξικμασθῇ. Theodorus niſi quicquam penitus exaruerit. τὸ quicquam, non eſt hic neceſſarium. De Abiete enim loquitur.

844 Πρόστι τὰς κίστας. Theodorus addit, Funibus. Et corrige, quia ſcriptum eſt cuiuſque.

845 Μίλος εἰς παρακολλήματα. Theodorus addit vocem fœlicisſimam, tenuiſectilia.

846 Μονοστρόφους ἁμάξας. Pollux non docet hanc differentiam. Neſcio an ſint plauſtra birota. Præterea neſcio quo cõſilio dixit idem Pollux ἄξονας στρεφομένους. Axes enim neutiquàm vertuntur. Theodorus, ad axes ſimplicis verticis. Rara hæc verticis ſignificatio ſic. Putabam aliquando hic τὸ μονόστροφον eſſe pro rota, ſolidum quippiam ad modum phalangis: quia dixit, πρὸς ἄξονας. & addit, καὶ ἁμάξας, ſcilicet pro rotis ſolidis ſine radiis. Theodorus mendum ſic deterſit. καὶ ζυγὰ λυρῶν, καὶ ψαλτηρίων. διφροπηγίαν, interpretatus eſt, vectabula. Carpentũ eſt, δίφρος. Currus cum ſella duos capiente, δύο φορεῖν.

847 Καὶ γαλιάγρας. Theodorus, Prela, & torcularia. γαλεάγρα eſt cauea, & carcer. Si ita ſit, ad clathros vtilem dicas.

848 Ἐλκυθρα. Theodorus, Burim. Ne huius quidem meminit vocis Pollux. Apud Heſiodum non eſt. ſed ἔλκυμα. Burim interpretantur. Alij ſtiuam, malè. Nanque eſt, ἐν ᾧ ἐνῆ μ[...] ὁ ζυγός. At ſtiua eſt manicula aratri.

849 Εὐβοίνῃ καρύᾳ. Theodorus omiſit εὐβοϊκῇ.

850 οὐδὲ φιλύκη. Hic abdicat à fabrica philicę vſum.

At suprà, ἐυτονώτατον δὲ φιλύκη. Puto iccirco legendùm, φιλύρα. φιλυρέα.

851 Κήλαστρον δὲ, καὶ μύα. Corrigunt, μία. Neutrum agnoscit Theodorus.

852 Καὶ τὰς κίστας, καὶ τὰ κανᾶ. Vbique κίστας hactenus, cunnas est interpretatus Theodorus. Nunc vbi sunt κανᾶ, id est cistæ, & canistra, poterat commodius cunnas, dicere. & cistas maluit.

EX CAP. IX.

853 Διήρηται δὲ πρὸς τὰ τεκτονικά. Non debuit hęc pars à superiore disiungi. Adhuc enim perstat in materiarum vsibus, ad instrumenta.

854 Διαφέρει δὲ κατὰ τοὺς πόδας. Non est dubiũ quin statuat à locis differentias. Sed pedem pro loco nusquam positum memini.

855 Τρεῖς ἄνδρας. Theodo. vnum addidit. Plin. nullũ.

856 Οὐκ ἔτεμνον οἱ βασιλεῖς. Theodorus addidit imperitia. Quæ ea imperitia sit? cædendi, an transuehendi? Quis nescit Cedrum aut aliam arborem cædere? Quis separet vehendi imperitiam à difficultate? Nam tametsi duo sunt: tamẽ δυσκόμιστον vtrunque capit. Neque Plin. quicquã, neque Athenæus: qui tamen ingentium nauium structuras narrat.

857 Τὰ ἐν τῇ κύρνῳ. Correxerunt, κορσίκῃ. κόρσις & κορσίκη apud Stephanum. Nunc ibi non sunt ea miracula arborum, quæ iactat Theophrastus.

858 Οὐδὲν γὰρ εἶναι πρὸς τὰς ἐν τῇ κόρνῳ. Theodorus, quas Corsica gignit, pro nullo certè habentur. Verbis Ciceronis Græcam sententiam purius expressisset. ille enim. Sed nihil ad Lælium.

859 Βουλομένους κατασκευάσαι πόλιν. Sic lege, non πλοῖον.

πλοῖον. Nam mox, ἀποσῆναι τὴν πόλιν οἰκίζειν. Item lege, διασχίζεσθαι τοὺς ἱστοὺς ἐπὶ τὸ πυκνόν. Theodorus, Nexus, densáque malos perscinderent. Nescio quid sit hic, nexus. & mox, τῇ ὕλῃ. Immani arborum turba: nunquam dicam turbam lapidum, aut arborum. Et Romanos fatuos, qui à litore non absisterent prius, quàm arborum proceritate, atque frequentia, quas procul liceret (vt mos est nauigantibus) conspicari, vela scinderentur.

860 ἣ ἐχρήσαντο οἱ πεντήκοντα ἱστίοις. Lege. ἣν ἑλκύσαι πεντήκοντα ἱστίοις.

861 Διὰ τὴν ἄνεσιν. Theodorus, ratione laxationis. non intelligo. Sed ob temperiem. est enim ἄνεσις ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς.

862 Τὸν δὲ τόπον εἶναι τοῦτον εἰς ἀνδρὸς θέσιν. Theodorus omisit. Videtur deesse quippiam ad hanc sententiam. Locum hunc à Circe adornatum, aut consitum ad viri, scilicet Elpenoris monumentum.

Ex CAP. X.

863 KAὶ μάλιστα οἱ τῶν κολάβων. Theodorus omisit. Habes alia & diuersa inter se significata apud Athenæum, & Pollucem. Nescio an tempestiuè admitteremus, κολοβῶν. Homerus etiam, κόλον, pro, κολοβόν.

864 Καὶ οἱ ἐν ἀκμοτέρας ὕλης. Lege, ἐνικμοτέρας. Ex materia humidiore, & spissiore. Reddit rationem. ὑγροτέρα γὰρ ἡ πυκνή. Etiam dixit, Carbonem ex spissiore meliorem. ergo ex humidiuscula. & sanè dicebat, ἔνικμον. Medius terminus syllogismi, est humiditas. Minor propositio, humida spissior. Igitur errauit Theodorus, qui dicebat: generis siccioris. Le-

gerat ἀνικμοτέρας. Neque putes contradictionem, cũ petit ex apricis, mox ex humidis. Quippe ὑγρὸν significat humoris copiam. ἔνικμον autem mediocritatem. Itaque dixit, συμμέτρως. Et paulò inferius seipsum interpretatur. λέγω δ' ὑγρὰ τὰ ἔλεια. Ponit deinde etiam alia ex caussa præstantiorem. Inter ea, quæ densa sunt, sicciuscula maximè eligẽda: quia ex densitate ἀντέχουσιν, ex siccitate acutũ edunt ignem.
865 Οἷς ἐν τοῖς σιδηρίοις. Lege, δεῖ. Theodorus omisit, εὐζοΐκῆς, sicut sæpè hactenus. Lego ἀσθενέστεροι. Nam hoc tractat quem ad vsum οἱ μαλακώτεροι expetuntur.
866 Τὰ εὐθέα, καὶ νέα. Theodorus legit, λεῖα: læuia. Quia ex nouellis minus probus carbo declarabatur. Itẽ ex vetustis. Et ratio est τοῦ λείου: propterea quòd ligna ipsa maximè contigua esse oportet. Idem legit, περιάψωσι: non autem περιαλείψωσι. Oblinendo struem, obducunt fornacem. oblinũt ergo luto pyram ipsam. Sic Plinius. Acerui confertis paleis recentibus luto caminantur. Hoc est, περιαλείψωσι. accensáque strue. hoc est, ἐξάπτουσι. παρακεντοῦντες ὀβελίσκοις. hoc est, contis pungitur. πρὸς τὴν κατάπληξιν, lego κατάκαυσιν.
867 Omisit Theodorus λευκὴν, vt toties alibi monuimus.
868 Chæremonis. Carmen est iambicum senarium cum hemistichio præcedente, ad hunc modum

Τοῦτο συσκαπνώσατε
Φοίνικος ἐκ γῆς ῥιζοφοιτήτους φλέβας.

Theodo. apte interpretatus est; & anteposuit integrũ. Obseruabis verbum ἐποίησεν, quia erat ποιήσης. Sic

Sic Aristoteles ferè semper.

869 Φλογισθέντα. Theodorus, φλοισθέντα, ἢ urticata. rectè.

870 Οἰκείας ὑγρότητος ἐξῃρημένης. Proprio humore exempto: sanè propterea fumum non facient. rectè. At enimuerò quomodo μαλακωτάτην φλόγα? Hoc est superioribus contrarium. ὀξυτέρα φλὸξ ἡ τῶν μανῶν, καὶ κούφων, καὶ αὔων.

871 Καὶ τὰς ἄλλας τέχνας ἀλλήλοις ἐστι χρησίμη. Nō videtur vox ἀλλήλοις hic quicquā facere. Quare Theodo. omisit. lege ἐμπυρεύεσθαι. ἐμπύρευμα apud Aristot.

872 Καὶ οὐ δίιεσιν. Theodorus, dimittit. Non: sed, transmittit: quia μανὸν ἕλκει. τὸ δὲ γλίσχρον οὐχ: & non δίιεσιν.

873 Πυρία μὲν οὖν. Videntur veteres etiam alia ratione, quàm silicis, concepisse ignem. Terebrum faciebant ex ligno solidiore: deinde ei tabellam supponebant ex ea materia, quæ ignem concipere ex attritu posset. Tabellam hanc ea de caussa ἐσχάραν appellabant, tanquam focum. Theodorus ab officio conceptaculum.

874 Εὐθὺ δεῖ κατὰ φύσιν. Theodo. omisit. lego, τί δεῖ.

875 Αἴνει δὲ τῶν ξύλων. Hoc esse decet separatum caput. Est enim præter materiā ignariorum. Et affectus naturę triplex declaratur, vt humorem edant, vt extumescant, vt regerminent. Lege ἰδρίειν, sudare.

876 Ὃ δὲ καλοῦσιν ἰλείαν οἱ εἰληθεῖς, ἔφυδρον. ὑπὲρ οὗ καὶ ἐκθύονται πρὸς τοὺς ἑκατίνους. Theodorus, simpliciter. Quod vocant Lucinam: & sacrificiis obseruandum aruspices iubent. Omisit, ἰλείαν, & ἔφυδρον, & ἑκατίνους. Extat igitur in lignis tumor ali-

quando humorem continens. Icciro non Lucinam vocar[illegible]d quod vult Theodorus: Sed εἰλείαν Lucinæ. Et est ἔφυδρον. Est autem ἰλεία siue εἰλεία, collectio, ac retentio. Nomen inusitatum, sicut & rara res. Et quia videbatur prodigium, arborem prægnantem esse, Deæ attribuerunt. ἑκατῖναι sunt Hecates sacerdotes, quæ & partui præest, & interitui. Tergemina enim est.

877 Τόπον ἴχῃ νεοτερόν. Lego, νοτερόν. ἀργά. Rudes Theodorus, rectè. Vacua, & otiosa ab opere. Sic in libro sequenti de Silphio. Otiosa ab vsu. Diuus Paulus non semel vsurpauit pro eo, quod est priuare officio. Origo verbi ab opere & priuatione ἀεργός. Vnde æger Latinis, & sane talis est morbi definitio, Læsio, aut ablatio officiorum. Hominem eiusmodi nullius operæ Thusci mira voce notant Scioperonem: quasi sine opera. Ad Græca vergit ligurum Taurinorum appellatio, Gargus. Herodotus in Thalia, Darium, ἀργὸν, vocat: Cunctantem.

878 Hic animi atque eruditionis gratia monendum censui. Vsum arborum atque herbarum, præter eos omnes, qui positi sunt, esse etiam in viuentibus, quasi pro materia. Qualem videmus in salicibus ad opus topiarium: in vlmis ad vites. In spinis, Sambuco, Malogranato, Rubo, Cydonio, Aparina, ad sepes. A Iureconsultis proditum est in criminibus extraordinariis puniri apud Ægyptios eum, qui Sycomorum succiderit: propterea quòd iis arboribus colligentur aggeres Nilotici, quibus aquarum incrementa retinentur.

FINIS LIBRI QVINTI.

EX LIBRO SEXTO

CAPITE PRIMO.

ΔΙὰ. τὸ ξυλώδεις εἶ). Eſt proportio fruticum ad arbores in natura lignea, quæ vtrique communis eſt. Iccirco de his priùs, quàm de herbis. Hoc ex Theodori interpretatione non potes agnoſcere, qui interpretatur ſurculoſum. At non pauci ſurculi non ſunt lignoſi. Omne quod è terra ſurgit ſurrectum, ſurculus eſt, etiam in herbaceis: quare milium quoque nigrum, Surgum eſt dictum. 879

880 Rhaphanon hic interpretatus eſt, Radicem. ῥαφανὶς tamen frequentius dicitur à Theophraſto. ῥάφανος autem Braſsica. Vtrunque à Plinio, vt ſuprà oſtendimus.

881 Καθ' ἑκάτερα. De quorũ vtriſque dicendum eſt. Theodorus omiſit.

882 Τὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν ἄκανθαν ἕτερον ἔχει φύλλον. Theodorus, Alia iuſta folium aculeatum, altero quoque conduntur folio. Quia dixit ἕτερον ἔχει φυλλόν. Si alterum folium, ergo duo. Cæterùm hoc nequaquam verum eſt. Ononis enim à ſarmentis edit aculeos ſatis longos, ac teretes, qui foliolis veſtiuntur, neque aliuſmodi foliũ habet. Quare παρὰ τὴν ἄκανθαν, non debuit interpretari folium aculeatum. Quid autem hic agat ἕτερον, videndum.

883 Ὁ δὲ τρίβολος, καὶ ἡ περικαρπία φυλλάκανθόν ἐστι. ἔχει γὰρ ἀκάνθας ἐν τῷ περικαρπίῳ. Theodorus, Tribulus vel ſemine aculeigera conſtat. Habèt enim in ſemine aculeũ, quæ nugatio. Semine aculeigera: quia

ſemine aculeum gerit. puerile. Et Theophraſti oratio moroſa eſt. ὁ δὲ τρίβολος, καὶ ἡ περικαρπία, quomodo ſubdit, φυλλάκανθον. Quo pacto περικαρπία φυλλάκανθον, ſi περικάρπιον eſt, non φύλλον? ἀκανθόκαρπος potius.

884 Πορθάκαντα. Vox rarior, Atticis ramũ ſignificans.

885 Τύπῳ. Theodorus, notatim: ineptè, κνέωρον. Caſiam. Plinius Higini autoritate: aliud à Cneoro Thymelæa.

886 Φακός. Neſcio quamobrẽ immiſcuerit his lentem: lego σφάκελος, prudentius diuideret in maiora genera. Quæ lac habent, quæ ſerpunt, quæ ſcandunt, aut ab aliis habitibus. σχιζόφυλλα. & eiuſmodi. Aculeum cultu cum multa deponant, non videtur omnibus eſſe differentia eſſentialis. Aſparagus quoque è ſpina fit ſurculus.

887 Μυοφόνον lege, non μυοφόρον. Theodorus à Mure, muralem, peſsimè. Nam à muro hoc, & nõ impleuit, φόνον.

EX CAP. II.

888 Ἀμφω δὲ ὅμοια τοῖς ἀγρίοις. Theodorus addidit, ῥόδοις. Quia dicit πλὴν ἄοσμα. Alioqui hîc intelligas de vrbana tãtùm edera eum ſcribere: quam cum ſylueſtri comparet. Et ſanè coli cœpta fuit olim Edera ad delitias coronarum. Itaque alibi & vrbanam, & ſylueſtrem agnoſcit. Meminerimus Theophraſtũ, tametſi ſuperioribus commentationibus de Edera longam explicarit narrationem: tamen ibi defuiſſe, quæ hic poneret. Theodorus omiſit, διαιρεῖν. malè. Oportet enim ſcire, Autoris ne ſit ſententia, an aliorum, Itaque φασὶ,

&

& λέγουσι, & ποιοῦσι, & διαιροῦσι, legas. Corrige λιπαρότερον.

889 Ὁ δὲ μέλας εὔοσμος. Theodorus rectè agnoſcit, ἄοσμος: quia diſiungit à candido, quem ſtatuebat odoratum. Niſi velit dicere, ὀσμώδης, olens, odore grauis. Niger autem odore bono.

890 Ξυλώδεις. Theodorus, ſurculoſi: vt ſuprà. malè. quia dicit ἀκρέμονας. Hoc ſignificat ſubſtantiã, ſicut ſurculus. Apponit quantitatem ſiue habitudinem à quantitate, παχεῖς. Deinde alium habitum à ſubſtãtia. ξυλώδεις. ἀκρέμων, eſt à forma. ξυλώδη, à materia. Transfer ξυλωδεστάτην δὲ, ad radicem ſic, μεγάλην ἔχουσι, ξυλωδεστάτην δέ. & legemus, γλίσχρους. quippe ad vinciendum aptos. Theodorus omiſit προσλαμβάνειν.

891 Ὥσπερ τῷ οἰσῷ. Theodorus iunco. Vimen οἰσὺς eſt, non iuncus. In primo Pollux οἰσύνην ἀσπίδα narrat. Sic & Thucydides. Interpretantur etiam οἰσύαν, ἰτέαν.

892 Εὐανθὲς δὲ σφόδρα. Theodorus legit, ὀψιανθές. Quippe reddit rationem. καὶ γάρ. Verborum attendes poëticam diſpoſitionem. & puto inuerſa. περὶ τροπὰς καὶ γὰρ ἀνθεῖ χειμερινάς.

893 Διὸ οὐδ' ἐν ἀρκαδίᾳ γίνεται θύμβρατε καὶ ὀρίγανον. Atticè Theophraſtus: at non Latinè Theodorus. græciſſat enim ſic, Nec in Arcadia Satureia, & origanum prouenire poſſunt. Alius dixiſſet, nec Satureia, nec origanum.

894 Τριακοσίων σαδίων ἀπὸ θαλάττης ἐπάνω. Theodorus, Trecentis ſtadiis non poſſe prouenire. Immò trecẽtis ait Theophraſtus: ἐπάνω, negat. Tota autem

autem ſententia nunc falſa. Alicubi enim CCMI. In Plinij Codice alia numerorum ratio.

895 Ἐλατίον. Theodorus, contractius, pro eo quod eſt, minus: ambitioſè. Plinius de Saluia duo verba tantùm, de Sphacelo nihil. de Eleliſphaco nullam ſpeciem, aut faciem. de vſu, bis. Lego τραχύτερον. non, βραχύτερον.

896 Τὰς ἐντομὰς ἐντόμως. Sanè faceta loquutio.

897 Τὸ δὲ ναρθηκῶδες. Non ab re hinc ſecare caput poſſes.

898 Εἴτε τὸ αὐτὸ γένος ἀμφοῖν, εἴτε καὶ ἕτερον. Nota hic genus, pro ſpecie. Siue eadem eſt ſpecies vtriuſque, ita vt magnitudine tantùm differat. Nam ſi accipis pro genere: falſum ſit. Diuerſarum nanque ſpecierum idem eſt genus. Et loquutio malè apta eſt. Neque enim queas dicere: ἕτερον ἀμφοῖ. alterum ambabus: ſed ἕτερον ἑκατέρᾳ. Ambo copulat, & non diſiungit. Vterque, & copulat ſubiecta, & partitur attributa. Non dicam, ambo diuerſa ſentiunt: niſi addam, inter ſe. Alioqui referentur ſimul ad alios, qui aliter ſentiant. Sed vterque diuerſa ſentit. Coniungit duos in comparatione: & diſiungit in ſentiendo.

899 Πρῶτον μὲν τὰ φύλλον, ἔπειτα τὸ καυλός. Ergo non eſt φρυγανώδης, ſed ποώδης, ſi folia prius oriuntur.

900 Καθάπερ ὁ μανδραγόρας Nullum mandragoræ caulem vidi ſimilem ferulaceis. Sed cauliculos breues, tenues, molles. Quem referrē ad cyclaminum, ad aſarum, ad chelydonium minus: cum aſphodelo nullo modo compararem: tanto minus cum ferula auderem.

auderem. Præterea fructum ῥαγώδη, id eſt, vt ait Theodorus, racematim, ferre cum dicat: alium à noſtrati penitus agnouit Mandragoram. Pomum enim noſter gerit, & ſingularem, cui vinoſus ſapor nullus. τὰ δὲ οἷς ἐκνευρόκαυλα, Theodorus, Neruicaulia. Conſiderabis τὸ ἐκ. æquè verò eſt ratio neruorum in caule & ferulę, & fœniculi, tametſi nō ęqua. vt propterea diſtinxerit illis verbis, τὰ δέ. & addiderit τὸ, ἐκ.

Ex cap. III.

901 Μέγισαι δὲ καὶ ἰδιαίτατοι. Aut hinc auſpicari caput, aut ibi. τὸ δὲ σίλφιον. Equidem continuarem ſub titulo τῶν ναρθηκωδῶν. Nanque in fine capitis ſic dicit. τὴν μὲν οὖν ναρθηκώδη φύσιν ἐν τοῖς τοιούτοις θεωρητέον.

902 Οἷον τὸ λεγόμενον φύλλον. Infrà dicit, καὶ τὸ καλούμενον φύλλον. τοῦτο δ' ἐστι σπέρμα. Quare illud, οἷς, malè cohæret hîc. & Theodorus omiſit.

903 Παρατέμνειν. Neque enim licet cedere præter inſtitutam ab artificibus menſuram. Theodorus addidit, deuie. ſanè deuie.

904 Τετρακισχιλίας. Theodorus, quatuor ſtadiorum milia. Plinius, quatuor ſtadiorum. Sanè in tanto tractu ab ea copia vile fuiſſet. Et mirificus fuiſſet imber ille quingentorum millium paſſuum, quem piceũ pluiſſe narrat Plinius. Strabo Silphij regionem longam M. ſtadia, longã ccc. Miror Hermolaũ virum doctrina ſummum, diligentia ſingularẽ, neque in annotationibus, neque in corollario quicquam de hac diuerſa lectione. Auxit errorẽ Theodorus, qui dixit in hortis Heſperidum. Præclaros profectò

profectò hortos quatuor milium stadiorũ. At Theophrastus ἀπό. Plinius quoque circa. Monuimus aliis libris in Codice Theophrasti scriptum esse nõ semel, ἐυεσπέριδες. quod nos, Hesperides. Euesperitæ etiam in Melpomene Herodoti.

905 σχεδὸν ὑπὲρ γῆς. Theodorus fatali errore. ferè super terram. penè in superficie. Aëtij errorem habes, qui lac Cyrenaicum aliud fecit à succo. hic est, καλεῖσθαι δὲ γάλα. lege, μέσυ. & τοῦτο δ' εἶναι.

906 Ὀρυττομένας. Theodorus, defossa. malè. Neque enim defodiunt, sed pastinant.

907 ἐναντίον δὲ. Sanè contrariæ sententiæ. Si alteri pastinant: alteri docent, culta fugere. Præterea suprà: pecus purgari. hic negatur ab aliis. Abire enim pecus & abesse vere, atque hyeme. Itaque Theodorus legit negatiuè. τὸ μὴ καθαίρεσθαι. Iccirco addit, κάθαρσιν μὴ ποιεῖν. Examinanda illa verba intempestiua. τὸ δὲ φύλλον τῇ χροιᾷ χρυσοειδές. Neque enim hic locus, sed suprà.

908 Ἡ δὲ καλουμένη μαγύδαρις. Ergo alia à Silphio. id quod & alij prodidere. & ipse in primo. At suprà hoc erat, quod è caule nascebatur. Theodorus legit μαλακώτερον, non μανότερον, Pliniũ sequutus.

909 Καὶ οὐκ ἐν κυρήνῃ. In Codice Theodori: Nam apud Cyrenam, videtur scribendum. Non apud.

910 Τῆς δὲ ἀκανθικῆς. Non solùm hic error Theodori, qui non diuiserit capite nouo, sed etiã Theophrasti. Qui cùm spinosarum narrationem instituisset: intermisit, vt hic repeteret. Diuisionis autem partes cùm tres sint: ἀκανθώδεις ὅλως, φυλλακάνθον, & τὸ ἔχον ἄκανθαν παρὰ τὸ φύλλον. Theodorus

non

hon expreſsit. Primum membrum eſt, ſpinarum: neque enim aut folium habet, aut folij figurã, ſed ſpinæ. Alterum folio ſpinoſo: vt & folij figura ſit, & ſpinæ ſimul. Theodorus Plinium ſequutus peſſimè dixit, ſpinoſum foliatum. Nam tertium membrum diuiſionis tale eſt. Sed diceret, ſpinofoliatum. aut melius, folioſpinatũ. Illud non præteribit acutius iudicium. περὶ τὴν ἄκανθαν φύλλον ἔχοντος. Melius περὶ τὸ φύλλον ἄκανθαν ἔχοντος. Prior enim ac potior natura eſt folij, quàm ſpinæ. Nulla enim planta habet folium pro ſpina, ſed quædam ſpinã pro folio. Præter hæc, quarta natura eſt, τῶν ἀκανθοκάρπων, vt tribuli. Et in genere Cinaræ non abſimilis.

911 Ἀσπάραγον. Theodo. Corrudam. ſic ſylueſtrem.

912 ἐν τῷ ϑερμώδει τῷ ἐασσοδοῦντι τὸ ὑπὸ τὸ ἄκρατον τῆς ἀκάνθης. Lege τῷ ἐπσιδοῦντι ὑπὸ τὸ ἄκρον.

913 Μονόῤῥιζον, καὶ βραχύῤῥιζον, καὶ βαθύῤῥηζον. Quomodo poſsit eſſe radice breui, eademque profunda? Itaque Theodo. omiſit, βαθύῤῥιζον. Lego igitur εὐθύῤῥιζον. Aſparagus contra. πολύῤῥιζον, βαθύῤῥιζον, σκολιόῤῥιζον.

914 οὐ γὰρ ἐπετειόκαυλόν ἐστι. Neceſſe habuit dicere hæc: quia οὐ μόνον ἐκ τούτου, qui ſcilicet vere exit: ſed etiam ἐκ τῶν πρότερον. ſcilicet qui antè ver extabant. Neque enim caulis vita annuo termino finitur. Itaque corrigo in codice Theodori. Nec annuo conſtat caule: vbi erat: Hæc & addes: enim: vt ratio reddatur. In noſtris tamen hortis Aſparagus, & in agris Corrùda caulem amittit.

915 Λέγω δὲ ἐκανώδεις, ὅτι τὸ κύημα, καὶ ἐν ᾧ τὸ ἄνθος, ἢ

καὶ ὁ

καὶ ὁ καρπὸς, ἄκανος καὶ ἀκανώδεις. Theophastus genus φυλλακάνθων ἀκανῶδες. Propterea quòd pars turgens in florem, & in fructum, est ἄκανος, aut ἀκανώδες. Theodo. legit, ἄκανθον, ἢ ἀκανθώδεις. Ergo etiam suprà leget ἀκανθώδεις, non ἀκανώδεις: ídque malè. Sunt igitur τὰ φυλλάκανθα πλεῖστα ἀκανώδη. quoniā τὸ κύημα, & sedes floris, at fructus ita sunt. Quid auté sit ἄκανος, apud alios non inueni: neque ex Plinio quic quam memini. Videtur significare cōceptaculum illud capitatum, quod extat in Eryngio, & Scolymis, & genere vniuerso Chamæleontum, & Cartamaceorū, & ἀτρακτυλίδων. & eiusmodi. Sic etiam leges mox, κνίκου ἀκανώδη, non ἀκανθώδη.

916 Σκόλυμος. Theodorus, carduus. non malè. Verùm carduus, aut est nomen generis, aut speciei: eius scilicet, quod appellant Labrum Veneris. Scolymus autem est, Cinara. Duum generum, agrestis, & mitis. Qui diuisere, vt essent diuersa Scolymus, & Cinara, suo id fecere arbitratu. Athenæus tamen Cinaram carduum à Romanis dictam scribit. ἠλυλειμωνία. Theodorus Beta syluestris. Betam syluestrem Latini Limonion vocant. Verùm ea non est aculeata. Scolymum etiam Limoniam appellatam cùm tradant, non potuit tanquàm diuersum genus digeri, sed ita legendū est. σκόλυμος, ἢ καὶ λειμωνία.

917 Τοῖς προώροις ὕστατον. Theodorus legit ὕδασι, rectè. Sic est infrà in historia de Croco.

918 Διαφοραὶ δὲ τῶν μὲν ἀκανῶν εἰσί. Multæ sunt partes. βλαστήσεις, καυλοὶ, ἄνθη, σπέρμα, ἄκανος. Itaque differētias cùm dixit: Floris in Scolymo: βλαστήσεων, in tetralice, caulium, in cneco: seminis in eodem:

acani,

acani, vbi dicebat, διαφορὰν δ' ἔχει ἐν ἑαυτῷ. Quare nõ putauit hic, ἀκανθῶν. legendum Theodorus, sed ἀκαρνῶν. Nusquã tamen memini multas esse ἀκάρνης differentias, sed vnam tantùm speciem. Neque ἀκανθῶν, reponendum. Est enim vna ex partibus spina, sicut βλάστησις, & cætera, quæ suprà diceba-mus. Et sanè spinæ differentiæ quam plurimæ sunt: neque enim secundum aut locum, aut situm, aut figuram, aut substantiam, aut quantitatem, au tordinem, aut officia inter eas cõuenit. Delebis μέν.

EX CAP. IIII.

919 Σ Πλινίοις. Colu, Theodorus Plinium sequutus. Qui ignotam Cnicon Italiæ scribebat. Cæterum syluestrem Cnicon non potuit ignotam quispiam profiteri: quippe quæ vel frequentissima est.

920 Διὰ τὴν μαλακότητα τῶν φύλλων κατακλίνεται. Non potest mihi persuaderi, plantam vllam inflecti propter foliorum mollitiam. nisi quid deest aliud: legerem τῶν καυλῶν.

921 Καρπὸν ἔχει πικρὸν, πώγωνος. Deest, τρόπον: aut, ὡς: aut tale quid. Theodorus etiam videtur legere, πυκνόν, frequentem. Quippe mox, πυκνοτέροις.

922 Ἡ δ' ἀκάρνα. Acarnam facit hic similem miti cartamo. Acornam in primo, docuit, habere spinam pro folio. Ergo Hermolaus non benè eandem fecit, cum dicit, Acarna, siue Acorna. In Indicis nauigationibus agnoscunt etiam Acarnam: aut illi non absimilem. Apud Vascones frequentissima est.

923 Ὅτι ταύτην ἀρίστην ἔχει τὴν ἄνθει. Mira natura, & à cæteris diuersa. ac notanda aduersus vulgatos

canones ῥιζοτομίας. Florescentibus enim aliis radix deterior.

924 Ἡ δὲ κύνησις ἐκ ἀκανθώδης, ἀλλὰ προμήκης. Lege ἀκανώδης. Theodo. legit, ἀκανθώδης. Cōparat enim ἀντεστραμμένως cum Chamæleonte.ídque duabus ex partibus. τοῦ ἀκανίζειν, & τοῦ φυλλακανθίζειν. Itaque mox etiam lego ἀκανίζει, non κακανίζει, vt scriptū est, neque ἀκαρνίζει, vt emendant.

925 Παρακολυθεῖν. Adde ἔωθε, vel ἔοικε. Aut lege παρακολυθεῖ. Et tria ponit. κυοῦν: hoc primū.Deinde ἀνθεῖν. Tum auté σπερμοβολεῖν. Sic lege.Consequuntur hæc inter se ad æstatem vsque. Primum concipit.Deinde floret. Tum semen instituit:ídque non sine aliquantulo humore per initia:mox etiam aculeum addit. Itaque leges, κέντρον: non autem μέτρον. Διαχεῖται. Theodorus, remittitur, soluitur, deponit rigorem.

926 Καὶ τὸ τρόβιον ἡ ἀκάνθη καὶ ἡ μαστίχη. Lege ἡ ἀκανθικὴ μαστίχη. Ex Plinio.

927 ἐν τῇ ἑλλάδι δὲ ἐκ ἔστιν. ἴδιον δὲ παρὰ τὰ ἄλλα τὸ φυτόν. Theodorus.Græciæ nusquam habetur sui generis planta. Si interiecto puncto separes: oratio sanè mutila sine verbo,sic,Græciæ nusquam habetur. sui generis planta. Τὰ δὲ φύλλον ἔχει, καὶ ἀκανθῶδες. Theodorus legit, πλατὺ, καὶ ἀκανθῶδες. Item deest, κάυλους. καλοῦσι δὲ τοὺς καυλοὺς, κάυλους. Et, περιλεπτόμενοι, lege: non, περιλεπτόμενοι. Theodorus, desquammati, decorticati. Squammas enim habent nullas. Lege ἅλμη: non, ἅμη. &, παππώδων, non παπαδῶν.

928 Τὰ μὲν οὖν φυλλά. ἄνθα. Hinc aliud caput.Theodorus

dorus omisit, παντελῶς. Et spinamurilis ab eo dicta est μυάκανθος. Muspina cōcinnius: vt, Muscipula.

EX CAP. V.

929 Οὐκ ἀφίησι δὲ ὅτε τὸ φύλλον. Sic lege: non, καὶ ἀτίησι atque ita agnoscit Theodorus.
930 Μονόῤῥιζον δέ. Theodo. vnistirps. De hoc alibi.
931 Καὶ ἐν εὐηλίοις τόποις. Theodorus, loca plana. quia mox opposuit: ὀρεινοῖς, πεδινοῖς itaque legit.
932 ἐν τῇ γλίσχρᾳ καὶ γανώδει. Theodorus, Lento, plenóque solo. vsitatius, & purius, & exactius: Vdo, lætóque.
933 Ὠθεῖ τὰ κάτω εὐθύς. Theodorus, Protinus sua infima pellit. Illico demittit radices.
934 ςαθεῖσα μὲν οὕτως ὅλη. Theodorus, effodienda tota, extirpandáque est. Deest igitur verbum: aut mutandum, ςαθεῖσα.

EX CAP. VI.

935 ΤΑ δὲ ἥμερα. Hæc est pars secunda libri huius. Et Theophrastus minus satisfacit. Primum, cum agrestia submouet à coronamentis. Deinde, aut malè coartauit ad φρυγανικά: aut malè recensuit iam Ederam inter arbores, aut malè repetiuit inter φρυγανικά. Ad hæc illud animaduertendum: cùm sub accidenti tanquàm sub genere communi cogit genera diuersa. Coronari, accidens est: idque arbitrarium. Genera diuersa, πόα, φρύγανον, θάμνος, δένδρον. Quasi si diuidas Nigrum, in Coruum, & Æthiopem.
936 Ἔνια δὲ τῶν ἀνθῶν ἁπλᾶ. ἐστι. Sic lege. Theophrastus omisit albas in genere hoc. Et Luteas in eodem: ignorauit enim. Neque verum est quod ait,

pluribus variari coloribus lilia, quàm violam matronalem. Lilia alba, purpurea, punicea. Violæ præter eos colores, excipio purpureum, etiam luteæ, etiam variæ ex puniceo & candido.

937 Ἔπειτα καὶ τὰ ἐν γῇ τοιαῦτα γινόμενα ποιεῖ τινὰ παραλλαγὴν εὐοσμίας, καὶ ἀοσμίας. Theodorus aliter legit. Nam quę in eadē tellure proueniunt, diuersitatem bonæ exilísue olentiæ nullam ostendunt. Legerem secundum ea quæ in Græco posita codice sunt, ad hunc modum. ἐπεὶ καὶ ἐν ἄλλῃ γῇ τὰ αὐτὰ γινόμενα. ἀοσμίας, malè interpretatus est: exilis olentiæ. efficacius est, τὸ ἀ. tollit enim. Neque, bonam olentiam, tam aptè dicas: quemadmodum bene olere.

936 Ἁπλῶς δὲ καὶ τῶν ἴων, καὶ τῶν ἄλλων ἀνθῶν, ἄκρατοι. μάλιστα δ᾽ ἐκεῖναι καὶ ὀσμαί, διαφερόντως δὴ τῆς χώρας. πλεῖστον γὰρ οὕτως δοκεῖ παραλλάττειν. Hoc totum paucissimis Theodorus. In plenum verò violarum, & reliquorum florum ibidem sinceri sentiuntur.

939 Κνικώδεις, ἢ ἀνθώδεις, Theodorus legit, ἀκανώδεις. Iccirco legemus, χνοῦν. &, τῶν πρώτων σπερμάτων. Non est ordinis significatio, sed loci. Vt non sint prima semina quæ primum prodiere, sed quæ imo loco existant.

940 Σαρκόφυλλος. Violæ nigræ folia carnosa dicit, eóque differre à viola alba. At albæ folia multò carnosiora. Vt hæc emollias, sic excuses. attribuas vtrique densitatem. maiorem albæ, sed lignosiorem: minorem nigrę, sed carni propiorem.

941 Βλαστάνει γὰρ τὸ ἄκρον. Theodorus, Pars enim postrema effundit. De re iacente, postremam dicas

partem,

partem, quæ longiſsimè abs te aberit. De re erecta, non poſtremam, ſed ſupremam. Animaduertes minus diligentem orationem. quippe duas cum ſtatuat partes. ὁτὲ μὲν ἕν. ὁτὲ δὲ πλείω. Quod ſubdit ſtatim, βλαςάνει γὰρ τὸ ἄκρον, nō refertur ad propinquiorem, ſed ad illud. ὁτὲ μὲν ἕν. cum vnum tantùm gerit florem, is in ſumma ſedet. Cōmodior fuiſſet ſic. ὁτὲ μὲν πλείω. ὁτὲ δὲ ἕν. Adeo autem ſunt, vt ait, σπανιώτερα: vt nullum viderim μονόκρ νον.

942 Ποιεῖ δὲ τινα καὶ δακρυώδη συῤῥοήν. Theodorus, facit & lacryma cæcum quoddam confluuiū. Minus apta lectio: noſtra ſimplicior. Mirum de hac lacryma nihil à Plinio. Alba lilia iiſdem omnibus modis feruntur quibus roſa: & hoc amplius lacryma ſua, vt Hippoſelinon. Plin. Qui tamen Hipposelini lacrymā ab hoc eodem autore obſeruarit eius natura, cùm ſit ignota nobis, non potuimus iudicare, an vox illa, Cæcum, rectè interponatur.

943 Ἀσφαλῶδες. Lege ἀσφοδελῶδες.

944 Ὁ δὲ καρπός. Lege κρόκος.

945 Καὶ ἐν τοῖς κροτητοῖς. Theodorus, iuſta fontes. Plinium, nō Theophraſtum ſequutus. κροτητά, ſunt loca pedum ſtipata plauſu. Sic igitur dicam, Iuſta ſemitas, aliáque loca pedibus trita commeantium. Sic etiam Lucretius. Pieridum loca trita.

946 Ἴφυζεν. vbique alibi, ἴφυον. Lege αὖλαι: nō ἄυαι.

Ex cap. VII.

947 Τὰ μὲν οὖν ἀκανθικά. Lege, ἀνθικά.

948 Καλεπωτέρως περιγίνεσθαι τῇ φυτεία. Separa ſic, τῇ δὲ φυτεία χρῶνται μᾶλλον. vt περιγίνεσθαι, referatur ad ſeminationem.

94[ly] Ἄδηλον. Sic legit Theodorus. δῆλον οὖν ὅτι πάντα τὴν γένεσιν ἀπὸ σπέρματος λαμβάνει. ἀβρότονον δὲ μᾶλλον ἀπὸ ῥίζης, καὶ παρασπάδος, ἢ ἀπὸ σπέρματος βλαστάνει. χαλεπῶς δὲ ἀπὸ σπέρματος. Quæ ſententia conuenit cum iis, quæ alibi dixit. Quæ ſemen ferunt, ex eo ſemine generare poſſe. Atque hæc eſt maior propoſitio demonſtrationis, qua concludat aduerſus eos, qui dicebant. ξηραίνεσθαι, καὶ ἀποτρίψαι. Cæterùm cum doceat, minus ἀπὸ σπέρματος prouenire: quare ſubdat, χαλεπῶς ἢ ἀπὸ σπέρματος? Itaque ſic lego. χαλεπῶς δὲ καὶ ἀπὸ παρασπάδος, ἀλλὰ προμοσχευόμενον ἐν ὀστράκοις. Melius igitur auulſione, quàm ſemine: quinetiã auulſione, haud ita facilè. Declarat difficultatis rationem: quia in teſtas indunt ſurculos adhuc hærentes matrici, vt poſteaquàm radicem emiſerint, transferantur. Hoc eſt, προμοσχεύειν: id quod etiam fit in moro. Neſcio quomodo Theodorus ſemen in teſtas mittat, vt fiat viuiradix. Fiet enim planta potius. At eius verba ſunt hæc. Semine enim difficulter exit: & hoc teſtis anteà viuiradicis cauſſa intimati. Audis etiã verbum, intimare. & mox, Adonidis hortulos emoliuntur. nihil molimur quod molem non ſit habiturum. Quare Adonidis hortis minimè cõuenit: minus igitur etiam hortulis. τοῦ θέρους. adde σπείρεται.

950 Ἐμβιώσαν. Theodorus, cum cõualuerit. Quia dixerat, ἐπίκηρον. Quòd ſi non interierit: ſi ea incommoda vitauerit, & fuerit ſuperſtes.

951 Ἐπὶ πολλοὺς, καὶ πολυσχιδεῖς. Lege, ἐπιπολαίους. Id eſt, ſuperficiarias: quia dixerat κατὰ βάθους ταρρώδεις. Theodorus torridas. ταρροὶ, ſunt fiſcellæ, & ciſtę.

Dices

Dices igitur, perplexas : si non sit mendum.

952 Ευεξέταςος. Exquisitus. At Theodorus legit, ἐναυξέςατος, rectè. Corrige in Codice Theodori, Satureiaceum, non Satureiatum. θυμβρώδη.

953 Φιλοίκια. Theodorus, φιλίοικα.

954 Ἐξίςαθαι, Corrige: vbi est, ἐξίςαςαι. Exire è specie. ab sistere. Theodorus rectè, degenerare.

955 Τῶν δ' ἀνθῶν. Hinc secabo aliud caput. Florum nanque tractat tēpora. Lege τὸ μὲν πρῶτον: non autem, τῶν. Item, ἅμα δὲ τῷ ἴῳ, ἡ μικρὸν ὕςερον, τὸ ἠρίγερον, καὶ τὸ φλόγινον. Theodorus non, ἠρίγερον, sed κρίνον, legit, malè. Serò enim floret liliū. sanè post rosam: aut, quēadmodum censet Plinius, medio eius prouentu. Senecio ineunte vere: vnde & nomen.

956 Ὁ νάρκισσος, καὶ τὸ λείριον. Quia duæ sunt species: vt mox. quas cum nondum declararit, & suprà vni vtrunque nomen attribuerit: facit hic nos ad dubitandum attentiores. Suprà enim dicebat: ὁ δὲ νάρκισσος, ἢ τὸ λείριον. οἱ μὲν γὰρ τοῦτο, οἱ δ' ἐκεῖνο καλοῦσι. Theodorus quoque hic cōiunctim legit. καὶ. non autem, ἤ. Notabis etiam βολβοῦ κώδιον. quia folliculaceus est. Theodorus, flos.

957 Sic lego. τῇ ὄψει καλὸν ἄνθος, ἄοσμον δέ. μετόπωρα δὲ τὸ λείριον, τὸ ἕτερον. Item. ὅτε ὁ ἐινὸς ἄοσμος.

958 Τῷ δὲ μάλακος. Lege, σμίλακος. Et animaduertes oxyacanthi quoque fructu ad coronas vsos esse veteres.

959 Item, τὰ πρὸς τὴν ἀκμὴν, μὴ ἐπικεκαυμένης δηλονότι. Et illa sic. τὰ μὲν πάντα ἄλλα ἄοσμα, καὶ ἀιανθῆ. Et infra. καὶ τῷ κατ' καιρό τινα γίνεσθαι.

FINIS LIBRI SEXTI.

EX LIBRO SEPTIMO

CAPITE PRIMO.

960 Ἐπόμενον δέ. Vides historiam discerptã. Quippe narrat hic herbas & herbacea. At priore libro iam coronamenta cùm profiteretur, partiebatur in frutices & herbas. Præterea pridem dixerat de spinosis: quarũ multæ ab radice statim folia emittunt. Ad hæc, ἀπὸ τῶν ποωδῶν comprehendi λάχανα dicit. Verùm enimuerò quodcunque ex hoc genere comeditur, olus est. Itaque etiam thymbra, etiam hyssopus olera sunt: at herbæ non sunt.

961 Εἰσὶ τρεῖς ἄροτοι. Vix defendatur eiusmodi vsus à calumnia. Sanè σκάπτεται potius τὰ κηπευτὰ, non arantur.

962 Μετὰ τροπὰς χειμερινάς. Theodorus, Solstitiũ æstiuum. Nempe dixit, ἡ σπορὰ ἐν ἐναντίοις γίνεται. Igitur oportet, ne χειμερινὸς ἄροτος sit ἐν χειμῶνι. Non enim à sementis, sed ab ortus tempore denominarunt. Quòd si satus fit in contrariis temporibus: quæ in hyeme nasci debebunt, ea serentur in æstate. Idque patet: cum mense, inquit, Iulio. Sic è cõtrario mox. τὸν δὲ δευτέρῳ πάλιν μεθ' ἡλίου τροπάς, scilicet χειμερινάς. Inde scribemus, θερινόν pro eo, quod legitur θέρει.

963 Ἐὰν μὴ ἑλιχθῇ. Theodorus, Nisi conuoluãtur. Quid est conuolui? Sed vti suprà semina quædam sububstulabantur, vt nascerentur: ἐὰν μὴ ὑποπλυθῇ: Sic lego. ita etiam infrà, semina exiccantur.

964 Καὶ τοῦτο καὶ πάντας τοὺς ἀρότους. Theodo. Quod etiam omnibus ſementibus ſeri poteſt. Non eſt aſſequutus ſententiam Theophraſti. Sed eſt proportio ſententiæ illius. τεύτλιον θέρους μὲν ἑκταῖον, χειμῶνος δὲ δεκαταῖον. Æſtate nanque proueniunt celerius. At apiũ tam moroſum eſt ad proueniendum, vt citra quinquageſimum, ne æſtate quidem. Igitur ita dices. Idque vel quocunque tempore ſationis: ἐπισπείρουσι, Theodorus, adiungunt, adſerunt. Inde enim verbitractus & ſignificatio, & vſus.

965 Ὅλως δὲ ὅσα καὶ πλείους χώρας σπείρεται. Lego, καὶ πλείους χρόνους. Etenim de iis loquitur, quę ἐπὶ πᾶσιν ἀρότοις ἐπισπείρονται. Sententia. Quæ admittunt cuiuſuis ſementis occaſionem, eorum pleraque nihilo celerius propterea æſtate proueniũt. Id quod profectò mirum eſt, ſi illius vi tempeſtatis nihil inuentur.

966 Legam, περισκεπεῖ, in tertio caſu. aëre minus libero. Paſsiuè Theodorus interpretatus eſt in primo caſu, περισκεπής, aëre circumdata. Iccirco eſt coactus addere, triſti.

967 Κατὰ τοὺς ἀρότους ἑκάστων. Sic lege.

968 ἔντε τοῖς σπέρμασιν αὐτοῖς. Theodo. addit (exempli gratia.) Non eſt exemplum hoc, ſed ipſamet res, & ratio. Itaque enumerat omnes cauſſas: locum, tempus, aërem, tum autem & aëris, & temporis euenta.

969 ἐφ᾽ ὧν δὲ παραλλάττουσιν οἱ χρόνοι, καὶ ἐφ᾽ ὧν οὔ. In quibus tempora differant, & in quibus conueniant. Non expreſsit verba: de ſententia viderit. Non enim ſignificatio eſt de temporũ differentiis:

ſed monet, in quibus tempora mutent celeritatem proueniendi. Rhaphani exemplo vtitur, qui cum die tertia hyberna proueniat, nihilo celerius exit æſtate. Nihil igitur mutauit æſtas.

970 Τὸ δὲ τελευταῖον, ὥσπερ εἴρηται, παραλλάττειν κατὰ τὰς ὥρας. Theodorus, Ad hæc temporum, vt retulimus, diuerſitate plurimum differunt. Ad hæc, pro eo quod alij dicunt, in ſumma. Et videtur ſic Salluſtius loquutus. Eſt autem concluſio, quam non poteſt indicare oratio illa ad hæc: præſertim cùm ſit ἀποτέλεσμα. Cõtrarium huic poſtremo exemplo de rhaphano, non autem additio. At verba illa, ad hęc, ſunt notæ additamentorum ſimilitudinis.

971 Διαφέρει γάρ. Lege, δὲ πρὸς τὸ βάτιον. & ἀδρυωτέντα: non ἀνδρυωτέντα.

972 Πρότερον τῶν σπαρέιτων. Lege, τῶν πρότερον σπαρέντων.

973 ἔνια δὲ οὐκ ἐνιαύσια φέρει τὸν καρπὸν, ἀλλὰ διέτια. Hic eſt diſiunctiua. Non anno protinus, quo ſunt ſata, ſed ſequente ſemen gerere. Theodorus coniunxit. Non ſolùm anno, ſed etiam bimatu: atque ei fauet apij exemplum. Eodem enim anno fert. Theodorus legit, πράσιν: non, πράσιον. Et paulo poſt item.

EX CAP. II.

974 LEge, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ χρησίμας εἶναι.

975 Διὸ καὶ οὐ θαυμαστόν. Theodorus legit affirmatine. Omittit enim negationem. Mirum, inquit, quare capitula ea, quę ab latere primorum oriuntur, non ferātur. Cæterum cum dixit, τάχα, magis probo nagationem. Non eſt, inquit, mirum: à porri capite maiori capitula depromi: propterea quòd forte

taſſe generis eiuſdẽ ſunt cũ cepa. Quare cũ ea commune id habeant. Et quia generis eſt analogi, non autem ſpeciei contradiſtinctæ ſub eodem genere ſtatim vniuoco: degenerauit ita, vt inutilis ſit ad ſationem.

976 Ἐπιγειότερα. Theodorus, terræ propiora conſtant. Quomodo plantæ aliæ aliis poſsint eſſe propius terram, neſcio quippe omnes, vt ex Platone didicimus, ἔγγειαι. vt non tam reprehendas Theodorum: quàm ſpectes Græcorum licentiam.

977 Καὶ ὥσπερ ἀριθμός τις γίνεται τούτων. Theodorus, vel numero quodammodo hæc complecti poſsis. Veteres vocẽ hanc, numero, ponebãt pro eo, quod eſt, ſæpe. Qui ſignificatus huic loco nullus conuenit. At ſi accipias ex vulgari conſuetudine: ſane miſera erit ſententia. Quippe in natura quid eſſe queat, quod numero nequeat comprehẽdi. Etiam id, quod appellant, tranſcendens, intelligitur ſub vnitate, adeo, vt ipſum quoque deſignet Deum. Diligentius ſic eliciemus. Cum duo genera faciat τῶν ἀπὸ τῶν ῥιζῶν ἐπιβλαστανόντων: Primum φρυγανικῶν, & θαμνωδῶν: hæc raro talia eſſe dicit. Alterum κρομμύων, & congenerum: in his naturam ait frequentiorem. Hoc eſt, ὥσπερ ἀριθμός τις: atticiſsime. Tãquam turba quædam. οὐδ᾽ ἐν ἀριθμῷ: In prouerbio.

978 Ἀπόκαυλων. Theodorus, ſecaulia: vt ſecordia. Velim tamen ſcire, quæ ſint ἀπόκαυλα. Non enim ſunt, ἄκαυλα. ſed quorum caulis cum reciſus fuerit, non germinant. In Plinij codice: exceptis, quæ non ſcabrum habent caulem. Iam hoc falſum: neque conuenit cum hoc ſignificatu. Ruellius diſsimulato

eo error

eo errore ſic ſcribit:exceptis, quæ caulem ſeorſum habent.Non queo percipere cuiuſmodi ſit plantarum genus, quod ſeorſum habeat caulem: nihilo melius quàm quemadmodũ ego ſeorſum habeam collum. Hermolaus Plinij locum * non deſignauit.Et quæ ſint ἐπιξειόκαυλα, docet: ἀπόκαυλα non docet.

Is eſt cap. 7.19.

979 Lege, ἠδίως: non, ἰδίως.

980 Αἱ ῥίζαι πλειόνων. Theodorus ſcripſit, plurium.librarius mendoſe,plurimum.

981 εὐδ' εἴτις ἀφέλοι τὴν σεσαγμένην γῆν. Theodorus legit affirmatiue ſic. εἰμήτις, rectè. Non enim germinant,niſi ſuper ingeſta terra dimoueatur.

982 Τὰς ἰσοπαχεῖς παύτας. lego, ταύταις. vſitata numeri mutatione.

983 Εἰς δὲ ταύτην τὴν μίαν ἡ ἀπ' αὐτῆς τε καὶ τῆς ἀποφυάδος, καὶ μικρὰ, καὶ τῆς ῥαφανίδος. καὶ αὗται μὲν δή φασι φανεραὶ διὰ τὴν χρείαν. Theodorus,Sed ad ipſam vnicam ſtirpem,fiſsionem eiuſdem illius, lateraliſq; agunt:& eas quidem ex vſu manifeſtas reddi affirmant.Principio videmus quot omiſerit verba. Deinde quo conſilio contradicat Theophraſto.Ille enim: ἐκ εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σχίσις. ἀρχὴν, appellat initium ſtirpis ſurſum, & radicis deorſum.At Theodorus tam primariȩ (hæc enim eſt,quam illa voce, eiuſdem,notat) quàm acceſſoriæ,ſiue,vt ipſe vocat, Lateralis,ait agere fiſsionem ad ſtirpem ipſam. Verùm non ſic eſt:ſed ſic.Non ſtatim à principio radix finditur.Sed ad vnicam illam pertinet ea,quæ ab ipſa exit parua in rhaphano,& rapa.& coniũctio illa, καὶ μικρὰ, habet efficaciam,vt non ſciſſam maiorem,

ſed ab

ſed ab illa ortam dicat alteram, quæ etiam parua ſit. Exempla autem ponit rhaphani, & rapæ: propterea quòd eorum radices potiſsimum inter olera eximũtur ad veſcendum. Icc irco dixit, διὰ τὴν χρείαν. E verbis Theodori nihil intelligas ex vſu reddi manifeſtas. Sed ſic: Deprehenſum autem hoc eſſe, propterea quòd ad cibum eximi conſueuere. Theodorus verò, qui nulla ponit exempla, non poteſt dicere hanc extremam ſententiam: neque enim in Braſsica, Beta, Lactura, aliis plurimis eſt radicis vſus. Quare obſcurior in illis hiſtoria τῆς μονοῤῥιζίας. In his autem euidentior.

984 Ταῖς δὲ μὴ ἐκ τούτων. Lego, αἱ δὲ μικραὶ ἐκ τούτων. Theodorus omiſit, γλυκεῖα. Multa tamen ſunt dulcia, eadémque inſuauia: vt Satyrion.

985 Οἷον ὁ τοῦ ἱπποσελίνων. Aduerte diligentius. Videtur enim falli. quippe rhaphani ſubſtãtiæ tres: ita & hippoſelini. Lignoſum in medio, quaſi medulla. Circum eam coriaceum quiddam acrius. Extremo ambitu cuticula tenuiſsima. Facilè eximitur coriaceum. Cuticula non niſi radendo. Par natura in Intubis, & aliis. Non igitur rectè ea differẽtia diſiunctus eſt ab Hippoſelino Rhaphanus.

986 Τριῶν ἡμιποδίων. Theodorus, Semipedalibus ternis. Latinè, Seſquipede; vt alibi.

Ex cap. III.

987 Videtur minus commodè ſeparata pars hęc à ſuperiore tanquam caput à capite diuerſo. Quin potius eiuſdem capitis pars hæc altera ſit; in qua nihilò ſecius agit de radicum natura. Ac primum

mum quidem de natura,ac germinatione stipitis ab ea: mox de germinatione radicularum à primaria.

988 Οἷον ἡ τῆ τεύτλιυ. Aut deest, σαρκώδεις μέν: aut breuitas est concisa.

989 Ῥοκαύλων. Theodorus legit, πολυκαύλων, rectè. & τὸ ἁπλῶς non significat, omnino: sed simplici intellectione, non exacta. Propterea quod subdit. alia quoque τῶν μονοῤῥίζων, habere lignosam radicem. Quare illa particula, ἔχει γὰρ δή, exponit τὸ ἁπλῶς, quemadmodum intelligi debeat. Notabis vocem illam ἀποφυλλάδας non ineptam, si sit alibi: quippe vbi de foliis fiat mentio. Hic ἀποφυάδας reponemus. Sic mox τῇ ὀρθῇ, καὶ ταῖς παραφυομέναις. Ita enim legendum est.

990 Καὶ ἐκ τῶν ἄνω τάδε πολυκαυλότερα. Nota, τάδε. Scilicet tam ἡ ἀγρία, quàm ἡ μεταφυτευθεῖσα. Theodorus omisit hanc diligentiam.

991 Ἄνθει δέ. Aliud caput, de ratione & ortu florum: tum autem de coloribus. Omisit tamen multas differentias, idque impræsentia. Quidam cadunt; quidam non. qui remanent, alij steriles: alij fœcũdi, vt in cucurbitis, cucumeribus, peponibus.

992 Ἄνθεῖ δὲ καὶ ὁ σίκυος καλούμενος. Theodorus addit, ὁμοίως, rectè: aut tale quid. & adiungit paraphrasim. Cucumer, inquit, qui pepo cognominatus est. Sanè minus ex Plinij sententia. Ille enim ait, Cucumeres vbi magnitudine excessere, pepones appellari. At magnitudo non variat genus. Nullum enim accidens mutat substantiã. Alibi fusius ostendimus eiusdem Plinij negligentiam, qui genera cum statuat tria cucumerum, nomina apponit sola:

nihil

nihil præterea docet. Quare dedit occasionem doctioribus suspicandi, an Melonum genera Cucumeribus attribuerit Melonis enim nusquam mentio. Peponis auté sub cucumere. Præterea errandi caussam aliis, qui Anguriam, quæ Albatheca dicitur ab Arabia, pro Cucumere agnouerit. Rationem addunt ex illis verbis: cresceret in ventrem cucumis. Sanè, inquiunt, grandissima fit anguria. At profectò minus considerate. Principio cum genere Cucumerum illi nihil conuenit. non est figura totius similis, non partium, non enim seminum. non sapor, non color. non caro, nō folium. Ratio autem nulla. non enim ventriosa, quæ tota æqualiter turget, sed Cucumeris species, quem Romani Citrullum, Lombardi Cecumolum vocant, collo tenui ac longo cum sit, in ventrem excrescit. Qui sint Melopepones, quot Melonum genera, quot Cucurbitarum differentiæ, an Batheca nota fuerit antiquis, in nostra historia exactissimè persequuti sumus. Theodorus hic, ἐπιβλαστάνειν, interpretatur præpostere germinare. Sententiam expressit, vocem suo significatu defraudauit. Præposteri autem vox minus apta. Propius enim naturæ legibus est, vt prius ab imis initium florescendi fiat. Minus enim distat ab origine, id est ab radice.

993 Ἐυχρόων δ' ἔθέν. Hoc falsum est. Itaque Theodorus legit ἐρυθρόν. Mirū verò. quædam enim olera tota sunt sanguinea, vt species betæ, & atriplicis. Omisit item cæsium in cichorio. quidam etiam lineis variantur, vt Erucæ.

994 Τὰ δ' σπέρματα. Non est dubitandum, quin sit hinc

hinc aliud caput auſpicandum.

995 Γραμμώδη, Theodorus canaliculata, ſcitè admodum ex Plinio: quippe γράφειν primo ſignificatu fuit, ſcalpere. Veteres enim ſtylo in ceris ſcribebant. Conſtat id ex Nubibus Ariſtophanis. Graper Gallica vox ex iiſdem lineamentis.

996 Τὰ δὲ ξυλώδη. Ligni colore intelligi poſſet. De coloribus enim agit. Plinius tamen ad duritiã accepit. quòd ſi ita eſt, negligentiæ arguatur Theophraſtus, qui in mediis coloribus, longè diuerſam intermiſcuerit rem. Iccirco Theodorus poſtpoſuit, atque ambiguo reliquit ſignificatu. Quædam, inquit, ligno proxima. Sanè qui ligni color intelligatur, non eſt facilè dictu. Niſi quis pallorem velit: cuiuſmodi profectò multa, vt panaceæ, anethi, cymini: quia omiſit fuluum, & rubrum colorem, ἐρυθρώδη malim legere. Præſertim cum in floribus non agnouerit, in naſturtio notare potuit, rhaphano, & aliis. vt non ſint ἐρυθρά, ſed ἐρυθρώδη. Scribe ἐλλοβοσπέρματα, vt in primo inter arborum differentias, incluſa ſiliquis. Sic & Plinius, in folliculo. Quare malè corrigere voluere, ἐλλειποσπέρματα. Ea nanque ſunt, ἐμφλοιοσπέρματα.

997 Ἴδιον δὲ καὶ ὃ λέγουσι. De Cymino hic ſcriptum eſt. Item lib. 9. apud Plinium lib. 19. Cyminũ, qui ſerunt, precantur, ne exeant. At τὸ καταρᾶσθαι, καὶ βλασφημεῖν non Cymino, ſed Ocymo ibidem attribuit ille. Quare videbis an ſic legas. πολυκαρπότατον δὲ τὸ ὤκιμον. Sic enim reſpõdent illa Pliniana. Nihil Ocymo fœcundius. Hermolaus in corollario nihil, nihil in caſtigationibus. Ruellius cum Plinij

nij ſententiam de Ocymo referret, addit à Theophraſto ſumptam. In ſequenti quoque libro Cyminum, vt fœcundiſsimum, lenti comparat.

998 οὐχ᾽ ὡς σῖτος. Theodorus, nec modo frumenti conſiſtunt. Immò verò conſiſtunt: quia neque exiccantur, & ſerò decidunt.

999 Καὶ τούτων καὶ περιαφαιροῦντες αὐτὰ ξηραίνουσι. Theodorus legit, καὶ τούτων μάλιστα τὸ ὤκυμον. ἅπαντα δὲ ξηραινόμενα εὐφορώτερα. διὸ καὶ προαφαιροῦντες.

1000 Τὰ δὲ πλαγιόκαρπα μᾶλλον. Theodorus omiſit, μᾶλλον, malè.

1001 Προσκαθήμιον. Notabis verbum. Theodo. incidens interpretatur, an verò ſit, προσκαθήμενον ὄζον, ille nodum hic potius ramum.

1002 Ἔστι γάρ τις ἀκμὴ καὶ τούτων. Certũ tempus ſiue ætas, in qua plus valent, vigéntve. Theodorus, prouenire, conſumaríque optimè poſſunt, laxiore paraphraſi. Et verbum, prouenire, non habet hic locum. non enim de prouentu nunc agitur, ſed de ſeminum ætate ſtata, eiúſque efficacia ad producendum olus: itaque ne alterum quidem verbum, conſumari, explet iudiciũ acuti viri. Nam vetula quoque ſemina conſumata ſunt. At ea ab iis quæ ipſe conſumata interpretatur, diſtinguuntur hic per id quod ipſe conſumatum appellari vult. id eſt per ἀκμήν.

1003 Ἀνάλογον δὲ τὸ κάλλος ἀκολουθεῖ τοῦ. Lege τοῖς ἀπὸ τοιούτων γινομένοις Si, inquit, æquè ritè colantur, quæ à vetulis, & quæ ab ſtatæ ætatis proueniunt ſeminibus: hæc illis tanto ſunt pulchriora, quanto ratio potior in vigẽti, quàm in affecta ætate agno-

ſcitur. Neque verò temerè addidit hæc. Propterea quod cum è nouellis enaſcantur difficillimè, è vetulis facilius: quæ eſſent media, media quoque ratione ſeſe habere debuiſſent. at non ita eſt. Et eſt atticum. ἐὰν τὰ ἄλλα, id eſt, ἄλλως, ſiue ἐν ἄλλοις. Lege, εἰς τὸ αὐτὸ ἀθρόως θεμένων. Plinius, ὀθόνιον, Laciniis: & eum ſequutus Theodorus.

1004 Τιθέναι δὲ καὶ τὸ ἐν ὀθονίῳ πάτταλον. Theodorus addit. Semen. ſubintelligitur enim. Quippe, ὀθόνιον, ſuprà erat cum ſemine. Iccirco dixit, τῷ, id eſt, ſupradicto.

1005 Ἡ γὰρ σικύα. Theodorus legit, σικύς. Nihil ſanè refert. Vtrunque enim verum eſt.

1006 Λαμβάνει καὶ τὰς χυμούς. Loquutus eſt de naſcendi celeritate, idque à natura. Item de arte, qua meliora fiant. Tum de figuræ mutatione. Nunc de ſaporibus. Sic igitur legẽdum videtur: vt addamus aliquid ante verbum illud, λαμβάνει. Theodoro placuit prudenter ſic apponere, διαφορὰν δὲ λαμβάνει.

EX CAP. IIII.

1007 Γένη δ' ἐστι. φασί. Hîc falſo negatur genera eſſe diuerſa quorundam, iccirco dixit, φασί. Nam Ocymi genera multa ſunt. Summa duo: Latifoliũ, & alterum puſillo. Gentilem vocant Itali. Prioris ſpecies duæ; vulgare, & Aranciatum. Olet enim Arancium: idque natura ſua, manu ſatum noſtra. Præterea Blitum aliud Latifolium, aliud non. Item Lapathi differentia eadem. Habemus etiã Naſturtium non vnum. & Erucam. Et Atriplicis Betæque modos tres à calore. Viridem, pallidum, ſanguineũ. Lege, τούτων γὰρ οὔφασιν εἶναι γένη.

1008 Οἷον

1008 Οἷον ῥαφανίδος. Theodorus communem sequutus vsum, Radicis. Tamẽ hic cum dicat distingui foliis, & radicibus: ob fugiẽdam ambiguitatem malim Græca voce vti.

1009 Ρίζαν ἔχει γυμνήν. Theodorus, Quæ vel stirpe constat detecta, obtundit sæpe cum suo (vel). Cæterùm nihilo prudentius ludit nos: cùm tam sæpè sub stirpis appellatione radicem capit. Neque verò, extirpare, tam est radicem, quàm plantam vellere.

1010 Γλυκύτεραι, καὶ ἡδίους. Sicut & suprà: vbi Theodorus omiserat alterum. Sanè ἡδὺ, est affectus saporis: γλυκὺ, species.

1011 Φυτεύουσι τὰς ἐκφύσεις καὶ πλατείας. Lege, καὶ οὕτως γίνεσθαι μεγάλας, καὶ πλατείας. Theodorus omisit hæc: atque ambitiosam vocem, plantatim cõmentus est. Notabis, τοὺς σπερματισμοὺς, id quod exit è semine. Et verbum, μεταφέροντες, hoc enim est auferre: φυτεύουσι, exemptas deponere.

1012 εὐθίαις. Lege, εὐδίαις. Neque dicas cum Theodoro, serenis: sed tepidis. Nam auster, νότος, παρὰ τὴν νοτίδα. Hoc aliis libris latius disceptatum est.

1013 Τῆς δὲ ῥαφάνου. Brassicam paucis nimium comprehendit differentiis. Nos nigram habemus, & exalbidam, & crispam, & planam, & laciniatam, & sparsam, & collectam, & capitatam. Hæc in hortis. & præterea agrestes. Hic opponit οὖλον & λεῖον, malè, si superficiem spectes. Sed oræ ipsæ considerandæ sunt. Est enim τραχύτης quædam orarùm ἡ οὐλότης. Hic δριμὺν, Theodorus interpretatur asperum, pessime. Plinium tamen sequutus est: Qui allij saporem asperum appellauit. Verùm id neque re-

ctè, neque ex vſu Philoſophorum.

1014 Καθ' ἑτέραν. Theodo. id omiſit. Fortaſſe ſignicat, καθ' ἑτέραν φύσιν.

1015 Εὐχυλώτερον δὲ καὶ τῶν τευτλίων. Teodorus omiſit coniunctioné male. Etenim diſiunctiuam ſi ponas ſine copulatiua, videatur ſenſum diſiungere. At non facit. Alba enim Braſsica melior eſt. ita etiam Beta. Iccirco dixit, καὶ. & mox, ὡσαύτως δὲ καὶ θριδακίνης.

1016 Καὶ θύρας χρῆσθαι. Theodorus, pro valuis. Plinius ait, oſtiola olitoria, non autem valuas. Vt poſtes intelligas, non fores, aut valuas. Oſtium enim eſt vacuum inter poſitos antes, vnde poſtes. ab ore oſtium. Sicut ianua ab hiatu, & porta à tranſitu. Valuæ autem, & fores, materiæ ipſæ, quibus inane illud oppletur.

1017 Σικύα δὲ καὶ κολοκύντης, τὰ μέν φασιν εἶναι γένη, τὰ δ' οὐκ εἶναι. Rotundiſsima loquutio. Theodorus aliter tranſtulit. Cucumeris, atque cucurbitæ partim genera eſſe exiſtimant: partim negant. Vtrique attribuit, quod ſoli cucurbitæ Philoſophus. & ponit diuerſa iudicia æqualia de vtroque. Theophraſtus vnicum iudicium de diuerſis. Sententiam de Cucurbita falſam eſſe vulgò notum eſt. Earum genera ſumma nō pauca, ſpecies etiam permultas in noſtris hiſtoriis exactiſsimè perſequuti ſumus. Syluestria, Eſculenta. Syluestria duo. Medicamentarium, & hoc penſilibus hortulis topiario receptū opere. Eſculenti generis vulgare, hybernum, indicum, & vnū quod Melonis in modum extumentibus conſtat coſtis: apta figura ſeſsile. Differentiæ in colore, figura, vſu multæ.

Καὶ

1018 Καὶ δηλονότι τῇ φύσει γὰρ χιςόν. Legi κὴ δηλονότι φύσει. χιςὸν γάρ.

1019 Μετὰ τῆς κοιμήσεως ἀργόν. Nos sequuti filũ orationis Theodori emendauimus sic, Μετὰ τῆς κόμης ἐῶσιν ἀργόν. Et pro, περιάγουσι, lego περιαιροῦσι. Animaduertemus breuitatem. κὴ ὅλως πάντων δεῖν. Deest enim, ἀφαιρεθέντων, scilicet θεραπεύειν.

1020 Μόνα γὰρ χιςά. Si ita est, τὸ χιςὸν, non est genus distinctum ab Ascaloniis, sed affectus. Quare duo tantùm genera suprà fecerit, sic. τὰ σιτάνια, κὴ χιςὰ ἀσκαλώνια. Si ita sit, nequeat Theodorus addere coniunctionem ad hunc modum, & Ascaloniæ. Verùm non sic se habet res. Nam mox τὰ δὲ χιςὰ, κὴ ἀσκαλώνια. Itaque addenda negatio, sic, μόνα γὰρ οὐ χιςά. Et rectè: quia illicò subdit: κὴ ὥσπερ ἄγονα ἀπὸ τῆς ῥίζης. Est igitur mendum in libris, & error Theodori. Plinius qui Græca voce vsus est tanquam proprio nomine speciei non tanquam appellatiuo: Schista enim vocat: cum hæc interpretaretur omisit illa, μόνα γὰρ οὐ χιςά. Et reliqua posuit: velut steriles sunt ab radice. Leges igitur ἄγονα: non, ἄζνα.

1021 Σπείρουσι δὲ ὀψὲ, πρὸς τὸ ἔαρ. Hæc omisit Theodorus. quæ tamen necessaria sunt. Nam si cum aliis eximuntur: & ait eas celeriter perfici: ergo serius satæ sunt. Nota loquutionem. τελειοῦται δὲ τοῖς ἄλλοις ταχέως. Theodorus omisit τοῖς ἄλλοις, quia mox ait, ἅμα τοῖς ἄλλοις.

1022 Ἐν νήσῳ. Theodorus legit, ἴσῳ. Apud Plinium scriptum est, Samo. τὰ μὲν ἄλλα ὅμοια τοῖς λευκοῖς τὰ μὲν ἄλλα, scilicet figura & magnitudine, & eiusmo-

di: colore autem illas superare. Iccirco addidit, σφόδρα.
1023 Κεφαλῇ δ' ἐκ ἴσχ. pone, κεφαλήν.
1024 Διαιρούμενον κατὰ γένη. Theodorus, nucleatim diuisum. Nam Plinius nucleos appellat. Scribendum est, κατὰ γέλγεις. quia γέλγιθες, etiam dicuntur. Itaque etiam mox, τὰς γέλγεις, quod dum volunt mutare in, γέλεις, corrupere. Sic infrà γελγώδους ται.
1025 Καὶ μεγέθει, καὶ σμικρότητι. Altera differétia. Nam vnam dixit iam. ἤτε τῶν ὀψίμων. Et mox, καὶ ἔτι τῷ μὴ ἔχειν τὰς γέλγεις. Itaque Theodorus male omisit. Sic igitur quæ sequuntur scribes. Καὶ γὰρ τῷ μεγέθει γένος τι διαφέρον ἐστί.
1026 Μυττωτός. Quid sit, Dioscorides in secundo. Athæneus in septimo non semel. Sudas interpretatur ex allio, caseo, ouo. Pulmentaria ruris appellat Plinius. Hermolaus ab odotis fastidio dictum prodit, malè sequutus grammaticos: potius ab acrimonia παρὰ τὸ μύειν. Theodorus atque Hermolaus Plinij verbis, ὄγκον, spumam sunt interpretati. Sanè vox illa, πνευματτόμενον, ita persuasit. intumescit concepto spiritu.
1027 Ἡ δ' γλυκύτης. Theodorus addit: Eorúmque caussa. malè. Neque enim caussa à tempore, aut cultura est, sed ipsummet tempus, caussa. Mox ἡλίκην πράσου. Theodorus caput accipit porri, non insuaui quidem oratione. sed periculosa, tamen apud exercitatos in historia Plantarum. Quippe qui notam habeat transitionem, atque transformationem plantarum in plantas alias: ex his verbis putet, ex allio porrum fieri. Itaque ἡλίκην, sic circumscribemus.
In

In caput crescere, quantum porro esse consueuit. Plinius quoque circumspectius. Porri crassitudine capite efficitur.

1028 Τῆς δὲ ῥίζης ἡ γένεσις οὐχ' ὁμοία. Theodorus addit, allij, aut cepæ.

1029 Παραφύσι, Theodorus, obducit. melius producit. Nam, ob, hoc in verbo significat, circum.

1030 Φέρε δὲ φαῖσι καὶ τὸ σκόροδον ἐπὶ τοῦ σφύελιγγος σκόροδα, καὶ τὰ κρόμμυα. Corrupta, & omittenda potius, quàm distorquenda. Theodorus legit σύελιγγος. Nescio tamen quomodo supposita fistula ferat allium: neque consilij rationem scio. Et ambitiosè φέρε, capitari. Ex Plinio nihil horũ colligere quiui. Eius error est, qui allij differẽtias à tempore agnouit. Principio ipsemet Vlpicum sub diuerso ponit genere. Habemus nos maiorem amplitudinem, quàm quantum vola capi possit. Deinde duo genera videmus: alterum candidum, marinum vocant: alterum rubidum, duriore callo, sapore, & odore, longè acriore. Tum autem hyemalibus gelationibus longè minus obnoxium. Præterea est in Ægypto allium, quod nucleatũ non est, sed solido constat capite. Ita errarit Plinius. Nam cum ex Theophrasto colligeret hæc, quod cœpit, non perfecit. Theophrastus enim & à tempore τὰ ὄψιμα καὶ τὰ πρώϊα: & à magnitudine, τὸ κύπριον. & ab vsu, ὅπερ οὐχ' ἕψουσιν. & ab accidente, πνευματούμενον. Et quæ est differentia, aut substantialis, aut non longè diuersa, τὸ μὴ ἔχον τὰς γέλγεις. Plinius duo tantùm, tempus, & magnitudinem: etiam de spuma addidit, quod diximus.

Ex cap. v.

1031 TA' χειμερινὰ δὲ οὐχ' ἧττον τῶ θερινῶν. Non minus. Theodorus magis. Apertius mox, φιλυδρότερα τὰ χειμερινὰ. τῶ θερινῶν. Illud non est mirum, vt sint φιλυδρότερα τὰ χειμερινά. Sed quot sint φιλυδρότερα. 1032 Ἐὰν τὸ πρῶτον ἐγγένηται δὶς ἢ τρίς. Adde ὕδωρ. Laudat hic aquam frigidam. At doctißimi quique olitorum è puteis haustam permittũt in sole, qua vespertina vtantur irrigatione. δυσμανῆ. Theodorus, rarefactu difficiles, diuinitus. scilicet quia non subeunt. Perpendes & illa, Διὸ καὶ ἐκ τῶν ὀχετῶν εὐχερῆ. Intellige per, διὸ, quia non sunt δυσμανῆ. Tum infert caussæ caussam. συμφέρει γὰρ τὰ σπέρματα. Itaque aut, διὸ, est superfluum: aut addenda copulatiua. συμφέρει δὲ καὶ τὰ σπέρματα. Disputabis etiã, an propterea è riuis aqua præstantior sit, quia secũ defert semina. Ea siquidẽ ad prata vtilis expetitur. At hortis vel hanc ipsam ob caussam maximè noxia.
1033 Τὰ θηρία, γινόμενα γόνιμα, καλεσθίοντα. Theodorus omisit, γινόμενα γόνιμα. Ego adderem etiam articulum, τὰ γινόμενα. scilicet semina. De pluuiis verò aquis quod hic ait, non tam facit ad hanc sententiam, quàm contra. Nam si interficit, etiam gignit: quippe Erucas, & limaculas, & alia.
1034 Θερμῷ τοπαράπαν ἀρδευόμενον. Theodorus, feruenti aqua, malè. Calidam nanque dicere, satis est. Non solùm verò meridie rigamus ocymum, sed apposito panno laneo propè stipitem ad eum è pelui aquam perpetuam deriuamus interdiu: noctu autem amouemus.
1035 Καὶ τὰ τῶν ῥαφανίδων. Rhaphanum translatione fieri ait grandiorem. Idem Plinius. Nos vidimus ac quoti

ac quotidie videmus genus quoddam, quod trãslatum peius habet. Idque animaduerſum ab aliis quoque ante nos eſt.

1036 Μάλιϛα δὲ μεταφυτεύεται πρὸς τὰς σπερμαΐικὰς. Theodorus omiſit hanc poſtremam vocem. Lego verò, vt ſuprà, σπερματισμὰς. Animaduertemus, ſi nihil deſit, breuitatem orationis. Ait enim, καὶ τὰ μὲν ὑπομενεῖ. Non poſuit alterum membrum eorũ, quæ οὐχ' ὑπομενεῖ. θρίδαξ, γλήχρος. Theodorus hoc vltimum non agnouit. Neſcio an γλήχων, ſcribendum ſit.

1037 Η' κρᾶσις ἀθροισθεῖσα. Theodorus, Humor collectus, rectè. Nã eo verbo luxuriat Theophraſtus.

1038 Φιλόπονον τὸ θηρίον ἀναδεύεται. Lege, ἀναδύεται. Intelligamus ſanè, aceruato fimo non interimi beſtiolam, ſed deprehendi, vt interficiatur. Iccirco minus fideliter à Theodoro tranſlatum eſt. Sic enim ſcripſit, Humor collectus interimit, & fimus aceruatim iniectus. Induſtria nanque beſtiola condens ſeſe, vt in ſtramento, quieſcit in ſtercore. Non igitur ſtercus eſt quod interficit, ſi in eo quieſcit. Sed Theophraſtus ſic ait, Humor collectus interficit, tum autem ſi fimum aceruatum deprehendat beſtiola, ſubit: & quieſcit in ſtercore. Quare venari facile eſt. Idem eſt, beſtiola nacta fimum: & fimus καταλάβῃ beſtiolam. At illud mollius eſt. Et ſi beſtiola ſubit: fimum illa inuenit, non illam fimus. Animaduertes articulum ad ſubſtãtiuum φιλόπονον τὸ θηρίον. Et obſeruabis, ἐν αἷς. fortaſſe fuit ἐνδύς.

1039 Πρὸς τὸ ἐπιπαίρειν ὀρόβους. Emendarunt ex aliis Codicibus πρόσφορον τὸ ἐπιπάττειν. mihi magis pla-

cet, προσεπιάπείρειν. Theodorus interferere. Negat inuentum remedium ad prohibendam pulicum nationem. Noſtrates pulices qua ratione non naſcantur, docet ſuperſtitioſè Plinius in xxx.

1040 Κορίαννον ἢ ἀλμᾶται. Sic corrigũt ex Theodo.

Ex cap. VI.

1410 Τό ἢ ὑπὲρ γαῖον ἤδη χεῖρον. Litera γ, ſignificat tria inter notas numerorum. Fortaſſe hic ita ſcriptum fuit: vt ſit, τὸ δ' ὑπὲρ γᵒⁿ· id eſt, τρίτον. Et notabis varietatem orationis. δ/ίενα μέν. δ/ιὰ ἢ τρεῖς. τὸ δ' ὑπὲρ τρίτον. Lego enim δ/ιένα, nõ autem δ/ὶ ἕνα, vt ſcriptum eſt. In libri ſequentis cap. vltimo, cum ſecundum hanc eandem ſententiam loquitur, dicit τὰ δ' ὑπερτείνοντα. Dubito igitur, an hic malit quiſpiam, τὸ δ' ὑπερτεῖνον.

1042 Διὰ τὴν ἀναπνοὴν, καὶ τὴν κωλυσιν. Theodorus, vt quæ partim reſpirarint. Expirarint potius. Exhalarint melius. Semina vapida non ſine eruditione & argutia dices. κώλυσιν, non eſt rectè ſcriptum. Neque verò ei voci vox vlla propior eſt, quàm κόλουσιν. Verbo κολᾶειν, frequenter vtitur Theophraſtus. Si nomen non admittis, at repone κολόβωσιν. aut quid melius pro noſtris.

1043 Ἥκιστα ἐν ἢ τοῖς σικυῶνι. Cũ eueniat φθορὰ omnibus: atque adeò, vt ne acria quidem immunia ſint: mirum in cucurbitis, & cucumerum genere minus conſpici. Theodorus autem verba hæc non agnouit: ſed pro eis leges apud ipſum, acerbis.

1044 Περὶ ἢ τῶν ἀγρίων. Hinc caput aliud incipiendũ eſt. Alia nanque penitus materia. Theodo. ἀρουραῖας, Aruenſia. veteres, arualia, vt aruales ſacerdotes.

Αὐτὴ

1045 Αὐτὴ δὲ περιφερεστέρα. lege, αὕτη.

1046 Ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ. Mirum in vino aſtringente dare ad aperienda menſtrua. Sicut & ponere ϛυπτηρίαν in hæmagogo.

Ex cap. VII.

1047 Ἐπιπειϊώδές ἐστιν, ὃ μὴ τυγχάνει βρωτόν. Lege, ἐγγυποώδες. Vt proxima ſit herbaceæ naturæ. Tametſi igitur eſculenta non ſunt, tamen propter eam affinitatem poſt frutices tractanda fuere: & propter ſimilitudinem, quam cum eſculentis gerunt: hic potiſsimum locus ei hiſtoriæ debebatur. Itaque ſubdit: Non ſunt λάχανα: quia non ſunt ad vſum noſtrum. Comprehendi tamen ſub ea vniuerſitate, par eſt ἐν τῷ καθόλου. Obſeruabis auté miſceri hic, καὶ τὰ βρωτὰ, καὶ τὰ ἄβρωτα. Iccirco mox cùm dicit λάχανα, ſubdit καλεῖται: nõ autem ἐστί. Quia ſunt æquiuoca, noménque habent à ſimilitudine faciei: vſum non habent ob diſsimilitudinem ſucci: tum autem argutiſsimè adderetur copulatiua ſic, λάχανα μὲν δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα καλεῖται.

1048 Κιχώρη. Memineris Theophraſti libros Dioſcoridis ignotos fuiſſe. Vtrunque enim autorem diuerſis, aut nominibus, aut nominum flexu eandem plantam appellaſſe. κιχώρη igitur non eſt intubum eſculentum, ſed quod proximis lineamentis æmulatur, Dens leonis. ἀνδρύφαλα, caput monachi. ἀφάκη, hieracium. ὑποχοιρὶς, ſonchus aſper. Dixit κιχωρειώδη, quia Senecio quoque folia habet eiuſmodi, licet criſpiora.

1049 Οἱ δὲ μυρία ἄλλα. Vſus eſt exceſſu poetico. Ex tranſlatione Theodori additum eſt, ἐν οἷς καὶ

πραγ-

πραγεπώγονα καλεσι: numerãt scilicet inter λάχανα. Sicuti πάλιν καύκαλιν, & alia: ne referas ad κιχωειδῆ. Corrige, τὸν καυλὸν δὲ βραχύν. Puto etiam πώγονα, non πηκτὸν legendum. Legunt etiam τοιαύτας τὰς μὲν ἰδέας: non autem τοιαῦτα.

1050 Ὃ καὶ ἐυήπατλόν τινες πρότερον. Hæc omisit Theod.

Ex cap. VIII.

1051 Τῷ μὲν πλειάδα. Corrigũt ex Theodoro τ̃ δέ.

1052 Διάφορα δὲ τῶν ἀνθῶν. Altera capitis pars hæc.

1053 Ἐπίμετρον. Hoc nomẽ ignotũ nobis. ἐπίπετρον, notum. ἀπογηράσαντος πάλιν τ̃ πρώτε. Dele, πάλιν.

1054 Τὰ δὲ ἄλλα ἐ τοῦτο ποιεῖ. Theodorus quãquam reliqua minus. Non rectè transtulit, δὲ, quanquam Nulla est aduersatiua. Non enim sunt eiusdem generis. Lege, οὗτοι δὲ ἄοσμοι ex Theodoro. Crocum spinosum videtur intelligere Cartamum. Cuius duę species, hortense, & agreste.

1055 Κοινὴ δὲ διαφορά. Aliud caput.

1056 Περιαλλόκαυλον. Diuina vox. par illa in tertio, ἐπαλλόκαυλον. παρίνη, ἀπαρίνη dicitur à Dioscoride. Theodorus legit πετίνη, non autem πιτίνη.

1057 Κρόμμυον, πράσον, σκόροδον. ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἡμέροις ὑπάρχει. Sic hæc exempla sint satiuorum, cepæ, porri, allij: male subdit, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἡμέροις. Si rectè subdit: ergo illa syluestria. Ac de allio, & porro confessum est. Plinius autem negat cepas syluestres agnosci.

Ex cap. IX.

1058 Videtur pars hæc cum superiore contiñuanda. de caule enim agit. Fortasse inde caput aliud incipiendum est. ἔςι δὲ τὰ μὲν ἄκαρπα. Cum quibus coniunges

coniunges illa ſuprema verba. διαφοραὶ ḋ καὶ κ͂ τὴν βλάςησιν. Huic ſanè capiti anteponendum erat caput de radicibus.

1059 Ἐπιγειόφυλλα. Theodorus, folia ab radice. Mirum ſi herbæ definitio eſt ea, quæ ab radice ſtatim emittunt folia: quo modo ἐπικαυλόφυλλα quædã ſint. Intellige aucto caule folia in ipſo eſſe, ad radicem non eſſe omnibus. adde τὰ. τὰ δ' ἀμφοτέρων. & dele κ). κ) ἐπικαυλόφυλλα. Ex Hermolao petes iudicium de Theodoro, qui ἄνθεμον, Nigellam hic.

1060 Ἐπιγειόφυλλα ḋ κορωνόπυς. Nequaquam hic locus negligendus eſt. κορωνόπυς enim quod ego cornu cerui, Romani herbam ſtellam vocant, ἐπιγειόφυλλον eſt. At Theophraſtus alibi connumerat inter acutas. Iccirco recentiores, quos equidem honoris cauſſa nomino, putarunt genus eſſe graminis. Quod tamen Plinius in viceſimoquarto aculeatum gramen cum vocet, coronopodis nomen ei non attribuit. Id gramen verò nõ eſt ἐπιγειόφυλλον μόνον, ſed ἐπαμφοτερίζον. At hic inter τὰ ἐπιγειόφυλλα pro exemplo eſt. In Anchuſæ quoque ſtipite foliola animaduertimus. φυλλανθὲς lege ex Plinio, non ἀφυλλανθές, vt ſcriptum eſt. Notabis duplex ἄνθεμον.

1061 Τὸ κιχώριον. Theodo. Iutubum, ſiue Ampulla. Ambubeia ſcriptum eſt in codicibus Dioſcoridis. Quæ vox idem eſt, quod erraticũ. Eſt & alius error. Cum enim ſic inſtituiſſet dicere: Id enim in caulibus. debuerat verbũ ſubnectere (fundit) aut aliud tale. Verùm lapſus eſt in aliũ rectũ caſum Emergit, inquit, floſculus. Et omiſit verba illa, πλὴν ἀκανθώδεσι κομιδῆ. Sententia eſt, etiã in ſpinoſis quaſdam inueniri

inueniri tales: modo ne ſpinoſæ ſint nimis. Veluti ſonchus, molliore nanque ſpina eſt. Theodorus autem non temere videtur omiſiſſe. Multa enim vel ſpinoſiſsima, talia ſunt, vt Scolymorum genera ſylueſtria. Eſt & caſus mutatio. ἔνια. & poſtea πλὴν ἀκανθώδεσι. Illa verò barbaries eſt. Alia, inquit, vſque folia tantùm veniunt. & negligentia Theophraſti. Qui cum herbas quaſdam, ſcriberet, Ederæ florem ferre, fructum nullum: nullum appoſuit exemplum. Iris florem quidem edit, ſed liliaceum: fructus nullus ſequitur.

1062 Τῶν μὲν ἐν τῇ βλαστήσει προτερεῖ. Antecedit caulis folia. Non igitur herbæ ſunt: quemadmodum ſuprà monebamus: aut aliam quæramus definitionem. Eadem ratione minus rectè dictum ſit. τὰ δὲ ἐκ τῶν δένδρον προωθεῖ τινα καυλόν. Non enim pars arborum, ſed omnes emittunt primum ab radice caulem: ea nanque definitio recepta eſt. Theodori codex poſt ea verba habuit illa, ὕστερον δὲ φύλλον. aut tale quid. Sic enim addit. Frons deinde emergit. ſi non ſunt: non deſiderem. intelliguntur enim.

1063 Διαφέρουσι δὲ τοῖς ἄνθεσι. Hæc ſuprà debuit ponere: vbi de floribus agebat.

1064 Κεχρωσμένων δὲ ἀνθικῶν. Hic deſunt verba ſic. κεχρωσμένων δὲ ἀνθικῶν οὐδέν. ἐν δὲ τοῖς ποώδεσι πολλαί. Theodorus, ἀνθικὸν, ardentiori. Viuidiorem dicas mollius. & lege ἀκρατεῖ, nõ εὐκρατεῖ. Id eſt, puri. ſubdit. enim μεμιγμέναι.

1065 Καὶ ἐνίων τὰ μὲν δένδρα τὴν ἄνθην ἀθρόαν. Theodorus malè omiſit, ἐνίων. Neque enim omnes arbores cũctos ſimul edunt flores. Genere fœminino

minino ἄιθλω, dixit vt Nicander.

1066 Πολλαὶ δὲ καὶ τῶν ῥιζῶν διαφοραί. Aliud caput facito.

1067 Ξυλοειδεῖς. Theodorus, Surculi speciem gerentes. Non, sed lignosæ, vt Glycyrrhizæ. Gentianę autem minus. Nota, cùm dixit ξυλώδεις, repetit hic, ξυλοειδεῖς.

1068 οὐχ᾽ ἅπασαι δὲ εὐώδεις, ἢ γλυκεῖαι, ἢ εὔστομοι, ἢ ἐδώδιμοι. Videbantur odoratis, & dulcibus deberi natura, atque vsus ad vescẽdum. At rectè negat hoc: minus tamen perspicua loquutio. Nam εὔστομοι, est prædicatũ propositionis. Iccirco obturbatur à particula, ἤ. Videntur enim esse quatuor membra æqualia, per tres illas notas disiunctionis: mallem abesset sic, εὐώδεις, ἢ γλυκεῖαι, εὔστομοι, ἢ ἐδώδιμοι. Elegantius quoque sic digererem. αἱ δὲ εὐώδεις, ἢ γλυκεῖαι, οὐχ᾽ ἅπασαι, ἢ εὔστομοι, ἢ ἐδώδιμοι. Theodorus omisit, εὔστομοι: & simpliciter est, ἐδώδιμοι, interpretatus. Vtrunque tamen necessarium est. Nam odoratæ εὔστομοι videbantur esse debere omnes. Interpretemur ori gratas. Nam apud Tragicos est, auribus gratum, τὸ εὔστομον.

1069 Καναυρίου. Corrige, κενταυρίου. Et obseruabis quemadmodum ὠφέλιμον, non contra distinguitur τοῦ ἀβρωτόν ἐστι: sed τοῦ θανασίμου. Itaque æquiuocè digeruntur.

1070 Διαφοραὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν βλάστησιν. Hæc adiungenda erant superioribus περὶ βλαστήσεως: ac totum postponendum capiti de radicibus. Theodorus μεσοῦντος, mediata. At Latini dicunt, media die, aut nocte, aut hyeme, ad hunc sensum.

1071 Οἷον ὀξύτητι. Theodorus addit, ἀμβλύτητι. Et κατὰ τὸ μᾶλλον auxit paraphrasi. Ait enim, qualitatis remissioris, intensiorísque.

EX CAP. X.

1072 Διῃρημένων. Et hæc pars cum superiore continuanda. De germinationis enim tempore loquitur.

1073 ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐστὶν πάσχει. Theodorus, infestatur, malè. Hoc verbum Græcum comprehendit euenta omnia, etiam bona. Sic hic Theophrastus. Vult enim intelligere: Ne si imbres quidem plus attulerint humoris: iccirco præuenire tempus suũ. Videbatur enim hoc ita debere esse. Siquidem προβρεχθέντα proueniunt celerius. Non est igitur, πάσχον, infestatur: sed, afficitur: ita vt perficiatur ad celeritatem germinandi.

1074 Ἔνια γὰρ θέρμα. Corrigunt, θερινά: quia etiam Theodorus serotina.

1075 Ἐγγὺς ἡ βλάστησις. Theodo. omisit, τὸ ἐγγύς. At est necessarium, vt non tam ἅμα, quàm ἐγγύς.

1076 Καθόλου ἐνιαυτόν. Corrige, καθ' ὅλον.

1077 Μετὰ τὴν ἀφάνην ἔσται ἡ ἀνεμώνια. Theodorus crocum addit. Nota ἀνεμώνια, quæ alibi ἀνεμώνη.

1078 Ἵνα ζῇ. Theodorus omisit, & post ἡλιοτρόπιον, addidit πόλιον.

1079 Ἀφορισμένων οὖν τούτων. Satis liquet hanc aliã esse materiam, atque diuersum caput.

1080 Ὅσα δὲ καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν ἑκάστου φύσιν. Videtur aliquid deesse huic orationi. Sententiæ autem etiam superesse. Repetitur enim Dixit, τὰς καθ' ἕκαστον: & statim ἑκάστου φύσιν. Diuisio autem mirabilis.

σαχυώδη, καὶ σκανδυκώδη. à florum ratione statuitur. Sanè τὸ σαχυώδες, vt in Phlomis,& Saluiis,& Botry. Altera verò diuisionis pars nõ respondet. Cæterùm apta erat eorum, quæ vmbellam gerunt: qualia sunt fœniculacea. At ille, σκανδικώδη ab herba maximè ignobili: & mox σκανδικώδη exponit per κιχωρειώδη. Sanè igitur dixisset, κιχωρειώδη. quod & facit post, quàm τὰ σαχυώδη exequutus est. Locus verò, præsertim Grammaticis minimè negligendus est, qui in Euripidis vita Scandycem herbam cum legunt, & quid sit, nesciunt: hinc vnã è cichoriaceis intelligant speciem. In Codice Græco tertia diuisionis pars est μυοφώδα. Quod & omisit Theodorus, & autor ipse nullo est exẽplo prosequutus, & mendum est. καὶ ἔτι ἕτερόν ἐστι τὸ κοινόν. Corrigunt, οὕτω. ego malim, τοιοῦτο.

1081 Ἢ ἄνθεσιν, ἢ ῥίζαις, ἢ καρποῖς, Rectè sanè. Sequitur, ἐκ γὰρ τῶν φανερῶν ὁ μερισμός, ὥσπερ καὶ τῶν ῥιζῶν. Mira docendi ratio. Quin potius dicerem, ab occultis fieri partitiones, queadmodum à manifestis, atque ita concludere: Igitur à radicibus, sicuti à foliis, floribus, fructibus. At ipse concludit notiora, per minus nota.

1082 Ἀχυρώψ. Theodorus legit, κύνωψ ex Plinio. & omisit illa verba omnia. ὑπὸ μένος τελείως ἔχων ἰδέας ἐν ἑαυτῷ. Quia sub eo nomine ignota est hæc herba nobis, nihil auspicato geri potest. Notabis Arnoglossi species raris nominibus, στελεφοῦρος, & ὄρτυξ. Lege ἀθερώδη, spicata enim sunt.

1083 Μαλακὸν χνοωδέστερον. Theodorus legit, δασύτερον, καὶ χνοωδέστερον, desciscens à Plinio, qui ei spicam mollem cũ attribuit, μαλακὸν legit. Cùm dicit

lanuginem denſam, explicauit & χνοῦν, & comparatiuum gradum. Idem Plinius legit, Selepyros, non autem πυρός. Sic etiam Theodorus plantaginem interpretatur. mox tamen τοῦ πυροῦ, tritico, transfert. Fortaſſe ita legẽdum eſt, vt apud nos ſcriptum eſt. de Selepyro enim nuſquam quicquam. Stelephuros autem eſt ea, quam Lanceolatam vocamus, plantaginem ſtrictifoliam. Ita habes genera tria. Dioſcorides duo tantum nouit.

E x CAP. XI.

1084 Τοῖς δὲ καυλοῖς καὶ αἱ ῥίζαι. Theodorus legit, ταῖς ῥίζαις. Scribe ἐλάττους, non θάττους. quia ſubdit ὁ δὲ κιχωρίου μέγας, Et pone δεσμοῦ, pro θεσμοῦ. Adeo longa radix eſt, vt Veneti Radicium vocent. Emenda, λοβὸν: & agnoſce, λοβόν. Et ὑποχοιρὶς, vt ſuprà: non autem ὑποχώρησις.

1085 Χανδρὰς videtur ea, quam χονδρύλλαν vocant alij. In codice Serapionis ſcripta vox propius accedit ad hanc Theophraſti: terminatio autem ad illam Dioſcoridis, Chandarel.

1086 Παραιθεῖ. Felix verbum. Significat enim præter priorem florem alium ſubinde edere. Alia vis eſt quàm in παραπρεσβεύειν, & in παραλογίζειν.

1087 Ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταύταις διαφοραῖς. Hic eſto aliud caput. Neque enim iam τὴν καθ' ἕκαστον naturam ſcrutatur. id quod fecit hactenus in ſpicaceis, & cichoriaceis: ſed κατὰ γένος. ab Radicũ differentiis ſpecies partitur. Ita, quod & alibi ei contigit, hic fluctuat. Quin etiam repetit ea, quæ ſuprà dicta ſunt. Deinde ab his radicibus retexet hiſtoriam denuò τὴν καθ' ἕκαστον.

1088 Α' καὶ

1088 A' καὶ πρὸς τὰ ἄλλα. Theodorus legit, καὶ πρὸς ἑαυτά, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα.

1099 Ἄβρωτα, Inguſtabilis, Theodorus, nimis arcte. Nihil eſt inguſtabile, niſi quod ſapore caret. ἄβρωτον, cibo ineptum.

1090 Πρὸς δὲ τὴν αὔξησιν αὐτῆς ὅταν ἀποφυλλάσωσι. Theodorus, Hæc vt incrementum capiat, cum foliis luxuriatur. Diuerſus abit. Foliorum vſum triplicem tradit Theophraſtus Nam & eſculentum eſt, & valet ad rupta. Tertia vtilitas eſt, non quam faciunt folia, ſed quam fieri permittunt ablatis enim creſcit radix. Ita πρὸς δὲ τὴν αὔξησιν, eſt tertia vtilitas. τὸ πρὸς, eſt nota finis. Modus vtilitatis ibi: ὅταν ἀποφυλλάσωσι. Verbum ſanè commodum: cum defoliauerint. Sicut ἀπανθεῖν. Illud quoque caſtigatius debuit de Aro: quæ ampla ſpargunt, non enim folia ſpargit Arus. Et Græce ſine ambitione. ἔχει μέγα τὸ φύλλον. & illa. ὃ καὶ ἐπὶ τῶν βολβῶν τινες ποιοῦσι συντιθέντες, ait enim, quod vel in bulbis nonnulli in cõponendo facere ſolent. minus Latinè.

1091 Πολλὰ δὲ εὐρύσκουσι ταῖς σκολοπίαις Theodorus legit Scolopendras. Sanè, quia mox, ζῶον. Plinius cum radicis vſum tractaret hunc, omiſit Scolopendras. Quo loco animaduertes φάσγανον hic cyperum ab eo appellari. Videbis Hermolaum.

1092 Πολλῶν δὲ οὔτε φαρμακώδεις. Theodorus, pars maior radicum neque medica, neque cibo idonea. Inconſideratè admodum. Quis enim ex Theoprasti veritate non videat mẽdacium Theodori? Aliud eſt πολλῶν, aliud, maior pars. Immo verò penè omnes aut in cibum, aut in medicamenta recipiuntur.

EX CAP. XII.

1093 Καυλὸν δὲ τὰ μὲν οὐκ ἔχει τὸ ὅλον. οὐκ ἄνθος. Theodorus omisit. οὐκ ἄνθος. Lego, τὸ ὅλον τοῦ ἄνθους. Duo nãque caulium genera agnoſcit Theopraſtus, ab officio. Vnum vocat τοῦ ἄνθους μόνον. alter eſt qui etiam fructum fert. Huius poſterioris modi in multis inuenias; priorem autem in paucis. Quippe iris floret tantùm; nullo ſubſequẽte fructu. Et Narciſſus, de quo ipſe. ἅμα τῷ καυλῷ τὸ ἄνθος καταφθίνει. Itaque Ari exemplum ſubdit pro iis, quæ caulem gerunt ob fructum. Quare peſsimè conſuluerit Theophraſto Theodorus, qui τοῦ ἄνθους nõ appoſuit. Exemplum enim falſiſsimum eſſet. Quis enim Arum eſculentum negarit caule præditum? Aſparagi enim in modum exit, robuſtus ſanè, atque fructũ in racemo fert. Illa autem verba ἔνια δὲ ἔχει, cum ſuis exemplis diſceptant. In Primo nanque diuiſionis membro erat Arum, qui caulem quidem gerit, ſed οὐ τοῦ τοῦ ἄνθους. In Secundo eſt Narciſſus, cui caulis eſt, ſed ὁ τοῦ ἄνθους μόνον. In Tertio, ἔνια δὲ ἔχει. Quid habent? ſcilicet caulem. at vtrum? Nam exẽpla varia ſunt, atque inter ſeſe diſsidentia. Iris enim florem tantùm fert, nullo, vt dicebamus, excipiente fructu. At Xiphion, quæ eſt ſpathula fœtida, fructum fert poſt florem. Præterea non omnia bulbacea, vel fructum, vel florem gerunt: quippe Bulbus eſculentus neutrum.

1094 Τὴν ἀνάγσιν ποιεῖται. Theodo. legit, τὴν ἄνθησιν. Et mox eodem modo, vbi eſt ἀναθεῖ, legit ἀνθεῖ. Sanè hæc contraria. verùm Codicis noſtri lectio vera. Nanque ſemen cadit æſtate, hiſcente flore, quo

tempore

tempore areſcit. Sic vermiculus per initia ſine alis: ſimul cum fructu creſcit, ac tum demum alatus: cum areſcit, abit. Plinium eius naturam tractantem auertit alia cura à vermiculi huius hiſtoria.

1095 Ἐκπηγνυμένου τοῦ μίσχου. Theodorus detracto pediculo. Immò verò infixo punici pediculo in Scyllam. Lego enim ἐμπηγνυμένου, & ſuprà monuimus. Sic malè. ἐν αὐτῇ. apud ipſam.

1096 Ἀθρόα φύεται. Theodorus, vniuerſim naſcuntur. At quid eſt, vniuerſim? aggregata, congeſta.

1097 Εἰς νέωτα. Theodorus, anno ſecundo. Poſt annum ſcilicet id eſt, anno futuro. ita Pollux, & alij: frequens Luciano.

1098 Sic ſcribes, εὐθυπρόωρον γὰρ τὸ ἄνθος. τὸ δὲ τῆς σκύλλης καθ' αὑτὸν, εἰς ὕστερον ἐπὶ τὸ ἄνθος ἐνίσχον προσκαθήμενον. Scillæ caulis ſcorſum; mox inſidentem florem continens.

1099 Καὶ ὅταν ἀνανθεῖ. Theodorus legit ἀνθεῖ, rectè. Nam ſi caulis ſimul cum flore tabeſcit, poſt τὴν ἄνθησιν, non poſt τὴν ἀύανσιν folia eduntur.

1100 Προανθοῦντα τῶν φύλλων, καὶ τῶν καυλῶν. Sic etiam legit Theodorus. Cæterum quemadmodum ante folia florere queant, ſcio: ante caulem quâ ratione flos exire poſsit, id verò neſcio. Et Amygdali exemplum cum apponit, videtur non cõuenire cum illis verbis. καὶ τῶν καυλῶν. Neque enim ante caulem floret Amygdalus. Lege, ἢ εὐθὺς, ex Theodoro. & οὕτως ἀφίνσῃ. & οὐ λεπυρώδη.

EX CAP. XIII.

1101 Τῶν ἐριοφόρων. Theodorus addidit herbarum. De Bulbis enim loquitur.

1102 Πέδιλα. Theodorus, Togæ. Tunicæ potius, si πόδια sint, ποδήρεις, ac non potius alia tegumenta.
1103 Πλείω δὲ καὶ τὰ βολβώδη, καὶ ἐλάττω. Theodorus legit, καὶ οὐκ ἐλάττω. Sicut suprà. μικρὰ, οὐ καὶ μεγάλη. Herodotus auté χαριέστατα, vt semper. Nanque in Melpomene sic ait. ἔτεα τὰ σύμπαντα, χιλίων οὐ πλέω, ἀλλὰ τοσαῦτα. Theodorus legit, ὀπιτίων, vnica voce. Theophrastus autem nunquam persuadebit violam matronalem niti radice bulbosa: neque ea, quam adducit rationem, satis est. Inquit enim βολβώδη δὲ τῷ, ὅτι στρογγύλαις ταῖς ῥίζαις.
1104 Ὃ καλοῦσι χειμῶνα. Quoniam hyeme augeatur. Multa quoque ex animalium genere ita crescũt, præsertim iumenta.
1105 Καὶ τὰ μὲν ταύτας ἔχει διαφοράς. Hinc caput aliud. Maxime enim diuersa materia à superioribus bulbaceis.
1106 Οὐ δ' ἐπίδηλόν ἐστι διὰ τὸ τὴν νοτίαν ἐπιμένειν. Theodorus, Nec quicquã adhæsisse humoris cõstat. Itaque dupliciter quis interpretari queat. διὰ τὸ ἐπιμένειν τὴν νοτίαν. Propterea quod non patitur ab humore: hoc enim est, ἐπιμένειν. aut si legatur, οὐκ ἐπιμένειν, intelligas, quia humor non insideat.
1107 Ὡς δὲ οἴονταί τινες. Theodorus Trichomanes, fidiculam interpretatus est. Cato filiculam, plo λpodium vocat. neque enim ad aluum deiiciendum Trichomanes compararetur. sic etiã Plinius. Quod autem sequitur, ῥίζα δὲ οὐχ ὑπέστη, falsum est. Theodorus emolliuit. radicem minimam.
1108 Τῶν δὲ κατὰ μέρος ἀνθούντων. Non accusabo negligentiæ philosophum. manifestior enim est quàm
vt veniat

vt veniat in iudicium. Neque enim erat is locus: ſed vbi florum narrat hiſtoriam, atque differentias germinationis. Cum autem hic ſit ſermo περὶ ἀπανθήσεως. Theodorus errarit, ſi ita ſcriptum reliquit, vti legimus. Inquit enim, id à ſummo incipit florere. Idem ſuprà ſemel atque iterũ ἄνθεμον Nigellam eſt interpretatus. Hîc ab ſeipſo deſciuit: & Græca vocè vti maluit.

Ex cap. XIIII.

1109 Ὥσπερ ἐπὶ τῶν γαλεῶν, καὶ κρηνῶν. Theodorus legit, ἐχεων. Nimis diuerſa lectio eſt. Ego malim, κιωῶν. Genera ſunt animalium marinorum, quæ σελάχη appellat Ariſtoteles. Muſtelus, eſt canis. Quare Theodorus voce Græca maluerit vti (Galeis) quæ ſanè Latinis aliud ſignificat, neſcio. Ita nimium operæ alibi poſuit: hîc defecit. Plinius hoc nomen vbi ponit, alio flexu vtitur: vt non queat vlla eſſe æquiuocatio. Idque inter piſces.

1110 Ἀκολουθοῦντα τοῖς ἀγρίοις. Theodorus omiſit τοῖς ἀγρίοις. Quid igitur ſequuntur? Quod autem ait: ἅμα δὲ ταῖς τροπαῖς καὶ ἔτος: non animaduerterat hortenſem Scolymum non ſequi τὸν τοῦ ἀγρίου καιρὸν τῆς ἀνθήσεως. Habemus enim, qui nunc florent. Prodebamus autem hæc per initia hyemis. quíque etiam hyeme media, qui Martio menſe. Satui enim reſpondent.

1111 Τοῖς ἀλοπεδοῖς τοῖς ἐπὶ τῶν τοίχων ἀνδήρεσι. Theodorus, planis parietinis. Intellige ſumma parietum, in quibus humoris aliquid tum colligi, tum

seruari queat: aut ita legas, Τοῖς ἀλοπέδοις, καὶ τοῖς ἐπὶ & cætera. Hoc enim persuadet vox illa, ἄνηρα.

1112 Ὁ μελίας σῖτος. Theodorus, Melfrugum, ex Plinio. Is à Diocle medico, Panicum, Melfrugum ait appellatum. Nescio an ἀπὸ τοῦ μέλιτος, μελίαν putarit quispiam dictum. Si ita est, errarint Latini, qui milium παρὰ τὴν μελίαν, Æolenses sequuti, nominarunt. verùm neque milium, neque panicũ, est mel frugum, sed triticum. Neque si Diocles ita iudicauit: ex appellatiuo debuit facere proprium speciei Theodorus, extante vetere Latina Panici voce.

1113 Δυνάμ. διτ]αῖς. Theodorus diuersum viribus. Aliud tamen est, διτ]αῖς. Neque tamen explicat eas. Tum autem si non sit mendum: δυνάμεσι, corrigendum. Et lego, ἔτιτε: non autem ἔτι. Illud Atticum, hoe barbarum.

* *
*

FINIS LIBRI SEPTIMI.

EX LIBRO OCTAVO CAPITE PRIMO.

IN fronte octaui libri ad modum commentarij verba leguntur Grammaticis solennia. ἱστέον. Sententiæ duæ, vtraque indigna viro in Philosophia excercitato. Prior hæc. Andronici iudicio librum hunc inscribi, περὶ φυτῶν ἱστορίας. Quo nihil insulsius excogitari potest. Quippe vniuersi operis titulus est. Altera est Hermippi nihilo melior. περὶ φρυγανικῶν, καὶ ποωδῶν. Cum tamen expedita sint τὰ φρυγανικὰ: & περὶ σιτωδῶν, Id quod ipsummet profitentem audias, agat. 1114

1115 Δύο δ' αὐτοῦ γένη μέγιστα τυγχάνει. Theodorus addit, prima. Sanè si sint maxima, prima quoque sunt. Rectè ποικίλον, καὶ πολύχουν negotium plantarum dicebat. Nam σῖτον partitur in σιτώδεις, & χέδροπα. Sanè omnis species obtinet ex genere. Omnis enim homo ζωώδης. Itaque etiam equus, & alia. Ergo etiam χέδροπα, σιτώδη. Et tamen distinguit differentia specifica τὰ χέδροπα, καὶ τὰ σιτώδη. Nomine quoque caruit tertia species, sub qua milium, & sesamum cõprehendit. Adeò enim diuersa sunt, vt nequaquam proxima natura contineri posse videantur. Fruges summum genus à Latinis appellatum, satis constat. Adeò vt Iureconsulti quidam etiam ad vuas, etiam ad syluas cæduas, etiam ad cretifodinas, atque lapicidinas diffuderint. Quos rectè castigat Iulianus, qui etiam à pomis aufer

appellationem. Verùm idem malè frumentum definiuit, quod arista in se teneat. Aristam posuit pro spica: non enim cuiusuis frumentacei generis spica aristosa est. Præterea milium, surgum, panicum, quæro apud Iulianum: cum neque spica, neque siliqua constet, quid sit. Ita habes errores, & Galli, & Seruij, & fortasse Alpheni.

1116 Ἄροτον, Theodorus interpretatus est, Satum. Et addidit, per excellentiam.

1117 Κύαμοι, καὶ κέγχρος. Theodorus omisit, κέγχρος. rectissimè. Neque enim inter χέδροπα est.

1118 Τρίγωνον. Corrige, τρίμηνον. Balliarcum Vascones vocant.

1119 Ἀφάκη. Quare Theodorus non verterit Vitiam, quærere potes.

1120 Ὅς οὐ δυνάμεθα φέρειν. Dele negationem. Fit enim, δι' ἰσχύν.

1121 Εἰ δὲ τῶν ἐν τοῖς ἐιρανιοῖς. Theodorus retulit ad omnia: ad fabas alius spectaret. Mihi placet, omniū, quæ vtrunque tempus admittunt, fieri comparationem. Quia mox etiam locorum commoditates inter se confert.

1122 Ἀνόμοια τυγχάνει, lege: non autem ἂν ὅμοια. εὐκάρπῳ ἀέρι. Theodorus benigno cælo. εὐκράτῳ, malim. Et leges commodius, ἡ δὲ αὐχμωδεστέρα, βραδύτερον.

1123 Ἔτι δ' ἂν χειμῶνες. Theodorus addidit de suo, Res longē tardius agetur. pessimè. neque enim vna tantùm caussa est hic numerata, sed diuersæ. χειμῶνες, αὐχμοὶ, εὐδίαι, ὕδατα. Quare non est tardius: sed communiore voce, παραλλάττουσι. mutatur ratio omnium.

omnium, aliis aliter, & ambitiosè, κόπρον ἔχοντα, fimo refertum. Refertum? præstat non ponere simum, quàm nimium aggerere. simpliciter, stercoratum.

1124 Μὴ νήπια. Lasciua vox: sicut infrà, διαγελῶσης δὲ τῆς ὥρας. amœnitas supra modum Philosophi.

EX CAP. II.

1125 Ἑκάτερον ἐξ ἑκατέρου. Theodorus, vtrunque ex vtroque extremo. Sed ἑκὰς ἕτερον, καὶ ἑκὰς ἕτερον. Neque enim & radix, & caulis (hoc enim est vtrunque) ex vtroque prodit extremo. Sed alterũ ex vno, alterum ex altero, à crassiore radix, à mucrone caulis. Illa verò verba, πάντα ἐν τῷ στάχει πέφυκεν, omisit Theodorus. Quæ tamen aptè posita sunt: eáque sic leges. ὥσπερ ἐν τῷ στάχει πέφυκεν. Vult enim Theophrastus docere situs proportionem in semine, & officij ad germinandum: quia radici debetur inferior locus. Ex ea igitur parte illam exire par est, quæ etiam in spica sit inferior. Hæc autem est crassior. Itaque subdit, ἀπὸ μὲν τοῦ κάτω τοῦ παχέος ῥίζαν. In pomis, ratio contraria.

1126 Καθὸ καὶ ἡ πρόσφυσις αὐτῶν ἐστι πρὸς τὸν λοβόν. Theodorus, Qua etiam nexus siliquarum consistit. Mala loquutio, neque nexus est: neque siliqua nectitur semini: sed è cõtrario potiùs. Simplicitate Romana, qua hærent siliquæ.

1127 Συμβαίνει δὲ ἔνγε τοῖς σιτώδεσι: ὥστε τὸ μὲν βλαστὸν ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι βλαστάνειν πρῶτον, αὐξανομένης δὲ διίστασθαι τὰ σπέρματα. Theodorus addit de radice sic, In frumentaceis euenit, vt radix protinus extrà pellatur. Germen autem in ipso semine augeri primum

mum incipiat: auctóque subinde semina disiungantur. Vbi vides verba illa, βλαςάνειν, augeri. Et, αὐξανομένε, aucto. Et quod peius est, διίςαδαι, disiungi. Disiunguntur contigua, non continua. Sic dices. Germen intra semen nasci primum: deinde augescente eo semina hiscere. Lege, διμερῆ, non διαμερῆ.

1128 Δίθυρα. Theophrastus præceptorem imitatus est, qui Ostreacea sic appellat. Bifores enim sunt. Vix tamen fabam sic agnoscas. contrario nanque se habent modo. Ostreis corpus vnum, valuæ duplices. Leguminis corpus duplex, cortex vnicus. Theodorus, videbis, vt expresserit. Bino claudi corpore, neque enim id διθυρὸν est. Columella duplex semen in iis dicit. Animaduertes quemadmodum Theophrastus reddit rationem primæ partis. Prima nanque ostenditur per τῷ μέν. Ratio est, quare δι ςάσαι. Quia, inquit, διμερῆ. & dicit, πῶς; quia non penitus ἐν σιτώδεσι. Et addit, καὶ ταῦτα, propterea quòd legumina sunt vere διμερῆ. Iccirco intulit, τὰ δὲ χέδροπα φανερῶς. Quæ autem sequuntur, τὴν δὲ ῥίζαν εὐθὺς ἔξω προωθεῖσθαι, continent alteram sententiæ partem: quæ pertinet πρὸς τὰ σιτώδη. Videntúrque esse verba de radice, quæ Theodorus in superiorem trãstulit periodum. Ac propterea subdit, ἐν δὲ τοῖς χέδροπσι non ita contingere, vt in seipsis germen alant. Sic enim leges, ὁ συμβαίνει. Ratio est, διὰ τὸ καθ' αὐτὰ εἶναι. Intellige καθ' αὐτά. Quippe nequtiquam ex duabus partibus emittunt, sed ex eadem. Et est obscura oratio, atque ambigua.

Διὸ

1129 Διὸ καὶ τὰ ῥοβώδη. Theodorus omisit. Necessaria tamen sunt. Infrà enim πολλὰ τῶν ὀρόβων. Neque sibi constaret Theophrastus. Sic enim diceret. τὰ σιτώδη πολλύρριζα. Iccirco sunt πολύκλαδα, καὶ πολύκαυλα. At est è cōtrario. Quippe ἐναντίωσις τις. Id est, ἀντιστροφία. Nanque τὰ μὲν χέδροπα μονόρριζα ὄντα πολλὰς ἔχει ἀποφύσεις. τὰ δὲ σιτώδη πολύρριζα, καὶ ἀπαράβλαστα. Facit etiam exceptionem inter legumina quidem, fabæ: inter σιτηρὰ τῶν κριθανιῶν. Sunt igitur tria nomina, χέδροπα, ὄσπρια, ὀροβώδη.

1130 Ὄγκῳ φανερόν. Theodorus, mole conspicuum. Moles de re magna semper. In nullo fructu moles, nedum in spica. Tumorem dicas: aut simplicius, magnitudinem.

1131 Σχεδὸν ἅμα τοῦ καλαμοῦσθαι, πωίσασθαι μικρὸν ὕστερον. Mira loquutio. ἅμα, coniunxit cum, ὕστερον. Itaque addidit huic, μικρόν: illi σχεδόν.

1132 Διὸ πολλὰ τῶν ὀρόβων τίλλεται. τὰ μὲν κάτω κατερρυηκότα, τὰ δ' ἄνω χλωρὰ πάμπαν. Theodorus, Qua de caussa multa ex Eruis euulsa parte ima defluxisse cernuntur. Superna verò esse viridia. Vult dicere: Eruum legi aliquando eiusmodi, vt inferiores siliquæ intus habeant nihil: quarū summa pars nihilò secius vireat. Ambigua oratio Theodori. Multa ex Eruis, & multa euulsa ex Eruis. & τίλλεται, ab aruo, non autem ab eruo, vt totū à loco: non pars à toto.

EX CAP. III.

1133 Χώρατε χώρας. Vsque ad satietatem inculcauit hoc. Ac de Ægypto non semel.

1134 Πυροὶ δὲ περὶ τὴν ἑλλάδα, πυροὶ μὲν ἐν τῇ ἑβδόμῳ. Theodo

Theodorus omnia omittit, præterquàm, πυροὶ δὲ ἐν ἑβδόμῳ. Ego lego, πυροὶ δὲ περὶ μὲν τὴν ἑλλάδα ἐν τῇ ἑβδόμῳ.

1135 οὔτε ὄψιμα ταῦτα. Theodorus ἔψιμα. coctu facilia. Et interpretatur δεινὴν, mancum, potius difficilem, & morosum: qui alia velit, alia nolit. Sanè manca regio non est. Nihil enim deest ei. Triticũ abundè: item oleum. Vinum autem non penitus nullum, sed μέτριον. Etiam, si per doctiores liceat, potius efficacem dicam. Ita enim est, δεινότης. & rationes adsunt.

1136 Τόπον οὕτω πρώϊον. Theodorus, locum ita præcoquem. Præcox locus apud Romanos nusquam inuenitur. Dices, adeò tempestiuæ efficaciæ.

1137 Φανερὰ γὰρ ἡ τῶν τόπων διάστασις. Theodorus addidit paraphrasin. Locorum enim discrimen summum longi caussa interualli exultet necesse est. Sequitur: τὸ δὲ, τὴν αὐτὴν διαφορὰν, ἐν ὥσπερ γε ἅπαξ ἄλλαι, σύνορον ὄντα, καὶ μίαν, θαυμασιώτατον. Theodorus, conterminum verò eundémque loco, tantùm differre à reliquis, mirabile. Expresſit sententiam omisſis verbis. Præsertim illis, ἐν ὥσπερ γε ἅπαξ ἄλλαις. Vult dicere, si transferantur semina, hoc rarò fit: id est, ἅπαξ. At perpetuæ differentiæ aliquando in propinquis locis: hoc est, σύνορον. Immò verò μία: eodẽ loco. Et notabis τὴν αὐτὴν διαφορὰν: cùm tamen non sit ἡ αὐτὴ διάστασις. Nota generis mutationem διαφοραὶ, ἐν ὥσπερ.

1138 Τὸ δὲ κατὰ τὰς ἄλλας χώρας οὐ πολλὴν, οὐδὲ μίαν τοῦ γε χρόνου λαμβάνει διαφοράν. Theodorus omisit, οὐδὲ μίαν. Sensus est, quod ad tempus attinet, non est

eſt differentia ſecundum regiones, tametſi ſunt diuerſæ. Neque enim menſium nominibus vtimur, ſed tempeſtatibus. Igitur vbi tẽporius appetit ver, ibi verna aguntur. vbi ſerius, tunc. Non eſt igitur diuerſitas tẽporis. Interpretare, ἄλλας, diuerſas. Quia dixerat, σύνορον, καὶ μίαν.

1139 Διαφέρει δὲ καὶ ὅλα τὰ γένη. Hinc aliud caput. Nam hactenus de generatione. Nunc de partibus, quæ contemplatio tamen aliis in libris anteceſsit hiſtoriã generationis. Obſeruabimus loquutionem. τὰ γένη τὰ διῃρημένα τῶν γενῶν. & καθ' ἕκαστον γένος τὰ ὁμοιογενῆ.

1140 Τὰ δὲ προμηκέστερον. Cùm dixit fabæ ſcapum teretem. (Sic enim melius, quàm rotundum, vt fecit Theodorus) voluit per hanc vocem producere τὸ περιφερὲς, in modum minus compreſſum. Compreſsior enim fabæ, quàm piſi.

1141 Καὶ κοῖλος. Theodorus addidit, ὡς κυάμου. Animaduertes hic fabæ culmum ab eo dici. κάλαμος ſcriptum eſt apud Theophraſtum: atque ita loquutus eſt de leguminibus diuinus Poëta carmine diuino,

Suſtuleris fragiles calamos, ſyluamq́ ſonantem.

Culmi autem appellationem hoc in genere nondum memini.

1142 Πλαγιόκαυλα. Theodorus, tendens in latus, inclinans potius. neque enim tenſa ſunt.

1143 Ἔχει δὲ καὶ τὰ ἄνθη διαφοράν, καὶ τῇ φύσει, καὶ τῇ θέσει. Sic legit Theodorus & rectè. Dicit enim χνώδη. Ea eſt φύσις, non θέσις. Idem legit, τῶν σταχυώδους: non autem χυλώδους. intellige, γένους.

Τῶν

1144 Τῶν πλείστων κολοβά. τὰ γὰρ πολλὰ κιλοβανθῆ. Theodorus,& plurimis quidem minutis. Maior enim pars florem sessilem gerit. κολοβόν, minutum non est. & Phaseoli, satis grandis, fabæ grandissimus. Quomodo autem sit κολοβὸν sessile, nequeam effari. alia omnino vox inuenienda.

1145 τὰ μὲν ἔχει στάχυν. Theodorus addit, ὡς σιτώδη. rectè.

Ex cap. IIII.

1146 Correxere ex Theodoro, κριθῆς στενοφυλλότερον. Emenda δυσθλαστότερον. non autem δυσ... ...τώτερον.

1147 ὁ κρόκος. Nusquam legi croco, auenam significari, βρόμος.

1148 Καὶ στάχυν ἀπηρτημένον ἔχει τὸ φύλλον μᾶλλον. Theodorus, Et spica plus discreta à foliis emicat. Discretum posuit pro eo, quod est, distare. Sublimior est à foliis tritici, quàm hordei spica. Plus distat à foliis. Sic sublimes columnas ait Ouidius.

1149 Ἐγχυλότερον γὰρ τὸ μαλακώτερον. Hoc falsum est. Quædam enim molliora, quo minus madida: vt panni, & coria. Itaque Theodorus legit, καὶ μαλακώτερον.

1150 Ἡ μὲν στοιχειώδης, ὁ δὲ πυρὸς ἄστοιχος. Falsum. Frumenta enim multa spicantur in versus quædam ternos, alia etiam quaternos.

1151 Τῶν μὲν ὅλω γένη. Aliud caput. Hic enim hordei narrat genera.

1152 Καὶ γὰρ τιοῦτό τι γένος ἐστί. Cùm hæc verba de rebus dici soleant rarioribus: & hic scribat, πλεῖσται, καὶ ἑξάστοιχοι: non debuit illa addere.

Καθάπερ

1153 Καθάπερ εἴπομεν, τὴν ἰνδικήν. Indicum hordeum esse παραβλαστικὸν nõ memini vbi dixerit, sine Indica appellatione suprà hordeum prodidit, ἀπὸ γονάτων στάχυν φέρειν. Plinius apud Indos etiam sylueſtre hordeum tradit, ídque ad panes vtile.

1154 Πολλὰ δὲ γένη καὶ τῶν πυρῶν. Aliud caput de generibus frumentorum.

Ex cap. V.

1155 Καὶ ὅσον ἐπιβάλλει τοῖς γένεσι. Toties decantatam, repetitam, inculcatam, illam cœli, locíque attributionem, cùm dixit, ſubdit & hoc: addi ab eis naturæ generum, quantum aliis locis, alióque cœlo deſideretur. Si enim conueniat terrę cum ſemine, ibi apponi, quantum deſit alibi. In Theodori Codice ſuſpicor mendosè legi, agere: ſcribo, addere.

1156 Ἔξω γὰρ ἐρεβίνθου. Facetum Philoſophum, qui cum legumina ex quorundam ſententia neget in ſpecies diuidi: eximit cicer, lentem, fabam, eruum. At præterea quid reliquum eſt? Quin & vitia duas habet ſpecies, quæ in florum colore diſcernuntur. Phaſelus autem quot? Duo genera ſumma: alterum dolichum, qui an ſit Smilax Dioſcoridis, prouiſum eſt in hiſtoriis noſtris. Alterum humile. Colores in his, Albus, fuſcus, luteus, ſanguineus, carneus, fuluus, cinereus, varius, niger. Ad hæc ait in fabis, & illis aliis nullam obſeruari differentiam, niſi colore, & ſucco. Quid tum poſtea? quam aliam ſpecies in fructibus? adde etiam magnitudinem. Si quidem & puſillæ ſunt, & grandiſsimæ aliæ. Bodeſcas vocant Vaſcones. Seſami quoque non vnam eſſe ſpeciem

discemus ab ipso, qui infrà ait: ἔστι γὰρ καὶ στόμιον λευκόν. Lege, οὐ ποιοῦσι.

1157 Theodorus in Cicerum differentiis addit, odorem. Non est in nostro Codice, nec apud Plinium memini.

1158 Οἷον κεροὶ, καὶ ὀρεβιαῖοι τοῦ ἀνὰ μέσον Sic lege. Vt Arietinum ab eruaceo distet eo, quod in medio est, scilicet vmbilico. Sunt enim rostrata arietina, tametsi alia quoque ratio est figuræ. Rotunda nanque sunt τὰ ὀροβιαῖα. Arietina angulata. Pecioli dicuntur à nostratibus. Columbinum illud à Plinio.

1159 Lege, ἔλλοβα, non ἐλλέβορα. Siliquata, & ἀδιάφρακτα, non dissepta. Et λίαν: non λεῖα.

1160 Ὡς οἱ τῶν ὀρόβου. τῶν πίσου γὰρ τὰ σπέρματα ἑκατέρωθεν τοιαῦτα τοῖς σχήμασι. Theodorus legit, καὶ τῶν πίσου, τὰ σπέρματα γάρ. rectè. Et omittit, ἑκατέρωθεν, non rectè. vtrique scilicet tam Piso, quàm Eruo, sunt rotunda. non lata, Plinius tamen Piso inæqualem attribuit rotunditatem.

1161 Dicit leguminum vmbilicos inter se differre, aliquibus enim extare. Hoc enim est, προέχουσαν. Theodorus, eminere. Assignat exemplum fabæ. Sanè inter semen, & siliquam perpusilla ligula est, qua committitur parieti. Verùm neutiquam ea est seminis pars; non est igitur, ἀρχή. Quare in faba quoque nota illa principij depressa est, non eminens: sed illi in vertice, huic ad dorsum, renunculi figura.

EX CAP. VI.

1162 EN τοῖς ἀρότοις lege. Theodorus tempestiuis sementibus. Id est, tellure, neque sicca, neque humore

humore enecta. Quare subdit, καὶ ἐνξηρᾷ. Et mox, ἡμιβρόχοις. ἐπινὴς, infesta.

1163 Πλεῖον γὰρ ἡ σπεῖρα. Bigerones adiacent Pyrenæis, eorum est tenue solum. terrę Milium vbi mandant, in singula iugera senos quadrantes mittunt: Vascones in læto agro singulos.

1164 Βαθείας δὲ ἀροτριᾶν. pro βαθέως. si non sit mendum: ergo esto vt ὑγιανόνδε.

1165 Ἐν ταῖς χέρσοις, καὶ διὰ χρόνου κενουμένοις. Quod alibi ἀργὸν vocat. Sic & apud Sophoclem.

1166 Καὶ ὁ λευκὸς τοῦ πυῤῥοῦ. Theodorus melius, καὶ ὁ πυῤῥὸς τοῦ λευκοῦ, ex Plinio.

Ἡ χώρα σπανίως. Lege, ἡ σπανίως.

1167 Ἐπὶ καὶ οἱ περὶ κυρήνην, καὶ ἑυεσπερίδας τόποι. Sanè concisa oratio, aut etiam mutila.

1168 Εἰδὲ μὴ, πλῆθος γὰρ ποιοῦσι βολάνης. ὥστε καταπνίγεσθαι, καὶ ἀτροφεῖν. Theodorus, Quòd si minus: herbæ luxuriam mouent. Latinus sic. Sin minus: herbæ luxuriant: nam mouere luxuriam, nihil est hîc.

1169 Τῶν μὲν ἄλλων σπερμάτων. Negat vllum semen satione mutari præter triticum, & hordeum. At Brassicæ semen rapum fert. Addit etiam mox è lino lolium. Quare nō est hinc caput abscindendum.

EX CAP. VII.

1170 Ἀπειρῶνται. αἰτιῶνται γάρτινες. Theodorus ita legit, πειρῶνται γάρτινες τοῦτο λέγειν. Sic mox, ἡ γὰρ δασύτης καὶ τῆ αἰγίλωπος ὑπάρχει. infrà γίλωψ. Et inferius, αἰγίλωψ. & suprà γίλωψ. Dioscorides αἰγίλωψ. æquiuocum tamen cum specie Quercus. Theodorus omisit, τοῦ ἦρος.

1171 Τὰ δ᾽ ἐν θερινοῖς ἀρότοις ὀλίγου δεῖ πάντα. Scili-

cet faciũt bonam noualem. Tdeodorus omisit hęc omnia. Breuitas mira, sicut & mox. μέλινοι δὲ καὶ κέγχροι ἐλάτλες ὕδατος.

1172 Φυλλομανεῖν. Verbum mirificũ, quale ἱππομανεῖν. γυναικομανεῖν. Præ amore foliorum insanire. Id est, excedere modum rationis, ac naturæ. ὥσπερ καὶ ἐν ϑετ[.] λία. Theodorus addidit, quotannis.

1173 Καμακίαν. Mirum quare Theodorus non fecerit latinum perticarium, ob longitudinem scilicet. Sic prælongum hominem alicubi in Italia per con tumeliam vocãt, Stangam. Videbis quid sit κάμαξ apud Xenophõtem, ἱππικῷ. De hoc in originibus.

1174 Καὶ ὥσπερ τεταμένως. Theodo. legit τεταγμένως. Et interpretatũr ordinatè, pro ordinariè.

1175 Ἑκατογχία. Theodorus addit, Quinquaginta.

1176 Ἐμμένειν τὸ ὕδωρ. Cùm aqua diu permanserit, solui terram, ac rarefieri. Sanè superficies fit limosa: cætera, quæ infrà sũnt, densantur.

1177 Τῶν εἰς κρᾶσιν κειρομένων. Lego, εἰς πρᾶσιν. ad vendendum pro farragine.

1178 Ἐκπαγῆ. Theodorus, concreuerit. Laxa nimis vox. Concrescere aqua, aliúsve humor dicitur. At seges non, sed gelauerit: verbum hoc ex agricolis.

1179 Καὶ οἱ στάχυες μικροὶ καὶ τύτοις, οὓς καλοῦσιν ἄρνας. Sic lege. Et spicæ pusillæ his quoque: scilicet sicuti superioribus. Quos agnos vocant, ob imbecillitatem, atque exilitatem.

1180 Τοιαυταχῶς. Est eiusmodi. τοσαυταχῶς, tot modis τοιαῦτα, ἢ τοσαῦτα ἐχεῖ. Inde aduerbium. Error Theodori.

1181 Επομβροι, pessimè. Nam Ros, à cœlo At hîc τὰ τῶν χωρῶν. Itaque per aduersatiuam: ἀλλὰ καὶ τῷ ἀέρι τῷ περιέχοντι. Et vides, quoties iam hoc dixit. Theodorus quoque ita legit.

1182 Τοῖς περὶ τὸν σῖτον. Theodorus frumentis. malè. Immò verò omnibus, quæ cum frumẽtis nasci possunt: iccirco eximit filicem: neque enim est frumentacea, sed frumentaceorum comes.

1183 Τῶν δὲ σπερμάτων ἕκαστα. Hinc aliud caput, neque suo loco De seminibus enim, atque eorum affectibus prius debuit, quàm de satu, atque cremento.

1184 Πολυωνιστότερα. Theodorus, grauiora, & suauiora. Nescio quid hic iudicem. πολύνιστον, significat multi reditus. vox, ex communi vsu. ad hunc locũ si applices, valde luxurians. Et tamen id hic vult, quod mox verbis illis, τὰ πλεῖστα ποιοῦσι τὰ ἄλφιτα. Omnino hic neque grauitas quæritur, neque suauitas, sed prouentus: quia suprà εὔφορα, καὶ πολύκαρπα.

1185 Καὶ ὅλως μεταβάλλει τὴν χώραν. Lego, καὶ ὡς μεταβάλλει τὴν χώραν, ὥσπερ τὸ τῶν δένδρων. non autẽ τῶν.

1186 Πλὴν τίφη, καὶ ὕεα. ζέα legit Theodorus. Sanè multo aptius. At cum dicit hic, καθάπερ εἴπομεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις: intelligas ea, quæ in secundo libro sunt prodita. In quibus tamen neque de Tea, neque de Tipha, sed de frumenti in hordeum degeneratione scribit. Alio loco, in quo agit de mutatione, nullam horum facit mentionem. Itaque sic legendum censeo, πλὴν τίφη, καὶ ζέα, καθάπερ εἴπομεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις, ὡς καὶ ἡ αἶρα ἐκ τῶν πυρῶν.

1187 Ἐν δὲ τοῖς ἀφάκοις ἄρακος. Lege, φακοῖς. Aracus enim in lente.

1188 Εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν. Quia non eſt ſatis dicere, tellurem. Verùm alia cauſſa eſt: ſicut τῶν συναυθρωπευομένων. & cuiuſmodi cancelli, & pinnæ. Neque enim regio ferret, niſi illa eſſet apta nata ſimul ferri.

1189 Διὰ τὸ μάλιστα ἔνπιστιν ἀσθενεῖν. Theodorus legit, εὐσθενεῖν. Ergo referendum eſſet ad vim vitiorum. Græca autem lectio ad plantas, quæ inualidæ ſint, & cætera ei fauent. ἐπικρατεῖ τῶν ὀρόβων διὰ τὴν ἀσθένειαν. Et in fine capitis, διὰ τὴν ἀσθένειαν.

1190 Οὐδὲν δ' ἕτερον ἀφανίζεται, πλὴν τὸ βούκερας. Non memini hæc apud Plinium: qui tamen ſatorum vitia profitebatur. Sed cum Orobâchen, & Pelecinon enumeraret: non mirum ſi omiſit hoc, cum neglexit Hæmodorum. Cúmque Æram Græco nomine prodiderit, quaſi Latino careret. Putarem, vt fit, ita placuiſſe. Verùm vbi ait Æræ amplexu triticum necari, omnem ſuſtulit defenſionem.

Ex cap. ix.

1191 Τῶν χωρίων ἔνια συνυρᾶ. Lege, σύνορα.

1192 Καρπίζεται τὴν γῆν. Ab hac materia caput aliud incohandum. Theodorus, καρπίζεται, fruitur, rectiſſimè. mox, ſuggit, paulò aſperius. Neutrũ explet animũ. & hoc, quod eſt aſperiuſculum, magis explet. Significatio eſt magna. fruitur, qui ita fructũ capit, vt nihil tollat vtilitatis ex dominio. Ita cenſentur nomine & iure boni patrisfamilias. At hic καρπίζεσθαι, eſt, defraudare futuro ſucco: ſanè vox faceta. Triticũ fructus eſt. & dicitur à philoſopho, fructũ capere ſoli. Vt ſoli fructus ſit, ſuccus, & vber agri. depaſcitur.

1193 Εὐνψίαν, Lego εὐσηπίαν. facilitatem ad putreſcendum.

1194 Μάλιστα καρπιζόμενον ἡ ζειά. Theodorus, Maxime terram extenuans ſemen redditur. Nemo hoc intelligat. Videtur enim reddi ſemen à ſegetibus, & in area. Ita ambitioſum verbum, redditur, auget ambiguitatem ſignificationis in ea voce: ſemen: σπέρματος, cùm ea quæ eſt, ζειά. Videbis, an commodius ſubintelligas πέφυκεν, aut, ὑπάρχει.

1195 Ἡ δὲ τίφη. Obſeruabis an ſine calumnia intelligas eſſe, Secalam. Plinius diuerſis locis diuerſa nomina ſtatuit, tanquàm de re non vna.

1196 Ἔστι δὲ δύο ταῦτα, καὶ ὁμοιότατα τοῖς πυροῖς: ὅτε αἰγίλωψ, καὶ ὁ βρόμος. Theodorus longè melius legit, addit enim poſt, τοῖς πυροῖς, ἥτε τίφη, καὶ ἡ ζειά. Si nolis addere: ſatis habes voces illas duas: δύο ταῦτα: modo ibi finē ſtatuas orationi, & legas, ὁ δὲ αἰγίλωψ: non autem ὅ τε.

1197 Ἡ δὲ αἶρα ἀπηγριωμένον. Theodorus: lolium ſylueſtre penitus eſt. Non aſſequitur vox Latina Græcum participium. Videtur enim agnoſcere Loliū, frumentum degeneratione efferatum.

EX CAP. X.

1198 Ἐι μὴ ἐξ αὐτῶν. Theodorus, Si non in ipſis gignantur, nō expleuit præceptiones philoſophiæ. Multa enim gignuntur in ipſis, & non ex ipſis, vt ex rore: quare malè permiſcuit differentias, quæ ab Ariſtotele, & à Theophraſto prudentiſsimè ſunt diſcretæ.

1199 Οὐ μικρὸν γὰρ προσήνεμα, καὶ μετέωρα, οὐκ ἐρυσιβᾶι, ἢ ἧττον. Nota loquutionem deeſſe videntur. ἐν τοῖς

γὰ οὐκ ἐρυσίβαι.

1200 Μᾶλλον ἢ κριθή. Lege, δὲ : non, καί. Et dele, ἢ post, ἀδρ. φθαι.

1201 Ἐξανεμᾶσθαι. Proba vox. venti vi labi. vsurpata ab obstetricibus & matronis: quemadmodum in decimo historiarum de animalibus declaraui.

1202 Ἐσθίει τ ἀποπνιγόμενον κάλαμον. Theodorus omisit illud participium. Et sanè cum σκώληκα vocet, & πηνίον sit, vt aiunt, culici similis, non conueniunt inter se. & penè esset idem, atque ἐσθίει τ φθιόμενον.

1203 Γίνονται καὶ ἐν τοῖς ὤχροις, καὶ τοῖ λαθύροις, καὶ τοῖς πίσοις. Theodorus. In ciceris & cicerculis ipsis lege, & pisis. Item vricæ scriptum est. Erucas tamen Latini vocant. Sic etiam suprà vricarum. Mox etiam Impes, ἶπες.

1204 ἐν τοῖς χλωροῖς, In viridibus: pro eo, quod est, ἐν ταῖς χλόαις.

1205 οὗτος δ' ἦν ὁ νεύων. Sanè quid sibi velit, nescio. Theodorus, Hoc autem fructus reddere, consumaréque potissimo valet. Eo tamen non tendit sententia Philosophi. Sed bene maléve afficere.

1206 Τῶν δὲ σπερμάτων. Expletis vitiis, aggreditur virtutes seminum. Iccirco hinc aliud caput esto.

1207 Ταχὺ δὲ ἡ ἀφάκη, καὶ ὁ δόλιχος. Theodorus, pereunt celeriter Aphaca, atque Siliqua. Nunc non de interitu, sed de germinatione agit: neque enim βλαστάνει est, pereunt.

1208 Καὶ ὁ κονιορτὸς. Legunt, ἢ ὁ ἀκονιόρτος, ex Theodoro. Et quæ sequuntur ita digerenda. καὶ ἧττον ὁ ἐν ἀποθήκαις κονιάτοις, ἢ ἀκονιάτοις. De horreorum parietibus

tibus inductis opere tectorio, videbis Columellam,& Palladium.

1209 Κοπτομένοις δ' καθ' ἕκαστον ἴδιον. Theodorus addidit, sponte vt fit. Hic κόπτεσθαι contundi. mox εἰς τὸ κόπτεσθαι, ad corruptionem. Et infrà, τὰ ἱμάτια κόπτεσθαι corrumpi. Notabimus igitur differentias. Dicit enim, διαφθειρομένοις, & σηπομένοις, & κοπτομένοις. Primum significat corruptionem. Secundum putrefactionem, tertium conuulsionem. Si ita sit, esto sub flagro in area, aut sub equarum vngulis. & διαφθείρεσθαι, erit cum soluuntur intus grana sine putrefactione. Quare κόπτεσθαι non sit, corrūpi. De vestibus autem, neque contundi, neque corrumpi, sed pertundi.

1210 Τὸ ξηρὰ θερίζειν, Theodorus metere tosta. At melius, sicca. Tostum enim nemo dicat. Primus significatus torrendi fuit in veru: τορεύειν: quemadmodum diximus in originibus: postea ad omnem ignis modum fusus est. Metendi quoque significato abusus est. leguntur enim multa. At θερίζειν vtrunque optimè dicitur ab opere æstiuo. Priuatim autē τίλλειν, vt dicebat suprà. Sicut mox, συλλέξαι. Idem tamen inconsultius mox. Metunt, inquit, legumina. Vbi εὐχυλώτερα, vegetiora. non nimis bene. Sunt enim vegeta legumina magis, quæ paulò minus habent succi, quàm quæ paulò plus. At εὐχυλώτερα, è contrario. Succulentiora cōmodius per paraphrasin, antequàm sole exucta sint: tunc enim dissiliūt, καὶ θρύπτεται. Theodorus, frangūtur. De Thecis hoc igitur dictum sit, & præponi debuit. Prius enim hiant siliquæ, quàm exiliant grana.

Intellige ſanè τὸ ῥᾶον. Nam ſicca facilius vellũtur, quàm minus ſicca. Verùm quia defluentia grana ſigillatim ab humo legenda eſſent: iccirco hoc modo ῥᾶον. Milij autem ratio alia. In arca enim excutitur facilius cùm rore tactum eſt: iccirco antelucanis horis ſternunt. Triticum è contrario. Sic animaduerti apud noſtrates. Theodorus legit: τοὺς δὲ πυροὺς καὶ γένος τι κριθῶν. rectè: quia mox, πυροὺς καὶ κριθὰς εἰς θωμοὺς. vbi verba corrupta, μᾶλλον ἡλίκως ἁδρῶν. Theodoorus, Craſſeſcere, quàm attenuari. Legit igitur, ἢ λεπτύνεσθαι, aut tale quid.

1211 Οὐκ ἐσθίεται σῖτος ὁ ταννυσθεὶς περιφυῆ. Lego, ὅταν ὑσθείς. Et mox tolle, τὸν τρόπον. Et repone, πρωῒ ζῶν ἢ ὕδωρ γενέσθαι.

Ex cap. xi.

1112 ΠΑρατάττουσι δὲ χοίνικα εἰς τὸ μεδίμνον. Theodorus, Sextarium ad modium illinere ſolitum eſt. Barbarum eſt, & quod minimè intelligas. Præcipiunt ſextarij menſuram in modios ſingulos. Vt videantur ita oblinere conſueuiſſe, vt nunc ſaccharo coriandrum, atque alia.

1213 Ἡ ἁπλῶς πως θερμασία γίνεται, καὶ ἡ πήδησις. Theodorus hæc omnia omiſit. At eſt ratio, quare ſaliant. Quia, inquit, calefiunt. Calor igitur communis cauſa eſt, & his, & iis, quæ friguntur. At non idem, ſed ἁπλῶς θερμασία. Simplex calefactio. Idē legit κοινά, non autem, εἰκόνες. Si ita ſit, intelligas hæc, quaſi imagines quaſdam omnium videri.

1214 Διὸ καὶ οὐχ ὑπαποροῦντες Theodorus legit, ὑπαροτριοῦντες. ὑπαροτριᾶν. Eſt cũ iacto ſemine in ſulcum, repetitur aratio: vt fiat è ſulco porca. Atque ita ſemina

mina obruuntur aggeſta terra. Miris verbis vocant hanc operam Vaſcones. Theodorus ad βοτάνην, addit, prædenſam. πυκνὴν, aut δασεῖαν.

1215 ἐνιαχοῦ δὲ ἀβλαστὴς ὢν, ἐὰν γεωργηθῇ, βλαστάνει. Theodorus. Et nonnuſquam quæ prius germinis infœcunda eſſet, ſi diligenter colatur, germinat. Intellige planius ſic. Auenam ſatam in terra minus culta, enatam non eſſe: inſtaurato deinde opere arationis, & cæteræ culturæ germinaſſe. Huic reſpondet id, quod ait mox. παρ' ἐνιαυτὸν germinare. Non vt, ait Theodorus, alternis annis, ſed præter eum annum anno ſequenti. Sic mox, παρὰ μέρος. extra ordinem aliorum, & proportionem aliis attributam. vt, παρὰ λόγον. In ſequenti libro vbi de Tithymallo myrtaria loquitur, παρ' ἔτος. Ibi quoque Theodorus, alternis annis. verùm ibi ferri queat. Dicebat enim, τὰ μὲν νῦν, τὰ δ' εἰς νέωτα. Contra quàm hic de auena prodit, euenit in terra Ruſsiæ, quæ eſt Scytharum in Europa. Leuiter ibi verſo aratro ſerunt, metunt valde maturam ſegetem: iccirco inter meſſem multũ granorum cadit. Ea poſtea ſine alia cultura germinant: præbéntque anno altero. Sæpe etiam annus ille alter eodem modo ditat tertium ſine vlla opera humana.

FINIS LIBRI OCTAVI.

EX LIBRO NONO

CAPITE PRIMO.

1216 HOc libro variã texit hiſtoria. Agit enim de partibus liquidis, quæ reliquæ erãt. In hoc minus ſequutus præceptoris inſtituta. Is de animalium partibus dicturus in hiſtoria, diuiſit eas in conſiſtẽtes, & liquidas. Deinde poſt hanc narrationem, quæ partibus debebatur, longè diuerſus abit ad plantas peregrinas. His interpoſitis ad ſuccos redit. Poſt hæc immiſcet herbas vernaculas, & medicamenta, tum autem reuertitur ad peregrinas. δύναμιν δὲ ἔχει. dele, δέ.

1217 Οὕτως ἀσθενὴς, καὶ ὑδαρής τις ἐστί. Legunt, τίσιν, ex Theodoro, vtrunque rectè poteſt. Prior lectio plus ſapit Philoſophi. Eſt enim quidam, non ſimilis aliorum.

1218 Συμβαίνει δέ τισι τῶν φυτῶν. Theodorus legit, τῶν ἰπῶν. Et ſanè hoc magis conuenit. Et animaduertes opulentiam Græcam inter anguſtias æquiuocationis. τὸ ὀποῦ colorem aſcribit, τοῖς ὀπώδεσι albũ. aliis alium. Eſt igitur aliis, ἐκ ὀπώδης: & tamen eſt τὸ ὀπῶ. In communi ſignificatione accipies ſuccum. In ſecunda, lac. Lege κενταυρίῳ non κευτηρίᾳ. Centaurea enim ſuccum fundit ſanguineum.

1219 Προῦνης. Mirum ni noſtra vox inde emanauit. ſi tamen ea noſtra ſit Prunus. Suſinum Veneti, & Thuſci: neſcio an è Perſis. προῦμνον etiã apud Gale.

1220 Πιότητος, ἢ λῖπος. Altero tantùm contentus fuit Theodorus.

1221 Καὶ γὰρ τὸν καυλὸν ὀπίζουσι. Theodorus, caulem liquare

quare consueuere: propterea quòd hoc verbo sibi placuit ille, sicut &, χυλίζειν: iccirco magis animaduertamus. Neque enim quispiam dicat: caulem liquare. ὀπίζειν est succum elicere, aut exprimere.

1222 Καίτινες ἀκούσαντες, ὡς ἐντεῦθεν ἡ σμύρνη, ἡγοῦνται βλαστάνειν ἐν αὐτοῖς ἱπποσέλινον. Theodorus, Equapium apud se prouenire putarunt: quomodo putarunt, si penes se habent? si norunt? Lego ἐξ αὐτῆς: non, ἐν αὐτοῖς. Subdit enim, φυτεύεται ἀπὸ δακρύου. Quare si ex Hipposelino vera Myrrha exprimitur: ex vera Myrrha sperari potest Hipposelinũ quasi vicissim nasci.

1223 Ἡ καθάπερ ἡ σκαμμωνία. Theodorus legit, καθάπερ ἡ κρινωνία. Id quod & suprà dixit de Lilij lacryma.

1224 Διὸ κἂν ἀφέλκωσι. Theodorus legit, κὰν. Et putat à trahendo παρὰ τὸ ἕλκειν: ego παρὰ τὸ ἑλκοῦν. sicut infrà de Resina. ἀφελκωθείσης, & ἕλκωμα. Non est autẽ verum quod ait: Amygdalinumgũmi nullo esse vsui. Hoc enim est, quod Arabicum vulgò vocant: ex amygdalo, & pruno, & ceraso, eius loco, quod ex Ægyptia spina manat.

Ex cap. II.

1226 Ἡ δορὰ ἐξαιρεθῇ. Theodorus, Teda detracta. Et addit, Resinam hauriunt. Nõ igitur legit δορά, sed δᾷς. Neque enim aut δορά, vox est significando cortici accommoda: neque si esset, ἐξαιρεθῇ potius, quàm ἀφαιρεθῇ, diceretur.

1125 Οὐ γὰρ πᾶς ἀφορισμὸς ὁμοίως. Quia dixerat, γεωσάμενοι: ostendit rationem. Non enim quiuis locus, vel designatur, vel comparatur. Præscribitur, ait ipse.

ipſe. Theodorus ſecretionem vocat. Sic enim accipies, vt ἀφορισμὸς, ſit ſciſsio, aut ſectio.

1227 Τῆς εἰς τοὺς ἀκρέμονας. Theodorus omiſiſſe videtur breuitatis cauſſa. Duabus nanque partibus propoſitis, ſtipite, ac ramis, & inter ſe comparatis: altera poſita, altera ſubintelligi poteſt.

1228 Συνεστηκυῖα, καὶ εὐωδεστάτη, καὶ κουφοτάτη τῇ ὀσμῇ. Theodorus longè aliter. Spiſſa nanque, & leuiſsima, & odore gratiſsima. Plinius quoque Terebinthi odorationem prodidit: itaque non erit κουφοτάτη τῇ ὀσμῇ, ſi ſit εὐωδεστάτη. Niſi intelligas illum ſummum odorem adeò eſſe gratum, vt leuiſsimè toleretur. Quippe talis Roſarum eſt.

1229 Πιτυ.νη, duplici verbo Theodorus eſt interpretatus, ex Larice, & Picea.

1230 Καλοῦσι γὰρ ἄῤῥενα τήνγε καρποφόρον. Theodorus legit, ἄκαρπον. In tertio libro præter marem, ac fœminam, tertium quoque genus addidit, quod appellant ſterile. Idq́ue non ſemel.

1231 Εὐκελνωδεστέραν. Theodorus faciliorē, & odore gratiorem. Plinius ſimpliciter gratiorem, εὐωδεστέραν igitur legebat. ego εἰλικελνωδεστέραν. Item δαδωδεστέραν.

1232 Τῶν μὲν ἀγαθῶν πευκῶν ἐνιαυτῷ. Theodorus, frugalis Pini anno proximo: mediocris altero. At proximum ſignificat, alterum. Ita ergo dicemus. probatæ pini, eodem anno: mediocris, proximo. Nam μοχθηρὸν, toties dici vitioſum in arboribus, non placet. Hic ſignificat naturam deteriorem, vitium autem eſt præter naturam, & μοχθηρὰ πεύκη poteſt fieri vitioſa, ſi exedatur, aut afflетur fulmine, aut

ne, aut quid aliud patiatur. Videbis huius vocis vſum in Galeni commentario qui inſcribitur, De affectuum, qui in anima inſunt dignotione.

1233 Τὸ πρὸς ἥλιον μέρος. Theodorus, à parte ſolari, Plinium ſequutus. Verum non item eiuſdem iudicium ſequutus eſt, cum pinum, non piceam, trãſtulit, πεύκην, hic vt ille. Obſeruabimus hic à Plinio tedam, etiam haſtulã appellatam. Et notabis Theodori vocabulum illud, paulatinam.

EX CAP. LII.

1234 Ογδοήκοντα, καὶ ἑκατόν. Varia lectio. Græce ſic. In altitudinem verò maximam ad ſexaginta, vel etiam quinquaginta. Aut ſi teda pinguis fuerit, vtroque verſus ad centena. Theodorus coniunxit centum cum quinquaginta. Et dixit, ambabus. Scilicet latitudini, & altitudini. Nos, vtroque verſum.

1235 Ἐπάξαντες. Lego, ἐπιφράξαντες.

1236 Καὶ ἐπιβάλλουσιν ἀεὶ τῆς γῆς. Theodorus, terram infundunt. Melius, adiiciunt, aggerunt. fundere ad res liquidas accommodatius. Etiam in titulis Iureconſultorum, De iis, quæ effundũtur, aut deiiciũtur.

1237 Καὶ τοῦτο περιαλείφοντες. Theodorus legit, περιάπτοντες.

1238 Ὅρος δέ ἐστιν αὐτοῖς, καὶ σημεῖα τῆς παύσεως. καὶ μάλιστα δηλονότι μηκέτι ῥεῖν. Certis autem ſignis compertum habent, cum ab eo opere ceſſandum ſit. Potiſsimum autem argumentum, vbi deſiit fluere. Theodorus omiſit, τὸ μάλιστα. Et vnum tantum poſuit ſignum.

Ex CAP. IIII.

1239 EN τῇ τῶν ἀῤῥάζων χώρᾳ, νῆσος. Theodorus legit, μέση.

1240 Σχεδὸν οὐ συμφωνοῦσι. Theodorus legit affirmatiuè, non bene. Eam nanque negant altitudinem, quàm illi ſtatuebant.

1241 Ὃν ἐξ ἡρώων ἐποιοῦντο κόλπου. Theodorus, ex ſinu Heroum vehementer egreſsis. Neſcio quid ſit vehementer hic. veherentur, putarem ſcriptū, ſi conuenirent caſus. συλλογὴν. Theodorus, Lectionem notaſſe. melius legendi modum.

1242 Ἀποξέειν, Depecti. ſanè lana non eſt. deradi.

1243 Ὅμοιον ἐναίφασι σχοίνῳ. Lego, σχίνῳ. & σχινίσι. σχινίδες ſunt Lentiſci bacæ.

1244 ὑπάργιλον, καὶ πλακώδη. Plinius ſatis habuit, Argilloſam. & è contrario addit, nitroſa. ibi. ὕδατα πηγαῖα σπάνια. Theodorus, ſubargilliam terram, noue, & minus concinnè. πλακώδη autem ſabuloſam, malè: ſi ita ſcriptum inuenit: non ἀμμώδη, aut ψαμμαθώδη. Ego nuſquam vidi argillam ſimul cum ſabulo: neque enim cohærent in eadem gleba naturæ hæ. Sunt ſanè inconciliabiles. πλακώδης, cruſtoſa eſt. Omnis nanque Argillacea terra, vbi æſtu coquitur, cruſtatur. πλακώδης eſt, quæ reticulatim, ſiue plagulatim hiſcit. πλάκας ad hunc ſignificatū inuenias apud Ariſtotelem. Creuaces, Galli.

1245 Τὸ ὑπὲρ σάρδεων περιφυκός. Theodorus, quæ ſuper Sardes ſurrexit. τὸ περιφυκὸς, nuſquam pro eo, quod ſurrexit. Marcus Polus in Adena Indiæ prouincia, Thus album ſtillare ſcripſit ex arboribus abieti ſimilibus.

Πέφυκε

1246 Πέφυκε δὲ τοῦτο μόνον τὸ δένδρον οὐδεμιᾶς θεραπείας τυγχάνειν. Sic lege. Est igitur verè syluestre.

1247 Καλλίων δ᾽ ἐν ταῖς ἐπικειμέναις. Theodo. καλλίων, melius. Quomodo igitur illud suauius? Nam bonitas in Thure ab odore est. Finis enim crematio, cremationis odor. Finis autem à forma, & bonitas. Dicas pulchrius visu. mox enim declararat, σχηματοποιεῖν. Nec me latet Thuris alium quoque vsum esse. verum hic de odore tantùm, & facie.

1248 Καὶ τάχα τοῦτο κ᾽ ἀπίθανον. Quia, inquit, qualem facies incisuram: talis erit receptæ intro lacrymæ figura. Quare igitur non liceat idem facere in continenti, sicut insulanis? hoc amplius quærendum est.

1249 Ἀργὸς δ᾽ κομίζεται. Theodorus, iners. non potuit incommodius. rudis. Grezo, dicunt alicubi in Italia: vt puto, à lana è grege, nondum lota.

1250 Καὶ ἀπὸ ταύτης τὴν ὁμόχροιαν λαμβάνουσι. Vbi glebam vnam gustarunt, aliàs legunt, quæ similem colorem gerant: ne omnes item gustu cogantur explorare.

Ex cap. v.

1251 ΠΕρὶ δ᾽ κινναμώμου. Occasione peregrini generis ex proposita egreditur historia succorum, atque lacrymarum, quam ab initio instituerat. Quare cogetur postea repetere.

1252 Χρήσιμος δ᾽ οὗτος. Theodorus, in quo summa gratia est. Pliniū sequutus. verùm cum addit, οὐ τὸ ξύλον, facit comparationem ex vsu, non ex gratia. Videtur enim in ligno quoque esse gratia, at nō vsus. multa grata sunt, & nullo vsui: etiam damno quædam.

1253 Διακληροῦνται πρὸς τὸ ἥλιον: καὶ ἣν ἂν λάχῃ ὁ ἥλιος, καταλείπουσι. Theodorus, Quódque ad solem forte illi cesserit, id solùm relinquere. Orationem sanè barbaram. διακληροῦμαι πρὸς σὲ, significat: forte inter nos certamus, vtra portio eueniat. Sic dices: cùm tres in partes diuiserint: ineunt cum sole sortiendi rationem, tum quæ portio illi obtigerit, eam relinquunt. Plinius perspicuè, cum sole diuidi, ternásque fieri partes.

1254 Ῥάβδους πλατυτέρας. Theodo. legit, παχυτέρας. lege περιλείψαι, non autem, περιβλεῦσαι.

EX CAP. VI.

1255 Παραδείσους, Theodorus, arbusta, malè. Neque enim arbustum, arborum frequentia est, sed arbores secundum classes sitæ ad vites recipiendas. Altinum dicunt Ligures Taurini. Plinius vt minus ambitiosè, ita fidelius, Hortos vocat. Qui Ægypti res ab se visas descripsere, ibi quoque aiunt duos esse hortos Balsami.

1256 Μεγέθει σχήματι, χρώματι. Theodorus omisit figuram. Idem ἔκλευκον, candidum, pessimè. quonam enim modo addat: perpetuò virens. viriditas enim nulla candida, sed exalbida. Philosophus ait, hic fructum odoratiorem, quàm lacrymam. quo vtimur, ægrè, vel affricatus, vel morsus sentitur.

1257 Καὶ τὸ ἐν τῇ ἑλλάδι πολλάκις εἶναι κεκραμένον. Hic est, πολλάκις. Et tamẽ suprà statim, οὐ φυτῶν ἀκρατῶν. Theodorus, Græciæ, dixit: sicut, Romæ.

1258 Καθαίρειν γὰρ καὶ τοῦδε ἕνεκα· καὶ τὸ διαφόρου πωλεῖσθαι τίμια. Theodorus, amputari quotannis, partim vt reliqua valentiora seruẽtur: partim vt emolumenti plus

plus comparetur. Vendi nāque vel eas magno precio posse. Lego, πωλεῖσθαι δὲ τίμια, & sic explicāda censeo: καθαίρειν γὰρ καὶ τῶνδε ἕνεκα: scilicet putari arbores, vt exonerentur: néve fathiscant. καὶ τοῦ διαφόρου, scilicet & propter impensam. Nanque Attici τὸ διάφορον, impensam vocabant, vt est apud Thucydidem. & διάφορος συκῆ, preciosa dicitur ab Aristophane. Aliter vsus est Demosthenes cōtra Pantænetum. Ita illa, πωλεῖσθαι δὲ τίμια, ἀτιμωτάτως.

1259 Δὶς πρὸς ἄργυρον. Ita etiam Plinius. Theodorus, vendi sincerum argento ad drachmam. Non intelligo.

EX CAP VII.

1260 Ταῖς προσφερομέναις εἶναι πρὸς τὴν χώραν. Theodorus omisit. Lego ταῖς προσφερομέναις ναυσὶ πρὸς τὴν χώραν. Nam quid esset illatio illa caussæ tollentis hanc opinionem? καὶ γὰρ ὁ τόπος οὗτος ἀπέχει ἀπὸ θαλάττης. Appellentibus igitur nauibus ad oram illam nentiquam peruenire potest odor. Distat enim nimis, sed ab Arabia, quæ ad mare pertinet. Iccirco dixit, ἀλλ' ἐν τῇ ἀρραβίᾳ.

1261 Τὸ δ' ἕτερον παραμίσγουσιν. Lego ὥνπερ παραμίσγουσιν.

1262 Κασία, κινάμωμον. Primùm animaduerte Philosophi negligentiā, qui nominū cōgerie putat se historiæ legibus satisfecisse. Nærum, & Narta: quod in ipso fuit: reliquit ignota nobis. Deinde mirabere Iridem vehi ex India hoc autore, qui nobis, quemadmodum & Dioscorides, Illyricam præfert. Tum autem Amaracum & frequens nobis, atque etiam vulgare est. Postremò non legam ἄνθος, cum

Theodoro. Nihil enim apud nos vilius anetho, Anisus rarior. ἄνηθος, magis placet.

1263 Τά γὰρ ἐν τῇ Θράκῃ φυόμενα ῥίζία. Videntur esse radices illæ, aut eiusmodi, quas Air vocant incolę: nos falsò calamum aromaticum. Nascũtur enim in Thracia, & Ponto. Calamus autem trans Libanũ. Qui non amplius conuehitur ad nos.

EX CAP. VIII.

1264 Περὶ δὲ τῶν ὀπῶν. Vides intermissum repeti.

1265 Τῶτε μὴ πρὸς ταῦτα. Lego, ταυτά.

1266 Καὶ μικρῷ πρότερον. Theodorus malè omisit: ὀπισμὸς fit aut initio æstatis, aut post æstatem. Declarat igitur se. ὑπὸ πυροτομίαν per messem. aut μικρῷ πρότερον. quod erat ἐνισταμένε. & alteram partem, προεληλυθότος, declarat per illa, τῆ μετόπωρε.

1267 Ὅταν ἀμέρσωσι τ καρπόν. Theodorus contrariũ. prius quàm fructum amiserint. Si in his quoque intelligit ῥιζοτομίαν: malè consuluit veritati. Radices enim petuntur, cùm sunt maximæ vegetæ. Vigent verò potissimum, vbi suum sibi succum retinent. Retinent autem amissis fructibus, à quibus non amplius exugguntur. Sin fructũ hunc ad vsum vtilem agnoscit, non autem radicem: sanè nõ oportet fructuum casum expectare.

1268 Ἢ τρίτον ἀπὸ τ κεφαλῆς. Theodorus, aut è tertio capite. Non. sed, aut tertia ex materia, quippe à capite: quia duas narrauerat: à fructu, & ab radice.

1269 Ὥσπερ τιθυμάλλε, ἢ τ μηκωνείε. Theodorus, Tithymalum, lactariam vocauit, Plinium sequutus. At enimverò Lactariæ nomen etiam aliis competere debuit.

Κατὰ π

1270 Καζαπότιον. Notabis vocem. Potum enim hîc ſignificat: non, pilulam.

EX CAP. IX.

1271 Ἐπιτραγῳδοῦντες. At de Thapſia verum prædicant. Non ſolùm enim manus, verùm etiam facies, ac pudenda tumeſcunt. Tum autem cutis vniuerſa abit in puſtulas. Hoc vidimus nos.

1272 Ἐξάπτειν γάρ φασιν, ὥσπερ πῦρ. Theodorus, quem admodum & Veratrum incendere, ignis modo. Male collocata vox illa, (Veratrum) ibi. Sed eo loco reſtituenda. ἐπεὶ καὶ ὁ ἐλλέβορος καρηβαρεῖν ποιεῖ.

1273 Τὴν δὲ ῥίζαν τέμνων ἐκπίπτει τὴν ἕδραν. Theodorus græciſſauit. Radicem autem ſecans ſedem procidet. Secanti procidet ſedes.

1274 Παγκαρπίαν μελιττούταν ὅταν δὲ τὴν ξίριν τεμνόντας μελιττούτας ἀντεμβάλλειν μισθόν. Theodorus omittit μελιττούταν, ὅταν δὲ τὴν ξίριν τεμνόντας. Et addit, καὶ μελιττούτας. Varium, inquit, genus frugum viciſſim terræ iniicere aiunt, & placentas. παγκαρπία, eſt omne frugum genus. μελιττοῦται ex Athenæo, & Polluce, placētæ. τεμίνους autem neutiquam probo: ſed τρίμματα μελιττώδη. Illud cauebis, quod Theodorus, ἀμφήκει ξίφει, enſe bina adacto acie. pure & latine, enſem ancipitem. Idem mox legit, τὸ ἕτερον τέμνειν: non autem, τὸ στερρόν. & rectè.

1275 Ἐὰν δὲ ἐγγὺς μὴ διατέμνῃ, ὁ ἀετὸς ἀποθνήσκει ἐνιαυτῷ. Theodorus, Et ſi Aquila propè aduolauerit, moriturum eo anno, qui ſuccidit: augurium eſt. Omnia ex Plinio. Sic lego. ἐὰν δὲ ὁ ἀετὸς ἐγγὺς προσπετῇ, μὴ τέμνειν, ἢ ἀποθνήσκειν ἐνιαυτῷ.

EX CAP. X.

1276 Τῶν μὲν πάντων. Lego, πάντα. Quia mox, τῶν δὲ ἡ ῥίζα. non autem, καρπός. Theodorus omisit, ὥσπερ τῶν ἄλλοντε καὶ τῶ πανάκες. Et cōfudit primam diuisionem cum secunda. Cum tamen exemplis moneretur, vt contrarium sentiret. Neque enim cyclamini fructus in vsu vel est, vel fuit.

1277 Ἐνείραντες δὲ ἐν γλεύκει. Theodorus, transfixos, in fumo suspendunt. Quia omisit γλεύκει, transfixionem tantum animaduertit. At infra de chamæleontis radice: ἐνειλόμενοι ἐν ὁλοσχοίνῳ. ibi quoque transfixa. At ἐνειλεῖν, significat inuoluere. Inuolutos igitur musto, sic mustum noluit ponere. Contra Plinius vinum posuit, fumum omisit. Concisa, inquit, in orbiculos seruatur in vino.

1278 ἐν ἀγκύρᾳ. Satis patet ex Plinio cap. 13. 25. & Satyris nostris, ἀντικύρᾳ, legendum.

1279 Καὶ πρὸς τὰς φωνασκίας. Theodorus expressit, vt voluit: ad vocis langorem. At φωνασκοῦμεν, etiā non languidi. & mox, πρὸς τὰς τῶν ὑποζυγίων φύσεις. ad iumentorum morbos. φύσεις tubera potius, vt φύματα. Si non legas φῦσας, tormina ex vento, aut frigore, quod sanè probatur mihi.

1280 Καὶ πρὸς τὸ μεθύσκειν. Theodorus, ad ebrietatem: quia dixit ad vlcera, id est aduersus: ita intelligeres ad ebrietatem, ne occupet ebrietas. Immò verò ad inebriandum: ex Plinio, & Dioscoride. Sparsum autem, minus aptè dicitur ab eo. διαβρέχων, dilutum vino.

1281 Φιλεῖ δὲ ὀρεινὰ χωρία, καὶ κοχλακώδη. Theodorus hæc omisit omnia.

EX

Ex cap. xi.

1282 DE Elleboris recitat sententias adeò absurdas, vt pudeat. Laurinum folii (sic) tribuit nigro, & porri albo, pari mendacio. Album folio Gentianæ. Nigro digitatum: vt Crotoni.

1283 Φύλλον δὲ πλατύχιστον, ὅμοιον τῷ τῆς νάρθηκος, μῆκος ἔχον εὔμηκες. Hæc omnia desunt Theodoro. Quare cùm non conueniant cum superioribus, sed ex aliorum sententia referantur: videtur ipse, qualis ille fuerit, ignorasse. Lego verò sic: οἱ δ' ἀνομοίας, τῆς μελάνος μὲν φύλλον &c. quia dixerat: οἱ μὲν γὰρ ὁμοίως. Quid si reponamus, πλατανόχιστον? non autē πλατύχιστον. Platani enim partitiones imitatur: itaque etiam Plinius cum hinc hæc describeret, sic dixit. Hoc radicibus tantùm intelligi tradunt plerique. Alij folia nigri, Platani similia, & minora, nigrioráque, & pluribus diuisuris scissa. Alij Betæ incipientis: hæc quoque nigriora, & canalium dorso rubescentia. Vtraque caule palmi ferulaceo. Vbi vides νάρθηκος. & quot hoc loco desiderentur.

1284. Πολύρριζον δὲ εὖ μάλα ταῖς λεπταῖς καὶ χρησίμοις. Multa radice niti, eáque admodum fibrata. In Codice Theodori apparet esse mendum. Radicem, inquit, largè multiplicem, quæ scilicet prætenues constent, & vtiles. Etiam accuratius transferendum censeo. Album enim radicē habet, initio non multiplicem, vt niger: sed simplicē, quæ postea spargitur in fibras: idque in verbis Theophrasti manifesto intelligitur. Dixit enim πολύρριζον, non simpliciter: sed, ταῖς λεπταῖς. magna efficacia articuli.

1285 Ἀναιρεῖν δὲ τὸ μὲν μέλανα, καὶ ἵππους. In Aruernis,

& Rutenis, Album penè omnia animantia, vel interficit, vel malè habet. Strangulat enim equos, & cæteræ iumenta.

1286 Ὅπως εὐεμέσῃ. Dura loquutio: non enim est ad quod referat. Commodissimè molliuit Theodorus, vt vomitio bene succedat, contra infrà mox infœliciter. Parnasius, inquit, & Ætolicus, eo quoque in loco proueniunt. Quo loco? in Oeta monte Parnasius? Parenthesin confudit cum cætera oratione, nisi sit mendum.

1287 Καθαίρουσι δὲ καὶ ὗας. Theodorus legit, οἴκους, ex Plinio.

Ex cap. XII.

1288 Καὶ ἀλείφοντες μετ' ἐλαίου. Theodorus, & vncta oleo. Nemo sic loquatur. Panace vncta oleo: sed soluta oleo, & redacta ad hoc, vt locus, qui serpentium morsu malè affectus est, ea vngatur. φυμάτων, interpretatur, nascentia. Non tamen φύματα, tam à nascendo, quàm à tumore: itaque vt tuber à tumore: ita παρὰ τὴν φύσιν, φύματα. Lege σήπας, non σῆτας.

1289 Καὶ ἑλκῶν, τῶν μὲν ὑγρῶν, ξηρά: τῶν δὲ ξηρῶν, ἐν μέλιτι. Humidis vlceribus confert sicca: siccis confert ex melle: sanè conuenienter. Vlceris enim curatio, exiccatio est: iccirco sicca inditur humidis. Propterea verò quòd siccata neque coeunt, neque coalescunt: ideo cum melle immittunt. Theodorus aliter digerit. Commoda, inquit, etiam ad vulnera sicca: & ex melle ad madida.

1290 Ἄλλη δὲ πανάκη. τὸ μὲν λεπτόφυλλον, τὸ δὲ πλατύφυλλον. Theodorus, vna folio tenui: altera non tenui.

tenui. Duo hîc animaduertenda. Primùm, quod illa verba, non tenui minus exprimunt τὸ πλατύφυλλον. Multa enim neque lata, neque tenuia ſunt. πλατὺ planitiē ſignificat fuſam: quæ quidem eſſe ſimul poteſt cum tenuitate. Tenue enim notat diminutionem profunditatis, non latitudinis.

1291 Συνώνυμοι. Hoc caput à ſuperiore ſeparandum cenſeo. & profectò materiæ valde ſunt diuerſæ.

1292 Ὀφυτ]ομένῳ. Lego ὀρυτ]ομένῳ. Et transfero voces ad hunc modum. ὥσπερ αἷμα, ὀρυτ]ομένῳ. ξηραινομένῳ δὲ, λευκήν. Nam etiam Dioſcorides rubrā radicem prodit. Nō abſimile legas de Pentaphylli radice infrà. Theodorus non agnoſcit ὀρυτ]ομένῳ. Præterit etiam illa. καὶ πυθμὴν μέγας. contra addit (faucibus) ibi. χαράδραις, καὶ μνήμασι. Corrige apud Plinium. Thryo folia ſunt ocymi: nō autem, tertio. Lego enim & hic mox, θρύον, καὶ ἔνορον. vbi eſt, θρύορον. Duæ nanque voces in vnam coaluerunt: illæ tamen apud Dioſcoridem ſunt. βρυόρον igitur fruſtra corrigunt, fruſtra poſitum à Theodoro. Idem ex Plinio περιτ]ὸν, periſſum vocat. Hic erat locus ditandi latinitatem. Quippe hic, περιτ]ὸν, Nimium, ſignificat. Propterea quòd vim excedit τοῦ ὑπνωτικοῦ. Vterque hominem alienum ab ſeipſo facit. Verùm diuerſa ratio eſt, huic ſopiendi, illi extinguendi: iccirco, περιτ]ός. Mortalem vocant pharmacarij, ſanè rectè. Immortalem verò cum vi ciſsim quæritāt, errant. Theodorus omiſit illa omnia, καὶ συμπεριμιγνύναι φασὶν ὥσπερ κένταυρον. apud Plinium non ſunt. Apud quem animaduertes, & ad inſaniam, & ad mortem pondera variata.

1293 Ὥσπερ ὀργυίας. Theodo. legit, ὀργυιάς τέτλαρας. Nos legimus, qui plus senis cubitis esset longior. Theodorus scribit, δασυτέραν, non auté, παχυτέραν. Hortensem omisit, qui alioqui ad medicaméta maximè vtilis. Aduersus enim inflammationes, atque sacros ignes præstãtissimus est. Capite Gethyi, cùm tamen Gethyum non sit capitatum suprà.

1294 Τῶν ἢ τιθυμάλλων. Tithymallos esse cum Strychnis imprudenter coniunctos intelligemus ex facie, éxque natura longè diuersa. Itaque quod in nobis erat, disiunxissemus: verùm cum ille coniunxit: satis erit errorem demonstrasse.

1295 Μέγεθος διπηχυαῖον. Theodorus legit, πηχυαῖον. Dioscorides, cubito maiorem. Plinius à Theophrasto discedit, quod attinet ad potionis quantitatem, acetabulum dat. Theophrastus tertiam partem tantùm. Hermolaus malè trãstulit in Characia, χυμῷ, sapore. succum potius. Animaduertes Plinium non semel. ὅταν περκάζῃ σαφυλή. vna incipiéte. Non enim addidit: nigrescere. καθαίρει δὲ κάτω μᾶλλον. Theodorus omisit, μᾶλλον, malè. per superna enim etiam purgat. Sic infrà. δύναται κ᾽ θαίρειν καὶ ἄνω, ϗ κάτω.

1296 Τῶν ἢ λιβανωτίδων. Hinc aliud caput. Theodorus malè transtulit, Roremmarinum. Longe enim diuersissimæ sunt. Pudet verò me horum, vbi contemplor, quantum intersit & hic, & alibi, inter herbarum facies, quæ à Theophrasto, quæque à Dioscoride proditæ sunt.

Ex cap. XIII.

1297 Τοῦ μὲν γὰρ λευκὴ, καὶ γλυκεῖα. Hoc non potuit Theodorus. at etiā Dioſcorides dulcem ait. Inueni qui negarent affirmanti mihi, idque ſcriptum relinquerent, hanc eſſe Carlinam vnico argumēto radicis: quam aiebant odore carere. Cum contra & Dioſcorides, & Theophraſtus odoratam ſcribant. τοὺς ῥοῦς Theodorus alui profluuia. Plinius rheumatiſmos.

1298 Μετὰ ῥαφάνων μιγνυμένη. Theodorus omiſit, τῶν ὀρείων. Dioſcorides rhaphanum admiſcet nullum. Theodorus illa quoque præteriit. γυναιξὶ δὲ δίδοται ἐν τρυγὶ γλυκεία, καὶ ἐν οἴνῳ γλυκεῖ. Lege σκολυμώδεις; non autem, σκοληκώδεις.

1299 Χωρία ψυχρὰ, καὶ ἀργά Inculta. Theodorus legit, ὑγρά. At verò ſiccis locis prouenire, ait Dioſcorides.

1300 Μήκωνες δ' εἰσὶν ἄγριαι. Quid papaueri cū chamæleonte? itaque ſeparata capite proprio.

1301 Ταύτης δὲ φύλλον. ταύτης, ſcilicet, κερατίτιδος. Theodorus æquè negligenter. Quoddam autem nigrum eſt, folio conſtans verbaſci nigri. De cornuto enim loquitur Philoſophus.

1302 Εὐχλωροτέρα δὲ μᾶλλον. Legitur cum adhuc viridiuſculum eſt. Theodorus ſimul iunxit cum ſequentibus: εὐχλωροτέρα δὲ μᾶλλον καθαίρει κάτω.

1303 Λευκαίνουσι τὰ ὀθόνια. Theodorus, ſplendorem linteis tribuunt. Oportuit meminiſſe, τὸ λευκὸν eſſe coloris τὸ τί. Splendorem autem eſſe colori τὸ ἐνδεχόμενον. Etiam nigra poſſunt eſſe ſplendida, & alba non ſplendida.

1304 Τῶν δ' ῥιζῶν. Hic quaſi deintegro ſub communi genere ponit ſpecies, à partium differentiis, id eſt, radicum. malè ſanè. Nanque & ſuprà dixit: & non erat hic locus: & iam de radicibus dixit τὰ καθ' ἕκαςον. Aliud igitur caput hoc eſto.
1305 εὐθυγλυκεῖαν. Theodorus dulcem. Hic dimidiatæ vocis ſignificatum eſt. Mendoſus verò codex.
1306 Χρησίμη δ' πρὸς πολλά, καὶ ἀρίςη πρὸς τὴν κεφαλήν. Theodorus exemptis aliis vocibus: perutile ad caput. τὰ μὲν οὖν προσάγειν. Theodorus ea verba, πρὸς κεφαλὴν, & tranſtulit, & quaſi commentario eſt proſequutus. Intellexit enim, ἕλκη τῆς κεφαλῆς. Sic infrà repetens hæc Theophraſtus, dixit: πρὸς τὰ κεφαλόθλαςα.
1307 Αὗται μὲν οὖν γλυκεῖαι. Non conuenit epilogus cum ſuperioribus. Nam hæc eſt amara.
1308 Ἐργαζόμενος. Theodorus, ſuo fungens officio. Purius, cum eſſet in opere.
1309 Καὶ τὸν θάνατον ὑπνώδη τινὰ ποιεῖ, καὶ ἐλαφρόν. Hæc omnia omiſit Theodorus.
1310 Ἀλλ' ἔνιαι οἰνοχρῶτες. Theodorus, cæruleæ. Legit igitur aliter, quàm vinicolores.

Ex CAP. XIIII.

1311 Ἡ δὲ τῆς πενταφύλλου. Poſtquam multas coaceruauit ſub ea prima diuiſione: τῶν δὲ ῥιζῶν: adiungerem ego hanc quoque partem ſuperioribus, eodem tenore capitis eiuſdem. Præſertim cum & aliàs aggreget. Quod ſi hic ſecas ob colorum differentiam: ibi etiam ſecabis: ἔνιαι δὲ ἰδιόμορφοι.
1312 Animaduertas ſimilem ſuperioribus felicitatem: cum Rubiæ folium ederæ attribuit.

1313 Πασῶν

1313 Πασῶν δὲ ῥιζῶν. Hic etiam secabimus, si secentur superiora. Alia nanque materia est: quippe quantum quæque duret radix. Theodorus nescio quid publici addidit de suo.

1314 Κενταυρίς. Theodori errorem hic viri docti animaduertere. De maiore hic sermo, cuius radix non est amara. Non igitur ab eo, Fel terræ, debuit appellari. Hoc enim nomen minoris est centaurij. Neque ob radicem: quæ neque seruatur, neque vlli vsui est.

1315 Σογκώδης. Lege, συμφώδης. Item lego, τοὺς λύχνους non autem, τοὺς αὐχμούς. Theodorus non videtur agnouisse quæ sequuntur. φασὶ δὲ μόνον ὑπὲρ ἴνων ἄνω ποιεῖν τῶν φαρμάκων.

EX CAP. XV.

1316 Νηπενθὲς καὶ ἄχολον. Homeri verba sunt. Theodorus valde apte, medicamentum hilaritatis, atque tranquillitatis.

1317 Καὶ τῶν ἔξω τόπων οἱ φαρμακωδέστατοι οὗτοι εἰσί. Theodorus hæc omnia omisit.

1318 Ἐξ οὗ τὸ ἱππομανές. Theodorus legit, ἱπποφαές. Apud Dioscoridem herba hæc alia est à Titymallis, tametsi radix lacte plena est. Hippomanes etiam capparis à quibusdam. Idem nomen etiam Apocyno attributum, quam possis putare eandem apud Hesiodum. In rabiem nanque agi equos ait.

1319 Φύεται δὲ καὶ ἐπιπλέον, πλεῖστον δὲ καὶ κάλλιστον γίνεται περὶ κλειτορίαν. ἡ δὲ πανάκεια γίνεται, καὶ τὸ πετραῖον περὶ ψωφίδα. Theodorus preteritis quattuor primis verbis legit, πλείστη δὲ καὶ καλλίστη φύεται περὶ

τὴν

τὴν κλειτορίαν ἢ πανάκεια. γίνεται δὲ καὶ πετραῖον. In Græco exemplari ſcriptum eſt, φανεόν. In codice Theodori, Phucũ. In corollario Hermolai, Phineon. omnia malè. Pheneum lege. Theodori quoque ſententia à græca diuerſa eſt. φασὶ δὲ εἶ) ὅμοιον ὡς ὅμηρος εἴρηκε. Eius faciem talem eſſe aiunt, qualem Homerus dixit. Ille ſic. Atque apud Cyllenem eſſe, quemadmodum Homerus dixit, affirmant. Notabis πανάκεια, καὶ τὸ πετραῖον, ἀρίστη.

1320 Theodorus emiſit, πρός τε τὰ ἀλεξιφάρμακα.

Ex cap. xvi.

1321 Ὅτι δὲ τοῦ καρποῦ. At Dioſcorides ait flore carere dictamũ verum. Virgilius Theophraſtum ſequitur. Neſcio an Dioſcorides vera prodat. Nam & ipſe caſtigat eos qui de bechio ſimilia ſcripſere. Et noſtra lingua canis florem fert: ea, quam ille narrat, nullum.

1322 Καὶ ἁπλῶς τῶν ὑπὲρ γῆς. Theodorus, Quæ ſe à terra minus attollunt. ſanè rectè. Quare mihi nõ ſatiſfacit verbum illud, τῶν φύλλων: niſi quis intelligat herbas, quippe earum partes præcipuè folia. Itaque etiam Theodorus dixit, Herbarum.

1323 Τὸ δ᾽ ἀκόνιτον. Nolim cum Dictamo diuina ac beneficentiſsima herba coniunctum peſsimum venenum. Itaque aliud caput fecerim.

1324 Φύλλον κιχωρειῶδες. Non conuenit cum foliis Dioſcoridis, neque cum veritate.

1325 Πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι. Theodorus ad efficiendum melius, ad efficaciam. malè illa. καὶ οὐ πάντας εἶ). Nec noſſe quenquam. nimis diffudit ſentẽtiam. Nec cuiuis eam artem notam eſſe.

Λυτικὸν

λυτικὸν δὲ φάρμακον οὐχ' εὑρῆσθαι. Negat, quod Arabes non ſolùm non negant, ſed etiam affirmant. Habemus apud nos radiculas Vincetoxici aduerſus Napelli maleficia. Niſi ſic accipias, poſtquàm eſt præparatum.

1326 Ἄλλο δὲ ἐφημέρου. ἐφήμερον nomen proprium eſt bulbi Colchici letiferi. Theodorus neglexit hoc, cùm ait, Aliud quoque venenum vim diurnariam enecandi ſortiens. & audis vocem abſonam. Legemus affirmatiuè, vt Theodorus ὃ καὶ ἐφήμερον. τοῦ ἀιρίου. Corruptum eſt, & à Theodoro prudenter præteritum.

1327 Κἄπειτα ἰατρεύειν αὐτὰ εἰς τοῦτο ὁρμῶντα. Theodori verba nunquàm intellexiſſem, Deinde mederi in hoc venientes. Sic malim: Deinde mederi ſolitos eis, cum hoc impetu capti ſint: curari enim poſſe, ſi ita temerè ſumatur: interitúmque differre, atque interea torquere. At ſi præparetur: & intra diem interficere, & leuem afferre mortem. Icciрco ſubdit: εἰμὴ ἄρα διὰ τὸ εὐθεράπευτον καὶ εὐκατασκεύαστον εἶναι. Sic lege, non: ἀκατασκεύαστον. Facere nanque difficiliorem interitum, niſi cùm adhibita cura, & arte, præparatum eſt. Theodori verba nullum ſenſum mihi exprimere potuere. Ea ſunt, Niſi fortè quod facilè curatu, cõfectúque ſit. Sic mox, ἐξακειβωθῆναι, ſeruari: obſeruari potius. Plinius ea de Porri ſucco, eiuſque in potiones quantitate prodit, quæ non peſsime huic loco queant comparari.

Ex cap. XVII.

1328 Ὥστε εὔογκον εἶναι πάνυ. Hoc loco, τὸ εὐ non auget, vt in εὐμήκης: ſed temperat. Vt bona

magnitudo

magnitudo ſit ea, quæ facile ſumatur in potu. ita à fine & vſu, τὸ εὖ. Iccirco Theodorus, contractum. Debuit igitur permutari ſitus verborum ſic, Exiguum, contractúmque ad drachmæ pondus.

Ex cap. XVIII.

1329 Κινδυνεύειν γὰρ ἔνια τῶν φαρμάκων τῇ ἀσυνηθείᾳ φάρμακα γίνεσθαι. τάχα δ' ἀληθέστερον εἰπεῖν, ὡς συνηθείᾳ, οὐ φάρμα. Theophraſtus recitat Antiquorum opinionem, qui aiebant, medicamenta eſſe medicamenta non aſſuetis. Ergo dicat bonus philoſophus, medicamenta eſſe medicamenta per accidens. κινδυνεύειν, notat eſſe poſſe, & non eſſe. Quare ſubdit potius contrarium. Theodorus priore ſententia omiſſa omnia permiſcuit.

1330 Διαιτῶν τὰς φύσεις. Theodorus, diſcernés. Plus eſt, διαιτᾶν. diiudicans. Verbum à cauſsis ductum. Herodotus in iudiciis minus vſitata voce, δικᾶν.

1331 Ὁ δὲ χῖος εὔδημος. Theodorus addit: ante minime laudatus.

1332 Ἐπὶ τῶν σκευῶν. Theodorus apud vaſa. Super vaſis, ad verbum. neque enim ſedes alias ſecum afferunt circulatores, præter ſarcinas, in quibus ſedent: & è quibus concionantur. Et feci dixit: vt Terentius. Verùm illi licuit in riſu & comœdia, ea figura quæ παραλογία dicitur à doctis. Quemadmodum de parodia diximus in libris de re poetica. Alluſit enim ad communem loquendi vſum: domi, foriſque. Idem δείλην vbique meridiem interpretatur in libris Ariſtotelis, & Theophraſti. Verùm crepuſculum Atticis ea voce ſignificari nemo dubitat doctiorũ. Crepuſculum inquam tum ſerotinum, tum matutinum

num. Tantùm abest, vt meridies repræsentetur. Idque ex Xenophonte, Thucydide, Luciano, Plutarcho, Polluce. Cum enim δείλη, pro ambiguo tempore æquè stare consueuisset addebant aliquando, ὀψία, aut πρωΐα. Ratio quoque & origo vocis pro nobis est. δείλη. δεῖ ἡλίε. deficiente sole.

1333 Κίστηρι ἐπιπάστῳ ἐπ' ὄξος δριμύ. Theodorus, aceto acri aspersum pumicem bibisse. At queat nemo bibere aspersum pumicem: sed dilutum, & solutum. Et Theophrasti verba contrarium sensum colligunt. Aspersisse pumice acetum.

1334 Αἱ δὲ ῥίζαι, καὶ τὰ ὑλήματα. Hinc caput auspicandum.

EX CAP. XIX.

1335 Φύλλον ὅμοιον τῇ μαλάχῃ. Mihi non videtur similia folia Maluæ, & Bismaluæ. Itaq; Taurini Maluam vocant, Rotundellam. Theodorus post illa, καρπὸν δὲ οἷ μαλάχῃ, addidit: caulibus proxima: quæ mihi non intelliguntur. Verùm puto codicem mendosum. Hæc enim desunt. ῥίζαν δ' ἰνώδη λευκήν. τῇ γεύσει δ' ὥσπερ ὁ μαλάχης ὁ καυλός. Saporem narrat: quia cauliculis Maluæ, sicut & nos nunc, pro Asparagis vescebantur.

1336 Συνεψομένην τοῖς κρέασι, συνάπτειν εἰς τὸ αὐτό. Καὶ τὰς μὲν πηγνῦναι: τὰς δὲ καὶ ἕλκειν, ὥσπερ ἡ λίθος. Theodorus, aliam, si carnibus concoques, in idem aggregare, ac veluti conglutinare posse affirmant: aliàs vim attractoriam possidere. συνάπτειν εἰς τὸ αὐτό. nō est aggregare: aggregantur enim, quæ postquàm aggregata sunt, etiamnum discreta manēt, sed quod postea subiunxit: conglutinare. quod verbum si ad

illud significandum comparauit: desit quod ponas pro eo,quod sequitur. πηγνύναι. Dispicies verò, an τὸ πηγνῦναι, καὶ τὸ ἕλκειν, ad carnes tantùm referenda sint: nam minus propriè dicas, πηγνῦναι, de consolidatione. Item obseruabis tempus verbi συνεψομένων. coquendam: vt voluenda dies, apud Poëtam. Theodorus autem illusit nostris auribus illa vastitate,In inanimibus.

1337 Τὸ δὲ θηλύφονον. Placet hinc aliud inchoare caput. Agit enim noua historia de his herbis, quarũ efficaciam experimur in corporibus animatis: itaque transitum orationis fecit illis verbis: καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς ἀψύχοις.

1338 Οὐκ ἀλόγως σύγκειται. Quanquam videntur fabulosa,tamen eo vsque hærent rationi, vt fidem faciant. Theodorus, ἀλόγως, brutè, brutè profectò est interpretatus.

1339 Ἐν δὲ τοῖς ἡμετέροις. Aliud caput si feceris, non labere. transit enim ad hominem.

1340 Οὐ μόνον περὶ τῶν σωματικῶν. Theodorus hæc omisit. Et tamen in calce capitis vicesimi. ἀλλὰ μὲν γὰρ αὗται δυνάμεις πρὸς τὰ σώματα, καὶ ἐν σωματικοῖς. Idem post illa: περὶ τὸ γεννᾶν, καὶ ἀγονεῖν: addidit, semen,sic: Generandi seminis facultatem. Verùm non est ad generandum semen, in verbis illis; sed ad generandum semine. Neque enim quoduis semen generatum,generat. Itaque infrà. πρὸς τὸ γόνιμον ποιεῖν τὸ σπέρμα. Non dicit simpliciter: πρὸς τὸ ποιεῖν τὸ σπέρμα.

1341 Ἔχει δὲ φύλλον σιλφιώδης. Nihil ineptius,quàm docere

docere Testiculi folia, per rem & ratam, & non notam omnibus. Præterea Dioscorides huic oleæ folia attribuit. Laseri, apio similia omnes. Nescio an sit mendum: & legendum, ἐλαιώδεις.

1342 Ὁμοιώταζον ἀπίῳ, ἀπύρῳ, ἤτοι ἀκάνθῃ. Theodorus legit ἀπίῳ τῇ ἀκάνθῃ.

1343 Ἄτοπον ἦ, ὥσπερ ἐλέχθη, τὸ ἀπὸ μιᾶς φύσεως, καὶ τῆς αὐτῆς. Videtur inquit, absurdum: ab vna, eadémque natura hoc euenire posse. Scilicet vt contrariis polleat potestatibus. Addidit τῆς αὐτῆς, vt intelligeret speciem vltimam: non autem eam, quæ in alias diuidi possit. Hæc cùm dixit: subdit: ἐπεὶ τὸ, δύο εἶναι τινὰς τοιαύτας δυνάμεις, οὐκ ἄτοπον. Theodorus, Nam vim eiusmodi esse duplicem: minimè absurdum putari debet. Ergo manifestissimè contradicit sibi. Suprà enim ἄτοπον, esse duplicem. hic esse duplicem; οὐκ ἄτοπον. Ne dicas hic, δύο, duplicem: sed duas. Duplex enim potestas in principe eodem est: damnandi, & ignoscendi. At hoc in herba illa videbatur ἄτοπον. in duabus autem diuersis herbis, non est ἄτοπον. Quia non est duplex, sed simplex in singulis, sua cuique: altera alteri contraria. ἀπὸ μιᾶς, ἄτοπον: ἀπὸ δυοῖν, οὐκ ἄτοπον. Ne prætereas facetam illam orationem. Atticum est, δύνασθαι δύναμιν, & alia eiusmodi. At philosophus, δύνασθαι τὴν ἀδυναμίαν. posse impotentem Veneris efficere. διὸ καὶ καλοῦσι φῦλλον. Theodorus, herbam, interpretatus est. Iam suprà monuimus.

1344 Ἐὰν γὰρ ἐκτελέσῃ τὴν πόσιν. Theodorus omisso Atticismo λακωνικώτερα inclusit per: Sic.

1345 Τῆς ὀπλῆς τοῦ ἡμιόνου, καὶ τοῦ δέρματος. Theodorus

legit, σπέρματος. Plinius omisit. Notabis hic Scolopendrium à Theophrasto foliis non polypodij, sed longis describi. Itaque rectè linguam ceruinam interpretatus, malè reprehenditur, Theodorus. Nam Hemiono folia longa cum agnoscat Dioscorides: etiam longa erunt Scolopédrio. Habes apud Dioscoridem longas duas: Hemionitin, & Phillitin. Hic totidem eiusdemmodi: Hemionon, & Scolopendrion. Quare inter fidem Græcam multa nobis fluctuatio. Animaduertes etiam ad Lienes vsum clymeni: quem Dioscorides non posuit. Et contemplaberis an conferre queat. Refrigerat enim: &, quod plus est, inspissat.

Ex cap. xx.

1346 Ἡ δ' θηλύπτερις. Non debet pars hæc disiungi. est enim adhuc materia eadem τῆς ἀγονίας. Et mox epilogum facit. τούτων μὲν οὖν αἱ δυνάμεις πρὸς τὰς γενέσεις. Theodorus omissa partitione redegit ad breuitatem.

1347 Μετ' ἀλφίτων. Theodorus addit, hordeacea. Plinius vtrunque neglexit ponere.

1348 Αἱ δυνάμεις πρὸς τὰς γενέσεις. Theodorus. Harum igitur vires addixisse sterilitati. malè. Est enim epilogus omnium supradictorum, in quibus comprehenduntur sententiæ non solùm sterilitatis, verumetiã fœcunditatis. Et γένεσις hic significat modum generationis: scilicet tam habitum quàm priuationem. Et minus placet: naturam addixisse vires sterilitati. Si vires faciunt sterilitatem; ipsi igitur imperant: nõ igitur sunt addictæ. addicitur enim semper minus validum.

1349 Θω

1349 Θαυμασιωτάτη. Tametsi epilogum recit,tamen hocquoque addidit.

1350 Ἀλλ'ἀλειφαμένοις. Theodorus, tangentibus. ἁψαμένοις, legit:nisi sit mendum. Vngentibus.improprie tamen. nanque est vngere,apud Latinos; & λῖπος, apud Græcos de re pingui dicitur.Linentibus.

EX CAP. XXI.

1351 Πρὸς δὲ πλὴν ψυχήν. Theodorus. Animo vero vesicariam adnotant. Nimis durus. Neque latinus sic loquatur.

1352 Αὐτὸς δὲ μέγας, ὡς θάμνος. Theodorus omisit hæc.Quæ tamen præter etiam folij argumentum,redarguunt herbarios,qui suam muscatam, quam nominant,Onotheram esse contendunt. Pusillam sane plantillã, & odore nullo,nedum vini.Omisit etiam quod sequitur. ῥίζα δὲ ἐρυθρὰ, καὶ μεγάλη, vt hinc quoque refellantur. omisit & illa. ὄζει δὲ ἀνανθείσην ὥσπερ οἴνε. Interpretatus est, προσφορὰ, recreationem rectè.accessio.Lego, ἀπιθανότερα, negatiue.hoc omisit Theodorus, aut illud: εὐθέστερα. Et absurda transtulit puerilia, & minus fide digna.

1353 Ῥίζα δὲ οὐχ'ὑπεστι. Etiam in capillaribus hæc audacia à nobis supra animaduersa est. Dura sane res si sineradice sit.Theodorus hic quoque emolliuit. Radice minima,& pene nulla. Nõ nego quibusdam nullam subesse radicem,si vera de Malobathro fabulantur.Sed hic non est locus.

1354 Theodorus hæc omnia reliquit: αἱ δὲ τῶν ῥιζῶν καὶ τῶν καρπῶν φύσεις, ἐπεὶ πολλὰς ἔχουσι, καὶ παντίας δυνάμεις: ὅσαι ταυτὸ δύνανται, καὶ τῶν αὐτῶν αἰτίαι. καὶ πάλιν, ὅσαι τἀναντία. διαπορήσειε δ'ἄντις κοινὸν ἴσως

ἀπόρημα, καὶ ἐφ' ἑτέρων ἀπίρων. πότερον ὅσα τ αὐτῶν αἴτια κατὰ μίαν τινὰ δύναμίν ἐστιν, ἢ καὶ ἑτέρων ἐνδέχεται ταυτὸ γίνεσθαι. τοῦτο μὲν οὖν ταύτη ἀπορήσθω. ἐνδέ τινων καὶ ἄλλων τὰς φύσεις, ἢ τὰς δυνάμεις ἔχομεν εἰπεῖν, ταῦτα ῥητέον. Quæ tamen verba referuntur ad historias superiores, & sumus interpretati in translatione nostra.

EX CAP. XXII.

1355 Τὸ δὲ πέπερι. Redit ad peregrina, quæ reliquerat: & alia admiscet.

1356 Σπερματικὰ δ' ἄμφω. Theodorus, θερμαντικά. Quia mox etiam θερμαντικὸν δὲ καὶ ἡ τ πευκεδάνου ῥίζα. Quæ vides commodius inter radices historia superiore tractari potuisse.

1357 Ψιλοῦσι τὰ δένδρα. Theodorus, defoliare arbores. Sanè imprudenter. ψιλοῦσι τὰ δέρματα. depilant coria.

1358 ὑπώπια δὲ ποιεῖ, ἀλλὰ ἔκλευκα. Theodorus, suppurationes tamen alias exalbidas facit. Legit igitur ἄλλα: non, ἀλλά. Dioscorides, ὑπώπια αἴρει, καὶ πελιώματα. Vides hic αἴρει, ille ποιεῖ. Præterea meminerimus quemadmodum supra negabat radices ὀπίζεσθαι. Et hic ἰσχυρότερος δὲ ὀπὸς ταύτης. Et Dioscorides hanc ὀπίζει.

1359 Τὸ δὲ πολυπόδιον. Obseruabimus, quàm extra ordinem, ortum narret polypodij: vires taceat. Cum tamen hoc hîc instituat: illud alibi. Nihilo cōsultius ad Ebenum redit: &, quod peius est, ad Aristolochiam.

1360 Οὐ πολὺ δὲ τὸ ὑπὲρ τ γῆς. Theodorus quod super terram spectetur, non multum est. Quid igitur? quod

quod infra terram? Sed hoc voluit. plus eſſe foliorum in caule, quàm ab radice ſtatim. In montibus naſci recte autumat. Vineas enim noſtras populatur peſsimo vini odore. Corruptè Vaſcones, Storlonga. Lege καὶ αὕτη βελτίστη: non αὐτή.

1361 Ἐν οἴνῳ ὀξίνῃ. Corrige in codice Theodori, aceſcente, non accreſcente.

1362 Διαφέρειν πολυχρηστίᾳ. Præſtare multis vtilitatibus. Theodori verba non intellexerim. Numeroſo referre vſu.

FINIS LIBRI NONI.

EX LIBRO DECIMO.

Quæ verò circunferuntur pro initio decimi, nihil noui vel afferunt vel promittunt. Diogenes tamen decem tradit ab eo ſcriptos hiſtoriarum libros.

GRATIAS TIBI

DOMINE IESV.

IN EOSDEM
LIBROS VIRI MAXIMA DOCTRINA PRÆDITI ANNOTATIONES.

LIBRI I. CAP. II.

Κνήμονας. Videtur Plinius lib. 17. cap. 14. arborum humeros: & Columella lib. 3. cap. 10. semina, i. Theophrasto τὰ φυτευτήρια de Causs. lib. 3. cap. 6. legenda esse ait ex locis humerosis. ubi locus de arborum partibus.

Libri 1. Cap. 8.

ὁ τοῦ μύκητος nempe καυλὸς, quod repetendū ἐκ τοῦ κοινοῦ. Sic enim fungi τὸν μισχὸν, id est pediculum καταχρηστικῶς uocat: negauit enim suprà cap. 2. caulem habere.

102. in fine. ὅτι πυκνὰ, subaudi φυτὰ.

Libri 1. cap. 9.

ὑλήματα uocat sæpe Plinius fruteta, ut lib. 18. cap. 6. ubi & frutecta scriptum.

διὰ τὸ μὴ ἐνοδεῖν. Theodorus rectè intellexit Græca. Pinius item malè cùm dixit lib. 16. cap. 31. aliis recto meatu radices descendere, ut lauro, oleæ: aliis flexuoso, ut fico. In Græco ἐνοδεῖν ad loci naturā in tota antithesi refertur.

Libri 1. cap. 10.

Ὀστῦν Ita paßim legitur. i. cetum. Plinius lib. 21. cap. 15. Et Indi hodie uocant hetich, uoce corrupta. Depingit The-

uetus in Americæ obseruationibus, quomodo infrà describit Theophrastus, cuius uerba non fideliter idem Plin. exposuit.

Libri 1. cap. 11.

Λυκείῳ. *Varro rei rustic. lib. 1. cap. 37. Aliæ enim radices angustius diffundunt, ut cupreßi: aliæ latius, ut platani, usque eo, ut Theophrastus scribat, Athenis in Lyceo, cum etiam nunc platanus nouella esset, radices trium & triginta cubitorum egisse.*

Libri 1. cap. 12.

Ποάζειον. *Plinius libro 21. cap. 17. Opuntiā uocat à loco: at si opuntia est quam depingit Matthiolus, nósque cum suo fructu ficus modo, sed spinoso uidimus, herbula non est: itaque* ποάζειον *non herbulam uerto: sed ut contemptim dictum, herbam quandam.*

Libri 1. cap. 13.

Τῶν δ' μεῖζον &c. *Plinius tamen uocis* ὄζος *ambiguitate deceptus. cap. 30. lib. 16. paßim de ramis ait, quod Theophrastus hîc de nodis.*

Libri 1. cap. 15.

Ἀγρία δάφνη, *Laurus syluestris, siue agrestis, quæ nullo hominum cultu sponte prouenit: uel quæ Laurus, Tinus dicitur à Plinio.*

Ῥοδωνιά, ἰωνιά. *Rectè Theodo. Rosacea, & uiolacea: nam ἡ ῥοδωνιά ut κελωνιά dicit. Vide infrà lib. 2. cap. 2.*

Libri 1. cap. 16.

Γορτυναία. *Varro rei rust. lib. 1. cap. 7. Itaque Cretæ ad Cortyniam dicitur platanus esse, quæ folia hyeme non amittat. Itémque in Cypro, ut Theophrastus ait, una. Item Sybali qui nunc Thurij dicuntur, quercus similis esse natura, quæ est in oppidi conspectu. Item contra atque apud nos fieri ad Elephantinem, ut neque ficus, neque uites amittant folia.*

folia. Lege etiam Plinium lib. 16. cap.21. & lib.12.cap.1.

Μηλέας. *Alij legunt rectè* μελίας. *id est, fraxini. legit tamen Plinius lib.16.cap.24.* μηλέας: *sed cùm uideret mali folia non esse oblonga, mucronata esse dixit, quod generalius est.*

Πριονώδη. *Plinius lib.16. cap. habet, insecta pectinum modo piceæ, abieti: Theophrastus cum ait* εὔσχιστα, καὶ πριονώδη, *duo diuersa una clausula complectitur: & exempla, suum cuique, accommodanda sunt subiectis.* εὔσχιστα, *uel* εὐθύσχιστα, *id est, rectis lineis secta & fissa.*

Σμίλακος. *Verto smilacis asperæ, non autem ut eruditissimus medicus Matthiolus Senensis Dioscor. lib.1. cap.104. Smilacus (glandiferæ scilicet, & ilici similis) nam smilax arbor* τὰ φύλλα ἐκ ἀκανθώδη ἔχει, *sicut author est, idem Theophrastus lib.3.cap.16.*

Κέδρυ καὶ κεδρίας. *Plinius legit* ἀγρίας *lib.16.ca.24. Pungētia, inquit, pino, piceæ, abieti, larici, cedro, aquifoliis.*

Τὰ πλατύφυλλα, τὰ ὀξύφυλλα, καθάπερ. *Legi potest* τὰ πλατύφυλλα ὀλιγόφυλλα. τὰ μὲν τετραγμένα &c. *Nā Plinius li.16.cap.24. sempérque, cata rariora, disposita &c.*

Ἐπιφυλλόκαρπος. *lege Lexicon Crispini.*

Libri 1. cap.18.

Δέρματος *uox hic latius sumitur: complectitur enim putamen, ut in nuce, corium in castanea, crustam in glande, corium & membranam, ut in punica: & hæc omnia uocat* δερματικὰ: *cōprehendit &* τὰ ξυλώδη *operimenta. Carnis uerò nomine, cutis quoque continetur, ut cute teguntur uuæ: cute, & succo cerasi.*

Ἐναγγειόσπερματος *generis esse uidetur nucis moschatæ (id est,* καρύου μυρεψικοῦ, *quæ &* ἰνώδες κάρυον *Aëtio) arbor. fert enim nuces in uasculis: quæ macis cortex cōuestit.*

ἔχει

Ἔχει τὸ ὀφρυῶδες. *Falsa lectio, & uerbi* ἔχεται, *non intellecta eis, errandi etiam Gazæ uiro Græco occasionem præbuit: hic* ἔχεσθαι *adhærere significat: quod* Plinius *optimè percepit: ita scribens lib. 15. cap. 28. Quædam adhærent, ut oliuæ, lauris: superiúsque posuit: Quædam statim à ligno recedunt, ut nuces, & palmæ.*

Κέγχραμος *Vide quæ adnotata sunt in* Lexico *Græco* Crispini, *in uerbo* κέγχραμος.

Τὸ μὲν γάρ. *Vinaceis, acinis punicæ, & ficus granis commune quòd carne, carnisque inuolucro contineantur.* Proprium *uerò, quòd uinaceis, & ficus frumentis, ut loquitur* Plinius, *una caro communis sit: Acinorum autem punicæ, sua cuique propria & peculiaris.*

Οὐδὲν περικάρ. *Fagea glans* Plinio, *quæ uulgò faine, id est,* κάρυον φηγινὸν, *&* φηγὸς *etiam* Athen. *triangula cute includitur. Quare cautius hoc sic extulit author libri* περὶ φυτῶν, *qui tribuitur Aristoteli:* οὐ γὰρ πάντες οἱ καρποὶ γωνιώδεις, οὐδὲ πάντες διὰ γραμμῆς εὐθείας.

Libri 1. cap. 19.

Χυλός. *ut in* Lexico *Græco* Crispini *extat,* χυμὸς *propriè sapor:* χυλὸς *uerò succus. At hic* χυλὸν *pro utroque sumit. nunc pro succo: infrà pro sapore: unde* ἄχυλα *uocat insipida. ubi infrà de libris* περὶ χυλῶν, *id est, de succis: ædidit enim & alios* περὶ χυμῶν, *ut tradit* Diogenes Laertius *in eius uita.*

Πιτтώδης *hic* ἀντὶ τοῦ ῥητινώδης, *id est, resinaceus* Plinio.

Εὐωδία *hoc loco pro saporis suauitate, quæ* εὐχυμία: *ipsiq; etiam* εὐχυλία. *Sic quæ rectè sapiunt* εὐώδη *infrà uocat: quibus* ἄχυλα, *id est, insipida opponit.*

Libri 1. cap. 21.

Τὸ τῆς ἰασιώνης. *Iasionem* Plinius *etiam concilium uocat.*

nihil

nihil aliud autem esse uidetur quàm Dioscoridis ἡ σμίλαξ λεία, *smilax læuis, quæ & ab ipso* Plinio *cõuoluulus dicitur.*

Libri I. cap. 22.

Ἀνθέμιον *rectè legitur: idémque quod* ἄνθεμον *(quam herbam describit lib. 7. cap. 13.) siue* ἀνθεμὶς Dioscoridi, *&* Chamæmelon Plinio: *corruptè* Camomillam *uocant.*

Τῶν κλημάτων. *Nota hic* κλῆμα *etiã dici de cucumere: flegella dicit* Plinius: *uiticulas* Palladius *ita in* Martio: *aliqui florem cucumeris cum uiticulæ suæ capite cannæ inserunt.*

Libri I. cap. 23.

Μηλέαι. Plinius *lib. 16. cap. 27.* Biferæ *& in malis ac piris quædã, sicut & præcoces.* Malus *syluestris bifera, &c.*

Κερατωνία *est siliqua, siue siliqua* Græca, *siue siliqua dulcis,* Plinius κερωνία *uerò siliqua* Syriaca, *quod hic ait* Theophrastus σῦκα ὃ φέρει, *non ex sua opinione, sed aliorum. uide lib. 4. cap. 2.*

Libri I. cap. 24.

Αἴσθησις *hoc loco non simpliciter pro sensu, sed sensibus collecta notitia.* His *enim instrumentis præceptoris locò mens utitur, atque rerum cognitione instruitur: itaque pro consequenti ponitur antecedens* καὶ ἡ αἴσθησις ἀντὶ τῆς γνώσεως καὶ ἐπιστήμης.

Πολυχοῦν (*cui contrar.* ὀλιγοχοῦν) *& uerbum* πολυχοεῖν, *noménque* πολυχοΐα, *de re dicuntur, quæ non unius modi, atque generis est, sed quæ ut multiplex, ac uaria latißimè funditur, atque patet.*

Libri secundi cap. I.

Γενέσεις *huiusmodi, semina uocat* Varro *lib. 1. de re rust. cap. 39. ubi ait:* Quare cum semina ferè quatuor sint generũ &c. *De his modis prouentus arborum, lege* Virgilium *Georg. lib. 2. initio.*

Ἀπὸ πα

Ἀπὸ παρασπάδος, id est, ex stolone, auulso cum sua perna: hoc & auulsionem dicere solet Plinius: quo genere culturæ carent quæ μονοφυῆ καὶ ἀπαραβόλαστα, id est, unistirpes, & quæ ab imis non repullulant: de quo Theophrastus de causis lib. & cap. 1.

Τοῦ ξύλου κατακοπέντος εἰς μικρὰ, id est, ligno minutatim confecto, quod sic fieri dicit Plinius lib. 17. cap. 10. Cõfecto arboris trunco, Varro clauelas uocat, & taleas: & Columella taleolas. Palladius clauem, & taleam nonnihil distinguit in Martio cap. de Citro.

Τέχνης. Arbores (inquit Plinius lib. 17. cap. 10.) quæ cura hominum atque arte proueniunt. Idem lib. 17. sic exorsus est, Natura arborum, terra, marique, sponte sua prouenientium dicta est. Restat earum quæ arte & humanis ingeniis fiunt uerius quàm nascuntur.

Τὸ ἐνδεχόμενον contingens uocant, τὸ δυνατὸν. Quintil. poßibile. Quomodo inter se differant, lege apud Plutarchum libello περὶ εἱμαρμένης. Vult autem quod accidat nonnunquam ut fieri poſſe iudicetur. Nam cum Contingens impoßibili & neceſſariò opponatur, si tamen ponatur seu fiat, licet neceſſarium non sit, nihil sequitur impoßibile, ut ait Aristoteles lib. 1. Priorum ἀναλυτικῶν.

Ἐκ τῆς πρώρας. Hãc uocem inuenies expositã in Græco Lexico Crispini.

ὑπόρριζον. Plinius libro 17. cap. 10. Auulsique arboribus stolones uixere. Quo in genere & cum perna sua auelluntur, partémque aliquam è matris quoque corpore auferunt secum fimbriato corpore. legendum fibrato.

Libri 2. cap. 2.

Φύεται δέ τις καὶ κάλαμος. Harundo seritur bulbo radicis, qui & oculus dicitur: item transuersa toto prostrato corpore,

pore, quim & calami talea. Lege Columellã lib. 4. ca. 32. Plinium lib. 17. cap. 20.

Ῥαβδῶν. *Videtur legendum* φύκων *propter hæc uerba Plinij lib. 17. cap. 10. Nam folia palmarũ apud Babylonios seri, atque ita arborem prouenire, Trogum credidisse demiror: sed idem etiam lib. 13. cap. 4. de palmis ait, & ab radice auulsæ uitalis est satus, & ramorum tenerrimis: ubi & trunco seri docet, sicut & Constantinus Cæsar* γεωπονικῶν *libro 10. ait,* ὅτι ἡ φοῖνιξ ἀπὸ παραφυάδων φυτεύεται, *quæ* μοσχεύματα *uocat. Lege de causis libr. 1. cap. 2.*

Libri 2. cap. 3.

Ὁμοίαν ποιεῖν. *Nota impropriè hominibus tribui, quod naturæ proprium est. Plinius eleganter dixit, translatam platanum nasci noluisse.*

Φθειροποιὸς, *siue* φθειροφόρος, *ut lib. 1. de causis. cap. 9. dicitur piceæ species, quæ minimos fert nucleos: nam &* φθεῖρες *uocãtur* τὰ μικρὰ στροβύλια, *& Eustathius in Homerum adnotauit. Itaque Plinius lib. 16. cap. 10. de nucleis loquens ait: Piceæ uerò totis panniculis, minoribus, graciliorib úsque minimos, ac nigros. Propter quod Græci phthirophoron eam appellant.*

Μετακίνησις, *quasi trãsmotio. ut distinguatur à* μεταβολῇ, *quæ plus est quam* κίνησις. *Dicitur uerò ut* μετάλλαξις, *id est, transmutatio Quintiliano.*

Libri 2. cap. 4.

Ἐκ τῶν ὄπισθεν τῶν φύλλων *legend. ex lib. 5. cap. 3. de causis. id est, à tergo foliorum, siue sub foliis, quod idem ualet. Lege Plin. lib. 16. cap. 26.*

Καὶ ἄμπελος. *Quod hic uidetur de uite asserere, negat de causis lib. 5. cap. 3. initio. Confer Plinium lib. 17. cap. 25. ubi* ἔργων *per ficus malè exposuit.*

Libri 2. cap. 5.

Εἰς μίνθλω *siue* εἰς μίνθαν, *ut infrà de Causis. li. 2. cap. 8. ubi & hoc confirmatur, & cap. 21. Item histor. lib. 6. cap. 7. ubi & μίνθος uocatur.* Quare ita mendosè legitur apud Plinium lib. 19. cap. 10. Namque & ocymum senecta degenerat in serpyllum, & sisymbrium in calamintham. legẽdum enim mentham.

Πήρωσις, & ἀφαίρεσις hoc loco sic differũt, ut πήρωσις naturæ uitium sit, ob partis priuationem, atque absentiam: ἀφαίρεσις uerò sit ab externa iniuria partis detractio, atque amißio, quæ & detruncatio à Plinio uocatur.

Δόξειεν, nempe τόδ' αἰτιᾶσθ, quod supplendum est: alius tamen fortasse legat, ἄτοπον δ' οὐκ ἄν, uidelicet plantas sic mutari, uel senectutem commune uitium esse.

Libri 2. cap. 6.

ὕδρον ἐπέχει. legendum ὕδρος ἐπ' ἔχιν, ut apud Constantinum Cæsarem γεωπονικῶν lib. 1. cap. 15. ὕδρος uerò dicitur à Cicerone natrix, & hydrus à Plinio.

Λιβάδων. Hæc uox potius poetica, ut latinè latex, latè patet magísque quàm ὕδωρ. In aquis itaque malui uertere, quàm in stagnis. hydri enim non in solis stagnis reperiũtur.

Χρυσαλλίς. Lege Aristot. histor. lib. 9. pag. 279. Ait uerò Plinius lib. 11. cap. 32. de hoc insecto loquens, inde porrigitur uermiculus paruus, & triduo mox eruca: quæ adiectis diebus accrescit, immobilis, duro cortice: ad tactum tantùm mouetur aranei. Hæc eruca quam chrysalidem appellant, rupto deinde cortice uolat papilio. Idem cap. 36. inquit, ex quodam tinearũ genere etiam fieri chrysalidem. Lege ipsum Theophr. de Causis. lib. 5. cap. 8.

Ἐξ ὁμοίας. Hunc locum etiam attigit Plinius lib. 17. cap. 11. ubi ait, Ante omnia igitur in similem transferri terrã,

aut meliorem oportet. Sic uerò Cato de re rustica. cap.46. & quam simillumũ genus terræ ea, ubi semina posituris eris. Quod præceptum Virgil. Georg. 2. eleganter expreßit,

At si quos haud ulla uiros uigilantia fugit:
Antè locum similem exquirunt, ubi prima paretur
Arboribus seges, &c.

Lege etiam quæ scribit Constantinus Cæsar γεωπονικῶν lib. 2. cap. pen. Dixit etiam ipse Theophra. de Causis libro 3. cap. 6. plantas ἐξ ὁμοίας γῆς, εἰ δὲ μή, μὴ χείρονος λαμβάνειν. quo loco, hic deprauatus corrigitur.

Πυρὰς προσφυτεύειν. Legendum γύρους προορύττειν. id est, scrobes præfodere: ut ex hoc loco uertit Plinius libro 17. cap. 11. Lege etiam Theophrast. libro 3. de causis. c. 5. & 18.

Τελῶν ἡμιποδίων. De scrobium altitudine consule Plin. lib. 17. cap. 11. ubi ait ex Græcorum authoritate non altiores quino semipede esse debere: nusquam uerò sesquipede minores &c.

Πεύκη μεμοχλευμένη: Pinus uectibus labefactata, ut loquitur Cicero, uel eruta, & exempta. Nam & arbores in translatione ex seminariis ita educere præcipiunt, ut exemptas radices esse, non auulsas appareat. Lege Plinium libro 17. cap. 11.

Ὀρθὰς ἐμβάλλειν. Ex hoc loco dixit Plinius libro 17. cap. 11. Radices inflexas poni melius. Notandúmque inflexas nouè dixisse. Nam ἀνακάμπτας ῥίζας esse uult. Infrà ἐκ τοῦ κοινοῦ intellige ὀρθὰς μὴν post secundum ὑποβάλλειν.

Τιθέναι. Hoc præceptum de situ atque positione arbuscularum quæ transferuntur ex seminario, ita expreßit Virgilius Georgic. 2.

Quinetiam cœli regionem in cortice signant:
Vt quo quæque modo steterit, qua parte calores

Austrinos tulerit, qua terga obuerterit axi,
Restituant. Ex quo dixisse uidetur Columella lib.3.cap.ult. *Quinetiam quam cœli partem spectat genus quodque uineti plurimum refert: neque enim omni calido statu, nec rursus frigido lætatur, sed est proprietas in surculis, ut alij meridiano axe conualescant, quia rigore uitiantur: alij Septentrionem desiderent, quia contristentur æstu: quidam temperamento lætentur orientis, uel occidentis, &c.* Idem libro de Arbo.cap.20. *Priusquam arbusculas transferas, rubrica, uel alia qualibet re signato, ut iisdem uentis, quibus antè steterunt restituas eas.* Et Palladius in Februario cap.19. *Plantas, inquit, similiter notabimus, ut ipsis quibus steterant cardinibus opponamus.* Quare, ut apparet, Plinium ita scribentem lib.17.cap.11. Catonis authoritati, & diligentiæ nimium tribuisse, atque fidißimè iudicandum, *Non omisisset idem, inquit, si attineret meridianam cœli partem signare in cortice, ut translata in iisdem & assuetis statueretur oris, &c.* Constantinus Cæsar etiam περὶ μεταφυτείας loquens, id est de translatione arborum ex seminariis, inquit lib.10. Δεῖ δὲ ἐν τῷ φυτεύειν τὸ δένδρον, φυλάττειν πρὸς ἀνατολὴν καὶ δύσιν ἀρχαῖον σχῆμα. Lege etiamquæ scribit ipse Theophrastus de Causis lib.3.cap.6.

Προμοσχεύειν, propriè est ex pullis siue stolonibus propagare. Vocantur autẽ stolones μοσχεύματα, παραβλαςαί, αὐτόμολοι, παραφυάδες, καὶ νεόποδες. Propagatio, inquit Cato cap.51. *pomorum, aliarúmque arborum. Ab arbore abs terra pulli, qui nascentur, eos in terram deprimito, extollitóque. Primorem partem, uti radicem capiat: inde biennio post effodito secitóque.* Et Plinius lib.17.cap.10. *Natura, inquit, & plantaria demonstraui multarum radicibus pullulante sobole densa, & pariente matre, quas enecet. &* infrà,

infrà, Nullis uerò tales pulli proueniunt: nisi quarum radices amore solis atque imbris in summa tellure spatiantur. Vbi est stolonum genus aliud ostendit, non ab radice matricis, sed à corpore, quod παρασπὰς Græcis ab auulsione dicitur. Ait enim, Et alid genus simile natura demonstrauit, auulsiq; arboribus stolones uixere. Quo in genere & cum perna sua auelluntur, id est ὑπόπτερνα, partemque aliquam è matris quoque corpore auferunt secum fimbriato (legendũ fibrato) corpore. Capitéque 13. inquit, omnia uerò celerius adolescunt stolonibus ablatis, unámque in stirpem redactis alimentis, ubi & propaginis duas rationes docet. Suprà diximus quid propriè differrent παρασπὰς καὶ μόσχευμα. Scripsit ita tamen Constantinus Cæsar Geoponicon lib. 10. quæ primum conducunt ad huius loci intelligentiam. παρασπάδες ἤτοι μοσχεύματα καλεῖται, ὅσα προσίνονται τοῖς δένδροις, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποσπᾶται μετὰ φανερῶ μέρους τῆς ῥίζης. δεῖ δὲ καὶ τὰς παρασπάδας καὶ τὰ μοσχεύματα μεταφυλέυεσθαι. Nota uerò quod infrà scribit, τὰ ἀπὸ κλάδον δὲ καὶ παρασπάδων μόνον φυλευόμενα (ἀδύνατον δὲ ἐκ παρασπάδων, διὰ τὸ μηδὲ παραβάλλειν ἐκ τῶν ῥιζῶν μοσχεύματα) ἐστι ταῦτα, ἄμπελος, ἰτεά &c. Quæ sententia est etiam ipsius Theophrasti de Causis lib. & cap. 1, ubi ait, ἄμπελον καὶ ἰτέαν βλαστάνειν μόνον ἀπὸ τῶν ἄκρων. Fateor tamen etiam stolones uitem emittere, sed inutiles propagini. Itaque ait Columella de uite lib. 4. cap. 24. & si soboles, quam rustici suffraginem uocant, radicibus adhæret, diligenter explantanda, ferroq; alleuanda, &c. ubi & sobolem repullescentem uocat. Idémque Constantinus de uitium translatione loquens, dixit, καὶ εἰ νεόποδες εἶεν ἐκφῦντες, καὶ τούτους καθαίρειν χρή. Idem Theophrastus ait lib. de Causis 3. cap. 6. Διὰ τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν δένδρων ἐνια

μοσχεύουσιν. οἱ δὲ περιαιροῦσι τὴν θάλειαν τῶν κλάδων, ὅπως μὴ ἐξαναλώσῃ τὴν δύναμιν εἰς τὴν βλάστησιν. Quibus hic locus difficilis maxime illustratur.

Κράδην. Ex cap. 1. huius lib. & ex hoc loco dixit Plinius lib. 17. cap. 17. Ficus omnibus aliis modis nascens, præterquàm talea: optime quidem, si uastiore ramo pali modo exacuto adigatur altè, exiguo super terram relicto capite, eoq; ipso harena cooperto.

ἐν σκίλλῃ. Apud Athenæum libro 3. corruptè quod ἐν σκιάλῃ. Emendatius uerò quod libro 2. καὶ εὔβλαστος γίγνεται. Ait enim & ipse Theophrastus lib. de causis 5. cap. 7. τὰ δὲ ἐν σχίνῳ. (Sic enim scribendum, ut & cap. 11. ἐν σχίνῳ δὲ φυτευόμενα, πάνθ' ἧττον σκωληκόβρωτα. Dioscor. πανκράτιον uocat, Pliniúsque squillam paruam) φυτεύουσιν, ἢ σκίλλῃ, πάντα τῆς εὐβλαστίας ἕνεκα καὶ εὐτροφίας φυτεύουσιν. Palladius in Martio cap. de ficu, sic dixit, Aliqui multum prodesse confirmant, si plantam fici diuiso squillæ bulbo intersitam, strictamq; uinculis collocamus. Plinius lib. 17. ca. 11. Ficus si scylla (bulborum hoc genus est) seratur, ocyßimè ferre traditur pomum, neque uermiculationi obnoxiũ. Constantinus Cæsar lib. 10. de Agricultura. τὰ σῦκα σκώληκας οὐ φύουσι, ἐὰν μέλλων φυτεύειν, ἐμπήξῃς σκίλλαν τῷ κλάδῳ. Suprà etiã sic scripserat, εἰ δέ τις αὐτόῤῥιζα σύκης κατατίθεται, χρὴ τοῦτον σκίλλαν ἐμβαλλόντα φυτεύειν. Κάτω τρέποντα. Plinius lib. 17. cap. 17. de taleis. Neue tenuiores quàm ut manum impleant, ne minores pedalibus, ut illibato cortice, atque ut sectura inferior ponatur semper, & quod erit ab radice. Palladius in Martio cap. 10. Curandum ne uirgula inuersa deponas. Alioquin, ut etiã dixit Plinius ibid. c. 10. inserũtur & inuersi surculi, quũ id agitur, ut minor altitudo in latitudinẽ se fundat.

Βλαστο.

Βλαςανόντων. *Plinius lib. & cap.17. Accumuleturque germinatio terræ donec robur planta capiat.*

Ὄχνη, *uel ut apud Homer. Odyſ. lib.* η. *&* ω, ὄγχνη, *eſt pyrus agreſtis translata, quæ ante translationem* ἀχρὰς, *id eſt, Dioſcoridi,* ἄπιος ἄγριος, *pyrus ſylueſtris, ſiue ſyluatica Varroni. De interuallis pyrorũ, lege Pallad. libro 2. c. ubi, Spatia inter pyros triginta pedum menſura diſcernat. in generéque de interuallis arborum, apud Columellam lib. de arbor. cap. 14. & Theophraſtus de cauſis. lib. 3. cap. 8.*

Ὁμαλῶς δὲ καὶ τὴν ῥοιάν. *Hæc ut ſuppoſititia delenda ſunt. Omiſit etiam Plinius qui hunc locum ita uertit lib. 17. c. 12. Quidam punicas, & myrtos, & lauros denſiores ſeri iuſſerunt, in pedibus tamen nouenis. Malos amplius paulò, uel magis etiam pyros, magisq; amygdalas, & ficus &c.*

Ἀποςάσ. *omnino legendum* ἀποςάσεις, *ut & de Cauſis ſcribitur lib. 3. ca. 8. ubi tota hæc reperitur ſententia. Hinc etiam tranſit Plinius, cum di-it lib. 17. ca. 12. Iam per ſe colles minora quærunt interualla, &c.*

Εἴδη. *ſubaudi* χώρας. *Genera autem uitium infinita eſſe, quod & uinis probatur, ſatis præter Virgil. in Georg. oſtendit Plinius lib. 14. ca. 2. & 3.*

Libri 2. cap. 8.

Φυτεύουσι. *Hunc locum ita uertit Plinius lib. 13. cap. 4. Seritur autem pronum, & bina iuxta compoſita ſemina, ſuperque totidem, quoniam infirma ſingulis planta eſt. Quaternæ coaleſcunt. Loquitur autem de palmulæ nucleo: de quo antè dixerat, poſtea lignum intus, hoc eſt ſemen eius. Eſt autem oblongum, non ut oliuis orbiculatum. Præterea cæſum à dorſo puluinata fiſſura, & in aluo media pleriſq; umbilicatum, unde primùm ſpargitur radix. In quibus mirum, cur τοῦ φοίνικος πυρῆνα, quod conſtat oſsiculum eſſe,*

siue corneæ substantiæ, lignum esse dixerit. Nam diserte Theophrastus histor. libro 1. cap. 18. de hoc loquens ait, οὐδὲ γὰρ κοιλότητα ἔχει τοῦ οὐδεμίαν. *(At in præsenti capite reposuerunt ex uersione Gazæ,* κοίλων*: malè. Legendum enim* κυρτὸν*, nisi per* κοιλὸν *intelligas cum Plinio dorsum puluinata fissura quæ* ὕπτια *pars Theophr.* φανερὰ *uerò in qua umbilicus)* ἀλλ᾽ ὅλον ἐξ ὀστοῦ. *Itaque hos nucleos, etiam* ὀστᾶ τῶν φοινίκων *uocauit Leontinus libro 10. Geoponicôn. Sed idem Plinius in eodem cap. de palmis, inquit, Fructiferarum aliis breuius lignum in pomo, aliis longius: his mollius: illis durius: quibusdam osseum, lunatúmque. Sed expediendus est nodus. Cum lignum uocat Plinius, uidetur Cuci inter palmæ genera compreeendisse. Vide quæ in Græco lexico scripsimus, in uoce* κουκιοφόρον. *Illud autem nascendi principium in palmæ nucleis, quod in fabis hilum, & in colocaßia* πικρὸν συνεστραμμένον *dixit Theophrastus, ut & adnotauimus in uoce* πίλος*, id est quod umbilicatum esse dixit ipse Plinius, quod rectè oscillum, & umbilicum poßis appellare. Nam idem, Condi lupinos, inquit, in fumo maximè conuenit: quoniam in humido uermiculi umbilicum eius in sterilitatem castrant. Columella libro 2. cap. 10. Si humor inuasit, uermes gignit: qui simul atque oscilla lupinorum ederunt, reliqua pars enasci non potest. Apud Constantinum Cæsarem* γεωπονικῶν *lib. 10. de satu palmarum, sic lego,* εἶτα μέσον τοῦ χώνευσις τὸ β λάνε τὸ πυρῖνα χηματίζει· πρὸς τὴν γῆν τὸ δὲ ἔξω πρὸς ἀνατολάς, ἐπιχώννυε, *&c.*

Ἡ δ᾽ ἀφ᾽ αὐτοῦ. *Leg.* ἢ δ᾽ ἀπ᾽ αὐτοῦ*, nempe* στελέχους φυτεία. *Quod & Plinius ita uertit lib. 13. ca. 4. Seruntur autem palmæ & trunco duorum cubitorum longitudine, à cerebro ipso arboris uiridi fissuris diuiso, atque defosso.*

Τὸ ὑγρόν.

Τὸ ὑγρὸν. *Sic uocat stipitis partem, in qua relictus humor, siue succus, quem saliuam Latini uocant (nosq; uulgò Seue) quia lentor saliuarius, præsertim corticis quarundam, ut ulmis est saliuosus humor, teste Plinio lib. 16. cap. 38. ubi, Humor & cortici arborum est, qui sanguis earum intelligi debet, non idem omnibus &c.*

Κατὰ τ. Lege μετὰ τ. *Plinius lib. 13. cap. 4. Gaudet & riguis, totóque anno bibere cùm amet, anno sitienti. A fimo quidam etiam lædi putant: & Assyriorum pars aliqua si non riuis misceatur.*

Ἀπορθοῦνται. Legendum ἀπαρτῶνται. *Hunc locum sic transtulit Plinius libro 13. cap. 4. Ergo plantaria instituunt, anniculásque transferunt, & iterum bimas. Gaudent enim mutatione sedis, uerna alibi, in Assyria autem circa canis ortum. Nec ferro attingunt ibi nouellas, sed religant comas, ut in altitudinem exeant. Robustas deputant craßitudinis gratia, semipedales ramorum relinquentes truncos, &c.*

Γένη πλείω. *Plinius ibid. Genera earum multa: sterilibus ad materias, operúmque lautiora utitur Assyria &c.*

Σπάθην. *Dixit suprà Theophrastus libro 1. cap. 21.* τῶν φοινίκων τ̀ μὲν ἄῤῥενα ἀνθεῖν, τ̀ δὲ θῆλυν οὐκ ἀνθεῖν, ἀλλ' εὐθὺς προφαίνειν τ̀ καρπόν. *Et Plinius lib. 13. cap. 4. Mas in palmite floret, fœmina citra florem germinat. ubi* σπάθην *uertit palmitem: dixitq; ibid. Pomum est non inter folia, ut in cæteris, sed suis inter ramos palmitibus racemosum. & libro 16. ca. 26. ait, Palma, ut dictum est in Spathis, habet fructum racemis propendentem. Vide tamen quid propriè* σπάθη, *quod adnotatum est in Græco Lexico Crispini.*

Στάχυων. Legendum στήχυων. *Plinius lib. 13. cap. 4. Sicciores in hoc genere nicolaï, sed amplitudinis præcipuè,*

quaternis cubitorum longitudinem efficiunt. Μυρίδες. Tales margarides, siue potius margaritides. Eæ breues, inquit Plinius, candidæ, rotundæ, acinis, quàm balanis similiores: Quare & nomen à margaritis accepere.

Βατῖς. Legendum βαγὸυ, cuius meminit Plutarchus de fortuna Alexandri. Plinius etiam ex hoc loco ita dixit libro 13. cap. 4. de palmis. Clarißimæ omnium quas regias appellauere ab honore: quoniam regibus tantùm Persidis seruabantur, Babylone natæ uno in horto Bagou, &c.

Ἐν κύπρῳ. Plinius ibid. Caro maturescit anno. Quibusdam tamen in locis, ut in Cypro, quanquam ad maturitatem non perueniat, grato sapore dulcis est, &c.

Οὐ γὰρ μεγάλοι καὶ μακροὶ μόνον, ἀλλὰ βραχεῖς, ἔτι. &c. Sic enim restituo. Sunt enim & palmæ proceræ, sicut præcipuè syluestres: sunt & humiles fruticem non excedentes, tales chamæropes Plinio.

Καρποφοροῦσι. Plinius libro 13. cap. 4. Ferunt statim in trimatu. In Cypro uerò, Syria, Aegypto, quadrimæ aliæ, aliæ quinquennes, altitudine hominis. ἕτερον δέ τι γένος. Hoc genus cum priore non rectè in unum conflauit Plinius ibidem. Nam post illa quæ suprà adscripsi in adnotatione ἐν κύπρῳ, attexuit atque assuit ista, & folium ibi latius, fructusq; reliquis rotundior, nec ut deuoretur corpus, uerum ut expuatur, succo modo expresso. Et fortè scripsit Plinius iniucundior, non uerò rotundior.

Κύκας. Plinius lib. 13. ca. 4. In ipsa quidem Aethiopia friatur hæc (tanta est siccitas) & farinæ modo spissatur in panem. Gignitur autem in frutice ramis cubitalibus, folio latiore, pomo rotundo, sed maiore quàm mali amplitudine. Cycas uocant, triennio maturescunt, sempérque frutici pomum est subnascente alio.

Κακαιὸ

Καχαιζζιφεῖς. *Plinius etiam ex hoc loco ibidem sic scripsit, Dulcis medulla earum in cacumine, quod cerebrum appellant, exemptaq; uiuunt, quod non aliæ. Vocantur autem chamæropes, folio latiore ac molli, ad nitilia utilißimo. Copiosæ in Creta, sed magis in Sicilia. Dixeratq; prius, Sunt & cæduæ palmarum quoque syluæ, germinantes rursus ab radice succisæ.*

Καθάπερ τῶν κλημάτων. *& infrà* ἀβλαςτέραν. *corrige,* ἢ καθάπερ τῶν κ. ιμ. των. *&* εὐβλαςτέραν. *Non est autem hic* τ' ἀνάπαλιν φυτεύειν, *inuerso surculo, siue inuersa uirgula serere, de quo suprà cap. 7. in adnotatione* Κάτω πρ. ιον. *Sed cùm Philosophus suprà sermonem instituisset de arbuscularum translatione, & positione, interiecta de palmis historia, rursus ad propositum de situ reuertitur. Quod etiam testatur Plinius libro 17. cap. 11. ubi de situ plantarum quæ transferuntur tractans, sic ait de Theophrasti sententia, quod è diuerso affectant etiam quidam in uite, ficóque permutantes in contrarium. Densiores enim folio ita fieri, magisq; protegere fructum, & minus amittere, ficumque sic etiam scansilem fieri. Alioqui* τ' ἀνάπαλιν φυτεύειν, *est etiam (ut dictum suprà) inuerso surculo, siue inuersa uirgula serere: ut infrà de Causis lib. 2. cap. 11. de punica,* Οἱ δὲ καὶ ἀνάπαλιν κελεύουσι φυτεύειν τὰς ῥάβδους, τοῦτο χάριν, ὅπως εὖ καλυκώσιν. *Et prohibet tamen Palladius in Martio cap. 90. ne punicas uirgulas inuersa deponamus. Punica uerò scio* κατωκέφαλα φυτευθῆναι πρὸς τὸ μὴ χαίνειν, *in Geoponicis.*

Ῥοαδα. *Vide quæ obseruata sunt in Lexico Crispini in uerbis* προςπλωθῆναι, καὶ πραγαν Κοτίνυς, *Gaza* κυτίνυς. *sed legendum contendo* κ κίνυας. *Sic enim uitis capreolos translatè uocauit, qui* ἕλικες, *id est Ciceroni clauiculæ, qui=*

bus uitis quaſi manibus utitur: uel ut, dixit Plinius *in proœ. lib.* 24. *Claviculæ quibus repunt uites. Similes ſunt cirris polyporum (quos & idem pampinos appellauit) ſiue cincinnis puellarum, qui* βόστρυχες, *ſiue* βόστρυχοι. Ideóque *dicebat* Varro *lib.* 1. *de re Ruſtic. ca.* 31. *Ex altera parte capreа dicta quòd parit capreolum. Is eſt coliculus nitens intortus ut cincinnus. Itaque nil mirũ ſi* κυκίνους τὰς ἕλικας *Philoſophus appellarit* μεταφορικῶς

Τὸ καρπόν. Repono τὸ ἄκρον, *ut de decacuminatione intelligas. Hoc etiam genus culturæ ficis adhibet* Columella: *ait enim lib. de* Arboribus. *ca.* 21. *Nonnunquam etiam cum frondere cœperint arbores, cacumina fici acutiſsimo ferramento ſumma amputare prodeſt. Sic firmiores arbores, & feraciores fiunt.* Quem *ſubſequutus* Plinius *lib.* 17. *cap.* 27. *inquit de ficis, Eædem cum frondere incipiunt, ſi cacumina rami cuiuſque detrahantur, firmiores, fertilioreſque fiunt. Lege & ipſum* Theophraſtum *de Cauſis lib.* 5. *ca.* 12. *ubi:* καλῶς ἔσιν, καὶ ἐν τῷ τὴν δύναμιν τινα προστιθέναι τῷ δένδρῳ, καὶ ἰσχύν. τὸ γὰρ ἄκρα δξακόπτεις πρό ἐστι τῆς συκῆς, ὅταν ἄρχηται βλαστάνειν &c. *Eſt uerò* 10. γεώπονων *caput* ὡς τε συκὴν μὴ ἀποβάλλειν τὸν καρπόν.

Σκαπάνη, *foſsio quidem eſt, & propriè in arboribus ablaqueatio uocatur. circunfoſſuram etiam dixit* Plinius *lib.* 17. *cap.* 26. *ubi & hunc locum* Theophraſti *imitatione adumbrauit. Ex his, inquit, quædam ſunt cõmunia omnium, quædam propria quarundam. Communia ablaqueatio, & cætera: de quibus etiam ipſe agit* Philoſophus *de Cauſis. lib.* 3. *cap.* 2. *& lib.* 5. *ca.* 12.

Τὰ μὲν φιλυδρα. Plinius *ſumpſit etiam ex hoc loco ita ſcribens lib.* 17. *ca.* 26. *Arborum iis aliæ magis, aliæ minus gaudent: ueluti cupreſſus & aquam aſpernatur, & fimũ, & circum*

& circumfossuram, amputationémque, & omnia remedia odit: quinetiam necatur. Riguis & uites, & punicæ præcipuè aluntur. Ficus arbor ipsa riguis alitur, pomum uerò eius marcescit.

Ἀναβλαστάνει. *Plinius hinc transcripsit ita prodens lib. 17. ca. 26. Plurimæ autem amputari sibi uolunt onerosa, ac superuacua, sicut nos ungues & capillum. Reciduntur ueteres totæ, ac rursus à stolone aliquo resurgunt, &c.*

Πολυχρονιώτατον καὶ ἰσχυρώτατον. *Dubium an hæc aliorũ sententia, de materia in opere, an de uita ipsarum arborum intelligi debeat. Ego de uita, hic utrumque puto accipi oportere, ut sit μακροβιώτατον καὶ δυσωλεθρον. Horum tamen quouis modo accipias, pars altera tantum uera est. Nam firmissimæ ad uiuendum oleæ, teste Theophrasto histor. lib. 4. ca. 15. & Plinio lib. 16. ca. ult. Materies maximè durabilis, non firmissima tamen. Nam ut idem ait Plinius lib. 16. 41. Robur, olea incuruantur cedúntq; ponderi. Myrtus autem citò occidit. Idem Plinius libro 17. ca. 13. Lignũ autem & infirmum per se ineptúmq; ædificiis. Ego interpretatione ambiguitatem sustuli.*

Συρματῖτις κόπρος, *de quo & lib. 7. cap. 5. id est, fimus ex uiarum uel cortis colluuie, de purgamentorum quæ conuerri solent congestitia materia. Vide Columellam li. 2. ca. 15. in eo loco, qui non solùm ea purgamenta quæ ipsi corporibus edunt, sed & quæ colluuies cortis & ædificiis &c.*

Ὄσκαλσις. *Legendum σκάλισις, uel σκάλσις, ut infrà libro 4. ca. 14. quæ & ab ipso σκαλεία uocatur lib. 3. ca. 25. de Causis plantarum, atque ab aliis σκάλασις, & σκαλισμὸς, id est sarritio Varroni, siue sarritura Columellæ, & sartura atque sarculatio Plinio. Et εἰόντι suprà corrupto pro ὄιονται.*

ὑποκονίζειν. Lege adnotat. in Lexico Græcolat. Crispini. in uoce ὑποκονίσσις.

Ἐὰν δέ. Apud Constantinum Cæsarem similis cultura in sterilibus uitibus. lib. 5. cap. περὶ ἀφόρων ἀμπέλων, ubi tamen corruptè scriptum διαφορῶν. τὸ φερόμενον, inquit, σχίζειν σμίλῃ ἢ τερέτρῳ. κάλλιον δὲ σφῆνα δρυΐνῳ, καὶ λίθον ἔμβαλε εἰς τὴν σχίσιν, ὥστε ἀποστῆναι ἀπ' ἀλλήλων τοῦ φερέμνου τὰ μέρη, &c. Plinius lib. 17. cap. 27. Pomiferis quæ germinant, nec ferunt fructum, fissa radice inditur lapis, fertilesque fiunt. Columella Amyd. læ parùm feraci, forata arbore lapidem adiici præcipit, qui in librum arboris sinatur inolescere.

Τέφραν περιπλάττουσι, καὶ κατέχουσι. Repono περιπάττουσι καὶ κατέχωσι, id est καταχωννύουσι. Dixitq; Plin. lib. 17. c. 27. Etiam radices circuncidisse prod. st uitium luxurantium ficorumq; , & circuncisis cinerem addidisse. Ἀμυγδαλῆ. Plinius ibid. Hoc idem & Amygdalis, è robore cuneo adacto. In pyris sorbisq; è tæda, ac cinere & terra cooperto. Vbi sorba addidit de suo, sumpta, credo, occasione, ex eo quòd ait Theophrastus καὶ ἐν ἄλλων: (Sic enim emendo pro ἐπ' ἄλλων) uel potius ut infra dicetur in Adnot. γαῖαν.

Γαῖαν. Substituo ὄαν, siue ὄην: sic enim sorbus utroque modo. Atque ita legendū docent uerba Plinij supra ascripta in Adnot. τέφραν.

Εἰσπέτεσθαι. Repono ἐκπέτεσθαι.

Ἀμυγδάλην δέ. Ex quo loco Plinius lib. 17. cap. 27. Amygd. læ ex amaris dulces fiunt, si circunfosso stipite, & ab ima parte circunforato defluens pituita abstergeatur. Sic & Constantinus Cæsar γεωπονικῶν lib. 10. de Amygdalis, γλυκεῖαν δὲ ἐκ πικρᾶς ποιήσεις, εἰ ἐκτρυπήσας τὸ φέρεμνον ἐπὶ παλαιστὴν ἐν τετραγώνῳ, τὸ δάκρυον ἐκδέξῃ, &c.

Libri

Libri 2 cap. 9.

Hæc & de Causis li.2.c.11. ἀποβάλλει. Plin.lib.16.c.26. Perduut facillime (fructum) ante maturitatem, palma, ficus, amygdala, malus, pyrus, &c.

Σῆτες. Repono ψῆνες, ut infra, & lib.2.de Causis cap. 12. Apud Aristotel.histor.Animal.lib.5.cap.32. ψῆρας etiā corruptè scriptū pro ψῆνας, idest, ficarios culices, ut Plinius dixit lib.11.cap.35. Ficarios culices caprificus generat. Alibi culices simpliciter uocat.

Πιαίνουσι. Emendo περαίνουσι. quod per διόιγουσι protulit lib.2.de Causis cap.12. ubi οἱ ψῆνες οἱ ἐκ τῶν ἐρινῶν τῶν ἐπικρεμαννυμένων γινόμενοι, διοίγουσι τὰ ἐπὶ τῆς συκῆς. & supra ubi ἐκεῖ, restitui συκῆ.

Καταβορέιοις, καὶ λεπτογέιοις. Vbi non ἀποβάλλουσι uerbum intelligendum, sed quod proximum ἐρινοῦσι repetendū. Confer cum iis quæ scribit lib.2.de Causis cap.12.in eo loco, εὐλογως ἥ, καὶ ἐν τοῖς λεπτογέιοις καὶ κατὰ ὄρεις ἐκ ἐπιζητοῦσι τον ἐρινασμὸν, &c. Vbi intelligitur Dat. χώραις: hic uerò χωρίοις, uel τόποις.

Τεχνοτέρα, καὶ πλέιων. Mendosè pro πυκνότερα καὶ πλέιω. Vbi intellige τὰ ἐρινεά. Lege quæ scribit de Causis lib.2.c.12. in eo loco, ἄτοπον δ' ἂν δόξειεν, ὅτι βορέιοις ἀποβάλλουσι μᾶλλον, ἢ νοτίοις, ξηροτέρων ὄντων. αἴτιον ἥ ὅτι πυκνέμενα μᾶλλον τὰ ἐρινεὰ κωλύει διεκπνεῖν, &c.

Οἱ ψῆνες. Plinius lib. 17. cap. 27. Nam caprificatione maturata, in ea culices nasci è grossis manifestum est: quoniam cum euolauere, non inueniuntur intus grana, quæ in eos uersa apparet. Exeundi tanta est auiditas, ut plerique aut pede relicto, aut penna, pariter erumpant. Est & aliud genus culicum, quos uocant centrinas fucis apum similes ignauia maliciaq; cum pernicie uerorum & utilium. Interimunt

enim

enim illos, atque ipsi moriuntur. περὶ ψήνων *palmarum* Herodotus Κλειοῖ, εἰσὶ δέ σφι φοίνικες πεφυκότες ἀνὰ πᾶν πεδίον. οἱ πλεῦνες αὐτέων, καρποφόροι. ἐκ τῶν καὶ σιτία, καὶ οἶνον καὶ μέλι ποιεῦνται. τοὺς συκέων τρόπον θεραπεύουσι. τά τε ἄλλα, καὶ φοινίκων τοὺς ἔρσενας Ἕλληνες καλέουσι, τούτων τὸν καρπὸν περιδέουσι τῇσι βαλανηφόροισι τῶν φοινίκων, ἵνα πεπαίνηταί σφι ὁ ψὴν τὴν βάλανον ἐσδύνων, καὶ μὴ ἀποῤῥέῃ ὁ καρπὸς ὁ τοῦ φοίνικος, ψῆνας γὰρ δὴ φέρουσιν ἐν τῷ καρπῷ οἱ ἔρσενες, καθάπερ δὴ οἱ ὄλυνθοι. Lege etiam de Causis lib. 2. cap. 12. Plin. lib. 15. cap. 19. de caprificatione.

Ἐπαινοῦσι. *Hunc locum ita transtulit* Plin. lib. 17. cap. 27. *Caprificorum laudantur maximè nigræ, & in petrosis, quoniam frumēta plurima habeant: caprificatio ipsa post imbrē.*

Ἀνερίναστον. Nempe σῦκον. *ut de* Causis lib. 2. cap. 13. *ut* Plinius *lib.* 15. *cap.* 19. *sic &* Cicero *appositum, & propinquum dicit.*

Ὁπόταν αἰγείπυρος. *mendosè pro* ὅπου ἂν αἰγύπυρος. *Est uerò* Aegipyrus, *ut tradunt* Grammatici, *herba spinosa* glauci *coloris, foliis latis:* Crateuæ *foliis lentis.* Lege Phauorinum *&* Theocritum Edyll. 4. αἰγίπυρος, καὶ κνύζα, καὶ εὐώδης μελίτεια. Vide *&* Comment. Aristophanis *in* Ranis, *ubi:* ἢ τῆς Διονύσου ἱερέα, νομίζεσθαι αἰγίπυρον εἶναι, ἀντὶ τοῦ πυῤῥό. τὸ γὰρ ἄνθος ἔχειν φησὶ Δημήτριος, ἱκανῶς ἐρυθρόν. *Est uerò* Ononis Dioscori. Flos *aliquando rubet* extrà, *aureus alioqui.* κύπειραν. *restituo* κνιπήραν: *de qua* noce *in* Crispini *Lexico.* Hos *ulmi folliculos uocat* li. 3. cap. 10. Θυλακώδεις. *Infrà legendum* προσπερονῶν.

Οἱ ἀπὸ τῶν ἀῤῥένων πρὸς τὰς θηλείας. Repone, αἱ (*nempe* βοήθειαι) *&* τάς.

Ὀλυνθάζειν. *Confer cum iis quæ scribit lib. 2. de Causis* cap. 13.

cap.13. in eo loco, Τὸ ἢ ἐπὶ τοῖς φοινίκων συμβαῖνον. *&c.* Porrò uerbi translatio multò aptior, si uerum est palmas mares ἐρινάζειν *&* culices gignere, quod tradit Herodotus, *cuius uerba adscripsi suprà.*

Τὸν τέχνον. corruptè, quũ scribendum sit. τόν τε χνοῦν. Sic *&* de Causis lib.3.cap.23. *ubi,* Τὸ ἢ μὴ ἐπιμήκειν ἐπὶ τοῦ θήλει φοίνικι τ̃ καρπὸν, *&c.* Vnde, credo, philosophandi occasionem Plinius arripuit, ita prodens cap.4. de palmis, lib.13. Adeóque Veneris intellectus, ut coitus etiam excogitatus sit ab homine, ex maribus flore, ac lanugine, interim uerò tantùm puluere inspersa fœminis. Vbi de palmarum amore multa: sicut *&* apud Constantinum Cæsarem γεωπονικῶν lib.10. cap. de palmis.

Lib. III. cap. I.

Φυτεύεται. Vera lectio φύ ταῖ ἐν φενεῷ ὥσπερ. corrigend. ἐν φενεῷ. Sic *&* apud Strabonem *&* Pheneũ uocat Plinius lib.31. cap.5. ὅτε.

Lib.3. cap.2.

Ἀλλὰ τὴν ἰτέαν. Plinius sic interpretatus est hunc locum. lib.16. cap.26. Ocyßimè autem salix amittit semen, antequam omnino maturitatem sentiat, ob id dicta Homero frugiperda. Sic uerò Homerus Odyss. κ'. Μακραί τ' αἴγειροι, καὶ ἰτέαι ὠλεσίκαρποι. Secuta ætas (ut ait ibid. Plin.) scelere suo interpretata est hanc sententiam, quando semen salicis mulieri sterilitatis medicamentum esse constant. ubi obiter ἀκυρολογίαν nota sterilitatis medicamentum, id est, φάρμακον uenenúmque, quod sterilitatem inducit. Sic enim *&* medicamentum sumitur authore Nonio.

Ἀναξαγόρας. Theophrastus Anaxagoræ opinionem reposuit de Causis lib.1. cap.5. Lege etiam Varronem de re rustica. cap.39. ubi ait, Latet si sunt semina in aëre, ut ait Physicus

Physicus Anaxagoras : & *si aqua , quæ influit in agrum inferre solet, ut scribit* Theophrastus &c.

Ἑτέρωθι. *scribend.* ἑτερό τι. & *infrà* νέξος ἐν τῇ ἀνδηρίτιδι : *legend.* νέςος ἐν τῇ ἀβδηρίτιδι. De *Nesto flumine apud* Plin. & Strabo.

Ἐπομβρίαις. Lege ἐπομβρίᾳ (*id est*, ἐπάλληλοι ὄμβροι) *ut libro* 1. *de Causis. cap.* 5. *ubi ista repetuntur.* Continens *imber totam noctem tenuit , ait* Liuius *libro* 1. ἐπομβρία νυχθ' ὅλην κατέσχεν ἐν ταῦτα.ς *nempe* ἐπομβρίαις. Qualis *sit hæc temporaria uis cœliq; conditio , & quid efficiat. uide de Causis lib.* 1. *cap.* 5. *ex quo* Plin. *lib.* 16. *cap.* 33.

ὑπερταὐτασωῦθαι. *Vide in* Lexico Crispini. Ex *hoc loco dixit* Plinius *lib.* 16. *cap.* 33. *de Cupresso loquens , sed in Creta quocunque loco terram mouerit quispiam: nisi seratur alia, hæc gignitur, protinusque emicat.*

Ἐν κυρήνῃ. Lege Theophr. *de Causis. lib.* 1. *cap.* 5. *in eo loco,* οὕτω γὰρ καὶ τὸ σίλφιον, &c. *Plinius libro* 16. *cap.* 33. Imbres *aliquæ plerunque semina afferunt, & certo fluunt genere, aliquando etiam incognito : quod accidit Cyrenaicæ regioni, cum primùm ibi laserpitium natum est. Nata est & sylua urbi ei proxima imbre piceo craßóque, circiter urbis* Romæ *annum* CCCCXXX.

Libri 3. cap. 3.

Εἰ μὴ καὶ πάντα τὰ ἄλλα, καὶ τὰ ὁμοιογενῆ. Vera *germanaq; lectio ,* εἰ μὴ καὶ πάντα, ἀλλὰ τὰ ὁμοιογενῆ.

Ἵππον, *Scriptor agriculturæ, & quod* ἅπαν *dicit, solùm de arboribus intelligendum uel plantis, saltem.*

Ὥσπερ. ἥμερα λέγονται *ex præcedentibus intelligendum.* Quem *Laconismum uolui imitari.*

Ὀρθότερα. *Legendum ,* ἀκριβέστερα. *ut in supplemento* Græcæ *linguæ docetur.*

Ἴδιον hic uocat dialecticè, Proprium in quod æquè omnibus conuenit.

Lib. 3. cap. 4.

Πυγὸς. *leg.* φηγὸς. *id est, æsculus* Theophr. *cui fagus est* ὀξύα. Vide *adnotat. nostram cap. 9. lib. 3.*

Θηλυκρανεία. Plinio *sanguinei frutices: nósque uulgò cornum fœminam uocamus sanguin.* De *situ autem arborum. lege suprà cap. 7. lib. 2. &* Plinius *lib. 16. cap. 18.*

Λακάθη. *licet infrà legatur* λευκάρα *cap. 7.* Theodor. λακάρα. Lacatha *retineo: & nisi fallor est* Macaleb Serapionis, *quæ in agro* Veronensi *prouenit, ut etiam mihi testis locupletißimus* Lodoicus Anguillara, *totius naturalis historiæ experientißimus.*

Ἅπαντα δὲ. Plinius *ita uertit lib. 16. cap. 18.* Quæcunque *communia sunt montibus planisque maiora fiunt, aspectúque pulchriora in campestribus, meliora materie crispioráque in montibus, exceptis malis pirísque.*

ἐλάθη. *nempe lib. 1. cap. 15. ex quo loco hc deprauata restituuntur.*

ἐν κρήτῃ πλατάνυ καὶ δρύος. Hæc *necessariò distinguēda: nam quercus in agro* Thurino. *lege suprà li. 1. ca. 15.*

ἐν ῥόα Lege ἐν ῥόδῳ. Plin. *lib. 16. cap. 26.* Persicæ *arbores in* Rhodo, *florent tantum.* Potius Perseæ, *uel* Persiæ: *est enim* περσία, ἢ περσέα: καὶ τὸ περσίας καρπὸν, τὸ πέρσιον *uocat hic author noster.* Vide *infra lib. 4. cap. 2.*

Lib. 3. Cap. 5.

ἀνθεῖν κακῶς *dixit, &* Plinius *malignè uiuere.*

Lib. 3. cap. 6.

ἴελον. De *his uocibus copiose in lexico* Crispini. Vide *etiam in uoce* προπτωτὸς: *nam hic legendum,* προπτωτοῖς *uel* προαποπτώτοις. Alibi *uocat* προαποπίπτοντα ἔρινα. *uide in eodem lexico in uoce* ὄλυνθος. *& in uerbo* ὀλυνθοφορεῖν.

Ὀξύην uerto fagum. uide adnotata infra cap. 10.

Σκεπτέον. consideratè. Plinius audacter: sic enim lib. 16. cap. 25. Nec iuniperi florent. Quidam earum duo genera tradunt. Alteram florere, nec ferre. Quæ uerò non floreat, ferre protinus baccis subnascentibus, quæ biennio hæreant. Sed id falsum, &c.

Ἐν τοῖς ἕλεσι. Plinius lib. 16. cap. 25. magna & locorum differentia. Quippe cum ex eodem genere quæ sunt in palustribus priora germinent, mox campestria, nouissima in syluis. Sed Theophrastus de arboribus loquitur: & in syluis male: nam ἐν ὄρεσι dixit.

Τὰ δ' ἄλλως. legend. τὰ δ' ἄλλα. Et sic Plinius lib. 16. cap. 25. festinat & plantanus. Cæteræ uere cœpturo, aquifolium, castanea, glandes (repone, iuglandes, καρύα enim & hic habet Theophrastus licet supra inter πρωΐβλαστα reposuisset) serotino autem germine malus, tardißimo suber.

Κρανεία. Hæc omnia conuertit Plin. lib. 16. cap. 26.

ὑπὸ τοῦ χειμῶνος. Malim, ὑπὸ τὸν χειμῶνα, idest per hiemem, ut per uer, dicit Cato, & Plinius. Hic de tempore agitur.

Συμβαίνει. Lege Plin. lib. 16. cap. 25. eo in loco, Et reliquæ quidem arbores, ut primum cæpere, continuant germinationem: Robur, & abies, & latrix intermittunt tripartito, &c. Et pro hoc loco atque sequenti, lege si uidetur, quæ copiosè adnotata sunt in lexico Crispini in uoce ἀλίπιστα.

ἄκρου ἀέρος. lege ἄκρου ἔαρος. Plinius lib. 16. cap. 25. incipiente uere, potius concepto, uel affecto. non enim ἀρχομένου uel ἀρχομένου scriptum.

Ἐπιβάλλεται. Inuersa est oratio, turbatusq; motus naturalis ordo, ob breuitatis studium: & ne fieret τῆς κορυφῆς uocis iteratio. Verum sensum uolui exprimere, potius quàm uerba

uerba, quod certe paßim studeo, ut uitetur obscuritas. Vide *quæ scribit* Plinius *libro* 16.*capit.* 25. *in eo loco, est autem prima &c.*

Ὄζους. Hic nodos *significat: nec imitandus* Plinius *lib.* 16.*cap.*30.*uide antea lib.*1.*cap.*2.

Καρπῶν. Potius δένδρων, *quod malui indicare, quàm mutare.*

Lib. 3. cap. 7.

συκῆ. *Ita legend.* συκῇ, καὶ ἀμπέλῳ, καὶ ῥοιᾷ, καὶ τοῖς ὅλως *&c. Et infra* χώρα, *fortasse* ὥρα. *nihil muto.*

Καλόν. *Sic pulchram diem dixit* Horat. *formosßimum, & nitidißimum annum* Virgilius *&* Ouid. ἀέρος μαλακότης, *idest cœli clementia* Latinè, *uel indulgentia cum* Virgil. *&* Plin.

Εἴδη. *Deprauatè pro* ἴδια. *opponitur* τῷ κοινά.

Κάχρυος. *De hoc uocabulo copiosè obseruata sunt in lexico. solùm hic adnotanda quæ ibi non extant.* τῶν καχρυφόρων δένδρων. *Cachrys (non uerò* κάγχρυς. *Nam id propriè fœcundi rorismarini fructus* τῆς καυστικῆς δυνάμεως) *globosus foliorum conceptus est, qui cadit cum talium arborum folia crescere cœperint. Quibus detegitur* Plinij *nostri lapsus, qui sic scribit lib.*16.*ca.*8. *Ferunt robora & cachryn. ita uocatur pilula in medicina urendi uim habens. Gignitur & in abiete, larice, picea, tilia, nuce, platano, postquã folia cecidere, hyeme durans. Continet nucleum pineis similem. Is crescit hyeme, aperitur uere pilula tota. Cadit cum folia cœperint crescere, &c. In uerbis autem* Theophrasti. *ubi* αὗται γίνονται, *legend.* αὕτη γίνεται. *& pro* ἔτι δ' ὥσπερ ἡ, *leg.* ἔστι δ' ὥσπερ. *pro* ἐπιδήσεως *leg.* ἐπιφύσεως, *licet alij* ἐπιδείξεως, *uel aliter pro* ἐπῳδηκῦια, ἐπῳδικῦια. *& supra* αἱ παρ' αὐτῆς, *leg.* οἱ παρ' αὐτῆς *nempe* πυρῆνες. *Infra* βρυω-

δες, non βοτρυῶδες. & ubi πιῶδη, emendo πλείω δὴ sublata distinctione praecedenti.

τριδάκτυλον dixit, quod Latinè quadrantem, idest mensuram ternûm digitorum. nam tripollicarem, non memini me legere.

Τῆς δ' ἐλάτης. Hic locus tum deprauatus, tum perobscurus propter affectatam breuitatem. primum ubi, πρῶτα σχισθῇ, πάλιν ἐξ ἐκείνης ἡ ἑτέρα, lego πρῶτα σχισθῇ, πάλιν ἐξ ἐκείνων ἕτερα, nempe βλαστήματα. Hic mihi uidetur sensus: Abietis surculi certi, (in ramo enim non plures simul unquam duobus) continui (quia bini aduersi cohærent subrecta diuisura ramo in cœlum tendente, nõ ad latera prono) & postea (quia talis ordo dispositióque ramusculorum alia aliam subsequitur) nam cùm prima germina fissa atque disparata, ex illis alia ex æquo finduntur atque diuiduntur. Reliqua facilia sunt ei qui abietis formã nouerit. Hæc enim discenda ἐκ τῆς αὐτοψίας.

Καὶ αὐτὸ προωθεῖται τὸ ὑπάρχον. Lego αὐτῷ ipsa noua accessione uel accremento protruditur iam existens atque enatum germen. Sic & infra.

Περσικῆς καρύας. Quidam malè distingunt. Est uerò καρύα per antonomasiam, ut nux latinis, iuglans, quæ & καρύα βασιλικὴ καὶ περσικὴ, teste Dioscoride. Aliud καρυοπερσικὴ, idest nucipersica Martiali atque Palladio, nosque uulgò uocamus noix pesches quas arbores tuberes à Plinio dici nonnulli arbitrantur.

Φυόμενα. planè legend. φυτευόμενα: & olus serere dicit Plin. habesq; τὴν λαχάνων φυτείαν apud Constantinum Cæsarem in geoponicis. Dicit autem euidenter sata, quæ in terræ superficie nec profundè, ἀλλὰ ἐπιπολαίως.

Σποδιάς. apud Athenæum lib. 2. corruptè scriptum σπονδίας

ᾶδας. exponit prunum ſylueſtrem, quam arborem ſpinum uocat Virgil. *in* Georgicis.

Duramq́; pirum, & ſpinos iam pruna ferenteis.

Κατ' ὀλίγον. Lege καὶ ἔτ' ὀλίγους. *& infra* κλήθραν λεπτάς, καὶ μελίαν.

Lib.3.cap.8.

Ἥλικον πλεῖον. Hic *locus mutilatus ſic reſtituendus,* ἥλικον ἴσῳ πλοίῳ. *Nam & dixit* Plinius *libr.16.cap.39. Nauium malis, antemniſque propter leuitatem præfertur abies.* Recta *igitur comparatio abietis cum nauis arbore, cũ & malus ex abiegna materia conſtruatur.*

Περιφύεται, *ideſt circumnaſcitur cum* Plin. *non uero circumadnaſcitur, quod nondum legi, ut nec* περὶ προσφύεται *ſcribitur.* Infra *uero* τὸ ὑπερβάλλον, *non ita accipio quaſi cum ſtipitis duritia fiat comparatio, ſed ſimpliciter & ante* παχύτερον *delendum* ἢ.

Ζῆ δὲ. καὶ δῆλον, ὅτι τὸ: *ſcrib.* ζῆ δέ. καὶ δῆλον ἐστὶ τοῦ. Vel *perturbatus ordo uerborum, ita reſtituitur,* ὅτι ὁ ζῆ, καὶ δῆλον τοῦ.

Θυλακώδες, *quod ſupra* lib.2.cap.ult. κνιπήραν *appellauit.* Infra *pro* τοῦτο, *leg.* οὕτω: *& pro* ἄκαρπος, καρπός.

Τὸ βότρυον, *ideſt* τὸ βοτρύδιον, *racemulum, ſi* Latine *liceat, non uero uuam, ut impropriè conuertit* Plin. *lib.16. cap.29. ubi*: Inter *quas laurus uuas ſuas maximeque ſterilis quæ non gignit aliud, ob id à quibuſdam mas exiſtimatur.* Ex *quibus apparet* Plinium, ἣν διὸ καὶ *rectius legiſſe.* τὸν καρπόν. *Deeſt* περὶ. Lege Plin. *lib.16. cap.7.*

Ειρυφυήν. *Scribendum eſſet* εἰροφυήν. Sed *nec ita mendum tollitur; nam uera lectio eſt* ὁμοφυῆ, *quæ deprauata fuit propter ſequentia.* Πῖλος, *uero quid eſſet, in* Lexico Criſpini *eſt expoſitum.*

Περιπυρηνὶς σκληρότερον. *Restituo* περιπυρηνίῳ σκληροτέρῳ. *Est uerò hic putamen quod molles flocculos continet.* *Et* σφαίριον ἐρεῶδες *nuclei, idest,* τῆς πυρηνὸς *locum obtinet, & ita translatè dicitur non à materiæ, sed à figuræ similitudine.*

Ἐπιβάπτον χυλῷ μελιτηρίῳ, καὶ κατὰ τὴν ἁφὴν, κατὰ τὴν γεῦσιν. Ἐπιβάπτειν *est intingere: unde intinctus,* τὰ βάμματα. *Sed hoc loco optimè per inficere exponitur. Nam illud* καὶ κατὰ τὴν ἁφὴν καὶ κατὰ τὴν γεῦσιν *solùm ad uocem* μελιτηρίῳ *refertur, quam fœlici composito exposuit Plinius ita hunc locum interpretatus lib. 16. cap. 7. Fert & aliam inutilem pilulam cum capillo, uerno tamen tempore melligeni succi (dicat alius mellei, idest,* μελιτώδους.) *Gignunt & alæ ramorum eius pilulas corpore non pediculo adhærentes, candicantes umbilicis. Cætera nigra uarietate dispersa. Media cocci colorem habent. Apertis amara inanitas est. Vide reliqua.* φύει δ' ἐντερειώνας τῶν ῥοπῶν μασχαλίδας. *Veram lectionem reposui,* φύει δ' ἐνδοτέρω τῶν ῥαβδῶν μασχαλίδος. *Infra* κοιλόμυχον, *non* κοιλόμισχον, *aut* κοῖλο. ἴσχων, *uel* ἴζον. *Plinius hoc præterilt, nam his uerbis, Corpore non pediculo adhærentes,* ἄμισχον *tantùm uoluit exponere.* Ἐπανεστηκότας *legend. non* ἐπανεινηκότας, *uel* ἐπανεστηκότας. Ἴδιον. *alius fortasse* ἡδὺ ὄν. *Ego autem nihil muto. Et* ἀνὰ μέσον, *coniunctim malo* ἀνάμεσον· ἀνοιγόμενον, *Plin.* ἀνοιγμένον. *nihil refert.*

Μέλαν, καὶ ἐπίσαπρον. *Quod Plinius, amara inanitas, non respondet. Hic* ἐπὶ *diminutionem notat, ut in* ἐπίλευκος, *id est, candicans. Sic* ἐπίσαπρος *putricans, aut suppùtridus, ut subalbidus, sed non audeo innouare. Nec uox Latina deest, nempe Rancidus, quod & Græcè* ταγγός. *Et* τάγγη *rancor, gradus est ad putredinem* καὶ τῆς σαπρότητος *præsertim*

præsertim in oleosis. Supra κοκκόβαφὲς, eleganter pro ὡς κοκκόβαφὲς (quod Plin. cocci colorem habet) ut de psittaco dicit ipse Plinius. *Torque tantùm miniato in ceruice distinctam.*

Κισηρώδεις prætulerim. Nam κισηρόειδὲς, rarum uocabulum, *& hic paulò minus appositum. ipse iudicabis. Vtrumq; tamen formam pumicis exprimit, ut* Pumicosum: *non uerò substantiam, quam* Pumiceum *denotat.* Infra lubricus error, μύας pro μύιας. Culices (qui κώνωπες, non μύωπες) semel uertit Plinius lib. 16. cap. 7. Aliquandò *& pumices gignit, nec non & è foliis conuolutas pilulas: & in folio rubente aquosos nucleos candicantes & translucidos, quandiu molles sint, in quibus & culices nascuntur: indurescunt in modum gallæ.* Sed nota quod dicit, Pumices gignit: quàm *melius & signatè hic noster* παραφύει, non φύει. In hoc enim potius degenerat, quàm generat. Et παρὰ in compositione aliquando notat quid fieri uitiosè, atque præposterè, ut hîc sicut in παραχαράττω, atque aliis, de quibus in Crispini Lexico, atque supplemento. Vide *&* infra in adnotation. Παραλιθάζουσιν.

Expende *&* illud Plinij, *in folio rubente.* rursus illud, *aquosos nucleos candicantes.* Talia malo notare, quàm imitari.

Cap. 9.

Πλειστοφόρον. Rectè: *decem enim enumerauit alia, quæ ferat robur præter glandem.* Προσίζειν, *&* κατακλεισθῆ, γίνεται scriptum fuit mendosè, quum legendum sit προσίζων, *&* κατακλεισθῇ, γίνεσθαι. Nam *&* Plinius ex hoc loco cap. 8. lib. 16. *Tam multifera sunt, & tot res præter glandem pariunt robora. Sed & boletos suillósque, gulæ nouissima irritamenta, quæ circa radices gignuntur.* Et infra, Robora

ferunt & uiſcum & mella; ut autor eſt Heſiodus. *Conſtatq́; rores* [illegible]*os è cœlo, ut diximus, cadentes, non aliis magis inſidere frondibus. Cremati quoque roboris cinerem nitroſum eſſe certum eſt.*

Verſus Heſiodi.

Τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. *Quæ differentia latißimè patet. Nam arboribus, imò potius omnibus quæ terra gignat, herbis etiam, utrumq; ſexum eſſe diligentißimi naturæ tradunt, quod nec tacuit* Plinius *lib.13.c.3.*

δι' ἣ ζιαύτη-- καὶ ὡς-- σιωεμφαίνοντας--leg. ἢ ζιαύτη --καὶ ἣ--σιωεμφαίνοντες. Et poſt γνωρίμων, deeſt λέξομεν. Εὐθύς. *nota quæ parentheſin includit, transferenda poſt* τοῖς ὀρεινοῖς.

Παραλλάζουσιν. Hic περὶ *ut ſupra adnotaui in* παραφύειν, *inuerſum naturæ ordinem oſtendit, & aliquid uitioſè atque præpoſterè fieri.* Ex hoc loco dicit Plinius *(quàm uerò rectè hæc & alia, in Obſeruationibus Plinianis* Deo *duce dicetur) lib.16.cap.6.* Probatur *& ea, cuius in balano utrinque ex longitudine extrema lapideſcit duritia: melior, cui in cortice, quàm cui in corpore, utrunque non niſi mari, &c.* Hic Theophraſti *locus: & ſequentis capitis ubi* φηγοῦ στρογγύλας βαλάνους *eſſe ait, apertè oſtendunt* φηγὸν *non eſſe in hoc authore fagum: hãc enim diſertis uerbis* ὀξύαν *uocat, ut ſuo loco dicetur.* Fagea *glans nuclei ſimilis eſt, & triangula cute includitur, non autem teres eſt: nec unquam lapillos gignere uidetur, aut proditur.* Deinde τὸ φηγοῦ *lignum* ἰσχυρότατον καὶ ἀσαπέστατον. *fagi uerò non ita, uel ipſo teſte* Plinio, *qui ait lib.16.c.40. fagum & cerrum celeriter marceſcere.* Arriſit Plinio φηγὸς *fagus* ἀπὸ τοῦ φαγεῖν: *cur non eſculus ab eſca?* Eſculum *uocamus* eſcueil: Itali Iſchio: & Romani ruſtici Eſculo: Hiſpani Enzina, qui

qui glandes eius Vellotas *uocant. Sint igitur* τῆς δρυὸς *(id est roboris in genere dicti: sic enim etiam usurpat* Plinius. *non deerunt qui quercum dicere mallint, sed quis author?)* Genera *quinque*, φηγὸς *esculus*, ἡμερὶς *hemeris*, πλατύφυλλος *latifolia*, αἰγίλωψ *cerrus*, & ἁλίφλοιος *haliphlocos*. Hemeris *Idæorum siue* Etymodrys *Macedonum, est robur priuatim dictum:* Allobrogres *uocant* Reure: *Itali* Rouero. *Tertium genus* Aegilops *Idæorum*, Aspris *Macedonum Latinorumque*, Cerrus, *est* Cerro *Italorum.* Quartum Haliphlœos*(cui crassissimus cortex*, ἀπὸ τῆς ἁλὸς καὶ φλοιός*)* Italorum Fargno, & Fargnia. *Calyci cerri tribuit* Plinius, *quæ huius calyci conueniunt.* Quintum Platyphyllos *siue latifolia, propriè: uulgò* Chesne: *Italis* Quertia. Plinius *Latifoliam etiam uocat. Aliis uerò ut* Plin. ἡμερὶς *est quercus: quæ est* Glianda Castagnola *Italis, cuius & coctæ glandes edules sunt. Cerri autem echinatis calycibus utuntur infectores ad atrum colorē.* Deportantur *è* Chio & Cypro, *uocantq;* Gallonas, & Vallania. *Cerrea glans amarissima.* In Appennino, & Andium *agro* (*uulgò* Angiers) *quercus perpetuò uirens* (*quod* & Theophrast. *in* Thurino *agro, ubi fuit* Sybaris) *ex genere Latifoliæ.* Τῇ κελύφῃ, *leg.* τῷ κελύφει.

Φυτεία *hic, id est, planta* καὶ τὸ φυτόν. Plinius *lib.16. cap.6. dixit ex hoc loco,* Hemeris, *breuior, & in orbem comosa, alásque (malo alis) ramorum crebrò cauata; legerat* κοιλομάσχαλος, *ut priore loco mihi legendum uidetur.*

Περίκομος. *Talis est illa roboris species quam uidi* Basileæ, *cuius ramorum orbis &* περιφέρεια, *id est, circumcurrens linea centum passus continet: quotidiéque magis magísque distenditur brachiorum in orbem comosa luxurie, ac tonsili facilitate.*

Οὐ φύεται. *rectè.* Nam & Plin. *Excelsissima autem ægilops incultis amica, &c.*

Εἰς μῆκος, id est, in longum porrecta, in hoc sensu in transuersum posita dicit Plinius.

Τὴν οἰκοδομικήν. Alij τ̃ οἰκοδομικῆς. Plinius, Ab hac proximè latifoliæ proceritas, sed minus utilis ædificiis, &c. Vbi ipsi ἡμερὶς, quercus.

Φάσκον. legend. cum Plin. σφάγνον. pro βραγχίοις, βρογχίοις cōparat enim pulmonis canaliculæ siue fistulæ, ut Aetius σωληναρίῳ, id est, canaliculæ siue tubulo.

Πόλιον καὶ βράγχιον. mendosè pro ὡς ῥάκιον, non ut alij τραχὺ ὄν. Pannos (sic enim legend.) arentes uocat Plin. Ne pigeat legere quæ adnotaui in Lexico in uoce Βρύον, & Τρύχος.

Cap. 10.

Οἱ περὶ μακ. Hic τέτταρα dicit, & sub finem ἀλίφλοιον. apponit, ergo rectius πέντε dixisset. Infra autem μοχθηρὰ δὲ καὶ, legendum uideatur μοχθηρὰ δὲ πλατυφύλλου καὶ, &c. nam supra eadem ferè dicta de latifolia: atque sic exposuit Plinius lib. 16. cap. 6.

Πλὴν τοῖς χαλκεῦσι. Latifoliæ hoc tribuit Plinius: atque carbone dotata, inquit li. 16. c. 7. uitiis obnoxia est. Quamobrem, solidantur: carbone ærariorum tantum officinis compendio: quoniam desinente flatu protinus emoriens sæpius recoquitur: cætero plurimis scintillis.

Τῶν ἀγγείων. leg. συγγενῶν. Et infra ὀξέρον malè, pro ὀρθότερον ut supra. ante γνώειμος, melius γνώειμοι.

Ορόν. melius ὀρρόν. χείρων ἐκβαίνει, διὸ τὸ. Mutilatus est hic locus ita enim necessariò legen. χείρων καὶ ἐλάττων ἐκβαίνει, διὸ τὸ. Confer cum cap. 2. lib. 9. Vbi, ὡς τὸ ὅλον εὐκρινωδεστέραν (corrige ut hic εὐωδεστέραν) ὡ μήν. ἐνθεῖσα ἡ ἐλάττω ἐκβαίνειν, πλείω γὰρ ἔχει τ̃ ὀρρὸν &c. Vnde Plinius lib. 16. cap. 12. Quidam arbitrantur in montosis copia præstantiorem

ſtantiorem ac colore, & dulciorem fieri, odore quoque gratiorem dum reſina ſit : decoctam autem minus picis reddere, quoniam in ſerum abeat : &c.

Κεκλιμένα φύλλα, *id eſt, ad terram inclinata : languida dicit Seneca: ego pendentia & demiſſa dixerim, uel depreſſa potius quàm minus ſurrecta: poſſunt eſſe directa & nec ſurrecta. Plinius cuidam lauri generi folia tribuit flaccida, id eſt,* κεκλιμένα *& languentia. Hîc non rigentia expoſuit: & pro* ἁπαλὰ, *uidetur legiſſe* ἀπλᾶ. *Hæc eius dictio lib. 16. c. 10. Mas breuior, & durior : fœmina procerior, pinguioribus foliis & ſimplicibus, atque non rigentibus.*

Τῆς μὲν ἄρρενος *dicit, quia intelligitur* πεύκης. εὐστραφῆ, *legend.* ἀστραφῆ. *opponit* τοῖς στρεφομένοις. *Plinius lib. 16. cap. 10. Lignum maribus durum, & in fabrili opere contortum : fœminæ mollius, publico diſcrimine in ſecuribus.*

Βραχύ. *Fluuiare dicunt Latini, quum materiarij ſecuri diſparant uenarum curſus in materia, qui* κληδόνες, *ſiue pectines appellantur à Plinio, apud quem fluuiatam materiam leges & ita intelliges: & apud Vitruuium quadrifluuiis diſparare de materia quæ* τετράζωνος, *ut in Lexico Criſpini extat. noſtri lignarij fabri, fluuiare (nempe ab undis fluuij quas materia pectinibus repræſentat maximè quum diſparatur) uocant feuilleter. In ea cæſura pro pectinum ratione* βραχεῖα, ἢ εὐμήκης *dicitur materia.*

Ἀπευκοτέρα. *Vide in Criſpini Lexico. & in* εὐκτηδόνα δένδρα. Εὐκτεανωτέρα. *legend.* εὐκληδονωτέρα : *uel* εὐκτενωτέρα. *Sunt enim* κτένες καὶ κτηδόνες *diſcurſus uenarum in lignis, quos pectines uocat Plinius. Supra* αἰγίδα. *uide lib. 5. cap. 2. Plinius lib. 16. cap. 39. Larix fœminam (legend. fœmina) habet, quam Græci uocant ægida, mellei coloris. Inuĕtum eſt pictorum tabellis immortale nulliſque fiſſile rimis*

hoc

hoc lignum. Proximum *medullæ: imò est* ἐγκάρδιον, *id est, intestina siue interior medulla: alioqui* περικάρδιον *scripsisset* Theophrastus, *aut* πρόσκαρδιον. τὰ λευκὰ *uocat, quæ* Plinius *alburnum, & adipes.* Is enim *lib.16.cap.38.ita scribit,* Atque in toto corpore arborum, *ut reliquorum animalium, cutis, sanguis, caro, nerui, uenæ, ossa, medullæ.* Pro *cute cortex.* Proximi *plerisque adipes.* Ii *uocantur à colore alburnum: mollis ac pessima pars ligni, etiam in robore facilè putrescens, teredini obnoxia: quare semper amputabitur.* Subest *huic caro, cui ossa: id est materiæ optimum:* &c. Vbi & de *pulpis.* Καὶ τὰ κύκλῳ. *nempe ita succinctè complexus est partes omnes quæ ab alburno matricem conuestiunt, ut carnes (quibus uenæ, & pulpæ) ossa, & si quæ aliæ eiusmodi.*

Συκῆν. Lege *Plinium lib. 16. cap. 10. ubi:* Hanc *mares duntaxat ferunt & eam quam Græci* Sycen *uocant, odoris grauissimi.*

Οὐ καίεται. Hinc *errandi occasio* Vitruuio & Plinio, *qui prodiderunt laricem non uri.*

Ταῦτα γε. leg. τοῦ γένν.

Ἐμφανέστερον. Hic *de similitudine agitur, non autem de notitia: est* ἐμφανὴς *speciem repræsentans* ἀπὸ τοῦ ἐμφαίνειν. Et *infra post* τὸ ξύλον, *deest* ἀξύλον.

Βαθέα. legend. δασέα. Confer *Plin. lib.16.cap.10: ibi:* Tanta *natalium mixtura est: sed picea minus alta quàm larix.* Illa *craßior læuiorq; cortice: folio uillosior, pinguior & densior, molliórque flexu.* At *piceæ rariora siccioráque folia, & tenuiora, ac magis algentia,* &c. Vbi περιεκνότα, *non benè exposuit algentia.* ἀγμωδέστερα, *scribe* αὐχμωδέστερα.

Ἂν ἐμφανεστέραν. Lego *coniunctim* ἀνεμφανεστέραν. Et *hic* ἐμφανὴς *est insignis, non uero notus.* Infra *autem* τὴν

πίτυων-- μικρὰν, repone τ̃ πίτυν πικράν. Et infra ubi ἄπευκα, lego ἀπευκότερα. alioqui planè falsa sententia. Confirmat Plinius lib. 16. cap. 10. in eo loco:--& perfusa resina. Lignum uerò abieti similius.

Πευκὴν μὲν γάρ. Plinius lib. 16. cap. 10. Larix ustis radicibus non repullulat, picea repullulat, ut in Lesbo accidit, incenso nemore Pyrrheo. Vide Comment. Homeri Iliad. ά, in illud, βέλος ἐχεπευκὲς ἐφιείς. Dixit uerò Philosophus non καυθεισῶν (nihil enim ustis radicibus repullulare potest: maléque Plin.) sed ἐπικαυθεισῶν. Vbi ἐπὶ summitatem significat, ut interdum in ἐπικόπτω, & ἐπιβλαστάνω.

Πτέρυγας. Etiam abieti folium pinnatum tribuit Plinius lib. 16. cap. 10. Κυανέαις. legend. κωνέαις, non κυάθοις. Vide in Crispini Lexico, in uoce πτέρυξ. Et hic nota φύλλον uocari non singula foliola abietis ueluti capillamenta, sed eorum in singulis ramulis surculisue totam seriem pectinatim dispositam. Itaque hîc φύλλον collectiuè dicitur. Infra secundo loco pro σκληροτέρους lege σκληρότατους.

Η τ̃ ἐλάτης, leg. καὶ ἡ τ̃ ἐλάτης.

Εὔχρως. Supra dixit esse εὔχρουν σφόδρα. Plinius melles coloris exposuit, quasi legisset μελίχρως. εὐχροία autem est coloris elegantia, uel Ciceroni coloris bonitas. Et εὔχρως cuius contrar. ἄχρους, homo dicitur cui bonus color, uel qui coloratior, ut loquitur Plin. cui roseus color: à quo iam declinat in uitiũ ὁ ἐρυθρότερος, id est, rubicundior. In Aegide igitur ruborem esse ostendit, sed cum elegantia atque uenustate. itaque supra τ̃ αἰγίδα εὔχρουν σφόδρα esse cũ dixisset, intulit τὸ ἐπιγινόμενον ἐν τ̃ πεύκαις esse ἐρυθρότερον καὶ τ̃ χροιὰν τ̃ δᾳδός. Infra dicet ξανθὴν καὶ εὔχρουν carpinum: ubi simpliciter pro uenusti coloris. Supra λευκὸν, λεῖατον. λευκὸν hîc etiam ut λευκὰ cap. praeced. alburnum uerti:

uerti: illic rationem exposui. Λέασον uerò (quod adhuc Sequani fabri lignarij luchon uocant, ex eáque materia pixides conficiunt) ita corruptè in codice Plinij lib. 16. cap. 39. In abiete leuson Græci uocauere. Vbi etiam ille ægidi attribuit, quæ τῷ λέασῳ Theophr.

Ὀξύα, quæ & ὀξύνη, ὀξύα & ὀξεία Hesychio, id est, fagus (supra enim adnotauimus φηγὸν Theophrasto esculum esse) quam nos uulgò Fau, & Foteau, atque etiam Haistre: glandem uerò Faine. Fagea glans, quæ omnium dulcissima, nucleis similis, triangula cute includitur, continetúrque ἐν ἐχίνῳ, inuolucróque, ut castanea, cæterùm non hirsuto atque aculeato. Has glandes (quia fagus etiam φηγὸς ab aliis dicitur) arboris suæ nomine φηγοὺς quoque nō semel appellauit Athenæus τῶν Δειπνοσοφιστῶν lib. 2.

Καὶ τ' ἄλλα ἢ. legend. κατ' ἄλλα δὲ. si scriptum morosus quispiam mutare nolit, ipsæ dissimilitudinis notæ ab authore propositæ hoc extorquebunt, uelit nolit, imò & loquendi ratio.

Δυσχιδές. mendosè pro ἀσχιδές. Ἐξακανθίζων. Hîc ἐξ in compositione uim habet τοῦ ἔξω, negátque & absentiam rei indicat, ut in ἐξονυχίζειν, quod & Plautus imitatur dicens exungulare. Ea uis præpositionis ex etiam in uerba exarmare, excalciare multisque aliis. Supra παχύφυλλο, malo separatè παχὺ φύλλον hoc loco. & ἐν ἀκάνθῳ legend. coniunctim ἐνακάνθῳ. Et infra ἀκανθώδης corruptè pro ἀκανθώδει. Et ubi ἐκείνῳ malim ἐκείνῃ, ut referatur ad castaneam. si ἐκείνῳ retines, intellige καρπῷ, non autem ἐχίνῳ.

Λεῖος hic idem ualet quod τραχὺς καὶ οὐκ ἀκανθώδης. Itaque πλὴν οὐκ ἐνακάνθῳ καὶ λείῳ dixit ἐκ παραλλήλου & interpretandi gratia. Quod hirsutum spinisque horridum τραχὺ,

τραχὺ, cui λεῖον opponitur, estq́; secunda significatio.

Κατὰ τὴν γλυκύτητα καὶ κατὰ τὸν χυλόν. Quid? ita succosæ, castaneæ aut fageæ glandes? Quis succum saltem exprimit? Sed subest figurata locutio. nam ἓν διὰ δυο extulit: & hic ut sæpissime χυλὸς pro sapore. In exponendo sensum sequutus sum.

Ἡ μίλος. Ne pigeat legere quæ obseruauimus in Crispini Lexico in uoce Σμίλαξ.

Καὶ ὅμοιον τῇ κέδρῳ. Plinius deceptus uocum μύλος & μελία affinitate, fraxino tribuit quæ Theophrastus taxo. Quia dixit Philosophus τὸ μίλου folium abieti simile, & capite præcedenti abietem τριχόφυλλον εἶναι καὶ πτέρυγας ἔχειν, ideò Plinius erranter protulit fraxinum & ipsam pennatam (siue potius pinnatam, ut de abiete) esse folio. Deinde sic scribit lib. 16. cap. 13. Materies est ad plurima utilis. Ea quidem quæ fit in Ida Troadis in tantum cedro similis, ut ementes fallat cortice ablato.

Φασίν. Cautè hoc adiecit. Est enim fermè incredibile. Discernit odor in taxo uirosus, in cedro autem laudatissimus. Accenso cedri ligno ædes suffiunt, & Germani sua hypocausta; pauperiores utuntur iunipero.

Καρδίαν. Vide hic linguæ Latinæ inopiam. Græci καὶ καρδίαν, καὶ μυελὸν καὶ ἐγκέφαλον, καὶ ἐγκάρδιον, καὶ ἐντεριώνην, καὶ μήτραν dicunt: Latini solùm medullam, (nisi & mediale probas non semel apud Solinum) partemq́; ligni internam intelligunt, eámque ut in sambuco fungosam. At in robore, cedro, taxo ἡ καρδία durissima, nec in meditullio, sed diffunditur. In quercu nos uulgò Græcos imitati dicimus, cœur de chesne, quasi cor, in quo significatu, (ut nec matricem) me legere non memini. περὶ καρδίας habes supra lib. 1. cap. 4.

Στρογγύλον,

Στρογγύλον, μικρῷ μείζω κυάμου. Baccæ taxi rubentes & rotundæ sunt, pisi non autem fabæ magnitudine. Dixit uerò στρογγύλον hîc ἀντὶ τοῦ σφαιροειδῆ. Et hoc loco confirmatur opinio; κύαμον non esse fabam uulgarem, sed potius pisum. Quare fabam simpliciter uertere hîc; & ubi de loti fructu, nolui, sed fabam Græcam, licet & ita loti speciem uocet Plinius.

Κόφυρα. Nicandri interpres bis citans hunc locum dicit κολόφυρα.

Αστυνής. Diuersum experimur in nostro taxo, reclamantque Dioscorides & Plin.

Ὄστρυς. Ostrys Hetruscorum est Syringa arbor appellata. uisitur in horto Ducis Florentiæ cum iis notis quas aßignat Theophrastus: nec deest illa fructus insignis nota, qui hordei grano similis. Flos (quod ipse tacuit) candidus, & suauiter olens. Ascribam quæ ex hoc loco ita cõuertit Plinius lib. 13. cap. 21. de infœlicibus Græciæ lignis, Gignit enim arborem ostryn, quam & ostryam uocant, solitariam circa saxa aquosa, similem fraxino cortice, & ramis, folio pyri, paulò tamen longioribus craßioribúsque, ac rugosis incisuris, quæ per tota discurrunt: semine hordeo simili & colore. materies est dura atque firma: qua in domum illata difficiles partus fieri produnt, mortésque miseras. Dicitur & ὄστρυϊς lib. 1. ca. 13. Campestris etiam esse lib. 3. cap. 4.

Ὁμοφυέα. malim ὁμοφυής.

Πολύϊνα δὲ ἀπὸ τοῦ μέσης πλευροειδῶς, τῶν ἄλλων εὐθεῖ, καὶ μεγάλην. Vera lectio, πολύϊνα δὲ, καὶ ἀπὸ τοῦ μέσης (intellige ἰνὸς, quam alibi uno uerbo ῥάχιν uocat) πλευροειδῶς τῶν ἄλλων εὐθεῖαν καὶ μεγάλην, &c. Infra ἐρυτιδωμένα, scrib. ἐρρυτιδωμένα.

Ἔστι δὲ εὐωδέστερον τὸ τῆς θηλείας. Hic mutilatus locus ita resti

ita restituendus est, ἔτι δ᾽ εὐωδέστερον τῆς τῆς θηλείας τὸ ξύλον τῆς ἄῤῥενος. *Plinius lib.* 16. *cap.* 14. *In tilia mas & fœmina differunt omnimodo. Nanque & materies maris dura, ruffiórque ac nodosa, & odoratior. Cortex quoque craßior, ac detractus inflexibilis. Nec semen fert aut florem, ut fœmina, quæ craßior arbore, materia candida præcelensque est, &c.*

Τῦ ξύλυ, *legend.* τῆς φύλλυ.

Διανυζόμϑυο, *id est, scabendo derasus, excalptus uel exculptus: quæ uera lectio non* διξυνοιγόμϑυος, *ut coniiciat quispiam.*

Σπερμάτια *potius notat hic uilitatem & contemptum quàm diminutionem: quasi sit semunculum ut homunculus. Nec enim seminis fructus tiliæ tantula exiguitas, ut nec atriplicis.*

Μακροτέραν, *legend.* μαλακωτέραν. *Et hic nota fusioris orationis tractum, ni fallor,* ἀπρόσκαιρον: *Latinè rotundius.*

Cap. XI.

Σφενδάμνυ. *Acer nos uulgò uocamus* Erable: *&* Erable madré *illud genus de quo ita Plinius lib.*16.*c.*15. *de generibus aceris loquens, Alterum genus crispo macularum discursu, qui cum excellentior fuit, à similitudine caudæ pauonum nomen accepit. Idem album Gallicum uocat: & uiliori genere craßiuenium. Aceris primum genus (ex cuius materia fiunt orbes mensales aliáque eiusmodi) Italorũ* Afari. *Secundum carpinus,* ἡ ζυγία, *Opulus Columellæ, cuius usus ad rumpotinum, quod est arbusti Gallici genus, nobis* Opier *uel* Obier, *Italis* Oppio. *Tertium quod uocamus* Plane: *& in Paduanorum agro* Pied' oca, *&* Platano aquatico.

Ξύλυ. *periculosa uerbi deprauatio, ut capite præcedenti.*

neceſſariò reponendū φύλλȣ. Sic uerò τέτανον φύλλον dixit. infra de meſpilo, id eſt, folium non laciniosum & rugoſum, ſed tentum ſiue explicatū & expanſum uel extentum & exporrectum. Et σχήματ', ut infra corruptè pro σχίσματ'. μεσοσχιδῆ. Intelligit in foliis aceris fiſſa non ita profunda eſſe atque ſunt in foliis platani.

Ἀκροσχιδέστερα ȣ̓ πολύ. ἶνα ϧ, ſic emenda: ἀκροσχιδέστερα. ȣ̓ πολύνα ϧ, &c. Dicit neruorum numerum folij non reſpondere magnitudini.

Αἱ πλεῖςαι. καὶ αἱ ξανθαὶ, καὶ. corrige, αἱ πλεῖςαι, καὶ ξανθαὶ καὶ, &c.

Μελίας. Plinius hæc ex hoc loco deſcripſit cap.163.lib.16. Græci duo genera eius fecere: Longam, enodem: Alteram breuem, duriorem, fuſcioréṁque laureis foliis. Bumeliam uocant in Macedonia ampliſſimam lentiſſimámque. Alij ſitu, &c. ubi quæ de fraxinis foliis ſubiunxit, de taxi foliis dixerat Theophraſtus. Supra monui, ipſum μίλȣ καὶ μελίας hiſtoriam confudiſſe.

Ἐπακανθίζοντα. τὸ δ' ὅλον ὅπερ εἴποι τις ἄφυλλον. Subſtituo interea dum fidelius exemplar conſuluero, ἐπικαθίζοντα (uel potius ὑποκαθίζοντα: ſubſident enim ac dependent folia fraxini. pendula efficit præter pediculi imbecillitatem multitudo:) τὸ δ' ὅλον κλῶνα, ὥσπερ εἴποι τις, μονόφυλλον.

Τῶν μὲν, nempe φύλλον τῆς ταπεινοτέρας μελίας. Et λεύκης, ἤγȣν μελίας, non uerò populi.

Ἐν λόβῳ. Hic locus Plinij errorem coarguit ita ſcribentis lib.24.cap.8. de fraxino: Semen eius foliis ineſt, &c. non enim ſemen in eius foliis, ſed in ſiliquis folij modo latis: uocántque ὀρνεόγλωσσον ab auis linguæ ſimilitudine. Fraxini figuram cum pilulis ſeminibúſque exhibemus. Arborem

autem

autem suis foliis conuestitam rectéque expressam habes iam in Matthioli *eruditissimis* Commentariis *in* Dioscorid. *ubi* Ornum *fraxini speciem esse docet.*

Τὰ πλεκά. *lege* τὰ πλεῖστα.

Βυμελίαν. Hîc βοῦ *auget ut in* βούγλωσσον. *intelligit ampliorem fraxinum, ex qua hastæ & Homeri tempore (cui strenuus* ἐυμελιης*) fiebant, & nunc* Heluetiorum *illa longiss. tela quæ uocamus* picques.

Ἔστι δὲ. Hîc δὲ, *ut sæpe alibi, in disiunctione ponitur* ἀντὶ τοῦ ὅμως, *non uerò pro autem. ostenditur enim diuersa natura.* Et *infra* μελίας *corruptè legitur pro* μηλέας, *ut supra cap.4. ubi ista ferè ad uerbum. Sic in* Philosophi *dictis nulla restabit contradictio.*

Cap. 12.

Ἀμυγδάλῃ ὅμοιον. Hîc *nisi subsit codicis mendũ, erratum est authoris. non enim respondent amygdali & corni folia.* Et *infra quod de ramis, minus uerum existimo. non enim masculæ rami ita dispositi, uerum in fœmina.*

Σαρισσῶν. Sarissas *exponit* Liuius *hastas prælongas, esséque hastas* Macedonum*: nos uulgò uocamus* picques. Sunt *& corneæ uenabula* Ouidio*, & ex corno fiunt optimi cunei, radiique rotarum, quod non tacuit* Plinius. Infra *post* στέλεχος, *deest* μεῖζον.

Ἀπανθεῖ. Hanc Germanam *lectionem esse puto, nec uideo cur mutanda sit in* ἀνθεῖ, *uel* ἐπανθεῖ. Vide *supra cap.6. ubi & ait* τὴν θηλυκρανείας καὶ πὸν ἄβρωτον *esse.* Quare *hîc ubi* καὶ ἐδώδιμον *γλυκὺς dicit, intellige de cornis maris, quæ ipsi* κράνα*: nos uocamus* cornoilles, *& arborem* cornoillier.

Καὶ οὐκ ἐν τοῖς ξηροῖς. *deest* μόνον. *supra ca. 4. utramque cornum dixit, & montanam esse & in plana descendere.*

Κέδρον. *Est & cedrus Syria de qua lib. 5. cap. 9. Non desunt qui carpant* Dioscoridem, *quòd hæc duo cedri genera in totidem iuniperos conuerterit: quasi non sint & duæ species iuniperi.* Ex hoc loco hausit Plinius lib. 13. cap. 5.

Υψηλοφυέστερον ἐστὶ ἡ ἄρκευθος. *Si cedri & iuniperi in genere comparentur, semper cedri altiores: itaque non ἡ, sed ἢ scribendum.*

Ξύλα. μᾶλλον δὲ ἡ μὲν ἄρκευθος ἔχει μικρὰν, καὶ πυκνήν. Locus corruptissimus ita restituendus, ὕλα, μᾶλλον δὲ ἢ μὲν ἄρκευθος. ἔχει μικρὰν καὶ μὴ πυκνήν. Diu durare materiam iuniperi confirmant illæ trabes de quibus Plinius lib. 16. cap. 11. Sed hîc de medulla quæstio.

Ὥσπερ ἄβρωτος. non absolutè dixit iuniperi baccas ἀβρώτους esse. Meliúsque si ad homines restringas. nam ut cedri baccas, id est, κεδρίδας, meles deuorant, ita turdi hyeme τὰς ἀρκευθίδας auidissimè depascuntur.

Εὐώδιμον. repone ἐδώδιμον.

Ἀνθηδὼν, quæ & ἀρωνία & τρίκοκκος Dioscoridi, Italorum est Azzarolo (ex Arabico idiomate quo mespila Zaror dicuntur) & pomo imperiale. Σατάνειος, uel Dioscoridi σιτάνιος καὶ ἐπιμελὶς (diuersa ab epimelide Galeni, quæ Latinis unedo) setania Plinio lib. 15. cap. 20. est mespilus uulgaris quam nos neflier. Tertium genus Gallicum uocat idem Plinius quod ait degenerare, tametsi anthedoni similius sit: legit igitur ἀνθηδωνοειδὴς, non ut scriptum ἀνθηνοειδής.

Τοὺς πυρῆνας ἔχοντα μαλακωτέρους, quod Plinius, acini molliore ligno. ubi acini & ligni uoce abutitur.

Τούτων, καὶ ξανθότ. Setaniæ tamen hoc uidetur magis conuenire. Supra αἱ δὲ ἕτεραι, legend. οἱ δ᾽ ἕτερον, ἐλάττω ἐστὶ, καὶ εὐωδέστεροι, καὶ στρυφνότεροι. Et infra ἐκεῖνα malè pro ἐκείνης.

Μεγέθη

μεγέθει μέγα. hic deest uox ἀνθηδόνος, ita ſcariò reponenda. hanc enim meſpili ſpeciem ſeorſim deſcribit.

Ἐπιλυχίδες, leg. πολυχίδες. Et infra καὶ τὸ ὅλον κατάχισμα τι περικεχαραγμένον

Ἐρυθραίνεται. hoc de pediculo intelligendum, licet Plinius ad folia tranſtulerit: Folia, inquit, antequam decidant rubeſcunt. Et quod ait inextirpabiles eſſe radices, uel addit de ſuo, uel longè abeſt à mente Theophraſti ſi uelit illud δυσώλετρον interpretari.

Νόσημα. hæc etiam tranſtulit Plinius lib.17.cap.24.

Τῶν δὲ οὔων. Plinius lib.15.cap.21. plenius dixit, Sorbis quadruplex differentia. Aliis enim eorum rotunditas mali, aliis turbinatio piri, aliis ouata ſpecies ceu malorum aliquibus, &c.

Φύλλον δ' ἀμφοῖν, τὸ μὲν μίσχον μακρόν. Planè falſum, legendumq; φύλλον δ' ἀμφοῖν τὸ μὲν μίσχον (ſubaudi ἔχει) μικρὸν, &c. Infra lege περιπυγοειδῶς.

Τῆς ἰνός. folij magnus neruus qui & ῥάχις, intelligitur, cuius proportionem ſorbi ramulus (in quo adhærent foliola ὥσπερ μονοφύλλῳ) & rationem obtinet.

Ἀπ' αὐτῆς ὑπὸ συχνοῦ τ; lego, ἀφ' αὐτῆς ὑπὸ συχνοῦ. Intellige folia ſingularia quidem eſſe atque diſtincta, ſed non ita mutuò diſtantia, quin ex parte ſe contingant. nam circa medium ambitum ipſa coeunt in plurimis nullo relicto interſtitio.

Βραχύτερα, ἐλάττους: reſtitue βραχύτερα καὶ ἐλάττω, nempe φύλλα. Sic infra, πάντων δ', ſubſtantiuum eſt φύλλων, non uerò ἀκρων. Et ubi legitur μίσχου, reponendum ὄσχου, id eſt, κλάδου.

Πάντα ἔστι πτερύγια in ſingulis ramulis folia utrinque pluriimum ſena, unúmque in ſummitate. Sunt igitur omnia in

summa tredecim, qui numerus est impar.

Καὶ βραχύτερον, *scribe* βραχύτερα *nempe* τὰ φύλλα. Et pro μικρῶν, *lege* μίσχων. *est enim* συζυγία πολλῶν μίσχων ἀπὸ μιᾶς κορύνης, *ex qua flores, & inde sorba dependent.*

Καὶ ὁ καρπὸς, &c. *usque ad* πολλὰ *includenda parenthesi. nam* πολλὰ *dicit, nimirum* ἄνθη, *non* πολλοὶ ἤγουν καρποί. *Sic enim apta similitudo: & infra sic de flore cerasi.* Et πολλὰ γὰρ *ratio est, cur* ἄνθος βοτρυῶδες *appellarit.* *Distinctióque apponenda post* λευκῶν.

Σκωληκόβρωτον, &c. *Ita legendum*, σκωληκόβρωτος ἐπὶ τοῦ δένδρου ὁ καρπὸς ἀπεπὴς ὢν ἔτι γίνεται &c. *Ex subsequenti loco dixit Plinius lib.17.cap.24. Et sorbus arbor infestatur uermiculis ruffis, pilosis, atque ita emoritur.*

Ἀναίνεται γηράσκον. *Si inuertas numerosa erit oratio, sed in causis naturæ ordinem peruerteris.*

Καὶ ἡ μεσπίλη. *Hoc in Græcia, non hîc,*

Στροβιλοειδὲς (*ita enim melius*) σχῆμα, *est turbinata figura quæ metam efficit. turbinationem dixit Plinius. talis puerorum turbo, qui est* στρόβιλος.

Cap. 13.

Ἴδιον δέ. κέραςος *Theophrasti, est cerasi species quam uocamus* gignier: & *fructus à cordis figura* cœurs, *uel* gignes, *quæ cerasa duracina Plinio.*

ἔστι δ'. *mallim* ἔτι δέ. *Atque hæc usque ad* ὥστε *includenda parenthesi.*

Ὅμοιον τῷ τῆς μεσπίλης. *Cerasus folium quidem habet mespili, sed Setaniæ non Anthedonis, de quibus supra.*

Ὥστε. *Hæc referuntur ad altitudinem arboris quæ colore eminus cernitur ob celsitatem. huius igitur* συνίστια τὸ μέγεθος, καὶ ἡ χροιά.

Κίστας

Κίστας ἐξ αὐτοῦ. *Vide supra cap. de tilia, & ut ibi hîc lege* αὐτοῦ: *& infra* ἐκ τοῦ, *non* ἐκ τοῦ.

Περιπέφυκε, *idem quòd* περιφύεται, *id est, circunnascitur* Plinio.

ἑκιδὸν περιείληφε. *uera lectio,* ἑλικιδὸν *(id est* ἑλικοειδῶς, *quasi capreolatim, uel claviculatim, uolutatim Latinè)* περιειλεῖται. *Hoc facilè cernitur cum fiunt philuræ, de quibus habes apud* Plinium. *Id est quod infra intelligit inquiens,* καὶ λεπιζόμενον *(nempe* δένδρον*)* οὕτως ἐκδέρεται *nimirum* ἑλικιδὸν, *quando desquamatur, ut & Plinius de arborum libro usurpauit. Supra dixit* Philosophus *tiliæ* φλοιὸν πολύλοπον *esse: cerasi uerò libris similem,* Plinius.

Κατὰ πάχος *scrib.* καὶ τὸ πάχος. ὡσαύτως περιπεφυκός. *Ex iis uerbis nullum aptum sensum poßis elicere. Ait autem, corticis reliqua parte æquè arborem conseruari ac integro quo ipsa obducitur atque conuestitur. Itaque necessario legendum,* ὡς αὐτὸς *(nempe* φλοιὸς*)* περιπεφυκώς.

Λοιπὰ, *lege ut supra* λιπῶ: *Et* ἡ ὑγρότης, *non* τὴν ὑγρότητα. *Infra* ἴση, τοῦ φλοιοῦ στρεπτοῦ ἐλιπομένῳ, *corrigo:* ἴση τοῦ φλοιοῦ στρεπτοῦ ἐλιπόμενον. *Alius fortasse,* στρεπτὸν, καὶ ἐλιπόμενον *non uariante sententia.*

Ἡ αὐτή. *Si nihil intelligas, hoc futile erit & nugatorium. Sed hîc* κεράσου καὶ αἰγείρου *comparationem accipe.*

Διοσπύρῳ. *Athenæus* διοσπόρῳ. *Est mea opinione, cerasi species quam nos uocamus* cerisier, *fructusq́;* cerises. *Nucleus durus est, sculpitúrque & fiunt ex eo faciei figuræ ut capita puerorum atque id genus. Aliis est* Diospyrus *arbor, cuius fructus ab Hetruscis uocatur* vua d'India, *id est faba* Græca Plinio *lotique tertij fructus.*

Κρανῶδες, *uide supra ubi de flore sorbi.*

Τοιοῦτος θαμνώδης. *Scribe* μὴ τοιοῦτος, θαμνώδης.

Ἀγήρῳ, lege ἀγήρων.

Σπαραγμόν. Omnino legendum χαραγμόν. Φυλλοῤῥοεῖ δὲ τοῦτο ὅλον. deest ἅμα. Non enim τὴν φυλλοῤῥοίαν tantùm intelligit, sed foliorum defluuium quo ramulus unà exuitur. Id est quod supra dicebat in re simili de foliis sorbi: φυλλοβολεῖ δὲ οὐ κατὰ μέρος, ἀλλ' ὅλον ἅμα τὸ πτερυγῶδες. Ἐπὶ τῇ τοῦ μίσχου σχίσει. Sic umbellam circunlocutione designauit, id est, τὸ σκιάδιον, quod pediculi multiplices in orbem diuisuræ constituunt. Dioscorides dixit, σκιάδια περιφερῆ, ἔχοντα ἄνθη λευκά. Ἐπὶ βαρεῖαν. scribo ὑποβαρεῖαν. Sic enim se res habet. Vmbellam immergunt polentæ, frigunt, gratúmque paratur edulium ac salubre. hoc obiter, & illud, quòd aquatici sambuci distillati flores ad frangendum calculum efficacißimum omnium remedium.

Παχεῖ, βοτρυώδει. δ. γίνεται δὲ καί. restituo, παχεῖ. βοτρυώδης δὲ γίνεται καί.

Τὴν ὑγρασίαν, &c. Sic lege, τὴν ὑγρασίαν δὲ οἰνώδη τῇ ὄψει ἀνίησι. τὰς χεῖρας δὲ τέλειος βάπτει καὶ τὰς κεφαλάς. Hoc postremum de ebuli acinis dixit Dioscorides, & Plinius de acinis sambuci.

Ἰτέα. Salicis in Asia genera, inquit Plinius lib. 16. c.37. Nigra utilior uiminibus: Candida, agricolarum usibus: Tertia Helice, breuißima. Romanis est Viminea siue purpurea: Altera Nitelina: Tertia Gallica. Τοῦ λευκοῦ. lego τοῦ λευκὸν, nempe ἔχειν τὸν φλοιόν. Et infra lege πυκνοτέρους nimirum ῥάβδους.

Cap. 13.

Μέγεθος magnitudinem omnem absolutè complectitur, sed etiam cum specie positum ad amplitudinem restringitur, ut hoc loco. Εὔινον καὶ αἰσχρόν. ἅπαντα γὰρ καρδία. Libenter legerem pro αἰσχρὸν σκληρόν. Nam ratio procederet.

cederet. Atque alioquin in durissima materia medulla καρδία appellatur, ut dicet lib. 5. cap. 7. ubi, Καὶ ὅτι πάντα μήτρα ἔχει ται, καὶ αἱ τῶν σκληροτάτων, ἃς δή τινες καρδίας καλοῦσι. Nec mihi satis arridet illud εὔινον καὶ ἐχρόν. Certè sic legendum hæc inuersa, & corrupta, καὶ εὔινον καὶ εὔχρουν, καὶ ἰσχυρόν. Res enim ita, nec quicquam absurdi consequitur.

Θυρώματα πολυτελῆ. non fores intelligit, sed uel forium assamenta, uel potius cardines, id est, τοὺς στρόφιγγας τῶν θυρῶν τῶν πολυτελῶν, ut dicet lib. 5. ca. 7. Sed ipse ibidem cap. 8. de hoc loco loquens seipsum exponit, τοὺς στροφέας, inquit, ὥσπερ ἐλέχθη ταῖς θύραις πελεκίνους ποιοῦσιν. Plinius lib. 16. cap. 40. Rigorem fortissimè seruat ulmus, ob id cardinibus assamentisque portarum utilissima, &c. Νομίζουσιν ἄκαρπον. Theophrastus nihil asserit, sed aliorum opinionem producit: Illique grauem iniuriam faciat, si quis ex hoc loco concludat ipsum ulmum sterilem pronunciasse. Immò dicebat huius libri cap. 1. ἐπεὶ καὶ τὰ δοκοῦντα ἄκαρπα εἶναι τῶν ἄν ἐστιν οἷον πτελέαν, &c. Et horum uera est opinio. Nam ulmi genera semen ferunt, uocatúrque Samera apud Columellam, uel Samara apud Plinium. Sed Plinius lib. 16. cap. 17. ponit 4. genera, cui Attineæ ulmi non ferunt samaram, cum tamen Columella lib. 5. cap. 6. dicat Atiniam (sic enim scriptum) ulmum ferre sameram. Nec in diuisione conueniunt. Vlmorum, inquit Columella, duo esse genera conuenit: Gallicum & uernaculum: illud atinia, hoc nostrâs dicitur. Plinius 4. enumerans Attineas, & Gallicas, & tertium (ut loquitur) nostrates, & quartum syluestre posuit alitérque distinxit. Ἐν τοῖς κωρύκισι. omninò legend. κωρύκοις, ut copiosè hunc locum exposuimus & castigauimus ostenso Plinij lapsu, in Lexico in uoce κώρυκος. Sed & idem author noster supra lib. 3. cap. 8. dixit ulmum etiam ferre τὸ

θυλακῶδες, *id est, ut alibi* τὸ κωρυκώδες. *Vide* Lexicon *Crispini in uoce* Κνιπήρα. Οὐκ ἐπισκέπτεται, *non obseruatur, non animaduertitur. Sed hic uidetur habere uim* Im=*personalis uerbi, ut* Latinè *non obseruatum, id est, non deprehensum est obseruatione.*

Εὔκαρπον ἢ μονοφυὲς καὶ. *leg.* ἴσκαρπον δὲ καὶ μονοφυὲς, &c. *Fert fructum alnus compactili callo instar exigui strobili. Et supra cap. 6. egit de alni fructu. Errat uerò* Pli=*nius ita scribens lib.16.cap.26. Fructum arborum solæ nullum ferunt, hoc est ne semen quidem, tamarix scopis tantùm nascens, populus, alnus, ulmus attinia, &c. Nam hæ omnes frugiferæ. Alni flos* βρυώδης *purpurescens. Alnum uocamus* Aune, *Itali* Alno, Alano, Aunia, Onio & Onato *Hetrusci.* ὅμοιον ἀπίῳ. *corruptus est locus, restituendum* καρύᾳ. *Nam & capite sequenti dicet nucis auellanæ folium* τῷ τῆς κλήθρας ὁμοιότατον. *Plinius alno crassissima folia tribuit.* ἠλίκον. *nota hic* τὸ ἠλίκον *substantiuè accipi.*

Σημύδα. *Betulla, siue betula Plinio, quam terribilem dixit magistratuum uirgis. Eius uiminibus cæduntur pueri: unde nomen à batuendo (non à bitumine, licet ipso authore ex ea bitumen excoquatur) quasi batula, quæ nobis uulgò* Bouleau, *Italis* Biola, Belula, & Bedola. Καρύᾳ. *Betula folium nucis auellanæ, aut iuglandis non habet, sed accedit folium Tiliæ. Sed sunt nucis permultæ species, & quædam incognitæ ut hæc de qua hoc loco.* Εἰς ἄλλο ἢ οὐδέν. *Hic non agit de betulæ uiminibus quæ flexibilia circulis, corbium sportis, uinculis scutisque faciendis aptissima. Est enim hæc arbor inter lentissimas.*

Κολυτέα. *malim hic* κολιτέα *per iota, ut differat à colytea de qua infra. Hanc coliteam arborem salicis folio, nulla ratione putant quidã Senam esse quæ colytea nec est, nec colutea de*

lutea de quibus cap.17. Πολύκαρπον. *poteſt etiam referri ad arborem: ſed de ſiliqua mallo interpretari.*

Σπάνιον. *cuius tamen non pauca exempla. nam* ἔλλοβα *ſunt præter* πολυτέαν, κερατωνία, & κερωνία, *anagyris utraque, & acacia* Dioſcoridi, *id eſt*, ἄκανθος Theophaſto, *atque aliæ ut ipſi cercis ſupra lib. 1. & infra colutea circa* Liparam, *fraxinus præter geniſtam & ſpartum, & opulus, & caſia nigra.*

Cap. 15.

Ἡ δ' ἡρακλεωτική. *Corylum hic uertendum, quæ & in plana deſcendit. Inconſideratè hoc loco auellanam quis exponat. Nam auellanæ nuces ſiue abellinæ, Ponticæ ſunt, id eſt,* ποντικὰ κάρυα, ἢ λεπτοκάρυα. *Non ſpeciei uox conuenit hic, ſed generis ut Coryli. Sed huius capitis principium quia mutilatum & corruptum, cætera* ἀνακόλουθα καὶ ἀναπόδοτα *ferè omnia. Itaque ſic lego,* Ἡ δ' ἡρακλεωτική, καρύα (φύσει γὰρ καὶ τοῦτ' ἄγριον) ἄγριος καλεῖται, τῷ τε μηδὲν, ἢ μηδέ, &c. Πολύκαρπον *legend.* πολυκαρπεῖν, *uel ſubaudiendum* ἐστί. Ἐν τῇ φοραῖς. *Hoc additum quia ſepè coryli non* πολύκαρποι, *ſed in anni prouentu.* φορὰν *autem etiam prouentũ & ubertatem ſignificare multis exemplis probatur in Criſpiniano Lexico.* Πλὴν πλατύτερον. *hæc tota clauſula ad alnum referenda, ut patet etiam ex præcedenti c. ubi de alno non ad corylum.* Γένη δ' δύο, ἀμφοῖν. *Sunt ergo coryli ſpecies 4. duæ Syluestres, totidémque urbanæ.* Πλέον ἐπιπόλαιον. *legend.* πλὴν *non* πλέον. & *illa includenda parentheſi.* Ἐν αὐτῷ *non uacat, ſed poſitum ut externa excludat, & oſtendat rei ſubſtantiam: quia naturales maculæ, non aduentitiæ, quales etiam uiſuntur in arboribus. Sed ſcribe* ἐν αὐτῷ. Περιλεπίζοντες. *mallo per* ι *in antepenultima. Et* νέα *quod ſequitur, mutilata uox eſt.*

inte gra

integra κάνεα *aſcribenda: & particula* ϑ *poſt* παχέα *otioſa eſt atque obliteranda.*

Ἠλίκον φανόν. *Suprà dicebat cum Genitiuô* ἡλίκον δᾳδὸς φανός. *Dic igitur* φανὸς, *uel* φανός. *intelligitur* ἐστί. *Plinius ex hoc loco lib. 13. cap. 6. Syria &* Terebinthum *habet: (Immò &* Prouincia *&* Italia, *in qua uocatur* corno capra *à folliculis ſiue corniculis non diſsimilibus cornibus caprarum: item* Triuente, *&* Paduæ Lentiſco *falſo.) Ex his maſcula eſt ſine fructu. Fœminarum duo genera. Alteri fructus rubet lentis magnitudine, &c.* Χλοερόν. *Plinius, alteri pallidus. uidetur legiſſe* χλωρὸν, *quod pallidum (ut pallere aurum dicitur) & uiride ſignificat.* εὐωδέστερον. *Aliꝫ fortaſſe* θυοδέστερον: *uel* θειωδέστερον: *quia* θεῖον *non* θύαν *dicat Plinius: uera autem lectio eſt* εὐωδέστερον, *ut & legit Plinius: Cum uite, inquit, matureſcit, non grandior faba, odore iucundior tactu reſinoſus.* περὶ μὲν τὴν ἴδην. *Corruptus codex Pliniꝫ, ſic emaculandus ex hoc loco, reſinoſus. Circa Idam Troadis, & in Macedonia breuis arbor hæc atque fruticoſa, in Damaſco Syriæ magna.* Τερεβίνθῳ. *ſcribe* τερεβίνθων. κατὰ βάθος *legend.* Ἐλαίας, τῷ χρώματι ϑ ἐρυθρόν. φύλλα, *&c. Sic enim legend. & Plinius, flos racemoſus oliuæ modo, ſed rubens, folia denſa.* Ἀζωνιώτερον τῆς οἴνης. *Falſum ſi ita legas: ſed deeſt* ἢ *particula ante* τῆς. Κορυώδη, *legend.* κωρυκώδη, *id eſt,* θυλακώδη. *lege Adnotat.* Ἐν τῷ κωρυκίοις *ſupra cap. 14. Plinius, Fert & folliculos emittentes quædam animalia ceu culices, lentoremque reſinoſum, qui & cortice erumpit.* Πληθεῖ. *Scribend.* πλυθῇ ἐπιπλεῖον. *corrige* ἐπιπλεῖ, *id eſt,* ἐπινεῖ, *ut lib. 4. cap. 2.*

Ἡ ϑ πύξος. *Loquitur de buxo uulgari. Eſt enim & arboreſcens, ut Gallicum illud genus, quod in metas emittitur,*

ampli

amplitudinémque proceriorem. Ψυχροῖς. *Constantinus uerò* γεωπον. *lib.11.* Χαίρε δὲ καθύγροις χωρίοις, ἀειθαλὲς ὄν. Κύτωρα τοιοῦτον. *intelligitur* χωρίον. *Et Plinius lib. 16.cap.16. Buxus Pyrenæis, ac Cytoro montibus plurima. Vnde pectines, & radij Cytoriaci, id est, buxei Ouidio. Et buxifer Cytorus dicitur à Catullo.* Ἐν κυρύνῃ. *mendũ insigne. Legendum enim* ἐν κύρνῳ. *Plinius lib. citato, Crassissima in Corsica, flore non spernendo, quæ causa amaritudinis mellis. Habésque apud Seruium Corsicana mella esse amara, ob eámque causam dixisse Poëtã discernens epitheto,*

Dulcia mella premes.

Et περὶ κύρνου *dicet Theophrast.lib.5.cap.9.* Διὸ καὶ τὸ μέλι. *nempe* ἐν κύρνῳ, *quod repetendum sumendúmque* ἐκ τοῦ κοινοῦ. *Alioquin essent ista* ἀναιτιολόγητα, *quum* διὸ *causam reddi demonstret.*

Κράταιγος δὲ ἐστὶν, ἣν οἱ δὲ κραταιγόνα, &c. *Sic enim legendum: reliqua uerò corriguntur in Crispiniano Lexico in ea uoce, nec repetam. Cratægus non est* Magalet *uulgò, nec ea arbor quam nos uocamus* Allier; *sed est sorbus torminalis Plinij, de qua &* Tragus & Dodonæus *rei herbariæ peritissimi scriptores.* Μεσπίλη. *non nostrati & uulgari, sed* Anthedoni, *quam supra descripsit.* Πλὴν μεῖζον ἢ ἐκείνου. (*Nam Plinio sorbus torminalis est, foliis pene platani*) καὶ &c. Κόψιμος. *Ita uocatur à quibusdam frutex nobis uulgò dictus* Neprun, *uel* verd de vescie, *qui etiam uolunt uaccinium esse Plinij. Sed hic* κότινος *lego cum* Athenæo, *id est, oleaster. Est uero alius Cotinus, frutex, de quo ita Plinius lib.16.c.18. Est & in* Appennino *frutex qui uocatur Cotinus, ad lineamenta modo conchylij colore insignis. Quod de cortice intelligendum. Adhuc* Appennini *incolæ uocant* Scotano, & Scoteno *corrupta uoce: &*

qui siti

qui siti in Appennini radicibus, à colore roseo, Rosolo, & Rosa: *Sabaudi* du Fustet: *Allobroges* Rhu *falsò, sed propter usum in tinctura.* Nam *radicibus utuntur infectores, illisque pannum ruffo colore inficiunt, & ramis luteo.* Fo-*liorum etiam & ramulorum usus apud coriarios in repurgandis coriis, quod etiam digeßit in literas Aloisius* Anguillara *uir exercitatißimus in stirpium historia.*

Cap. 16.

Πρῖνος. Ilices copiosæ in Prouincia, *uulgóque uocantur* yeuses, *uel* couses: chesnes verds. Ἐπανανθίζον. *immò* παρανανθίζον, *ut lib.* 1. *cap.* 16. Videbis *quæ obseruauimus in* Lexico *in uoce* Παρανανθίζοντα. Κόκκον. Vide Lexicon *Crispini in uoce* κόκκος. Γ´ χ´ ϡ. Hæc *pudendo errore* Plinius *lib.* 16. *ca.* 30. *buxo affigit atque attribuit.* Plurima *uerò, inquit, buxus.* Nam *& semen suum & granum quod carthegon certè suspicor & irrepsisse hoc nomen, quòd* Theophrastus *supra* περὶ κρατταίγυ *tractaret uocant, & à Septentrione uiscum, à meridie, hyphear, &c.*

Σμίλακα. *habetur in Crispini* Lexico. *Smilaces* Arcadum Monspessulani *herbarij falsò uocant robora.* Græci *adhuc uulgò dicunt* Milaci, & Acylaci. *Smilacis species hic secunda (quæ smilax est* Theophrasti *) prouenit in collibus* Rhodanum *prospicientibus, toto eo tractu qui à* Vienna Allobrogum *ad* Arelatem *usque porrigitur. folium spinosum non est.* Φελλόδρυς. Phellodrys Arcadum, *siue* Aria Dorum, *species est illis coccifera in agro* Monspessulano. *unde quisquilium, siue* Arabum Chermes. *Est* Plinio Ilex *aquifolia (cui* ἀγρία. *est* Aquifolia *simpliciter, siue* Aquifolium, *id est, uulgò* houx, *Lugdunensibus* Agron, *siue* Agreuon) *quæ* Italis Cerrosuguato. *Græci uulgò huius fructum uocant* Acylacas. *Esse autem non potest* Aria Theophrasti

Theophrasti arbor illa quam & ἀρίαν uocat Anguillara,*uir in simplicium cognitione excellentißimus. Hæc* Aria Anguillaræ *(cuius hic etiam pictura) arbor est satis procera, foliis alni subtus candicantibus, supra obscurè uirentibus. Flos ut fructus in umbella, albus. Fructus immaturus uiridis, maturus rubet cerasо similis. Lignum durißimum est, unde* Matalo *quasi* Metallo *in* Appẽnino *arbor ipsa nominatur: quæ à Sequanis & Aruernis* Alisier,*à Nãtuatibus* Cerier, *&* Celerier.

Τὸν ταύτης. *nempe* τῆς ἀρίας*, non uerò* δρύος. *Vide infra cap. de subere errorem Plinij.*

Κόμαρος. *Arbutus Dioscoridis quibusdam non uidetur esse Arbutus Dioscoridis, sed illos authores inter se conciliauimus in Lexico in ea uoce. Consyderent peritiores quæ sit ea arbor de qua sic scribit Palladius in Decembri lib. ca. 4. Hypomelides poma sunt (ut Martialis asserit) sorbo similia (intelligerem magnitudine) Mediocri arbore nascuntur, & flore candidulo. Dulcedo huic fructui cum acuto sapore commista est. Omnia hæc probè arbuto conueniunt. Repugnat quod infra ait nucleis seri, & poma asseruari.* Κρεμάστρας. *Budæus legit* κρεμάθρας. *Est uerò etiam* κρεμάστρα*, pensilis funus simplex primùm, deinde multifidus: & inde translatè alia eius figuræ, ut coquinarium illud instrumentum quod camino appenditur ut suspensa uasa sustineat; nos etiam* ἀπὸ τοῦ κρεμάζειν *uocamus* cremilliere κρεμάστρα *item instrumentum quo mulieres appensas claues gestant. Hoc loco autem, est pediculus multifidus ex quo fructus appenduntur.*

Καρνεῖος δρυϊκός. *Consydera, nisi meministi, capitelli siue epistylij (quod &* κιονόκρανον*, de quo uide in nostro Lexico) figuram apud Vitruuium, & hic mecum leges* κράνιον δρυϊκόν. *Et ut in capite fusi uerticillus, sic illud epistylium in capite*

in capite columnæ. Πεπαίτεραι. Plinius lib. 15. cap. 24. ſic uertit: Fructus anno matureſcit: paritérque floret ſubnaſcens, & prior coquitur. uide cætera. Ἀνδράχνη. legend. ἀδράχνη, quod & oſtendit his Plinius lib. 13. cap. 22. Adrachnem omnes ferè Græci portulacæ nomine interpretantur, cum illa ſit herba, & andrachne uocetur, unius literæ diuerſitate. Hodie etiam in Græcia uulgò uocant ἀδράχλον.

Λευκὸν καὶ περιερρηγνυμένον. Plinius, cortice non ſcabro quidem, ſed qui circungelatus uideri poßit: tam triſti aſpectu eſt. Videtur legiſſe λεῖον καὶ περιπηγνυμένον. λευκὸν ego tamen retineo.

Κοκκυμηλέας. niſi κοκκυγεηλίας legas cum aliis, poßis κοκκυγγίας legere cum Plinio, cuius hæc uerba, Similis & coggygria folio, magnitudine minor. Proprietatem habet fructum amittendi lanugine (pappum uocant) quod nulli alij arbori euenit.

Φελλός. quæ & ipſi ἴψος.

Πυῤῥηνία. lege τυῤῥηνία. Eſt uerò Tyrrhenia Tuſcia Seruio Mauro, quæ & Hetruria. Sed de ſubere ait ita Plinius lib. 16. cap. 8. Nec in Italia tota naſcitur, aut in Gallia omnino. At errat: nam ſanè in utroque. Ibidem ipſius grauior error: Sunt qui fœminam ilicem uocent, inquit, atque ubi non naſcitur ilex pro ea ſubere utantur, in carpentariis præcipuè fabricis, ut circa Elin & Lacedæmonem. Quæ ex Theophraſto quidem ad uerbum, ſed non περὶ φελλοῦ dicta, uerùm φελλόδρυος ſiue ἀρίας alia arbore, quam falſus Plinius & ſuber eſſe credidit. Nota Theophraſti dictionem ἰδιώτερα non ἴδια, & quod non μόνον ἐν τυῤῥηνίᾳ dixerit. facit magis peculiare, non illius loci proprium.

Εὐμήκης. Sed Plinius nō benè, Suberi minima arbor. excuſare mallo. Deeſt particula non, ſicut & ubi legitur, cortex tantùm

tantùm in fructu. legendum enim tantùm non. Nam, *ut ait, corticis arborem* φιλλὸν *dixerunt.* Allusio *est ad* φλοιόν.

Παχύν. Deest ἔχει. Μιλίαις. *falsum, & legendū* ἐλάταις. Οὐκ ἀείφυλλον, ἀλλὰ φυλλοβολοῦν. *Falsum & istud, nec unquam ita scriptum à naturalis historiæ peritißimo* Philoso pho. *Germana hæc lectio,* οὐκ ἀείφυλλον, ἀλλὰ μὴ φυλλοβολοῦν. *At* φιλεπιτίμητης Vlpianus *quispiam subiiciet, in censu* τῶν ἀειφύλλων Theophrastum *non reposuisse suberem: immò respondeo, nec alias ut* κερωνίαν, *&* περσίαν *quas tamen in historia eius generis esse ostendit.* Τῇ ἀγρίᾳ. *emendo* τῇ ἀρίᾳ. *nec enim aquifolium glandifera, sed baccifera.* Περιαιροῦσι. *Plin. lib.17. cap. 24. Cortice in orbem detracto necantur, excepto subere, quod sic etiam iuuatur. crassescens enim præstringit & strangulat. Licet admirari naturæ solertiam, quæ suberi corticis arbori & ad decorticationem natæ duplicem corticem attribuit, ut & spoliata cortice, adhuc libro conuestita non nuda remaneret.*

Cap. 17.

Κολουτέα. *Colutea notißima, uulgò* Baguenaudier.

Λοβοῖς. *hic siliquis si dicas falsum, non enim siliquatur, sed fert folliculos siue uesiculas, id est,* φύσιγγας *siue* φυσκία *&* θυλάκια, *quæ* λοβοῦ, *uoce* Theophrastus *etiam complecti solet, ut ostendam exemplis in* Supplemento *linguæ* Græcæ.

Φακὸν. *repone* φακοῦ, *uel* φακός. Διαφύνται. *lego* διαφυσᾶται. Τύλη. *scribendum* τῆλις, *quod est fœnum* Græcum, *silicia & silicula* Varroni *&* Plin. *siliqua etiam* Columellæ. Κολουσῃ. *Hinc* τῆς κολουτέας *etymologia.*

Εἴδη. *hic finis parenthesis, cuius principium post* τρία.

Σχίζεται. *substitue* σχίζει. Κολυτέαν. *Quæ sit hæc* Colytea *quærendum, non enim est sorbus torminalis, nam hæc* κράταιγος: *nec* Ornus, *quæ fraxinus est syluestris* Columellæ, *cuius caudex læuis. Putant quidam carpinum esse uulgarem.*

Πτελέας. *Superius* περὶ μελίας *dicebat*, τὰ δὲ φύλλα τῷ μὲν σχήματι δαφνοειδῆ, πλατυφύλλε δάφνης. *Quibus constat hunc locum deprauatum esse, legendúmque* μελίας. *Nam lauri ut ulmi in foliis, quæ similitudo & conuenientia? Supra* ὡς δ᾽. δ᾽ *illud uacat.* Καὶ πολύινον, ἐκ τῆς ὄπισθεν τῆ λεπ͂ταῖς εἰσὶ καὶ ῥίζαις, καὶ μεταξὺ τῆς πλευροειδῶν ἀπὸ μέσης κατατεινουσῶν. *Supra ca. 10. non dissimilis oratio quam ita castigauimus*, Πολύινα δὲ, καὶ ἀπὸ τῆς μέσης πλευροειδῶς τῆς ἄλλων εὐθειῶν καὶ μεγάλων κατατεινουσῶν. *Igitur hic sic corrigo*, Πολύινον ἐκ τῆ ὄπισθεν, τῆ λεπ͂ταῖς ἰσὶ καὶ ῥίζαις μεταξὺ τῆς &c.

Ἀλεξανδρεῖ. *Et Plinius laurum Alexandrinam & Idæam uocari tradit lib. 15. cap. 30. Sed dicet aliquis, si Idæi, quomodo erit Alexandrina? Sic pro Theophrasto & pro se respondet idem Plinius lib. 5. cap. 30. Aeolis proxima est, quondam Mysia appellata, & quæ Hellespõto adiacet Troas. In hoc tractu Idæ mons. Ipsáque Troas Antigonia dicta, nunc Alexandria, colonia Rom. &c.*

Ἐπιφυλλόκαρπον, & Κεντρομυρσίνη, *de quibus copiosè scribitur in Crispini Lexico.* Ἡ δὲ συκῆ. *Arbor ea quæ in monte Equebelletio circa sacellum prouenit, ea ficus esse creditur de qua hoc loco. Plinius lib. 15. cap. 18. de ficorum generib. Idæa rubet, inquit, oliuæ magnitudine, rotundior tantùm, sapore mespili. Alexandrinam hanc ibi uocant (at hoc Theophrastus non de ficu, sed de lauro) crassitudine cubitali ramosam, materia ualidam, lentam, sine lacte (hoc adiecit de suo) cortice uiridi (at Theophr.* χρῶμα τῆ φλοιοῦ πέλιον *esse ait) folio tiliæ, sed molli.*

Περὶ μήτρον. *legito* περίμετρον. Καρδίαν. *Sic medullam eduram ac solidam appellare consueuit ut cedri: fungosam uerò ut sambuci,* ἐντεριώνην. *De hoc Constantinus in* supple

Supplemento Linguæ Græcæ. Ἄμπελος φύεται. Apud Ga*lenum lib. 7. de comp. med.* κατὰ τόπους *cap. 4.* ἀρκτος σταφυλὴ *planta est, id est, uua ursina, quæ in* Ponto *nascitur, humilis, fruticosa, folio arbuti, cuius fructus rubet, saporis austeri.* Adhuc in Appennino *uocatur* vigna dell' Orso, *quam uult esse uitim* Idæam Theophrasti *uir maximus in cognitione stirpium* Anguillara: *quid uerò sit uitis* Idæa, *docetur in* Lexico Crispini *in uoce* ἄμπελος. Πυγωνιαῖοι. *rectè à* πυγὼν, *ut à* πῆχυς πηχυαῖοι. Κύαμος. *nec hoc loco de faba nostrate intelligendum, sed de faba* Græciæ, *à cuius similitudine etiam* κύαμος *dictus est* ὀνισκὸς, *de qua bestiola in ea uoce copiosè in* Crispiniano Lexico *dicitur.*

Καθάπερ ἡ, *& cætera quæ sequuntur ualde deprauata, ita repono;* καθάπερ τῶν δένδρων, καὶ τῶν θαμνῶν ὁμοίως ἐστὶ (καὶ τῶν ἄλλων, ὥσπερ εἴρηται) τῶν πλείστων. Γένος. *hîc & infra corruptè pro* οἴσου. Οἶσος *uerò siue* οἰσύα, τῆς ἰτέας, *id est, salicis, species est; ut & Latinis salix* Amerina. *Sed & οἶσος (ut hoc loco, & apud* Eustathium *in* Homerum, *quod adnotauimus in* Supple. *linguæ Græcæ, est uitex quæ in ambitu nominum est,* λύγος *quæ &* ἄγνος *appellatur, quam & arborescere dixit lib. primo.* Atque *ex hoc authoris loco, & ex* Dioscoride, *uiticis duo genera leges apud* Plinium *lib. 24. cap. 9.* Dicit *autrem* Theophrastus, *ut in arboribus sic iuxtà in fruticibus diuersas species inueniri:* Qui *appositè arborum tractationi & fruticum in specie uarietatem subiungit.* Ἐπιπορφυρίζει. *Purpuræ uiolaceæ colore* ὑποπορφυρίζειν *intellige. Estque in confinio coloris nigri & albi ipse color: non uerò fuluus. quare hoc loco* οἰνωπὸν *nō nisi de colore nigro possis accipere.* Καθάπερ τὸ φύλλον. Rei *falsitas locum corruptum ostendit. facillima correctio, si* τὸ *articulum expungas.* Nam *hic folliculus*

paliuri uelut folium est, sicut & λοβὸς τῆς μελίας. Est igitur καρπὸς θυλακώδης, ut dixit Dioscorides de tertia rhamni specie, quæ nihil aliud est quàm paliurus hæc Theophrasti. Alij fortasse malunt, καὶ ὑπὲρ τῶν φύλλων: uel καθύπερθε φύλλων: quia paliuri fructus simul plures super folia in summitate nascũtur. mihi magis probatur simplicißima correctio. Infra lib. & cap. 4. alia est paliuri species. Alia item apud Athenæum lib. 14. quæ Zizyphi species quædam. Αὐτῶ. rectius αὐτοῖς. Ἀείφυλλον. supra etiam in enumeratione τῶν ἀειφύλλων ῥάμνον posuit: Et sanè folia non amittit rhamni 2. species, cuius flores lutei & odorati, plures ex longo dependent pediculo. Βάτυ. Κυνόῤῥοδον est rosa syluestris Plinio, uulgò rose sauuage. Κυνόσβατος, sentis canis Columel. uulgò Esglantier, quam ξυλίνlω κύνα dixit Pythia apud Athen. li. 2. Βάτον uerò κυνόμωρον uocat Galen. lib. 1. de Composit. ἠλιόδωρον Oribas. Κατὰ τόπυς, ῥιζόμθυος πάλιν. Vide apud Plin. lib. 17. cap. 13. ut rubi propaginem docuerint. Τῶ τῆς ῥόας. Hîc non τὸ μῆλον intelligit, sed κύτινον, quem fructus uoce latius sumpta complectitur. Et sanè ita est. Cynosbati enim alabastri bulaustiis similes sunt, non uerò melogranatis. Vel accipe de pomi rudimento: capitula punicæ dicit Celsus.

Ταῖς ῥόαι. mendosè pro ταῖς ῥόδαις. ἀχνώδες, & apud Athen. ἀγλῶδι. corruptè in utroque. nec ἀχνώδες congruit. uera lectio ἰχνώδες Nam & Plinius lib. 24. cap. 14. Cynosbaton folium habet uestigio hominis simile. Apud Athen. est, ἐρυθρὸν, & παραπλήσιον τῇ ῥοιᾷ. Sed & codex mendis scatet, nec author ille quæ citat iisdem uerbis referre consueuit. Dioscorides Cynosbato tribuit folia πλατύτερα μυρσίνης, καρπὸν ὑπομήκη, πυρῆνι ἐλαίας ἐοικότα ἐν τῷ πεπαίνεσθαι πυῤῥὸν, τὰ δὲ ἐντὸς ἐριώδη. Ob id quidam

quidam amicus legendum censebat, τὸ ὀ[illegible]λον μυῤῥίνῃ ὅμοιον καὶ τ καρπ τὸ ἐντὸς ἀχνώδες: *quæ tamen correctio, licet res sit ita, non placet.* & ἀχνώδεις *nō diceret* Theophrastus, *sed* χνοώδεις, ἢ ἰξώδεις.

Καταάδηλα. *repone* κατάλληλα.

Βάπτουσι τούτῳ. *potius* τοῖς, *nempe ramusculis cum foliis, quibus coriarij coria, ut hædorum caprarúmque pelles, lauant, non tingendi sed inspissandi gratia.* Dixitq; Dioscorides τὰς βυρσοδέψας αὐτῇ χρῆσθαι εἰς τὴν στύψιν τῶν δερμάτων. *Quare* βάπτειν *hic mergere lauaréque significat, ut apud* Aristophan. *non uerò inficere & tingere.* Semen *quidem tingit, sed eius usus in opsoniis condiendi causa.* Nec *nego foliorum decoctum pilos denigrare.* Sed *de coriis agitur. Cui tamen propter* λευκὰ *inficere exponendum esse uidebitur, fruatur ille per me suo sensu. à me stat ratio & authoritas.* Ὀστυγίας. Legend. ὀστλιγγας, *ut hunc locum emendauimus in* Lexico. Ἔχει πολλάκις. *uerbum decurtarunt. fuit enim* ἀπέχει, *id est*, ἀποχωρεῖ, *abscedit.* Κορυμβίαν. *à corymbis appellatio: nec tamen* Plinius *ita uertens lib.16.cap.34. mihi satisfacit: Aliis densus acinus, & grandior, racemis in orbem circumactis, qui uocantur corymbi.*

Ἀχαρικὸν ἀφδευόμενον. *Hæc distinguenda sunt.* Video *tamen quid hic quispiam suo iudicio subtilior philosophari possit: quod* ἀχαρνεῖς *sint* ἀνθρακεῖς. *Sed hæc carbones & nugæ, & carbonaria subtilitas.*

Ἐλάττω διακεχυμένος. *scribend.* ἐλάττω, διακεχυμένον. Plinius *Selenitium uocat, cuius est minor acinus, sparsior racemus, simili modo in nigra. sic enim legi debet.*

Φανερῶς. *potius* φανερᾶς. Γωνιοειδῆ καὶ εὐρυθμότερα *legit* Plinius *rectè exponens, angulosa, concinnioraq; apud*

Dioſcori ſic legendum γωνίωδη καὶ εὔρυθμα, non ἐρυθρά.

Διαλείνονται. Hic locus quaſi ſtudio uitiatus, ita reſtituendus: Διαλείποντα γάρ τινες ἀποκιτῶσθαι τῇ φύσει τ̃ ἕλικα. ἀλλαγή δ᾽ εἰς τ̃ κιττὸν τελειουμένης. Sic habet Plinius: Diſtat & longitudine internodiorum (potius flagellorum, uel ſarmentorum, id eſt, κλημάτων) præcipuè tamen ſterilitate, quoniam fructum non gignit. Quidam hoc ætatis eſſe, non generis exiſtimant: primóque helicem eſſe, fieri hederam uetuſtate. Vide cætera.

Τελειουμένης, poſteaquam adoleuerit: abſoluto iam ætatis curſu: quum ſenuerit. nam adoleſcentiam ſenectus excipit: & ſic hoc loco intelligendum eſſe oſtendit τὸ παλαιούμενον quod ſubiungit. Μακροφυλλοτέρα. Hic Plinius diſcedit à Theophraſto: dicit folia in ordinem digeſta, quaſi legiſſet τακτοφυλλοτέρα. Ἀποκιττωμένην. hæc Plinius malè affixit candidæ.

Τοῖς βλαστοῖς. Mammas non rectè Plinius expoſuit, quaſi legiſſet μαστοῖς.

Ὥσπερ κατατεκαυμένη. Reponēdum, ὥσπερ ἄλλαι (nempe herbaceæ ſpecies) κατατεταμένη. Et ante εὐθὺς, & poſt μῆκος, totam clauſulam include parentheſi. Τῆς δὲ κιττώδους ſcribend. & infra καὶ ὁ κιττὸς: & pro ἐστὶ, ἔχει.

Παραφύεσθαι. neceſſariò legend. παραφύεται. Φιλεῖ, καὶ ζηλεῖ. reſtituo φιλεῖ ζῆν. talis paraſitorum natura.

Τῶν βλαστῶν. deeſt particula ἐκ.

Διαμένειν καὶ ζῆν. ſcriptum fuit & numeroſè & naturæ ordine, ζῆν καὶ διαμένειν. Sic & Plinius, Itaque etiam pluribus locis interciſa (hic imitatio exemplar ſanè ſuperauit) uiuit tamen durátque, &c. Ὁ μὲν γάρ. hæc uſque ad καὶ τ̃ includenda parentheſi perneceſſaria: quod & oſtendit Plinius ita conuertens, Eſt & in fructu differentia albæ nigræq;

ederæ:

ederæ: &c. Σμίλαξ. *hæc est* σμίλαξ τραχεῖα *Dioscoridis, & edera è Cilicia Plinij lib.16.cap.35.* Ὀξύκαρπος. *corruptè pro* καυλὸς· κλήματα ἀκίνδυνα *tribuit etiam Dioscorides.*

Μικρὸν ἀγώνιον. *In Lexico Crisp. in* παραγωνίζειν *habes censuram: legendum enim*, μικρὸν, ἐγγώνιον. μικρὸν *autem dicit ederæ folio comparando, alioqui satis magnum.*
Νοτηρόν. *mendosè pro* ἀγωνιώτερον, *ut dixit de sorbi folio. folium enim smilacis asperæ uelut lunatum est circa pediculum latiúsque* ἀπὸ τῆς προσφύσεως *utrinque rotundatur: unde lineæ instar quasi ab umbilico* περὶ τὴν ῥάχιν *nerui quattuor utrinque exeunt primùm circinati deinde concurrentes in acutum angulum. ipsa uerò* ῥάχις *lineam rectam efficit.*
Τὰ παρὰ τὰς διαλείψεις. *lego* τὰ παρὰ τὰς διαλήψεις. *Significat spatia & interualla geniculorum quæ foliorum distantiam constituunt; diceret in calamis* μεσογονάτια, *id est, internodia.*

Ἴουλος. *hic idem quod* ἕλιξ, *id est, clauicula siue capreolus qui iuli speciem repræsentat quum ita se conuoluit.*
Ἠρινόν. *restituo* λειρινόν. *Plinius, flore candido olente lilium.* Καταχρέμαστοι. *Hæc conclude parenthesi inchoata post* ἀγρία, *& finita ante* παρεγγύς. Ἔπιπαν *ad totam hanc enumerationem extenditur*, ἕνα, δύο, τρεῖς.

Ἰδίαν δὲ. *totus hic locus corrigitur in Crispini Lexico in* παραθριγγίζω.

Ἀκρόκαρπον, *& infra legend.* πλαγιόκαρπον. *uide supra cap.23. libri primi.*

Εὐώνυμον. *Habes hunc locum emendatum in Crispiniano Lexico, in uocibus* Εὐώνυμον, *&* Ἄνοχος. *Scio quosdam fusariam uulgarem* τετραγωνίαν *Theophrasti existimasse:* εὐώνυμον *uerò, quam Allobroges uocant des Ourles,*

Herbarij Chamænerion, siue Rhododendron humile.

Ὀρδύνῳ. Plinius habet Ordynum. quod autem & ὀρκυνίῳ as[illegible]m, uideto num irrepserit è margine. Φόνυ. hunc locum tractatum inuenies in Lexico Crispini in uerbo ὄζω.

Καθαιρεῖται. rectè. refertur enim ad προβάτων. potest etiam per syllepsim ἄιγας continere.

Lib. 4. cap. 1.

Καλλίῳ. Vide supra li. 3. c. 4. Πυκναὶ, ὃ δ' ὡραῖαι. Hæc de materie intelligẽda, quod & sequẽs ratio commonstrat. Ante quum καλλίστη dicebat, de totius arboris forma loquebatur. Sic repugnantia nulla. Quæ uerò ita leguntur, ἀλλ' ἥκιστα (scriptum fuit, ut puto, ἀλλὰ μήκισται) καθάπερ αἱ πεῦκαι, αἱ ἐν τοῖς παλισκίοις, spuria esse non dubito, & è margine adnotatoris inepti in contextum id negantis authoris temerè irrepisse.

Δοκεῖ. hic locus restitutus est in Lexi. Crispini in ταινίαι.

Πάδος. frutex quem uocant Putier Allobroges, Pades esse creditur, ut Traupalus Sambucus aquatica siue palustris, uulgò Obier. Sed hæc cõiectura incerta, quũ nulla sit descriptio. Sed hæ sine nomine, ita sanè illis incognitis adoptẽtur, & quæ pro derelictis habẽtur sint primi occupantis, ut fit quũ incerta est & uacua possessio. Alia est Pades apud Plinium. Supra μίλητος corruptè pro μίλος. Θυία. Hæc uidetur esse Sabina arborescens, de qua copiosè uir laboriosus imprimis, & doctus Bellonius. Alia est θυία. de qua hic noster lib. 5. cap. 5. Κυλλήνην scripsi. Est uerò Cyllene Plinio Arcadiæ mons, non uerò promontorium. Ἰδείοις. leg. ἰδαίοις. Πλείστη &c. Hæc clausula inuersa & corrupta sic legi debet, πλεῖστον γὰρ ταύτης τῆς ὕλης καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ὅλως ἐν τῇ νήσῳ. Ἀναλογία. Hæc parenthesi conclusi perspicuitatis gratia. Πρὸς βόῤῥαν τά. immo τὰ

πρὸς

πρὸς βορρᾶν legend. intelligitur enim μέρη. Φέρ. rectè obseruata punctorum ratione, totam hanc periodum antea corruptam restituimus.

Καὶ τὰ ἐν τοῖς πάλιν. legen. Ἄλλων correxi. ἄλλως enim corruptè legebatur. Ὅλως. hic uacat. lego ὅμως.

Cap. 2.

Ἔνια. legend. ex Plinio lib. 13. cap. 7. ἴδια. Συκάμινος. Est Dioscoridis & Galeni συκόμορος, quæ & συκομορaία Lucæ Euangel. ficus Aegyptia Plinio; uocant nunc ficum Pharaonis, & Gieumeiz in Syria.

Γλυκύτητι. Et libro de Odorib. sic ait, κακώδη, καθάπερ καὶ τὸ Αἰγύπτιον καλούμενον σῦκον, γλυκὺ ὄν. Et tamen repugnat Athenæus, qui de Sycomoris, inquit, ὅτι πέπονα, καὶ εὐώδη γίνεται.

Ἐπικνισθῇ. Immò nisi & inungatur oleo, ut dicet de Causis lib. 1. cap. 21. ἡ δ᾽ ἂν συκάμινος οὐ δὲ πέττειν δύναται, δι᾽ εὐτροφίαν καὶ πλῆθος ὑγρότητος, μὴ ἐπικνισθέντων καὶ ἐπαλειφθέντων ἐλαίῳ τῶν καρπῶν &c. Quod Plinius non obseruauit ita parū consideratè scribens, Scalpēdo tantū ferreis unguibus, &c. Τρὶς, οἱ δὲ πλεονάκις. At Plinius (& utinam non ex suo fingendo audacius) Septeno ita numerosa partu, per singulas æstates multo lacte abundante. Subnascitur etiam si non scalpatur fœtus quater æstate, priorémque expellit immaturum. Sed hoc fortasse alij prodiderunt, quorum scripta non extant, uerum tamen esse non credo.

Πολύοπον. recte, ut & legit Plinius. Dioscoridis codex mendosè πολύκομον. Μηθὲν γάρ. Hæc deprauata sic corrige, τμηθὲν γὰρ ἔτι χλωρὸν εὐθὺς καταβαίνει τε εἰς βυθόν. Plinius, Materies proprij generis inter utilissimas. Cæsa statim stagnis mergitur. Hoc est eius siccari. Et primo sidit, postea fluitare incipit, &c.

Ταριχεύουσι. *Sic cannabem mulieres macerant, idq́; uulgò uocant* Rouir, *quod fluuiare quidam à Plinio dici uoluerunt, sed nos supra aliud esse docuimus.* Πρόσω. *separatè* πρὸς ὦ.

Ὅσα ὑπὲρ αὐτοῦ. *emendo.* ὅσαι. *Hæc omnia uertit Plinius cap.7.lib.13.* Οὐδένα δὲ *reposui. erat* οὐδενὶ δὴ *corruptè.*

Κοκκύμηλον. *deprauatè pro* ὅσις μῆλον : *Cui lectioni Plinij uerba suffragantur: magnitudo sorbi.* Κερωνίαν. *habes in Crispini Lexico.* Ἰωνία δὲ, περὶ Κνίδον. *Ionia, Caria (in qua Cnidus) & Lycia(in qua Rhodus) sunt regiones minoris Asiæ. Hic igitur deest* καὶ *particula; quod & ostendit Plinius: In Syria, Ioniáque, & circa Cnidum atque in Rhodo.* Βαρύοσμον: *Plinius cum uehementia odoris. aliud* σφοδρότης, *aliud* βαρύτης. Μετεωρίζον *non,* μετεωρόρριζον, *de quo Constant. in Supplemento linguæ Græcæ. & infra legend.* παραβλαστικὸν, *ut correximus in Lexico in uoce* Παραβλαστάι. Ὑποξηραινόμενον. *Plinius exposuit: Plantigera imis partibus, & ideo in superficie flauescens (cõsequens hoc siccitatis)sucum auferente sobole. Vbi* ἄνωθεν, *id est, supernè, rectè de superficie explanauit. Sed mirum quod ibidem pomũ de siliqua dixerit.* Ὁμοχύμων. *potius* ὁμοιοχύμων *parenthesim apposui, & punctum post* αὐξηθείς. *Sic facilem uerúmque sensum uideor ostendisse.*

Περσέα. *Hæc etiam transtulit Plinius li.13. ca.9. Vbi & Persicam arborem uocat; Perseam uerò lib.15. cap.13. & à Persica in totum aliam esse affirmat. Quòd uerò dicit ibi, Perseæ pomum myxis rubentibus simile, animaduersione indiget. non enim sibi constat.* Καρπὸν δὲ φέρει πολὺν *uide ut hæc Plinius tragicè extulerit, Fertilitas aßidua ei, subnascente crastino fructu. Hoc & multo plus est quàm* πολύκαρπον, *&* ἀείκαρπον *esse.*

Πᾶσαν ὥραν. *subauditur* κατά. Τιθέασι. *lego* ἀποτιθέασι.

Κοκκύμηλον. *mendosè pro* κοκκύμηλον: *uel separatè* κοκκὶ μῆλον. *de quo infra. Plinius hîc mihi non satisfacit.*

Βάλανος *quid sit, habes in Crispini Lexico. Ipse lib.* περὶ ὀσμῶ. *dicit balani Aegyptiæ & Syriæ oleum minimè pingue esse. Et de amygdalis amaris ita ait*, φασὶ δὲ, καὶ εἰς τὰ στυφὰ τῶν μύρων, ἁρμόττειν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐκ τῆς βαλάνου. καὶ τοῦτο ποιεῖ ἡ (*nempe* εἰς τὰ στυφὰ τῶν μύρων ἁρμόττει) κελύφη αὐτῆς (*subaudi* βαλάνων. *mutauit numerum, quia non est unica compositio*) εὔοσμα, εἰς τὸ ἔλαιον ἐμβαλλόμενα ἐπεὶ καὶ τὰ τῶν πικρῶν: *intellige* ἀμυγδάλων κελύφη *& similiter unguentis cōgruere, nimirū* διὰ τὴν στῦψιν, *sed præterea balani putanima odoris cōciliandi gratia, uel bonitatis potius: nam ut ait alibi*, τὸ ἡ βαλάνου τῆς αἰγυπτίας μύρον, αὐτὸ μὲν οὐκ ἄγαν ἀναπνεῖ. μιγνύμενον δὲ ποιεῖ τἆλλα βελτίω, *etiam si tempus spectes, quia minimè pingue non rancescit. Ex iis collatis constat ex putaminibus balani non extrahi oleum, sed ipsa tusa uel pressa in oleum coniici, quo utuntur unguentarij odoris stymmatisque causa: ad quæ oleum inodorū quod paratur ex nucleis balani inutile est: usurpatur tamen in pretiosis unguentis (ut ait Dioscorides) sed olei loco, ad suscipiendos odores, & ut rancor uitetur. Hoc & utuntur Medici. Plinius lib.12. cap.21. de myrobalano loquens, quæ hîc* βάλανος, *unguentarij autem tantùm cortices premunt: medici nucleos tundunt, affusa eis paulatim calida aqua. Sic Theophrastus, Dioscorides, Pliniusq; cū aliis & inter se cōsentiunt, & nisi fallor* ταύτῃ ἐπισκοπῇ *nodus expeditur, uerúsque sensus huius loci, & lib. de Odorib. à doctißimo omninò interprete minus intellecti, eruitur.*

Φύλλον δ᾽ αὐτῇ παραπλήσιον τῷ τῆς μυῤῥίνης. *Sic autem habet*

habet Dioscorides. βάλανος μυρεψικὴ καρπός ἐστι δένδρου μυρίκῃ ἐοικότος *sed* μυρσίνῃ *potius legendum arbitror. Propius accedit Plinius ita scribens lib. 12. cap. 21. Quo item indicatur & glandem esse arboris, heliotropio, quam dicemus inter herbas, simili folio.* Εὐώδεις. *subaudi* κέλυφος. *mutauit numerum ne singulis glãdibus plura putamina tribueret.*

Χρεῖον *hic, ut supra ostendi, non* ἁπλῶς *accipiendum, sed* πρός τι, ἤγουν εἰς τὴν τῶν μύρων εὐωδίαν. *Et* καρπὸν *de interno nucleo intelligẽdum qui fructus* παραπλήσιος *(sic enim reposui. legebatur enim* παραπλήσιον, *ut intelligeretur* κέλυφος *repugnante ueritate)* τῷ καππάρει. *Ipsa uerò balanus* καρπός ἐστι *(ait Dioscorides)* ὅμοιος τῷ λεγομένῳ ποντικῷ καρύῳ. *Plinio, fructus magnitudine auellanæ nucis.*

Κυκιόφορον, *in Lexico Crispiniano quid sit declaratur, & hic locus castigatus. Fallitur uir ille in uniuersa simpliciũ historia exercitatißimus, qui prodidit* κυκιόφορον *Theophrasti eam arborem esse cuius pomum Arienam (sic enim in meo codice) uocat Plinius. Hæc enim ab ipso Cuci uocatur. aliáque in totum arbor est cui nomen palæ, pomo arienæ, quam & adhuc Indi Hairi uocant. Hoc palmæ genus describit pictúmque exhibet Theuetus in America, sed quid esset apud ueteres non agnouit.* Ῥάβδους, *id est, uirgas, sed in palmis (ut est Cuci) palmites proprio suóque nomine appellantur, quod Grammaticorum curiosa obseruatio non attigit. Plinius lib. 13. cap. 4. de generib. palmarum loquens, Et pomum est, non inter folia, ut in cæteris, sed suis inter ramos palmitibus racemosum. Idem, Mas in palmite floret, &c. De palmis loquens ipse Theophrastum* σπάθην *appellauit.*

τῷ φοίνικι. *potius* φοίνικος. Διαποικίλως. *Addit Plinius ex suo ut se agnouisse probet, In eo nucleus dulcis dum recens est. Siccatus durescit ad infinitum, ut mandi non poßit, nisi pluribus diebus maceratus.*

Cap. 3.

Ἡ δ᾽ ἄκανθος. *Ea est quæ ab ipso uocatur* ἀκάνθη Αἰγυπτία *lib. 9. cap. 1.* Spina Aegyptia *Plin. lib. 13. cap. 9.* & ἀκακία & *ipsi ubi superius* ἀκακία, *non uerò* κερκὶς, *est* ἔλλεβος Dioscoridis, *acacia prior quæ adhuc ignota. Altera* Cappadociæ *iam multis cognita.*

Ἐξ αὐτῶν. *lego* ἐξ αὐτῆς. Τὸ κόμμι. *Additus articulus* τὴν ἐξοχὴν *ostendit. & hic insignis locus ad probandum* τὸ κόμμι *per antonomasiam positum, gummi acaciæ siue spinæ* Aegyptiæ *significare. Sed & iste clarior apud ipsum* Theophrast. *initio li. 9. ubi* τῆς ἀκάνθης τῆς αἰγυπτίας. καὶ γὰρ αὕτη φέρει κόμμι. Et *infra*, ὅσα δ᾽ ἀλιπῆ, ταῦτα δ᾽ ἄοσμα, καθάπερ τὸ κόμμι, καὶ τὸ τῆς ἀμυγδάλης. Galenus *autem* κόμμι *definit* 7. *li. simpl.* γενικῶς *in uniuersúmque non* εἰδικῶς. Hoc *uerò acaciæ gummi lib.* 7. τῶν κατὰ τόπους, κόμμι θηβαϊκὸν *uocat, quod alij gummi Arabicum, &* Babylonicum, Marcellus Empeiricus *gummi acanthinum,* Plin. *li.* 13. *c.* 11. *gummi ex* Aegyptia *spina.* Quod *pro gummi* Arabico *in officinis uenditur, aliarum arborum miscellaneum gummi.*

Ἐχ σεως *malè reposuerunt, planè enim legend.* χάσεως. *quomodo manaret sine fissura saltem naturali? Sic: sine scalpello, naturali apertione equis & mulis (ut in quibusdam obseruaui)* Vere *ex collo sanguis effluit.* ἀνεκλάστως. *elegantissima phrasis, cuius elegantiam Latinè imitari studui.* Vtriusque *linguæ exempla in nostris* Elegantiarum *libris.* Sic Plinius *uertit,* Sed *præcipua utilitas, quòd cæsa anno tertio resurgit.* Hoc *adnotaui, ne quis politioris linguæ rudior existimaret,* ὅταν δ᾽ ἐκόπῃ *scribendum.* Πλεκτή. *restitue* πλείστη. Κοκκυμηλέα, *hæc est prunus* Aegyptia *Plin. li.* 13. *c.* 10. *cuius fructus non est* χρυσοβάλανος Galeni, *qui quorundam* Myrobalanus *flauus siue citrinus. Sed sanè illud* 4. Myrobalanorum *genus,* Emblicos *uocant.* Nota *uerò quod dicat*

ἄλλο

ἄλλο δ᾽ ἔτι, *ut mihi inexcusabilis hæc in parte* Plinius *uideatur, qui spinæ* Aegyptiæ *non dissimilem facit.* Natalibus *quidem conueniunt, & in qua re præterea?*

Τὴν φύσιν. Manca oratio: deest τοῦ καρποῦ. Vult *comparare cum mespili pomo: quod rectè animaduertit* Plinius.

πυρῆνα. *hæc tragicè* Plinius; *lignum, inquit, in pomo grande. At sequetur mespilum habere lignum grande, quod si dixero, meritò rideas elocutionis magisque rei ineptias.*

Πτέρυξιν *reposui ex* Plinio. *Scriptũ erat* πλευρῶσιν *mendosè.* Gaza *legerat* πλευραῖς. Lege Plin. lib. 13. cap. 10. Ἀφαυλινόμενα. *ego* ἀφαναινόμενα *admitto. Sed si cui arrideat* ἀφαμβλυνόμενα, *suo sensu fruatur, qui acutior ex hoc loco elicietur, si intelligat folia non in terram cadere, sed suæ plantæ: hærendo tamen concidere uelut languida, postea uerò reparatis uiribus ea quasi emortua reuiuiscere rursúsque uirere. Sic tamen uertit* Plinius, *Facies enim spinæ folia habet ceu pennas, quæ tactis ab homine ramis cadunt protinus (illud protinus de suo adiicit, nec placet. potest esse aliter) ac postea renascuntur.* Vterque *miraculum conduplicat, si folio deciduo aridóque hoc contingit. Sed hic aliud intelligitur quàm dicitur: nec urgenda uerba, sed commodè exponenda.* Hoc *uolunt lapsis foliis alia renasci ac substitui.* Ὡσανεί, &c. *Sic emendo,* ὅσ᾽ ἂν ᾖ, & εἴποι. τά γὰρ, *substituo* εἶπεν, τά, *sublata postrema particula* γάρ. Κόπρον. *uera lectio est* ὀπόν. *Sic enim laserpitij liquor dicitur, ut ostenditur in* Lexico Crispini *in uoce* Σίλφιον.

Cap. 4.

Λωτοῦ. Lotus *hæc, est* Celtis Plinij *lib. 13. ca. 17.* Italorum Perlaro *siue* Bagolaro, & Bergomatib. Romiglia, *nobisq;* Alisier. Πελνώδεις. *mẽdosè pro* πριωνώδεις *uel* πριωνοειδεῖς. *Sed hic error etiam irrepserat* Plinij *tempore: sic enim uertit,* Incisuræ *folio crebriores, alioquin ilicis uiderentur.*

Τὰ

Τὰ μύρτα παράλληλα, πυκνὸς ἐπὶ τῷ, &c. Ea germana lectio, cui suffragatur Plinius. Sed non dißimulabo me hanc notam in nostra Loto desyderare. non sunt enim ut myrti fructus παράλληλοι, etiam si gemini pingantur nonnulli.

Πρὸς τὴν κοιλίαν ἀγαθὸς, id est, εὐστόμαχος, ut in ea uoce hunc locum uidere poteris expositum in Crispiniano Lexico. Aliud est εὐκοίλιος. Ἥδιων δ' ὁ ἀπύρηνος. & Plin. melior sine interiore nucleo. Hæc Lotus secunda frequens in Sabaudia: fructus uocant Ambrozelles, in Prouincia Amalenches, & arborem Amalencher. Κεχῆνθαι reposui: in impresso fuit χεῖσθαι. Alia est Lotus Polybij apud Athenæum lib. 14. arbor spinosa, foliis rhamni paulò longioribus & latioribus, fructu cùm maturuerit coloris punicei, intus nucleo paruo, &c. Quas notas omnes illius loti in Zizypho Cappadociæ, non uerò communi & urbana, reperies. Παλίουρος. Hæc Paliurus Africana, de qua ex Theophrasto Plinius lib. 13. cap. 19. non est agrifolium, siue aquifolia, id est, ἀγρία huic authori diuersa ἀπὸ τῆς ἀγρίας ex ilicis genere, potius est zizyphus syluestris: fructus, syluestres iuiubas uocant. Veram Africæ Paliurum describit ita Ioann. Leo Africanus cap. de Zarfa, Spinosæ arbores, quarum fructus Rabich uocantur Arabicè, cerasis minores, zizyphis similes ferè sapore, &c. Τὰς κέδρους. lege τῆς κέδρου. uel potius τὸ τῆς κέδρου: & κεδρίδας intellige. Sic enim fructus cedri.

Πυρῆνα δ' ἔχει οὐ συνεσθιόμενον, καθάπερ τῆς ῥοιᾶς. Ergo edulis est fructus paliuri huius, sed non agrifolij baccæ. Plinius ex hoc loco, Cyrenaica regio loton suæ postponit paliuro. Fruticosior hæc fructúque magis rubens (non malè, licet Theophrastus Loti prioris fructum rubere ante maturitatem tacuerit. rubescit enim. dicebátque idem Plinius totũ fructum esse tunc colore croci.) cuius nucleus non simul manditur:

ditur: iucundus per se (id est fructus sine nucleo) atque suauior è uino, quin & uina succo suo commendans. Hæc adduxi ut Plinio succurrerem immeritò hìc culpato à uiro alioquin eruditissimo, qui etiam fallitur, quum censet in Theophrasti codice mendum subesse, quia scriptum sit καθάπερ τῆς ῥοαῖς, *nec enim* τὸ πυρῆνα *tribui punicis. Atqui legat ipsum authorem lib. 2. de Causis cap. 9. ubi disertè ait punicam* καρπὸν ἔχειν πυρηνώδη. *Et in distinctione punicorum lib. 1. ca. 9. eiusdem operis dicit, quòd quædam* ἀπύρηνοι καὶ καλλίκοκκοι. *nolo pluribus.*

Ἔυσαχες. *Alij* ἐυσαθὲς. *integra lectio* ἔυπαχὲς*, id est, bene crassum, siue præcrassum ut Plinius.* Μετὰ τὸ κάρυον. κάρυον ἀντὶ τῆς πυρῆνα *alibi sumi obseruauimus: & hìc* μέγα *legend.* Ὀξύνειν *restitui. erat* ὀξύνῃ. *Vide Plin. lib. 13. cap. 17. de Loti uino.* Εἰς δὲ τοὺς ἀυτοὺς. *legi prorsus debet,* εἰς δὲ τοὺς ἀυλοὺς *etiam Plinij authoritate iustisque aliis rationibus quas in Lexico Crispiniano inuenies in fine obseruationis huius uocis* λωτός.

Ἀλικῶν & ὄντων *muta in* ἀλικὸν & ὄντα *si uideatur: nam mihi ut scriptum, uisa est non modo tolerabilis, sed etiam elegans oratio.* Τρο χιλιᾶς. *hic locus exponitur in Lexico Crispini in uoce* τροχαλία. Βάθη *quidem sunt altitudines etiam Ciceroni: sed si ad uerbum effossas altitudines conuertas, malè salsus & nasutior aliquis rideat, quòd in altitudinem excauetur terra, non uerò altitudo. Idem mollius exprimere studui sensu authoris seruato; nec enim necesse uerba admetiri, & sua cuique linguæ proprietas, cuius obseruatione interpres astringitur. hæc simul & semel liceat excusare.* Ἐν τῇ μὴ ὑομένῃ. *Sic paßiuè Complutus dicitur à Solino.* τὴν μὴ ὑομένην τῆς Λιβύης*, perpetuò sitientia Africæ dicit Plinius lib. 10. cap. 73. ubi uidebis quædam huius loci, ut quòd, In Africa maior pars ferarum*

æstate

estate non bibant, inopia imbrium, &c.

Ἡ τετάρτην. *Exemplo sunt cameli, de quibus* Plin. li. 8. *cap.* 18. *Sitim & quatriduo tolerant: implenturq́; cum bibendi occasio est, & in præteritum, & in futurum, &c.*

Ταῦτα. *potius* τινά. Ὄφεων. *uidebis* Plin. li. 10. ca. 72. Ὄνον ἐσθίει *reposui. Videbis in Crispiniano Lexico huius loci expositionem copiosam, & correctionem in uoce* Ὄνος.

Δῆλον ὅτι *substitui pro* δηλονότι *necessaria distinctione uocum.* Κίττον. *Hæc conuertit* Plin. li. 16. cap. 34.

Καὶ τὸ ὄρος *mallo legere, ut lateat ante exceptionem negatio, quod acutius* Plinius *intellexit.* Εἴτε μὴ εἴη. *Hoc uulnus sic obligabo, donec sanetur inuentione melioris codicis,* Ἐστεφανωμένος κιττῷ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ στρατιὰ ἐπορεύετο τοῦ Διόνυσον μιμούμενος. τῶν δ' ἄλλων (*intellige* τῆς Ἀσίας χωρῶν) μὴ εἴη ἐν Μηδίᾳ μόνον. περικλείειν γὰρ αὐτὴν ὄ, η δοκεῖ, &c. *Hanc lectionem tuetur* Plinius *lib.* 16. *cap.* 34. *Vbi tamen ipsius errori tribuendum puto, quòd dicat* Harpalum *id tētasse in* Medis, *quum* Theophrastus *aliter.*

Τὰ ἐκ. *potius* τινὰ ἐκ. Μῆλον τὸ μηδικόν. *Totus hic locus exponitur, & emendatur in* Lexico Crispini *in uoce* Κέδρος. Ἄπιος *hic* ἀντὶ τῆς ἀχράς, *ut apud* Plutarch. *in* Problem.

Lib. 4. cap. 6.

Ὀποβάλσαμον, καὶ τὸ ὀποκινάμωμον. *restitue* βάλσαμον, καὶ ὁ ὀπὸς, καὶ τὸ κινάμωμον. *& infra* φιλόψυχρα *emendaui, legebatur manifesto errore* φυλλόψυχρα.

ἐξήτει. *lege;* ἐκζητεῖ, *uel* ζητεῖ, *id est,* φιλεῖ, *hoc loco ut & quærere usurpat* Plinius, *quod & exposcere dici possit.*

ἐλατήριον. *esse debuit* ὁ σίκυος ὁ ἄγριος ἐξ οὗ τὸ ἐλατήριον. *intellige* συντίθεται, *ut infra dicet lib.* 9. *cap.* 15. *Nam quid succus in herbarum censu? & infra ante* σχεδὸν, *deest* καὶ. *&c* ῥιζοτομούμενα *non solùm de radicibus accipiendum puto,*

sed latius de herbis in genere quæ leguntur ad usus medicos, sic τὰς βοτάνας ῥιζοτομεῖν Hippocrat. *ut & latius patet* ῥιζοτόμος, & ῥιζοτομία, *id est, herbarius, & herbaria nempe ars.* In *summa ipse uerborum contextus ostendit, non ita arctis finibus uocem restringendam esse.* Φαρμακώδεις βοτάναι, *dicuntur herbæ medicatæ* Pli. *siue medicamētosæ* Catoni: & φαρμακώδεις χῶραι, *ut dicit* Cicero, *medicamentorum salubrium plenißimæ terræ.* ἀντικειμένοις *legito.*

Μᾶλλον. *cautè & consideratè aduersus reprehensorum pruriginem. hic enim loquitur* ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, *& de odoribus, non de odoratis simpliciter, aut de iis quæ peculiariter* ἀρώματα *appellantur.* ἐν δὲ τῷ πόντῳ περὶ παντὶ, καὶ ποῖον, οὐδ᾽ ἕτερον. *certißima lectio,* ἐν δὲ τῷ πόντῳ, περὶ παντικαπαῖον. Et *sic planè infra cap.* 17. *ubi solùm pro* παύλι, *scriptum* παντὸς. *De Panticapæo habes apud* Plinium *bis in cap.* 12. *lib.* 4. Et *rursus sic inter cætera lib.* 16. *cap.* 32. *Circa* Bosphorum Cimmerium *in* Panticapæo *urbe, &c. quæ sunt huius loci. satis mihi locum adnotasse: ito in rem præsentem.* τῷ φέρειν. *subauditur aliud membrum,* ἢ μὴ φέρειν. *Sic ipse sæpißimè.* Τὰ εὐζοϊκά. *intelligitur* κάρυα. *Vide in dict.* κάρυον *in* Crispini *Lexico.* Μακεδονίαν. *deest* μόνον ἔχειν.

Cap. 7.

Προσπεφυκῆναι δὲ ὥσπερ λεπάδες. *Sic & coralliorum frutex prouenit, item salix marina, quarum & hic figura.* Plinius *lib.* 25. *cap. ult. ex hoc decerpsit, sed censura eget, quum indistinctè tradit in alto nasci quercum & abietem, quas* Theophrastus προσγείους *dixerat.* Πυγωνιαῖον. *rectè, sic & supra pro* πηχυαῖον. Ζώων ἔνια (καὶ κάτω δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ καυλῷ περιπεφυκότων τινῶν ἄλλων) καὶ ἐν τούτοις (*subaudi* ὀστράκοις) διεδυκότες οἱ ὀνίσκοι, *&c. Sic deprauatus locus sanari potest.* ἀπαλλάττουσαι. *legend.* ἐπαλλάττουσαι, *id est, uariantes & alternantes.* ἀκανικαὶ, *uide* ἄκανος

ἄκανος in nostro Lexico Ὀρθαὶ, nempe ἀποφύσεις: & ἐκεῖνα, nimirum φύλλα τοῦ σόγκων, quæ ad terram infle-ctuntur per orbem, ut quis putet ex parte esse fracta. ἐπεὶ τοῦ γε. mira breuitas quæ mihi diu tenebras offudit. Ergo sic plenius & lucidius: ἐπεὶ ὁ φοῖνιξ ὅμοια τοῖς σόγκοις τοῦ γε δι' ὅλου τῶν φύλλων ἥκειν τὸ μέσον γε καυλόν. Vt sonci tyrsus è foliorum orbe medio exurgit, sic palmæ marinæ stipes.

Τούτων (nempe ῥάβδων ἢ τῶν ἀποφύσεων) καὶ τὸν καυλόν. repone κλάδων. quomodo καυλὸς de palma? στέλεχος certè. nam βραχυστέλεχες ipse esse asseruit. Πλυσίαι. in Crispini Lexico ἀπλυσίαι legendum ostenditur: quasi illotariæ, ut finxit interpres apud Aristotel. ἀποπλυθέντα. Plin. lib. 13. cap. ult. Extra Herculis columnas porri fronde nascitur frutex, & alius lauri & thymi, qui ambo eiecti in pumicem transfigurantur.

Cap. 8.

Ἐπάνω κόπτου. Lege Plin. lib. 13. c. ult. Et expunge τὸ δὲ ἐρυθρᾶς καλυμένης. ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ. locus mutilatus, & sic restituendus, ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ ἐρυθρᾷ καλυμένῃ δένδρα τινα φύεται. Vide Plin. Τοῦ φύλλῳ legend. τοῦ φελλοῦ. Δενδρύφια. Habes hic corallium. nomen tantum deest. lege Plin. & attende quod ait, ignibus diu repugnat. Συγκλάν. repone συγκρέν.

ἐκ δὲ τούτων. potest intelligi θαυμάτων, sed melius si pro ἐκ legas πρὸς. & ante πῦρ deest εἰς: rursúsque pro γλυόμενα scribend. γλυέσθαι. ut ferrum inardescentes impropriè uertit Plinius candet ferrum & ignescit potius quàm ardet. Συμβαίνει scribend. συμβαίνειν. Καρπὸν δ' ἠλίκον ἐλάα. Plin. Baccæ ut oleis. periculosa imitatio. Περσίδα. Hæc conuertit Plinius lib. 12. cap. 9. ubi incipit, Genites supradictas, &c. Συνηρτημένων. uera lectio συνηρτημένον, id ex Suid. συνεσπραμμένον. Et Plinius, Pomum amygdalis

extrà, intus contortis nucleis.

Cap. 9.

Τὰ μὲν πρὸς ἠῶ. pro τὰ ſcribend. τῇ. Leges Plin. lib. 12. cap. 10. τῶν λευκοΐων, πλὴν ἄοδμον. Sic & Plinius lib. 12. cap. 11. Δένδρον. repone. δένδρου. Hîc mihi quiſpiam Philoſophetur naturã eius ſtirpis excutiens, quæ roſa Hierico appellatur. Διεπλύσθαι. lego διεπλύχθαι: & infra pro συμβαίνειν, ſcribo σημαίνειν, non συμμύειν. Item pro ἐκχωρίους ἐγχωρίους. Αἱ φυλλοῤῥοῦσι. Locus mancus ſic legi debet: τὰ μὲν ἐνθάδε πάντα οὐ φυλλοῤῥοοῦσιν. Plinius, Nulli arborum folia ibi decidunt ἃ καὶ. potiùs ὃ καὶ.

Λοχμώδη. de his in Criſpiniano Lexico adnotatum eſt copiosè. Πάπυρος. Dicitur etiam ἡ βύβλος, de qua Herodotus in Euter. lege Plinium lib. 13. cap. 11. Ex ſcapis papyri fiunt elegantiſſimi baculi, trigoni, incredibilis leuitatis. extrema argento includunt. Folium quod uidi palmo latum erat, non multum carnoſum ſed fungoſum: cum complicarem, ἡ ῥάχις ſiue ſpina dorſi lata & robuſtior mihi uiſa, & exiguorum uncinorum aſperitate armata. In ambitu folij tamen nulli aculei: nec utrinque acuta acies qualis eſt caricis & butoni: & his alioquin in cæteris non admodum diſſimile eſt.

ὑπὲρ δέκα πήχεις. Ergo non rectè Plinius, decem non amplius cubitorum longitudine.

Τούτους δ᾽ ἀναδίδωσι καὶ πολλὰ μέρη. Ait illos papyri ſcapos ſiue thyrſos (quos παπύρους uocauit) multifariam diſtribui. Nam præparabantur ex eis chartæ, diuiſis acu in prætenues, ſed quàm latiſſimas philuras, ut teſtatur Plinius.

αὐτοῦ & ἔχει mutabis in αὐτῶν & ἔχουσι: hîc enim de ligno radicum. Γίνεται δ᾽ ἐν συρίᾳ. dieſt καὶ. Plin. Καὶ τούτου τὸ μάσημα legend. Φύεται δὲ καὶ ἕτερον. Hæc planta nulla alia eſſe uidetur quàm ςρατιώτης Dioſcoridis, & ſtratiotis Plinij lib. 24. cap. 18. Alia eſt tamen illa aquatica

planta

planta uiridißima & maximè foliosa, quæ pro illa ostenditur. Circa finem sic lego, (σημαίνει δὲ ὥσπερ ἀπὸ ῥήξεως. *nempe se ruptis utilem: quia uelut abrupta aquis desertur*) ἑτέρα δὲ ἐπ' αὐτῷ: *uel* αὐτοῖς, τὰ πλείω.

Cap. 13.

Πλόκιμον. *Plinius legit* πλώτιμον: *sic enim li.16.c.36. Characiam uocabant craßiorem firmioremque, plotiam uerò subtiliorem, hanc in insulis fluitantibus natam, illam in ripis expatiantis lacus.*

Συμπεπλεγμένος τῶν ῥίζαις. *Hunc radicum implicitarum nexum alibi* ταῤῥὸν *uocat, ut ostenditur in Crispini Lexico.* Et *Columella uolens illa duo Theophrasti uerba* καρκινοῦσθαι *&* ταῤῥοῦσθαι *exprimere, sic dixit lib.4.cap.2.de uitis radicibus, Hæc autem, quæ toto prostrata corpore cum inferius solum quasi cancellauit (quod à cancellis, id est,* καρκινίοις*) atque irretiuit, cratem facit, & pluribus radicibus inter se connexis, angitur. Et supra cratem facere, id est,* ταῤῥοῦσθαι.

Δοκεῖ. *melius* ἐδόκει. *Et infra* διετῆ, *malim* διετεῖ, *uel* διετής. Μείναντα. *leges* καὶ μείναντας, *subaudi* ὕδατος.

Ζευγίτης. *de hoc habentur multa in Crispini Lexico.* ὧν δ' ἄν. *repones* ὅτ' ἄν. Διαφέρει, *& infra* ἔχει *mutabis in* διαφέρειν *&* ἔχειν. *hæc enim adhuc ex præcedenti aliorum narratione pendent. Et hîc notabis Bombyciam esse, eam de qua sic scribit Dioscorides,* ὁ δέ τις τῆλυς, ἐξ οὗ αἱ γλῶτται τοῖς αὐλοῖς κατασκευάζονται. Ζεύγη. *Vide in Lexico* Ζευγίτης. Ἀντιγενίδου. *Plinius hæc conuertit, & Antigenem uocat. sed est culpa librarij. De hoc tibicine permulti, ut Cicero, Valer. Max. Gellius, Suidas.* Καταπάτημα *rectè dicitur in eodem Lexico. Attende uerò* ζευγίτην *τῶν* αὐλητικοῦ *nomine complecti.* Συμφωνεῖν δὲ τὰς γλώττας τὰς ἐκ τοῦ αὐτοῦ μεσογονατίου, τὰς δὲ ἄλλας

(*sic enim legend.*) ὠ συμφωνεῖν. *Quæ mihi sanè non uidetur assecutus esse Plinius, ita conuertens: Sed tum ex sua quanq; tantùm harundine congruere persuasum erat. Sed esto, intellexerit; at parùm est elocutus. Nisi Græca legeris, hoc nec poßis diuinare.* Γίνεται *muta in* γίνεσθαι. *adhuc aliorum est narratio, non ex authoris persona. Interpreti diligens adhibenda cautio, ne narrationem per mutet in sententiam, id est, sæpe, in contrarium.*

Κηφισοῦ καὶ τοῦ μέλανος. Leges Plin. *lib.2.cap.103. Vbi, in Bæotia amnis Melas oues nigras, Cephisus ex eodem lacu profluens, albas, &c.*

Χύτρει. *Sic uocātur hæ uoragines à forma ollarum. talis locus occurrit primo die Geneua Lugdunum proficiscentibus: uocant uulgò* le pont aux oulles, *id est, pontem ollarum, de quo nî uacillat memoria, etiam Cæsar.*

Συριγγα. *Plinius calamum uocat, & syringiam, utilißimum fistulis, quoniam, inquit, nihil est ei cartilaginis (sic enim hîc* ξύλον *exposuit) atque carnis. Dicitur à Dioscoride* συριγγίας. *sed eius mendosus codex. nam ubi* πολύσαρκος, *debet esse* ὀλιγόσαρκος, *quod Interpretes ex Theophrasto & Plinio obseruare potuissent.*

Ὁ δὲ στερεὸς, καὶ συμπληρὴς μικροῦ δεῖ. *sic enim legend. Est uerò hæc arundo siue calamus etiam sagittalis. Vocatur* ναστὸς *à Dioscoride. Basileæ internodiùm uidi in ædibus Doctoris Theodori medici & Philosophi eruditißimi. Obseruaui medulla plurima repleri, minimùm fungosa: totámque compactam & solidam esse. Ictus eius ut lignei baculi. Eius generis fuisse credo, qua Seruatoris caput feriebant. Sic enim Matth. Euangelij cap.27.* ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. *Typhæ perquam leuior percußio: sed sceptri instar panniculæ. Vtram uoles, nihil impedit religio. Ex hoc loco dixit Plinius, Est alius craßiore ligno, & tenui*

foramine

foramine (debuit intus apponere τ͂ς *ἀφωνίας* ἕνεκα *: Hunc totum fungosa replet medulla.* Ergo noster *Plin.* μανὸς *erit; qui igitur* ναστὸς ἢ στερεὸς καὶ μικροῦ δεῖ συμπληρής.

Δόναξ. Donax, *&* arundo Cypria *Plin.* *Est Latinorum canna, quæ est arundo degener graciliórque si comparetur,* Columel. *paluſtrem, longam, crassam, tremulámque uocauit* Ouid.*apud quem fistula septem cannis compacta.* Nos *uocamus uulgò* canne, *&* cane. *Ex ea mulierum colus. Habes de cannetis apud* Pallad. *ut de arundinetis apud alios.*

Διαφέρειν. Plinius, *Quoniã & hæc differentia est, multum prælata arundine quæ in siccis proueniat. In quo diuersus abit à* Theophrasti *sensu uerbi ambiguitate deceptus, non perpenso contextu uerborum. nec enim scriptum,* τ͂ ἐν τοῖς ὕδασι φυομένε.

Αὐτὸς δὲ. *lego* καυλὸς δὲ. *Infra leges* σκέψασθαι δὲ χρὴ τοῦτο. Ἐπίγειον. *Hæc est arundo obliqua* Plinij, *quam (nisi mendosus codex)* Elegiam *uocari tradit.* Οὐ λοχμώδεις. *In* Crispini Lexico *hic locus exponitur. Vide* Λοχμός.

Ἀκεσίνην. *Examines* Plin.*ubi de Indicis loquitur. metuo ne quid ex hoc loco illis affixerit. non leuis suspitio si conferas singula. Et notabis eas arundines Indicas, non illas esse de quibus lib. 24. cap. 11. ut ostendam quum de calamo aromatico dicetur.*

Παντὸς. *melius* πάντων *quàm* πάντες.

Σχοῖνος. *Vide* Crispinianum *Lexicon.* Τέτε. Dioscorides *sic habet,* παχύτεροι δὲ ταύτης οἱ κάλαμοι, καὶ σαρκωδέστεροι. Plinius *lib. 21. cap. 17. ex hoc authore dixit,* Crassior hic & fruticosior. *Sed* σαρκώδης *aliud quàm fruticosus, id est,* θαμνώδης. *Lego autem* τούτων. φαίνεται *mutabis in* ἐφαίνετο. Οἱ καρποὶ. *non, sed* οἱ καρπιμοί.

Κόρυμα. *ita castigatur exponiturque in eodem* Lexico *in uoce* Κορύνη. *Et pro* ὅλως *malim* ὅλος. *Nam & de holo-*

ſchœno tradit Plinius, *quòd fructum ferat ouorum cohærentium modo.* Et *infra* χαμμῶδη legend. *non* χαμμῶδει.

Ἀστερίσκου. *corrupte pro* ἀστερίκου. De *Aſterico herba ſiue perdicio & herba urceolari habes apud* Plin. *lib.* 22. *cap.* 17. Et *infra* σχοίνου, *leges* ὀξυσχοίνου. ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς σχοίνου καθίεται. *Hæc uerba non percepta à* Plinio, *ipſum in grauiſsimum errorem pertraxerunt. Sic enim accepit, quaſi iuncus demiſſo cacumine ſeipſum propagaret: quod & alioqui falſum eſt. Hæc eius uerba:* Naſcitur autem is, *quem marem appellamus, ex ſemetipſo, cacumine in terram defixo.* Non *intellexit radicis partem bulboſam (ſi hoc & radicis nomine uocandum)* κεφαλὴν *appellari, ut in cepis omnibusq́; quæ* κεφαλόῤῥιζα, & κεφαλόβαρη *uocat* Theophraſtus, *ut lib.* 1. *cap.* 10. Et *quòd* ἄνωθεν *infra ponitur, ad iunci cacumen referri non poteſt aut debet, ſed ad radicis partem ſupernam bulboſam & capitatam.*

FINIS.